วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น
Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสลภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสลภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ISSN: 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณาภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา **ศิลปกรรม:** นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น
เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์
99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟ็กซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญามน กาญจนาทวีกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภินันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เติมศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั่งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักร์ระภีร์ วรวัฒนะปริญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงค์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วริวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมั่น	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พืชทองหลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญฎา ศิรภัทร์ธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.ฐิติพร อุ่นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุภชัย ตรีทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิ่มตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารีย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรรฐมาศ์ พสิษฐ์ภคกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรคชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร	ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่น(กิจการเพื่อสังคม)
อ.ดร.ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยแสตมฟอร์ม
อ.ดร.ณัฏฐพัชร มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 8 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2565 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 34 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

หน้า

กองบรรณาธิการ (Editorial Board) (1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers) (2)
บทบรรณาธิการ (Editorial) (4)

การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว: คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี..... 1
ปวีณา ขำพัด, นิภารัตน์ สายประเสริฐ, วรรณระวี หลายชั้น, พงศ์ธวัช ศรีจำนอง ชาญณรงค์ ผาดจันทึก
การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา..... 13
ธีระยุทธ แพ่งจันทึก, อนุวัต กระสังข์, ธิติวุฒิ หมั่นมี
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม-สมุทรสงคราม..... 25
ธนณรรจ์ ภู่ทอง, สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์, พสชนันท์ บุญช่วย
นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีนผ่านระบบ QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง..... 39
นิชธาวัลย์ ฟูคำ, เพ็ญพรรษา ชัยธีรสุเวท
การพัฒนาแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์..... 55
ขจรศักดิ์ ขจรไชยกูล, พัชราวลัย มีทรัพย์, อนุ เจริญวงศ์ระยับ, ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ
การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย..... 69
วลัยลักษณ์ พันธุรี, พิมพ์รภัส เลิศประเสริฐ, แสงอุดม ภุมราเศวต ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร, สุพจน์ อาวาส
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น..... 83
ประกิจ สวนแก้วมณี
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย..... 93
อดิเทพ ครุฑธามาศ, ภัทรพล ชุ่มมี, ชาคริต ศรีทอง

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี..... 113
พระมหากิตติวัฒน์ กิตฺติวฑฺฒโน (อัมสารัมย์), นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, สมชัย ศรีนอก
การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี..... 125
กานต์ เชื้อวงศ์, สุกัญญา ทองแห้ว
อิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร..... 139
ทัศนียา กันนุฬา, สุมาลี รามนัฏ
การเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี..... 153
วิจิตรา โพธิสาร
การศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1..... 169
นิตยภัทร์ ธาราสุข, สาลินี มีเจริญ
การสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร..... 183
พระมหาพิชญานันท์ ชยาภิจารี (ผลพฤกษา), นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, สมชัย ศรีนอก
การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4..... 197
วิลาวรรณ สังข์ทอง, พัชราวลัย มีทรัพย์, อนุ เจริญวงศ์ระยับ
ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ
แนวทางและมาตรการการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน: กรณีที่ดินทรงสงวนในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.... 209
อดุลย์ รักษ์สกุลสงสัย

สารบัญ (Content)

หน้า

รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง..... 223
สาวิณีย์ เอี่ยมสะอาด, ธีระวัฒน์ มอนไธสง

Creative Tourism Pattern Development of World Heritage Site In Phra Nakhon Si Ayutthaya Province..... 237
Waranya Boonyanuwat

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย..... 253
ไพฑูรย์ พันโนลาด

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2..... 267
ชัชวาลย์ ชุ่มตา

การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร..... 279
ธนวัฒน์ ศรีสำราญ

การดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1..... 291
พีรญา หอขุนทด

การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ และวิธีไค-สแควร์ (χ^2)..... 301
เพ็ญอนงค์ อ้นเวียง, ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ

การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์..... 315
กฤษณา สีที, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร, บุศรา เชื้อดี

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร..... 327
พระชยพล อภิชโย, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, สมชัย ศรีนอก

สารบัญ (Content)

หน้า

กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี..... 339
พระครูวิบูลเจติยานุรักษ์ (ประไพ ปุญฺญกาโม)
ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า ในกระแสโลกาภิวัตน์..... 349
พระปลัดสาธิต ทองเปรม, จำลอง แสนเสนาะ, พีระ รัตนะวิจิตร
การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ..... 361
พระสามารถ จตฺตมโล (โพธิ์แก้ว), สมชัย ศรีนอก, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนต่อความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติในนักศึกษาพยาบาลศาสตร ชั้นปีที่ 3..... 373
สกลสุภา อภิชัจบุญโชค
ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด..... 387
ชไมพร เยาวนิต, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์
บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19)..... 401
พัททดล เสวตวรรณ, พระครูอุทัยสุตกิจ (สุทัน จนฺทสุวณฺโณ), ฉัชศุภางค์ สารมาศ
บทบาทการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยุคใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล..... 411
ทนากร ศรีก๊อ, วิทยาธร ท่อแก้ว
แนวทางพัฒนาผลิตภาพและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ..... 429
วังสวัณ กรทองสกล, สุริยะ ประภายสาธก, วิจิตรา ศรีสอน
การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน..... 443
อิชยา กองไชย

ภาคผนวก..... 451
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์

การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว: คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

Tourism Innovation Development: A Guidebook in the Corporate Social Responsibility Conservationist Project at the Sirindhorn International Environmental Park and Energy for Environment Center, Cha-am District, Phetchaburi Province

ปวีณา ขำพัด[1] นิภารัตน์ สายประเสริฐ[2] วรรณระวี หลายชั้น[3] พงศ์ธวัช ศรีจำนอง[4]
ชาญณรงค์ ผาดจันทึก[5]
Paweena Khumpad, Nipharat Saiprasert, Wanravee Laichan,
Pongtawat Srichamnong, Channarong Padchantuak

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทพื้นที่ สัมภาษณ์ความต้องการของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการ แล้วทำการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร และประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวต้องการคู่มือท่องเที่ยวสำหรับให้รายละเอียดโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรแก่นักท่องเที่ยว โดยมีขนาดที่เหมาะสำหรับการพกพาได้สะดวก ในขณะที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบรายละเอียดและค่าใช้จ่ายของโครงการจากคู่มือท่องเที่ยว จากนั้น พัฒนาคู่มือท่องเที่ยวโดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและศึกษารูปแบบและวิธีการจัดทำคู่มือจากข้อมูลทุติยภูมิ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อให้พร้อมสำหรับการนำไปใช้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อคู่มือท่องเที่ยวโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรภาพรวมในระดับ มาก (3.65) โดยมีความ

Received: 2021-11-23 **Revised**: 2022-05-18 **Accepted**: 2022-06-08

[12345] คณะอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Faculty of Hospitality and Tourism Industry, RMUTR. Corresponding Author e-mail: paweena.khu@rmutr.ac.th

พึงพอใจต่อการจัดภาพ ลักษณะภาษาที่ใช้ การจัดรูปเล่ม มากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณค่าของคู่มือท่องเที่ยว และเนื้อหาสาระของคู่มือท่องเที่ยว ตามลำดับ
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; นวัตกรรมการท่องเที่ยว; คู่มือท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this research was to develop a guidebook for the Corporate Social Responsibility Conservationist Project (CSRC) at the Sirindhorn International Environmental Park and Energy for Environment Center, Cha-am district, Petchaburi province using qualitative and quantitative research. Study and collect data of area content, interview the needs of the officer and tourist for having the CSRC project guidebook were performed and the guidebook are developed using those data. Questionnaire was used for tourist satisfaction towards the CSRC project guidebook evaluation and the data were analyzed by descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation. The research results showed that the Sirindhorn International Environmental Park and Energy for Environment Center need a guidebook for giving the project detail to tourist in a pocket book side while tourist needs to know the project detail and activity expenditure from the guidebook. The guidebook was developed by analyzing general information of the area and studying the guidebook pattern and processing from several sources, then the guidebook was ready to use after proving by the experts. 30 experimental tourists used the CSRC project guidebook and showed their satisfaction toward the guidebook at high level (3.65) by satisfied toward photo arrangement, language usage, book formatting, value and guidebook content in sequencing.
Keywords: Development; Tourism Innovation; Travel Guidebook

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ ช่วยในการปรับดุลการชำระเงิน และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของประเทศไทยกำลังขับเคลื่อนเข้าสู่ยุค THAILAND 4.0 ซึ่งต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ Value-Based Economy หรือ เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ที่เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่เชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การบริการมากขึ้น โดยโลกยุคใหม่นวัตกรรมการสื่อสาร (Innovative Communication) เป็นอีกปัจจัย

หนึ่งที่จะช่วยในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกระดับอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะธุรกิจภาคบริการซึ่งมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นบริการหลักที่ทำให้รายได้ให้กับประเทศไทยซึ่งในปี พ.ศ. 2560 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย 35.13 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.79 จากปี 2559 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1.82 ล้านล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ร้อยละ 9.79 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวทั่วโลกให้ความสนใจ การส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสนใจและเร่งพัฒนาร่วมกัน โดยเฉพาะการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารรูปแบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มมูลค่าให้กับตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทุกคนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วผ่านรูปแบบการสื่อสารต่างๆ เช่น เว็บไซต์ แอพพลิเคชั่น สื่อสังคมออนไลน์ ระบบการซื้อขายออนไลน์ ผู้ประกอบการสามารถใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวให้น่าสนใจ มีภาพถ่าย วีดีทัศน์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวจริง และการใช้เทคโนโลยีในการสร้างจุดขายและความแตกต่างของแหล่งท่องเที่ยว นวัตกรรมจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยให้ตลาดและผู้ประกอบการได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ เว็บบล็อก เครือข่ายสังคม แอพพลิเคชั่น พิพิธภัณฑ์เสมือนจริง เทคโนโลยีเสมือน และคิวอาร์โค้ด ซึ่งเรียกว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 4.0 (กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์, 2560)

อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ได้รับการจัดตั้งขึ้น ณ ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่เจริญพระชนมายุครบ 4 รอบ ในปีพุทธศักราช 2546 โดยมีแนวทางในการดำเนินการตามแนวพระราชดำริและพระราชกรณียกิจที่ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงงานในบริเวณค่ายพระรามหก เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้อุทยานฯ เป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต โดยมุ่งหวังว่าเมื่ออุทยานฯ แห่งนี้เสร็จสมบูรณ์แล้ว จะเป็นสถานที่เผยแพร่พระเกียรติคุณและพระปรีชาสามารถในด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมให้เป็นที่ประจักษ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และจะเป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ทางด้านการฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าเบญจพรรณ และที่อยู่อาศัยของสัตว์นานาชนิด ตลอดจนเป็นสถานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชิงประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่าของประเทศไทยและของโลก

ภายในอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จัดให้มีกิจกรรมศึกษาเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเยี่ยมชม โดยมีนิทรรศการสวนพลังงาน องค์การจัดการน้ำเสีย เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชายเลน กิจกรรมฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม บริการอาหารและที่พัก และกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์สองมือหนึ่งใจคืนชีวิตสู่ธรรมชาติ เป็นกิจกรรมปลูกป่า ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อให้ทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยในปี พ.ศ.2562 มีผู้สนใจเข้าเยี่ยมชมอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรเป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบการเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะมากว่า 10 คน และแบบกลุ่มเล็ก 2-5 คน ในลักษณะครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อนที่

ต้องการความเป็นส่วนบุคคล ซึ่งมีความประสงค์เข้าร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ สองมือ หนึ่งใจ คืนชีวิตสู่ธรรมชาติ แต่ไม่ทราบข้อมูลเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้ง การปฏิบัติตนในการทำกิจกรรม โดยทางเลือกหนึ่งในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ โดยการใช้คู่มือที่นักท่องเที่ยวสามารถรับทราบข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ได้ รวมทั้ง การใช้คู่มือเป็นสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร นอกจากนั้น คู่มือยังสามารถสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ส่งผลต่อการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงในพื้นที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรเท่านั้น ยังเป็นการปลูกฝังแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวนำไปปฏิบัติในพื้นที่อื่นๆ ด้วย

จากประโยชน์ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ที่สามารถใช้สื่อเพื่อเป็นตัวกลางให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจและปฏิบัติตาม ในรูปแบบของคู่มือท่องเที่ยว ซึ่งอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ยังไม่มีคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อเป็นสื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม และสร้างความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการ ซึ่งนอกจากจะสร้างประโยชน์ให้กับอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังช่วยสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดกับนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งจะผลต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประเทศและของโลกต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.1.1 ประชากร เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ที่มีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เพื่อจะได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงประเด็นการวิจัยและถูกต้องครบถ้วน จำนวนทั้งสิ้น 3 คน

1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.2.1 ประชากร เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับชอบในการทำกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและผู้วิจัย จำนวนทั้งสิ้น 8 คน

1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของรูปแบบของการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.3.1 นักท่องเที่ยวทั่วไปที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้และท่องเที่ยวในอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) สำหรับเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างและคำถามในการสัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนทำการสัมภาษณ์

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) สำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้และท่องเที่ยวในอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดโครงสร้างและคำถามในการสัมภาษณ์ล่วงหน้าก่อนทำการสัมภาษณ์

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

2.4 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) โดยผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรมกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการนักอนุรักษ์และนักท่องเที่ยว โดยทำกิจกรรมร่วมกับนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ด้วยการสังเกต การซักถาม และการจัดบันทึก

2.5 สมุดบันทึกข้อมูลภาคสนาม เป็นสมุดบันทึกของผู้วิจัย ใช้สำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสำรวจบริบทของอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรและศูนย์พลังงานเพื่อสิ่งแวดล้อม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

2.6 อุปกรณ์บันทึกเสียง และกล้องถ่ายภาพ สำหรับการบันทึกข้อมูลและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้ประกอบการทำความเข้าใจและการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้จากแบบประเมินความพึงพอใจ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistic) ด้วยความถี่ (frequency) และเปอร์เซ็นต์ (percentage) ในการอธิบายลักษณะทางด้านข้อมูลส่วนบุคคล การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive statistic) ด้วยค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับข้อคำถามแบบเปิด (open-ended question) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(contents analysis) โดยจัดกลุ่มประเด็นสำคัญและนำเสนอข้อมูลอธิบายเป็นความเรียง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อยและการประชุมกลุ่มใหญ่ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis technique) ประกอบบริบท (context) โดยข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึก การสัมภาษณ์ การบันทึกเสียง และเอกสารรายงาน มาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัย และนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว: คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

1.1 อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร ก่อตั้งขึ้นเนื่องจาก สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมทดลองปลูกและฟื้นฟูป่าชายเลน เพื่อให้ระบบนิเวศป่าชายเลนกลับคืนสู่ธรรมชาติ และเมื่อทอดพระเนตรเห็นสภาพดินและพื้นที่รกร้างบริเวณค่ายพระรามหก จึงมีพระราชดำริให้หาทางฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมให้กลายเป็นพื้นที่สีเขียวอีกครั้ง จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ.2543 กองบัญชาการตำรวจ

ตระเวนชายแดน ศูนย์การศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และมูลนิธิพระราชนิเวศน์มฤคทายวัน ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ได้ร่วมกันจัดตั้งอุทยานสิ่งแวดล้อมขึ้น ณ ค่ายพระรามหก อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อน้อมเกล้าถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ในโอกาสที่เจริญพระชนมายุครบ 4 รอบ ในปี พ.ศ.2546 และได้พระราชทานนามอุทยานแห่งนี้ว่า “อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร” โดยมีแนวทางในการดำเนินงานตามแนวพระราชดำริและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จะพัฒนาพื้นที่แห่งนี้ให้เป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เป็นสถานที่สร้างการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่องค์ความรู้การฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าเบญจพรรณ ตลอดจนเป็นสถานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอันทรงคุณค่าของประเทศไทย ดังนั้น อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญเหมาะสำหรับบุคคลทั่วไปศึกษาเรียนรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่อุทยานฯ ดำเนินการ ทั้งในรูปแบบการเรียนรู้จากนิทรรศการที่จัดแสดงและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่อุทยานฯ จัดขึ้น เช่น โครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เป็นต้น

1.2 อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จัดให้มีกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร กิจกรรมที่เกี่ยวกับการปลูกป่าและปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อสังคมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยการสัมภาษณ์ความต้องการของเจ้าของแหล่งและนักท่องเที่ยว พบว่า เจ้าของแหล่งและนักท่องเที่ยวต้องการให้มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบขององค์กร เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการให้ผู้สนใจได้ทราบรายเอียดต่างๆ ของกิจกรรม โดยมีความต้องการทราบความเป็นมาของกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบขององค์กร รายละเอียดค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม และขั้นตอนการประกอบกิจกรรมในส่วนของการปลูกป่า และปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำข้อมูลเป็นคู่มือท่องเที่ยวที่มีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการพกพาสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบขององค์กร

2. การพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร องค์ประกอบของคู่มือท่องเที่ยว ดำเนินการโดยนักวิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยใช้โปรแกรม Photoshop ในการจัดทำคู่มือซึ่ง ประกอบด้วย

2.1 ลำดับเนื้อหา เรียงลำดับจาก (1) ปกนอก (2) ปกใน (3) ความเป็นมาเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (4) รายละเอียดและค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (5) ขั้นตอนการร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบขององค์กร และ (6) ปกหลัง

2.2 รูปเล่ม มีขนาด 148×210 มิลลิเมตร ตัวอักษรที่ใช้คือ Fc Lamoon และขนาดตัวอักษรที่ใช้ อยู่ระหว่าง 12-36 point โดยมีภาพประกอบที่เกี่ยวกับกิจกรรมและเน้นความสวยงาม

ภาพที่ 1 แสดงบางส่วนของคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร

3. การประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ไม่เกิน 10,000.- บาท/เดือน และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธรแล้ว โดยเป็นการเยี่ยมชมและสัมมนา ซึ่งจะใช้เวลากับครอบครัวหรือเพื่อน และส่วนใหญ่ยังไม่เคยร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยทราบข้อมูลกิจกรรมจากเว็บไซต์ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ใช้คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มีความพึงพอใจต่อคู่มือในภาพรวม อยู่ในระดับมาก (3.56) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับ มาก ต่อการจัดภาพ (4.03) ลักษณะภาษาที่ใช้ (4.02) และการจัดรูปเล่ม (3.81) ในขณะที่มีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง ต่อคุณค่าของคู่มือท่องเที่ยว (3.21) และเนื้อหาสาระของคู่มือท่องเที่ยว (3.20) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ฯ

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย (n=30)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดรูปเล่ม	3.81	0.27	มาก
2. ความพึงพอใจต่อการจัดภาพ	4.03	0.28	มาก
3. ความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระของคู่มือท่องเที่ยวฯ	3.20	0.37	ปานกลาง
4. ความพึงพอใจต่อลักษณะภาษาที่ใช้	4.02	0.42	มาก
5. ความพึงพอใจต่อคุณค่าของคู่มือท่องเที่ยวฯ	3.21	0.35	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	**3.65**	**0.33**	**มาก**

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีประเด็นอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากนิทรรศการที่จัดแสดงและกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยมีหัวใจสำคัญคือ องค์ความรู้ของแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่จำเป็นต้องใช้สื่อในการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งในด้านของนิทรรศการจะมีการจัดแสดงด้วยสื่อผสมผสาน ทั้งสื่อที่เป็นป้ายนิทรรศการ ที่เป็นภาพและข้อความ สื่อผสม ที่เป็นภาพและเสียง รวมทั้ง สื่อในรูปแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงผู้เข้าร่วมกิจกรรมกับสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อมีกิจกรรมใหม่ๆ ของหน่วยงานเกิดขึ้น เช่น โครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้าร่วม ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความต้องการทราบรายละเอียดในการเข้าร่วมกิจกรรมและค่าใช้จ่าย ในขณะที่หน่วยงานยังไม่มีสื่อประชาสัมพันธ์โครงการ จึงเป็นช่องว่างในการผลิตสื่อบางประเภทที่จำเป็นในการประชาสัมพันธ์และแจ้งรายละเอียดของโครงการ คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร จึงมีบทบาทในการเป็นสื่อของโครงการนี้ ที่ช่วยเติมช่องว่างด้านสื่อประชาสัมพันธ์ของโครงการได้

2. คู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ได้รับการจัดทำขึ้นจากความต้องการของเจ้าของแหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโครงการนี้ ที่เข้าใจหน้าที่ของสื่อที่จะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของฉลอง นุ้ยฉิม (2542) การออกแบบให้รูปเล่มเป็นจริงขึ้นมานั้น จะเลือกวิธีการใดย่อมขึ้นกับความต้องการในการจัดทำคู่มือประกอบกับ เมื่อมีนักท่องเที่ยวต้องการร่วมกิจกรรม และต้องการทราบรายละเอียดโครงการ คู่มือท่องเที่ยวนี้จึงตอบโจทย์ความต้องการของทั้งเจ้าของแหล่งและนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมโครงการให้ผู้สนใจได้ทราบรายเอียดต่างๆ ของกิจกรรม ยังเสริมด้วยความเป็นมาและขั้นตอนการประกอบกิจกรรม โดยเฉพาะในส่วนของการปลูกป่าและปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา ศิริกุล (2532) ซึ่งให้ความเห็นว่า การจัดทำคู่มือเป็นรูปเล่ม ทำให้สามารถบอกรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ได้มากขึ้น และมีภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจ และเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาการทำกิจกรรมได้ง่ายขึ้น

3. เจ้าของแหล่งและนักท่องเที่ยวมีความเห็นที่คล้ายกันในเรื่องของขนาดของคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยเสนอแนะให้จัดทำคู่มือท่องเที่ยวให้มีขนาดกะทัดรัด สะดวกต่อการพกพา ซึ่งสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ที่ดำเนินโครงการ เนื่องจาก มีพื้นที่กว้างโดยบริเวณกิจกรรมปลูกป่า และปล่อยสัตว์น้ำ ไม่ได้เป็นบริเวณเดียวกับอาคารที่ทำการ ต้องมีการเดินทางไปยังบริเวณกิจกรรม การที่คู่มือท่องเที่ยวมีขนาดเล็กจะสามารถพกพาไปด้วยได้สะดวกมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนุดี รุ่งสว่าง (2543) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับ

ลักษณะคู่มือที่ดีควรมีขนาดรูปเล่มเหมาะสม ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน มีรูปภาพประกอบ และการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน รวมทั้ง การกำหนดเนื้อหาให้สัมพันธ์กับกิจกรรม และมีภาพกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาด้วย

4. การลำดับเนื้อหา โดยเรียงลำดับจาก (1) ปกนอก (2) ปกใน (3) ความเป็นมาเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (4) รายละเอียดและค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (5) ขั้นตอนการร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบขององค์กร และ (6) ปกหลัง จะเห็นว่ามีปริมาณของเนื้อหาไม่มากนัก แต่ช่วยให้ผู้ใช้คู่มือท่องเที่ยวได้ทำความเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ของโครงการได้ ในขณะที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ยังสามารถสอบถามข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวกในการร่วมกิจกรรมโครงการได้

5. นักท่องเที่ยวกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร ในระดับมาก (3.56) สะท้อนให้เห็นว่าการผลิตคู่มือท่องเที่ยวในลักษณะนี้ยังสามารถพัฒนาต่อยอดได้อีก เนื่องจาก ทีมผู้วิจัยอาจจะยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ไม่มีส่วนของงบประมาณในการจ้างผู้เชี่ยวชาญเพื่อผลิตคู่มือท่องเที่ยวของโครงการ แต่ก็ได้สื่อที่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพเรศ วังยายฉิม (2540) ที่ผลิตคู่มือขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกและพฤติกรรมในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 หากนำคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ฯ ไปใช้จริง ควรมีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการจัดทำคู่มือฯ เพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ตรวจสอบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์จากเอกสารและข้อมูลหลายๆ แห่ง เพิ่มมากขึ้น

1.2 ควรสร้างคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ฯ ที่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติสามารถนำไปใช้ได้โดยสะดวก โดยอาจมีการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ฯ เป็นภาษาอังกฤษด้วย

1.3 หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการผลิตคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

1.4 ควรมีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ผ่านคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หรือนำคู่มือฯ เป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์ทางอินเตอร์เน็ตด้วย

1.5 ไม่ควรใช้ตัวอักษรที่มีความหลากหลายในหน้าเดียวกันในคู่มือฯ เพื่อความสะดวกต่อการอ่าน และเพิ่มความเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

1.6 ควรเพิ่มรายละเอียดขั้นตอนการจองการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนักอนุรักษ์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เพื่อให้ผู้รับผิดชอบทราบจำนวนและสามารถเตรียมความพร้อมในการให้บริการและประกอบกิจกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวในโครงการนักอนุรักษ์ฯ ในรูปแบบแอพพลิเคชั่นต่างๆ เช่น รูปแบบของคิวอาร์โค้ด QR Code เว็บไซต์ต่างๆ

2.2 ควรศึกษาความต้องการด้านอื่นๆ ในการพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวฯ เช่น การสร้างคู่มือสำหรับกิจกรรมด้านพลังงานสิ่งแวดล้อม

2.3 ควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อเพิ่มความหลากหลายในการดำเนินงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2560). *ภาพรวมสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยว.* สืบค้น 27 ธันวาคม 2562, จาก http//www.msi.citu.tu.ac.th.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย*. สืบค้น 27 ธันวาคม 2562, จาก http//:www.tat.or.th/th.

ฉลอง นุ้ยฉิม. (2542). *การพัฒนาคู่มือสื่อความหมายธรรมชาติและประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาสาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ฉลอง พิมลสมพงศ์. (2550). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิภารัตน์ สายประเสริฐ. (2554). *ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะเกร็ด.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์.

นิภารัตน์ สายประเสริฐ. (2556). *การพัฒนาคู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงบูรณาการแบบองค์รวมและบนฐานการมีส่วนร่วมของพหุภาคี กรณีศึกษา: ชุมชนตำบลบ้านห้วยสัตว์ใหญ่.* ประจวบคีรีขันธ์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์.

พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.* กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ

ยุพเรศ วังยายฉิม. (2540). *พัฒนาคู่มือศึกษาธรรมชาติประจำเส้นทางเดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

วรรณรี ปานศิริ. (2557). *การพัฒนาคู่มือการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2550). *ความหมายของความต้องการ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

วฤทธิ์ สารฤทธิคาม. (2551). *ความหมายของความพึงพอใจ.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิจิตร อาวกุล. (2554). *ความต้องการของมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีชล ฉายาพงษ์. (2553). *การศึกษาความต้องการในการพัฒนา.* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศูนย์การวิจัยกสิกร. (2560). *แนวโน้มการท่องเที่ยวในปี 2560*. สืบค้น 27 ธันวาคม 2562 จาก http://kasikornresearch.com.

สกุณา ยวงทอง. (2542). *การพัฒนาคู่มือการศึกษาธรรมชาติประจำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติในหมู่บ้านแสลงพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันธุรกิจเพื่อสังคม. (2553). *ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร.* สืบค้น 27 ธันวาคม 2562, จาก http//www.set.or.th.

สุจริต มานิตกุล. (2552). *การพัฒนาคู่มือท่องเที่ยวชุมชนบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2553). *รูปแบบของนวัตกรรม.* สืบค้น 29 มกราคม 2563, จาก http://www.nia.or.th.

อมรรัตน์ ปักโคนัง. (2548). *ความต้องการพัฒนาคน.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

Prisoners' Behavior Development at Klongpai Central Prison Sikiew District, Nakornratsima Province

ธีระยุทธ แพ่งจันทึก[1] อนุวัต กระสังข์[2] ธิติวุฒิ หมั่นมี[3]
Teerayut Pangchantuek, Anuwat Krasang Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังกับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสานวิธีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ สำรวจกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังแดนเฝ้าระวัง (แดน 5) เรือนจำกลางคลองไผ่ จำนวน 264 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมกับพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยใช้สถิติ หาค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อวัดความสัมพันธ์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 11 ท่าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมของผู้ต้องขังหลังเข้ารับการอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.07) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังกับพฤติกรรมผู้ต้องขัง ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับความสัมพันธ์น้อย (R=.400**) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน 3) ปัญหาและอุปสรรคพบว่า ผู้ต้องขังบางรายไม่รู้หนังสือจึงเป็นเรื่องยากในการสวดมนต์และท่องข้อปฏิบัติที่ทางเรือนจำกำหนด และบางรายรับยาประจำ (ยาจิตเวช) จึงปฏิบัติได้ไม่เหมือนผู้ต้องขังอื่นๆ ข้อเสนอแนะ ชี้แจงรายละเอียดแนวทาง

Received: 2021-09-05 **Revised**: 2021-09-21 **Accepted**: 2021-09-23

[1] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: Teerayut162528@gmail.com.

[2 3] คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ปฏิบัติที่สามารถช่วยผู้ต้องขังไม่ถูกลงโทษทางวินัย และควรยกเว้นการปฏิบัติสำหรับผู้ต้องขังที่ต้องรับยาประจำ(ยาจิตเวช)
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาพฤติกรรม; พฤติกรรมผู้ต้องขัง; มาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขั

Abstract

The objectives of this research paper were: 1)To study the level of prisoners' behaviors at Klongpai Central Prison, 2) To study relationships between behavior development criteria and prisoners' behaviors at Klongpai Central Prison, 3)To study problems, obstacles and recommendation for prisoners' behavior development at Klongpai Central prison, The methodology was the mixed methods: The quantitative research by survey method, collected data from 264 samples who were prisoners at surveillance area 5 of Klongpai Central prison, analyzed data by frequency, percentage, mean and standard deviation and analyzed relationship between prisoners' behavior development criteria and behaviors of prisoners, using statistics find pearson correlation coefficient to measure the correlation, the qualitative method, data were collected from 11 key informants, purposefully selected by in-depth-interviewing and analyzed by content descriptive interpretation and presented with the table of frequency of the key informants to use data to support the quantitative findings. Findings were as follws : 1) Levels of prisoners' behaviors after the training, by overall were at high level ($\overline{X}$ = 3.97, S.D. = 0.07) 2) Relationship between prisoners' behavior development criteria and prisoners' behaviors by overall, had positive relationship at less level (R=400**) with statistically significant level at 0.01 accepted the set hypothesis. 3) Problems and obstacles were found that some inmates were illiterate. Is was difficult for them to chant and learn the rules set by the prison by hearts and some inmates had to use drug from psychiatrist, it was difficult to treat them equally with other cells. Recommendations were that must be clearly explained so that the inmates would understand and avoid discipline punishment and there should be exception for those who were under medical care by psychiatric
Keywords: Behavior Development; Inmates Behavior; Behavior Development Measures Inmates

บทนำ (Introduction)

กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ แต่ปัจจุบันผู้ต้องขังบางรายมีพฤติกรรมที่ไม่

เหมาะสม ใช้เรือนจำเป็นแหล่งสั่งการซื้อ-ขายยาเสพติด หรืออยู่เบื้องหลังการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด บางรายใช้เรือนจำเป็นฐานในการกระทำความผิดทางอาญาอื่น โดยใช้จ้างวานสนับสนุน บางรายมีพฤติกรรมเป็นอันตรายและมีความก้าวร้าวรุนแรงมีพฤติการณ์ดื้อด้านยากต่อการปกครองของเรือนจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ขององค์กรและสร้างปัญหาต่อสังคมภายนอกเป็นอย่างมาก กรมราชทัณฑ์จึงกำหนดนโยบายให้มีเรือนจำความมั่นคงสูงสุด (ข้อกำหนดสำหรับควบคุมผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงสุด, 2559) เพื่อควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าวนี้ จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลางเขาบิน เรือนจำกลางระยอง เรือนจำกลางพิษณุโลก เรือนจำกลางคลองไผ่ และเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช โดยให้เรือนจำความมั่นคงสูงสุด มีภารกิจในการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังให้ปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบ ของทางเรือนจำและตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด (ระเบียบกรมราชทัณฑ์, 2561)

เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ได้รับนโยบายให้ควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ 1) เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ 2) เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดโดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่ คุกคาม หรือครอบงำให้ผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นร่วมกันในการกระทำผิด 3) ทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น 4) มีพฤติการณ์ใช้ผู้อิทธิพลภายนอกข่มขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำหรือทัณฑสถานฯ 5) มีพฤติการณ์ดื้อด้านหรือกระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและการควบคุม 6) ก่อความวุ่นวาย หรือเป็นแกนนำในการประท้วง 7) กระทำผิดวินัย 8) มีพฤติกรรมแปลกแยก ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นได้ และ 9) มีพฤติการณ์หลบหนี หรือเตรียมการหลบหนี โดยออกระเบียบให้ผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ไม่น่าไว้วางใจต้องถูกคุมขังในแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน (ระเบียบเรือนจำกลางคลองไผ่, 2562) เพื่อควบคุมพฤติกรรมเป็นพิเศษ และพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องอยู่ในกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังกับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods) ระหว่าง วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) คือการวิจัยเชิงสำรวจและการสัมภาษณ์ในเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ต้องขังที่ผ่านการอบรมมาตรการแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันย้ายไปเฝ้าระวังพฤติการณ์ที่ (แดน 5) มีจำนวน 778 คน หากลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 264 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารระดับสูง 2 คน 2) ผู้บริหารระดับกลาง 5 คน 3) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ 3 คน และ 4) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 11 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทุกข้อได้ค่า IOC มากกว่า 0.80 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล (Try-Out) ที่แดนความมั่นคงสูงสุด(แดน 8) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.93

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ตัวแปรต้นหรือตัวแปรตามจะใช้ค่าการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมกับพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยใช้สถิติหาค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเพื่อวัดความสัมพันธ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ระดับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่

พฤติกรรมผู้ต้องขังหลังได้รับการอบรม	ระดับพฤติกรรมหลังเข้าโปรแกรม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. พฤติการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ	3.90	0.024	มาก
2. พฤติการณ์ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิด ของผู้ต้องขังอื่น โดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่ คุกคาม หรือครอบงำให้ผู้ต้องขังอื่นร่วมกันในการกระทำผิด	3.65	0.033	มาก
3. พฤติการณ์ทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น	3.72	0.043	มาก
4. พฤติการณ์ใช้ผู้อิทธิพลภายนอกข่มขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน	3.66	0.024	มาก
5. พฤติการณ์ดื้อด้าน/ก ระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและควบคุม	3.85	0.024	มาก
6. พฤติการณ์ก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง	3.83	0.038	มาก
7. กระทำผิดวินัยเรือนจำ	3.84	0.036	มาก
8. พฤติการณ์แปลกแยก ไม่สามารถ เข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้	3.80	0.025	มาก
9. พฤติการณ์หรือเตรียมการหลบหนี	3.90	0.009	มาก
ภาพรวม	**3.79**	**0.029**	**มาก**

ผู้ต้องขังมีการพัฒนาพฤติกรรมหลังได้รับการอบรมพฤตินิสัยตามมาตรการ โปรแกรมฯ แดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) เรือนจำกลางคลองไผ่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79, S.D. =0.029) โดยเมื่อจำแนกเป็นรายด้านจะพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังกับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	พฤติกรรมผู้ต้องขัง	ตัวแปรตาม								
ตัวแปรต้น		๑.พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ	๒.พฤติกรรมเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่นโดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่ฯ	๓.พฤติกรรม ทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น	๔.พฤติก รรม ใช้ผู้อิทธิพลภายนอกขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ทัณฑสถาน	๕.พฤติ รรมดื้อด้าน/กระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและควบคุม	๖.พฤติกรรมก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง	๗.กระทำผิดวินัยเรือนจำ	๘.พฤติ รรมแปลกแยกไม่สามารถเข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้	๙.พฤติกรรมหรือเตรียมการหลบหนี
มาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง	**400****	**430****	**341****	**344****	**284****	**386****	**376****	**348****	**338****	**272****
1.มาตรการควบคุมพิเศษ	**199****	275**	205**	175**	154*	186**	179**	150*	155*	065
2. มาตรการโปรแกรม ๑	**229****	261**	260**	186**	143*	212**	211**	215**	189**	152*
3. มาตรการโปรแกรม ๒	**389****	367**	310**	324**	288**	394**	371**	339**	325**	303**
4. มาตรการโปรแกรม ๓	**483****	500**	385**	432**	337**	461**	444**	426**	418**	361**

ความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤตินิสัยตามมาตรการโปรแกรมฯ แดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

มาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.400**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.430**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติการณ์เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่น โดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่ คุกคาม หรือครอบงำให้ผู้ต้องขังอื่นร่วมกันในการกระทำผิด มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.341**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.344**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมใช้ผู้อิทธิพลภายนอกข่มขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำ/ ทัณฑสถาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.284**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมดื้อด้าน/กระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและควบคุม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.386**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.376**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนากระทำผิดวินัยเรือนจำ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.348**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมแปลกแยกไม่สามารถเข้ากับผู้ต้องขังอื่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.338**)

มาตรการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมผู้ต้องขังหลังเข้ารับการพัฒนาพฤติกรรมหรือเตรียมการหลบหนี มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย (R=.272**)

การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

มาตรการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์น้อย กล่าวคือ มาตรการแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) ส่งผลให้พฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมามีการพัฒนา จึงยอมรับสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือถือ ผู้ต้องขังพัฒนาพฤติกรรมของตนเองได้ขณะที่อยู่ในแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) หันมาศึกษาธรรมะและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของเรือนจำเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการพัฒนาพฤติกรรมในระยะสั้นถ้าในระยะยาวไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากเมื่อผู้ต้องขังพ้นจากแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) ไปแล้วก็จะหวนมาทำผิดซ้ำอีกถ้ามีโอกาส

พฤติการณ์เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่น โดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่ คุกคาม หรือครอบงำให้ผู้ต้องขังอื่นร่วมกันในการกระทำผิด สามารถพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้เป็นบางส่วนเนื่องจากผู้ต้องขังต้องใช้ชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันกับผู้ต้องขังหมู่มาก ทำให้ผู้ต้องขังที่ไม่มีเงินที่จะซื้ออาหารหรือสิ่งของเครื่องใช้ต้องอาศัยผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลด้านการเงิน ไม่ว่าโดยการว่าจ้าง การตอบแทนบุญคุณ จึงเป็นสาเหตุให้กระทำความผิดซ้ำได้อีก

พฤติการณ์ทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น สามารถพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังได้เป็นบางส่วนซึ่งขึ้นอยู่กับการปลูกฝังและจิตสำนึกของผู้ต้องขังแต่ละคน ผู้ต้องขังที่สามารถปรับพฤติกรรมได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังที่ได้รับการอบรมธรรมะ การใช้ธรรมะเข้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ผู้ต้องขังจังเป็นจึงเป็นการพัฒนาจิตใจกล่อมเกลาจิตใจ ให้เป็นคนที่มีความอดทน อดกลั้น รู้จักให้อภัย รู้จักปล่อยวาง และไม่เอาเปรียบข่มเหงผู้ต้องขังด้วยกัน

พฤติการณ์ใช้ผู้อิทธิพลภายนอกข่มขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำหรือทัณฑสถานฯ สามารถพัฒนาพฤติกรรมและสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่และตัวผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังเชื่อมั่นในตัวเจ้าหน้าที่โดยการเปลี่ยนความคิดและมุมมองในทางลบที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ด้วยการใช้ธรรมกล่อมเกลาจิตใจและเจ้าหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา

พฤติการณ์ดื้อด้านหรือกระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและควบคุม สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้ต้องขังมีความหลาบจำในการจองจำ จำกัดพื้นที่ในการควบคุม มีการควบคุมที่เข้มงวด จำกัดสิทธิประโยชน์ที่ผู้ต้องขังควรจะได้รับ และเป็นมาตรการป้องปรามมิให้ผู้ต้องขังกระทำความผิดซ้ำอีก และพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังโดยใช้หลักธรรมมาให้ผู้ต้องขังปฏิบัติตามทำให้ผู้ต้องขังมีความสงบ สุขุม ใจเย็น มากยิ่งขึ้น

พฤติการณ์ก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้เป็นอย่างดีและเป็นมาตรการที่ทำให้ผู้ต้องขังได้คิดใคร่ครวญถึงพฤติกรรมของตนเองที่เคยก่อมาและสามารถที่จะยอมรับสภาพความเป็นจริงได้ ยอมรับกฎกติกามาตรการแดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) ได้และสามารถพัฒนาพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้นได้โดยนำหลักธรรมมาปรับใช้ในการพัฒนาตนเอง และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างใกล้ชิด

กระทำผิดวินัยเรือนจำ เป็นมาตรการที่ช่วยพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังมิให้กระทำผิดวินัยในทางอ้อม โดยเฉพาะการนำหลักธรรมมาใช้กับผู้ต้องขัง ทำให้ส่งผลดีต่อตัวผู้ต้องขังเองในการ

ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่ทางเรือนจำได้วางไว้ ส่งผลให้ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวตรงตามกำหนด ได้รับสิทธิประโยชน์อันสมควรจะได้รับ และไม่สร้างปัญหาให้กับทางเรือนจำอีกทางหนึ่ง

พฤติการณ์แปลกแยกไม่สามารถเข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้ สามารถพัฒนาพฤติกรรมได้ในภาพรวม โดยการใช้หลักธรรมเข้ามาเป็นเครื่องมือให้ผู้ต้องขังได้ปฏิบัติตามทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจที่ดีขึ้น มีสภาวะทางอารมณ์ที่ดีขึ้น สติปัญญาเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมาตรการอาจจะไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขังบางประเภทได้ เช่น ผู้ต้องขังที่มีจิตไม่สมประกอบหรือผู้ต้องขังกลุ่มที่รับยาจิตเวช ควรแยกผู้ต้องขังกลุ่มนี้ออกจากผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์ปกติเพื่อทำให้ง่ายต่อการควบคุมและพัฒนาพฤติกรรม

พฤติการณ์หรือเตรียมการหลบหนี มีส่วนช่วยให้ผู้ต้องขังพัฒนาพฤติกรรมได้ด้วยการติดตามพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด พยายามหาข่าวข้อมูลของผู้ต้องขังให้ได้มากที่สุด และที่สำคัญมีธรรมะที่เชื่อมโยงในการโน้มน้าวจิตใจของผู้ต้องขังให้ยอมรับสภาพความจริงให้ได้ และพยายามหากิจกรรมให้ผู้ต้องขังทำจะได้ไม่คิดความคิดฟุ้งซ่า

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลจากการวิจัย เรื่องระดับพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

พฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือ เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมและได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดมีแนวโน้มทางความคิดและพฤติกรรมที่ดีขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.90, S.D.=00.30) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมิต ทัพวนานต์ วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติ” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมของผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำ ส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและโทรศัพท์มือภายในเรือนจำ ควรพัฒนาในด้านความคิดของผู้ต้องขังให้รู้ถึงโทษของยาเสพติดและโทษของการลักลอบใช้โทรศัพท์ภายในเรือนจำ หากเข้าไปยุ้งเกี่ยวก็จะมีผลทำให้มีโทษเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัวช้าลงกว่าเก่ามาก (นิมิต ทัพวนานต์, 2561)

พฤติการณ์เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำผิดของผู้ต้องขังอื่น โดยใช้วิธีการจูงใจ ข่มขู่คุกคาม หรือครอบงำให้ผู้ต้องขังอื่นร่วมกันในการกระทำผิด เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมโดยวิธีจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการละลายพฤติกรรม และให้มีความรู้รัก สามัคคี ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.033) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อโณทัย กิ่งศักดิ์ และ บุญสืบ กิจสนิท วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังชาย : เรือนจำพิเศษมีนบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังหากได้รับการอนรมในการฝึกวิชาชีพหรือมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันจะมีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน รักและสามัคคีกันมากขึ้น (อโณทัย กิ่งศักดิ์ และ บุญสืบ กิจสนิท, 2551)

พฤติการณ์ทำตนเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือผู้ต้องขังอื่น เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมและใช้หลักการมีส่วนร่วมเข้ามาพัฒนาพฤติกรรมทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่รักใคร่ กลมเกลียวกัน

เห็นอกเห็นใจกัน และอยู่ร่วมกันได้อย่างดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.72, S.D. = 0.043) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ คติยา อายุยืน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบุคลากรให้เกิดพฤติกรรมที่ดี สามารถปฏิบัติอยู่ในกติกา กฎเกณฑ์ระเบียบวินัย อาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ช่วยเหลือและแสดงความคิดเห็นของแต่ละคน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ละลายพฤติกรรมไปในตัวอีกด้วย (คติยา อายุยืน, 2558)

พฤติการณ์ใช้ผู้อิทธิพลภายนอกข่มขู่เจ้าหน้าที่เรือนจำหรือทัณฑสถาน เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้หลักธรรมเข้ามาให้ผู้ต้องขังปฏิบัติ ทำให้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจเจ้าหน้าที่ และมีสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.025) เมื่อพิจารณาสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังกลุ่มที่ผ่านหลักสูตรการปฏิบัติธรรมมีพฤติกรรม มีนัยยะสำคัญแสดงพฤติกรรมมากขึ้น สามารถทำให้ผู้ต้องขัง มีจิตใจที่ดีขึ้น มีสภาวะทางอารมณ์ที่ที่เข้มแข็ง มีความอดทนอดกลั้น รู้จักมองโลกในแง่ดี จิตใจสงบมากยิ่งขึ้น รู้จักให้อภัย (สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล, 2554)

พฤติการณ์ดื้อด้านหรือกระด้างกระเดื่องต่อการปกครองและควบคุม เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรม โดยการฝึกระเบียบ วินัย ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมที่เชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่และรักษาวินัยเป็นอย่างดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.024) เมื่อพิจารณาพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมิต ทัพวนานต์ วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังไร้ญาติ” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังหากไม่มี การฝึกระเบียบวินัย หรือไม่อยู่ในระเบียบ จะทำให้ไม่เชื่อฟังคำสั่งเจ้าหน้าที่ และจะเกิดการต่อต้านการควบคุม ทำความผิดซ้ำซากบ่อยครั้ง หากมีการฝึกระเบียบ วินัย ผู้ต้องขังจะรักษาระเบียบไม่กระทำความผิดซ้ำซาก (นิมิต ทัพวนานต์, 2561)

พฤติการณ์ก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมด้วยการละลายพฤติกรรมและหากิจกรรมให้ทำเพื่อลดความตรึงเคลียด ผู้ต้องขังมีพฤติกรรมพัฒนาในทางที่ดีขึ้น และอยุ่ในระเบียบวินัยดีมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.83, S.D.= 0.038) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมนต์ เผ่าเพ็งวิจัยเรื่อง “ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำ พิเศษพัทยา” ผลการวิจัยพบว่า หากเรือนจำมีปัญหาด้านการบริหารจัดการ ทำให้ผู้ต้องขังมองว่าการบริหารงานเรือนจำย่ำแย่ ผู้ต้องขังขาดประโยชน์ และความเป็นอยู่ที่เลวร้ายจึงมีพฤติการณ์ก่อความวุ่นวาย เป็นแกนนำประท้วง (นฤมนต์ เผ่าเพ็ง, 2558)

กระทำผิดวินัยเรือนจำ เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรม ในภาพรวมผู้ต้องขังทำผิดวินัยน้อยมาก ต่างจากตอนที่ยังไม่เข้ารับการพัฒนาพฤติกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =3.84, S.D.=0.003) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองศักดิ์ สุวารี วิจัยเรื่อง

"แนวทางการปฏิบัติและพัฒนาผู้ต้องขังคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของราชอาณาจักรไทย" ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีพฤติกรรมไม่เคารพกฎหมาย ระเบียบที่เรือนจำกำหนด เนื่องจากแรงจูงใจรายบุคคลและสาเหตุเชิงโครงสร้าง และความคับข้องใจที่ผู้ต้องขังประสบก่อนถูกคุมขัง เมื่อได้รับการอบรมพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เชื่อฟังเจ้าหน้าที่ อยู่ในระเบียบของเรือนจำ และผิดวินัยเรือนจำน้อยมาก (เรืองศักดิ์ สุวารี, 2560)

พฤติการณ์แปลกแยกไม่สามารถเข้ากับผู้ต้องขังอื่นได้ เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรมโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้ทำกิจกรรม ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวเองให้อยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80, S.D.=0.025) เมื่อพิจารณาพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ คติยา อายุยืน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน" ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่แปลกแยกจากบุคลอื่นโดยส่วนมากจะมีพฤติกรรมที่โดดเดี่ยว ไม่ค่อยที่จะมีส่วนร่วมกับคนในสังคม หากนำบุคลากรเหล่านี้มาพัฒนาทางด้านความคิด หากิจกรรมให้ทำโดยให้ความสำคัญขอแต่ละบุคคล บุคลาการเหล่านี้จะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลทั่วไปได้อย่างมีความสุข (คติยา อายุยืน, 2558)

พฤติการณ์หรือเตรียมการหลบหนี เมื่อผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาพฤติกรรม โดยใช้หลักธรรมเข้ามาพัฒนาจิตใจ ให้ผู้ต้องขังรู้จักยอมรับความเป็นจริง และหากิจกรรมให้ทำเพื่อลดความคิดฟุ้งซ่าน ผู้ต้องขังพัฒนาพฤติกรรมดีขึ้นมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}$ =3.90, S.D.=0.008) เมื่อพิจารณาพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานันทวิทย์ ธีรภทฺโท (แก้วบุตรดี) และคณะ วิจัยเรื่อง "การเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยว่า ผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรสัคคสาสมาธิมีจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าอบรมอย่างมีนัยสำคัญ การพัฒนาจิตใจให้กับผู้ต้องขังปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติให้ยอมรับสภาพความเป็นจริง และสามารถใช้ชีวิตอยู่กับความเป็นจริงได้ (พระมหานันทวิทย์ ธีรภทฺโท (แก้วบุตรดี) และคณะ, 2559)

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการศึกษาพบว่า "การพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา" สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

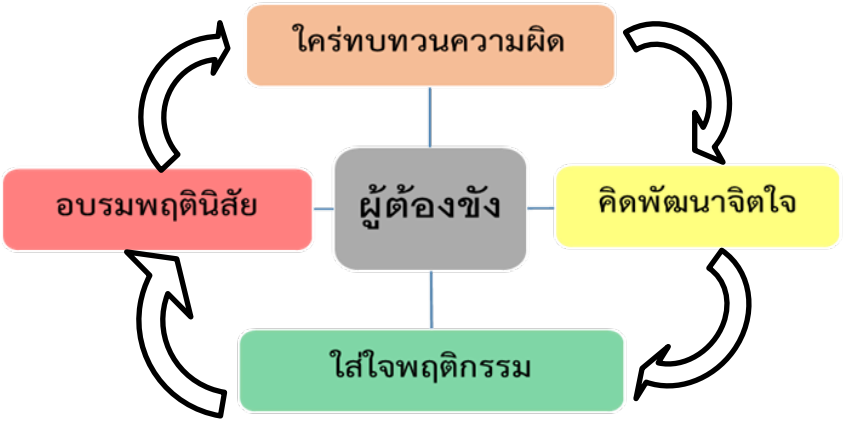

ภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

1. อบรมพฤตินิสัย หมายถึง มาตรการควบคุมพิเศษ คือการรับตัวผู้ต้องขังที่ กรมราชทัณฑ์ส่งตัวมาให้เรือนจำกลางคลองไผ่ ดำเนินการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังเหล่านี้ให้อยู่ในกฎระเบียบของทางเรือนจำ มิให้กระทำความผิดเช่นเดิมซ้ำอีก

2. ใคร่ทบทวนความผิด หมายถึง มาตรการโปรแกรม 1 คือการให้ผู้ต้องขังอยู่ในอาคารขังเดี่ยวเพื่อทบทวนความผิดของตนเองที่ได้กระทำมาซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม

3. คิดพัฒนาจิตใจ หมายถึง มาตรการโปรแกรม 2 คือการให้ผู้ต้องขังที่อยู่ห้องขังซอยได้รับการอบรมพฤตินิสัยโดยการใช้ธรรมะเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง

4. ใส่ใจพฤติกรรม หมายถึง มาตรการโปรแกรม 3 คือการให้ผู้ต้องขังที่อยู่บนห้องขังรวม (ห้องใหญ่) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่ประพฤติตนดีขึ้นและมีสภาพการควบคุมคล้ายกับผู้ต้องขังแดนอื่นๆ ทั่วไป มีสภาวะความกดดันที่น้อย และผู้ต้องขังมีสิทธิและประโยชน์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ใช้การขัดเกลาทางสังคมและป้องกันมิให้บุคคลที่เคยกระทำความผิดแล้วกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยวิธีการแก้ไขอบรมฟื้นฟูจิตใจให้กลับตนเป็นคนดีมีค่าสู่สังคม

1.2 เรือนจำกลางคลองไผ่ ควรจำแนกผู้ต้องขังกลุ่มรับยาจิตเวชหรือจิตไม่สมประกอบไปอยู่ที่เรือนจำที่ดูแลผู้ต้องขังกลุ่มเปราะบางโดยเฉพาะ

1.3 กรมราชทัณฑ์ ควรตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้ชัดเจนและพยานหลักฐานที่แน่ชัดก่อนย้ายผู้ต้องขังมาเรือนจำกลางคลองไผ่ แดนความมั่นคงสูงสุด (แดน 8) เพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องขังเสียสิทธิประโยชน์ และลดข้อร้องเรียนในทางอ้อม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเรือนจำต่างๆ ทั่วประเทศเพิ่มเติม และควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยมูลเหตุที่ทำให้ผู้ต้องขังมีพฤติการณ์การกระทำความผิด

2.2 ควรมีการศึกษาถึงพฤติการณ์การกระทำความผิด ในประเภทพฤติการณ์ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อการจำแนกพฤติการณ์ความผิด จะได้นำมาเพื่อฟื้นฟูฝึกอบรม และแก้ไขปัญหาการกระความผิดซ้ำได้อย่างเหมาะสม

2.3 ควรศึกษาวิจัยหลักธรรมที่เหมาะสมที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการการพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของกรมราชทัณฑ์ในอนาตค

เอกสารอ้างอิง (References)

คติยา อายุยืน. (2558*).กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะบุคคลตามหลักพุทธธรรมของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นฤมนต์ เผ่าเพ็ง. (2558). *ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังของเจ้าพนักงานเรือนจำพิเศษพัทยา.* วิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นิมิต ทัพวนานต์. (2561). *การพัฒนาแนวทางการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของต้องขังไร้ญาติ.* รายงานการวิจัย. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60.

พระมหานันทวิทย์ ธีรภฺทโท (แก้วบุตรดี) และคณะ. (2559*). การเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร.* รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ระเบียบกรมราชทัณฑ์. (2561). *ว่าด้วยการคุมขังและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงสุดและเรือนจำความมั่นคงสูงสุด.*

ระเบียบเรือนจำกลางคลองไผ่. (2561). *ว่าด้วยการคุมขังและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงสุด.*

เรืองศักดิ์ สุวารี, (2560). *แนวทางการปฏิบัติและพัฒนาผู้ต้องขังคดีความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ของราชอาณาจักรไทย.* รายงานการวิจัย. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59.

สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล. (2554). *การปฏิบัติธรรมของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองเปรม.* รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

หนังสือกรมราชทัณฑ์ที่. (2559). *ข้อกำหนดสำหรับควบคุมผู้ต้องขังในแดนความมั่นคงสูงสุด.*

อโณทัย กิ่งศักดิ์ และ บุญสืบ กิจสนิท. (2551). *แรงจูงใจในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังชาย กรณีศึกษา: เรือนจำพิเศษมีนบุรี.* สารนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม-สมุทรสงคราม

Factors Influencing the Return of Tourists A Case Study of Agricultral Tourism in Nakhonpathom–Samutsongkhram Province

ธนณรรจ์ ภู่ทอง[1] สุรสิทธิ์ อุดมธนวงศ์[2] พสชนันท์ บุญช่วย[3]

Thananan Phuthong, Surasit Udomthanavong, Poschanan Boonchuai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว และเพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพในการให้บริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรซ้ำ ในเขตจังหวัดนครปฐมหรือสมุทรสงคราม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยว ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม จำนวน 352 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS 3.0 ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยไปเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงคราม โดยส่วนใหญ่มองว่า 1) คุณภาพในการให้บริการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว และการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยจากการวิเคราะห์ผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.773 , 0.808 และ 0.301 ตามลำดับ 2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.301 และ 3) ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.376 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

Received: 2021-09-18 **Revised**: 2021-10-08 **Accepted**: 2021-10-08

[1] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. Corresponding Author e-mail: 1611051041188@rmutr.ac.th

[2] คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น Faculty of Business Administration, Thai-Nichi Institute of Technology. e-mail: surasit@tni.ac.th

[3] คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. e-mail: poschanan.b@rmutr.ac.th

คำสำคัญ (Keywords) : คุณภาพในการให้บริการ; ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว; การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were to study the agricultural tourism behavior of tourists in Nakhon Pathom or Samut Songkhram provinces and to study the factors of service quality, tourist satisfaction, and the image of tourist attractions that affect the return of agricultural tourist. The sample group is tourists or general people aged 18 years and over who have been to agricultural tourism in Nakhon Pathom or Samut Songkhram province. A total of 352 people. The research instrument was a questionnaire. Statistics used in the research is the frequency, percentage, mean, standard deviation and structural equation model (SEM) analysis using Smart PLS 3.0 program. As results of the study, it was found that 1) the service quality variables had a positive influence on tourists' satisfaction, the image of tourist attractions, and the return of tourists with the values of 0.773 , 0.808, and 0.197, respectively at 0.01 level, 2) the variables in tourists' satisfaction had a positive influence on the return of tourists with the values of 0.301 at 0.01 level and 3) variables in the quality of service that affected the image of the attractions had a significant positive influence on the return of the tourists with the values of 0.376 at 0.01 level.

Keywords: Service Quality; The image of tourist attractions; Return of the tourists

บทนำ (Introduction)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 และทวีความรุนแรงแพร่ระบาดเป็นวงกว้างเกือบทั่วประเทศมาก ททท. หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า จากสถานการณ์ข้างต้นส่งผลให้ภาพรวมสถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2563 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอยู่ในภาวะทรุดตัวอย่างหนัก ทั้งนี้ตั้งแต่ในปี 2564 นี้มีอาจจะทิศทางการเติบโตดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

โดยองค์กรการท่องเที่ยวโลก ได้กล่าวว่า การเดินทางท่องเที่ยวของประชากรโลกในปัจจุบันเน้นเป็นการเดินทางที่เน้นการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ การศึกษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงมีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย ซึ่งทำให้ประเทศไทยสามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ อีกทั้งยังมีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศด้วยการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมสนับสนุนอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมการเกษตร โดยความได้เปรียบด้าน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยจึงเป็นจุดแข็งทำให้แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและได้รับรางวัลความสำเร็จจากการจัดอันดับในระดับโลก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

จังหวัดนครปฐม และ สมุทรสงคราม เป็นเมืองขนาดเล็ก ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯเป็นเมืองที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยผลไม้และอาหารขึ้นชื่อนานาชนิดส่งผลให้ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรรม โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พ.ศ.2560 - 2564) ได้เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังมีศักยภาพในการพัฒนาจึงได้เน้นการนำการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเป็นตัวเพิ่มมูลค่าโดยเฉพาะในภาคการบริการ แต่หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 กลับคืนสู่สภาวะปกติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของทั้ง 2 จังหวัด จะต้องหาแนวทางหรือกลยุทธ์ฟื้นฟูรายได้อีกครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญฤทัย เดชทองคำ (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสำคัญของคุณภาพการบริการสู่ความสำเร็จของธุรกิจท่องเที่ยวภายใต้วิกฤติ COVID-19 กล่าวว่า คุณภาพการบริการมีบทบาทสำคัญและเป็นหัวใจหลักขององค์กรหรือธุรกิจในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในการตัดสินใจเลือกใช้บริการ (Kotler, 2003) อีกทั้งคุณภาพการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างคุณค่าของตราสินค้าและภาพลักษณ์ขององค์กร (Zeithaml,1988) กล่าวคือ หากผู้ให้บริการสามารถให้บริการได้ตรงตามความต้องการหรือเกินความคาดหวังที่ผู้รับบริการตั้งไว้ ย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจและความจงรักภักดีต่อองค์กร นำไปสู่การแนะนำ บอกต่อกับผู้ที่สนใจก่อให้เกิดรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาแบบจำลองคุณภาพการบริการ ซึ่งเน้นในเรื่องการส่งมอบคุณภาพการบริการให้ตรงตามความคาดหวังของผู้ใช้บริการโดยมีช่องว่างหรือ Gap 5 ประการที่เป็นสาเหตุที่ทำให้การบริการไม่มีประสิทธิภาพ 1.ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) 2.ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ (Reliability) 3.การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) 4.การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) และ 5.ความใส่ใจในลูกค้า (Empathy) (Parasuraman, Zeithaml, & Berry (1985) ดังนั้นหากผู้ประกอบการสามารถลดช่องว่างที่อาจจะเกิดขึ้นได้มากเพียงใดย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการตลอดจนการกลับมาใช้บริการซ้ำ และแนะนำบอกต่อไปยังผู้อื่นที่สนใจ (Agmapisarn, 2020)

ทั้งนี้ในส่วนของภาพลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวเองก็มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จากงานวิจัยภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในกรุงเทพมหานครของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดย ศลิษา ธีรานนท์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2559) ได้อธิบายว่า การรักษาภาพลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยวและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเพื่อรักษาฐานลูกค้าจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวนี้เดินทางกลับมาเที่ยวซ้ำ ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความตั้งใจมาท่องเที่ยว (Kaplanidou, 2007) และภาพลักษณ์เป็นเรื่องของความสอดคล้องระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว (Hallman and Breuer, 2009)

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลสามารถ สรุปได้ว่า ในธุรกิจการท่องเที่ยวนั้น การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับความสามารถในการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองกับความต้องการของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดีเพียงใด นักท่องเที่ยวนอกจากจะต้องการความพึงพอใจด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวแล้ว (พบพร โอทกา-นนท์, ดร.เยาวภา ปฐมศิริกุล, 2556) ดังนั้น การดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยี่ยมเยือนซ้ำอีกครั้งรวมทั้งเพิ่มจำนวนและดึงดูดนักท่องเที่ยวหน้านั้น ควบคู่กับ การรักษาฐานลูกค้าเดิม สามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัด ก็เป็นสิ่งสำคัญ และในปัจจุบันได้มีการศึกษาการปัจจับที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าคุณภาพการบริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีมีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรซ้ำ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงครามเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มานำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์หรือหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว ในเขตจังหวัดนครปฐมและสมุทรสงคราม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณภาพในการให้บริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรซ้ำ

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

สมมติฐานที่ 5 ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดของการวิจัย (Research Conceptual Framework)

กรอบแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดนครปฐม – สมุทรสงคราม

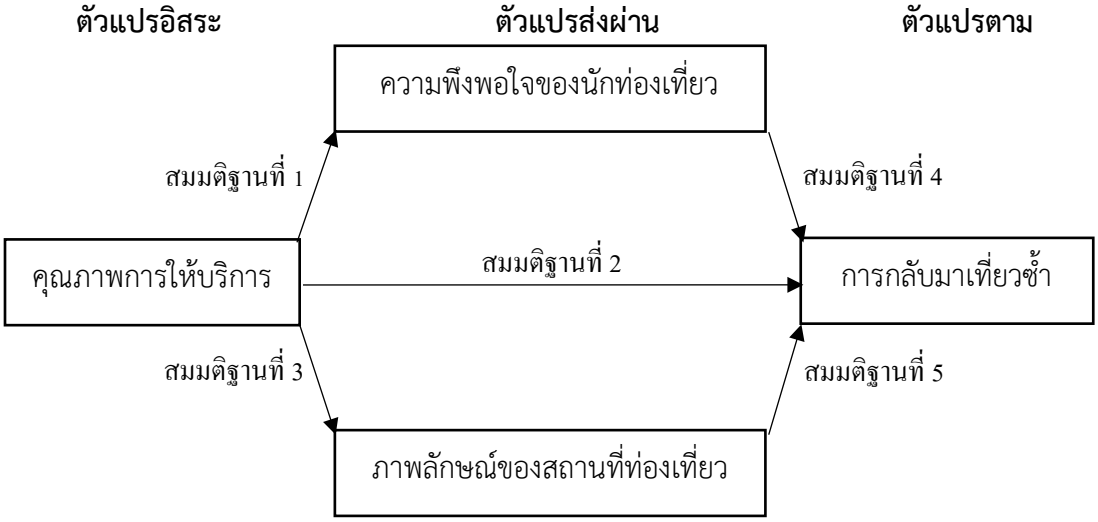

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของงานวิจัย

1. สมมติฐานที่1 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019) , สิริวิมล คำวงศ์ (2559) และ พรประภา ไยอนุกูล (2557)

2. สมมติฐานที่2 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ วรัสสิญา ศุภธนโชติพงศ์ (2562) และ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019)

3. สมมติฐานที่3 คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์ศิริ คำขันแก้ว และคณะ (2563)

4. สมมติฐานที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019) ที่ว่า ความพึงพอใจส่งผลอย่างมากต่อทัศนคติและความภักดีของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. สมมติฐานที่ 5 ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ Shahida Kanwel (2019)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการศึกษา โดยมีรายละเอียดในเรื่องของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม จำนวน 352 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการกำหนดตัวอย่างตามการใช้สถิติขั้นสูงด้วย วิธีการกำหนกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Rule of thumb) ตามที่ Schumacker; and Lomax (2010) แนะนำว่า งานวิจัยประเภทนี้ควรใช้ขนาดตัวอย่าง 15-20 ตัวอย่างต่อ 1 พารามิเตอร์ที่เป็นตัวแปรทำนายหรือตัวแปรเชิงสังเกต (Observation Variable) และได้กำหนดวิธีการการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามจากการพิจารณาภายนอกและสอบถามข้อมูลเบื้องต้นแล้ว เป็นนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตร หรือเที่ยวภายในจังหวัดนครปฐม – สมุทรสงคราม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 7 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะทั่วไปของที่ผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตร ภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 ตอนที่ 3 คุณภาพการให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangible) ด้านความไว้วางใจ หรือ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ (Responsiveness) ด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ (Assurance) และด้านความเห็นอกเห็นใจ หรือ เอาใจใส่ลูกค้า (Empathy มีจำนวนทั้งหมด 24 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ตอนที่ 4 ความพึงใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ตอนที่ 5 ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิง

เนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ตอนที่ 6 การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งหมด 3 ข้อ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสืบค้นจาก เอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย เพื่อสร้างคำถามในแบบสอบถามสำหรับแจกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประกอบด้วยนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม จำนวน 352 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ทุกเพศ ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม ด้วยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปและพฤติกรรมการในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่วนบุคคล 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม – สมุทรสงคราม อันได้แก่ คุณภาพในการให้บริการ, ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว, ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว, การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการแปลความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสรุปและอธิบายลักษณะของตัวแปร และ 3) สถิติอนุมานหรือสถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) เป็นการนำวิธีทางสถิติมาใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) เพื่อหาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุและหาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling-SEM) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย (Research Results)

1. จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป ที่มีอายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเที่ยวเชิงเกษตรภายในจังหวัดนครปฐม หรือ สมุทรสงคราม จำนวน 352 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 56.3 มีอายุ 18-25 ปี จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 ประกอบอาชีพนักเรียนหรือนักศึกษา จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ

55.4 มีสถานภาพโสด จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 ซึ่งส่วนใหญ่ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา เคยไปเที่ยวภายในจังหวัดนครปฐมมากกว่า 4 ครั้งขึ้นไป จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 46.9 และเคยไปเที่ยวภายในจังหวัดสมุทรสงคราม 1 - 2 ครั้ง จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงครามสามารถ พบว่า

2.1. คุณภาพการให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ , ด้านความไว้วางใจ หรือ ความน่าเชื่อถือ , ด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ , ด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ และ ด้านความเห็นอกเห็นใจ หรือ เอาใจใส่ลูกค้า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 , 4.02 , 4.05 , 3.98 และ 3.97 ตามลำดับ

2.2. ความพึงใจของนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

2.3. ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมระดับมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.12

2.4. การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.05

3. ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม – สมุทรสงคราม โดยผลการวิเคราะห์ดังภาพที่ 2

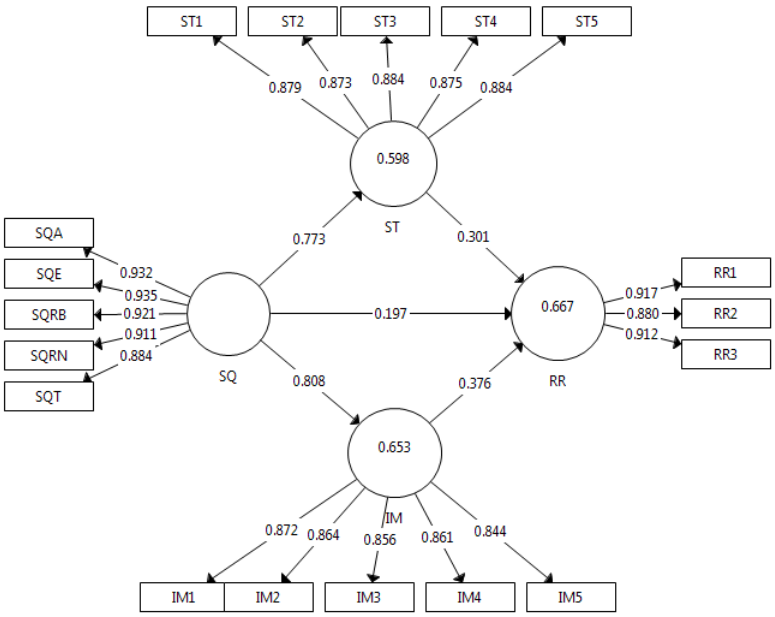

ภาพที่ 2 เส้นทางความสัมพันธ์ของการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

จากภาพที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างของ 1) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ST) พบว่า คุณภาพในการให้บริการ (SQ) มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ST) มีค่าเท่ากับ 0.773 2) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อ ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (IM) พบว่า คุณภาพในการให้บริการ (SQ) มีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (IM) มีค่าเท่ากับ 0.808 และ 3) ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว (RR) พบว่า คุณภาพในการให้บริการ (SQ) , ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (ST) และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว (IM) อิทธิพลทางตรงต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว (RR) มีค่าเท่ากับ 0.197 , 0.301 และ 0.376 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมติฐาน จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสรุปสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมติฐานการวิจัย

	สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	สัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1	คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	0.773	31.287**	สนับสนุน
H2	คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว	0.197	2.790**	สนับสนุน
H3	คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว	0.808	37.691**	สนับสนุน
H4	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว	0.301	3.851**	สนับสนุน
H5	ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว	0.376	3.999**	สนับสนุน

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1.) คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยมีค่า t-test เท่ากับ 31.287 2.) คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยมีค่า t-test เท่ากับ 2.790 3.) คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีค่า t-test เท่ากับ 37.691 4.) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยมีค่า t-test เท่ากับ 3.851 และ 5.) ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว โดยมีค่า t-test เท่ากับ 3.999

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงคราม ได้แก่ คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว การกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว และผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ดังนี้

1. คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยคุณภาพในการให้บริการ ในด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ พบว่า ในเรื่องของการบริการต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ส่วนทางด้านความไว้วางใจ หรือ ความน่าเชื่อถือ พบว่า การที่นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลในการจากผู้มีความรู้ ความชำนาญ ก็ผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ต่อมาด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ พบว่า การที่ติดป้ายหรือบอกราคาสินค้า ค่าบริการ อาหาร และเครื่องดื่ม มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมากที่สุดในด้านนี้ ส่วนด้านความเห็นอกเห็นใจ หรือ เอาใจใส่ลูกค้าพบว่าการมีความเอาใจใส่อย่างแท้จริงในการแก้ปัญหาต่างๆ รวมทั้งเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวก็มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และทางด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า การที่สถานที่ท่องเที่ยวมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนของนักท่องเที่ยวก็มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019) , สิริวิมล คำวงศ์ (2559) และ พรประภา ไยอนุกูล (2557) ที่กล่าวว่า คุณภาพการบริการ ทั้ง 5 ด้าน อันได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความไว้วางใจ หรือ ความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการ ด้านการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้บริการ และด้านความเห็นอกเห็นใจ หรือเอาใจใส่ลูกค้า มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้นหากมีการพัฒนาคุณภาพในการบริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกด้าน ก็จะช่วยสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างสูง

2. คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพในการให้บริการที่ตรงกับความต้องการ ทำให้เกิด

ความสุขและความสนุกสนาน ทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ วรัสสิญา ศุภธนโชติพงศ์ (2562) และ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019) ที่ว่า คุณภาพในการให้บริการส่งผลอย่างมากต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพในการให้บริการให้ตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว ก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเที่ยวซ้ำ

3. คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า คุณภาพในการให้บริการมีอิทธิพลในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถานที่ท่องเที่ยว ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ น่าสนใจหรือน่าจดจำ สอดคล้องกับการศึกษาของ พงศ์ศิริ คำขันแก้ว และคณะ (2563) ซึ่งศึกษาได้ถึงอิทธิพลของภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และการรับรู้ความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว ในจังหวัดเมืองรองกลุ่มภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อตัวแปรความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งหากสถานท่องเที่ยวนั้นๆมีคุณภาพในการให้บริการที่ดีและมีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึงก็จะส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์เชิงบวกมากยิ่งขึ้น

4. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะส่งผลให้นักท่องเที่ยววางแผนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ หรือ คิดที่จะกลับมาในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Md. Kamrul Hasan and Shamsul Kamariah Abdullah (2019) ที่ว่า ความพึงพอใจส่งผลอย่างมากต่อทัศนคติและความภักดีของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยหากนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในทุกๆด้านก็จะส่งผลต่อการตัดสินใจกลับมาเท่ยวซ้ำของนักท่องได้เป็ฯอย่างดี

5.ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า การที่สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีความเป็นเอกลักษณ์ น่าสนใจ หรือน่าจดจำ ทำให้ได้ประสบการณ์ที่ดี ความสนุกสนาน และความประทับใจจะส่งผลให้นักท่องเที่ยววางแผนเวลาเพื่อกลับมาท่องเที่ยว หรือ แนะนำบุคคลรอบข้างเชิงเกษตรที่นี่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Shahida Kanwel (2019) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลภาพลักษณ์ปลายทางที่มีต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวและความตั้งใจที่จะเยี่ยมชม พบว่า การสร้างภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางที่ดีจะช่วยเพิ่มความตั้งใจของนักท่องเที่ยวที่จะไปเที่ยวซ้ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหากสถานที่ท่องเที่ยวนั้นมีภาพลักษณ์ที่ดีก็ย่อมสามารถทำนักท่องท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจังหวัดนครปฐม - สมุทรสงคราม โดยมีตัวแปรส่งผ่าน คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว

1.1. จากผลการศึกษาจะพบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวมากที่สุด โดยจะเห็นว่าภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นักท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญมากที่สุดก็คือ ความสวยงาม และการมีบรรยากาศที่ดี เป็นเอกลักษณ์ น่าสนใจ หรือน่าจดจำของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้น ถ้าจะต้องพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรพัฒนาในเรื่องของความสวยงาม และการมีบรรยากาศที่ดีเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ น่าสนใจ หรือน่าจดจำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถสร้างความตื่นตา ตื่นใจ รวมทั้งสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีส่งผลให้เกิดการบอกต่อไปยังผู้อื่นและอยากที่จะการกลับมาเที่ยวซ้ำได้

1.2. จากการศึกษาจะพบว่า คุณภาพการให้บริการส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวซึ่งมีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเห็นว่านักท่องเที่ยวได้ให้ลำดับความสำคัญในเรื่องของ ความพึงพอใจในธรรมชาติและการมีการบริการที่ดีในการท่องเที่ยวเกษตรครั้งนี้มีมากที่สุด ดังนั้นในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การมีบริการที่ดี เช่น พนักวานมีมีการบริการที่ดี มีการบริการรับฝากสิ่งของส่วนตัว ต้องมีการความสะดวก และมีการดูแลอนุรักษ์ ธรรมชาติบริเวณโดยรอบแหล่งท่องเที่ยว หรือ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวได้อย่างดี การบริการทั่วถึง ฯลฯ ก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจที่นำไปสู่บอกต่อผู้อื่นและการกลับมาเที่ยวซ้ำของตัวนักท่องเที่ยวเอง

1.3. จากการศึกษาจะพบว่า คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลการกลับมาเที่ยวซ้ำ ซึ่งจะเห็นว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญคุณภาพการให้บริการในด้านการตอบสนองต่อความต้องการการบริการให้แก่นักท่องเที่ยวมากที่สุด ดังนั้น ในการจะจัดทำ หรือ การพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้ประกอบการควรสร้างการตอบสนองต่อความต้องการการบริการให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวบอกต่อ แนะนำ และวางแผนกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นี่อีกครั้งหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ศึกษาในบริบทรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรซ้ำในเชิงลึกเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวที่มาจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับนักเที่ยวในพื้นที่

2.2. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเวลาจำกัด จึงศึกษากับกลุ่มตัวอย่างไม่ครอบคลุม ทำให้ข้อมูลอาจจะกระจายได้ไม่ทั่วถึง ในอนาคตจึงควรลงพื้นที่ศึกษากับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเพื่อนำมาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.3. การวิจัยนี้สามารถสรุปการพยากรณ์โดยภาพรวมของคุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์สถานที่ท่องเที่ยว และการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวได้ร้อยละ 66.70

ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 33.30 เกิดจากปัจจัยอื่นๆ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจ ภาพลักษณ์ และการกลับมาเที่ยวซ้ำนอกเหนือจากตัวแปรที่ได้ผ่านการศึกษาจากงานวิจัยนี้)

2.4. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ จึงควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

2.5. ศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ราชบุรี กาญจนบุรี ฯลฯ เพื่อหาผลสัมฤทธิ์การกลับมาเที่ยวซ้ำการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวประเทศไทย.* สืบค้น 20 มิถุนายน 2564, จาก https://mots.go.th/download/article/ article_20190516131031.pdf.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). *รายงานประจำปี 2563*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2564, จาก https://api.tat.or.th/upload/live/about_t at/8327/ _2563.pdf.

พงศ์ศิริ คำขันแก้ว และคณะ. (2563). *อิทธิพลของภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และการรับรู้ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเมืองรองกลุ่มภาคเหนือตอนบน.*วารสารวิชาการตลาดและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สิริวิมล คำวงศ์. (2559). *อิทธิพลของคุณภาพการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจ ความไว้เนื้อเชื่อใจและความภักดีของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครที่เลือกซื้อแพคเกจท่องเที่ยวต่างประเทศ.* มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

Agmapisarn, C. (In Press). The Yard hostel amid the COVID-19 outbreak. NIDA Case Research Journal.

Hallmann, K. and Breuer, B. Z . (2010). *The Impact of Image Congruence between Sport Event and Destination on Behavioral Intention*. Tourism Review 65(1), 15.

Kaplanidou, K. (2007). *The role of affective event and destination image on behavioral intentions*. Event Management.

Philip Kotler. (2003*). Marketing Management*. 11th ed. Upper Saddle River, New Jersey: Prentice –Hall.

Schumacker, R. E., & Lomax, R. G. (2010). A beginner's guide to structural equation modeling. (3rd Ed.). New York: Routledge.

นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีนผ่านระบบ QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

Innovation of Chinese Public Relations in QR Code Technology for Cultural Tourism in Muang District, Lampang Province

นิชธาวัลย์ ฟูคำ[1] เพ็ญพรรษา ชัยธีรสุเวท[2]

Nidtawan Fucome, Phenphansa Chaitheerasuwet

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางโดยใช้ภาษาจีน 2. เพื่อพัฒนารูปแบบของการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านระบบ QR Code สำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน และพัฒนาเป็นเว็บแอปพลิเคชันออกแบบให้สามารถใช้งานผ่านโปรแกรมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ 3.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อระบบการประชาสัมพันธ์ระบบ QR Code โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูลระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว และศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อการใช้งานนวัตกรรมประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินคุณภาพและความพึงพอใจการใช้งานจากผู้ใช้ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน พบว่า 1. ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.43 S.D.= 0.66) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม 2. ด้านการประมวลผลข้อมูล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.63) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ 3. ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.62) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

คำสำคัญ (Keywords): นวัตกรรม; ประชาสัมพันธ์; ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Received: 2022-06-02 **Revised**: 2022-06-19 **Accepted**: 2022-06-19

[1 2] สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: nidtawan.aom@g.lpru.ac.th

Abstract

The purposes of Innovation of Chinese Public Relations in QR Code Technology for Cultural Tourism in Muang District, Lampang Province research were 1. To study and analyze information about cultural attractions using the Chinese language 2. To develop a form of public relations at cultural attractions using the QR code system for Chinese tourists and development of application on mobile device 3. To study the satisfaction of Chinese tourists with public relations through the QR Code system. The tourists could get information from the QR code with the requirements in Thai and Chinese. and can also use this to develop our public relations skill's and it is useful for Cultural attractions. The system is what Chinese tourists prefer to use. From the evaluated results from 100 Chinese, we found that tourists most wanted simplicity and complete information was accurate and easily understood. The results show that 1. Application design - the users were mostly satisfied ($\bar{X}$=4.43 S.D.= 0.66) 2. Application processing - the users were mostly satisfied ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.63) 3. content assessment - the users were mostly satisfied was rather high level. ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.62)

Keywords: Innovation; Public Relations; Cultural Tourism

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันภาษาจีนกลางได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากการที่ภาษาจีนกลางได้เข้ามามีบทบาทต่อตลาดแรงงานของไทยในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การติดต่อทำธุรกิจค้าขาย หรือการร่วมทุนกับนักธุรกิจชาวจีน ทำให้มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้ภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนบวก3 ซึ่งจะมีผลต่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค ดังนั้นประเทศจีนกำลังเข้ามามีอิทธิพลต่อการค้าการลงทุนในอนาคต และรวมไปถึงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตเร็วที่สุด สามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนและกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อันนำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพและการกระจายรายได้ และเช่นเดียวกัน ประเทศไทย และจะเห็นได้ว่าการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจีนได้สร้างรายได้อย่างมหาศาลแก่ประเทศไทย ด้วยตัวเลขของการเข้ามาของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีเพิ่มมากขึ้น ไทยจึงมีโอกาสสูงที่จะร่วมลงทุนระหว่างระหว่างไทยและจีน ทั้งนี้ ประเทศไทยและจีนยังคงมีลักษณะของความเป็นประเทศญาติมิตร คนไทยประมาณ 7 - 8 ล้านคน มีเชื้อสายจีนตลอดจนวัฒนธรรมและประเพณีของจีนได้เข้ามาในประเทศไทยอย่างแพร่หลาย และสอดคล้องกับ

การที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจกับคนจีนโพ้นทะเลที่อยู่ทั่วโลก ดังนั้น ไทยควรใช้โอกาสนี้พัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับประเทศจีนที่กำลังก้าวเข้าสู่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก ผมจึงขอเสนอช่องทางที่จะเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศไทย - จีน ดังนี้ ความร่วมมือในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นหนึ่งใน

ดังนั้นการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีนในรูปแบบที่ทันสมัยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักเพื่อ ลดอุปสรรคด้านภาษาในการประชาสัมพันธ์ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับนักท่องเที่ยว ทั้งไทย - จีน ทั้งนี้ สื่อประชาสัมพันธ์ดังกล่าว จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเที่ยวชม สถานที่ต่างๆได้ด้วยตนเอง การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ภาษาจีนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางโดยใช้ภาษาจีน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบของการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านระบบ QR Code สำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน และพัฒนาเป็นเว็บแอปพลิเคชันออกแบบให้สามารถใช้งานผ่านโปรแกรมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อระบบการประชาสัมพันธ์ผ่านระบบ QR Code

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี QR Code

ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กลุ่มที่ 2 กลุ่มเจ้าของพื้นที่หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 ท่านประกอบด้วย 1. เจ้าอาวาสวัดไชยมงคล (จองคา) 2. เจ้า

อาวาสวัดศรีรองเมือง 3.เจ้าอาวาสวัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม 4. เจ้าอาวาสวัดเจดีย์ซาว 5. แกนนำขับเคลื่อนชุมชนปงสนุก

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวแทนผู้ใช้สื่อ เป็นชาวจีน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน คัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 100 คน

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการดำเนินวิจัยออกเป็นทั้งหมด 6 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ทบทวนทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทบทวนเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 2 มิติ และเทคโนโลยีอื่นๆเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สื่ออินเตอร์แอคทีฟหรือการใช้ความเป็นจริงเสริม (AR-Code) รวมถึงทฤษฎีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการออกแบบสื่อ multimedia ศึกษาเก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญของวัดทั้ง 5 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก นอกจากนี้ได้ลงพื้นเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของพื้นที่หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนั้นโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ ยังได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวแทนผู้ใช้สื่อซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเช่นกัน

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อออกแบนวัตกรรรม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อดูความสัมพันธ์ของชุดข้อมูลระหว่างแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน จากนั้นนำมาสรุปผล เพื่อวางแผนและออกแบบนวัตกรรมประชาสัมพันธ์ สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยผ่านระบบ QR Code

ระยะที่ 3 พัฒนานวัตกรรรม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบและการวิเคราะห์ในระยะที่ 2 มาพัฒนาโดยใช้นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านระบบ QR Code โดยได้ออกมาเป็นแผนที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน Virtual reality (VR)

ระยะที่ 4 ประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงนวัตกรรม

ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีความจริงเสมือน Virtual Reality (VR) เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมาให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของนวัตกรรม จากนั้นนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน

ระยะที่ 5 ประเมินผลความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างจริง

ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีความจริงเสมือน Virtual Reality (VR) เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มาให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 100 คน ทดลองใช้ เพื่อประเมินผลความพึงพอใจ

ระยะที่ 6 เผยแพร่นวัตกรรมคืนองค์ความรู้สู่ท้องถิ่นและชุมชน

ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีความจริงเสมือน Virtual Reality (VR) เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เผยแพร่คืนองค์องค์ความรู้สู่ท้องถิ่นและชุมชน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านแผ่นป้ายโลหะประชาสัมพันธ์หน้าวัดทั้ง 5 แห่งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วิธีการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับพื้นที่ (In-Depth Interview)

แนวทางการออกแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) โดยใช้กรอบแนวคิดแบบ SWOT เพื่อตั้งคำถามวิเคราะห์หาจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้ง 5 แห่ง ทั้งยังได้ออกแบบคำถามเพื่อถามถึงศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงทางวัฒนธรรม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวแทนผู้ใช้สื่อ

แนวทางการออกแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) โดยผู้วิจัยสอบถามกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูล (Search Engine) ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความคาดหวังต่อนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นวัตกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เทคโนโลยีความจริงเสมือน Virtual reality (VR)

แบบประเมินคุณภาพของนวัตกรรมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

โครงสร้างของแบบประเมินเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว ข้อคำถามจะประกอบไปด้วยการประเมินนวัตกรรมด้านประสิทธิภาพและด้านประสิทธิผล

แบบประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อนวัตกรรม

แบบประเมินความพึงพอใจนวัตกรรมใช้หลักการ Usability test โครงสร้างของแบบประเมินเป็นข้อคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question) ซึ่งข้อถามจะประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ และแบบประเมินความพึงพอใจนวัตกรรม

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากทบทวนเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 2 มิติ และเทคโนโลยีอื่นๆเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สื่ออินเตอร์แอคทีฟหรือการใช้ความเป็นจริงเสริม (AR-Code) รวมถึงทฤษฎีอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการออกแบบสื่อ multimedia

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของวัดทั้ง 5 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก จากฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ตและการลงพื้นเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าของพื้นที่หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนั้นโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ ยังได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวแทนผู้ใช้สื่อซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเช่นกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นการแสดงค่าความถี่ของข้อมูล โดยจะแสดงเป็นจำนวนและร้อยละ (%)

ค่าเฉลี่ย (Mean) คือ ค่ากลางที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้วนำมาเฉลี่ยเพื่อให้ได้จำนวนเท่าๆกันจากผลรวมของข้อมูลทั้งหมด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.) เป็นการวัดการกระจายของกลุ่มข้อมูล ใช้ในการเปรียบเทียบค่าต่างๆว่าชุดข้อมูลมีการกระจายตัวมากน้อยเพียงใด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย วิธีการตั้งข้อคำถามเพื่อประเมินผล ถามรายละเอียดเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จะยึดตามหลักค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ 3.51-5.00 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามเกณฑ์การแปลความหมายของแต่ละข้อ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพ และพัฒนารูปแบบของการประชาสัมพันธ์ทางด้านภาษาจีนสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีนและผู้ที่สนใจศึกษาภาษาจีน ผู้วิจัยได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาข้อมูลของสถานที่และวิเคราะห์เพื่อออกแบนวัตกรรรม ส่วนที่ 2 ออกแบบวัตกรรรมการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่วนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างจริง

ส่วนที่ 1 ศึกษาข้อมูลของสถานที่และวิเคราะห์เพื่อออกแบนวัตกรรรม

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของวัดทั้ง 5 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก จากฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ตและการลงพื้นเพื่อโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นต่าง ๆ ใช้ควบคู่ไปกับการสังเกตกับเจ้าของพื้นที่หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จากนั้นโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1. การสังเกตและเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญของวัดทั้ง 5 วัดในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก จากฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ตและเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าโดยส่วนมากข้อมูลที่เผยแพร่นั้นเป็นข้อมูลในรูปแบบเอกสาร แผ่นพับ และในฐานข้อมูลออนไลน์จะเป็นเพียงรูปภาพพร้อมคำอธิบายประกอบแบบมิติเดียว เป็นข้อมูลโดยภาพรวมของแต่ละสถานที่ ยังไม่ได้มีการแนะนำจุดสำคัญ อีกทั้งภาษาที่ใช้จะมีส่วนมากจะใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวจีนยังไม่เข้าใจในข้อมูลของสถานที่ และยังขาดการประชาสัมพันธ์และการนำเสนอที่ทำให้นักท่องเที่ยวให้ทราบถึงจุดบริการข้อมูลท่องเที่ยว

2. การสัมภาษณ์ (interview) การสัมภาษณ์เป็นการเจาะลึกประเด็นต่าง ๆ

เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant interview) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีข้อมูลใน เพื่อจัดทำข้อมูล รวบรวมและเพิ่มเติมส่วนที่สื่อประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ไม่ได้นำเสนอของสถานที่ที่สำคัญภายในวัดทั้ง 5 วัด ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก

3. ตารางแสดงผลการสำรวจกลุ่มตัวแทนผู้ใช้สื่อซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยใช้แบบสอบถาม

แหล่งค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการสถานที่ท่องเที่ยว	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน(ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1.เพื่อน/คนรู้จัก	3 (6.00)	5 (10.00)	8 (16.00)
2.สื่อวิทยุ/โทรทัศน์	2 (4.00)	2 (4.00)	4 (8.00)

3.บริษัทนำเที่ยว	3 (6.00)	3 (6.00)	6 (12.00)
4.ข้อมูลออนไลน์ แอพพลิเคชั่น เว็บไซต์ท่องเที่ยว	9 (8.00)	12 (24.00)	21 (42.00)
5.นิตยสารนำเที่ยว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์	4 (8.00)	5 (10.00)	9 (18.00)
6.ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว	0 (0.00)	2 (4.00)	2 (4.00)

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะหาข้อมูลของสถานที่ท่องเที่ยวจาก ข้อมูลออนไลน์ แอพพลิเคชั่น เว็บไซต์ท่องเที่ยวมากที่สุด

ส่วนที่ 2 ออกแบบวัตกรรรมการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบและการวิเคราะห์ในระยะที่ 2 มาพัฒนาโดยใช้นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านระบบ QR Code โดยได้ออกมาเป็นแผนที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสมือน Virtual reality (VR) เพื่อให้มีความสมจริงในการเข้าถึงข้อมูลมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บภาพสถานที่ทั้ง5 วัด ได้แก่ วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก โดยใช้ กล้องถ่ายภาพแบบ 360/180 องศา เพื่อเก็บภาพในรูปแบบ VR 3 มิติ & มุมมอง 360 องศา	
ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแอปพลิเคชันออกแบบหน้าต่างเมนูของแอปพลิเคชันโดยการกำหนดรูปแบบ	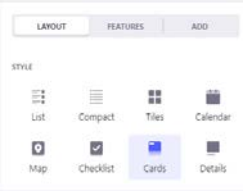 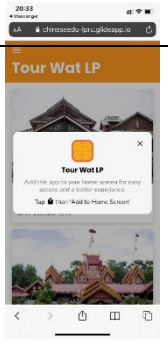

ขั้นตอนที่ 3 ใส่ข้อมูลทั้งภาษาจีนและภาษาไทย พร้อมใส่เสียงบรรยาย	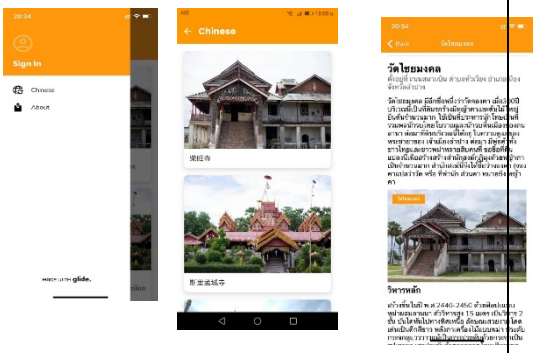
ขั้นตอนที่ 4 กำหนดรูปแบบไอคอนแอพพลิเคชั่น และสร้าง QR Code เพื่อการเข้าใช้งาน	Tour Wat LP

ในการประเมินคุณภาพนวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมา ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของนวัตกรรม เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งมีผลการประเมินดังต่อไปนี้

ตารางแสดง ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมา โดยใช้ผู้เชียวชาญด้านสื่อนวัตกรรม จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ระดับความพึงพอใจ(ร้อยละ)		
ส่วนที่ 1 การออกแบบ			
1.1 การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.66	0.57	มากที่สุด

1.3 โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม	4.33	0.57	มาก
1.4 การออกแบบไอคอนแอพพลิเคชั่นสามารถสื่อความหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ต้องการสื่อสารได้	4.33	1.15	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.58	0.56	มากที่สุด
ส่วนที่ 2 การประมวลผลข้อมูล			
2.1 ความรวดเร็วในการประมวลผล	4.00	0.00	มากที่สุด
2.2 รูปภาพและเสียงมีความชัดเจน	4.66	0.57	มาก
2.3 เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	4.66	0.57	มากที่สุด
2.4 ใช้งานง่ายและสะดวก	4.66	0.57	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.41	0.43	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 เนื้อหา			
3.1 การลำดับของเนื้อหาที่นำเสนอได้เหมาะสม	4.66	0.57	มากที่สุด
3.2 เนื้อหาที่นำเสนอมีความน่าสนใจ	4.33	0.57	มากที่สุด
3.3 ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.66	0.57	มากที่สุด
3.4 ได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.66	1.27	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.58 S.D.= 0.56) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม ด้านการประมวลผลข้อมูล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.41 S.D.= 0.43) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ รูปภาพและเสียงมีความชัดเจน และ ใช้งานง่ายง่ายและสะดวก ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.66 S.D.= 127) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน

ส่วนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างจริงและเผยแพร่นวัตกรรมคืนองค์ความรู้สู่ท้องถิ่นและชุมชน

ในการประเมินความพึงพอใจ นวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมา ให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 100 คน ทดลองใช้ แบบสอบถามเพื่อประเมินผลความพึงพอใจ ซึ่งมีผลการประเมินดังต่อไปนี้

ตารางแสดง ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีน ผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมา โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 100 คน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
	ระดับความพึงพอใจ(ร้อยละ)		
ส่วนที่ 1 การออกแบบ			
1.1 การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม	4.31	0.71	มาก
1.2 ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.20	0.72	มาก
1.3 โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม	4.65	0.54	มากที่สุด
1.4 การออกแบบไอคอนแอพพลิเคชั่นสามารถสื่อความหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ต้องการสื่อสารได้	4.57	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.43	0.66	มาก
ส่วนที่ 2 การประมวลผลข้อมูล			
2.1 ความรวดเร็วในการประมวลผล	4.60	0.60	มากที่สุด
2.2 รูปภาพและเสียงมีความชัดเจน	4.36	0.73	มาก
2.3 เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้	4.68	0.49	มากที่สุด
2.4 ใช้งานง่ายและสะดวก	4.57	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.55	0.63	มากที่สุด
ส่วนที่ 3 เนื้อหา			
3.1 การลำดับของเนื้อหาที่นำเสนอได้เหมาะสม	4.57	0.61	มากที่สุด
3.2 เนื้อหาที่นำเสนอมีความน่าสนใจ	4.33	0.73	มาก
3.3 ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.71	0.48	มากที่สุด

3.4 ได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน	4.59	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.55	0.62	มากที่สุด

ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.43 S.D.= 0.66) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม ด้านการประมวลผลข้อมูล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.63) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.62) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยเลือกพื้นที่วิจัยคือวัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก จากการดำเนินงานมีรายละเอียดสรุปและอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.จากศึกษาข้อมูลของสถานที่และวิเคราะห์เพื่อออกแบนวัตกรรรม

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเกี่ยวสื่อประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ จุดบริการข้อมูลที่นักท่องเที่ยวฯลฯ ได้แก่วัดศรีรองเมือง วัดไชยมงคล (จองคา) วัดพระเจดีย์ซาวหลัง วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดาราม และวัดปงสนุก พบว่า มีสื่อประชาสัมพันธ์ที่ให้ความรู้สำหรับบริการนักท่องเที่ยว ด้วยกันทั้งหมด 3 รูปแบบได้แก่ 1.แผ่นพับภาษาไทย 2.ป้ายไวนิลบอกเล่าประวัติความเป็นมาของวัด 3. ป้ายให้ข้อมูลในรูปแบบ QR Code 3 ภาษา ในรูปแบบสองมิติ แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีวัดที่ยังขาดสื่อประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว เช่นวัดไชยมงคล (จองคา) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังไม่มีหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนในด้านการประชาสัมพันธ์ และยังไม่เป็นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันที่จุดบริการข้อมูลบางจุดมีผู้ใช้น้อยและยังซ้ำซ้อน บวกกับข้อมูลที่อธิบายเพียงภาพรวมของสถานที่ ดังนั้นหากมีการจัดทำแผนที่จุดบริการ และประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นจุดบริการที่ชัดเจนจะช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวใช้บริการมากขึ้น เช่นการจัดทำแผ่นพับหรือที่คั่นหนังสือที่มีให้กับนักท่องเที่ยว ณ บริเวณจุดหน่ายบัตร หรือทางเข้า ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการข้อมูลได้อย่างสะดวกมากขึ้น

นอกจากนี้ปัจจุบัน ความสำคัญของภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยว มีความจำเป็นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะมีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีน ที่เข้ามาเที่ยวในประเทศไทยจำนวน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำปางอเพื่อทำการออกแบบ นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการใช้แบบสอบถามพบว่า

ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.00 จะหาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวจาก ข้อมูลออนไลน์ แอพพลิเคชั่น เว็บไซต์ท่องเที่ยว รองลงมาคือ ร้อยละ 09.00 หาข้อมูลจากนิตยสารนำเที่ยว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ จากการสำรวจยังพบอีกว่า ส่วนมากนักท่องเที่ยวชาวจีนจะมีอุปกรณ์หลักเพื่อใช้ในระหว่างการท่องเที่ยวคือโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์ และมีพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างการเดินทางมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ก่อนเดินทางและสิ้นสุดการเดินทาง

2. ผลจากการออกแบบและประเมิน นวัตกรรรมการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน เพื่อการการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ในรูปแบบ QR Code เพื่อออกแบบและปรับปรุงพัฒนารูปแบบนวัตกรรม

จากการออกแบบนวัตกรรรมการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน เพื่อการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในรูปแบบ QR Code ซึ่งสามารถแสดงผลทั้งระบบภาพ ระบบเสียง และระบบ Virtual Reality หรือ VR สามมิติที่ทำให้ผู้ใช้งานรู้สึกเหมือนได้เข้าไปเยี่ยมชมในสถานที่จริง ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินคุณภาพของนวัตกรรม เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพและข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งมีผลการประเมินดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินซึ่งมารายการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การออกแบบ แบ่งเป็น 4 ข้อ คือ 1.การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม 2.ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม 3.โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม 4.การออกแบบไอคอนแอพพลิเคชั่นสามารถสื่อความหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ต้องการสื่อสารได้ ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.58 S.D.= 0.56) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม

ส่วนที่ 2 การประมวลผลข้อมูล แบ่งเป็น 4 ข้อ คือ 1.ความรวดเร็วในการประมวลผล 2. รูปภาพและเสียงมีความชัดเจน 3.เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ 4.ใช้งานง่ายและสะดวก ด้านการประมวลผลข้อมูลนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.41 S.D.= 0.43) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ รูปภาพและเสียงมีความชัดเจนและ ใช้งานง่ายง่ายและสะดวก

ส่วนที่ 3 เนื้อหา แบ่งเป็น 4 ข้อคือ 1.การลำดับของเนื้อหาที่นำเสนอได้เหมาะสม 2.เนื้อหาที่นำเสนอมีความน่าสนใจ 3 ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน 4.ได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.66 S.D.= 127) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน จากการประเมินจะเห็นได้ว่า

3. ผลการประเมินความพึงพอใจ นวัตกรรมประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาษาจีนผ่านระบบ QR Code ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปางมา จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็น

นักท่องเที่ยวชาวจีนจำนวน 100 คน ทดลองใช้ และทำแบบสอบถามเพื่อประเมินผลความพึงพอใจ ซึ่งแบบประเมินนี้จัดทำในรูปแบบของภาษาจีน มีหัวข้อประเมินและผลการประเมินดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ทำแบบประเมินซึ่งมารายการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ส่วนที่ 1 การออกแบบ แบ่งเป็น 4 ข้อ คือ1.การจัดวางองค์ประกอบภายในแอพพลิเคชั่นมีความสวยงาม 2.ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสม 3.โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม 4.การออกแบบไอคอนแอพพลิเคชั่นสามารถสื่อความหมายถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ต้องการสื่อสารได้ ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.43 S.D.= 0.66) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ โทนสีที่ใช้โดยรวมมีความเหมาะสม

ส่วนที่ 2 การประมวลผลข้อมูล แบ่งเป็น 4 ข้อ คือ 1.ความรวดเร็วในการประมวลผล 2. รูปภาพและเสียงมีความชัดเจน 3.เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ 4.ใช้งานง่ายและสะดวก ด้านการประมวลผลข้อมูลนี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.63) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือ เทคโนโลยี (VR) สามารถใช้เพื่อส่งเสริมสถานที่ท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

ส่วนที่ 3 เนื้อหา แบ่งเป็น 4 ข้อคือ 1.การลำดับของเนื้อหาที่นำเสนอได้เหมาะสม 2. เนื้อหาที่นำเสนอมีความน่าสนใจ 3 ภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน 4.ได้รับความรู้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในจังหวัดลำปางหลังการใช้งาน ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$=4.55 S.D.= 0.62) โดยระดับเหมาะสมมากที่สุดคือภาษาที่ใช้สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน

ในการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาและสร้างนวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง นี้นอกจากสร้างนวัตกรรมออกมาในรูปแบบ แอปพลิเคชั่นที่ใช้ระบบ QR Codeในการเข้าถึงข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยยังได้ทำการรวบรวมความรู้ และจัดทำเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้คนที่สนใจในภาษาจีน นักเรียนนักศึกษาที่กำลังเรียนภาษาจีนนอกเหนือจากนักท่องเที่ยวชาวจีน มาเข้าใช้นวัตกรรมรูปแบบการประชาสัมพันธ์ภาษาจีน ผ่านเทคโนโลยี QR Code เพื่อการส่งคืนข้อมูลผลงานวิจัยสู่ชุมชนเพื่อทำให้เกิดประโยชน์สูงที่สุดอีกทั้งยังสามารถตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆทำให้นักท่องเที่ยว ได้รับความรู้ข้อมูลของสถานที่สำคัญในวัดได้อย่างถูกต้อง จึงเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวยกระดับแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ให้สู่ความเป็นสากลอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

จิตกวี กระจ่างเมฆ และสุดหล้า เหมือนเดช. (2562). *การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จังหวัดนครปฐม ไทยแลนด์ 4.0: กรณีศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นลาวครั่งบ้านทุ่งผักกูด ไทยทรงดำ บ้านไผ่หูช้างและไทยจีนตลาดบางหลวง.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ฐณวัฒน์ ธรรมาภิมุข; และ รัชนี มุขแจ้ง. (2556). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้น7 มกราคม 2562, จาก http://www.bec.nu.ac.th/becweb/graduate/Article%5C2556%5Cmba/ฐณวัฒน์%20ธรรมาภิมุข.pdf.

ณัฐณิชา หมื่นหนู. (2555). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลทะเลน้อย และเทศบาลตำบพนางตุง อำเภอวนขนุน จังหวัดพัทลุง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.

สุมาลี นันทศิริพล.(2560). พฤติกรรมการใช้บริการและการรับรู้กระบวนการให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*.13(1), 1-32.

อดิเทพ ครุฑธามาศ. (2562). *ศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย*. การจัดการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2561. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

Chih Ming Chen. (2010). Research and Development of application of mobile barcode to mobile sightseeing guide on mobile phone. *Wseas transactions on information science and application.* 7 (1), 16-25

Khambanlue, K. (2017). *Application of QR code technology to promote learning activities for the center Collection of banana species in honor*. Master Thesis. Department of Education, Naresuan University, Phitsanulok.

การพัฒนาแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
The Development of the Analytical Thinking Test Through Mathematical Problem-Solving Processes

ขจรศักดิ์ ขจรไชยกูล[1] พัชราวลัย มีทรัพย์[2] อนุ เจริญวงศ์ระยับ[3] ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ[4]
Kajonsak Kajonchiyakul, Phutcharawalai Meesup, Anu Jarernvongrayab, Punnawit Baikularb

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือเพื่อสร้างและหาคุณภาพแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดบางทราย อ.เมือง จ.พิษณุโลก ปีการศึกษา 2563 จำนวน 76 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 เรื่อง การบวก ลบ คูณ หาร จำนวนนับและศูนย์ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel for Windows โปรแกรมสำเร็จรูป และโปรแกรม GENOVA ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจปัญหา 2) การวางแผนแก้ปัญหา 3) การดำเนินการตามแผน และ4) การตรวจสอบ ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 12 ข้อ และด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 3 ข้อ รวมได้ข้อสอบทั้งหมด 18 ข้อย่อย 2. ผลการหาคุณภาพแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 เมื่อหาคุณภาพของแบบวัดรายข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.45 - 0.87 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.21 - 0.93 ทั้งหมดจำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 และผลการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrices) พบว่า ความสอดคล้องของการให้คะแนนของผู้ตรวจ 3 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G–Coefficient) เท่ากับ 0.76

Received: 2021-08-27 **Revised**: 2021-09-05 **Accepted**: 2021-09-06

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, M.Ed. Student in Educational Research and Evaluation, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: gapom35@gmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

คำสำคัญ (Keywords): การคิดวิเคราะห์; กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์; โจทย์ปัญหา

Abstract

The objectives of this research were to construct and to find the quality of the analytical thinking test through mathematical problem-solving processes. The sample group of this research consisted of 76 fourth to sixth grade students at Wat Bang Sai school, Mueang district, Phitsanulok in the academic year 2020 using simple random sampling. The research instrument was the analytical thinking test through mathematical problem-solving processes for the fourth to sixth grade students on addition, subtraction, multiplication, and division of numerals and zeros. The data analysis used in this research was Microsoft Excel for Windows program, Package program, and GENOVA program. The results showed that: 1.The result from creating the analytical thinking test through mathematical problem-solving processes, the researcher created 3 items of the analytical thinking test through mathematical problem-solving processes which consisted of mathematical problem-solving process in 4 steps: 1) problem understanding, 2) problem planning, 3) implementing the plan, and 4) checking. The indicators also included analytical thinking components in 3 aspects: 3 items of significance analysis, 12 items of correlation analysis, and 3 items of principle analysis, 18 items in total. 2. The result from finding the quality of the analytical thinking test through mathematical problem-solving processes, the Index of item objective congruence (IOC) for each item was 1.00. When considering each item, the quality of the test showed the item difficulty from 0.45 - 0.87, and the item discrimination from 0.21 – 0.93 in all 18 items. The whole test reliability was 0.76 and the result from developing Scoring Rubrics found that the consistency of the ratings from 3 experts had the generalizability coefficient (G–Coefficient) of 0.76.

Keywords: The analytical thinking; Mathematical problem-solving processes; Word problems

บทนำ (Introduction)

การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพทางการเรียนรู้หรือการดำเนินชีวิตให้สามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องเน้นเรื่องกระบวนการคิดเป็นสำคัญ เพราะการคิดถือว่าเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ (ยุทธการ สืบแก้ว, 2551) นอกจากนี้ความสำคัญของการคิด ยังได้ถูกระบุไว้ในมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน ที่กล่าวว่า

"ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) แต่สภาพความเป็นจริงในกระบวนการจัดการศึกษาของประเทศไทยนั้นยังมีปัญหาอยู่มาก ซึ่งจากการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสาม พ.ศ. 2554 – 2558 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป็นตัวบ่งชี้ที่หลายโรงเรียนมีระดับคุณภาพน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ในวัยช่วงอายุ 10 - 12 ปี หรือวัยประถมปลาย การคิดแบบนามธรรมของเด็กเริ่มพัฒนาชัดเจนขึ้น เด็กบางส่วนจะสามารถค้นคว้า ทดลองศึกษาวิจัยเรื่องราวต่างๆ อย่างลึกซึ้งมากกว่าการคิดแบบเด็กๆ เด็กจะเริ่มใช้วิธีวิเคราะห์มากขึ้น จะทำความเข้าใจความหมายของคำ ในช่วงปลายวัยประถมการเรียนรู้ของสมองเริ่มก้าวผ่านระยะของการเรียนรู้ที่ใช้การเทียบเคียงและการถอดรูปความสัมพันธ์ในกระบวนการแบบ (pattern) ของข้อมูลเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) ซึ่งเป็นการจำแนกแยกแยะข้อมูลในสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ โดยการตรวจสอบองค์ประกอบและความสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์ทำให้บุคคลพิจารณาถึงความสมเหตุสมผลของข้อมูล ไม่ใช้ประสบการณ์ส่วนตัวเป็นแนวคิดหลักในการสร้างข้อสรุป และไม่ตัดสินใจด้วยการคาดคะเนจากความรู้เดิม เป็นก้าวไปสู่ "นามธรรม" มากขึ้น เพราะการสร้างความรู้ใหม่อาศัยรูปธรรมน้อยลง กระบวนการเช่นนี้ก็คือ "กระบวนการคิด" นั่นเอง (พรพิไล เลิศวิชาและอัครภูมิ จารุภากร, 2550)

คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยเหตุผล กระบวนการคิด และการแก้ปัญหา จึงช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีทักษะการแก้ปัญหา สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ สามารถคาดการณ์วางแผนตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ต้องการพัฒนาและมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งคำอธิบายรายวิชาในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระบุว่า ผู้เรียนต้องฝึกทักษะการคิดคำนวณ และฝึกการแก้โจทย์ปัญหาในเรื่องการดำเนินการ บวก ลบ คูณ หารระคน วิเคราะห์และแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาและโจทย์ปัญหาระคนได้

กระบวนการแก้ปัญหาถือว่ามีความสำคัญสำหรับกระบวนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งที่ยอมรับและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ กระบวนการสอนแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา (Polya) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ซึ่งกระบวนการสอนโดยใช้แนวคิดของโพลยาเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบระเบียบ มีขั้นตอนชัดเจน คือ ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 2 การวางแผนแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ จะเห็นว่าการแก้ปัญหาตามรูปแบบของโพลยามี

ขั้นตอนที่ชัดเจน ทำให้นักเรียนฝึกคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ถ้านักเรียนได้ใช้การแก้ปัญหาตามขั้นตอนของโพลยาน่าจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ดีขึ้น (Polya, 1957) อ้างถึงใน โสมภิลัย สุวรรณ์, 2554) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิตติมา พิศาภาค (2552) และดวงพร ตั้งอุดมเจริญชัย (2551) ที่ได้ศึกษาถึงความสามารถในการแก้ปัญหากับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โรงเรียนวัดบางทราย เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการวัดและประเมินผล “ความสามารถในการอ่านและการเขียน” ของนักเรียนชั้น ป.4 - ป.6 โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ซึ่งเป็นการวัดการคิดวิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น นำความรู้และความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต รวมถึงคาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านโดยระบุเหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม พบว่า ผลของความสามารถในการอ่าน ด้านการอ่านรู้เรื่อง อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนยังเป็นการแยกสอนด้านเนื้อหาการวัดการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับการคิดวิเคราะห์ แบบวัดความสามารถในการคิดส่วนใหญ่จะเป็นการวัดแบบเอกมิติ ซึ่งเป็นการวัดการคิดเพียงด้านเดียว และยังพบการวัดแบบพหุมิติไม่มากนัก ทำให้ผู้สอนต้องมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนเกิดความเหนื่อยล้า รวมไปถึงภาระในการสอบของผู้เรียนที่ต้องทำแบบวัดการคิดมากขึ้น ล้วนส่งผลต่อความคลาดเคลื่อนในคะแนนของผู้เรียน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก ลบ คูณ หาร จำนวนนับและศูนย์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นการวัดกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนรวมถึงเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับที่พึงประสงค์หรือไม่ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามสมรรถนะของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
2. เพื่อหาคุณภาพแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดบางทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดบางทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 76 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในรูปแบบข้อสอบอัตนัยแบบสถานการณ์ จำนวน 3 ข้อ ประกอบไปด้วยกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 4 ขั้นตอน โดยผู้วิจัยสร้างโดยอิงตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งในแต่ละตัวบ่งชี้ยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 12 ข้อ และด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 3 ข้อ รวมได้ข้อสอบทั้งหมด 18 ข้อย่อย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวมรวมข้อมูล ดังนี้

1. ติดต่อคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียน

2. ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินรวบรวมข้อมูล และกำหนดวัน เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วางแผนในการดำเนินการสอบและจัดเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่จะตอบแบบทดสอบในแต่ละครั้ง

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบด้วยตนเอง

5. อธิบายให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับจากการทำแบบวัด รวมถึงชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการวัด วิธีตอบ

6. ดำเนินการเก็บรวมรวมข้อมูลกับนักเรียนจำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

6.1 ครั้งที่ 1 ดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนวัดบ้านใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 20 คน ซึ่งโรงเรียนมีสภาพทั่วไปใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างทั้งจำนวนนักเรียนและครู เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการทำแบบวัด ความชัดเจนของภาษา เวลาที่ใช้ในการทำ พบว่า แบบวัดมีคำชี้แจงที่ชัดเจน ข้อคำถามในแต่ละข้อนักเรียนแปลความหมายและเข้าใจได้ตรงกัน และเพื่อตรวจสอบหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัด ตามวิธีของ D.R. Whitney และ D.L. Sabers (D.R. Whitney และ D.L. Sabers อ้างถึงใน โกวิท ประวาลพฤกษ์, 2527 : 276) พบว่า การวิเคราะห์แบบวัดเป็นรายข้อ ได้ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.38 - 0.78 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.24 – 0.89 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.75

6.2 ครั้งที่ 2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัด ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

3. ค่าดัชนีความยากและดัชนีค่าอำนาจจำแนก ใช้เทคนิค 25% และคำนวณจากสูตรของ D.R. Whitney และ D.R. Sabers (D.R. Whitney และ D.L. Sabers อ้างถึงใน โกวิท ประวาลพฤกษ์, 2527: 276) วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft excel

4. ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ Cronbach's coefficient-alpha ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G–Coefficient) โดยใช้สูตรของเบรนนอน (Brennan, 1983 : 40) และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม GENOVA

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสำคัญ และการวิเคราะห์หลักการ รวมไปถึงกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และตัวบ่งชี้ในแต่ละขั้นตอน โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และตัวบ่งชี้ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างการคิดวิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และตัวบ่งชี้

การคิดวิเคราะห์	กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	ตัวบ่งชี้
- การวิเคราะห์ความสำคัญ คือ การจำแนกบอกถึงสิ่งที่สำคัญ ข้อความ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้ และกล่าวถึงสิ่งที่สำคัญที่สุด - การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การระบุเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของเหตุการณ์	**ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจปัญหา** เป็นการวิเคราะห์โจทย์ที่พบว่า โจทย์กำหนดอะไรให้บ้าง และสิ่งที่กำหนดให้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีเงื่อนไขอะไรบ้างในการที่จะช่วยหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบ	1. แปลความหมายและระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ 2. ระบุสิ่งที่โจทย์ถาม
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การระบุลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ - การวิเคราะห์หลักการ คือ การระบุถึง กฎ ทฤษฎี คติของเรื่องราวนั้น	**ขั้นที่ 2 การวางแผนแก้ปัญหา** เป็นการคิดหาวิธีการวางแผนการแก้ปัญหาว่าจะใช้วิธีการหรือหลักการใดมาคิดแก้ปัญหา	3. ระบุวิธีการแก้โจทย์ปัญหาพร้อมเหตุผลประกอบ 4. ใช้สูตร กฎ ทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การระบุลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์	**ขั้นที่ 3 การดำเนินการตามแผน** เป็นการดำเนินการตามแผนที่วางไว้นั้น	5. แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา การบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วนและทศนิยม พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การระบุความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งที่เกิดขึ้น	**ขั้นที่ 4 การตรวจสอบ** เป็นการตรวจสอบดูว่าผลที่ได้นั้นถูกต้องมีความเป็นไปได้สำหรับโจทย์นั้นหรือไม่	6. ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม

การวิเคราะห์ความสำคัญ อยู่ในขั้นที่ 1 (การทำความเข้าใจปัญหา) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ อยู่ในทุกขั้นตอน และการวิเคราะห์หลักการ อยู่ในขั้นที่ 2 (การวางแผนแก้ปัญหา) ของกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจปัญหา 2) การวางแผนแก้ปัญหา 3) การดำเนินการตามแผน และ4) การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) แปลความหมายและระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ 2) ระบุสิ่งที่โจทย์ถาม 3) ระบุวิธีการแก้โจทย์ปัญหา พร้อมเหตุผลประกอบ 4) ใช้สูตร กฎ ทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา 5) แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา การบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วนและทศนิยม พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ และ 6) ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในตัวบ่งชี้ยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 12 ข้อ และด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 3 ข้อ รวมได้ข้อสอบทั้งหมด 18 ข้อย่อย

2. ผลการหาคุณภาพแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อมีค่าเท่ากับ 1.00 เมื่อหาคุณภาพของแบบวัดรายข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.45 - 0.87 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 ขึ้นไป ทั้งหมดจำนวน 18 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.76 และผลการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrices) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า ความสอดคล้องของการให้คะแนนของผู้ตรวจ 3 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G–Coefficient) เท่ากับ 0.76

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผลการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทำความเข้าใจปัญหา 2) การวางแผนแก้ปัญหา 3) การดำเนินการตามแผน และ4) การตรวจสอบ ตัวบ่งชี้ 6 ตัวบ่งชี้ คือ 1) แปลความหมายและระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ 2) ระบุสิ่งที่โจทย์ถาม 3) ระบุวิธีการแก้โจทย์ปัญหา พร้อมเหตุผลประกอบ 4) ใช้สูตร กฎ ทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา 5) แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา การบวก การลบ การคูณ การหารจำนวนนับ ศูนย์ เศษส่วนและทศนิยม พร้อมทั้งตระหนักถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ และ6) ให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจและสรุปผลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในตัวบ่งชี้ยังประกอบไปด้วยองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ จำนวน 3 ข้อ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ จำนวน 12 ข้อ และด้านการวิเคราะห์หลักการ จำนวน 3 ข้อ รวมได้ข้อสอบทั้งหมด 18 ข้อย่อย เพราะการวิเคราะห์ความสำคัญ สอดคล้องกับขั้นที่ 1 (การทำความเข้าใจปัญหา) ของกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในด้านของการแปลความหมายและระบุสิ่งที่โจทย์กำหนดให้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สอดคล้องกับทุกขั้นตอนของกระบวนการคิดแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์ ในด้านระบุสิ่งที่โจทย์ถาม ระบุวิธีการแก้โจทย์ปัญหา แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา และให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม การวิเคราะห์หลักการ สอดคล้องกับขั้นที่ 2 (การวางแผนแก้ปัญหา) ของกระบวนการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ในด้านการใช้สูตร กฎ ทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์ในการหาคำตอบของโจทย์ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับพัชราวลัย มีทรัพย์ โชติกา ภาษีผล และศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ที่ทำวิจัยเรื่องโครงสร้างการคิดของเด็กประถมศึกษา พบว่า การคิดแก้ปัญหาได้รับอิทธิพลทางตรงจากการคิดตัดสินใจ การคิดแบบวิทยาศาสตร์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิเคราะห์และอภิปัญญา โดยยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับ Newell, A. and Simon (1972) ที่กล่าวว่า กระบวนการคิดที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหา ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และอภิปัญญา โดยการทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์

2. ผลการหาคุณภาพแบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เมื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ (IOC) ของข้อสอบทั้ง 18 ข้อ ที่สร้างขึ้นมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีความตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะแบบวัดที่สร้างขึ้นนั้นเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ มีการสร้างข้อคำถามตรงตามตัวบ่งชี้ซึ่งครอบคลุมครบถ้วนตามเนื้อหาที่ต้องการ และวัดได้ถูกต้องตรงตามตัวแปรที่วัด ตามที่ศิริชัย กาญจนวาสี (2548) ได้กล่าวไว้ว่าข้อสอบที่ใช้ได้จะต้องมีค่า IOC ร้อยละ 50 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่มุ่งวัด และยังเป็นการแสดงถึงคุณภาพของแบบวัด ทำให้แบบวัดสามารถวัดได้ตรงตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนดขึ้น

เมื่อหาคุณภาพของแบบวัดรายข้อ พบว่า มีค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.45 - 0.87 จากแบบวัดทั้ง 18 ข้อ มี 14 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.45 - 0.80 ซึ่งเป็นข้อสอบที่ดี มีความยากพอเหมาะ ทั้งนี้เพราะแบบวัดที่สร้างนั้นมีการใช้ข้อคำถาม เนื้อหา การใช้ภาษาที่พอเหมาะกับผู้ตอบและสร้างโดยอิงจากตัวชี้วัดที่กำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล วรคำ (2552 : 287) ได้เสนอแนวคิดว่า ความยากของข้อสอบ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของข้อสอบแต่ละข้อ ที่บ่งบอกถึงโอกาสที่กลุ่มตัวอย่างจะตอบข้อนั้นได้ถูก ข้อสอบที่มีความยากเหมาะสมจะมีดัชนีความยากอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และสอดคล้องกับ ปราณี หลำเบ็ญสะ (2559) ได้กล่าวไว้ว่าในการพิจารณาค่าความยากง่ายนั้น ข้อสอบที่ดีจะมีระดับความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8 แต่แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 4 ข้อที่มีความยากง่ายเกิน 0.8 แสดงว่าทั้ง 4 ข้อเป็นข้อสอบที่ง่าย เนื่องจากทั้ง 4 ข้อนั้นอยู่ในขั้นตอนการทำความเข้าใจปัญหา (ขั้นที่ 1) ซึ่งเป็นขั้นแรกในกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และครูได้ทำการสอนให้นักเรียนทำความเข้าใจปัญหาในทุกระดับชั้นมาก่อนหน้านี้ นักเรียนจึงมีความคุ้นชินมากกว่าขั้นอื่น ๆ ตามที่ ธนาคร ศรีแนน (2558) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์และกำหนดรายละเอียดของปัญหาขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกสุดก่อนที่จะลงมือแก้ปัญหา จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้ คือ การทำความเข้าใจกับปัญหาเพื่อแยกให้ออกว่า ข้อมูลที่กำหนดมาในปัญหาหรือเงื่อนไขของปัญหาคืออะไร

ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 ขึ้นไป ทั้งหมดจำนวน 18 ข้อ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ ทั้งนี้เพราะขั้นตอนการสร้างผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามที่ชัดเจน ตรงตามตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้น กลุ่มที่ใช้ทดสอบเป็นกลุ่มที่มีความสามารถคละกันทั้งกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน จึงสามารถแยกความรู้ของนักเรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539 : 197) เห็นว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์นั้นจะเป็นค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการเรียนรู้หรือกลุ่มที่ยังไม่รู้ (Non Master) กับกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แล้วหรือที่รู้แล้ว (Master) เนื่องจากแบบทดสอบอิงเกณฑ์จะใช้ในการวัดผลที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบมีระบบ (Systenatic Instruction) เช่น การเรียนการสอนรอบรู้ซึ่งการสอนนี้จะเน้นที่คุณภาพการสอนของครู ถ้าครูสอนดีเด็กทุกคนจะเรียนรู้หมด ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์ ควรมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0 สอดคล้องกับสุรวาท ทองบุ (2550) ที่ว่าข้อคำถามที่มีอำนาจใช้ได้ คือ จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และสุทธิวรรณ พีรศักดิ์โสภณ (2537 : 101-109) กล่าวว่า ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง ประสิทธิภาพของข้อสอบที่สามารถจำแนกความสามารถเก่ง – อ่อนของเด็กออกจากกันได้ การคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกไว้ใช้จะเลือกข้อสอบที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิแอลฟ่าเท่ากับ 0.76 มีความเชื่อมั่นสูง ทั้งนี้เพราะมีจำนวนข้อคำถาม และระยะเวลาสอบที่พอเหมาะ คำชี้แจงและข้อคำถามมีความชัดเจน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสอบ มีค่าความความยากง่ายรายข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ผู้ตรวจเข้าใจตรงกัน สอดคล้องกับ บุญมี พันธุ์ไทย (2545) กล่าวว่า การมีข้อคำถามที่ยาวนั้นส่งผลต่อความเบื่อหน่ายและลดความสนใจในการให้ข้อมูล และณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์ (2551) กล่าวว่า การให้เวลาที่จำกัดหรือมากเกินไปมีแนวโน้มทำให้ขนาดของสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นลดลง ปัจจัยด้านเวลาทำให้ข้อมูลนั้นคลาดเคลื่อนไป ทำให้ความเชื่อมั่นลดลงไปด้วย และกาสัก เต๊ะขันหมาก (2553) กล่าวว่า ลักษณะของคำถามที่ดีควรต้องมีความเป็นปรนัย คือ คำถามมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง การอธิบายที่ชัดเจน การให้คะแนนที่เป็นปรนัย และแปรผลมีความชัดเจน ผู้ตอบหรือรับการทดสอบต้องมีสมาธิและใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทดสอบเครื่องมือการวิจัย และไม่ควรได้รับการรบกวนจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ และ Ercan et al. (Ercan et al, 2007 อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์, 2557) กล่าวว่า หากข้อคำถามมีความยากเกินไปสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม อาจจะทำให้ความเชื่อมั่นมีค่าต่ำ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะไม่ตอบคำถามหรืออาจจะเดาคำตอบก็เป็นไปได้ ดังนั้น ความยากง่ายของแบบสอบถามควรมีความเหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่เป็นข้อสอบหากข้อคำถามมีความยากในระดับปานกลาง ค่าความเชื่อมั่นจะมีค่าสูงกว่าข้อสอบที่ง่ายหรือยากมาก

การพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrices) แบบวัดการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า ความสอดคล้องของการให้คะแนนของผู้ตรวจ 3 คน วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Genova ได้ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิง (G–Coefficient) เท่ากับ 0.76 แสดงว่าการตรวจให้คะแนนของผู้ตรวจ 3 คนมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะแบบวัดมีระยะเวลาและจำนวนข้อคำถามที่เหมาะสม การพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนน

(Scoring Rubrices) มีคำชี้แจงของเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ผู้ตรวจเข้าใจเกณฑ์การให้คะแนนตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์, 2544 อ้างถึงใน ดิเรก ทวยมีฤทธิ์, 2545) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ไม่ว่าจะใช้วิธีใดในการตรวจให้คะแนน ถ้าทำได้ควรตรวจให้คะแนนโดยผู้ตรวจหลาย ๆ คนแล้วใช้คะแนนเฉลี่ยหรือคะแนนรวมแทนความสามารถของผู้สอบ จะทำให้ผลการวัดมีความเชื่อมั่นสูงขึ้น และจากการที่การให้คะแนนมีความสอดคล้องกันสูง เนื่องจากผู้ตรวจมีความเข้าใจตรงกันกับคำชี้แจงของเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ ทำให้ผลการตรวจของผู้ตรวจแต่ละคนมีความสอดคล้องกันมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suzanne et al. (Suzanne et al., 1997 อ้างถึงใน ปวีณา ปีอาทิตย์, 2545) ที่ว่าความคลาดเคลื่อนที่เนื่องมาจากผู้ตรวจจะมีค่าน้อยมาก เพื่อให้ผลการตรวจให้คะแนนมีความสอดคล้องภายในผู้ตรวจสูงขึ้น จึงควรมีการออกแบบทั้งการให้คะแนนแบบรูบริค และการฝึกหรืออบรมผู้ตรวจ หากต้องการให้ผลการวัดมีค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงสูง สามารถดำเนินการได้ 2 กรณี (1) ถ้าแบบทดสอบมีจำนวนน้อยจะต้องใช้ผู้ตรวจที่มีจำนวนมากขึ้น (2) ถ้าผู้ตรวจมีเพียงพอใช้แบบทดสอบที่มีจำนวนน้อย แต่เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้เป็นข้ออัตนัยการเพิ่มจำนวนข้อสอบอาจไม่เหมาะ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้สอบ ควรจะพิจารณาจำนวนผู้ตรวจมากกว่าการเพิ่มจำนวนข้อสอบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การคิดวิเคราะห์สามารถวัดผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ครูผู้สอนสามารถนำแบบวัดไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการวัดได้

2. ในการตรวจให้คะแนนแบบทดสอบอัตนัย ควรมีการฝึกอบรมผู้ตรวจให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน ทั้งในหลักการตรวจโดยทั่วไป เนื้อหาที่มุ่งหวัง และควรเน้นให้ผู้ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดให้อย่างเคร่งครัด และในการคัดเลือกผู้ตรวจต้องเป็นผู้สอนในรายวิชานั้นๆ ควรมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในการสอนมากพอสมควร เพื่อให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงของแบบทดสอบที่เชื่อถือได้

3. จากการวิเคราะห์ภาพรวมของการคิดวิเคราะห์ผ่านกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า การวิเคราะห์หลักการนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ครูผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้นำสูตร กฎ ทฤษฎีบททางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นการพัฒนาการคิดระดับสูงของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ ที่เป็นเนื้อหาสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น โดยผ่านกระบวนการคิดที่หลากหลาย เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดตัดสินใจ การคิดแบบวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาลักษณะเดียวกัน โดยเพิ่มวิธีการตรวจ และศึกษาว่าวิธีการตรวจให้คะแนนแบบใดจะให้ค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงที่เหมาะสมที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

กาสัก เต๊ะขันหมาก. (2553). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: สวีริยาสาส์น.

โกวิท ประวาลพฤกษ์. (2527). *การประเมินในชั้นเรียน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

จิตติมา พิศาภาค. (2552). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยา.* วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (คณิตศาสตร์ศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. (2551). *หลักการและแนวคิดเทคนิคการเขียนรายงานการวิจัย.* กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

ดวงพร ตั้งอุดมเจริญชัย. (2551). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดของโพลยา.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ดิเรก ทวยมีฤทธิ์. (2545). *การประมาณค่าสัมประสิทธิ์การสรุปอ้างอิงของการทดสอบปฏิบัติรำวงมาตรฐานวิชาดนตรีและนาฏศิลปะระดับประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญมี พันธุ์ไทย. (2545). *ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น.* กรุงเทพ ฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ประสพชัย พสุนนท์. (2557). ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ. *วารสารปาริชาต.* 27(1), 144-163.

ปราณี หลำเบ็ญสะ. (2559). *การวัดและประเมินผลการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์ (1992).

ปวีณา ปีอาทิตย์. (2545). *การศึกษาจำนวนผู้ประเมินและจำนวนงานเขียนที่เหมาะสมเมื่อใช้เกณฑ์การให้คะแนนที่ต่างกัน.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรพิไล เลิศวิชา และอัครภูมิ จารุภากร. (2550). *สมองเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการเรียนรู้.

พัชราวลัย มีทรัพย์ โชติกา ภาษีผล และศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). โครงสร้างการคิดของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารวิจัย มสด สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 9(2), 159-185.

ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา.* กาฬสินธุ์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ประสานการพิมพ์.

ยุทธการ สืบแก้ว. (2551). *การพัฒนาแบบวัดอภิปัญญา สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธิวรรณ พีรศักดิ์โสภณ. (2537). *เอกสารประกอบการสอนวิชาการวัดผลการศึกษา.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุรวาท ทองบุ. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา.* มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

โสมภิลัย สุวรรณ์. (2554). *การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลำพูน.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* สืบค้น 20 สิงหาคม 2564, จาก http://www.klaeng.ac.th/plan/2562/mtt61.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). *รายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของสถานศึกษา.* สืบค้น 20 สิงหาคม 2564, จาก http://203.159.164.66/~EME66/INCLUDES/STANDARD61/FILESTD61/PL714_2:1 :6-2018-10-15_192728-1.pdf

Brennan, R. L. (1983). *Element of generalizability theory.* Iowa: American College Testing.

Newell, A. and Simon, H.A. (1972). *Human Problem Solving.* Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊ก ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

Decision-Making of Buying Beauty Products via Facebook of Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand

วลัยลักษณ์ พันธุรี[1] พิมพ์รภัส เลิศประเสริฐ[2] แสงอุดม ภุมราเศวต[3]
ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร[4] สุพจน์ อาวาส[5]
Walailuck Panturee, Pimrapas Lertprasert, Saengudom Bhumarasawat,
Kajornatthapol Pongwiritthon, Supot Arevart

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มคนที่เคยซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่น ออนไลน์ ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของภาคเหนือตอนบน โดยไม่ทราบกลุ่มจำนวนประชากร ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างเพื่อมาเป็นตัวแทนในการศึกษาแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบโควตาและเจาะจงพื้นที่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการและใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบโดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสงเสริมการตลาด พบว่า ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์และด้านด้านการส่งเสริมการตลาด การทดสอบส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การตัดสินใจ; ผลิตภัณฑ์ความงาม; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

Received: 2021-06-19 **Revised**: 2021-07-25 **Accepted**: 2021-07-26

[1 2 3 4] คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College. Corresponding Author e-mail: tok2029@gamail.com

[5]มูลนิธิสำนักงานพัฒนาตลาดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี The Office of Scientific and Technological Market Development Foundation

Abstract

The objective of this descriptive research was to study the marketing mix that specific on product and promotion that affect the decision-making of buying beauty products via Facebook of the Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand. The population and sample were the groups of people who have purchased the products online via the applications of the group of Small and Medium Enterprises in the Northern region of Thailand using the nonprobability sampling method and also quota sampling and purposive sampling method to get 400 samples. The research instrument were a checklist questionnaire and a 5-level rating scale. Quantitative data were analyzed by the descriptive statistic, frequency, percentage, mean, standard deviation and test statistic of multiple linear regression. The research's results showed that the marketing mix of product and promotion in overall was at a high level in all aspects. The test on the marketing mix of product and promotion affects the decision-making of buying beauty products via Facebook showed the positive correlation with the statistical significance at the level of 0.05.

Keywords: Decision-making; Beauty Products; Small and Medium Enterprises

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันโลกอินเทอร์เน็ต วิวัฒนาการต่างๆเริ่มเข้าสู่การเปลี่ยนแปลง จากอดีตอินเทอร์เน็ต เริ่มต้นเพียงการค้นคว้าหาข้อมูลที่น่าสนใจ อยากจะทราบและรับรู้เรื่องที่ต้องการเพื่อการศึกษาหรือการท างานเท่านั้น แต่ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนคลังที่รวบรวมทุก ๆ อย่าง ทุก ๆ เรื่องราว เช่น การเสพสื่อผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ “เฟซบุ๊ค” เพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารในชีวิตประจ าวันทั้งหมด โดยตลอดเวลา ซึ่งท าให้ผู้เสพสื่อสามารถทำการแบ่งปันให้ผู้อื่นผ่านวิธีการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และรับรู้ข่าวสารนั้นได้ทันท่วงที ช่วงระยะเวลาอดีตจวบจนถึงปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงของตลาดสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต ประเทศไทยค่อนข้างแตกต่างกันมาก เนื่องด้วยเทคโนโลยีเครือข่ายสัญญาณ 3G รวมถึงกระแสความนิยมของสังคมเลือกสมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต แม้กระทั่งกลุ่มผู้ผลิตสินค้าประเภทอุปกรณ์เคลื่อนที่แบรนด์ใหม่เลือกมาทำการผลิตและการค้าขายในประเทศไทย หลากหลายแบรนด์มีราคาค่าเฉลี่ยที่ต่ำประกอบกับกลุ่มผู้บริโภคเริ่มเพิ่มปริมาณที่ค่อนข้างสูง เนื่องด้วยสินค้าประเภทนี้มีราคาค่อนข้างถูกลง อย่างเห็นได้ชัดเจนนอกจากนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการใช้งานมือถือของประเทศไทย ปี 2562 จากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA ได้จัดทำการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 ซึ่งมีผู้เข้ามาร่วมตอบแบบสำรวจผ่านทางเว็บไซต์จำนวน 14,242 คนพบว่ามียอดในปี 2562 คนไทยใช้อินเตอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 22 นาทีต่อวัน นั่นหมายความว่าผู้บริโภคหนึ่งรายอาจมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือแท็บเล็ตมากกว่าหนึ่งเครื่อง ซึ่งสัดส่วนของผู้ใช้งานโทรศัพท์มือถือของไทยสูง

กว่าถึงจำนวนประชากรถึง 135% เลยทีเดียว โดยยอดผู้ใช้บริการอินเตอร์เน็ตผ่านมือถืออยู่ที่ 56.1 ล้านคน จากความนิยมในการใช้แอพพลิเคชั่นเฟซบุ๊ก ทำให้แอพพลิเคชั่นเฟซบุ๊กเป็นช่องทางในการขายสินค้า ออนไลน์ที่มีความนิยมอย่างมาก สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์(องค์การมหาชน) (สพธอ.) หรือ ETDA เผยผลสำรวจมูลค่าพาณิชอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ปี 2559 พบว่า ในปี 2558 นั้น มูลค่าพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรืออีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ในประเทศไทยมีมูลค่ากว่า 2.24 ล้านล้านบาทและคาดการณ์ปี 2559 จะเติบโตมากขึ้นถึง 12.42% มูลค่ารวมสูงถึง 2.52 ล้านล้านบาท สินค้ากลุ่มแฟชั่น เช่น เสื้อผ้า เครื่องสำอางนั้นเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมจากผู้ซื้อสินค้าออนไลน์ มากถึง 42.6% (ผลสำรวจ EDTA ปี2015) ซึ่งจากการเติบโตของธุรกิจออนไลน์ และความนิยมในการซื้อเสื้อผ้าออนไลน์ ทำให้ ธุรกิจบนแอพพลิเคชั่นเฟซบุ๊ก มีผู้สนใจในการเปิดร้านจำนวนมากขึ้นอย่างมาก การมีลักษณะร้านที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าจะสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ (สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.), 2562) และจากสถิติข้อมูลของ Thailand Social Award 2018 กล่าวถึงข้อมูลการใช้สื่อออนไลน์ของประชาชนชาวไทยตลอดปี 2562 ว่าจำนวนคนโพสต์ข้อความสาธารณะทางสื่อออนไลน์มีจำนวน 2,600,000,000 ข้อความต่อวัน โดยเฉลี่ยประมาณ 7 ล้านข้อความต่อวัน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงอารมณ์ ซึ่งเครื่องมือทางสังคมออนไลน์มีจำนวนที่หลากหลายรูปแบบ เช่น ทวิตเตอร์ (Twitter) เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (LINE) หรืออินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่า เป็นตัวช่วยที่ทรงอิทธิพลในการใช้สร้างการตลาดผ่านเครื่องมือสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) จากผลการสำรวจ พบว่า คนไทยมีจำนวนการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) สูงถึง 41 ล้านคน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์การเติบโตขึ้น 17% หรือคิดเป็น 60% ของจำนวน ประชากรในประเทศ ส่วนทวิตเตอร์มีการใช้ปัจจุบัน 5.3 ล้านราย มียอดการใช้งานเติบโตขึ้น 1.2 ล้านคน หรือคิดเป็น 18% ของการเติบโต ขณะที่อินสตาแกรมมีจำนวนใช้งาน 7.8 ล้านคน ส่วนไลน์มีจำนวน 33 ล้านคน คนไทยถูกบันทึกในปี 2558 ว่าใช้งานเฟซบุ๊กมากเป็นอันดับ 8 ของโลกและเป็นอันดับ 3 ของโซนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เฟซบุ๊ค สามารถสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทุก ๆ คนรู้จักเป็นอย่างดี ซึ่งในแต่ละวันผู้บริโภคเสพสื่อผ่านช่องทางนี้เกือบตลอดเวลา ผ่านทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เป็นต้น โดยเป็นการแบ่งปันเอกสารการเรียนว่าในแต่ละสัปดาห์มีการเรียนวิชาใดเรื่องอะไร นักศึกษาจึงสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงระบบทางการเรียนในคาบต่อ ๆ ไป อย่างง่ายดาย รวมถึงทางด้านสาระความบันเทิงที่ทุกคนย่อมเสพผ่านโพสต์ของแต่ละเพจ ทั้งลิงก์เนื้อหาจากเว็บไซต์ภาพถ่าย ภาพกราฟิก วิดีโอ และข้อความ เป็นต้น โดยที่ผู้บริโภคไม่ต้องเสียเวลา รวมถึงทุนทรัพย์ เช่น ผู้บริโภครีบกลับบ้านเพื่อไปเสพข่าวบันเทิงผ่านหน้าจอโทรทัศน์ และไม่เสียทุนทรัพย์ในการซื้อหาหนังสือ หนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ มากมาย (บริษัท ล้ำหน้าโชว์ จำกัด, 2561) การศึกษาการยอมรับเทคโนโลยี ความน่าเชื่อถือของเจ้าของเพจ การตัดสินใจซื้อของลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะความรู้ความเข้าใจจะนำมาซึ่งความได้เปรียบในเชิงการตลาด จากการศึกษาพบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเครื่องสำอาง เสื้อผ้าและสินค้าอื่น ๆ ออนไลน์ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐสุดา สกลกิจติณภากุล และพีรภาว์ ทวีสุข (2560) ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการ

มองเห็นในรูปแบบของอินโฟกราฟิกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความไว้วางใจของผู้เสื้อผ้าในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลคือ อินโฟกราฟิก การสื่อสารด้วยการบอกต่อแบบปากต่อปากทางอิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความไว้วางใจของผู้เสื้อผ้าในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกคือ ความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวใจ ความถูกต้อง และความชัดเจน ณ ปัจจุบันเพจเฟซบุ๊คของธุรกิจ Gadget มีจำนวนค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับหลายปีที่ผ่านมา เกิดผู้เล่นรายใหม่มากมายจากอดีต จึงเป็นเหตุผลที่เลือกทำงานวิจัยเรื่องนี้ รวมถึงการคัดเลือกเพจเฟซบุ๊คที่นำมาศึกษาทั้ง Bykoan และ Siampod เลือกจากเหตุผลของการประกอบธุรกิจการนำเข้าสินค้า Gadget และการประกอบอาชีพผู้รีวิวสินค้า ซึ่งอายุการทำธุรกิจประเภทนี้ เกิดขึ้นพอ ๆ กัน รวมทั้งธุรกิจนำเข้าสินค้าย่อมเป็นสปอนเซอร์ให้กับผู้รีวิว จึงทำให้ธุรกิจเติบโตไปพร้อม ๆ กัน การสร้างความแตกต่าง การสร้างจุดขายด้วยการบริการพิเศษ ทั้งการจัดส่ง รูปแบบการให้บริการ การออกแบบพื้นที่ การสร้างอัตลักษณ์ให้สินค้าและบริการของตัวเอง มีความโดดเด่นที่ชัดเจน เป็นที่จดจำและสนใจของลูกค้า การใช้บริการจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้านบรรจุภัณฑ์ช่องทางการตลาด การบริหารจัดการที่ดีด้านทรัพยากร บุคลากร และการวาง Position ทางการตลาดที่ชัดเจน สำหรับสินค้าหรือบริการของตน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน), 2560)

บริบทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษารศึกษาการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงาม กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดผ่าน Facebook Page ที่สามารถดึงดูดให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและสนใจในสินค้า โดยผ่านกลยุทธ์การตลาดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้ได้รับข้อมูลใหม่ เพื่อสามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน เพื่อนำข้อมูลจากงานวิจัยนี้มาพัฒนาต่อยอด ปรับปรุงแก้ไขจนส่งผลสำเร็จต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเพื่อให้ผู้ประกอบการที่จำหน่ายสินค้าบนแอพพลิเคชั่นเฟซบุ๊กสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ประกอบการตัดสินใจในการตั้งราคารวมถึงสามารถเพิ่มบริการในรูปแบบต่างๆ ที่สำคัญให้กับลูกค้าและการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนให้เป็นที่ต้องการของลูกค้า เพื่อทำให้เกิดการทำธุรกิจออนไลน์หรือการตลาดดิจิทัลที่ทำให้ธุรกิจขยายธุรกิจและเพิ่มรายได้จากการดำเนินธุรกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการวิจัยเชิงพรรณนา โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ มุ่งศึกษาเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ประเภทเพจเฟซบุ๊ก ที่เกี่ยวข้องกับสินค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ความงามโดยรวมทั้งหมด เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมที่ใช้ ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดและการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มคนที่เคยซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่นออนไลน์ ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของภาคเหนือตอนบน ทั้งหมด 8 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำพูน เฉพาะลูกค้าธุรกิจก่อสร้างจำนวนทั้งสิ้น 953 ราย (สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนประชากรจำนวนทั้งหมด 400 ราย กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีความเหมาะสมในการเป็นประชากรของกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสำรวจข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีสถานประกอบการที่แน่นอนสามารถติดต่อได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งได้ 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 พฤติกรรมผู้บริโภคการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนซึ่งมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 3 การประเมินส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ธ (Likert’s rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.82 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมจากให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยตรงหรือให้ตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google docs และส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างผ่านทางสังคมออนไลน์ ช่องทางต่างๆ ได้แก่ เฟซบุ๊กไลน์ เป็นต้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเข้าถึงช่องทางนี้ได้สะดวก กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณ (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการหาค่าสัมประสิทธิ์ของการตัดสินใจ (Coefficient of Determination: R^2) เพื่อหาสัดส่วนที่ตัวแปรอิสระอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรอิสระได้โดยพิจารณาจากค่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้เท่ากับ 0.05

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 79.60 มีช่วงวัยรุ่นและเริ่มต้นวัยทำงานมีอายุตั้งแต่ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.65 ระดับการศึกษาอยู่ที่ปริญญาตรี/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 75.82 และมีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยอยู่ที่ 15,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.35 เป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 80.35

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊ก ของกลุ่มคนที่เคยซื้อสินค้าผ่านทางแอพพลิเคชั่น ออนไลน์ ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของภาคเหนือตอนบน พบว่า ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กในชีวิตประจำวันทั้งสิ้นและเคยมีประสบการณ์การซื้อผลิตภัณฑ์เสริมความงามผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กซึ่งสินค้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยซื้อมากที่สุดคือผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ดูแลผิวหน้า โดยมีพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลช่วงเวลา 18.01 – 24.00 น. มากที่สุดและรองลงมาคือช่วงเวลา 12.01 – 18.00 น. มีประสบการณ์ส่งต่อ ข้อมูลที่ตัวเองสนใจให้กับเพื่อนและคนรู้จัก 1 – 3 คน รวมทั้งถ้าผลิตภัณฑ์ที่ใช้เป็นที่พึงพอใจจะมีแนวโน้มการกลับมาซื้อซ้ำอีก 2-3 ครั้ง

การวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสงเสริมการตลาด โดย

ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.05, S.D.=0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{x}$=4.07, S.D.=0.51) ด้านด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{x}$=3.92, S.D.= 0.42) ดังตารางที่ 1

การวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสงเสริมการตลาด โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอันแรกได้แก่ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อนุ่มละเอียด มีกลิ่นหอม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมาได้แก่ ความน่าเชื่อถือในคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ลดริ้วรอยให้ความชุ่มชื้นทำให้หน้าขาว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รับประกันผลิตภัณฑ์ ว่าไม่มีสารเคมีอันตรายที่เป็นส่วนผสมอยู่ในเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าซึ่งจะไม่ก่อใหผู้ใช้เกิดการแพ้และการระคายเคือง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 วันหมดอายุของสินค้าที่ระบุไว้บนผลิตภัณฑ์เสริมความงามอย่างละเอียด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และผลิตภัณฑ์ผ่านการทดสอบอย่างเพียงพอ (เช่น มี อย.) เพื่อทำให้มั่นใจว่าจะไม่ส่งผลด้านลบต่อผู้ใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

2. ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอันดับแรกได้แก่ โฆษณาแนะนำสินค้าในรูปแบบสื่อวีดีโอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น ร่วมโหวตสินค้ายอดนิยมเพื่อชิงรางวัล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและสินค้าผ่านหน้าเพจอย่างสม่ำเสมอ การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ความรวดเร็วในการตอบคำถามผู้บริโภค ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และการให้โปรโมชั่นแรงๆ แต่มีเวลาจำกัด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

การทดสอบส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) มีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ในส่วนของตรวจสอบความตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Multicollinearity) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson’s (Pearson’s Product-Moment Correlation Coefficient) ซึ่งส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (R= 0.753, R^2= 0.767, p-value= 0.000) ได้ร้อยละ 76.70 และตัวแปรที่ได้รับการสนับสนุนส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ 1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อนุ่มละเอียด มีกลิ่นหอม 2. ความน่าเชื่อถือในคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ลดริ้วรอยให้ความชุ่มชื้นทำให้หน้าขาว 3. การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด และ 4. การจัด

กิจกรรมให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น ร่วมโหวตสินค้ายอดนิยมเพื่อชิงรางวัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้ยัง สามารถอธิบายการผันแปรความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนโดยมีค่า B = 0.677 - 1.563 ซึ่งค่า B เป็นบวกแสดงว่าปัจจัยข้อดังกล่าวจะมีทิศทางเดียวกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านด้านการส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวม

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	**4.07**	**0.51**	**มาก**
1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อนุ่มละเอียด มีกลิ่นหอม	4.52	0.62	มากที่สุด
2. วันหมดอายุของสินค้าที่ระบุไว้บนผลิตภัณฑ์เสริมความงามอย่างละเอียด	4.01	0.25	มาก
3. ความน่าเชื่อถือในคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ลดริ้วรอยให้ความชุ่มชื้นทำให้หน้าขาว	4.03	0.12	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ผ่านการทดสอบอย่างเพียงพอ (เช่น มี อย.) เพื่อทำให้มั่นใจว่าจะไม่ส่งผลด้านลบต่อผู้ใช้	3.96	0.69	มาก
5. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ทันสมัย หรือดูน่าใช้	3.89	0.72	มาก
6. รับประกันผลิตภัณฑ์ ว่าไม่มีสารเคมีอันตรายที่เป็นส่วนผสมอยู่ในเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าซึ่งจะไม่ก่อให้ผู้ใช้เกิดการแพ้และการระคายเคือง	4.02	0.67	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	**3.92**	**0.42**	**มาก**
1. โฆษณาแนะนำสินค้าในรูปแบบสื่อวีดีโอ	4.05	0.76	มาก
2. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและสินค้าผ่านหน้าเพจอย่างสม่ำเสมอ 3. การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด	3.95	0.27	มาก
3. การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด	3.80	0.92	มาก
4. การจัดกิจกรรมให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น ร่วมโหวตสินค้ายอดนิยมเพื่อชิงรางวัล	4.01	0.39	มาก
5. ความรวดเร็วในการตอบคำถามผู้บริโภค	3.92	0.78	มาก
6. การให้โปรโมชั่นแรงๆ แต่มีเวลาจำกัด	3.83	0.42	มาก

ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับระดับความคิดเห็น
ค่าเฉลี่ยรวม	**4.05**	**0.85**	**มาก**

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของทดสอบส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.766		4.265	0.928	0.000*
ด้านผลิตภัณฑ์					
1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อนุ่มละเอียด มีกลิ่นหอม	0.841	0.541	2.616	0.725	0.000*
2. วันหมดอายุของสินค้าที่ระบุไว้บนผลิตภัณฑ์เสริมความงามอย่างละเอียด	0.025	0.182	0.198	0.637	0.072
3. ความน่าเชื่อถือในคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ลดริ้วรอยให้ความชุ่มชื้นทำให้หน้าขาว	0.677	0.619	0.184	0.248	0.000*
4. ผลิตภัณฑ์ผ่านการทดสอบอย่างเพียงพอ (เช่น มี อย.) เพื่อทำให้มั่นใจว่าจะไม่ส่งผลด้านลบต่อผู้ใช้	0.290	0.517	0.199	0.159	0.579
5. การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามทันสมัย หรือดูน่าใช้	0.560	0.309	0.119	0.258	0.627
6. รับประกันผลิตภัณฑ์ ว่าไม่มีสารเคมีอันตรายที่เป็นส่วนผสมอยู่ในเครื่องสำอางบำรุงผิวหน้าซึ่งจะไม่ก่อให้ผู้ใช้เกิดการแพ้และการระคายเคือง	0.622	0.062	0.298	0.953	0.776
ด้านการส่งเสริมการตลาด					
1. โฆษณาแนะนำสินค้าในรูปแบบสื่อวีดีโอ	0.862	0.088	0.505		0.687

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
2. การประชาสัมพันธ์ข่าวสารและสินค้าผ่านหน้าเพจอย่างสม่ำเสมอ 3. การให้ข้อ มูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด	0.571	0.632	0.180	0.759	0.373

ตารางที่ 2 (ต่อ) ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของทดสอบส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ด้านการส่งเสริมการตลาด					
3. การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด	0.725	0.068	0.802	0.153	0.000*
4. การจัดกิจกรรมให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น ร่วมโหวตสินค้ายอดนิยมเพื่อชิงรางวัล	1.563	0.726	2.162	0.429	0.000*
5. ความรวดเร็วในการตอบคำถามผู้บริโภค	0.780	0.614	0.232	0.194	1.128
6. การให้โปรโมชั่นแรงๆ แต่มีเวลาจำกัด	0.242	0.606	0.691	0.798	0.571

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสงเสริมการตลาด พบว่า ระดับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการสงเสริมการตลาด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้าน

ด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภค เป็นการรับรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ (Needs) ค่านิยม (Values) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งอิทธิพลของแต่ละตัวแปรเหล่านี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคและมีความสำคัญต่อการตลาด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karnphitcha N., Duangta S. and Karanpat I. (2520) ที่ได้พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30 - 39 ปี สถานภาพโสด ระดับชั้นการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ เอกชน/รับจ้าง และรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านช่องทางการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านอารมณ์ออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนกระบวนการตัดสินใจซื้อภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการประเมินทางเลือกอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chongko D. And Vissanu Z. (2020) ที่ได้พบว่า ระดับความพึงพอใจในการตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคผ่านสื่อเครือข่ายออนไลน์ของผู้บริโภคของผู้บริโภคในเขตเทศบาลจังหวัดขอนแก่นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนประสมการตลาดออนไลน์ (6P’s) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมการขาย การรักษาความเป็นส่วนตัว และการให้บริการส่วนบุคคล อย่างมีนัยสำคัญ

2. การทดสอบส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนมีความสัมพันธ์เชิงบวกและตัวแปรที่ได้รับการสนับสนุนส่วนผสมทางการตลาดเฉพาะด้านผลิตภัณฑ์และด้านการส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ 1. คุณภาพของผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อนุ่มละเอียด มีกลิ่นหอม 2. ความน่าเชื่อถือในคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น ลดริ้วรอยให้ความชุ่มชื้นทำให้หน้าขาว 3. การให้ข้อมูลสินค้าอย่างกระจ่างและเทคนิคการใช้ผลิตภัณฑ์อย่างละเอียด และ 4. การจัดกิจกรรมให้ลูกค้ามีส่วนร่วม เช่น ร่วมโหวตสินค้ายอดนิยมเพื่อชิงรางวัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mollen, A., & Wilson, H. ที่แนะนำไว้ว่าผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคโดยยี่ห้อสินค้าเป็นตัวกระตุ้นและเร้าความรู้สึกของผู้บริโภคให้ตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์การส่งเสริมการขาย มีค่า β = 0.222 ราคา มีค่า β = 0.142 การให้บริการส่วนบุคคล มีค่า β = 0.128 และช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่า β =0.096 อธิบายได้ว่า การส่งเสริมการขาย ราคา การบริการส่วนบุคคล และช่องทางการจัดจำหน่าย มีอิทธิพลในการร่วมทำนายระดับการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของลูกค้าตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Radulovich, L.P. et.al. ที่พบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์มีความสัมพันธ์กับ การจัดการลูกค้าสัมพันธ์ (CRM) กล่าวคือ เพื่อเพิ่มยอดขาย ขยายฐานลูกค้าในระยะยาว รักษาฐานลูกค้าที่สำคัญ การบริหารความสัมพันธ์ของลูกค้าจึงต้องมีการเก็บข้อมูลลูกค้าด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดหน่าย การส่งเสริมการขาย การบริการส่วนบุคคลเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของลูกค้า ว่าเหตุผลที่สั่งซื้อสินค้าออนไลน์เป็นเพราะสินค้าออนไลน์ที่มีการแจ้งราคาสินค้าที่ตรงกับสินค้าสินค้าราคาถูกเหมาะสมกับคุณภาพ มีความหลากหลาย

ของวิธีการชำระเงินการได้รับสินค้าที่ตรงตามเวลา การสั่งซื้อที่ทำได้ได้ง่ายและสะดวก สามารถสั่งสินค้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง บริการจัดส่งสินค้าฟรี มีการจัดส่งสินค้าที่ตรงเวลา มีการบริการจัดส่งสินค้าฟรี มีรูปแบบการโฆษณาที่น่าสนใจ มีการส่งข้อมูลข่าวสาร การโปรโมชั่นผ่านสื่อเครือค่ายออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็น ทางอีเมล์ เฟซบุ๊ก ไลน์ อินตราแกรม ฯลฯ มีระบบการรักษาความปลอดภัยข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า มีผลต่อการการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสื่อออนไลน์ของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ความงามผ่านช่องทางออนไลน์บนเฟซบุ๊กของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ควรมุ่งเน้นดังนี้

1. การเลือกกลุ่มลูกค้าเป้าหมายให้ชัดเจนเพื่อเลือกวิธีการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

2. การส่งเสริมการขายผ่านสื่อดิจิทัลต้องเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม

3. ส่วนประสมทางการตลาด ควรตรวจสอบด้านสินค้ามีตำหนิ ราคา ให้เหมาะสมกับคุณภาพสินค้า ออกแบบเว็บไซต์ให้ใช้งานง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้งานได้ง่ายต่อการสั่งซื้อสินค้า การแจ้งข่าวสารโปรโมชั่นอย่างต่อเนื่องและกระบวนการตัดสินใจซื้อ มีการรับเปลี่ยนคืน ที่สะดวกและง่าย มีราคาพิเศษ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างความประทับใจในการใช้บริการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ ควรศึกษางานวิจัยเชิงปริมาณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตประสบความสำเร็จให้ในประเทศไทย ในด้านของผู้ประกอบการเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงระบบการทำธุรกิจบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รูปแบบการขายสินค้าออนไลน์ และระเบียบวิธีวิจัยครั้งต่อไป ควรเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยวิธีการสัมภาษณ์ ขยายพื้นที่ และกลุ่มประชากร ให้กว้างขึ้นในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

รัฐสุดา สกลกิจติณภากุลและพีรภาว์ ทวีสุข. (2560). *การวิเคราะห์ปัจจัยของการตลาดด้วยเนื้อหาที่มีผลต่อความไว้วางใจของกลุ่มผู้ซื้อเสื้อผ้า ในธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563,จาก https://journal.pim.ac.th/pages/analysting-factors-of-content-marketing-thatinfluencing-trust-of-apparel.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: ธรรระฟิล์มและไซเท็กซ์.

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.). (2562). *มูลค่าธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce)*. สืบค้น 28 ธันวาคม 2563, จาก https://data.go.th/th/dataset/e-commerce4060.

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2560). *กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ. (พิมพ์ครั้งที่ 8 ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2560). *สรุปผลการศึกษา SMEs ประเทศไทย: บทบาทเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จากhttps://www.sme.go.th/upload/mod_download/Chapter7-20171024122055.pdf.

Chongko Donladpun and Vissanu Zumitzavan. (2020). Customers' Decision-making in Purchasing Online-Goods: A Case Study of Khon Kaen Municitpality. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*. 5(6), 118-131.

Kajornatthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiriroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

Karnphitcha Ngamchoom, Duangta Saranrom, Karanpat Imprasert. (2020). Online Marketing Mix Factors Behavior and Decision-Making Process of Consumer on Via Digital Channels. *Journal of MCU Social Development*. 5(2), 9-15.

Mollen, A. & Wilson, H. (2010). Engagement, telepresence and interactivity in online consumer experience: Reconciling scholastic and managerial perspectives. *Journal of business research*. 63(9-10), 919-925.

Radulovich, L. P. et al. (2005). Sustainable competitive advantage of internet firms: A strategic framework and implications for global marketers. International Marketing Review, 22(6), 658-672.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3r^{d} Ed. New York. Harper and Row Publications.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

Political Participation of People in Ban Lao Sub-district Administrative Organization, Ban Fang District, Khon Kaen Province

ประกิจ สวนแก้วมณี[1]

Prakit Suankaeomanee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล รวมไปถึงเพื่อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บและรวบรวมข้อมูลประชาชนที่อาศัยอยู่ตามทะเบียนรายชื่อประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 14 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้นประมาณ 385 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน จำแนกตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ด้วยสถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (F-test/One – Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี (Least Significant Difference : L.S.D.) ผลการวิจัย พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรปลูกฝังความคิดพื้นฐาน ฝึกอบรม สร้างความเข้าใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง; กิจกรรมทางการเมือง

Received: 2021-07-27 **Revised**: 2021-08-09 **Accepted**: 2021-08-11

[1] หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะวิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program Department of Politics and Governance Faculty of Innovation and Management College Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pra_kit12@hotmail.com

Abstract

This research aimed to: 1 examine the level of political participation, to compare the political participation of people classified by personal factors, and 3) to recommend the guidelines for encouraging political participation of people in Ban Lao Sub-district Administrative Organization, Ban Fang District, Khon Kaen Province. The research was conducted for collection of data by using questionnaire and quantitative method was applied for data analysis. The group sample of 385 cases were drawn from 14 villages in Ban Lao Subdistrict Administrative Organization, Ban Fang District, Khon Kaen Province, using stratified random sampling method. Data were then analyzed using descriptive statistics included percentage, mean and standard deviation. Hypothesis Testing divided by the difference of personal factors using T-test, F-test with One Way Anova. and Least Significant Difference : L.S.D.The results of this research revealed that: 1) political participation of people in Ban Lao Sub-district Administrative Organization, Ban Fang District, Khon Kaen Province was at a low level, and 2) the difference of personal factors affected political participation. The organizations should provide them the idea, training, and building an understanding regarding to the importance of political participation and establish a network for people participation in checking and receiving accurate information.

Keywords: Political Participation; Electoral Rights; Political Activity

บทนำ (Introduction)

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น หัวใจสำคัญคือการที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจร่วมกันวางแผนดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจนรับรู้ผลดี เสียจนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน (พีระ พรนวม, 2544)

แต่ในสภาพความเป็นจริงในสังคมยุคปัจจุบันของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยจะเห็นได้ว่าประชาชนที่เป็นกลุ่มคนชั้นกลางขึ้นไปที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเมืองดี กลับปฏิเสธที่จะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่เป็นทางการหรือการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เพราะขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ นอกจากนั้นวิถีชีวิตในโลก

เศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเร่งรีบในการดำรงชีวิต แสวงหาความมั่นคั่ง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน ขาดจิตที่เป็นสาธารณะ จนทำให้ไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกทั้งกลุ่มคนระดับล่างในสังคมที่มีฐานะยากจน ขาดการศึกษา ขาดโอกาส ในการประกอบอาชีพ ทำให้ประชาชนกลุ่มคนเหล่านั้นไม่เข้าใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสำคัญต่อการหาเลี้ยงชีพตนเองอย่างไร จึงปฏิเสธการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อขาดปัจจัยจูงใจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงสัญลักษณ์ โดยปราศจากความตระหนักและความเข้าใจ ในคุณค่าของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะ มีปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเกิดขึ้นตามหลักการของการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนในเขตพื้นที่มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนเข้าไปบริหารงานท้องถิ่นของตน การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับตั้งแต่องค์กรชุมชนขนาดเล็กในชนบทจนถึงการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้มติของภาคประชาชนในการจัดการและการแก้ไขปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมจึงก่อให้เกิดพลังของทุกฝ่ายในการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมกันรับผลตอบแทนจากการที่ได้ทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผลจากการร่วมกันคิด ร่วมกันทำนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2548) ดังนั้น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง ย่อมส่งผลให้การเมืองการปกครองในระดับประเทศเกิดประสิทธิภาพเช่นกัน จึงทำให้เกิดการศึกษาวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและองค์ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้ประชาชน เกิดส่วนร่วมทางการเมืองให้มีระดับที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ โดยศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น รายละเอียดดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ประชาชน 14 หมู่บ้าน ในเขตตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10,426 คน (สำนักงานทะเบียนอำเภอบ้านฝาง, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชน 14 หมู่บ้าน ในเขตตำบลบ้านเหล่า จำนวน 385 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างง่าย (Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ จำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ = 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อนำมากำหนดเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 4 ด้าน ด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการสนับสนุนกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง และด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง และเกณฑ์ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแล้วนำมาปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ทางด้านโครงสร้างข้อคำถามและเนื้อหา

2) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วทดลองใช้ (try-out) กับนักประชาชน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบัค (Cronbach’s Alpha Coefficient) จึงได้ค่า Alpha 0.888

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและมีความสมบูรณ์ มาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ด้วย t - test (Independent t - test) และวิเคราะห์ ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และภายหลังการวิเคราะห์พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างจะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ดังนี้

1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 385 คน

เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80 เป็นเพศชาย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 273 คน คิดเป็นร้อยละ 70.90 รองลงมาเป็นผู้มีอายุ 31 - 50 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 รองลงมาเป็นผู้มีอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 เป็นผู้มีสถานภาพสมรส จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 81.60 รองลงมาเป็นผู้มีสถานภาพโสด จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.40 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 66.23 รองลงมาเป็นผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 18.44 และเป็นผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 15.33 มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 รองลงมาเป็นผู้มีอาชีพลูกจ้างบริษัทเอกชน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 รองลงมาเป็นผู้มีอาชีพรับราชการ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 และมีรายได้/เดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 56.40 รองลงมาเป็นผู้มีผู้มีรายได้/เดือน 9,000 บาทขึ้นไป จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาเป็นผู้มีรายได้/เดือน 3,001 – 9,000 บาท จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60

2.ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.22 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.802

เมื่อแยกพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น แบบเป็นรายด้านแล้วพบว่า

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.35 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.926

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการสนับสนุนกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอยู่ในลำดับมาก เป็นลำดับที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.34 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.109

3. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการติดตามข่าวสารการเมือง อยู่ในลำดับปานกลาง เป็นลำดับที่ 4 โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.19 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.938

4. การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในลำดับปานกลาง เป็นลำดับที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 2.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.666

3.เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชน ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกัน

4.ข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างเครือข่ายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และแจ้งข่าวการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ และตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง มากกว่าการรณรงค์ในช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น

2) หน่วยงานควรมีการปลูกฝังความคิดพื้นฐาน สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชนตั้งแต่ระดับเยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

อภิปรายผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนับสนุนกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมือง เรียงลำดับเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการสนับสนุนกิจกรรมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการติดตามข่าวสารการเมือง อยู่ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารในส่วนท้องถิ่นที่ห่างไกลถือเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการให้ความรู้ทางด้านกฎหมาย แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในสิทธิการมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงสิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญ และสามารถใช้สิทธินั้นได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยงานภาคราชการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548) กล่าวว่า ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุด และเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้วางแผนโครงการกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชน โดยวิธีการ ต่าง ๆ เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าวสาร และการแสดงนิทรรศการ เป็นต้น แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใด ๆ

อภิปรายผลการวิจัยเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝางจังหวัดขอนแก่น ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา กมลโรจน์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผลการเปรียบเทียบประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่มศักดิ์ วรรณยิ่ง (2559) ที่ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยพบว่า อายุของประชาชนที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

(3) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิดารัตน์ เด่นจารุกุล (2559) ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตนครเมืองนครปฐมมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้แก่ สถานภาพ

(4) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพินดา เกิดมาลี้ (2547) ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตรีในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สตรีที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่งต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นว่าตรีที่ประกอบอาชีพต้องใช้แรงงานรับจ้าง มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีแผนงานในการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

(5) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน สอดคล้องกับประสงค์ สาวเสม (2551) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลหลักเมืองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ต่างกัน ปรากฏว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนที่ระดับการศึกษาต่างกัน ย่อมมีความต้องการและแสดงความคาดหวังกับเรื่องทางการ

เมือง มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่าจึงทำให้มีความสนใจในเรื่องการเมืองแตกต่างกัน

(6) กลุ่มตัวอย่างของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน สอดคล้องกับอิน ดีแสวง (2551) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่รายได้ต่ำ จะมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนที่มีรายได้น้อยต้องใส่ใจในการทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพมากว่าผู้มีรายได้สูง จึงไม่ค่อยมีเวลา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

1. องค์กรควรสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. องค์กรควรการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการรวมถึงการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน

3. องค์กรควรให้ความสำคัญแก่บุคลากรทุกช่วงอายุ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

2. การศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง (References)

จันทรา กมลโรจน์. (2560). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด*. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธิดารัตน์ เด่นจารุกูล. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประสงค์ สาวเสน. (2551). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลหลักเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี*. บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ปาริชาติ วิลัยเสถียร และคณะ. (2548). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พีระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เพิ่มศักดิ์ วรรณยิ่ง. (2559). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุพินดา เกิดมาลี. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของตรีในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร.* หลักสูตรปริญญาศิลปศาสารทมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลับราชภัฏนครปฐม.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย.* กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อิน ดีแสวง. (2551). *การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม.ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย

Entrepreneurial Orientation, Market Orientation and Innovative Capability Influence the Business Performance of Digital Startup in Thailand

อดิเทพ ครุฑธามาศ[1] ภัทรพล ชุ่มมี[2] ชาคริต ศรีทอง[3]
Adithep Khrutthamat, Pattarapol Chummee, Charcrit Sritong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของโมเดลการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากเจ้าของสถานประกอบการหรือผู้บริหารองค์กรประเภทธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ในประเทศไทย จำนวน 400 บริษัท ได้รับการตอบกลับจำนวน 280 บริษัท จากการศึกษาพบว่า โมเดลการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นตลาด ความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ ส่วนการมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม และผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ ทั้งนี้ ธุรกิจดิจิทัลสตาร์ทอัพควรให้ความสำคัญกับความเป็นผู้ประกอบการ และความสามารถทางนวัตกรรม เพราะส่งผลให้ผลการดำเนินงานดิจิทัลสตาร์ทอัพเพิ่มสูงขึ้นได้

คำสำคัญ (Keywords): ความเป็นผู้ประกอบการ; การมุ่งเน้นตลาด; ความสามารถทางนวัตกรรม ดิจิทัลสตาร์ทอัพ

Abstract

The entrepreneurial orientation, market orientation and innovative capability influence the business performance of digital startup, are to study on the relationship of model's entrepreneurial orientation, market orientation and innovative capability influence the business performance of digital startup in

---

Received: 2021-09-04 **Revised**: 2021-09-27 **Accepted**: 2021-09-28

[1 2 3]วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ College of Management Innovation Valaya Alongkorn Rajabhat University under royal patronage.
Corresponding Author e-mail: adxthep@gmail.com

Thailand. The data is collected from 400 the owner of the establishment or the executive of the organization the software development and service business in Thailand, 280 responses rate return. The research found that entrepreneurial orientation model had a positive direct influence on market orientation, innovative capability and business performance of digital startup. Innovative capability had a positive direct influence on business performance of digital startup. Market orientation hadn't a positive direct influence on innovative capability and business performance of digital startup. However, digital startup should be attention to entrepreneurial orientation and innovative capability, because it's can be increase digital startup's performance.

Keyword: Entrepreneurship; Market Orientation; Innovative Capability; Digital Startup

บทนำ (Introduction)

ตามที่รัฐบาลได้มีการผลักดันนโยบายประเทศไทย 4.0 อย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา เพื่อเป็นโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม พร้อมทั้งให้ความสำคัญและสนับสนุนธุรกิจสตาร์ทอัพอย่างจริงจัง ธุรกิจสตาร์ทอัพจึงได้รับความสนใจและมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (นิภา วิริยะพิพัฒน์, 2562) ซึ่งในปัจจุบันสตาร์ทอัพเป็นรูปแบบการประกอบธุรกิจที่กำลังได้รับความนิยมจากคนรุ่นใหม่เป็นอย่างมาก สตาร์ทอัพเกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งเดิม ๆ ให้กลายเป็นสิ่งใหม่ ๆ การเกิดขึ้นของสตาร์ทอัพส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของธุรกิจ ตลาด และผู้บริโภค โดย การสร้างโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นกว่าการประกอบธุรกิจใน รูปแบบเดิมโดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ณัชพงษ์ สำราญ, 2563) ทั้งนี้ ยังพบว่าวงการสตาร์ทอัพในประเทศไทยได้เกิดการตื่นตัวเพิ่มมากขึ้น มีสตาร์ทอัพไทยที่ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ สามารถระดมทุนได้ในหลักพันล้านเหรียญสหรัฐขึ้นไป (ชนินทร เพ็ญสูตร, 2561) ซึ่งปัจจัยสู่ความสำเร็จของสตาร์อัพในประเทศไทย ขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงาน และกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน (กฤษยา มะแอ และกฤษณา ฝังใจ, 2561) ทั้งนี้ สตาร์ทอัพไทยหลาย ๆ ธุรกิจมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้าและเพื่อขยายตลาดได้อย่างรวดเร็ว (ภูมิรวิชญ์ ทวีโรจนพิมุกข์, 2563) แต่การก่อตั้งและพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพไม่ใช่เรื่องง่าย ความสำเร็จของสตาร์ทอัพขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มีส่วนในการพัฒนาธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวัตกรรม (Dessyana & Riyanti, 2017) ด้านปัจจัยเชิงสาเหตุของความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสตาร์ทอัพ ได้แก่ 1) นโยบายและการสนับสนุนจากรัฐบาล 2) การวิจัยและพัฒนา และ 3) ความเป็นผู้ประกอบการ (ประสาน นันทะเสน, 2564) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าสตาร์ทอัพเป็นลักษณะของ "การเป็นผู้ประกอบการ" รูปแบบหนึ่ง และประเด็นสำคัญของธุรกิจประเภทนี้ คือ

การคิดค้นนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนั้น นวัตกรรมที่ส่งผ่านผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวด้วย (ชัยวัฒน์ ใบไม้, 2560)

เมื่อพิจารณาสถิติเกี่ยวกับข้อมูลการจดทะเบียนจัดตั้งดิจิทัลสตาร์ทอัพ ประเภทธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ในประเทศไทยช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2560-2562 มีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 แต่ธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ยังคงมีการจดทะเบียนตั้งใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมากจากช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2562 คิดเป็นร้อยละ 20.92 ทั้งนี้ มูลค่าทุนจดทะเบียนในปี พ.ศ. 2560-2562 ค่อนข้างผันผวนและมีการเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2563 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2562 คิดเป็นร้อยละ 11.70 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) ธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์มีบทบาทสำคัญต่อธุรกิจในการปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรยุคดิจิทัลในทุกสาขา เช่น ภาคการผลิต การเงิน การค้า การตลาด บันเทิง สุขภาพ การศึกษา ฯลฯ โดยมีการใช้ซอฟต์แวร์ในการช่วยลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและเพิ่มช่องทางการบริการ ไปจนถึงการสร้างนวัตกรรมแก่สินค้าและบริการต่าง ๆ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) เนื่องจากดิจิทัลสตาร์ทอัพมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศไทย 4.0 และเนื่องจากการเริ่มก่อสร้างธุรกิจประเภทนี้ในช่วงเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจสามารถเติบโตแบบก้าวกระโดดในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ ประเภทธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ เพื่อให้ดิจิทัลสตาร์ทอัพประเภทนี้ ก่อตั้งขึ้น และประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นตลาด และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

การวิจัยนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นตลาด

สมมติฐานข้อที่ 2 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ

สมมติฐานข้อที่ 3 การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม

สมมติฐานข้อที่ 4 การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม

สมมติฐานข้อที่ 5 การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ

สมมติฐานข้อที่ 6 ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดตัวแปรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

1. การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) หมายถึง รูปแบบการตัดสินใจของผู้ประกอบการหรือผู้บริหารองค์กร วิธีการ และการปฏิบัติซึ่งจะสะท้อนถึงวิธีการที่องค์กรดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยการทำงานเชิงรุก ความกล้าเสี่ยง การมีอิสระในการปฏิบัติงาน และความแข็งกร้าวทางการแข่งขัน (Cho & Lee, 2018) ดังนั้น การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่ธุรกิจใช้ในการกำหนดเป้าหมายขององค์กรและรวมถึงการเปิดตัวองค์กรเพื่อเข้าไปสู่ตลาด แสดงถึงกรอบความคิดและมุมมองที่มีต่อผู้ประกอบการซึ่งสะท้อนให้เห็นในกระบวนการขององค์กร (Dess et al., 2018)

2. การมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) หมายถึง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมค่านิยมเกี่ยวกับการติดตามตลาดเป้าหมาย เพื่อให้สามารถนำเสนอคุณค่าที่เหนือกว่าคู่แข่งให้กับลูกค้าเป้าหมาย ประกอบด้วย การมุ่งเน้นลูกค้า การมุ่งเน้นคู่แข่งขัน และการประสานงานภายในองค์กร (Masa’deh, 2018) โดยผู้ประกอบการควรดำเนินธุรกิจโดยให้ความสำคัญกับวิเคราะห์คู่แข่งขันเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน กอปรกับการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า โดยการตรวจสอบและประเมินความพึงพอใจอย่างเป็นระบบ และกำหนดเป้าหมายของตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อค้นหาและพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมทางการตลาดที่มีความสร้างสรรค์ ส่งมอบสินค้าหรือบริการที่สร้างประสบการณ์อันน่าประทับใจ และเหนือกว่าผู้ประกอบการรายอื่น ๆ (ธาดาธิเบศร์ ภูทอง, 2562)

3. ความสามารถทางนวัตกรรม (Innovative Capability) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือกระบวนการใหม่ ๆ หรือความคิด วิธีการทางการบริหารใหม่ ๆ ประกอบด้วย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมกระบวนการ และนวัตกรรมทางการบริหาร (Garba & Kraemer-Mbula, 2018; Singh et al., 2020) ความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การถือเป็นเสมือนขีดความสามารถขององค์การในการสร้างบรรยากาศขององค์การที่ยินดียอมรับฟังความคิดที่หลากหลาย และเปิดโอกาสกว้างสำหรับความคิดใหม่ ๆ ตลอดทั้งส่งเสริม สนับสนุน และ

กระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาความรู้และข้อมูลเชิงลึกใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อทำให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการใหม่ ๆ ออกมาสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลดีทำให้องค์การมีภาพลักษณ์ที่ดี มีความโดดเด่นและเกิดการยอมรับจากสังคมในวงกว้างมากยิ่งขึ้น (จิรายุ ทรัพย์สิน และคณะ, 2561)

4. ผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ (Digital Startup Performance) หมายถึง ผลตอบแทนจากการลงทุนของธุรกิจด้านลูกค้า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการเงิน และด้านการบริหารองค์กร (Cho & Lee, 2018) ถือเป็นผลลัพธ์ที่เป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับองค์การในการชี้วัดความสำเร็จหรือความล้มเหลว ซึ่งการวัดผลการดำเนินงานขององค์การที่มีการพัฒนาระบบอย่างกว้างขวางและมีการแยกย่อยของตัวแปรองค์ประกอบที่หลากหลายมิติ อาทิ ผลกำไร ผลิตภาพ คุณภาพ ความรวดเร็วในการส่งมอบและความยืดหยุ่น เป็นต้น โดยปัจจัยเหล่านี้อาจมีความหมายใกล้เคียงกันหรือแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับกระบวนการของแต่ละองค์การ (สุมาลี รามนัฏ และธัญนันท์ บุญอยู่, 2562)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,000 แห่ง (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) ซึ่งแบ่งเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ของการวิจัยครั้งนี้เป็นระดับองค์การ (Organization)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,000 แห่ง เกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดตัวอย่าง คือ 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ (Hair et al., 2010) การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกต 14 ตัวแปร ได้ตัวอย่างคือ 280 แห่ง

2. เครื่องมือในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของกรรมการผู้จัดการหรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งเป็นตัวแทนขององค์การในธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ภายใต้ความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ จำแนกออกเป็น 6 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (close – ended questionnaire) แบบตรวจสอบรายงาน (checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และขนาดของกิจการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การทำงานเชิงรุก จำนวน 5 ข้อ 2) ความกล้าเสี่ยง จำนวน 5 ข้อ 3) การมีอิสระในการปฏิบัติงาน จำนวน 3 ข้อ และ 4) ความแข็งกร้าวทางการแข่งขัน จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมุ่งเน้นตลาด (Market Orientation) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมุ่งเน้นลูกค้า จำนวน 5

ข้อ 2) การมุ่งเน้นคู่แข่งขัน จำนวน 3 ข้อ และ 3) การประสานงานภายในองค์กร จำนวน 4 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางนวัตกรรม (Innovative Capability) มีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ 2) นวัตกรรมกระบวนการ จำนวน 5 ข้อ และ 3) นวัตกรรมทางการบริหาร จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ มีลักษณะเป็นมาตรส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลูกค้า จำนวน 4 ข้อ และ 2) ด้านผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ และ 3) ด้านการเงิน จำนวน 4 ข้อ และ 4) ด้านการบริหารองค์กร จำนวน 1 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการของอุตสาหกรรมดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (open – ended questionnaire)

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการกำหนดปัจจัยในตัวแปรต่าง ๆ นั้นเป็นการกำหนดจากการทบทวนวรรณกรรมพัฒนาจากงานวิจัยในอดีต โดยแบบสอบถามจะสอบถามในลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามได้รับการทวนสอบโดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการ/เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ ประจำปี พ.ศ. 2563 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2563) เพื่อดำเนินการทบทวนและชี้แนะเพื่อปรับรูปแบบคำถามให้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน ด้วยเทคนิคการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.60 ขึ้นไป ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 57 ข้อ และเมื่อทำการทดสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discriminant Power) และตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วพบว่ามีค่ามากกว่า 0.7 จึงผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทุกข้อ และเมื่อทำการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของข้อมูล โดยการพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ซึ่งค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -10 ถึง +10 แสดงว่าตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) โดยได้แสดงค่าในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรสังเกต

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบมาตรวัด	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเบ้	ค่าความโด่ง
การทำงานเชิงรุก	PRO1	0.984	0.696	-1.288	2.175
	PRO2	0.983	0.839	-1.172	1.908
	PRO3	0.984	0.618	-0.185	-1.207
	PRO4	0.984	0.526	-0.931	1.316
	PRO5	0.984	0.616	-0.625	-0.398
ความกล้าเสี่ยง	RIS1	0.984	0.634	-0.686	-0.609
	RIS2	0.984	0.641	-0.456	0.657
	RIS3	0.984	0.669	-0.171	-0.475
	RIS4	0.984	0.615	-0.347	-0.701
	RIS5	0.983	0.858	-0.253	-1.052
การมีอิสระในการปฏิบัติงาน	AUT1	0.983	0.899	-0.250	-1.048
	AUT2	0.984	0.816	-0.829	-0.216
	AUT3	0.984	0.748	-1.324	1.600
ความแข็งกร้าวทางการแข่งขัน	COMA1	0.983	0.868	-0.508	-0.583
	COMA2	0.984	0.535	-0.405	-0.693
	COMA3	0.984	0.473	-0.420	0.023
การมุ่งเน้นลูกค้า	CUS1	0.984	0.578	-0.188	-0.652
	CUS2	0.984	0.563	-0.189	-0.827
	CUS3	0.984	0.629	-0.757	0.033
	CUS4	0.984	0.454	-0.892	0.753
	CUS5	0.984	0.525	-1.015	0.211
การมุ่งเน้นคู่แข่งขัน	COM1	0.984	0.523	-0.801	0.067
	COM2	0.984	0.752	-0.636	-0.622
	COM3	0.984	0.723	-0.463	-0.582
การประสานงานภายในองค์กร	INT1	0.984	0.684	-0.761	0.262
	INT2	0.984	0.734	-0.599	-0.603
	INT3	0.984	0.790	-0.259	-0.705
	INT4	0.984	0.810	-0.586	-0.629

นวัตกรรมผลิตภัณฑ์	PRODIN1	0.983	0.836	-1.403	3.003
	PRODIN2	0.983	0.833	-0.502	-0.272
	PRODIN3	0.983	0.829	-0.619	0.267
	PRODIN4	0.984	0.779	-1.172	1.907
	PRODIN5	0.984	0.863	-1.706	4.520
นวัตกรรมกระบวนการ	PROCIN1	0.983	0.854	-0.560	-0.420
	PROCIN2	0.984	0.783	-0.508	-0.124
	PROCIN3	0.984	0.774	-0.491	-0.504
	PROCIN4	0.983	0.843	-0.024	-1.293
	PROCIN5	0.984	0.780	-0.715	0.229
นวัตกรรมทางการบริหาร	MANAIN1	0.984	0.795	-0.433	-0.906
	MANAIN2	0.983	0.821	-0.738	-0.327
	MANAIN3	0.984	0.813	-0.595	-0.625
	MANAIN4	0.983	0.833	-0.943	0.509
	MANAIN5	0.984	0.768	-0.531	-0.454
ด้านลูกค้า	CUST1	0.984	0.816	-0.182	-0.573
	CUST2	0.984	0.595	-0.483	-0.682
	CUST3	0.984	0.761	-0.427	-0.820
	CUST4	0.984	0.743	-0.199	-0.702
ด้านผลิตภัณฑ์	PROD1	0.984	0.823	-0.566	-0.691
	PROD2	0.983	0.871	-0.552	-0.773
	PROD3	0.984	0.762	-0.192	-0.556
	PROD4	0.984	0.667	-0.187	-1.101
	PROD5	0.984	0.542	-0.213	-0.423

ตารางที่ 1 ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าความเบ้ และค่าความโด่งของตัวแปรสังเกต (ต่อ)

ตัวแปรสังเกต	องค์ประกอบมาตรวัด	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเบ้	ค่าความโด่ง
ด้านการเงิน	FINA1	0.984	0.770	-0.293	-0.698
	FINA2	0.984	0.730	-0.176	-0.396
	FINA3	0.984	0.593	0.037	-0.847
	FINA4	0.984	0.708	-0.539	-0.592
ด้านการบริหารองค์กร	ORMA1	0.984	0.689	-0.100	-1.223

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

การวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถาม ไปยังกรรมการผู้จัดการ/เจ้าของสถานประกอบการซึ่งเป็นตัวแทนการให้ข้อมูลในระดับองค์กรของธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์ในประเทศไทยในการให้ข้อมูล จำนวน 400 บริษัท โดยใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เช่น email, line ได้รับการตอบกลับจำนวน 280 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 70

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1) สถิติพื้นฐาน ใช้ในการบรรยายและสรุปลักษณะของตัวแปรของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ค่าร้อยละ (2) ค่าคะแนนเฉลี่ย และ (3) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อให้เครื่องมือมีประสิทธิภาพซึ่งสะท้อนให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ ประกอบด้วย (1) การตรวจสอบค่าความตรงของเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) จากการประเมินคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (2) การตรวจสอบค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับตัวอย่างที่ไม่ใช้ตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และ (3) การหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามกับคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อทดสอบสามารถของข้อคำถามในการจำแนกกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม

3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบเงื่อนไขพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทดสอบเงื่อนไขพื้นฐานของโมเดลประกอบด้วย (1) การทดสอบการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ โดยใช้การทดสอบค่าความเบ้

(skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ซึ่งค่าความเบ้อยู่ระหว่าง -3 ถึง +3 และค่าความโด่งอยู่ระหว่าง -10 ถึง +10 แสดงว่าตัวแปรมีการแจกแจงข้อมูลแบบปกติ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) และ (2) การทดสอบภาวะที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (multicollinearity) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรมีค่าไม่เกิน 0.80 จะทำให้ไม่มีภาวะตัวแปรมีความสัมพันธ์กันมากเกินไป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2550)

4) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้สำหรับการวิจัย ภายใต้การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม เพื่อลดทอนความคลาดเคลื่อนในการทดสอบสมมติฐาน และการอ้างอิงผลการศึกษาจากตัวอย่างไปสู่ประชากร ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดล (model fit index) ค่าความเที่ยงตรงของตัวแปรแฝง (construct reliability: PC) ค่าความแปรแรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (average variance extracted: PV) และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading) มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) การทดสอบดัชนีความสอดคล้องของโมเดล ประกอบด้วย 1.1.1) ค่าสถิติไคสแควร์ (p-value of Chi-square) ใช้ในการทดสอบความกลมกลืนระหว่างเมทริกซ์ค่าแปรปรวน-ค่าแปรปรวนร่วมของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บได้จริงกับเมทริกซ์ค่าแปรปรวน-ค่าแปรปรวนร่วมของโมเดลที่พัฒนาขึ้น ซึ่งถ้าค่าสถิติไคสแควร์มากกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) 1.1.2) ค่าสถิติไคสแควร์สัมพัทธ์ (relative chi-square หรือ CMIN/DF) ใช้ในการทดสอบค่าที่ใช้ปรับลดอิทธิพลของขนาดตัวอย่างที่มีต่อค่าสถิติไคสแควร์ เนื่องจากข้อจำกัดของค่าไคสแควร์ คือ ค่าไคสแควร์จะมีค่าสูงหากตัวอย่างมีขนาดใหญ่ อาจทำให้โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืน โดยหากค่าไคสแควร์สัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) 1.1.3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (goodness of fit index: GFI) ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าไคสแควร์ของโมเดลที่พัฒนาขึ้นและค่าไคสแควร์ของโมเดลอิสระ ซึ่งโมเดลอิสระหมายถึงตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน หรือมีค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรเป็นศูนย์ หากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) 1.1.4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบของ Tucker and Lewis (Tucker and Lewis index: TLI) ใช้ในการทดสอบประมาณที่เปลี่ยนแปลงจากการเปรียบเทียบค่าไคสแควร์ของโมเดลอิสระหารด้วยองศาอิสระของโมเดลอิสระกับค่าไคสแควร์ของโมเดลที่พัฒนาขึ้นหารด้วยองศาอิสระของโมเดลที่พัฒนาขึ้น หากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบของ Tucker and Lewis มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Shumacker & Lomax, 2004) 1.1.5) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative fit index: CFI) ใช้ในการเปรียบเทียบค่าไคสแควร์ของโมเดลอิสระลบด้วยองศา

อิสระของโมเดลอิสระกับค่าไคสแควร์ของโมเดลที่พัฒนาขึ้นลบด้วยองศาอิสระของโมเดลที่พัฒนาขึ้น หากค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 1.1.6) ค่าดัชนีวัดเปอร์เซ็นต์ความกลมกลืน (Normed fit index: NFI) ใช้ในการเปรียบเทียบค่าไคสแควร์ของโมเดลอิสระ หากค่าดัชนีวัดเปอร์เซ็นต์ความกลมกลืน มากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556) และ 1.1.7) ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (root mean square error of approximation: RMSEA) ใช้ในการทดสอบค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง (ความไม่กลมกลืน) ต่อองศาอิสระ หากค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.08 แสดงว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556)

1.2) การทดสอบค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (construct reliability: PC) ใช้ในการทดสอบระดับความเป็นตัวแทนของตัวแปรแฝง หากค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝงมีค่ามากกว่า 0.60 แสดงว่าผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556)

1.3) การทดสอบค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ (average variance extracted: PV) ใช้ในการทดสอบค่าที่อธิบายเหตุการณ์ได้ด้วยตัวแปรแฝง หากค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้มีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556)

1.4) การทดสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading) ใช้ในการทดสอบค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของตัวแปรที่ปรับให้เป็นมาตรฐาน หากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากกว่า 0.50 แสดงว่าผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2556)

2) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation model: SEM) ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลดังที่กล่าวไปแล้วในข้อ 4) ข้อที่ (1) และค่าอิทธิพลทางตรง (direct effect) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) ค่าอิทธิพลรวม (total effect) และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 195 คน ร้อยละ 69.60 อายุไม่เกิน 29 ปี จำนวน 112 คน ร้อยละ 40.00 รองลงมา คือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 79 คน ร้อยละ 21.20 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 184 คน ร้อยละ 65.70 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 61 คน ร้อยละ 21.80 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่เกิน 4 ปี จำนวน 121 คน ร้อยละ 43.20 รองลงมา คือ 5-10 ปี จำนวน 61 คน ร้อยละ 21.80 และขนาดของกิจการโดยมีพนักงานจำนวนไม่เกิน 30 คน จำนวน 185 ร้อยละ 66.10 รองลงมา คือ มีพนักงานจำนวน 101 คนขึ้นไป จำนวน 59 คน ร้อยละ 21.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของตัวแปรแฝงพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.41-4.12 การมุ่งเน้นตลาดมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.83-4.11

ความสามารถทางนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00-4.12 และผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.79-4.30 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างบริษัทดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย ให้ความสำคัญต่อทุกด้านในระดับมาก และจากการพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายให้ความสำคัญแตกต่างกันน้อย

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) ผลจากการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทั้ง 57 ตัวแปร จำนวน 258 คู่ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (p-value < 0.01) ขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เป็นค่าที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเองของตัวแปร

เมื่อทำการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน (Performance) ของบริษัทดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย 1) ค่าสถิติความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ Chi-square= 4.623, Chi-square/df= 2.311, df= 2, p= 0.099, GFI= 0.992, TLI= 0.986, CFI= 0.995, NFI= 0.992, RMSEA= 0.069 2) ค่าสถิติความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดการมุ่งเน้นตลาด Chi-square= 4.316, Chi-square/df= 2.158, df= 2, p= 0.116, GFI= 0.992, TLI= 0.985, CFI= 0.995, NFI= 0.991, RMSEA= 0.064 3) ค่าสถิติความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสามารถทางนวัตกรรม Chi-square= 17.377, Chi-square/df= 2.343, df= 2, p= 0.126, GFI= 0.996, TLI= 0.985, CFI= 0.997, NFI= 0.996, RMSEA= 0.069 และ 4) ค่าสถิติความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ Chi-square= 2.631, Chi-square/df= 0.877, df= 3, p= 0.452, GFI= 0.996, TLI= 1.002, CFI= 1.00, NFI= 0.996, RMSEA= 0.00 ก่อนการปรับโมเดล ดัชนีวัดความสอดคล้องดังนี้ ค่า CMIN/df=0.000, GFI=1.000, CFI=1.000, NFI = 1.000, TLI=0.000 และ RMSEA = 0.686 หลังปรับโมเดลได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของบริษัทดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดพิจารณาได้จาก ดัชนีวัดความสอดคล้องดังนี้ ค่า CMIN/df=1, GFI=0.997, CFI=0.999, NFI = 0.998, TLI=0.996 และ RMSEA = 0.410 แสดงดังภาพที่ 1

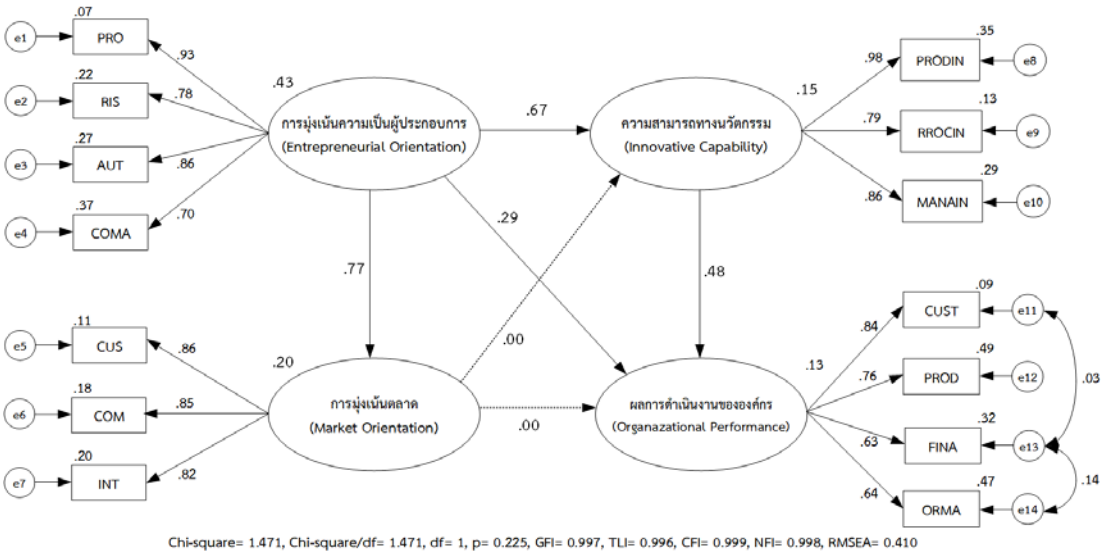

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพในประเทศไทย ประเภทธุรกิจพัฒนาและให้บริการซอฟต์แวร์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นตลาด เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 18.68 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากการทำงานเชิงรุกสามารถเพิ่มความพึงพอใจและกระตุ้นความต้องการของลูกค้าได้ ส่วนความกล้าเสี่ยงและความแข็งกร้าวทางการแข่งขันสามารถเอาชนะคู่แข่งขันเชิงกลยุทธ์ได้ เป็นต้น การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 5.41 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากความกล้าเสี่ยงและการทำงานเชิงรุกสามารถเพิ่มความพึงพอใจและกระตุ้นความต้องการของลูกค้าได้จนสามารถสร้างรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น เป็นต้น การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 12.88 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากการมีอิสระในการปฏิบัติงานสามารถส่งผลต่อความสามารถทางนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และการบริหารได้ การมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 1.33 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากการมุ่งให้ความสำคัญกับความต้องการของลูกค้ามากเกินไปจนไม่สามารถผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีความเป็นนวัตกรรมออกมาตอบสนองได้ การมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 1.21 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากการมุ้งเน้นตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการเอาชนะคู่แข่งขัน ทำให้เกิดต้นทุนในการดำเนินงานที่สูงขึ้น และความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการ

ดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ เนื่องจากมีค่า T-Values เท่ากับ 8.87 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่มีความเป็นนวัตกรรมสามารถสร้างผลกำไรทางการเงินได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งนวัตกรรมกระบวนการและนวัตกรรมทางการบริหารที่สามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานให้ต่ำลง และสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่	รายละเอียดของสมมติฐาน	ค่า T-Values	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H1	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นตลาด	18.68	ยอมรับสมมติฐาน
H2	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ	5.41	ยอมรับสมมติฐาน
H3	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม	12.88	ยอมรับสมมติฐาน
H4	การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม	1.33	ปฏิเสธสมมติฐาน
H5	การมุ่งเน้นตลาดมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ	1.21	ปฏิเสธสมมติฐาน
H6	ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ	8.87	ยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นตลาด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ระดับชั้น ศุภชัย ประสพโชค และคณะ (2560) พบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นตลาด สอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีวัชระ เกียรติศักดิ์ และคณะ (2562) พบว่า สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการด้านความมุ่งมั่นสร้างสรรค์ประโยชน์จากโอกาส การสร้างความสัมพันธ์และเครือข่าย และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์โดยตรงเชิงบวกกับการมุ่งเน้นตลาด ทั้งนี้ คุณลักษณะที่โดดเด่นของความเป็นผู้ประกอบการคือ การทำงานเชิงรุก และความกล้าเสี่ยง ส่งผลให้มีการตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายได้ดี

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษดี พ่วงรอด (2562) พบว่า ปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงกับผลการดำเนินงานขององค์กร ศิระ สัตยไพศาล และอนุพงศ์ อวิรุทธา (2562) ได้ทำการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยี คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการและโอกาสทางธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสตาร์ทอัพ พบว่าคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน วรายุ ศิรินนท์ และระบิล พ้นภัย (2563) ศึกษาการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ตัวแปรด้านการดำเนินงานเชิงรุก ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ เนื่องจากกิจการที่ดำเนินงานด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กิจการที่มีความแข็งแกร่งและพร้อมจะก้าวไปข้างหน้าอยู่ตลอดเวลาจะสามารถเข้าไปเป็นผู้นำทางการตลาดด้านความมีนวัตกรรมเสมอ เนื่องจากความทันสมัยมีความสอดคล้องกับความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของธุรกิจ สามารถสร้างศักยภาพหรือประสิทธิภาพที่มากขึ้นให้กับองค์การได้ กิจการที่มีนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะสามารถก้าวไปเป็นผู้นำทางธุรกิจได้มากกว่า แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่สำคัญของการมุ่งเน้นความผู้ประกอบการต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (อัจฉริยา อิสสระไพบูลย์, 2563) ทั้งนี้ การวัดผลการดำเนินงานขององค์กรในสองด้าน คือ ด้านที่เป็นตัวเงินและด้านที่ไม่ใช่ตัวเงิน ในด้านของตัวเงินให้ความสำคัญกับยอดขาย ส่วนด้านที่ไม่ใช่ตัวเงินให้ความสำคัญกับอัตราการซื้อซ้ำของลูกค้า จากลูกค้าใหม่ 100 คน กลับมาเป็นลูกค้าเก่าด้วยการซื้อซ้ำถึงร้อยละ 50 และกลับมาซื้อประจำร้อยละ 20 แสดงว่าองค์กรสูญเสียลูกค้าไปแค่ร้อยละ 30 เท่านั้น

การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธัญนันท์ บุญอยู่ (2561) การเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม เนื่องจากผู้ประกอบการมีการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก ทั้งด้านการบริหารการจัดการงานที่เหนือกว่าและมีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่เหนือกว่าคู่แข่งขันตลอดเวลา จึงทำให้มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ที่สามารถสร้างความแปลกใหม่และเป็นไปตามสมัยนิยม จึงส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทุก เจน จันทรสุภาเสน และคณะ (2563) ได้ศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมผู้ประกอบการ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลต่อผลประกอบการทางธุรกิจของร้านค้าผู้ประกอบการชุมชนในโครงการธงฟ้าประชารัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า พฤติกรรมผู้ประกอบการมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความสามารถทางนวัตกรรม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการร้านค้าชุมชน ควรให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมผู้ประกอบการเนื่องจากพฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความสามารถทางนวัตกรรมและความสามารถในการปรับตัวดียิ่งขึ้น ทำให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่หรือการสร้างนวัตกรรมทางกระบวนการ และจะส่งผลไปสู่ผลประกอบการที่ดีในอนาคต ทั้งนี้ คุณลักษณะอย่างหนึ่งของผู้ประกอบการคือการมีนวัตกรรม ผู้ประกอบการจะมีคุณสมบัติในการคิดนวัตกรรมตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมกระบวนการในการบริหารจัดการ

การมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถทางนวัตกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ธาดาธิเบศร์ ภูทอง (2562) พบว่า การมุ่งเน้นประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานไม่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมทางการตลาด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่ผู้ประกอบการโซเชียลคอมเมิร์ซเน้นการประสานงานและการใช้ทรัพยากรขององค์การให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันเพื่อส่งมอบคุณค่าที่เหนือกว่าให้แก่ลูกค้า ณ ทุก ๆ จุดในห่วงโซ่คุณค่าขององค์การธุรกิจนั้น ไม่ได้เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญมากนักสำหรับการพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการตลาด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพร อุ่นใจ และคณะ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นตลาด ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยความสามารถทางนวัตกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการบริการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้ ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอาจไม่สามารถบอกองค์กรได้ว่ามีความต้องการผลิตภัณฑ์ในลักษณะนวัตกรรมรูปแบบใด ธุรกิจต้องทำการคิดวิเคราะห์จากปัญหาของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายเองว่าจะมีนวัตกรรมรูปแบบใดที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งธุรกิจต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเชิงรุก พร้อมทั้งรับความเสี่ยงที่จะตามมาในการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าในอนาคต

การมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุมาลี รามนัฏ และธัญนันท์ บุญอยู่ (2562) ที่พบว่าการมุ่งเน้นการตลาดมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานขององค์การ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฐิติพร อุ่นใจ และคณะ (2563) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการมุ่งเน้นตลาด ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อปัจจัยผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการบริการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้ เหตุผลหลักของการมุ่งเน้นตลาดไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจาก การมุ่งตอบสนองความต้องการของตลาดมากเกินไป ก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินงาน จนส่งผลให้ผลการดำเนินงานที่ลดลง

ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของดิจิทัลสตาร์ทอัพ สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า นวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของดิจิทัลสตาร์ทอัพ (Dessyana & Riyanti, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาริฉัตร ตู้ดำ และมูหำหมัด สาแลบิง (2560) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินขององค์การ ทั้งนี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชัชราวรรณ มีทรัพย์ทอง และคณะ (2561) พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมส่งผลกระทบทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน และสอดคล้องกับการศึกษาของ โอสธี จันทรารมณ์ (2561) ที่พบว่า ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลในทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร ทั้งนี้สรุปได้ว่า (1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ คือสิ่งที่มาแก้ปัญหาให้กับผู้บริโภค หรือถ้าเป็นลูกค้าองค์กรคือสิ่งที่เข้ามาช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร ลักษณะของนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ คือ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ตลอดเวลาและมีนวัตกรรมใหม่ที่ส่งมอบให้กับลูกค้า (2) นวัตกรรมกระบวนการได้จาก 2 วิธี คือ นำนวัตกรรมที่มีใช้อยู่แล้วมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในองค์กรหรือพัฒนานวัตกรรมของตัวเองขึ้นมา

ใช้ในการทำงาน เช่น ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบานของโควิด-19 การทำงานแบบ work from home สตาร์ทอัพมีลักษณะการทำงานรูปแบบนี้มานานแล้ว จึงสามารถปรับตัวได้ดีในการดำเนินธุรกิจ (3) นวัตกรรมทางการบริหาร ส่วนใหญ่จะนำเครื่องมือจากต่างประเทศมาใช้ เช่น วิธีการตั้งเป้าหมายเพื่อวัดผลความสำเร็จ (objective key result หรือ OKR) ประกอบด้วย การกำหนด objective คือวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการทำให้สำเร็จ และการกำหนด key result คือผลลัพธ์ที่จะวัดเพื่อให้รู้ว่าองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์กรที่มีอำนาจตามโครงสร้างการบริหารประเทศ ประกอบกับมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ในประเทศ ดังเช่น กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล และสมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่ (Thailand Tech Startup Association) ตลอดจนองค์การในอุตสาหกรรมดิจิทัลสตาร์ทอัพ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย และวิธีการสร้างความสามารถทางนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลการปฏิบัติงานขององค์กรได้

2) ผู้บริหารองค์การในอุตสาหกรรมดิจิทัลสตาร์ทอัพและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมในองค์การเพื่อเอื้ออำนวยให้องค์กรมีความเป็นนวัตกรรม โดยการที่ผู้ประกอบการมองเห็นถึงโอกาสทางการตลาด มีการบริหารจัดการองค์กรโดยการมุ่งเน้นตลาด และใช้ความสามารถทางนวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานขององค์กรให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในบริบทช่วงเวลาของคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากแต่ละช่วงของการเป็นผู้ประกอบการนั้นมีความแตกต่างกัน ดังนี้ (1) ช่วงการเริ่มต้นธุรกิจ ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการกล้าเสี่ยง เพื่อมองให้เห็นถึงโอกาสทางการตลาดจากสภาพแวดล้อมรอบตัว กล้าได้กล้าเสีย กล้าเสี่ยงที่จะลงทุนในโอกาสนั้น (2) ช่วงของการดำเนินงาน หลักจากที่ธุรกิจเข้าสู่ตลาดได้แล้ว คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ต้องให้ความสำคัญคือการทำงานเชิงรุก เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2563). *บทวิเคราะห์ธุรกิจการจัดทำซอฟต์แวร์สำเร็จรูป.* กรุงเทพฯ: กองข้อมูลธุรกิจ.

กฤตยา แสงบุญ และไตรรงค์ สวัสดิกุล. (2561). บทบาทและเทคนิคทางการบัญชีบริหารในธุรกิจสตาร์ทอัพ. *วารสารนักบริหาร.* 38(2), 41-48.

กฤษดี พ่วงรอด. (2562). ปัจจัยการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ.* 17(2), 143-158.

กฤษยา มะแอ และกฤษณา ฝังใจ. (2561). ปัจจัยสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจเริ่มต้น (สตาร์ทอัพ) ในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ.* 28(2), 143-158.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จักรพันธ์ ศรีคุ้ม. (2562). ศักยภาพที่คาดหวังของธุรกิจสตาร์ทอัพที่ขับเคลื่อนด้วยความสามารถของผู้ประกอบการความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ ลูกค้าที่คาดหวัง และการสนับสนุนทรัพยากร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา.* 9(2), 1-14.

จิรายุ ทรัพย์สิน, วันชัย สุขตาม และสุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2561). ผลกระทบของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถทางนวัตกรรมขององค์การ. *วารสารมหาจุฬาวิชาการ.* 5(1), 16-33.

เจน จันทรสุภาเสน, อำพล ชะโยมชัย, ณัฏฐวัฒน์ แซงภูเขียว และแก้วตา ผิวพรรณ. (2563). อิทธิพลของพฤติกรรมผู้ประกอบการ ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถทางนวัตกรรมที่มีผลต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ: ข้อมูลเชิงประจักษ์จากโครงการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ, *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 10(1), 5-18.

ชนินทร เพ็ญสูตร. (2561). สตาร์ทอัพไทยแลนด์: กรณีศึกษาสตาร์ทอัพในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารพัฒนศาสตร์*. 1(1), 253-291.

ชัชราวรรณ มีทรัพย์ทอง, วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และจันทนา แสนสุข. (2561). ศักยภาพองค์การแห่งการเรียนรู้และความสามารถทางนวัตกรรม : หลักฐานเชิงประจักษ์ของอุตสาหกรรมธุรกิจสิ่งทอในประเทศไทย. *วารสารธุรกิจปริทัศน์.* 10(2), 197-216.

ชัยวัฒน์ ใบไม้. (2560). สตาร์ทอัพ นิยามความสำคัญและแนวทางการทำวิจัย. *วารสารนักบริหาร*. 37(2), 10-21.

ฐิติพร อุ่นใจ, อัยรดา พรเจริญ และปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช. (2563). อิทธิพลของการมุ่งเน้นตลาด การมุ่งเน้นการเรียนรู้ และความสามารถทางนวัตกรรม ต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการบริการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 12(3), 49-62.

ณัชพงษ์ สำราญ. (2563). นโยบายและกฎหมายกับการส่งเสริม Startup ในประเทศไทย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.* 40(4), 200-210.

ทวีวัชระ เกียรติศักดิ์, ศิริพร เลิศยิ่งยศ และ ยุทธกร ฤทธิ์ไธสง. (2562). การพัฒนารูปแบบความสำเร็จในการประกอบการสำหรับวิสาหกิจรายย่อย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ.* 8(2), 118-141.

ธัญนันท์ บุญอยู่. (2561). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์.* 8(ฉบับพิเศษ), 44-62.

ธัญนันท์ บุญอยู่. (2561). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของ วัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการ สู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. *วารสารดุษฎีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์.* 8(ฉบับพิเศษ), 44-62.

ธาดาธิเบศร์ ภูทอง. (2562). ผลกระทบของการมุ่งเน้นตลาด การพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมทางการตลาด และการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการโซเชียลคอมเมิร์ซ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ).* 12(6), 1342-1377.

ธาดาธิเบศร์ ภูทอง. (2562). ผลกระทบของการมุ่งเน้นตลาด การพัฒนาความสามารถทางนวัตกรรมทางการตลาด และการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการโซเชียลคอมเมิร์ซ. *Veridian E-Journal*. 12(6), 1342-1377.

ประสาน นันทะเสน. (2564). การพัฒนากรอบแนวคิดปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจสตาร์ทอัพในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 5(2), 141-160.

ปาริฉัตร ตู้ดำ และมูหำหมัด สาแลบิง. (2560). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางนวัตกรรมของธุรกิจอาหารฮาลาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย, *MFU Connexion.* 6(2), 189-211.

ภูมิรวิชญ์ ทวีโรจนพิมุกข์. (2563). การพัฒนาธุรกิจสตาร์ทอัพสู่ระดับยูนิคอร์นของธุรกิจ ไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี.* 12(2), 102-116.

ยุทธ ไกยวรรณ์. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรายุ ศิรินนท์ และระบิล พ้นภัย. (2563). การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอุตสาหกรรมอาหาร ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารชุมชนวิจัย.* 14(1), 242-252.

ศิระ สัตยไพศาล และอนุพงศ์ อวิรุทธา. (2562). การยอมรับเทคโนโลยี คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ และโอกาสทางธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสตาร์ทอัพ. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.* 14(3), 41-50.

ศุภชัย ประสพโชค วารุณี เชาวน์สุขุม และภัทรพล ชุ่มมี. (2560). องค์กรแห่งนวัตกรรมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสำหรับอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 6(2), 191-200.

สุมาลี รามนัฏ และธัญนันท์ บุญอยู่. (2562). อิทธิพลของความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนที่อยู่ในฐานะตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นการตลาดสู่ผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร.* 39(5), 145-158.

อัจฉริยา อิสสระไพบูลย์. (2563). ผลกระทบตัวแปรคั่นกลางของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการต่อความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร. *วารสารสุทธิปริทัศน์.* 34(110), 1-16.

โอสธี จันทรารมณ์. (2561). การพัฒนาตัวแบบสมการโครงสร้างภาวะผู้นำ การจัดการองค์ความรู้ ความสามารถทางนวัตกรรม ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธรุกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 10(1), 266-274.

Cho, Y. H., & Lee, J. H. (2018). Entrepreneurial orientation, entrepreneurial education and performance. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship.* 12(2), 124-134

Dess, G. G., McNamara, G., Eisner, A. B., & Lee, S. H. (2018). *Strategic Management* (9th ed.). New York: McGraw-Hill Education.

Dessyana, A., & Riyanti, B. P. D. (2017). The influence of innovation and entrepreneurial self-efficacy to digital startup success. *International Research Journal of Business Studies*. 10(1), 57-68.

Hair, J. F., Celsi, M., Ortinau, D. J., & Bush, R. P. (2010). *Essentials of marketing research* (Vol. 2). New York, NY: McGraw-Hill/Irwin.

Masa'deh, R., Al-Henzab, J., Tarhini, A. & Obeidat, B.Y. (2018), "The associations among market orientation, technology orientation, entrepreneurial orientation and organizational performance", *Benchmarking: An International Journal*. 25(8), 3117-3142.

Singh, D., Singh, M., & Hanafi, N. B. (2020). Enhancing SMEs firm performance through innovation capability. *ZENITH International Journal of Business Economics & Management Research*. 10(1), 7-15.

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

Development of Learning Management According to Iddhipāda IV of Secondary Students of Buddhist Subject at Phrapariyatthidham School Wat Pikulthong

พระมหากิตติวัฒน์ กิตฺติวฑฺฒโน (อัมสารัมย์)[1] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[2] สมชัย ศรีนอก[3]
Phramaha Kittiwat Kittiwatthano (Amsaram), Niwes Wongsuwas, Somchai Srinok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี 3. เพื่อนำเสนอแนะข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแผนบทเรียนและแบบทดสอบก่อนและหลัง กลุ่มประชากรที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 26 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผลการวิจัยดังกล่าวพบว่าการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรกระชับเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับระยะเวลา สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ ความสามารถของผู้เรียน มีกระบวนการ วิธีการสอนที่หลากหลายเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามหลักการ

Received: 2021-09-16 **Revised**: 2022-06-22 **Accepted**: 2022-06-24

[1] สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

และเหตุผล ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านทักษะการเรียนรู้ และสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
คำสำคัญ (Keywords):กิจกรรมการเรียนรู้; หลักอิทธิบาท 4; รายวิชาพระพุทธศาสนา.

Abstract

This research was an experimental research. There were purposes as follow, 1. To study development activities by Iddhipãda IV Principles of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. 2. To compare development activities by Iddhipãda IV Principles pretest and posttest of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. 3. To suggest and provide guidance data of development activities by Iddhipãda IV Principles pretest and posttest of the 2nd Secondary Students according to Buddhist Subject Pikulthong Phrapariyattidham School Singburi Province. The implements for this research were as, lesson plans and pretest posttest for data. The populations were used as the 2nd Secondary Students amount 26 persons by using Purposive Sampling. The results of the research work were as follows: The suggest and provide guidance data of development activities by Itthipada 4 Principles for teaching management, teachers should prepare substance absolutely with time by motivate student's intention by multimedia as concern with their black grow knowledge and abilities with process that took them to analyze synthesis according to cause and effect by themselves to get direct experience and skill to know learning then the advantage to apply in their everyday lives.
Keyword: Learning Management, Iddhipãda IV, Buddhist Subject.

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยได้เริ่มมีนโยบายปฏิรูปการศึกษามานานนับสิบกว่าปีที่แล้ว แต่ปัญหาการศึกษาไทยอีกมากมายก็ยังคงอยู่เช่นเดิม หลายคนมองว่าที่เป็นเช่นนี้เพราะนโยบายการศึกษาของไทยขาดความชัดเจน และเปลี่ยนแปลงบ่อย เปลี่ยนไปตามรัฐบาลที่เข้ามารับตำแหน่ง โดยเฉพาะตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนนโยบาย การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีรัฐมนตรีคนใหม่ก็ไม่น่าจะผิด เรามักได้ยินเสียงวิพากษ์ วิจารณ์ว่าปัญหาการศึกษาไทยนั้นจะต้องปรับรื้อปฏิรูปทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักสูตร ครูผู้สอน วิธีการสอน คุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในปัจจุบันนั้นได้บังคับให้เด็กต้องเรียนรู้เนื้อหาสาระมากมายหลายวิชาจนเกินความจำเป็น โดยกำหนดให้เรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการกำหนดเช่น นี้ดูเหมือนจะไม่ได้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลหรือความสอดคล้องจำเป็นของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระที่ 4 เป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีพได้อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรมสามรถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลก กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ มีทักษะและมีคุณธรรมเพื่อเกิดค่านิยมที่เหมาะสม ไม่หวังให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านความรู้โดยจะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ: 2553)

โรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้นจากความต้องการของสังคมเพื่อทำหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่สมาชิกของสังคม โดยให้การศึกษาและอบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาบุคคลให้เจริญงอกงาม มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ และพอใจที่จะฝึกฝนร่วมกันกระทำภารกิจต่าง ๆ

เพื่อประโยชน์ของสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นแก่ทุกชีวิต และยังเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรมซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเบ็ดเสร็จที่บุคคลนำมาพัฒนาความสามารถ ทั้งทางด้านทัศนคติและพฤติกรรมตามค่านิยมของสังคม รวมทั้งเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งสายสามัญและอาชีพ ศีลธรรมและวัฒนธรรมที่สำคัญคือ เป็นเครื่องชี้แนวทางให้ประพฤติปฏิบัติและใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมโดยส่วนรวมอันเป็นเจตคติที่ดีงามทางด้านความมีน้ำใจ ซึ่งการปฏิบัติต่อส่วนรวมในทางที่ดี ก่อให้เกิดทักษะความคล่องแคล่วความชำนาญในการปฏิบัติตามในแนวทางที่เหมาะสมตามขอบเขตศีลธรรม ทั้งความประพฤติภายนอกและคุณธรรมภายในโรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อไปเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต นักเรียนจึงเป็นทั้งทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและผู้ใช้ทรัพยากร

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ อิทธิบาท 4 อันเป็นหลักธรรมที่เป็นบาทฐานแห่งความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา (ที.ปา. (ไทย) 11/110/80 – 81) โดยการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้เรียนจะต้องมีฉันทะ ความมีใจรักในการเรียน มีความสุขกับการเรียน พอใจ รักใคร่ในหน้าที่ของตนเอง รักเป้าหมายของการเรียน รักวัตถุประสงค์ของการเรียนนั้นและตั้งใจเล่าเรียนอย่างจริงจังด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อให้นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อได้นำเสนอแนะข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่องการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัย (Research design) เป็นการวิจัยแบบทดลอง (Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 26 รูป โดยเลือกกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียน แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทำหนังสือถึงโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจ

2. ผู้วิจัยทำหนังสือพร้อมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบประเมินความพึงพอใจด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยเดินทางตามเก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจด้วยตนเองในระหว่างเดือนมกราคม - เดือนกุมภาพันธ์ 2564 แล้วนำมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยาก

ง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อายุ ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) และระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล อายุ ระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) และระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี)

ด้านสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจทั้งหมดเป็นสามเณร มีจำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 14 - 15 ปี มีจำนวน 22 รูป คิดเป็นร้อยละ 84.61 รองลงมาช่วงอายุ 12 - 13 ปี มีจำนวน 3 รูป คิดเป็นร้อยละ 11.54 และสุดท้ายช่วงอายุ 16 - 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจส่วนมากเป็นนักธรรมชั้นโท มีจำนวน 25 รูป คิดเป็นร้อยละ 96.15 รองลงมาเป็นนักธรรมชั้นตรี มีจำนวน 1 รูป คิดเป็นร้อยละ 3.85 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกบาลี) พบว่า ผู้ตอบแบบประเมินความพึงส่วนมากเป็นเปรียญตรี ป.ธ. 1 – 2, 3 มีจำนวน 26 รูป คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านฉันทะ 2.ด้านวิริยะ 3. ด้านจิตตะ 4. ด้านวิมังสา โดยพิจารณาเป็นรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวม

ข้อ	หลักอิทธิบาท 4	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านฉันทะ	3.55	0.94	มาก	1
2	ด้านวิริยะ	3.58	0.86	มาก	2
3	ด้านจิตตะ	3.51	0.79	มาก	4
4	ด้านวิมังสา	3.51	0.81	มาก	3
	ภาพรวม	**3.54**	**0.85**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย = 3.54, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านวิริยะ (ค่าเฉลี่ย = 3.58, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.86) รองลงมา คือ ด้านฉันทะ (ค่าเฉลี่ย = 3.55, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.94) และด้านวิมังสา (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.81) ส่วนข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านจิตตะ (ค่าเฉลี่ย = 3.51, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.79) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = ($\bar{x}$)) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t - test)

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนมีผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนต่างกัน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน โดยแสดงการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean = ($\bar{x}$)) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) การทดสอบค่าที (t - test)

ข้อ	การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4	สามเณร		t– test
		($\bar{x}$)	S.D.	
1	แบบทดสอบก่อนเรียน	12.77	2.33	- 11.77
2	แบบทดสอบหลังเรียน	20.31	2.05	

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี จำแนกตามแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t - test) พบว่า นักเรียนที่มีนักเรียนมีผลคะแนนจากแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านฉันทะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความพึงพอใจ มีความรักในการเรียนการสอนและในรายวิชานั้นๆ รวมไปถึงมีความพึงพอใจและรักในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุนันท์ กิตฺติสทฺโท (สายพิมพ์พงษ์) (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการทำงาน ศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า ผลจากการศึกษาในพื้นที่ตำบลด่านเกวียนของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพทำหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผานั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวด่านเกวียน มีความพึงพอใจ มีความรักในอาชีพการงาน (ฉันทะ) ทำให้ชาวด่านเกวียนได้ทำงานในอาชีพที่ตนเองรักอย่างต่อเนื่อง และนำมาซึ่งความสำเร็จในกิจการงานอาชีพ และกลุ่มคนที่เลิกหรือหยุดกิจการนั้นมักบกพร่องในการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ข้อใดข้อหนึ่งโดยเฉพาะข้อที่ 1 - 2 และเมื่อวิเคราะห์ถึงกลุ่มที่มีพื้นฐานอาชีพ (ความรู้ต่างกัน) ก็พบว่าทั้ง 3 กลุ่ม สามารถประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัวในการทำงาน

2. ด้านวิริยะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้เด็กนักเรียนอยากเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียน

ถึงแม้วิชาที่เรียนอยู่จะยากเพียงใดก็ตาม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี แนวจำปา (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรที่มีวิริยะ ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก มีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันส่วนบุคลากรที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันสรุปได้ว่า ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงานปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

3. ด้านจิตตะ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ่งเน้นวิธีการและหลักการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์พร้อมกับนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนและรู้จักคิดทบทวนในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชา ท่าทอง (2560) ได้กล่าววิจัยเรื่อง ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านการประพฤติตนเป็นคนดี ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้านความรับผิดชอบต่อชุมชนและประเทศชาติ ความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน การความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบตามหลักอิทธิบาท 4 ด้าน

4. ด้านวิมังสา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการมุ้งเน้นสอนให้เด็กนักเรียนรู้จักคิดวินิจฉัยไตร่ตรอง ก่อนตัดสินใจลงมือทำ และการไตร่ตรองหาหลักเหตุผล จนนำมาใช้และพยายามแก้ไขปัญหาการงานจนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สถิต รัชปัตย์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคฤหัสถ์” ผลการศึกษาพบว่าความเข้าใจในวิมังสา คือ ความไตร่ตรอง โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ มีความเข้าใจความหมายที่ถูกต้องตรงกัน ด้านวิธีปฏิบัตินั้น พบว่านักศึกษาคฤหัสถ์ส่วนใหญ่ได้ให้ทัศนคติที่คล้ายคลึงกันว่า ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้นแล้ว เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ทำ ต้องใช้วิมังสา คือ การไตร่ตรองหาเหตุผลพยายามแก้ไขปัญหาการงานก็จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี แสดงเป็น Mapping ได้ดังนี้

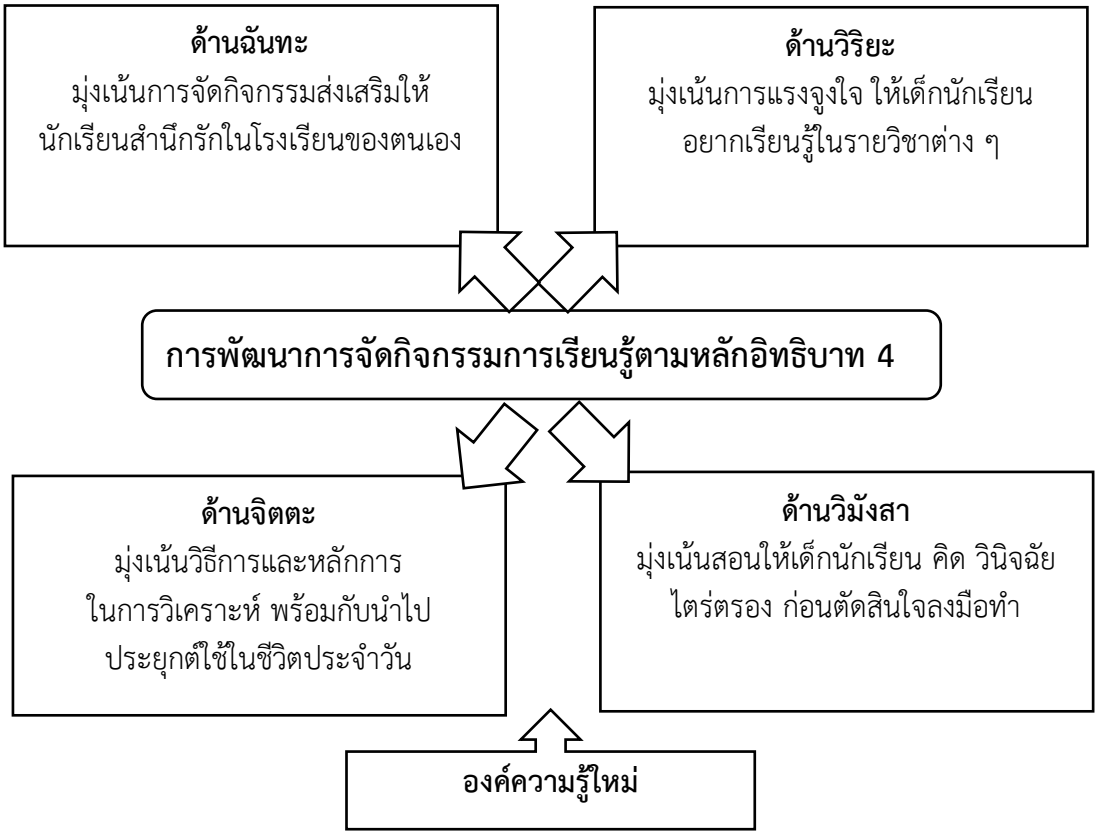

จากแผนภาพ แสดงให้เห็นการศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี มี 4 ด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา และนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลวิจัยและจากคิดเห็นของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ ซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปฏิบัติได้ตาม

1.1 นำผลการศึกษาวิจัยไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

1.2 นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปศึกษาการเปรียบเทียบการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

1.3 นำผลการศึกษาวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลเพื่อเสนอแนะการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพิกุลทอง จังหวัดสิงห์บุรี

2.2 ควรศึกษาปัญหาและเทคนิคการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4

2.3 ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.* กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชาตรี แนวจำปา. (2560). *การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บัญชา ท่าทอง. (2560). *การใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ปรีชา ช้างขวัญยืน และวิจิตร เกิดวิศิษฐ์. (2533). *หนังสือเรียนสังคมศึกษา ส014 พระพุทธศาสนาสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้น*. ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.

พระสุนันท์ กิตฺติสทฺโท (สายพิมพ์พงษ์). (2561). *การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการทำงานศึกษากรณีผู้ทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สถิตย์ รัชปัตย์. (2559). *การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนของนักศึกษาคฤหัสถ์*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Teaching and Learning in the Flipped Classroom of Communication Arts Major Students in the Basic Television Production Course at Thepsatri Rajabhat University

กานต์ เชื้อวงศ์[1] สุกัญญา ทองแห้ว[2]
Kan Chuawong, Sukanya Thonghaew

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัย เรื่องการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน 2. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 20 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย (1) แผนการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน (2) แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าทางการเรียน (3) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): ทักษะในศตวรรษที่ 21; ห้องเรียนกลับด้าน

Abstracts

The study of teaching and learning employing the flipped classroom method in an Introduction to Basic Television Production course for Communication Arts majored students at Thepsatri Rajabhat University, aims to: 1) determine the students' learning achievement after going through the learning course using the flipped classroom method and 2) to investigate their satisfactions toward the learning method. The samples were

Received: 2021-06-13 **Revised**: 2021-08-14 **Accepted**: 2021-08-18

[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Faculty of Management Science Thepsatri Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: kanbailay@hotmail.com

[2] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี Faculty of Humanities and Social Sciences E-mail: jinjinghong@hotmail.com

twenty students majoring in Communication Arts who enrolled in an Introduction to Basic Television Production course. They were sampled by the purposive sampling. The research instruments using in the study included: (1) the flipped classroom lesson plans; (2) the learning achievement test and (3) the satisfaction evaluation questionnaire. The descriptive statistics used to analyze the data included mean, standard deviation and T-test. The results showed that: (1) the student samples gained the higher level of learning achievement after learning through the course using the flipped classroom method with the statistical significance at .05 and (2) they also had the high level of satisfaction on the learning method.
Keywords : 21st century skills; flipped classroom

บทนำ (Introduction)

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดว่าครูผู้สอนจะต้องเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นนักออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ผ่านเทคโนโลยีให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียนได้ กระบวนการเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า Active Learning หรือการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered) ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านเสนอแนวคิดทำนองนี้ไว้หลากหลายแนวทาง หนึ่งแนวทางที่ถูกกล่าวถึงมากในปัจจุบันคือการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557) อธิบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านว่า ห้องเรียนกลับด้านคือการเรียนที่ผู้เรียนรับถ่ายทอดความรู้จากที่บ้านแล้วมาสร้างความรู้ต่อยอดจากวิชาที่รับถ่ายทอดมา มีความเหมาะสมกับการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในตนเอง ผู้เรียนจะเกิดกระบวนการคิดและจะต้องมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เกิดการคิดด้วยตนเองในรูปแบบของการทำชิ้นงาน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพิ่มทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้ผู้เรียน "เรียนที่บ้าน-ทำการบ้านที่โรงเรียน" เป็นการนำสิ่งที่เดิมที่เคยทำในชั้นเรียนไปทำที่บ้านและนำสิ่งที่เคยถูกมอบหมายให้ทำที่บ้านมาทำในชั้นเรียนแทน โดยยึดหลักที่ว่าเวลาที่ผู้เรียนต้องการพบครูจริงๆ คือเวลาที่ผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ ครูจะมีเวลาใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้นแทนที่จะใช้เวลาในการสอนหนังสือเพียงอย่างเดียว

การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้นจะมุ่งเน้นการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเองตามทักษะความรู้ความสามารถทางการเรียนของแต่ละคน จากมวลประสบการณ์ที่ครูจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยีหลากหลายประเภทในปัจจุบันและเป็นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระทั้งด้านความคิดและวิธีปฏิบัติ อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ยังเป็นการยกระดับการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อให้สามารถใช้เวลามากขึ้นในการปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนแทนการ

บรรยายหน้าชั้นเรียนอย่างเดียว ซึ่งกระบวนการเรียนและการบ้านทั้งหมดจะ “พลิกกลับ” สิ่งที่เคยเป็นกิจกรรมในชั้น เรียนจะถูกทำที่บ้านผ่านทางสื่อที่ครูสร้างขึ้น และสิ่งที่เคยทำที่บ้าน จะถูกนำมาทำในชั้นเรียน โดยการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้นสามารถประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ได้หลากหลาย (Bergmann & Sams, 2012)

การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ยังจะช่วยแก้ปัญหาด้านสัดส่วนเวลาในรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Jonathan Bergmann และ Aron Sams (Bergmann, J., & Sams, A. 2012). ได้กล่าวถึงการใช้เวลาในชั้นเรียนว่าในชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนรูปแบบเดิมนั้น ครูมักใช้เวลาในการบรรยาย ทำให้เหลือเวลาเพียงเล็กน้อยสำหรับการตอบข้อสงสัยต่างๆ หรือให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดความกระจ่างในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ โดยครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ แต่ภายใต้วิธีการกลับด้านชั้นเรียนสัดส่วนการใช้เวลาในชั้นเรียนจะเปลี่ยนไป ผู้เรียนมีเวลามากขึ้นสำหรับทำกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางและลุ่มลึกขึ้น หรือใช้ในการฝึกทักษะการแก้ปัญหาต่างๆ ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) จึงเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนที่บ้านและทำการบ้านที่โรงเรียน ผู้เรียนศึกษาบทเรียนที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ล่วงหน้าจากที่บ้าน เมื่อถึงเวลาเข้าชั้นเรียนผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนการสอนกับผู้สอนได้โดยตรง หลังจากนั้นจึงทำกิจกรรมการเรียนในรูปแบบของการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การเรียนการสอนสามารถจัดการเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากนักศึกษาได้ศึกษาทฤษฎีมาแล้วล่วงหน้า

รายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น เป็นรายวิชาหนึ่งของหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนซึ่งก็คือนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติการผลิตสื่อทางวิทยุโทรทัศน์ ศึกษารูปแบบและลักษณะรายการวิทยุโทรทัศน์ กระบวนการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ ตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ฝึกทักษะการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การถ่ายทำรายการและการตัดต่อ ตลอดจนฝึกปฏิบัติผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ขนาดสั้น การจัดกิจกรรมการเรียนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้มีการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ

สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น พบว่า รายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น เป็นรายวิชาที่มีชั่วโมงเรียนในแต่ละสัปดาห์จำนวน 4 ชั่วโมงซึ่งแบ่งเป็นชั่วโมงบรรยายจำนวน 2 ชั่วโมง และชั่วโมงฝึกปตฏิบัติอีก 2 ชั่วโมง การเรียนการสอนมี 2 ส่วนคือภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในภาคทฤษฎีใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบรรยายโดยผู้สอนประกอบกับการใช้สื่อการสอนอาทิ สไลด์คอมพิวเตอร์ คลิปวิดิโอ แบบฝึกหัด และในภาคปฏิบัติได้แก่การจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการตามลำดับขั้นตอนการทำงาน 3P ได้แก่ ได้แก่ (1) ขั้นก่อนการผลิต Pre-production (2) ขั้นผลิต production และ (3) ขั้นหลังการผลิต Post-production (สมเจตน์ เมฆพายัพ, 2552)

ในการเรียนการสอนรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ประเมินสภาพปัญหาทางการเรียนโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) หลังสิ้นภาคการศึกษากับนักศึกษาที่ผ่านการเรียนรายวิชานี้จำนวนทั้งสิ้น 24 คนประเด็นสนทนา เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการ

จัดการเรียนการสอนรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ทั้งนี้กลุ่มนักศึกษาแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนจากการสนทนากลุ่มเรื่องสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ปีการศึกษา 2562

ลำดับ	สรุปสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอน
1	กิจกรรมการเรียนมีทั้งชั่วโมงบรรยายและปฏิบัติ แต่ชั่วโมงฝึกปฏิบัติมีเวลาให้นักศึกษาปฏิบัติน้อยเกินไปเนื่องจากชิ้นงานต้องใช้เวลาทำค่อนข้างมาก
2	นักศึกษาส่งงานไม่ทันกำหนด เนื่องจากมีเวลาผลิตชิ้นงานน้อย
3	เวลาอื่นนอกเหนือจากเวลาในชั่วโมงเรียนนักศึกษารวมกลุ่มกันทำงานได้ยาก เพราะภาระการเรียนรายวิชาอื่น ๆ อีกหลายวิชา

จากการสนทนากลุ่ม (focus group) เรื่องปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนในรายวิชา ผู้เข้าร่วมการสนทนาให้ความเห็นว่า การออกแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันให้เวลานักศึกษาเพื่อฝึกปฏิบัติน้อยเกินไปส่งผลให้ นักศึกษาเวลามีฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานที่จำกัดในชั่วโมงเรียน การส่งงานจึงล่าช้าไม่ทันกำหนด ส่วนใหญ่นักศึกษามีความเห็นว่าต้องการให้มีชั่วโมงฝึกปฏิบัติเพิ่มขึ้นเพื่อให้สามารถทำงานได้มากขึ้น

จากสภาพปัญหาข้างต้นเป็นปัญหาทางการเรียนการสอนที่สำคัญเนื่องจากรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น เป็นรายวิชาที่เน้นทักษะการผลิตชิ้นงาน การทำงานเป็นกลุ่มและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จำเป็นต้องมีเวลาให้ผู้ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับการทำงาน อีกทั้งนักศึกษายังมีภาระการเรียนรายวิชาอื่น ๆ หลายวิชาทำให้การรวมกลุ่มกันนอกเหนือจากชั่วโมงเรียนทำได้ยาก ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะจัดการชั้นเรียนลดชั่วโมงบรรยายในชั้นเรียนลงและเพิ่มชั่วโมงฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นในแต่ละสัปดาห์ของการเรียน โดยนำแนวคิดการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะแก้ปัญหาเรื่องชั่วโมงฝึกปฏิบัติได้ โดยให้นักศึกษา "เรียนที่บ้าน-ทำการบ้านที่มหาวิทยาลัย" คือการให้ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาภาคทฤษฎีในรูปแบบของสื่อที่นักศึกษาสามารถนำไปเรียนรู้เองได้ที่บ้าน เมื่อนักศึกษาเข้าชั้นเรียนนักศึกษาสามารถสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนการสอนกับผู้สอนโดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย จากนั้นให้ลงมือปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เวลาในการบรรยายในชั้นเรียนลดลงและมีเวลาใช้ชั่วโมงปฏิบัติงานมากขึ้น อีกทั้งจะเป็นแนวทางสำหรับรายวิชาในลักษณะเดียวกันที่เน้นการฝึกปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1.เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาตามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน

2.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีระเบียบวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คนที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับ การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นได้เครื่องมือวิจัยแต่ละชนิดดังนี้

1. แผนการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปี 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งแต่ละหน่วยประกอบด้วย (1) ขั้นก่อนเข้าชั้นเรียน (2) ขั้นกิจกรรมในชั้นเรียน (3) ขั้นหลังชั้นเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยใช้วงจร PAOR ตามแนวคิดของ เคมมิส และแมกทากาด (Kemmis; & Mc Taggart. 1990) ซึ่งมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect)

1.1ขั้นวางแผน (Plan) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางแผนการออกแบบการสอน มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ โดยได้ศึกษาคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นเพื่อจัดแบ่งเนื้อหา

ขั้นที่ 2 กำหนดหน่วยการสอน ผู้วิจัยได้ทำการเลือกหน่วยเนื้อหาแบบเจาะจง โดยเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นก่อนการผลิตรายการ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ขั้นผลิตรายการ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ขั้นหลังการผลิตรายการ เนื่องจากมีเนื้อหาสาระด้านทักษะพิสัย มีกิจกรรมการเรียนสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การเรียน เหมาะสมที่จะเป็นตัวแทนของการเรียน

ขั้นที่ 3 กำหนดหัวเรื่อง โดยแบ่งหัวเรื่อง และเขียนแผนผังแนวคิด

ขั้นที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหัวเรื่องและเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 5 กำหนดกิจกรรมการเรียน ประกอบด้วย (1) ขั้นก่อนเข้าชั้นเรียน (2) ขั้นกิจกรรมในชั้นเรียน (3) ขั้นหลังชั้นเรียน

ขั้นที่ 6 กำหนดแบบประเมินผล มีการประเมินผล 2 ประเภท คือ (1) การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน โดยมีเนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา (2) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ขั้นที่ 7 เลือกและผลิตสื่อการสอน ผู้วิจัยได้ผลิตสื่อการสอน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาประกอบด้วยสื่อที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมได้แก่ แผนการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ

1.2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) ผู้วิจัยได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนตามแผนที่วางไว้ประกอบด้วย

(1) ขั้นก่อนเข้าชั้นเรียน

(2) ขั้นกิจกรรมในชั้นเรียน

(3) ขั้นหลังชั้นเรียน

1.3 ขั้นสังเกตและรวบรวมข้อมูล (observe) ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้ (1) การสอบวัดผลความก้าวหน้าทางการเรียนโดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (2) ความพึงพอใจของนักศึกษา

1.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) ข้อมูลที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ และแบบสอบถามความคิดเห็น นำมาวิเคราะห์เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องตลอดวงจร

2. แบบทดสอบวัดความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ทดสอบนักศึกษา เพื่อวัดความก้าวหน้าทางการเรียน โดยมีเนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชา แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อทดสอบความก้าวหน้าทางการเรียน ใช้อธิบายความก้าวหน้าทางการเรียน ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบ มี 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนภาคทฤษฎีแบบปรนัยชนิดเลือกตอบจำนวน 4 ตัวเลือก วัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยแบบคู่ขนาน จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 2 แบบทดสอบภาคปฏิบัติวัดพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยจำนวน 1 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจเป็นแบบสอบถาม 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิดจำนวน 20 ข้อ แบบมาตรประเมินค่า และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ สิ่งที่จะสอบถามมี 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 บทบาทครูผู้สอน ด้านที่ 2 บทบาทของนักศึกษา ในการเรียน แบบห้องเรียนกลับด้าน ด้านที่ 3 สื่อและระบบการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ (1) เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (2) การสำรวจความพึงพอใจ

(1) เก็บข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (pre-experimental one group pretest-posttest) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา และ

(2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ (1) เปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนจากการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านของกลุ่มตัวอย่าง และ (2) ความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

4.1 การวิเคราะห์ ความก้าวหน้าทางการเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนจากการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่

ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยการใช้ค่า t-test

4.2 ความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดย การวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean - $\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation - S.D.)

การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของริเคอร์ท (Likert Rating Scale) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Conceptual Framework)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยรายละเอียดในแผนภาพที่ 1

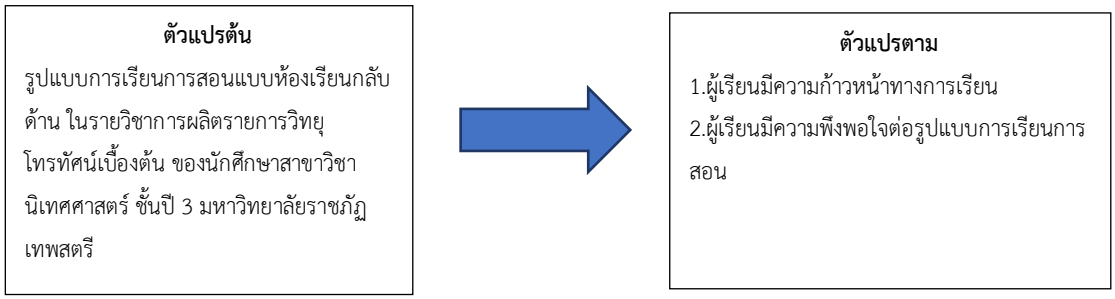

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปี 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าทางการเรียนก่อนการเรียนและหลังการเรียนจากการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ตอนที่ 1 ความก้าวหน้าทางการเรียนด้วยการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้าทางการเรียนปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษา ตามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปี 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ของนักศึกษาจำนวน 20 คน (n = 20)

คะแนนเฉลี่ย แบบทดสอบก่อนเรียน $\overline{X}$	คะแนนเฉลี่ย แบบทดสอบหลังเรียน $\overline{X}$	t-test
16.65	23.15	9.93

*P < .05, df = (20-1)

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านสูงกว่าก่อนการเรียน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียน กับคะแนนสอบหลังเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนด้วยการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น ของนักศึกษาจำนวน 20 คน (n = 20)

ความคิดเห็น	$\overline{X}$	SD	แปลผล
ด้านที่ 1 บทบาทครูผู้สอน			
มีการชี้แจงกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษา ต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.36	0.49	มาก
มีการตั้งคำถามหรือยกตัวอย่างเพื่อ กระตุ้นให้เกิดการคิดเสมอ	4.20	0.61	มาก
สามารถช่วยเหลือนักศึกษาเมื่อ นักศึกษามีข้อสงสัยได้	4.36	0.55	มาก
เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้กับเพื่อนในชนั้เรียน	4.26	0.58	มาก
จัดบรรยากาศในชั้นเรียนส่งเสริมให้ เกิดการเรียนรู้	4.33	0.47	มาก
เฉลี่ยด้านบทบาทครูผู้สอน	4.30	0.54	มาก
ด้านที่ 2 บทบาทของนักศึกษา ในการเรียน แบบห้องเรียนกลับด้าน			
ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้น เรียน มีการอภิปราย	4.13	0.43	มาก

ความคิดเห็น	$\overline{X}$	SD	แปลผล
แสดงความคิดเห็นร่วมกัน			
ได้ช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ	4.12	0.31	มาก
สามารถนำความรู้จากกรณีศึกษา ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.23	0.61	มาก
มีความสนใจ และชื่นชอบกิจกรรม การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ กิจกรรม	4.25	0.56	มาก
เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา	4.62	0.38	มากที่สุด
เฉลี่ยด้านบทบาทของนักศึกษา ในการเรียน แบบห้องเรียนกลับด้าน	4.27	0.46	มาก
ด้านที่ 3 สื่อและระบบการจัดการเรียนการสอน			
มีเวลาในการฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานมากขึ้น	4.67	0.24	มากที่สุด
การเรียนมีความ แปลกใหม่ ทันสมัย	4.55	0.14	มากที่สุด
การฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงาน มีความราบลื่น	4.27	0.63	มาก
การเรียนในห้องเรียนและการฝึกปฏิบัติมีความต่อเนื่องกัน	4.36	0.41	มาก
สื่อการสอน เนื้อหามีความเข้าใจง่าย	4.14	0.61	มาก
เฉลี่ยด้านสื่อและระบบการจัดการเรียนการสอน	4.40	0.41	มาก
ด้านที่ 4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน			
สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้	4.06	0.44	มาก
ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.22	0.61	มาก
ทำให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการคิดที่ สูงขึ้น	4.30	0.49	มาก
ทำให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ เข้าใจและรู้จักเพื่อนมากขึ้น	4.26	0.44	มาก
ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.20	0.40	มาก
เฉลี่ยด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน	4.21	0.48	มาก
เฉลี่ยรวม	**4.29**	**0.47**	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\overline{X}$ = 4.29)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสื่อและระบบการจัดการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 4.40) รองลงมาคือ ด้านบทบาทครูผู้สอน ($\overline{X}$ = 4.30) และอันดับที่ 3 คือ ด้านบทบาทของนักศึกษา ($\overline{X}$ = 4.27)

เมื่อพิจารณาภาพรวมในรายข้อ ทั้ง 20 ข้อ พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีจำนวน 3 ข้อคำถามได้แก่ คือ (1) การเรียนมีความแปลกใหม่ ทันสมัย ($\overline{X}$ = 4.55) (2) เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ($\overline{X}$ = 4.62) (3) เวลาในการฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานมากขึ้น ($\overline{X}$ = 4.67)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี” มีประเด็นน่าสนใจสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาโดยการใช้การการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน

ความก้าวหน้าทางการเรียนโดยการใช้การการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้านของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ ชั้นปี 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หลังการจัดการเรียนโดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบ พบว่ามีคะแนนค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษามีค่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 23.15 ซึ่งสูงกว่า ก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.65 เนื่องจากการใช้การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้การการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้าน ทำให้นักศึกษาและผู้สอนมีกระบวนการใช้การสอนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาทบทวนเนื้อหา สร้างแรงจูงใจระหว่างเรียน ได้รับประสบการณ์ตรง มีเวลาปฏิบัติงานมากขึ้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน นักศึกษามีพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างเรียนดีขึ้น จนเมื่อมีการประเมินตามเกณฑ์ในช่วงหลังเรียน พบว่านักศึกษามีความก้าวหน้าทางการเรียนและสามารถทำผลงานได้ดีขึ้นเนื่องจากเวลาในชั่วโมงเรียนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเรียนด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุภาพร ด้วงโต้ด และรสริน เจิมไธสง (2562) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิด้วยการจัดกิจกรรมเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิชาภา บุรีกาญจน์ (2556) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้แนวคิดแบบห้องเรียนกลับด้านทีมีต่อความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในภาพรวมของนักศึกษาที่เรียนแบบห้องเรียนกลับด้านในรายวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์เบื้องต้นของนักศึกษาสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ผู้วิจัยมีข้อค้นพบจากการวิจัยดังนี้

2.1 การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านทำให้การเรียนมีความ แปลกใหม่ ทันสมัย เป็นเพราะบทบาทของผู้สอนและนักศึกษาที่ปรับเปลี่ยนทำให้การเรียนมีความ แปลกใหม่ โดยเฉพาะมีการนำสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเป็นสิ่งถ่ายทอดเนื้อหาแทนผู้สอน ผู้สอนจึงมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำหรือค้นหาสื่อวิดีโอทำเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนที่บ้าน และมีหน้าที่เป็นโค้ชช่วยเหลือนักเรียนในการทำการบ้านหรือกิจกรรมในเวลาที่นักเรียนเกิดข้อสงสัย รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมการเรียนแบบใหม่ที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางกิจกรรมการเรียนเน้นการทำชิ้นงาน ลดความเบื่อหน่ายจากบรรยากาศการบรรยายในชั้นเรียนแบบเก่า นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้นจากการที่กิจกรรมในชั้นเรียน การสอบถามข้อสงสัยในเนื้อหาบทเรียนและการฝึกปฏิบัติ อีกทั้งนักศึกษาจะรู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อันก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2557) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านว่าสามารถดึงศักยภาพของนักศึกษาและใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้เกิดการคิดด้วยตนเองในรูปแบบของการทำชิ้นงาน นักศึกษามีส่วนร่วมเพิ่มทักษะในการเรียนรู้แบบร่วมมือและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นการเรียนโดยลงมือทำด้วยการปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

2.2 การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นเพราะนักศึกษาสามารถนำไปเรียนรู้เองได้ที่บ้านโดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ นักศึกษาสามารถเรียนได้ผ่านอุปกรณ์สื่อสาร โทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์แลปทอปได้ สอดคล้องกับการศึกษาของลัลน์ลลิต เอี่ยมอำนวยสุข (2556) ที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน พบว่า การเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาและง่ายต่อการใช้งาน

2.3 การเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน ส่งผลให้นักศึกษามีเวลาในการฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานมากขึ้นแก้ปัญหาเวลาชั่วโมงฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอได้

ในประเด็นนี้นักศึกษามีความพึงพอใจ เป็นเพราะการเรียนด้วยวิธีนี้สามารถแก้ปัญหาข้อจำกัดด้านเวลาที่ใช้ฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานได้จริง อีกทั้งลดเวลาการบรรยายในชั้นเรียนได้มาก รวมทั้งแก้ปัญหาเวลาในการฝึกปฏิบัติผลิตชิ้นงานไม่เพียงพอ นักศึกษามีเวลาทำงานเป็นกลุ่มได้ปรึกษาหารือและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ สัดส่วนการใช้เวลาในชั้นเรียนจะเปลี่ยนไป นักศึกษามีเวลามากขึ้นสำหรับทำกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางและลุ่มลึกขึ้น หรือใช้ในการฝึกทักษะการแก้ปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Graham (2013) ที่พบว่าการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ทำให้ผู้เรียนสนุกกับสภาพการจัดการเรียนรู้ได้ประโยชน์จากการฟังบรรยายจากวีดิทัศน์การใช้เทคโนโลยีสามารถทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้แบบจริง เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น ผู้เรียนค้นพบว่าการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนด้วยกันและครูมากขึ้น บ่อยขึ้น มีการทำการบ้านน้อยกว่าแบบดั้งเดิม และทำงานจน

เสร็จลุล่วงในชั้นเรียน ทำให้ใช้เวลาอย่างคุ้มค่า การสร้างปฏิสัมพันธ์กัน และการทำกิจกรรมในห้องช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากขึ้น และมีความเข้าใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าการใช้การการจัดการศึกษาแบบห้องเรียนกลับด้านส่งผลให้นักศึกษามีความก้าวหน้าทางการเรียนและสามารถทำผลงานได้ดีขึ้น ซึ่งรูปแบบการเรียนมีความเหมาะสมกับรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเน้นให้นักศึกษาได้ลงมือทำ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ได้ ตลอดจนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ถือเป็นอีกหนึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนานักศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้สอนควรคัดเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้าน ผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem–based Learning : PBL) โดยใช้ปัญหาที่ใกล้ตัวและพบเจอในการปฏิบัติงานเป็นตัวนำหรือเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกวิธีการแก้ปัญหาร่วมด้วยซึ่งจะนำมาสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อจัดการกับปัญหาได้

เอกสารอ้างอิง (References)

ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน. (2560). ห้องเรียนกลับด้าน: ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*. 6 (2), 171-181

ดุษฎี โยเหลา และคณะ. (2557). *การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL (Project-Based Learning) ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดทิพย์วิสุทธิ์.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2557). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.* เชียงใหม่. สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ลัลน์ลลิต เอี่ยมอำนวยสุข. (2556). *การสร้างสื่อบนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพา เรื่องการเคลื่อนไหวในระบบดิจิตอลเบื้องต้นที่ใช้วิธีการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการเรียนรู้และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.

วิจารณ์ พานิช. (2556). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21.* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์

สมเจตน์ เมฆพายัพ. (2552). *การผลิตรายการโทรทัศน์.* กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

ภาพร ด้วงโต้ด และรสริน เจิมไธสง. (2019). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Veridian E-Journal,Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts).* 12(2), 341-358

Bergmann, J., & Sams, A. (2012). *Flip Your Classroom: Reach Every Student in Every Class Every Day.* Washington DC. International Society for Technology in Education.

Graham, B.J. (2013). *Student perceptions of the flipped classroom.* Canada. The University of British Columbia.

Kemmis, S. & Mc Taggart, R. (1990). *The Action Research Planner.* (3rd ed.). Victoria. Brown Prior Anderson Nation library of Australia Cataloging in Publication Data.

อิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร

Influence of Satisfaction as a Mediator Linked to Marketing Mix and Brand Image to Purchase Intention of Optical Film Within Around Thonburi, Bangkok

ทัศนียา กันนุฬา[1] สุมาลี รามนัฏ[2]
Thassaneeya Kannula, Sumalee Ramanust

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์ตราสินค้า ความพึงพอใจ และการตัดสินใจใช้บริการ 2. ความพึงพอใจในฐานะปัจจัยตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ได้พัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากผู้ใช้บริการติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์ 3M ในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 520 คน ตามแนวคิดของ Hair et al. (2006) สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของส่วนประสมทางการตลาด ระดับภาพลักษณ์ตราสินค้า ระดับความพึงพอใจ และระดับการตัดสินใจใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ความพึงพอใจในฐานะปัจจัยตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยเรียงค่าตามอิทธิพลรวมประกอบไปด้วย ความพึงพอใจ (SAT) (TE=0.342) ภาพลักษณ์ตราสินค้า (BI) (TE=0.487) และส่วนประกอบทางการตลาดมีอิทธิพลรวมต่อการตัดสินใจใช้บริการ (7PS) (TE=0.377) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อิทธิพลภาพลักษณ์ตราสินค้า ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการมากกว่าอิทธิพลส่งผ่านไปยังความพึงพอใจ

Received: 2021-08-30 **Revised**: 2021-09-10 **Accepted**: 2021-09-11

[1]หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master of Business Administration, Program in Marketing, Southeast Asia University. Corresponding Author
e-mail: mapingloving@hotmail.com

[2] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate School, Southeast Asia University.

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps; ภาพลักษณ์ตราสินค้า; การตัดสินใจใช้บริการ; ฟิล์มกรองแสงรถยนต์

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study marketing mix factors, brand image, satisfaction, and purchase intention; 2) to study the satisfaction as mediator connecting marketing mix factors with brand image to purchase intention to use 3M Sun Control Window Film Service of clients in Thonburi area, Bangkok. Research tool was questionnaire, developed from the literature review. Data were collected from 520 clients by Stratified Random Sampling and Simple random sampling of 3M Sun Control Window Film Service in Thonburi area, Bangkok under the concept of Hair et al. (2006). Statistics used in this research were frequency, percentage, mean, and Standard Deviation. Structural Equation Model (SEM) was analyzed by using Smart PLS Program. The results revealed that: 1) Overall marketing mix, brand image, satisfaction, and purchase intention level were in high level; and 2) Satisfaction as a mediator linked to marketing mix and brand image to purchase intention of optical film within around Thonburi of Bangkok, sorted by overall influence consisted of satisfaction (SAT) (TE=0.342), brand image (BI) (TE=0.487), and marketing mix has an overall on purchase intention (7PS) (TE=0.377). Which shows that brand image has an overall on purchase intention more than connecting to influence on satisfaction.

Keywords: Marketing Mix 7Ps; Brand Image; Purchase Intention; 3M Sun Control Window Film Service

บทนำ (Introduction)

เมืองไทยเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้น จากสถิติของกรมอุตุนิยมวิทยาที่รายงานสภาพอากาศที่ผ่านมาพบว่า ในรอบ 55 ปีที่ผ่านมาอุณหภูมิเฉลี่ยรายปีทั้งประเทศของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสภาวะอากาศร้อนขึ้น (มัณฑรพ, 2559) ส่งผลให้ผู้ใช้รถยนต์ส่วนใหญ่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ปกป้องความร้อนเข้าสู่ตัวรถยนต์ที่ช่วยลดความร้อนจากแสงอาทิตย์ให้เข้ามาในรถยนต์ด้วยฟิล์มกรองแสง ด้วยสาเหตุนี้ฟิล์มกรองแสงจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี การแข่งขันในตลาดฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันในตลาดฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์เพิ่มมากขึ้น มีผู้นำเข้า สินค้าหลายรายเข้ามาทำตลาดเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค

จากการสำรวจข้อมูลพบว่า ฟิล์มกรองแสงรถยนต์สัดส่วนเกินกว่า 50% ของตลาดมาจากช่องทางการขายในศูนย์จำหน่ายและบริการรถยนต์ (โชว์รูม) ที่มีกว่า 2,000 แห่งทั่วประเทศ โดยมีศูนย์บริการสำหรับติดฟิล์มกรองแสงที่ร่วมจัดจำหน่ายทั้งสิ้น 24 แห่งทั่วฝั่งธนบุรีที่เป็นการขายโดยตรงจากบริษัทและอีกกว่า 120 แห่งที่เป็นศูนย์รถยนต์และตัวแทนศูนย์บริการหรือร้านขายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ (ฝ่ายขายบริษัท เอสพี มาร์เก็ตติ้งแอนด์เซลส์ 2001 จำกัด และ บริษัท อีเอสที 2014 จำกัด, 2563) ซึ่งมีทั้ง รูปแบบการขายทางตรงและการแถม โดยทั้งสองกลุ่มมีคุณภาพและราคาแตกต่างกันไป ขณะที่อีกส่วนหนึ่งมาจากช่องทางการขายผ่านร้านขายอุปกรณ์ตกแต่งรถยนต์ ซึ่งในช่องทางดังกล่าวเป็นการขายใน รูปแบบสินค้าทดแทน (อาฟเตอร์มาร์เก็ต) โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือรถยนต์ที่วิ่งอยู่แล้วบนท้องถนน ซึ่งอาจครบอายุการใช้งานฟิล์มกรองแสงหรือการเปลี่ยนฟิล์มกรองแสงตามความพึงพอใจตามรุ่นที่มีออกมาใหม่ (ฝ่ายขายบริษัทเทคเซล เฟรย์, 2559) สำหรับภาพรวมตลาดฟิล์มกรองแสงรถยนต์ในประเทศไทยในปี 2563 คาดว่าลดลงราว 30-35% หรืออยู่ที่ 1,100 ล้านบาท จากปีที่ผ่านมาอยู่ที่ 1,600 ล้านบาท สืบเนื่องจากผลของสถานการณ์โควิดที่ได้ระบาด จนทำให้สถานบริการหรือศูนย์บริการขายต้องปิดตัวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิดและเพื่อให้เป็นไปตามมาตรการณ์ของภาครัฐที่ได้ประกาศไว้ (ประชาชาติธุรกิจ, 2563)

อย่างไรก็ตาม คาดว่าสัดส่วนการจำหน่ายปี 2563 มีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่รถป้ายแดงจะมีการติดฟิล์มอยู่ที่ 80% รถใช้แล้ว 20% เปลี่ยนเป็น รถป้ายแดง 65% รถใช้แล้ว 35% ซึ่งเป็นผลมาจากลูกค้าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและยืดอายุการใช้งานรถคันเดิมออกไปและรถป้ายแดงมียอดขายลดลงด้วยจากโรคโควิดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ (ประชาชาติธุรกิจ, 2563) ส่งผลให้ตลาดฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ตกลงไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากสถาวะเศรษฐกิจที่หดตัว สถานการณ์โควิดที่ยังไม่คงที่ อีกทั้งความไม่เชื่อใจ ความเชื่อมั่นที่ผู้บริโภคมีต่อภาพรวมเรื่องโรคที่กำลังระบาดและสถาวะเศษฐกิจที่ผันผวน อาจส่งผลทำให้ฟิล์มกรองแสง 3M สามารถเติบโตได้เหนือตลาด 5% เพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดที่ 33% ให้ได้อย่างต่อเนื่องตลาดรถยนต์ในประเทศไทยในช่วง 5 เดือนแรก มียอดขายรวม 270,591 คัน หดตัว 38.2% ซึ่งเป็นการหดตัวอย่างต่อเนื่อง โดยในไตรมาสแรกตลาดหดตัวประมาณ 24% ก่อนที่จะหดตัวอย่างรุนแรงในเดือนเมษายน 65% และพฤษภาคม 54% ตามลำดับ และคาดว่าตัวเลขการหดตัวนับจากนี้ น่าจะดีขึ้น เนื่องจากการจัดงานแสดงรถยนต์ และการผ่อนปรนปลดล็อคตามมาตรการของรัฐบาล (CitynewsThai, 2020)

การที่ฟิล์มกรองแสงรถยนต์ 3M มีคู่แข่งทางการตลาดที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ทางบริษัทต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางตลาดในปัจจุบัน อีกทั้งยังต้องสร้างภาพลักษณ์แบรนด์ให้ชัดเจน เพื่อให้ลูกค้าเกิดภาพจำได้ดียิ่งขึ้นพร้อมกันนั้น ยังต้องสามารถรองรับผู้บริโภครายใหม่ที่กำลังจะเข้ามา อีกทั้งยังต้องหาวิธีรักษาลูกค้าเก่าของตัวเองให้ได้ โดยทางบริษัทได้ออกรุ่นฟิล์มกรองแสงมาเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจที่มากขึ้นโดยที่ทำตัวฟิล์มให้มีประสิทธิภาพในการกันความร้อน ความใสของฟิล์มทำให้ทัศนวิสัยในการขับขี่ชัดเจน ปลอดภัยยิ่งขึ้นแม้ในช่วงเวลากลางคืน สามารถป้องกันแสงอัลตราไวโอเลตได้ถึง 99% ไม่ทำให้ทัศนวิสัยที่

มองผ่านกระจกไม่เกิดการบิดเบือนจากความเป็นจริง และตัวฟิล์มมีอายุการใช้งานที่ยาวนานขึ้น (ฝ่ายขายบริษัท เอสพี มาร์เก็ตติ้งแอนด์เซลส์ 2001 จำกัด และบริษัท อีเอสที 2014 จำกัด, 2563)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นทางผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าขององค์กรที่ใช้ต่อการขาย ความพึงพอใจและความตั้งใจใช้บริการของผู้เข้าที่เข้าใช้บริการ ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง "อิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร" ขึ้นเพื่อเป็นการปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและเพื่อวางแนวทางการตลาดในอนาคตได้อย่างดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์ตราสินค้า ความพึงพอใจ และการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในฐานะปัจจัยตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของงานวิจัย (Research Hypothesis)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยโดยสามารถระบุได้ดังนี้

1. ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ
2. ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
3. ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ
4. ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
5. ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ
6. ความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร
7. ความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาอิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบ

รนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนากรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

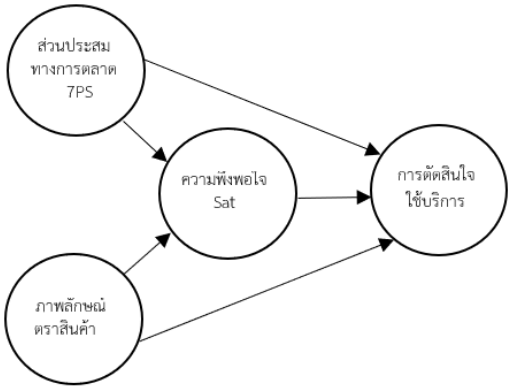

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยที่มีขอบเขตและรายละเอียด ในการดำเนินการวิจัยดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตประชากร คือ ผู้เข้ามาใช้บริการติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยไม่ทราบกลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ใช้บริการติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 520 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Hair et al. (2006) และได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานะ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ และประเภทของฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ที่เลือกใช้บริการ ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2-4 แบบสอบถามในการประเมินปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ภาพลักษณ์ตราสินค้า ความพึงพอใจ และการตัดสินใจใช้บริการ โดยข้อคำถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (Likert’s Scale)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำในระหว่างเดือน กุมภาพันธ์–เมษายน 2564 ได้แบบสอบถามจำนวน 520 ฉบับ มีอัตราการตอบกลับอยู่ที่ 100%

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาลงข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและตัวแบบโครงสร้างเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติที่ประกอบด้วย 1) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม Smart PLS3

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 435 คน (ร้อยละ 83.7) อายุ 41-50 ปี จำนวน 228 คน (ร้อยละ 43.8) สถานะโสด จำนวน 264 (ร้อยละ 50.8) มีรายได้ 30,001-45,000 บาท จำนวน 293 (ร้อยละ 56.3) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 298 คน (ร้อยละ 57.3) อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 141 คน (ร้อยละ 27.1) ประเภทของฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ที่เลือกใช้บริการ คือ Smart Series จำนวน 159 คน (ร้อยละ 30.6)

2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ ($\bar{X}$=4.05, S.D.=0.577) ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$=4.00, S.D.= 0.542) ความพึงพอใจมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$=4.09, S.D.=0.561) และการตัดสินใจใช้บริการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$=4.06, S.D.=0.553)

ผลการวิเคราะห์ระดับตัวแบบสมการโครงสร้างในภาพรวม ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสัมประสิทธิ์ความถดถอยอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและผลการทดสอบสมมติฐาน โดยผลเป็นวิเคราะห์สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2

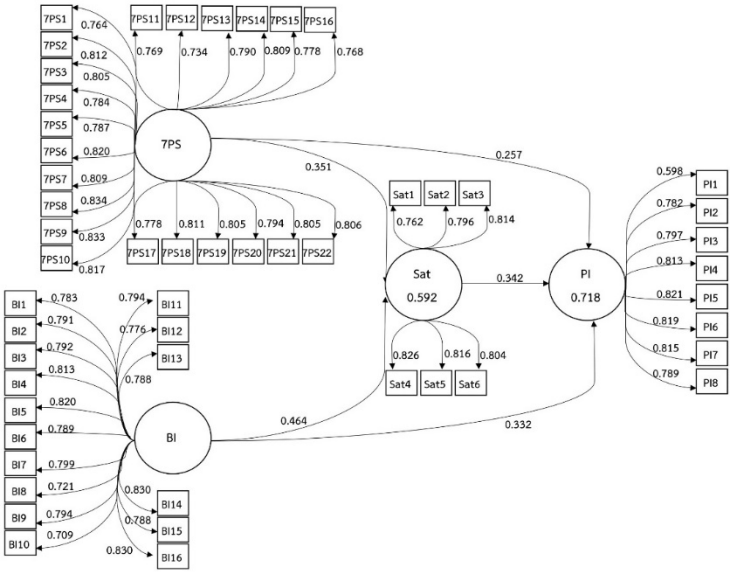

ภาพที่ 2 เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้างอิทธิพลของความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์ แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร

จากภาพที่ 2 แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างที่ศึกษาระหว่างตัวแปร ซึ่งผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลโดยรวมต่อการตัดสินใจใช้บริการ (PI) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7PS) ภาพลักษณ์ตราสินค้า (BI) และความพึงพอใจ (SAT) มีอิทธิพลทางตรงต่อการตัดสินใจใช้บริการ (PI) มีค่าเท่ากับ 0.257, 0.332 และ 0.342 ตามลำดับ และส่วนประสมทางการตลาด (7PS) และภาพลักษณ์ตราสินค้า (BI) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการตัดสินใจใช้บริการ (PI) มีค่าเท่ากับ 0.120 และ 0.155 ตามลำดับ

2. ปัจจัยโดยรวมของความพึงพอใจ (SAT) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7PS) และภาพลักษณ์ตราสินค้า (BI) มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจ (SAT) มีค่าเท่ากับ 0.351 และ 0.464

โดยผู้วิจัยได้สรุปผลความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของตัวแปรที่มีต่อการตัดสินใจใช้บริการ

ตัวแปร (LV)	ค่าความผันแปร	อิทธิพล (EFFECT)	7PS	BI	SAT
การตัดสินใจใช้บริการ (PI)	0.718	DE	0.257***	0.332***	0.342***
		IE	0.120	0.155	0.000
		TE	0.377	0.487	0.342
ความพึงพอใจ (SAT)	0.592	DE	0.351***	0.464***	0.000
		IE	0.000	0.000	0.000
		TE	0.351	0.464	0.000

หมายเหตุ: DE; Direct Effect, IE; Indirect Effect, TE; Total Effect, N/A; Not Applicable

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง เป็นการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลเชิงโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสรุปสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้ดังตาราง ที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	สัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ	0.351***	6.485	สนับสนุน
H2	ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความ พึงพอใจ	0.464***	8.909	สนับสนุน
H3	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ	0.257***	5.229	สนับสนุน
H4	ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ	0.332***	6.359	สนับสนุน
H5	ปัจจัยความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ	0.342***	6.172	สนับสนุน

หมายเหตุ: * หมายถึง p-value ≤ 0.10 หรือ ค่า t ≥ 1.65
** หมายถึง p-value ≤ 0.05 หรือ ค่า t ≥ 1.96
*** หมายถึง p-value ≤ 0.01 หรือ ค่า t ≥ 2.58

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) .351*** หมายความว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (t=6.485)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์ แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) .464*** หมายความว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์ แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (t=8.909)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) .257*** หมายความว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (t=5.229)

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) 0.332*** หมายความว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (t=6.359)

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์สนับสนุนสมมติฐานการวิจัย ณ ระดับสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) 0.342*** หมายความว่า ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (t=6.172)

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลคั่นกลางซึ่งเป็นตัวแปรที่เข้ามาเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยที่มีตัวแปรคั่นกลางที่จะนำมาอธิบายอิทธิพลทางอ้อม ซึ่งผลการทดสอบอิทธิพลทางอ้อมจะปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบอิทธิพลคั่นกลาง

	สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	Effect	Boot SE	Boot LLCI	Boot ULCI
H 6	ปัจจัยความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร	.2335	.0428	.1533	.3190
H 7	ปัจจัยความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร	.2556	.0341	.1731	.3504

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบอิทธิพลคั่นกลาง พบว่า 1) ปัจจัยความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCI) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่า อิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่างเท่ากับ .1533 และ .3190 ตามลำดับ

2) ปัจจัยความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าผลคูณของสัมประสิทธิ์ขอบล่าง (Boot LLCI) และขอบเขตบน (Boot ULCI) ที่ช่วงของความเชื่อมั่นไม่คลุม 0 แสดงว่า อิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขอบเขตล่างเท่ากับ .1731 และ .3504 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยอิทธิพลความพึงพอใจในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงส่วนประสมทางการตลาดและภาพลักษณ์ตราสินค้าสู่การตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงรถยนต์แบรนด์ 3M ของผู้ใช้บริการ ในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัยและข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังนี้

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และการตัดสินใจใช้บริการ ลูกค้าจะตัดสินใจเข้าใช้บริการและมีความพึงพอใจจากการตัดสินใจใช้บริการ

ฟิล์มกรองแสงรถยนต์ 3M จากชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ โดยตัวฟิล์มกรองแสงสามารถกรองความร้อนแสงแดด กันรังสี UV ได้อย่างดีเยี่ยม อีกทั้งตัวผลิตภัณฑ์มีหลากหลายราคาให้เลือกสรรตามตัวผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายอีกทั้งเมื่อต้องการใช้บริการสามารถเลือกสถานที่ที่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ ได้อย่างง่าย มีให้เลือกหลากหลายสาขา โดยลูกค้าส่วนใหญ่ตัดสินใจใช้บริการฟิล์มกรองแสงโดยมาจากสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ออกรถรายใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศันสนีย์ ประกอบธรรม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าประเภทกล้องถ่ายภาพดิจิตอลของกลุ่มวัยคนทำงานคนไทยและคนในกลุ่มประเทศอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า คนไทยให้ความสำคัญกับคุณลักษณะการใช้กล้องเป็นสำคัญในการเลือกซื้อกล้องถ่ายภาพดิจิตอล โดยแตกต่างกับวัยทำงานชาวอาเซียนที่ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดในเรื่องราคาเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ จากการศึกษาต่อเชิงลึกพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีผลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุดในเรื่องของต้องการของแถมเป็นการดึงดูดใจ รองลงมาคือด้านบุคคล (People) ในเรื่องของต้องการพนักงานที่มีความรู้ความชำนาญ สามารถแนะนำการใช้งานกล้องได้เป็นอย่างดี มีใจรักการบริการ พูดจาไพเราะ และที่สำคัญคือบริการหลังการขาย

ภาพลักษณ์ตราสินค้า

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ตราสินค้า สามารถกล่าวได้ว่า ลูกค้าจะเลือกติดฟิล์มกรองแสง 3M เพราะชื่อเสียง เป็นฟิล์มที่มีคุณภาพ และภาพลักษณ์ส่งผลให้เมื่อคิดถึงจะติดฟิล์มกรองแสง ลูกค้าจะเลือกฟิล์มกรองแสง 3M เป็นอันดับแรก โดยลูกค้าส่วนใหญ่จะคิดถึงฟิล์มกรองแสง 3M มากกว่าแบรนด์อื่น และไม่เคยผิดหวังหลังจากได้รับบริการติดฟิล์มกรองแสง 3M สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรชยุตม์ เสริม ธนะพัฒกุล (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตราสินค้าประเภทรถยนต์ กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเมอร์เซเดสเบนซ์ รุ่นซี-คลาส และบีเอ็มดับบลิว รุ่น ซีรีย์ 3 ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ตราสินค้าในด้านคุณสมบัติและคุณค่าที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์ รวมไปพึงภาพลักษณ์ของผู้ใช้สินค้าโดยตัวรถยนต์นั้นต้องสะท้อนให้เห็นบุคลิกลักษณะของผู้บริโภคที่ชัดเจนว่ามีบุคลิกภาพอย่างไร อีกทั้งปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาดมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจซื่อของผู้บริโภค โดยผู้บริโภคจะให้ความสำคัญต่อปัจจุบันด้านการส่งเสริมทางการตลาดในการตัดสินใจหากมีสินค้าที่เท่าเทียมกันในการตัดสินใจ ทั้งนี้กลุ่มเพื่อน สังคม และครอบครัว จัดได้ว่ามีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อที่สำคัญ ดังนั้นการสร้างกลุ่มสังคมและความเชื่อมั่นต่อตราสินค้า จะส่งผลให้เกิดความภักดีและการบอกต่อของประสบการณ์ที่พึงพอใจจากผู้ใช้งานจริงส่งแรงให้เกิดการกระตุ้นต่อการซื้อสินค้าได้

ความพึงพอใจ

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ สามารถกล่าวได้ว่า เจ้าหน้าที่มีความรู้และสามารถแนะนำเรื่องฟิล์มกรองแสงได้เป็นอย่างดี และการให้บริการตรงต่อความต้องการของผู้รับบริการ มีการรับประกัน และการให้บริการก่อนและหลังส่งมอบรถยนต์หลังติดฟิล์มกรองแสง 3M ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจของลูกค้าต่อการติดฟิล์มกรองแสง 3M สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ณัฐพล ปะมี (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์กับธุรกิจไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ปัจจัยภาพลักษณ์ตราสินค้า และปัจจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์กับธุรกิจไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ มัณฑรพ สุริยะปฐมธนกร (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการซื้อฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในการเลือกซื้อฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์มากที่สุด คือ ด้านราคา รองลงมาได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ โปรโมชั่น ช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคคล ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านกระบวนการ ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ในด้านเพศ และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่ส่งผต่อความพึงพอใจในการตัดสินใจเลือกซื้อฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการในการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลของตัวชี้วัดของส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้ประกอบการควรสถานบริการมีที่จอดรถให้บริการเพียงพอ และในเรื่องของระยะเวลาในการรับบริการ ควรมีพนักงานให้บริการอย่างเพียงพอต่อจำนวนลูกค้าที่เข้ามารับบริการ เจ้าหน้าที่มีการตรวจสอบงานก่อนส่งมอบ และเมื่อฟิล์มมีปัญหาสามารถเคลมฟิล์มได้

2. จากผลการศึกษาข้อมูลของตัวชี้วัดของภาพลักษณ์ตราสินค้า พบว่า ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการไม่เคยผิดหวังหลังจากได้รับบริการติดฟิล์มกรองแสง 3M ดังนั้นผู้ประกอบการต้องปรับปรุงผลิตภัณฑ์และการบริการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ลูกค้าที่เข้ามารับบริการมีความรู้สึกเชื่อใจพนักงานที่ให้บริการติดฟิล์มกรองแสง 3M เพื่อเป็นภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่ดี

3. จากผลการศึกษาข้อมูลตัวชี้วัดของความพึงพอใจ พบว่า ผู้ประกอบการควรมีการรับประกันในตัวสินค้า และมีเจ้าหน้าที่มีความรู้และสามารถแนะนำเรื่องฟิล์มกรองแสงได้เป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นการให้บริการอย่างตรงเวลา ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการอย่างเหมาะสม

4. จากผลการศึกษาข้อมูลของตัวชี้วัดของการตัดสินใจใช้บริการ พบว่า ลูกค้าจะตัดสินใจใช้บริการติดฟิล์มกรองแสง 3M อันเป็นผลมาจากชื่อเสียงของแบรนด์ และคุณภาพสินค้า ผ่านการเปรียบเทียบจากหลากหลายแบรนด์ แม้ว่าราคาอาจจะสูงกว่าคู่แข่งรายอื่นเล็กน้อย พร้อมทั้งยังมีการแนะนำบุคคลรอบข้างที่กำลังจะติดฟิล์มกรองแสงรถยนต์ให้มาใช้บริการแบรนด์ 3M

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายขอบเขตงานวิจัยให้กว้างขึ้น โดยศึกษาข้อมูลผู้บริโภคให้ครอบคลุมทั่วกรุงเทพมหานคร นอกเหนือจากฝั่งธนบุรี เนื่องจากฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการใช้รถยนต์ซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลาย การศึกษาข้อมูลของผู้บริโภคทั้งกรุงเทพมหานครจะช่วยทำให้

ทราบถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคและอิทธิพลที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้ฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์แบรนด์ 3M และสามารถนำไปวางกลยุทธ์ให้เกิดความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ได้อย่างดี

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความภักดีของผู้บริโภคเนื่องจากเป็นการศึกษาที่สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ได้เพื่อรักษาฐานลูกค้าของบริษัทไว้ได้ในระยะยาวรวมถึงเพื่อเป็นแนวทางในการขยายลูกค้าเป็นประโยชน์ในการนำไปวิเคราะห์และปรับปรุงกลยุทธ์แผนการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง (Reference)

จิรชยุตม์ เสริมธนะพัฒกุล. (2559). *การรับรู้ภาพลักษณ์ของตราสินค้าประเภทรถยนต์ กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเมอร์เซเดส-เบนซ์ รุ่น ซี-คลาส และ บีเอ็มดับบลิว รุ่น ซีรีย์ 3*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐพล ปะมี. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์กับธุรกิจไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermarket) ของประชากรในกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

บริษัท เอสพี มาร์เก็ตติ้งแอนด์เซลล์ 2001 จำกัด และบริษัท อีเอสที 2014 จำกัด. (2563). *ข้อมูลประเภทฟิล์ม 3M แต่ละประเภท*. สืบค้น 18 ธันวาคม 2563, จาก https://preedagroup.com.

ประชาชาติธุรกิจ. (2563). *ลามิน่า ฝังชิปดีลเลอร์มัดลูกค้า ชู 5 วิธีโตสวนตลาด-แตกไลน์เสริมรายได้*. สืบค้น 8 ธันวาคม 2563, จาก https://www.prachachat.net/motoring/news-526921.

ประชาชาติธุรกิจ. (2563). *ลามิน่า ปรับกลยุทธ์การตลาดครั้งใหญ่สุดในรอบ 25 ปี สู้วิกฤตโควิด-19*. สืบค้น 14 ธันวาคม 2563, จาก https://www.businesstoday.co/business/02/10/2020 /50662/

บริษัทเคทโนเซล เฟรย์. (2559). ข้อมูล*ฟิล์มกรองแสงรถยนต์ปี 60 เติบโตบนความไม่ชัดเจน*. สืบค้น 10 ธันวาคม 2563, จาก https://www.posttoday.com/economy/news/472364.

มัณฑรพ สุริยะปฐมธนกร. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเลือกซื้อฟิล์มกรองแสงติดรถยนต์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศันสนีย์ ประกอบธรรม. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้าประเภทกล้องถ่ายภาพดิจิตอลของกลุ่มคนวัยทำงานคนและคนอาเซียน*. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยบูรพา.

CitynewsThai. (2020). LAMINA *ผู้นำตลาดฟิล์มกรองแสงระดับพรีเมียมในประเทศไทย ประกาศปรับตัวเข้าสู่วิถี NEW NORMAL*. สืบค้น 27 ธันวาคม 2563, จาก http://citynewsthai .com/automotive /lamina-ผู้นำตลาดฟิล์มกรองแสง.

Hair, J., Black, W., Babin, B., Anderson, R., & Tatham, R. (2006). *Multivariate Data Analysis*. (2nd ed). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

การเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

Comparing Top-down and Bottom-up Teaching Method via Cloud Based Learning Enhancing e-Commerce Web Coding Skill of Undergraduate Students

วิจิตรา โพธิสาร[1]

Wijittra Potisarn

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. วิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ 2. เพื่อพัฒนาระบบต้นแบบ 3. เพื่อพัฒนาชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บ และ 4. เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1/2563 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอน ชุดการสอน และแบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติ Mann-Whitney U Test ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการวิเคราะห์และออกแบบ พบว่า ระบบแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของร้าน และลูกค้า โดยเจ้าของร้านมีฟังก์ชันการจัดการ คือ สมาชิก สินค้า ประเภทสินค้า การสั่งซื้อสินค้า ตะกร้าสินค้า การชำระเงิน การส่งสินค้า และโปรโมชั่น และลูกค้ามีฟังก์ชันการจัดการ คือ การแก้ไขประวัติส่วนตัว การสั่งซื้อสินค้า ตะกร้าสินค้า และการชำระเงิน 2. ผลการพัฒนาระบบต้นแบบ พบว่า สามารถพัฒนาได้สอดคล้องกับการวิเคราะห์และออกแบบระบบได้ทั้งหมด 3. ผลการพัฒนาชุดการสอน พบว่า ชุดการสอน แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบน ในเนื้อหาการสร้างและใช้งาน Session การดู การเพิ่ม การลบข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม 4. ผลการเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ไม่แตกต่างกัน

Received: 2021-09-02 **Revised**: 2021-09-20 **Accepted**: 2021-09-21

[1] คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: wijittrapo@srru.ac.th

คำสำคัญ (Keywords): ทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์; การสอนแบบบนลงล่าง; การสอนแบบล่างขึ้นบน;

Abstract

This research aimed to 1. analyze and design an e-commerce web system and 2. develop a prototype system. Moreover, it aimed to 3. create an instructional package of web coding and 4. compare top-down and bottom-up teaching methods via cloud based learning, enhancing the e-commerce web coding skills of undergraduate students. The sample was the undergraduate students at Surindra Rajabhat University who enrolled in the first semester of 2020. The cluster random sampling could collect thirty students. The instruments of this research were learning plan, instructional package, and test of e-commerce web coding skill. The statistics were mean, frequency, percentage, standard deviation, and Mann-Whitney U Test. The results found that firstly, the analyze and design presented two types of users including owner and customer. The system functions for owner were customer management, product management, product type management, ordering management, shopping cart management, payment management, shipping management, and promotion management. Moreover, the system functions for customer were profile editing, ordering management, shopping cart management, and payment management. Secondly, the development of prototype system found that it was according analyze and design. Thirdly, the development of the instructional package of web coding for e-commerce of undergraduate students found that the instructional package was separated into two types including top-down web coding and bottom-up web coding. In addition, the contents of learning were using session, select, insert, delete, and update which were database management through the different forms for web. Fourthly, the comparing top-down and bottom-up teaching method of students found that it was not different.

Keywords: e-Commerce Web Coding Skill; Top-down Teaching Method, Bottom-up Teaching Method

บทนำ (Introduction)

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการให้บริการบนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมให้กับเด็กเยาวชนในหลายๆ ประเทศทั่วโลก ดังเช่นประเทศที่อยู่ในยุโรปซึ่งได้บรรจุ

หลักสูตรการเขียนโปรแกรมไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ในระหว่างปี 2014 – 2015 ประเทศฝรั่งเศสและประเทศสเปนก็ได้มีการปรับเปลี่ยนเช่นกัน จะเห็นว่าประเทศในทวีปยุโรปได้มีการเคลื่อนไหวและให้ความสำคัญมากขึ้น (Kanbul, 2017) จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้หลายสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้เร่งพัฒนากำลังคนที่จะสามารถผลิตการให้บริการที่หลายหลากที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคด้วยการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียน นักศึกษา รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยนโยบายรัฐบาล ได้กำหนดในข้อที่ 7 ภายใต้หัวข้อที่ว่า เตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 เนื่องจากโลกยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีเติบโตรวดเร็ว เข้ามามีบทบาทมากในชีวิตประจำวันของทุกคน การเรียนโค้ดดิ้ง (coding) จึงจำเป็นสำหรับเด็กยุคใหม่ก้าวให้ทันโลกรวมทั้งผู้ประกอบการยุคใหม่ล้วนหันมาเป็นผู้เล่นในตลาดนี้ ดังนั้น การเรียนโค้ดดิ้ง คือ ความจำเป็นทางด้านการศึกษาไทย (คมชัดลึก, 2562)

การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือ โค้ดดิ้ง เป็นทักษะที่เกิดขึ้นจากขั้นตอน หรือกระบวนการ ได้แก่ การทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแผนในการแก้ปัญหาโดยการเขียนผังงาน (Flowchart) การเขียนโปรแกรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ การทดสอบและตรวจสอบความถูกต้องในการรันโปรแกรม และการนำโปรแกรมที่ผ่านการทดสอบไปใช้งาน ให้สอดคล้องกับข้อปัญหาที่โจทย์กำหนด (กิตติ เสือแพร, 2558) จะเห็นว่าในแต่ละขั้นตอนจะต้องมีการพัฒนาผู้เรียนตามลำดับ ปัญหาที่เกิดขึ้นของการเรียนหรือพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คือ ผู้เรียนไม่เข้าใจปัญหา หรือไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ หรือปัญหาในการกำหนดแผนการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะส่งผลต่อขั้นตอนถัดไป คือ การศึกษาภาษาที่ใช้ในการเขียนโปรแกรมที่วางแผนไว้ โดยภาษาที่ใช้งานในปัจจุบันมีหลากหลายขึ้นอยู่กับความต้องการในการนำไปใช้งาน โดยในงานวิจัยนี้เป็นการแก้ไขปัญหาของการขายสินค้าออนไลน์โดยใช้การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) อันเป็นการดำเนินธุรกรรมทางการค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการซื้อสินค้า ขายสินค้า จัดส่งสินค้า การแลกเปลี่ยนสารสนเทศผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถติดต่อทางการค้ากันได้ตลอด 24 ชั่วโมง (โอภาส เอี่ยมสิรวงศ์, 2556; ชุติมา นิ่มนวล, 2560) สำหรับการพัฒนาการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ และการนำไปใช้ ซึ่งการวิเคราะห์ระบบจะต้องตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน และการออกแบบระบบจะต้องมีการจัดทำต้นแบบ (prototype) เพื่อให้เห็นภาพระบบใหม่ว่าเป็นไปตามความต้องการหรือไม่ (โอภาส เอี่ยมสิรวงศ์, 2555) ส่วนการนำไปใช้จะเกิดขึ้นเมื่อระบบมีความพร้อมในการใช้งานแล้ว ดังนั้นในการส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บ ผู้สอนจะต้องดำเนินการพัฒนาต้นแบบให้สำเร็จ เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นภาพรวมของระบบโดยทำเป็นกรณีศึกษา อย่างไรก็ตาม การเขียนโปรแกรมตามแผนที่ได้กำหนดไว้ พบในงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเขียนโปรแกรม ทักษะการแก้ปัญหาทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (อุหมาด หมัดอาด้ำ, 2560) การเรียนการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นั้นนักศึกษามีความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องยาก ไม่ค่อยเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญของการเขียนโปรแกรมกับการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน (นราธร สังข์ประเสริฐ,

2554) จากปัญหาดังกล่าวได้มีนักวิจัยและนักการศึกษามากมายเสนอแนวทางในการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมของผู้เรียน (Abdullahi et al., 2018; Kefalas & Stamatopoulou, 2018; Strandh, 1999) เช่นเดียวกับการนำเทคนิคการสอนแบบบนลงล่างและการสอนแบบล่างขึ้นบน โดยวิธีการสอนในการเขียนโปรแกรมที่เริ่มจากการมองภาพรวมโปรแกรมที่สมบูรณ์ จากนั้นให้แยกโปรแกรมออกเป็นโมดูลย่อย แล้วศึกษาภาษาที่ใช้เขียนโปรแกรมแต่ละโมดูลย่อยนั้น สำหรับวิธีการสอนในการเขียนโปรแกรมแบบล่างขึ้นบนโดยเริ่มจากการศึกษาภาษาที่ใช้เขียนโปรแกรม จากนั้นเขียนโปรแกรมแต่ละโมดูลย่อย แล้วนำแต่ละโมดูลมารวมเป็นโปรแกรมที่สมบูรณ์ (Strandh. 1999b) โดยการสอนดังกล่าวจะส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมของผู้เรียน

นอกจากนี้ในปัจจุบันได้มีการนำการประมวลผลแบบกลุ่มเมฆเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เป็นเพราะความนิยมการสื่อสารทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยชีวิตของเด็กรุ่นใหม่ได้เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตอย่างแยกจากกันไม่ได้ (บุญเลิศ อรุณพิบูลย์, 2555) และผู้สอนก็ตระหนักให้ความสำคัญนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษามากขึ้นเช่นกัน โดยผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าใช้บริการทรัพยากร่วมกันได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การให้บริการพื้นที่จัดเก็บข้อมูล และการประมวลผลด้วยฮาร์ดแวร์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น (เฉลิมพล ชูสวัสดิกุล, 2558)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นเพื่อส่งเสริมนักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้มุ่งหวังจะนำไปสู่การผลิตบัณฑิตมีความพร้อม มีทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทักษะในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อพัฒนาต้นแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อพัฒนาชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
4. เพื่อเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการออกแบบการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research Design) เนื่องจากเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ดังนั้นจึงมีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 6,353 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2563)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงกึ่งทดลอง จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 30 คน (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2561) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองการสอนแบบบนลงล่าง และกลุ่มทดลองการสอนแบบล่างขึ้นบน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีจำนวน 15 คน และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย ผู้เรียนที่เคยเรียนผ่านรายวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อย่างน้อย 1 ภาษา และแต่ละกลุ่มจะมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดการสอน มี 2 แบบ ได้แก่ ชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบบนลงล่าง และชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบล่างขึ้นบน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แผนการสอน มี 2 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 แผนการสอนการสอนแบบบนลงล่างด้วยการจัดการเรียนรู้บเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆ และแบบที่ 2 แผนการสอนการสอนแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆ โดยแบ่งเนื้อหาสาระทั้งหมดออกเป็น 12 บท ได้แก่ บทที่ 1 การติดตั้งโปรแกรมและการใช้งาน บทที่ 2 ภาษา HTML/ HTML5 เบื้องต้น บทที่ 3 การตกแต่งเว็บด้วยภาษา CSS บทที่ 4 การเลือกใช้งาน Bootstrap, JQuery บทที่ 5 ภาษา JavaScript เบื้องต้น บทที่ 6 ภาษา SQL เบื้องต้น บทที่ 7 ภาษา PHP เบื้องต้น บทที่ 8 การสร้างและใช้งาน Session บทที่ 9 การดูข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม บทที่ 10 การเพิ่มข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม บทที่ 11 การลบข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม บทที่ 12 การแก้ไขข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม งานวิจัยนี้ได้ใช้บทที่ 8 - 12 นำมาสร้างแผนการสอน จากนั้นหาความเที่ยงตรง โดยนำแผนการสอนไปที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมิน อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 ขึ้น ถือว่าใช้ได้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4.2 ชุดการสอน มี 2 แบบ ได้แก่ ชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบบนลงล่าง และชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบล่างขึ้นบน มีขั้นตอนดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของร้าน และลูกค้า โดยฟังก์ชันการทำงาน ดังนี้ 1) เจ้าของร้านมีฟังก์ชันการทำงาน คือ จัดการลูกค้า จัดการสินค้า จัดการประเภทสินค้า จัดการสั่งซื้อสินค้า จัดการตะกร้าสินค้า จัดการชำระเงิน จัดการส่งสินค้า และจัดการโปรโมชั่น และ 2) ลูกค้ามีฟังก์ชันการทำงาน คือ จัดการประวัติส่วนตัว จัดการสั่งซื้อสินค้า จัดการตะกร้าสินค้า และจัดการชำระเงิน

4.2.2 การพัฒนาต้นแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพัฒนาโดยใช้ภาษา PHP, Java Script, HTML/ HTML5, CSS, AJAX, JQuery และ MySQL ในการพัฒนา จากนั้นดำเนินการทดสอบระบบ โดยใช้วิธี Black box ซึ่งเป็นการกำหนดเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพของระบบ จำนวนทั้งสิ้น 70 เกณฑ์ ซึ่งได้มาจากขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยกระบวนการทดสอบ คือ ใส่ข้อมูลทดสอบลงในระบบ (Input) แล้วตรวจสอบเปรียบเทียบผลลัพธ์ (Output) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามขอบเขตของการพัฒนาระบบ ผู้ดำเนินการทดสอบคือ ผู้วิจัยและที่ปรึกษา ดำเนินการปรับแก้ต้นแบบให้มีประสิทธิภาพ

4.2.3 สร้างชุดการสอนตามหลักการ ADDIE ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิเคราะห์ (analysis) ขั้นตอนการออกแบบ (design) โดยใช้สื่อประสม (multimedia) ประกอบด้วย ข้อความ ภาพนิ่ง เสียง วิดีโอ และปฏิสัมพันธ์ นอกจากนี้ยังออกแบบการทำลิ้งค์เชื่อมโยงภายนอก ขั้นตอนการพัฒนา (development) ขั้นตอนการนำไปใช้ (implementation) และขั้นตอนการประเมินผล (evaluation) โดยขั้นการประเมินผล ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาความเที่ยงตรงของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมิน อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 ขึ้น ถือว่าใช้ได้ จากนั้นดำเนินการปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ (tryout) กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จำนวน 10 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2563 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และดำเนินการปรับแก้และวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ (E1/ E2) และได้ตามเกณฑ์ 80/ 80

4.3 แบบทดสอบทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยสร้างข้อคำถามชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 65 ข้อ จากนั้นเขียนข้อสอบให้สอดคล้องกับชื่อเรื่องและจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อ หาความเที่ยงตรงโดยนำผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมิน อยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 โดยเลือกข้อคำถามที่ผลการประเมินมากกว่า 0.50 ขึ้นไป ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง จากนั้นนำข้อสอบที่ผ่านการพิจารณามาพิมพ์เป็นแบบทดสอบ แล้วนำไปทดลองสอบ (try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน หาคุณภาพของข้อสอบ โดยการหาค่าความยาก และอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของตัวถูก แบบอิงเกณฑ์ ถ้าได้ความค่าความยากตั้งแต่ .20 - .80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 - 1.00 จะคัดเลือกไว้ใช้ จากนั้นนำข้อสอบที่คัดเลือกไว้จำนวน 50 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ แบบวิธีของโลเวทที่จุดตัด 80% ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ คือ 0.874

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ได้ขอหนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เลขที่ HE6320029 ลงวันที่ 26 ตุลาคม 2563 จากนั้นดำเนินการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจยินยอมเป็นอาสาสมัครและมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในการวิจัย ได้ตอบคำถามก่อนเรียน (pre-test) จากนั้นให้ศึกษาด้วยชุดการสอน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลองการสอนแบบบนลงล่าง และกลุ่มทดลองการสอนแบบล่างขึ้นบน จากนั้นให้ทำแบบทดสอบหลังเรียน (post-test) ผู้วิจัยรวบรวมแบบทดสอบ แล้วนำไปวิคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอ้างอิงโดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ สถิติ Mann-Whitney U Test ซึ่งเป็นสถิติแบบนอนพาราเมตริก เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถสรุปผลของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

1.1 ระบบแบ่งประเภทผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของร้าน มีฟังก์ชันการทำงาน คือ การจัดการสมาชิก การจัดการสินค้า การจัดการประเภทสินค้า การจัดการสั่งซื้อสินค้า การจัดการตะกร้าสินค้า การจัดการชำระเงิน การจัดการส่งสินค้า และการจัดการโปรโมชั่น และลูกค้า มีฟังก์ชันการทำงาน คือ การแก้ไขประวัติส่วนตัว การจัดการสั่งซื้อสินค้า การจัดการตะกร้าสินค้า และการจัดการชำระเงิน

1.2 งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์และออกแบบฐานข้อมูล แสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลของระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีฐานข้อมูลประกอบด้วยตาราง 7 ตาราง ได้แก่ ข้อมูลสมาชิก (member) ข้อมูลประเภทสินค้า (product_type) ข้อมูลสินค้า (product) ข้อมูลสถานะสั่งซื้อสินค้า (status) ข้อมูลโปรโมชั่น (promotion) ข้อมูลสั่งซื้อสินค้า (orders) ข้อมูลตะกร้าสินค้า (basket)

1.3 การออกแบบส่วนติดต่อกับผู้ใช้ ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นการอินพุต (input) และส่วนที่เป็นเอาท์พุต (output) ของเจ้าของร้านและลูกค้า โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 เจ้าของร้าน ได้แก่ 1. ส่วนที่เป็นการอินพุต (input) ประกอบด้วย ฟอร์มสมัครสมาชิก ฟอร์มจัดการข้อมูลประเภทสินค้า ฟอร์มจัดการข้อมูลสินค้า ฟอร์มจัดการข้อมูลสถานะสั่งซื้อสินค้า ฟอร์มจัดการข้อมูลโปรโมชั่น ฟอร์มสั่งซื้อสินค้า ฟอร์มตะกร้าสินค้า ฟอร์มแจ้งชำระสินค้าเจ้าของร้าน และฟอร์มจัดการข้อมูลจัดส่งสินค้า 2. ส่วนที่เป็นเอาท์พุต (output) เป็นหน้าจอแสดงข้อมูลส่วนตัวเจ้าของร้าน ประกอบด้วย รายการข้อมูลสมาชิก รายการประเภทสินค้า รายการ

สินค้าทั้งหมด รายการสถานะสั่งซื้อสินค้า รายการโปรโมชั่น รายการสั่งซื้อสินค้าเจ้าของร้าน รายการตะกร้าสินค้า รายการชำระเงินเจ้าของร้าน รายการข้อมูลจัดส่งสินค้า

1.3.2 ลูกค้า ได้แก่ 1. ส่วนที่เป็นการอินพุต (input) ประกอบด้วย ฟอร์มสมัครสมาชิก ฟอร์มสั่งซื้อสินค้า ฟอร์มตะกร้าสินค้า และฟอร์มแจ้งชำระสินค้า และ 2. ส่วนที่เป็นเอาท์พุต (output) ประกอบด้วย รายงานข้อมูลส่วนตัว รายการสินค้าทั้งหมด รายการสั่งซื้อสินค้าเจ้าของร้าน รายการตะกร้าสินค้า รายการชำระเงินเจ้าของร้าน และรายการข้อมูลจัดส่งสินค้า

2. ผลการพัฒนาต้นแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ผลการพัฒนาต้นแบบระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยระบบนี้แบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของร้าน และลูกค้า โดยที่เจ้าของร้านมีฟังก์ชันการทำงานตามผลการวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้เมนูบนเว็บไซต์ประกอบด้วย เมนูหน้าหลัก เมนูเกี่ยวกับเรา เมนูสินค้า เมนูวิธีการสั่งซื้อ วิธีการชำระเงิน เมนูติดต่อเรา เมนูสมัครสมาชิก และเมนูเข้าสู่ระบบ ผลการพัฒนาต้นแบบระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สามารถเข้าชมเว็บไซต์ผ่านทาง https://beauty2cactus.com/2020/

3. ผลการพัฒนาชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการพัฒนาชุดการสอน แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบบนลงล่าง และชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบล่างขึ้นบน

เนื้อหาภายในชุดการสอน ประกอบด้วย การสร้างและใช้งาน Session การดูข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม การเพิ่มข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม การลบข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม และการแก้ไขข้อมูลในฐานข้อมูลผ่านทางฟอร์ม

การเขียนโปรแกรมบนเว็บเรียงลำดับแบบบนลงล่าง (Top-down Web Coding) มีลำดับขั้นตอนการเขียนโปรแกรม สรุปดังนี้ 1. ทดสอบการเข้าสู่ระบบผ่านทางฟอร์ม 2. สร้างฟอร์มเข้าสู่ระบบ/ การดู/ การเพิ่ม/ การลบ/ การแก้ไข และ 3. การเขียนโค๊ด

การเขียนโปรแกรมบนเว็บเรียงลำดับแบบล่างขึ้นบน (Bottom-up Web Coding) มีลำดับขั้นตอนการเขียนโปรแกรม สรุปดังนี้ 1. การเขียนโค๊ด 2. สร้างฟอร์มเข้าสู่ระบบ/ การดู/ การเพิ่ม/ การลบ/ การแก้ไข และ 3. ทดสอบการเข้าสู่ระบบผ่านทางฟอร์ม

4. ผลการเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

ผลการเปรียบเทียบ โดยใช้สถิติ Mann-Whitney U Test ทดสอบสมมติฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บหลังเรียน

การเปรียบเทียบคะแนน	n	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann-Whitney U	*p*-valuse
Top-down Web Coding	15	16.17	242.50	102.500	0.677
Bottom-up Web Coding	15	14.83	222.50		
รวม	30				

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า p > .05 ดังนั้น ทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนโดยการสอนแบบบนลงล่างกับการสอนแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์และออกแบบระบบเว็บไซต์สำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

งานวิจัยแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เจ้าของร้าน และลูกค้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบกลางในการติดต่อซื้อขายระหว่างเจ้าของร้านและลูกค้า อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นร้านค้าปลีกที่มีขนาดเล็ก ที่ต้องการติดต่อลูกค้าโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณิดา ไกรสันติ (2563) ซึ่งแบ่งระบบออกเป็น 2 ส่วน คือ ระบบหน้าร้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับลูกค้า และระบบหลังร้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ดูแลระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐพล สังคะสุข และคณะ (2560) ในการพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งระบบการขายออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของหน้าร้าน และส่วนของหลังร้าน ส่วนของหน้าร้าน ประกอบด้วย การชำระเงิน ติดต่อเรา สินค้าโปรโมชั่น มุมความรู้โอทอป เว็บบอร์ด ติดตามสถานการณ์จัดส่ง รายละเอียดโปรโมชั่นสินค้า ระบบสืบค้นสินค้า และส่วนของหลังร้าน ประกอบด้วย ข้อมูลเจ้าของร้าน จัดการสินค้า รายการสั่งซื้อ ตั้งค่าไซต์ เว็บบอร์ด สถิติเว็บไซต์ สมาชิก เมนูระบบการจัดการ และการติดต่อ อย่างไรก็ตาม ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hassan and Khan (2017) ซึ่งแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ลูกค้า (user) ผู้ดูแลระบบ (admin) และซัพพลายเออร์ (Supplier) ทั้งนี้เนื่องจากร้านค้าจำเป็นต้องมีซัพพลายเออร์มาทำหน้าที่ในการดูคำสั่งซื้อ ที่อยู่ในการจัดส่ง และติดต่อขนส่งในการจัดส่งสินค้า ทำให้ต้องเพิ่มผู้ใช้งานประเภทนี้ขึ้น และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิรินณา ชมชื่น และคณะ (2562) ที่ได้พัฒนาระบบจำหน่ายเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 4

ด้าน ได้แก่ ผู้ดูแลระบบ เจ้าของร้าน พนักงาน และสมาชิก ทั้งนี้เนื่องจากทางร้านมีความต้องการระบบร้านจำหน่ายเสื้อผ้าแฟชั่นออนไลน์เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า และพนักงานขายมีไม่เพียงพอ อีกทั้งการพัฒนาเว็บไซต์จะทำให้ลูกค้าที่ต้องการซื้อสินค้าได้รับความสะดวกรวดเร็ว และยังลดการแข่งขันจากสินค้าแบรนด์อื่นอีกด้วย จะเห็นว่าในการวิเคราะห์และออกแบบระบบจำเป็นจะต้องพิจารณาความต้องการของผู้ใช้งาน ทั้งนี้จะช่วยให้ระบบที่พัฒนาขึ้นถูกใช้ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร สถานประกอบการ หรือธุรกิจอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ชื่นธวัช และคณะ (2562) ที่ได้พัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากความต้องการของผู้ประกอบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอทอปในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งระบุความต้องการของระบบ ได้แก่ ต้องการให้มีการจัดประเภทสินค้า ต้องการให้ระบบแยกรายการสินค้าของผู้ประกอบการแต่ละราย ต้องการให้ส่งคำสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้กำหนดความต้องการของผู้ใช้งานโดยแบ่งผู้ใช้งานออกเป็น 2 ประเภท ทั้งนี้เพื่อเป็นการเริ่มต้นเรียนในการพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2. ผลการพัฒนาต้นแบบระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

งานวิจัยนี้ส่งผลให้สามารถมองเห็นภาพรวมของระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาเรียบร้อยแล้ว ซึ่งการพัฒนาต้นแบบจะต้องเป็นไปตามการวิเคราะห์และออกแบบระบบ และเมื่อพัฒนาเสร็จแล้วจะต้องมีการตรวจสอบว่าเป็นไปตามผลการวิเคราะห์และออกแบบที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานหรือไม่ เนื่องจากหากผู้ใช้งานไม่ได้เห็นภาพของระบบต้นแบบก่อนการพัฒนาจริง และผลการพัฒนาระบบไม่เป็นไปตามความต้องการแล้ว จะส่งผลเสียต่อผู้ใช้งานและผู้พัฒนาระบบเอง เช่น การเสียงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขระบบใหม่ หรือระบบที่พัฒนาแล้วมีฟังก์ชันการทำงานไม่ครบถ้วน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชัย ชื่นธวัช และคณะ (2562) โดยการพัฒนาต้นแบบจะส่งผลให้ผู้ใช้งานได้ทราบและเห็นภาพกระบวนการทำงานของซอฟต์แวร์ได้อย่างชัดเจน ซึ่งต้นแบบของซอฟต์แวร์จะถูกตรวจสอบและประเมินการทำงานโดยผู้ใช้ จากนั้นนำผลการประเมินไปปรับปรุงต้นแบบอีกครั้งเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการให้ความหมายของ โอภาส เอี่ยมสิรวงศ์ (2555) กล่าวว่า ข้อดีของการพัฒนาต้นแบบ ดังเช่นระบบงานจะได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ก่อนจะพัฒนาเป็นระบบจริง ทำให้สามารถกำจัดความต้องการบางส่วนที่ไม่ต้องการออกไป คงเหลือแต่ส่วนที่ไม่จำเป็นเท่านั้น และเพื่อให้ระบบที่ออกมาตรงตามความต้องการของผู้ใช้ให้มากที่สุด

3. ผลการพัฒนาชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บ

ชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบบนลงล่างและชุดการสอนการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบล่างขึ้นบน ซึ่งลำดับขั้นตอนการเขียนโปรแกรมเรียงลำดับแบบบนลงล่างเป็นการเริ่มจากการมองภาพรวมของการเขียนโปรแกรมบนเว็บก่อนว่าระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาเสร็จแล้วเป็นแบบใด จากนั้นจึงแบ่งองค์ประกอบของเว็บไซต์เป็นส่วนต่างๆ และนำไปสู่การศึกษาหน่อยย่อยของการเขียนโปรแกรมบนเว็บ ส่วนลำดับขั้นตอนการเขียนโปรแกรมเรียงลำดับแบบล่างขึ้นบน เป็นการเริ่มจาก

การศึกษาหน่อยย่อยของการเขียนโปรแกรมบนเว็บ จากนั้นจึงแบ่งองค์ประกอบของเว็บไซต์เป็นส่วนต่างๆ และนำไปสู่การมองภาพรวมของการเขียนโปรแกรมบนเว็บของระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนมีรูปแบบการคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งบางคนอาจมีความเข้าใจในภาพรวมก่อน หรือบางคนอาจมีความเข้าใจในส่วนย่อยก่อน โดยการออกแบบชุดการสอนในงานวิจัยนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนที่มีรูปแบบการคิดที่ต่างกันได้เกิดทักษะการเขียนโปรแกรมขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daisuke Saito & Yamauara (2013) กล่าวว่าการเขียนโปรแกรมแบบบนลงล่างเป็นการใช้ตัวอย่างโปรแกรมเพื่อศึกษาความสามารถทางภาษา จากนั้นศึกษารายละเอียดของภาษาในการเขียนโปรแกรม เช่น ไวยากรณ์ และการนิยามข้อมูล นอกจากนี้การเขียนโปรแกรมแบบล่างขึ้นบน เป็นการศึกษารายละเอียดของภาษาในการเขียนโปรแกรม เช่น ไวยากรณ์ และการนิยามข้อมูล จากนั้นศึกษาการใช้งานโปรแกรม สำหรับการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆจะเป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียนที่จะสามารถเรียนรู้การเขียนโปรแกรมได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาณัติ รัตนถิรกุล (2561) กล่าวถึง ประโยชน์ของระบบบริการการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายกลุ่มเมฆช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการดูแล และบำรุงรักษาระบบและทรัพยากรไอทีในระยะยาว ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาที่ต้องการ เป็นการส่งเสริมให้มีการเข้าถึงบริการ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นในทุกระดับ และผู้สอนมีความพร้อมในการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพงษ์ จันทรเสนาและมานิตย์ อาษานอก (2563) แบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรมเชิงจินตภาพ ของทาง Code.org และ Scratch นอกจากนี้การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของสื่อประสมซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อลงกรณ์ อัมพุชและวิจิตรา โพธิสาร (2561) โดยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และจำนงค์ จันทร์เขียวและคณะ (2562) โดยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4. ผลการเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

จากผลการวิจัยวิธีการสอนทั้งสองรูปแบบ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อย่างน้อย 1 ภาษา ซึ่งเป็นการเขียนโปรแกรมแบบล่างขึ้นบน อย่างไรก็ตามด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ทำให้สามารถเรียนรู้การเรียนโปรแกรมแบบบนลงล่างได้เช่นกัน นอกจากนี้ที่ผลการพัฒนาทักษะพบว่าไม่แตกต่างกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากมนุษย์มีกระบวนการคิดอย่างเป็นลำดับ และเมื่อมีการสอนอย่างเป็นลำดับแล้วก็จะสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Daisuke Saito & Yamauara (2013) ได้ศึกษาการเขียนโปรแกรมสำหรับผู้เริ่มต้นด้วยวิธีแบบบนลงล่าง พบว่า การเรียนรู้การเรียนโปรแกรมแบบบนลงล่างจะเร็วกว่าการเขียนโปรแกรมแบบล่างขึ้นบน ถึงแม้ว่างานวิจัยนี้จะไม่ได้เปรียบเทียบผลการเขียนโปรแกรมจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบน ซึ่งเป็น

การศึกษาการเขียนโปรแกรมจากบนลงล่างเท่านั้นก็พบว่าทักษะการเขียนโปรแกรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังงานวิจัยของ วิจิตรา โพธิสาร และคณะ (2563) ที่สามารถประยุกต์ในการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษ ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีรูปแบบการคิดที่แตกต่างกัน หากมีการส่งเสริมให้ถูกต้องตามลำดับกระบวนการคิดแล้ว ก็จะส่งผลต่อผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สามารถนำต้นแบบเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไปพัฒนาต่อยอดเป็นเว็บไซต์สำหรับธุรกิจ SME ให้เจ้าของร้านสามารถเพิ่ม และขายสินค้าแบบออนไลน์ อีกทั้งลูกค้าสามารถค้นหาสินค้าเพื่อสั่งซื้อสินค้าที่ต้องการบนอินเทอร์เน็ตได้

1.2 ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมในระดับปริญญาตรี ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างต้นแบบของโปรแกรมให้แล้วเสร็จก่อนดำเนินการสอน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับการสอนการเขียนโปรแกรมต่างๆ เช่น การเขียนโปรแกรมแบบวิชวล หรือการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ เป็นต้น ซึ่งการสร้างต้นแบบจะเป็นการทำให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของการเขียนโปรแกรม โดยเฉพาะผู้เรียนที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการเขียนโปรแกรม ควรเริ่มจากการเรียนรู้ภาพรวมของโปรแกรมก่อน เพื่อสร้างมโนทัศน์ให้กับผู้เรียนได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการประยุกต์ใช้ระบบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ

2.2 ควรมีการศึกษาลักษณะวิธีการเรียนรู้ที่มีอิทธิผลต่อทักษะการเขียนโปรแกรมที่สูงขึ้นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 ควรมีการศึกษาปฏิสัมพันธ์ลักษณะวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและวิธีการการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณกองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2563

เอกสารอ้างอิง (References)

กิตติ เสือแพร. (2558). *การพัฒนารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนแบบปรับเหมาะร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดคำนวณและทักษะการเขียนโปรแกรม*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไฟฟ้าศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

คณิดา ไกรสันติ. (2563). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับการจัดการผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสุชาวดี ตำบลปริก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*. 18(1), 39-60.

คมชัดลึก. (2562). โค้ดดิ้ง สกิล ทักษะที่สำคัญแห่งอนาคต. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562,จาก https://www.komchadluek.net/news/edu-health/380683.

จำนงค์ จันทร์เขียว, วิจิตรา โพธิสาร, พิสชานันท์ สนธิธรรม. (2562). การประยุกต์ใช้สื่อประสมผ่านกระบวนการสังเคราะห์คติพจน์ สุภาษิต คำพังเพยในวรรณคดีบทละครเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. 21(2), 187–200.

เฉลิมพล ชูสวัสดิกุล (2558). *ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งโดยใช้โครงงานเป็นฐานผ่านระบบบริหารการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเมฆที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการเขียนโปรแกรมขั้นประยุกต์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ชุติมา นิ่มนวล. (2560). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*. 19(2), 57 - 64.

นราธร สังข์ประเสริฐ. (2554). *การพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ที่เรียนเสริมโดยใช้ในงานฝึกปฏิบัติการอันตรกิริยาระหว่างฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ผ่านทางพอร์ตขนาน*. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

บุญชม ศรีสะอาด, สมนึก ภัททิยธนี, อรนุช ศรีสะอาด, สมบัติ ท้ายเรือคำ, ประวิต เอราวรรณ์, ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, ประเสริฐ เรือนนะการ, ญาณภัทร สีหะมงคล, วราพร เอราวรรณ์, ทัศน์ศิรินทร์ สว่างบุญ. (2561). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา (Basic Research in Education).* พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.

บุญเลิศ อรุณพิบูลย์. (2555). *การใช้ Cloud computing ในการเรียนการสอน*. สืบค้น 18 ตุลาคม 2562, จาก http://www.thailibrary.in.th/2012/04/25/cloud-edu.

รณชัย ชื่นธวัช, เจษฎา รัตนสุพร, ศรายุทธ เนียนกระโทก. (2562). การพัฒนาระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากความต้องการของผู้ประกอบการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอทอปในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*. 12(2), 142-157.

รัฐพล สังคะสุข, กัลยา นาคลังกา, วิริยาภรณ์ เอกผล, วรพรรณ สุรัสวดี. (2560). การพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายสินค้าเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 12(1), 38-49.

วิจิตรา โพธิสาร, ประชิต อินทะกนก, นุชจรี บุญเกต, อุดม หอมคำ. (2563). การเปรียบเทียบลำดับการประมวลผลข้อมูลของคนและรูปแบบการคิดในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้วยการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 26(3), 197–211.

วีระพงษ์ จันทรเสนา และมานิตย์ อาษานอก. (2563). ผลการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้โปรแกรมเชิงจินตภาพที่ส่งเสริมการคิดเชิงคำนวณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถการเขียนโปรแกรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6(2), 1-13.

สิรินณา ชมชื่น, อุษา สิทธิ์สงวน, รัตนา ลีรุ่งนาวารัตน์. (2562). การพัฒนาระบบจำหน่ายเสื้อผ้าแฟชั่นผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*. 7(1), 71-83.

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2563). *สรุปจำนวนนักศึกษาภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 1/ 2563*. สืบค้น 23 กรกฎาคม 2563, จาก https://acad.srru.ac.th/?page_id=6.

อลงกรณ์ อัมพุช และวิจิตรา โพธิสาร. (2561). การออกแบบและพัฒนาสื่อประสม เรื่อง ประชาคมอาเซียน ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. *วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 9(2), 60–66.

อาณัติ รัตนถิรกุล. (2561). EaaS ระบบบริการการเรียนการสอนสำหรับผู้สอนยุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4(1), 308-320.

อุหมาด หมัดอาด้ำ. (2560). การพัฒนาทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 6, 87-108.

โอภาส เอี่ยมสิรวงศ์. (2555). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม)*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

————. (2556). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (มุมมองด้านการบริหาร)*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น.

Abdullahi, M.S.I.A., Salleh, N., and Alwan, A.A. (2018). Cloud-based learning system for improving students' programming skills and self-effcacy. *Journal of Information and Communication Technology*. 17(4), 629-651.

Hassan, S.A. and Khan, T. (2017). A Proposed Prototype of e-Pharmacy Web Application for the Consumers of Saudi Arabia. *International Journal of Advanced Research in Computer Science*. 8(9), 461-467.

Kanbul, S. (2017). Importance of Coding Education and Robotic Applications for Achieving 21st-Century Skills in North Cyprus. International Journal of Emerging Technologies in Learning. 12(1), 130-140.

Kefalas, P. and Stamatopoulou, I. (2018). Using Screencasts to Enhance Coding Skills: the Case of Logic Programming. *Computer Science and Information Systems*. 15(3), 775–798.

Saito, D. and Yamauara, T. (2013). A New Approach to Programming Language Education for Beginners with Top-Down Learning. *International Journal of Engineering Pedagogy*. October, 16-21.

Strandh, R. (1999a).*Top-down programming*. Retrieved October 18, 2019, from http://dept-info.labri.fr/~strandh/Teaching/MTP/Common/Strandh-Tutorial/top-down-programming.html.

———— . (1999b). *Bottom-up programming*. Retrieved October 18, 2019, from http://dept-info.labri.fr/~strandh/Teaching/MTP/Common/Strandh-Tutorial/bottom-up-programming.html.

การศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

The Study of The Process and Guidelines for The Development of Student Council Administration According to Democracy of Large-Sized Secondary School under The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

นิตยภัทร์ ธาราสุข[1] สาลินี มีเจริญ[2]
Nittayapat Tharasuk, Salinee Mecharoen

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม การวิจัยเชิงคุณภาพ ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) กระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียน ขนาดใหญ่ โดยภาพรวมระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคารวธรรม ($\overline{X}$ = 4.01) รองลงมาคือ ด้านสามัคคีธรรม ($\overline{X}$ = 4.00) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปัญญาธรรม ($\overline{X}$ = 3.97) 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ พบว่า ด้านคารวธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรเป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้านสามัคคีธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรสนับสนุนกิจกรรมที่ถือประโยชน์ของส่วนรวม ด้านปัญญาธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรสร้างและฝึกนักเรียนให้ใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการ; การบริหารงานสภานักเรียน; โรงเรียนขนาดใหญ่; วิถีประชาธิปไตย

Received: 2021-09-09 **Revised**: 2021-09-25 **Accepted**: 2021-09-27

[1] วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, Siam Technology College. Corresponding Author e-mail: en_ne02@hotmail.com

[2] วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, Siam Technology College

Abstract

The purposes of this research are 1) to study student council administration process according to democracy of large-sized secondary school and 2) to propose guidelines for student council administration process according to democracy of large-sized secondary school. This research is a mixed methods research. The quantitative research, the sample was administrators and teachers of large-sized secondary school consisting of 314 people. The instrument was questionnaire. The statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation. The qualitative research, the sample was administrators of large-sized secondary school consisting of 5 people. The instrument was structured interview forms and analyze the data by content analysis. The result of the study were 1) student council administration process according to democracy of large-sized secondary school, in overall it was in the high level ($\overline{X}$ = 3.99) When considering in each aspect, it was found that the highest mean was Respect aspect ($\overline{X}$ = 4.01), followed by Unity aspect ($\overline{X}$ = 4.00) while the lowest mean was Wisdom aspect ($\overline{X}$ = 3.97). 2) The guidelines of student council administration process according to democracy of large-sized secondary school found that the Respect aspect, the administrators and teachers take the lead in participating in activities related to the nation, religion, monarchy institutions. For the Unity aspect, the administrators and teachers support activities that hold the benefit of the public. For the Wisdom aspect, the administrators and teachers train students to use their intelligence to analyze situations using reason.

Keywords: Process; Student Council Administration; Large-Sized Secondary School; Democracy

บทนำ (Introduction)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต (ณัฐนนท์ ค้าขาย, 2562) ซึ่งปัญหาพื้นฐานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย คือ การที่ประชาชนชาวไทยไม่ได้รับการปลูกฝังกล่อมเกลาวิถีประชาธิปไตยที่ถูกต้องมาตั้งแต่เยาว์วัย ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังวิถีประชาธิปไตยให้กับนักเรียน นอกจากจะอบรมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้ว ยังต้องฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย (โกวิท แก้วสุข, 2552)

งานกิจการนักเรียนเป็นแนวทางหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียน ช่วยเสริมเติมเต็มให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีวิจารณญาณ มีสุขภาพที่ดี และเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ การจัดกิจกรรมที่ถูกต้องจะช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น แนวความคิด เจตคติ พฤติกรรม ร่างกาย จิตใจ ตลอดจนความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และวุฒิภาวะทางอารมณ์ (เรืองฤทธิ์ ด้วงติลี, 2559) เด็กและเยาวชนเมื่อได้รับโอกาสในการพัฒนาความสามารถอย่างเต็มศักยภาพจะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า การขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจกรรมสภานักเรียนจึงมีแนวทางในการส่งเสริมและสร้างความตระหนักเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองและวิถีประชาธิปไตย ได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2558)

กิจกรรมสภานักเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองที่ดีผ่านกิจกรรมและการดำเนินงานตามวิถีประชาธิปไตย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมสภานักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม และมีการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษากระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2563 สถานศึกษาจำนวน 15 โรงเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูจำนวน 1,440 คน รวมทั้งสิ้น 1,455 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวนประชากร 1,455 คน ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และความคลาดเคลื่อน 5 % จำนวน 314 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 10 คน และครูจำนวน 304 คน

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ดังนี้ 1) ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 5 ปีขึ้นไป 2) สถานศึกษาเคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน หรือ ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ 1 ได้แก่ การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แก่ งานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2558) ประกอบด้วย 1) ด้านคารวธรรม 2) ด้านสามัคคีธรรม 3) ด้านปัญญาธรรม

ตัวแปรที่ 2 ได้แก่ กระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) (William Edwards Deming, 1950) ประกอบด้วย 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การติดตามประเมินผล 4) การปรับปรุงพัฒนา

ตัวแปรที่ 3 ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเรื่องกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รวม 60 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ลักษณะของแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ คือ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน สถานที่ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้แก่ งานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย 1) ด้านคารวธรรม 2) ด้านสามัคคีธรรม 3) ด้านปัญญาธรรม โดยใช้กระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การติดตามประเมินผล 4) การปรับปรุงพัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1.1 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้วยตัวเอง

1.2 ให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ โดยเป็นการตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 14 – 27 มิถุนายน 2564

1.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากตัวอย่าง ตรวจนับ เพื่อตรวจหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.1 ผู้วิจัยนัดหมายผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อทำการสัมภาษณ์

2.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ตามวัน เวลา ที่นัดหมายไว้ผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละร้อย

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่เก็บข้อมูลแล้วมาวิเคราะห์เนื้อหา หาความถี่ของคำตอบและ สรุปรวบรวมเป็นแนวทางการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1.1 นำแบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.3 วิเคราะห์กระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้วยสถิติพื้นฐาน โดยการใช้คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.1 นำแบบสัมภาษณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส

2.2 วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. สถิติใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 ความถี่ (Frequency)

2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

3.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตารางที่ 1 จำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	116	36.94
1.2 หญิง	198	63.06
รวม	314	100.00
2. ตำแหน่ง		
2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	10	3.18
2.2 ครู	304	96.82
รวม	314	100.00
3. อายุ		

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.1 21 – 30 ปี	109	34.71
3.2 31 – 40 ปี	149	47.45
3.3 41 – 50 ปี	20	6.37
3.4 51 – 60 ปี	36	11.47
รวม	314	100.00
4. ประสบการณ์การทำงาน		
4.1 ต่ำกว่า 10 ปี	226	71.98
4.2 11 – 20 ปี	51	16.24
4.3 21 – 30 ปี	25	7.96
4.4 31 – 40 ปี	12	3.82
รวม	314	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 314 คน จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 63.06 และเป็นเพศชาย จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 36.94 ตามลำดับ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดำรงตำแหน่งครู จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 96.82 และดำรงตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.18 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 47.45 รองลงมามีอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 34.71 มีอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.47 และมีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.37 ตามลำดับ และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 71.98 มีประสบการณ์การทำงาน 11 – 20 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 16.24 มีประสบการณ์การทำงาน 21 – 30 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 7.96 และมีประสบการณ์การทำงาน 31 – 40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.82 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย	ระดับการดำเนินงาน			
	$\overline{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านคารวธรรม	4.01	0.59	มาก	1
2. ด้านสามัคคีธรรม	4.00	0.63	มาก	2
3. ด้านปัญญาธรรม	3.97	0.64	มาก	3
รวม	**3.99**	**0.60**	**มาก**	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\overline{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการดำเนินงานค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคารวธรรม ($\overline{X}$ = 4.00) รองลงมาคือด้านสามัคคีธรรม ($\overline{X}$ = 4.00) ส่วนด้านที่มีระดับการดำเนินงานค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปัญญาธรรม ($\overline{X}$ = 3.97)

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย ด้านคารวธรรม

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้นำในการรับฟังความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่างในความคิดเห็น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเป็นผู้นำในการแสดงความเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางกาย ทางวาจา

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสภานักเรียนได้ร่วมวางแผน และจัดกิจกรรม โดยมีครูผู้รับผิดชอบงานสภานักเรียนให้คำแนะนำ

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมกิจกรรมที่แสดงถึงความเคารพในกฎระเบียบสังคม

2. การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสนับสนุนกิจกรรมที่ถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมกิจกรรมที่แสดงถึงความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสภานักเรียน ได้คิดวางแผน และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคี

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมกิจกรรมที่แสดงถึงความอดทนอดกลั้นรู้รักสามัคคีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมกิจกรรมความเป็นรุ่นพี่รุ่นน้อง

2.6 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่งเสริมให้สภานักเรียนเป็นตัวแทนในการระดมความช่วยเหลือในคราวที่มีเหตุจำเป็น

3. การบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสร้างและฝึกนักเรียนให้ใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสภานักเรียน ได้คิดวางแผน และออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมปัญญาธรรม

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเน้นการปฏิบัติงานตามมติของเสียงส่วนมากและรับฟังเสียงส่วนน้อย

3.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูใช้การประชุมสภานักเรียนในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินงานต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. กระบวนการการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในทุกด้านโดยภาพรวมมีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยใช้กระบวนการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ ประกอบด้วยการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณะภา ลีพรม (2558) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 : กรณีกิจกรรมชุมนุม, กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี-ยุวกาชาด และกิจกรรมสภานักเรียน พบว่า 1) รูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีทั้งหมด 2 องค์ประกอบ คือ (1) กระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม

ประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา และ (2) ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และกิจกรรมสภานักเรียน 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมรูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า มีความเหมาะสมโดยรวมในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ด้านคารวธรรม ผู้บริหารและครูเป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การยอมรับความแตกต่างในความคิดเห็น และการแสดงความเคารพทั้งทางกายทางวาจา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญา ชุติมากุล (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยด้านคารวธรรมของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ด้านคารวธรรมของนักเรียน โดยดำเนินการ 2 วงรอบซึ่งในวงรอบที่ 1 ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาคือ การประชุมแบบมีส่วนร่วม การมอบหมายงาน เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยด้านคารวธรรมของนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมข้อตกลงในห้องเรียนของเรา กิจกรรมต้นกล้าประชาธิปไตย และการนิเทศหลังการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมหยุดยืนตรงแสดงความเคารพเมื่อได้ยินเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี มีความสำรวมและตั้งใจในการทำกิจกรรมหน้าเสาธงมากขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่มีการแสดงความเคารพมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด พูดจาสุภาพมากขึ้น พูดจามีหางเสียง จึงดำเนินการพัฒนาเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยด้านคารวธรรมของนักเรียนในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม การมอบหมายงาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมต้นกล้าประชาธิปไตยกิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมสุดสัปดาห์ และการนิเทศผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ขัดต่อหลักศาสนา นักเรียนทุกคนแสดงความเคารพผู้ปกครองและคุณครูนักเรียนพูดจาไพเราะไม่พูดคำหยาบ

ด้านสามัคคีธรรม ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสภานักเรียนได้คิด วางแผนออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคี สนับสนุนกิจกรรมที่ถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และส่งเสริมให้สภานักเรียนเป็นตัวแทนในการระดมความช่วยเหลือในคราวที่มีเหตุจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ศิลารัตน์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ด้านสามัคคีธรรม คือ การรู้จักประสานประโยชน์ของส่วนรวมหรือประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ส่วนรวมเป็นใหญ่ ร่วมมือในการทำงานหรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมกัน ระดมความคิดร่วมกัน ไม่หลีกเลี่ยงหรือเอาเปรียบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านปัญญาธรรม ผู้บริหารและครูสร้างและฝึกนักเรียนให้ใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผล เน้นการปฏิบัติงานตามมติของเสียงส่วนมากและรับฟังเสียงส่วนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัครเดช ญาณเตโช (2557) ที่กล่าวถึงงานสภานักเรียน

ตามวิถีประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม ได้แก่ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รู้จักการคิด มีการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ถ้ามีการโต้แย้งในหมู่คณะให้ใช้เหตุผล และสติปัญญาเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับฟัง ไม่ใช้อารมณ์มาเป็นตัวตัดสินปัญหา

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียน ขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านคารวธรรม

1. โรงเรียนควรมีแผน/โครงการที่ส่งเสริมงานสภานักเรียนด้านคารวธรรมเพิ่มมากขึ้น

2. ครูควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้กับคณะผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างทั่วถึง

3. ครูควรมีการกำหนดตัวชี้วัดและเครื่องมือที่ใช้วัดการประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

4. คณะกรรมการดำเนินงานควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ด้านสามัคคีธรรม

1. โรงเรียนควรมีแผน/โครงการที่ส่งเสริมงานสภานักเรียนด้านสามัคคีธรรมเพิ่มมากขึ้น

2. ครูควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้กับคณะผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างทั่วถึง

3. ครูควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการ

4. ครูควรมีการรายงานผลการประเมินการดำเนินงานตามแผน/โครงการแก่ผู้บริหารเป็นประจำ

5. คณะกรรมการดำเนินงานควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ด้านปัญญาธรรม

1. โรงเรียนควรมีแผน/โครงการที่ส่งเสริมงานสภานักเรียนด้านปัญญาธรรมเพิ่มมากขึ้น

2. ครูควรมีการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน/โครงการก่อนนำไปใช้

3. ครูควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้กับคณะผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างทั่วถึง

4. ครูควรมีกำหนดคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการ

5. ครูควรมีการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการ

6. คณะกรรมการดำเนินงานควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานครั้งต่อไป

7. ครูควรมีการกำหนดแนวทางการปรับปรุงพัฒนา และเลือกแนวทางการปรับปรุงพัฒนาที่เหมาะสมที่สุด

8. ครูมีการประเมินผลการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานตามแผน/โครงการอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานสภานักเรียนตามวิถีประชาธิปไตยของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยในการบริหารงานสภานักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานสภานักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เอกสารอ้างอิง (References)

โกวิท แก้วสุข. (2555). *การเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในโรงเรียน : ศึกษากรณีกิจกรรมสภานักเรียนของโรงเรียนน้ำยืนวิทยา อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี.* สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครอง). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ณะภา ลีพรม. (2558). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3: กรณีกิจกรรมชุมนุม, กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี-ยุวกาชาด และกิจกรรมสภานักเรียน.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ณัฐนนท์ ค้าขาย. (2562). *การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพบดินทร์วิทยาเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พัชรี ศิลารัตน์, อุดมเกียรติ วิสุทฺธาจาโร, จิตรลดา ศิลารัตน์ และปิยะสุดา เพชราเวช. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตยของเยาวชนในสถานศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางโดยใช้ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร.* 8(2), 146-157.

เรืองฤทธิ์ ด้วงติลี. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของคณะกรรมการสภานักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 13(1), 124.

วิชญา ชุติมากุล. (2559). *การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยด้านคารวธรรมของนักเรียน โรงเรียนเทศบาล 4 วัดนพวงศาราม สังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี.*

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการแข่งขันโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนประจำปี 2563.* สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.studentact.net/data/20200317266401290.pdf

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2558). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสภานักเรียน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

อัครเดช, พระภิกษุ. (2557). *หน้าที่พลเมืองตามแนวทางพุทธศาสนา.* สืบค้น 19 มีนาคม 2564, จาก https://www.stou.ac.th/study/sumrit/5-58(500)/page2-5-58(500).html

Deming, W.E. (1950). *Elementary Principles of the Statistical Control of Quality.* Tokyo: JUSE.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* New York: Harper and Row Publications.

การสอนศาสนพิธีโดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

The Teaching of Religious Ceremonies Based on Puññakiriyāvatthu to Develop the Learning and Teaching Achievement of the 3rd Secondary School Students, Khe Ha Tha Sai School, Lak Si District, Bangkok Province

พระมหาพิชญานันท์ ชยาภิจารี (ผลพฤกษา)[1] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[2] สมชัย ศรีนอก[3]
Phramaha Phichayanan Chayapijaree (Polpheksa), Niwes Wongsuwas, Somchai Srinok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า 1. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร การฝึกในด้านพฤติกรรม การจัดระเบียบระบบความรับผิดชอบความเสียสละ การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น การมีระเบียบวินัยเคารพกฎกติกาสังคม การเคารพสิทธิของผู้อื่น การตรงต่อเวลา การดำรงตนในสังคมอย่างเหมาะสม การฝึกในด้านจิตใจ ความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ในการเรียน อย่างมีสมาธิ หมั่นปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ในองค์กร การฝึกหรือพัฒนาในด้านปัญญา การรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบคิดการต่างๆ สร้างสรรค์ การจัดการความรู้ การคิดวิเคราะห์ เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน

Received: 2022-06-05 **Revised**: 2022-06-19 **Accepted**: 2022-06-22

[1] สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

และหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
คำสำคัญ (Keywords): การสอนศาสนพิธี; พัฒนาผลสัมฤทธิ์; การเรียนการสอน

Abstract

The research consisted of the following objectives: 1) to develop the learning activities, to study the learning achievement from the learning management based on Puññakiriyāvatthu for the 3rd secondary school students of Khe Ha Tha Sai school, Lak Si district, Bangkok province. The results of the research work were as follows: 1) From the learning arrangement based on Puññakiriyāvatthu for the 3rd secondary school students of Khe Ha Tha Sai school, Lak Si district, Bangkok province, it was found that students were trained in three aspects: 1) behavior training which were disciplines, responsibility, sacrifice, helping others, respecting the rules of the society, respecting other people's rights, punctuality, and behaving appropriately in the society; 2) mental training which included attentiveness, paying attention and concentrating to learning, self-improvement, including the arrangement of environment contributing to the knowledge management within the organization; and 3) intellectual training which included realizing the reality starting from beliefs, opinions, knowledge, understanding, reasoning, contemplating, examining, constructive thinking, knowledge management, and analyzing. The mean of the difference between the two scores was equal to 6.24. The t-test was equal to 31.324. The results found that the post-test had a higher score than the pre-test with a statistical significance at the 0.05 level, according to the assumption set.
Keyword: The Teaching of Religious Develop achievement Teaching

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา โดยจัดให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนและสถาบันการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อนำมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกันและร่วมพัฒนาสังคมไทย เพื่อเป็นการหล่อหลอมคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ เพื่อออกไปพัฒนาสังคมในอนาคต การที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็กนักเรียนเพื่อให้มีศีลธรรมอันดีงาม เป็นกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งในแต่ละสถานบันที่ทำหน้าที่ช่วยปลูกฝังเด็ก ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน หรือสังคมโดยทั่วไป ล้วนแต่มีลักษณะและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระที่กระทรวงศึกษาธิการได้บรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้โดยแบ่งออกเป็น 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ 4) สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ 5) สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันจากภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและ แรงกดดันจากภายใน จากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนอง และรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษา จะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิการเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับ สากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและ ความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปี ของรัฐการผลิตและพัฒนากำลังคน ระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคีโดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมก็ได้มีเป้าหมายสำคัญในด้านการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ของผู้เรียนให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านความซื่อสัตย์สุจริตการรู้จักพึ่งตนเองการมีวินัยตนเองซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของวิชาสังคมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงให้เป็นวิชาบังคับแกนนักเรียนทุกคนต้องเรียน ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเพราะเป็นวิชาที่มีลักษณะพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดรู้จักตัดสินใจพร้อมทั้งรู้จักสร้างมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสถาบันสังคม มนุษย์กับมนุษย์มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คนไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีระบบเศรษฐกิจที่มีโครงสร้างที่เข้มแข็ง มีเสถียรภาพ แข่งขันได้ ยั่งยืน มีความมั่นคงทางพลังงาน มีการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล รักษาทุนธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลของระบบนิเวศ สร้างความมั่นคงภายในประเทศ ป้องกันและลดผลกระทบจากภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อความร่วมมือในการพัฒนาภายใต้กรอบข้อตกลงต่าง ๆ ในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทำให้ภาครัฐมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง ตรวจสอบได้ และปราศจากคอร์รัปชั่น ซึ่งได้กำหนดให้การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคน อันเป็นรากฐาน ของการพัฒนาประเทศในทุกระบบ โดยมีกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) เป็นกรอบในการดำเนินการ เพื่อให้การพัฒนาประเทศในทุกระบบมีความสอดคล้องกัน และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

บุญกิริยาวัตถุ 3 ที่ตั้งแห่งการทำบุญ, เรื่องที่จัดเป็นการทำความดี, หลักการทำความดี, ทางทำความดี bass of meritorious action; grounds for accomplishing merit

1. ทานมัย บุญกิริยาวัตถุ ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ meritorious action consisting in giving or generosity

2. สีลมัย บุญกิริยาวัตถุ ทำบุญด้วยการรักษาศีล หรือประพฤติดีมีระเบียบวินัย meritorious action consisting in observing the precepts or moral behavior

3. ภาวนามัย บุญกิริยาวัตถุ ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา คือฝึกอบรมจิตใจ meritorious action consisting in mental development (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/34/33)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในสาระการเรียนรู้ที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งคาดว่าการจัดการเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านสติปัญญา และนำข้อมูลจากการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาครูและนักเรียนเพื่อจัดการเรียนสอนให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลได้หรือไม่ พร้อมทั้งปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างเป็นระบบมากขึ้นนำไปสู่การพัฒนาคน การพัฒนางาน พัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยด้วยรูปแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Rescarch) คือ การวิจัยเชิงทดลอง เกี่ยวกับการสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Desing)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบการสอนศาสนพิธีตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียน แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า การฝึกในด้านพฤติกรรม การจัดระเบียบระบบความรับผิดชอบความเสียสละ การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น การมี

ระเบียบวินัยเคารพกฎกติกาสังคม การเคารพสิทธิของผู้อื่น การตรงต่อเวลา การดำรงตนในสังคมอย่างเหมาะสม การฝึกในด้านจิตใจ ความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ในการเรียน อย่างมีสมาธิ หมั่นปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ในองค์กร การฝึกหรือพัฒนาในด้านปัญญา การรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบคิดการต่างๆ สร้างสรรค์ การจัดการความรู้ การคิดวิเคราะห์ ขั้นตอนดังนี้

1) ขั้นนำ คือ การเตรียมความพร้อมในการเรียนให้แก่ผู้เรียน เช่น การทบทวนความรู้เดิม การสร้างบรรยากาศให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ที่จะตามมา

2) ขั้นกิจกรรม คือ การให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมที่เตรียมไว้ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการเรียนของตน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์อภิปรายให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนขึ้นได้ในภายหลัง

3) ขั้นอภิปราย คือการให้ผู้เรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึกและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

4) ขั้นสรุปและนำไปใช้ เป็นขั้นของการรวบรวมความคิดเห็น และข้อมูลต่างๆ จากขั้นกิจกรรมและอภิปรายมาประสานกันจนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน รวมทั้งการกระตุ้นให้ผู้เรียนนำเอาการเรียนรู้ที่ได้ไปปฏิบัติหรือใช้จริงในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 2 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน การสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คนที่	ก่อนเรียน		เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60
	คะแนน	คะแนนร้อยละ	
1	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
2	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
3	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
4	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
5	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
6	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
7	8	40.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
8	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
9	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
10	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
11	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์

คนที่	ก่อนเรียน		เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60
	คะแนน	คะแนนร้อยละ	
12	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
13	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
14	6	30.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
15	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
16	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
17	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
18	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
19	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
20	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
21	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
22	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
23	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
24	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
25	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
26	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
27	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
28	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
29	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
30	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
31	10	50.00	ไม่ผ่านเกณฑ์
32	9	45.00	ไม่ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียน ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ตามการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 60 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 0 คน ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 32 คน

ตารางที่ 2 ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียน การสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คนที่	หลังเรียน		เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60
	คะแนน	คะแนนร้อยละ	
1	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
2	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
3	20	100.00	ผ่านเกณฑ์

คนที่	หลังเรียน		เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 60
	คะแนน	คะแนนร้อยละ	
4	16	80.00	ผ่านเกณฑ์
5	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
6	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
7	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
8	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
9	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
10	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
11	19	95.00	ผ่านเกณฑ์
12	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
13	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
14	15	75.00	ผ่านเกณฑ์
15	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
16	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
17	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
18	19	95.00	ผ่านเกณฑ์
19	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
20	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
21	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
22	19	95.00	ผ่านเกณฑ์
23	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
24	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
25	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
26	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
27	19	95.00	ผ่านเกณฑ์
28	17	85.00	ผ่านเกณฑ์
29	18	90.00	ผ่านเกณฑ์
30	20	100.00	ผ่านเกณฑ์
31	19	95.00	ผ่านเกณฑ์
32	17	85.00	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียน การสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบเกณฑ์ตามการจัดการเรียนรู้โดยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 60 มีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 32 คน

ตารางที่ 3 ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน การสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน 20 คะแนน	คะแนนหลังเรียน 20 คะแนน	คะแนนผลต่าง D	D^2	สรุปผล คะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียน
1	9	17	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2	10	18	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3	9	20	11		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4	10	16	6		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
5	10	18	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
6	10	17	7		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
7	8	17	6		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
8	9	17	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
9	10	18	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
10	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
11	10	19	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
12	9	17	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
13	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
14	6	15	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
15	10	17	7		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
16	10	18	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
17	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
18	10	19	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
19	10	17	7		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
20	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
21	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
22	10	19	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
23	10	17	7		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
24	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน 20 คะแนน	คะแนนหลังเรียน 20 คะแนน	คะแนนผลต่าง D	D^2	สรุปผล คะแนนก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียน
25	10	18	8		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
26	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
27	10	19	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
28	9	17	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
29	10	18	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
30	10	20	10		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
31	10	19	9		หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
32	9	17	8	85	หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า ผลการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน การสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 32 คน ผลการทำแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ พบว่า นักเรียนทำคะแนนหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 32 คน ดังนี้ นักเรียนที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นมากที่สุดในจำนวน 9 คน คือ นักเรียนเลขที่ 3,10,13,17,20,21,24,26 และเลขที่ 30 มีคะแนนผลต่างหลังเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียน จำนวน 10 คะแนน แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของการสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลัง ของการสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

การจัดการเรียนรู้	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าความเฉลี่ยของผลต่าง	t=test	Sig.
การจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3	ก่อนเรียน	32	10.18	1.267	6.24	31.324	0.000
	หลังเรียน	32	16.42	1.417			

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) = 10.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.267 และคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) = 16.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 1.417 ค่าความเฉลี่ยของผลต่างเท่ากับ 6.24 และเมื่อทดสอบค่า t=test เท่ากับ 31.324 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการสอนศาสนพิธี โดยการจัดการเรียนรู้ตามหลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

การสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนผลต่างหลังเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียน แสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้แบบใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีพฤติกรรม มีทักษะ เจตคติอยู่ในระดับที่ดี สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้บุญกิริยาวัตถุ 3 มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหา ผลการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ มีเวลาเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีทางด้านร่างกายจิตใจและสติปัญญาเป็นอย่างดี

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เป็นกระบวนการที่เรียนรู้เป็นไปในลักษณะของการบูรณาการที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์การเรียนรู้ โดยกำหนดกฎเกณฑ์กฎระเบียบในห้องเรียนทำให้บรรยากาศในห้องเรียนเกิดความน่าสนใจและใฝ่เรียนรู้ เป็นตัวกำหนดให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้ ตั้งมั่นในการร่วมกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมนั้นๆ เมื่อ

นักเรียนมีสมาธิมีความมุ่งมั่นในการเรียน ผลที่ตามมาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือตัวปัญญานั่นเอง

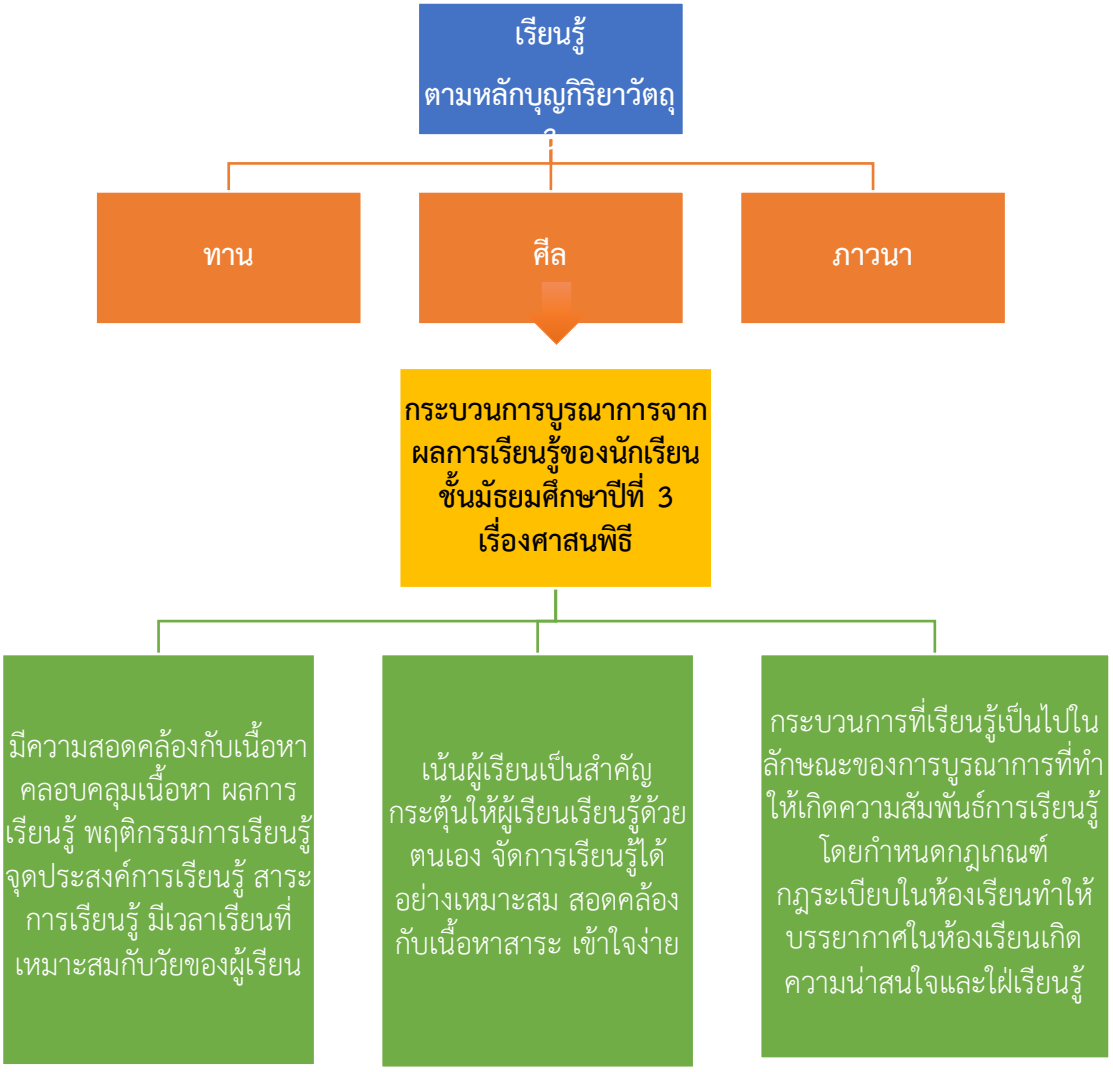

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การสอนศาสนพิธี โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง การแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำกิจกรรมต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญา และพื้นฐานเดิมของนักเรียนแต่ละคน

1.2 ควรจัดกิจกรรมกลุ่ม ที่มีการเสริมแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้รางวัลกับความสำเร็จของกลุ่ม

1.3 ก่อนการใช้คู่มือครูควรศึกษาวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอน เช่น การจัดเตรียมกิจกรรม สภาพแวดล้อม วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพียงพอกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม และเพื่อนำไปพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

1.4 ควรจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่าๆกัน โดยจัดให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนที่แตกต่างกัน โดยใช้วิธีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และเห็นคุณค่าในตัวเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2.2 ควรนำผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อื่นที่ไม่ได้ใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ 3 ในการจัดการเรียนรู้

2.3 ควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักบุญกิริยาวัตถุ

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2551.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (เมธวัจน์ สีลภูโต). (2560). *การปฏิบัติบุญกิริยาวัตถุของพุทธศาสนิกชน: ศึกษาเฉพาะกรณีพุทธศาสนิกชนวัดบางนานอก*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาหนูไกร เตชวโร (สมนาม). (2560). *การจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กันตภณ หนูทองแก้ว. (2556). *การนำหลักบุญกิริยาวัตถุมาใช้ในวิถีชีวิตของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2556*. งานวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศรีไพร จันทร์เขียว. (2559). *การจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนาโดยพุทธวิธีบูรณาการ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชรัตนมุนี (บุญเทียม ญาณินฺโท). (2559). *วิทยาการการสอนศีลธรรมของพระสงฆ์ ในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. งานวิจัย. สำนักงานส่งเสริมบุคลากรสายวิชาการด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Lewis, Ramon. (2012). Classroom Discipline and Student Responsibility: Students' View. *Teaching and Teacher Education*. 17(3), 307–319.

การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Construction of Mathematics Diagnostic Test on the Conic Section for Tenth Grade Students

วิลาวรรณ สังข์ทอง[1] พัชราวลัย มีทรัพย์[2] อนุ เจริญวงศ์ระยับ[3]
ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ[4]
Wilawan Sangthong, Phutcharawalai Meesup, Anu Jarernvongrayab
Punnawit Baikularb

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนคณิตศาสตร์ สร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัย และศึกษาประเด็นจุดบกพร่อง เรื่องภาคตัดกรวย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จำนวน 436 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบเพื่อหาสำรวจจุดบกพร่องในการเรียน และแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อใช้ในการศึกษาประเด็นจุดบกพร่องของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. การสำรวจจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย สามารถชี้จุดบกพร่องของนักเรียนได้ 2. การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ได้แบบทดสอบวินิจฉัย ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อสอบมีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 คุณภาพของแบบทดสอบรายข้อมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.42 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.33 - 0.73 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 2.43 3. การวิศึกษาประเด็นจุดบกพร่องที่นักเรียนตอบผิด พบว่า นักเรียนมีจุดบกพร่องแต่ละเรื่อง ดังนี้ 1) เรื่องวงกลม นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุด คือจำสูตรผิด สับสนเครื่องหมายของรัศมี คิดเป็นร้อยละ 26.21 รองลงมา คือจำสูตรผิดเพราะไม่ยกกำลังสองที่ r^2 คิดเป็นร้อยละ 16.24 2) เรื่องวงรี นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุด คือจำสูตรการหาความยาวเลตัสเรกตัมผิด คิดเป็นร้อยละ 20.80 รองลงมาคือ กระจายกำลังสองสมบูรณ์ผิดหรือคำนวณผิด คิดเป็นร้อยละ 15.15 3) เรื่องพาราโบลา นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุด คือคำนวณค่า c ผิด คิดเป็นร้อยละ

Received: 2021-08-30 **Revised**: 2021-09-08 **Accepted**: 2021-09-08

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, M.Ed. Student in Educational Research and Evaluation, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: wilawan.s@chs.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

18.85 รองลงมา คือไม่เข้าใจการหาค่า c และสมการเส้นไดเร็กตริกซ์ คิดเป็นร้อยละ 16.81 4) เรื่องไฮเพอร์โบลา นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุด คือแทนค่า a , b และ c สลับกัน คิดเป็นร้อยละ 27.64 รองลงมา คือจำหลักการสร้างสมการเส้นกำกับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 19.52
คำสำคัญ (Keywords): แบบทดสอบวินิจฉัย; แบบทดสอบเพื่อสำรวจจุดบกพร่อง; ภาคตัดกรวย

Abstract

The objectives of this research were: to investigate the defect on studying mathematics. Construct and to find the quality of the mathematics diagnostic test and study the defect on the conic section for tenth-grade students. The sample group used in this research were 436 tenth-grade students at Chalermkwansatree school, which was selected by Sample Random Sampling. The research instruments were: 1) the test to investigate the defect and the mathematics diagnostic test for to be used to diagnose defects in students' answers. The results showed that: 1. In investigate the defect of the mathematics on the conic section which were able to point out students' defects. 2. The result of the construction of the diagnostic test and quality of the test showed the index of item objective congruence (IOC) with 0.67 - 1.00. The quality of the test showed the item difficulty (p) between 0.42 - 0.78 and the item discrimination (r) with 0.33 - 0.73. The test reliability was 0.85. The Standard Error of measurement was 2.43. 3. The results from the defect analysis that the students gave wrong answers. found that the students had the most deficiencies as follows: In the circle, the most defect of the students was misremembering the formulas and confusing the sign of radius for 26.21 percent, 16.24 percent of students remembered the formula wrong because they weren't squared at r^2. In the oval, the most defect of the students was misremembering the formulas for finding the Latus rectum length for 20.80 percent, 15.15 percent of students distributing perfect square incorrectly or miscalculating. In the parabola, the most defect of the students was miscalculating the C value for 18.85 percent, 16.81 percent of students did not understand how to find the C value and directrix equation. In the hyperbola, the most defect of the students was representing the value of a, b and c wrong for 27.64, 19.52 percent of students cannot remember the constructing asymptomatic equations.
Keywords: Diagnostic test; The test to investigate defects; Conic section.

บทนำ (Introduction)

วิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ ระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา และสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นเครื่องมือในการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง คณิตศาสตร์จึงเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การเรียนวิชาคณิตศาสตร์จึงต้องอาศัยความรู้ต่อเนื่องในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่จะมีข้อบกพร่องของตนเองในแต่ละเรื่อง ซึ่งถ้าข้อบกพร่องไม่ได้รับการแก้ไข ก็จะส่งผลต่อความล้มเหลวในการเรียนเนื้อหานั้นๆ และเนื้อหาต่อไปที่ต้องอาศัยความรู้ หลักการ จากเนื้อหาต้นๆนั้นเป็นหลัก หลักการที่สำคัญของคณิตศาสตร์ คือ เป็นวิชาที่มีความต่อเนื่องกันเป็นลำดับขั้นการเรียนรู้ เนื้อหาบางเรื่องทำไม่ได้เลยถ้าไม่เรียนรู้เรื่องที่เป็นพื้นฐานมาก่อน สิ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ คือ การที่ต้องเรียนเรื่องใหม่ โดยที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเดิมที่เป็นพื้นฐานของเรื่องใหม่ ทำให้ไม่สามารถเกิดการเรียนรู้เรื่องใหม่ที่กำลังเรียนได้ (ดวงเดือน อ่อนน่วม, 2533)

ภาคตัดกรวย (Conic Sections) เป็นเนื้อหาหนึ่งในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งกล่าวถึงลักษณะและสมการของส่วนโค้ง ที่เกิดจากการตัดกรวยด้วยระนาบในลักษณะต่างๆกัน ทำให้เกิดส่วนโค้ง 4 ลักษณะ คือ วงกลม (Circle) วงรี (Ellipse) พาราโบลา (Parabola) ไฮเพอร์โบลา (Hyperbola) เป็นเนื้อหาพื้นฐานที่จะใช้ต่อยอดในการเรียนวิชาแคลคูลัส และเรขาคณิตวิเคราะห์ 1 แต่ในกระบวนการการจัดการเรียนการสอนในเรื่องภาคตัดกรวย ผู้สอนจะเกิดปัญหาในการสอนเป็นอย่างมาก จากกรณีศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของครูคณิตศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เข้ารับการอบรมโครงงานคณิตศาสตร์ โดยสมวงษ์ แปลงประสพโชค และคณะ (2551) พบว่า เกิดจากนักเรียนมีพื้นฐานคณิตศาสตร์ไม่ดี ไม่สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ไม่ชอบคิดคำนวณและทำแบบฝึกหัด สับสนเนื้อหาวิธีการ จำสูตรไม่ได้ และไม่สนใจเรียน จากประสบการณ์การเรียนการสอนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานั้น ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 3 เรขาคณิต โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องภาคตัดกรวย เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนมาก เนื่องจากนักเรียนไม่ค่อยถนัดและขาดความรู้พื้นฐานในเรื่องกำลังสองของพหุนาม การเลื่อนแกน และการย้ายแกนของวงกลม วงรี พาราโบลา และไฮเพอร์โบลา ที่มีการเลื่อนแกนไปยังจุด (h,k) ซึ่งต้องทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจุด ที่เป็นส่วนประกอบต่างๆ และในเนื้อหาเรื่องภาคตัดกรวยเป็นเนื้อหาวิชาเพิ่มเติม ที่บางโรงเรียนไม่ได้จัดให้อยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา หรือไม่ได้จัดการเรียนการสอนนั่นเอง ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่จะได้เรียนเนื้อหาเรื่องภาคตัดกรวยนี้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ สามารถกำหนดวิธีการและเครื่องมือสำหรับวัด และประเมินผลภายใต้กรอบของจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ที่สำคัญ การสร้างเครื่องมือในการวัดผลและการประเมินผลทางคณิตศาสตร์ ควรมุ่งเน้นการวัดสมรรถภาพโดยรวมของนักเรียนเป็นหลัก ไม่ใช่การวัดผลเพื่อประเมินตัดสินได้หรือตกของนักเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลแก้ไขปัญหาให้ตรงกับจุดอ่อนของผู้เรียน ดังนั้นการจะรู้จุดบกพร่องต้องใช้การทดสอบเพื่อวินิจฉัยหาจุดบกพร่อง ตลอดจนการวัดผลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งวุฒิภาวะของนักเรียนด้วย เพื่อที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนได้สามารถเรียนรู้คณิตศาสตร์ อย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนาเต็มศักยภาพ (กรมวิชาการ, 2544)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนการสอนที่แก้ไขจุดบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องมีเครื่องมือที่สามารถค้นหาสาเหตุจุดบกพร่อง หรือจุดอ่อนในการเรียน เครื่องมือที่มีความสำคัญและมีประโยชน์ในการค้นหาสาเหตุข้อบกพร่องตลอดจนปัญหาของนักเรียนแต่ละคน คือ แบบทดสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) ทั้งนี้เพราะแบบทดสอบวินิจฉัยสามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่อง และปัญหาของนักเรียนได้มากกว่าแบบทดสอบอื่น พร้อมทั้งให้ผู้เรียนสามารถประเมินตนเองได้ถึงจุดบกพร่องในการเข้าใจเนื้อหา เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาอีกครั้ง และทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เตรียมพร้อมในการเรียนอยู่เสมอ (วิยะดา ซ่อนขำ, 2551) แบบทดสอบวินิจฉัยจึงเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ดังนั้นการทดสอบวินิจฉัยจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ และควรทำอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ในการพัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงเป็นภาระหน้าที่ของครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องช่วยกันแสวงหาแนวทางในการพัฒนายกระดับคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คือการใช้แบบทดสอบวินิจฉัยในการวัดผลเพื่อวินิจฉัยนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเจริญงอกงามตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (สมนึก ภัททิยธนี, 2551)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีการเรียนจัดการเรียนการสอนเนื้อหาเรื่องภาคตัดกรวย ซึ่งเป็นเนื้อหาเพิ่มเติม โดยคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถนำแบบทดสอบวินิจฉัยที่สร้างขึ้นนี้ไปใช้ประโยชน์ในการวินิจฉัยจุดบกพร่องของนักเรียน ใช้ปรับปรุงการสอนของครู และสอนซ่อมเสริมได้ตรงจุด ส่งผลให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย
2. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย

3. เพื่อศึกษาประเด็นจุดบกพร่องเรื่องภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 4 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี แล้วจึงทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 85 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 351 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบทดสอบเพื่อสำรวจจุดบกพร่องในการเรียน มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 4 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องวงกลม วงรี พาราโบลา และไฮเพอร์โบลา โดยให้เขียนคำตอบ จากโจทย์ที่กำหนดให้ แสดงวิธีทำ และบอกเหตุผลในการตอบ

2. แบบทดสอบวินิจฉัย มีลักษณะเป็นแบบทดสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โจทย์เป็นคำถามที่มาจากแบบทดสอบเพื่อสำรวจ และตัวลวงของแบบทดสอบวินิจฉัย นำมาจากสภาพปัญหาที่นักเรียนส่วนใหญ่ตอบผิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบทดสอบเพื่อสำรวจจุดบกพร่อง และนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 เพื่อสำรวจหาจุดบกพร่องและรวบรวมคำตอบผิด

ระยะที่ 2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย จำนวน 30 ข้อ ที่โจทย์เป็นคำถามที่มาจากแบบทดสอบเพื่อสำรวจ และตัวลวงมาจากจุดบกพร่องที่นักเรียนส่วนใหญ่ตอบผิด และนำไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น

ระยะที่ 3 การศึกษาประเด็นจุดบกพร่อง เรื่องภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบวินิจฉัย 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ ที่สร้างขึ้น ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 351 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์ประเด็นจุดบกพร่อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. การสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสรุปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. การการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ระหว่างข้อสอบกับพฤติกรรมชี้วัด ตามวิธีของโรวิเนลลีและแฮมเบิลตัน

2.2 ค่าความยากของแบบทดสอบ พิจารณาจากอัตราส่วนในการทำข้อสอบข้อนั้นถูกต่อผู้เข้าสอบทั้งหมด โดยใช้สูตร p

2.3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ หาโดยการใช้ค่าดัชนีบี (B-Index) ของแบรนแนน (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2543)

2.4 คะแนนจุดตัดในการวินิจฉัย กำหนดคะแนนจุดตัดเพื่อใช้ในการวินิจฉัยจุดบกพร่องในการทำแบบทดสอบ โดยคำนวณตามวิธีของแองกอฟฟ์ (Angoff)

2.5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ หาโดยใช้วิธีของโลเวทท์ (Lovett Method) (สมนึก ภัททิยธนี, 2551)

2.6 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การศึกษาประเด็นจุดบกพร่องเรื่องภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4 จากแบบทดสอบวินิจฉัย โดยการหาค่าร้อยละของนักเรียนที่เลือกตอบในแต่ละตัวเลือกของแบบทดสอบ

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบเพื่อสำรวจหาข้อบกพร่อง มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ และรวมรวบจุดบกพร่องทั้งหมดที่เกิดจากการตอบผิด ที่สามารถชี้จุดบกพร่องของนักเรียนได้

ผลการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อสอบ มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 คุณภาพของแบบทดสอบรายข้อมีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.42 - 0.78 และค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.33 - 0.73 คุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเฉลี่ยของแต่ละเรื่อง ดังนี้ วงกลม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.76 วงรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60 พาราโบลา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 และไฮเพอร์โบลา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบทดสอบทั้ง 4 เรื่อง มีค่าเท่ากับ

1.67 , 2.37 , 2.51 และ 2.43 ตามลำดับ และแบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 คะแนนความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเท่ากับ 2.43

ผลการศึกษาประเด็นจุดบกพร่อง เรื่องภาคตัดกรวย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 4 พบว่า นักเรียนมีจุดบกพร่องแต่ละเรื่อง ดังนี้

1. วงกลม นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุดคือจำสูตรผิด สับสนเครื่องหมายของรัศมี คิดเป็นร้อยละ 26.21 รองลงมาคือจำสูตรผิดเพราะไม่ยกกำลังสองที่ r^2 คิดเป็นร้อยละ 16.24 และคำนวณผิดพลาดหรือจัดรูปสมการทั่วไปไม่ได้หรือสับสนเครื่องหมายของสมการรูปมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 15.10 ตามลำดับ

2. วงรี นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุดคือจำสูตรการหาความยาวเลตัสเรกตัมผิด คิดเป็นร้อยละ 20.80 รองลงมาคือกระจายกำลังสองสมบูรณ์ผิดหรือคำนวณผิด คิดเป็นร้อยละ 15.15 และหาจุดศูนย์กลาง และจุดยอดของวงรีไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 13.96 ตามลำดับ

3. พาราโบลา นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุดคือ คำนวณค่า c ผิด คิดเป็นร้อยละ 18.85 รองลงมาคือไม่เข้าใจการหาค่า c และสมการเส้นไดเร็กตริกซ์ คิดเป็นร้อยละ 16.81 และนำจุดโฟกัสมาเป็นจุดยอด คิดเป็นร้อยละ 14.53 ตามลำดับ

4. ไฮเพอร์โบลา นักเรียนมีจุดบกพร่องมากที่สุดคือแทนค่า a , b และ c สลับกัน คิดเป็นร้อยละ 27.64 รองลงมาคือจำหลักการสร้างสมการเส้นกำกับไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 19.52 และแยกส่วนประกอบของสมการไฮเพอร์โบลาไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 18.24 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยในครั้งนี้ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการสำรวจหาจุดบกพร่องทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวย ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบเพื่อสำรวจหาข้อบกพร่อง มีลักษณะเป็นแบบอัตนัย จำนวน 8 ข้อ ที่สามารถบอกจุดบกพร่องของนักเรียนได้ เนื่องจากการสร้างแบบทดสอบเพื่อสำรวจฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการสร้างตามแนวคิดทฤษฎีของการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรและวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อกำหนดเนื้อหา แล้วนำแบบทดสอบเพื่อสำรวจจุดบกพร่องในการเรียน สอดคล้องกับ ศิริเดช สุชีวะ (2550) ได้กล่าวว่าการวินิจฉัยอย่างเป็นทางการ (formal technique) เป็นการใช้วิธีในการหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องของนักเรียนด้วยวิธีการที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบระเบียบและมีแบบแผน วิธีการที่ใช้ ได้แก่ การวินิจฉัยข้อบกพร่องด้วยแบบสอบ การวินิจฉัยข้อบกพร่องด้วยดัชนีบ่งชี้ความผิดปกติของแบบแผนและคะแนนการตอบ

2. ผลการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวินิจฉัยวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องภาคตัดกรวยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ฉบับนี้ ประกอบด้วยเรื่องวงกลม วงรี พาราโบลา และไฮเพอร์โบลา

จำนวน 30 ข้อ ลักษณะข้อสอบเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ (IOC) ของข้อสอบ มีค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00 มีความตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากแบบทดสอบวินิจฉัยที่สร้างขึ้นนั้นเป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ มีการสร้างข้อคำถามตรงตามตัวบ่งชี้ ซึ่งครอบคลุมครบถ้วนตามเนื้อหาที่ต้องการ กำหนดเรื่องย่อยได้อย่างชัดเจน และวัดได้ถูกต้องตรงตามพฤติกรรมที่วัด ตามที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2548) ได้กล่าวไว้ว่าข้อสอบที่ใช้ได้จะต้องมีค่า IOC ร้อยละ 50 (IOC $\geq$ 0.50) ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหาที่มุ่งวัด และยังเป็นการแสดงถึงคุณภาพของแบบวัด ทำให้แบบวัดสามารถวัดได้ตรงตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่กำหนด

เมื่อตรวจสอบคุณภาพรายข้อ พบว่า มีค่าความยากง่ายของแบบทดสอบ ระหว่าง 0.42 - 0.78 ซึ่งเป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย ทั้งนี้เนื่องจากแบบทดสอบที่สร้างนั้นมีการใช้ข้อคำถามเนื้อหา การใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้ตอบ ไม่กำกวม มีการสร้างข้อคำถาม ตัวถูก ตัวลวง ที่มีความเหมาะสม และสร้างอิงจากพฤติกรรมชี้วัด เนื้อหาในหลักสูตรที่กำหนด และเป็นข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ที่มุ่งวัดความรอบรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล วรคำ (2552 : 287) ได้เสนอแนวคิดว่า ความยากของข้อสอบ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของข้อสอบแต่ละข้อที่บ่งบอกถึงโอกาสที่กลุ่มตัวอย่างจะตอบข้อนั้นได้ถูก ดังนั้นความยากของข้อสอบจึงพิจารณาได้จากจำนวนผู้ตอบข้อนั้นถูก ถ้ามีจำนวนผู้ตอบถูกมากแสดงว่าข้อสอบนั้นง่าย หรือมีค่าดัชนีความยาก (Item Difficulty Index : P) สูง ถ้ามีจำนวนผู้ตอบถูกน้อยแสดงว่าข้อสอบนั้นยากหรือมีคำดัชนีความยากต่ำ ข้อสอบที่มีความยากเหมาะสมจะมีดัชนีความยากอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80

ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบมีค่าระหว่าง 0.33 - 0.73 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ทุกข้อ เนื่องจากขั้นตอนการสร้างผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามที่ชัดเจน ตรงตามตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้น กลุ่มที่ใช้ทดสอบเป็นกลุ่มที่มีความสามารถคละกันทั้งกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อน จึงสามารถแยกความรู้ของนักเรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543) เห็นว่า ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์นั้นจะเป็นค่าอำนาจจำแนกระหว่างกลุ่มที่ยังไม่ได้รับการเรียนรู้หรือกลุ่มที่ยังไม่รู้ (Non Master) กับกลุ่มที่ได้รับการเรียนรู้แล้วหรือที่รู้แล้ว (Master) ข้อสอบอิงเกณฑ์ไม่เน้นที่อำนาจจำแนก เนื่องจากแบบทดสอบอิงเกณฑ์จะใช้ในการวัดผลที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบมีระบบ (Systenatic Instruction) เช่น การเรียนการสอนรอบรู้ซึ่งการสอนนี้จะเน้นที่คุณภาพการสอนของครู ถ้าครูสอนดีเด็กทุกคนจะเรียนรู้หมด นั่นคือมีคะแนนเต็มหรือใกล้เต็มทุกคน เมื่อหาคำอำนาจจำแนกจะมีค่าเป็น 0 หรือเข้าใกล้ 0 ดังนั้นคำอำนาจจำแนกของข้อสอบอิงเกณฑ์ ควรมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวินิจฉัยทั้งฉบับโดยใช้วิธีของโลเวทท์ (Lovett Method) มีค่าเท่ากับ 0.85 มีความเชื่อมั่นสูง เนื่องจากมีจำนวนข้อคำถาม และระยะเวลาสอบที่พอเหมาะ คำชี้แจงและข้อคำถามมีความชัดเจน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสอบ และผู้วิจัยได้สร้างความตระหนักในการทำแบบทดสอบ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการสอบให้นักเรียนเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญในการสอบ ทำให้นักเรียนส่วนมากตั้งใจทำข้อสอบสอดคล้องกับ

แนวคิดของสมนึก ภัททิยธนี (2551) กล่าวว่าแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นจะสามารถจำแนกผู้สอบว่าใครเป็นผู้รอบรู้ (สอบผ่าน) ใครเป็นผู้ไม่รอบรู้ (สอบไม่ผ่าน) สอดคล้องกับกาสัก เต๊ะขันหมาก (2553) กล่าวว่า ลักษณะของคำถามที่ดีควรต้องมีความเป็นปรนัย คือ คำถามมีความชัดเจนเฉพาะเจาะจง การอธิบายที่ชัดเจน การให้คะแนนที่เป็นปรนัย และแปรผลมีความชัดเจน ผู้ตอบหรือรับการทดสอบต้องมีสมาธิและใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการทดสอบเครื่องมือการวิจัย และไม่ควรได้รับการรบกวนจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้นความยากง่ายของแบบสอบถามควรมีความเหมาะสมกับผู้ตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่เป็นข้อสอบหากข้อคำถามมีความยากในระดับปานกลางค่าความเชื่อมั่นจะมีค่าสูงกว่าข้อสอบที่ง่ายหรือยากมาก

3. ผลการศึกษาประเด็นจุดบกพร่องที่นักเรียนตอบผิด เรื่องวงกลม คือจำสูตรผิด สับสนเครื่องหมายของรัศมี ไม่ยกกำลังสองที่ r^2 และคำนวณผิดพลาดหรือจัดรูปสมการทั่วไปไม่ได้ สับสนเครื่องหมายของสมการรูปมาตรฐาน เรื่องวงรี คือจำสูตรการหาความยาวเลตัสเรกตัมผิด กระจายกำลังสองสมบูรณ์ผิดหรือคำนวณผิด หาจุดศูนย์กลาง และจุดยอดของวงรีไม่ได้ เรื่องพาราโบลา คือคำนวณค่า c ผิด ไม่เข้าใจการหาค่า c และสมการเส้นไดเร็กตริกซ์ และนำจุดโฟกัสมาเป็นจุดยอด เรื่องไฮเพอร์โบลา คือแทนค่า a , b และ c สลับกัน จำหลักการสร้างสมการเส้นกำกับไม่ได้ และแยกส่วนประกอบของสมการไฮเพอร์โบลาไม่ได้ ซึ่งจะพบว่า ทั้ง 4 เรื่องนั้นมีจุดบกพร่องคล้ายกันคือ นักเรียนขาดทักษะในการคิดคำนวณ จำสูตรของส่วนประกอบต่างๆผิด และนักเรียนไม่เข้าใจสมการทั่วไปของแต่ละเรื่อง เพราะลักษณะของสมการนั้นค่อนข้างที่จะคล้ายกัน สัญลักษณ์หรือว่าตัวแปรก็ไม่ต่างกัน ซึ่งการทราบจุดบกพร่องของนักเรียนเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ในเรื่องภาคตัดกรวย ต้องใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องของสมการ และการจัดรูปแทนค่าต่างๆในสูตร ซึ่งมีเนื้อหา วิธีการอยู่หลายวิธี แต่ละวิธีก็มีขั้นตอนและข้อดีข้อเสียที่แตกต่างกัน และถ้านักเรียนไม่มีความรู้พื้นฐานในช่วงชั้นที่ 3 หรือไม่มีประสบการณ์เดิมในการเรียนรู้ จึงทำให้สับสน และไม่เข้าใจในเรื่องภาคตัดกรวยได้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ที่กล่าวว่า คุณภาพของผู้เรียนเมื่อนักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร และอสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และใช้ความรู้ความเข้าใจนี้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ซึ่งการนำแบบทดสอบวินิจฉัยฉบับนี้มาใช้ จะทำให้ทราบว่านักเรียนมีข้อบกพร่องในเรื่องภาคตัดกรวยบกพร่องอย่างไร ทั้งในภาพรวมและรายบุคคล ซึ่งครูผู้สอนจะทราบข้อบกพร่องของนักเรียนได้ชัดเจนและเฉพาะเจาะจง ดังนั้นเมื่อครูได้ทราบข้อบกพร่องในเรื่องใดเพราะเหตุใดได้ตรงจุดแล้วก็จะสามารถปรับวิธีสอนของตน ตลอดจนหาวิธีแก้ หรือหานวัตกรรมมาแก้ปัญหาข้อบกพร่องของนักเรียนได้ตรงจุด เมื่อข้อบกพร่องของนักเรียนหมดไปก็จะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับนฤมล อุดรประจักษ์ (2555) ที่กล่าวว่าแบบทดสอบวินิจฉัยเป็นเครื่องมือที่ใช้ค้นหาข้อบกพร่องทางการเรียน ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบทดสอบเพื่อสำรวจตังลวงแต่ละข้อในแบบทดสอบวินิจฉัยมาจากคำตอบผิด ที่นักเรียนส่วนมาก

ตอบจากแบบทดสอบเพื่อสำรวจ และตัวลวงสามารถบอกถึงสาเหตุข้อบกพร่องลักษณะต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. เมื่อได้ผลของประเด็นจุดบกพร่องของผู้เรียนแล้วในเรื่องภาคตัดกรวยแล้ว โรงเรียนควรใช้เป็นข้อมูลในการจัดพัฒนา ซ่อมเสริมผู้เรียนต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่าข้อสอบมีค่าความยากเท่ากับ 0.42 – 0.78 ซึ่งเป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย แต่เมื่อพิจารณาคะแนนจุดตัดของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 15.07 ในการนำแบบทดสอบไปใช้ควรมีการพิจารณาคะแนนจุดตัดให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน

3. แบบทดสอบวินิจฉัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เหมาะสำหรับดำเนินการสอบแบบอิงเกณฑ์มากกว่าแบบอิงกลุ่ม เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องได้ตรงจุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการเรียนเรื่องภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรมีการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบวินิจฉัยในการเรียนในช่วงชั้นอื่นๆ หรือรายวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นประโยนชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

3. ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีระดับความสามารถต่างกันในการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการ. (2544). *แนวทางการสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กาสัก เต๊ะขันหมาก. (2553). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: สวีริยาสาส์น.

ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2533) *การสอนซ่อมเสริมคณิตศาสตร์.* กรงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล อุดรประจักษ์. (2555). *การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยข้อบกพร่องทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องระบบสมการเชิงเส้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ไพศาล วรคำ. (2552). *การวิจัยทางการศึกษา.* กาฬสินธุ์: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม. ประสานการพิมพ์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิยดา ซ่อนขำ. (2551). *การสร้างแบบทดสอบวินิจฉัยจุดบกพร่องในการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องจำนวนและการดำเนินการ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพ ฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริเดช สุชีวะ. (2550). *การวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้เรียน (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

สมนึก ภัททิยธนี. (2551). *การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

สมวงษ์ แปลงประสพโชคและคณะ. (2551). *ปัญหาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์.* สืบค้น 1 มิถุนายน 2564, จาก http://noykang.blogspot.com

แนวทางและมาตรการการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน: กรณีที่ดินทรงสงวนในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

Guideline and Measures to Land Conflict Management between the Royal Thai Navy and the People: A Case Study of Reserved Land of Tambon Samae San, Sattahip, Chonburi Province

อดุลย์ รักษ์สกุลสงสัย[1]
Adul Raksakulsongsai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและแนวทาง รวมถึงมาตรการในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน ในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี วิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยเทคนิควิจัย ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์จากคำบอกเล่า การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่าพัฒนาการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนดังกล่าวประกอบด้วย ช่วงก่อรูปปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน ช่วงปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนของพื้นที่ทั้งอำเภอสัตหีบ ช่วงปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนเฉพาะที่ตำบลแสมสาร และช่วงปัญหาข้อพาทที่ดินทรงสงวนภายใต้แผนพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่วนแนวทางและมาตรการในการจัดการปัญหาข้อพิพาทจะมีแนวทางของรัฐ แนวทางของชุมชน แนวทางทวนกระแส และแนวทางเชิงบูรณาการ

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางและมาตรการ; การจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดิน; ที่ดินทรงสงวน

Abstract

The objective of the research was to study development and guideline as well as measures to reserved land conflict management between the Royal Thai Navy and the people of reserved land of Tambon Samae San, Sattahip, Chonburi Province. The historical qualitative research methodology consisted of documentary research, oral history, in-depth interview and participant observation as well as non-participant observation were applied to this study. The findings showed that the

Received: 2021-09-05 **Revised**: 2022-04-19 **Accepted**: 2022-05-10

[1] หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Doctor of Philosophy Program in Interdisciplinarity of Sustainable Development, Rambhai Barni Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

development of the research land conflict consisted of problem formation, Sattahip oriented conflict, Samae San oriented conflict, and conflict Eastern Corridor. The guidelines and measures to the land conflict management were state center approach, community center approach, radical and integrated approach.
Keywords: Guideline and Measures; Land Conflict Management; Reserved Land

บทนำ (Introduction)

ตามจริงที่ดินทรงสงวน ตำบลแสมสาร เป็นเขตที่มีปมปัญหามาเกือบ 100 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2465 ที่มีพระราชโองการของรัชกาลที่ 6 เนื่องจากมีการตีความเรื่องที่ดินทรงสงวนแตกต่างกันระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนแสมสาร กล่าวคือ ในขณะที่กองทัพเรือตีความที่ดินทรงสงวนเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ โดยมีกองทัพเรือเป็นผู้ใช้ประโยชน์ ในขณะที่ประชาชนแสมสารตีความว่าที่ดินทรงสงวนนั้น เป็นการสงวนไว้ให้ทั้งภาครัฐและภาคประชาชนก็คือ ส่วนหนึ่งสงวนไว้ให้กองทัพเรือไว้ใช้ประโยชน์ที่เรียกว่า “สงวนโดยแท้” และอีกส่วนหนึ่งสงวนไว้ให้ประชาชนคนไทย มิให้คนต่างชาติ เช่น คนจีนได้ใช้ประโยชน์ ซึ่งที่เรียกว่า “สงวนเทียม” โดยประชาชนต้องขออนุญาตจับจองที่ทรงสงวนจากกองทัพเรือ (ประเสริฐ พิทักษ์กรณ์, สัมภาษณ์, วันที่ 31 ตุลาคม 2561)

ถึงแม้ปัญหาข้อพิพาทเรื่องที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือและประชาชนแสมสารนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยปัญหาการครอบครองที่ดินของราษฎรในตำบลแสมสารมีทั้งหมด 4 ครั้งด้วยกัน คือ การวินิจฉัยครั้งที่ 1 พ.ศ. 2515 การวินิจฉัยครั้งที่ 2 พ.ศ. 2534 การวินิจฉัยครั้งที่ 3 พ.ศ. 2538 การวินิจฉัยครั้งที่ 4 พ.ศ. 2541 (วานิตย์ อินทรักษ์, 2542)

จากการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาทั้ง 4 ครั้ง ยังไม่สามารถยุติปัญหาข้อพิพาทระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนแสมสารลงได้จนมาถึงในปัจจุบันพบว่า ปัญหาที่ดินในแสมสารมีความซับซ้อนและเกี่ยวโยงกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนกว้างขวางออกไปจากเดิมที่เป็นมาคือ จากกลุ่มราษฎรที่อาศัยอยู่ก่อนการสร้างฐานทัพเรือสัตหีบได้ขยายไปสู่กลุ่มผู้นำในท้องถิ่น กลุ่มชาวบ้านกลุ่มใหม่ที่เข้ามาสร้างบ้านที่อยู่อาศัย และผู้นำทหารเรือที่เข้าไปบุกรุกใช้พื้นที่ดังกล่าว ดังนั้น ในช่วงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ทางกองทัพเรือจึงได้อาศัยคำสั่งเรื่องการปราบปรามผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2558 มาเป็นเครื่องมือในการนิยามทางวาทกรรมว่า กลุ่มบุคคลที่บุกรุกที่ดินทรงสงวนของกองทัพเรือถือได้ว่าเป็นผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นและกองทัพเรือก็ได้พยายามผลักดันบุคคลดังกล่าวที่บุกรุกออกจากพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ เช่น สั่งให้รื้อถอนหรือดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมาย เป็นต้น นอกจากนี้ ปัญหาแย่งชิงที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนได้กลายเป็นข้อพิพาทที่ร้อนแรงขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการประกาศแผนการใช้ที่ดินในภาพรวมในช่วง 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580) ของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยสาระสำคัญหนึ่งของแผนดังกล่าวที่เกี่ยวข้องก็คือ การใช้ที่ดินเพื่อเป็น มหานครการบินภาคตะวันออก (aerotropolis) ภายในรัศมี 30 กิโลเมตร จากสนามบินนานาชาติอู่ตะเภาซึ่งจะประกอบด้วยพื้นที่ที่รองรับการพัฒนาของสนามบินและกิจการที่สืบเนื่องจากสนามบินไว้ภายในเมืองรอบสนามบินอู่

ตะเภา ซึ่งแบ่งออกเป็นเมืองศูนย์กลางการเมืองและศูนย์กลางธุรกิจจำนวน 500 ไร่ รวมถึงเมืองธุรกิจการบินโดยพื้นที่ทั้งหมดนี้อาจจะประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เราพบว่า การกำหนดเขตชั้นในของการบินภาคตะวันออกนั้นจะมีรัศมี 10 กิโลเมตรรอบสนามบินโดยมีการใช้พื้นที่ประมาณ 104,000 ไร่ ซึ่งจะครอบคลุมชุมชนที่สำคัญได้แก่ สัตหีบและบ้านฉางซึ่งรวมถึงพื้นที่ของตำบลแสมสารที่เป็นข้อพิพาทระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนด้วย ผลที่ตามมาก็คือ ถ้ามีการกำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษของอีอีซีในภายหลัง กองทัพเรือก็อาจจะทวงคืนพื้นที่ที่ดินทรงสงวนจากประชาชนนำไปใช้เพื่อเป็นเขตส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษของเมืองการบินภาคตะวันออก (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ปัญหาพิพาทเรื้อรังระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนแสมสารมีแนวทางและมาตรการในการจัดการอย่างไร โดยคาดหวังว่าจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื้อรังที่มีมายาวนานให้สามารถแก้ไขได้อย่างยั่งยืนอันเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับหลักสูตรสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน ในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในงานวิจัยนี้จะใช้การวิจัยแนวสหวิทยาการแบบข้ามพ้นสาขา (transdisciplinary approach) สหวิทยาการแนวข้ามพ้นสาขาเป็นการศึกษาแบบองค์รวมที่ตั้งอยู่บนฐานคิดว่าสังคมไม่ได้แยกออกเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมตามสาขาวิชาตั้งแต่เริ่มแรก แล้วนำปัจจัยด้านต่างๆ ของแต่ละสาขาวิชามาผสมผสานในรูปของสหวิทยาการในภายหลัง แต่การวิจัยข้ามพ้นสาขาเป็นวิธีคิดที่ใช้วิเคราะห์ภาพรวมที่ครอบคลุมทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม นิเวศวิทยาและการเมืองในฐานะที่เป็นระบบความรู้ที่เป็นหนึ่งเดียวกัน

ส่วนวิธีการวิจัยที่จะใช้ภายใต้แนวสหวิทยาการแบบข้ามพ้นสาขาในวิทยานิพนธ์นี้ก็คือวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ ดังนั้น หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีวิทยาการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถกำหนดวิธีการวิจัยได้ดังนี้

3.1 การวิจัยเอกสาร (documentary research) จะใช้ทั้งเอกสารชั้นต้น และเอกสารชั้นรอง

3.2 การสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (oral history) จะเน้นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้อาวุโสที่ยังมีชีวิตอยู่ในตำบลแสมสาร

3.3 การสัมภาษณ์เจาะลึก จะเน้นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งตัวแทนกองทัพเรือ และผู้นำชุมชน

3.4 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม (participant observation and non-participant observation) เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่ ดังนั้น จึงสัมผัสข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ในพื้นที่ รวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนด้วย

3.5 การตรวจสอบข้อมูล จะใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าโดยพิจารณาถึงผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกัน รวมถึงแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันด้วย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้การตีความหมายทางสังคมและใช้การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย (Research Results)

ในการนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับพัฒนาการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจะแบ่งพัฒนาการเชิงประวัติศาสตร์ดังกล่าวออกเป็น 4 ช่วงคือ

1. ช่วงการก่อรูปของปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่าง พ.ศ. 2457–2515 หลังจากที่มีพระราชโองการของรัชกาลที่ 6 เกี่ยวกับการสร้างฐานทัพเรือในปี พ.ศ. 2457 แล้ว พบว่า ยังไม่เกิดปัญหาข้อพิพาทระหว่างชาวบ้านกับกองทัพเรือเนื่องจากในช่วงนี้ยังไม่เกิดปัญหาข้อพิพาทเกี่ยวกับปัญหาที่ดินทรงสงวนเนื่องจากการสงวนและจับจองที่ดินของทหารเรือยังต้องมีกระบวนการดำเนินการผ่านกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ ทหารเรือในช่วงนั้นยอมรับการดำรงอยู่ของชุมชนที่มีอยู่ก่อนพระบรมราชโองการของรัชกาลที่ 6 จนกระทั่งเมื่อกองทัพเรือได้เข้ามาปักแนวเขตก่อกำแพงในปี พ.ศ. 2503 และในปี พ.ศ. 2504 กองทัพเรือได้อ้างว่าพบเอกสารแผนที่จากองจดหมายเหตุเขตที่ดินทรงสงวนซึ่งเป็นประโยชน์กับกองทัพเรือเป็นหลัก ดังนั้น ให้ความขัดแย้งระหว่างประชาชนและทหารเรือ ในประเด็นที่ทรงสงวน เริ่มขยายวงกว้างมากขึ้น กล่าวคือ จากตำบลสัตหีบสู่ตำบลพลูตาหลวง และตำบลแสมสารเนื่องจากเอกสารสิทธิที่เคยออกมาก่อนตามประมวลกฎหมายที่ดินจึงไม่ชอบด้วยกฎหมายและถือว่าที่ดินบริเวณนี้ยังไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของราษฎรรายใดเพราะทหารเรือไม่เคยอนุญาตให้ราษฎรรายใดจับจองมาก่อนและทหารเรือเองอาจมีสิทธิในที่ดินบริเวณนี้

2. ช่วงปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนของพื้นที่ทั้งอำเภอสัตหีบ พ.ศ. 2515-2538 ข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนปรากฏเป็นความขัดแย้งถึงขั้นมีการระดมมวลชนของประชาชนอำเภอสัตหีบ

เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2515 เมื่อประชาชนได้ข่าวจากอำเภอสัตหีบว่าทหารเรือหรือชื่อในสมัยนั้นคือสถานีทหารเรือสัตหีบ จะเคลื่อนไหวออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงในแนวเขตที่ปรับไว้ตามเส้นดินสอสีน้ำเงิน ราษฎรสัตหีบได้รวมตัวกันคัดค้านไปยังอำเภอและทำเนียบรัฐบาล ทางทหารเรือจึงได้ทำหนังสือผ่านกระทรวงกลาโหมขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินทรงสงวนว่ากองทัพเรือมีกรรมสิทธิ์โดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับที่ดินในเขตพระราชทานหรือไม่และราษฎรทีได้ครอบครองที่ดินในเขตทรงสงวนมาก่อนมีพระบรมราชโองการและพระราชทานแก่กองทัพเรือโดยมีหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน เช่น โฉนดตราจอง หรือ น.ส. 3 ยังคงมีสิทธิประเภทใดอยู่หรือไม่เพียงใด ผลของการวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า เมื่อกรมหลวงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์เสนาธิการทหารเรือจัดทำแผนที่ขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 6 ทรงอนุญาตจึงเป็นอันว่ากำหนดเขตที่ผู้ว่าราชการเมืองชลบุรีกำหนดไว้เป็นเลาๆ ต้องถูกเพิกถอนไปในตัวคงมีเขตแน่นอนอยู่สองเขต เขตที่หวงห้ามแท้ซึ่งทางทหารเรือมีกรรมสิทธิ์สมบูรณ์เขตหนึ่ง ส่วนอีกเขตหนึ่งทหารเรือไม่มีกรรมสิทธิ์ มีแต่อำนาจที่จะอนุญาตให้คนไทยเข้ามาจับจองเพื่อที่จะกันมิให้คนต่างด้าวมาจับจองหรือรับซื้อไปได้เท่านั้น

หลังเหตการณ์14 ตุลาคม พ.ศ.2516 ซึ่งนำไปสู่บรรยากาศประชาธิปไตย ราษฎรได้โอกาสดังกล่าวรวมตัวกันในช่วงต้นเดือนมีนาคมพ.ศ.2517เพื่อขอให้รัฐบาลหาทางแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากปัญหาการออกเอกสารสิทธิไม่ได้มาผนวกกับมาตรการกดดันของทหารเรือให้ประชาชนต้องละทิ้งพื้นที่ มาตรการกดดันในขณะนั้นคือการไม่อนุญาตหรือชะลอการอนุญาตปลูกสร้างบ้านเรือนและการขอมีไฟฟ้าใช้ในพื้นที่อำเภอสัตหีบซึ่งราษฎรต้องขอผ่านทหารเรือและขออนุญาตจากทหารเรือตามลำดับ ประกอบกับทางทหารเรือมีความพยายามจะย้ายที่ว่าการอำเภอสัตหีบและสถานีตำรวจภูธรอำเภอสัตหีบออกไปอยู่ที่ตำบลบางเสร่หรือที่หมู่บ้านบ้านอำเภอ ตำบลนาจอมเทียน และต้องการปิดถนนสุขุมวิทที่ผ่านหน้าสนามบินอู่ตะเภาและให้ออกไปใช้ถนนตัดใหม่เนื่องจากว่ามีรถผ่านไปมามากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัยต่อราชการทหารเรือ ดังนั้นรัฐบาลสมัยนั้นมีนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้พลอากาศเอกทวี จุลทรัพย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นผู้รับผิดชอบ ผลการพิจารณาพบว่า อำนาจที่ทหารเรือจะอนุญาตให้คนไทยจับจองที่ดินในเขตทรงสงวนน่าจะถูกยกเลิกไปแล้วโดยประมวลกฎหมายที่ดินเพราขัดกับกฎหมายที่ดิน เขตทรงสงวนจะให้ราษฎรขอรังวัดออกโฉนดได้ (ไพศาล สุทธวีระ, 2560)

3. ช่วงปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนของตำบลแสมสารทับซ้อนกับปัญหาเขตหวงห้ามสำหรับราชการทหารเรือ พ.ศ. 2538 – 2562 ในช่วงนี้เราจะพบว่ามีจุดเปลี่ยนของปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนที่สำคัญนับแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแจ้งหลักการการออกเอกสารสิทธิให้

ประชาชนทราบในปี 2517คือราชการกรมที่ดินได้ยึดถือตามหลักการดังกล่าวโดยได้ดำเนินการออกเอกสารสิทธิโฉนด และ นส.3 นส.3 ก แก่ราษฎรที่ถูกระบุว่าอยู่ในเขตทรงสงวนมาโดยตลอดและทางทหารเรือ ไม่ขัดข้องในการออกเอกสารสิทธิ เว้นตำบลแสมสารตำบลเดียวที่ไม่สามารถออกเอกสารสิทธิได้เนื่องจากตำบลนี้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นเขตหวงห้ามสำหรับราชการทหารเรือซ้อนทับเขตทรงสงวนขึ้นมาอีกหนึ่งฉบับซึ่งมีชื่อตามกฎหมายว่า พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินท้องที่อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2479 และจากการมีพระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าวทางฐานทัพเรือสัตหีบจึงมีนโยบายจะให้ราษฎรในพื้นที่แห่งนี้อพยพออกจากพื้นที่ (ไพศาล สุทธวีระ, 2560)

ในขณะที่ชาวแสมสารยังคงเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิในที่ดินทรงสงวนดังจะเห็นได้จากในปี 2540 ราษฎรตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้รวมตัวกันชุมนุมประมาณ 500 คน ณ ที่ว่าการอำเภอสัตหีบ เพื่อเรียกร้องให้ทางราชการออกเอกสารสิทธิให้แก่ราษฎร (วานิตย์ อินทรักษ์, 2542) นอกจากนี้ หลังจากที่หนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกาในปี พ.ศ. 2542 มีผลให้ปัญหาการออกเอกสารสิทธิตามที่กรมที่ดินมีการเดินสำรวจนั้นได้รับการผ่อนปรนคลี่คลายขึ้นในกลุ่มประชาชนอำเภอสัตหีบอีก 4 ตำบล ยกเว้นตำบลแสมสาร คือ ตำบลสัตหีบ ตำบลนาจอมเทียน ตำบลบางเสร่ และตำบลพลูตาหลวง ต่างก็ได้รับเอกสารสิทธิที่เป็นโฉนดที่ดินทั้งหมดมีแต่เพียงประชาชนตำบลแสมสารเท่านั้นที่ไม่สามารถนำเอกสารสิทธิที่ส่วนใหญ่เป็น ส.ค. 1 มาออกโฉนดได้ นอกจากนี้ ทางฐานทัพเรือสัตหีบก็ยังมีนโยบายที่จะอพยพประชาชนที่อยู่เขตหวงห้ามตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2479 ออกไปด้วย ดังนั้น จึงยังมีการคัดค้านจากประชาชนตำบลแสมสารทั้งเรียกร้องขอพิสูจน์สิทธิและนำเอกสาร ส.ค.1 มาออกโฉนดต่อไปแต่เพียงตำบลเดียว

ในช่วงของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทโอชา ทางกองทัพเรือจึงได้อาศัยคำสั่งเรื่องการปราบปรามผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2558 มาเป็นเครื่องมือในการนิยามทางวาทกรรมว่า กลุ่มบุคคลที่บุกรุกที่ดินทรงสงวนของกองทัพเรือถือได้ว่าเป็นผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นและกองทัพเรือก็ได้พยายามผลักดันบุคคลดังกล่าวที่บุกรุกออกจากพื้นที่ในรูปแบบต่างๆ เช่น สั่งให้รื้อถอนหรือดำเนินการฟ้องร้องทางกฎหมาย เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาที่ดินทรงสงวนในตำบลแสมสารจึงได้กลายมาเป็นประเด็นข้อพิพาทที่ร้องแรงในปัจจุบันครั้งหนึ่ง

4. ช่วงปัญหาข้อพาทที่ดินทรงสงวนภายใต้แผนพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2562 – จนปัจจุบัน ปัญหาแย่งชิงที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชนได้กลายเป็นข้อพิพาทที่ร้อนแรงขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อมีการประกาศแผนการใช้ที่ดินในภาพรวมในช่วง 20 ปี (พ.ศ. 2560-2580) ของเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกโดยสาระสำคัญหนึ่งของแผนดังกล่าวที่เกี่ยวข้องก็คือ

การใช้ที่ดินเพื่อเป็น มหานครการบินภาคตะวันออก (aerotropolis) ภายในรัศมี 30 กิโลเมตร จากสนามบินนานาชาติอู่ตะเภาซึ่งจะประกอบด้วยพื้นที่ที่รองรับการพัฒนาของสนามบินและกิจการที่สืบเนื่องจากสนามบินไว้ภายในเมืองรอบสนามบินอู่ตะเภา ซึ่งแบ่งออกเป็นเมืองศูนย์กลางการเมืองและศูนย์กลางธุรกิจจำนวน 500 ไร่ รวมถึงเมืองธุรกิจการบินโดยพื้นที่ทั้งหมดนี้อาจจะประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ภายใต้บริบทใหม่ของของแผนอีอีซีได้เกิดการเคลื่อนไหวอีกแนวหนึ่งของกลุ่มคนในแสมสารที่เรียกว่า กลุ่มแสมสารรักษ์ถิ่น ได้นำเสนอการต่อสู้อีกแนวหนึ่งโดยเริ่มจากการมองปัญหาที่ข้อพิพาทที่ดินแสมสารกับอนาคตของการขยายตัวของอีอีซีเนื่องจากผังเมืองอีอีซีนั้นระบุให้พื้นที่แสมสารเป็นพื้นที่สีขาวที่อยู่ภายใต้ดุลยพินิจขององทัพเรือในการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนระหว่างกองทัพเรือกับประชาชน ในเขตตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า มีแนวทางที่นำเสนอออกมาเป็น 3 แนวทางดังนี้

1. แนวทางของรัฐในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน แนวทางนี้ตั้งอยู่บนฐานคิดของรัฐในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนว่า พระบรมราชโองการของรัชกาลที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2457 ที่ถือว่าพระบรมราชโอการในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ถือเป็นกฎหมาย จากฐานคิดที่ว่า พระบรมราชโองการดังกล่าวมีสถานภาพเป็นกฎหมายทำให้กองทัพเรือนิยามที่ดินในตำบลแสมสารว่า เป็นที่ดินทรงสงวน (กองอสังหาริมทรัพย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ, 2562) ถึงแม้ที่ดินในตำบลแสมสารจะอยู่ในเขตทรงสงวน แต่กองทัพเรือก็ไม่สามารถอนุญาตให้ราษฎรในเขตดังกล่าวสามารถจับจองที่ดินได้เนื่องจากกองทัพเรือได้อ้างว่า ได้ตราพระราชกฤษฎากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2479 ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแสมสารทั้งแปลง หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2526 กองทัพเรือก็ยังได้นำที่ดินในเขตตำบลแสมสารขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุเพื่อใช้ในราชการทหารเรือตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2526 อีกด้วย (กองอสังหาริมทรัพย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ, 2562) การอ้างกฎหมายทั้งสองฉบับดังกล่าวของกองทัพเรือมีเหตุผลมาจากปัญหาเรื่องความมั่นคงเป็นสำคัญดังคำกล่าวที่ว่า (กองอสังหาริมทรัพย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ, 2562)

จากการที่ในปัจจุบันมีราษฎรเข้าถือครองทำประโยชน์ซึ่งทางกองทัพนิยามว่าเป็นการบุกรุก ยึดถือครอบครองประมาณ 1,991 ไร่ กองทัพเรือจึงได้แบ่งพื้นที่ในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินในเขตพื้นที่แสมสารออกเป็น 4 ส่วนด้วยกันคือ (กองอสังหาริมทรัพย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ, 2562, ; สุวัฒน์ สุดจิตร์สมโภชน์, 2563)

พื้นที่ส่วนที่หนึ่ง บริเวณปลายแหลมแสมสารเนื้อที่ประมาณ 700 ไร่ กองทัพเรือนิยามว่าเป็นพื้นที่ที่ราษฎรอยู่อาศัยโดยไม่มีกรรมสิทธิ์ แต่ราษฎรอ้างสิทธิการครอบครองโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือแจ้งการครอบครอง (ส.ค. 1) และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) จำนวน 137 ราย ใน (ที่ดิน 236 แปลง) กองทัพเรือเห็นว่า ราษฎรในพื้นที่นี้ต้องเช่ากับกรมธนารักษ์ตามระเบียบกระทรวงการคลัง

พื้นที่ส่วนที่สอง เนื้อที่ประมาณ 972-2-36 ไร่ เป็นพื้นที่ที่กองทัพนิยามว่า ราษฎรอ้างการครอบครองโดยมีหลักฐานเป็นหนังสือแจ้งการครอบครอง (ส.ค. 1) และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) จำนวน 16 ราย (ที่ดิน 20 แปลง) และพื้นที่ดังกล่าวได้เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์สิทธิ์แล้วพบว่า เป็นการแจ้งการครอบครองทับที่ดินของรัฐ ดังนั้น จึงไม่เกิดให้เกิดสิทธิในที่ดิน แต่ราษฎรบางส่วนยังไม่ยอมรับผลการพิสูจน์สิทธิ์

พื้นที่ส่วนที่สาม เนื้อที่ประมาณ 319 ไร่ เป็นพื้นที่ที่กองทัพเรือนิยามว่า เป็นพื้นที่ที่ราษฎรอาศัยอยู่หนาแน่นและเป็นพื้นที่ที่ล่อแหลมต่อการบุกรุกเพิ่มเติมมีราษฎรขอพิสูจน์สิทธิ์ตามแนวทางของกรรมการแก้ไขปัญหาบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.) กองทัพเห็นว่าส่วนใหญ่ไม่มีหลักฐานแจ้งการครอบครอง ดังนั้น จึงเป็นพื้นที่ที่กองทัพจะจัดให้ราษฎรเช่าอยู่อาศัยกับกรมธนารักษ์โดยไม่ให้กรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับพื้นที่ส่วนที่หนึ่ง

พื้นที่ส่วนที่สี่ เนื้อที่ประมาณ 430 ไร่ เป็นพื้นที่ที่ราษฎรอยู่อาศัยทำกินปลูกพืชไร่ กองทัพเรือได้เข้าใช้ประโยชน์แล้วโดยให้เป็นที่ตั้งหน่วยสงครามพิเศษทางเรือ กองเรือยุทธการสำหรับเป็นสนามฝึกและได้ทำการอพยพราษฎรที่เคยอยู่อาศัยทำกินเข้าไปอยู่ในพื้นที่ส่วนที่สาม

ส่วนกลยุทธ์ของรัฐโดยการนำของกองทัพเรือมุ่งจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนด้วยการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก การบังคับใช้กฎหมายเป็นการบังคับโดยอาศัยอำนาจรัฐ (state power) และกลไกของรัฐ (state apparatus) ที่เกี่ยวข้องในกระทรวงทบวงกรมต่างๆ การใช้อำนาจบังคับของทหารเรือที่มีต่อราษฎรชาวแสมสารสามารถสะท้อนได้จากความรู้สึกของผู้นำแสมสารที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหวตรงข้ามกับทหารเรือในฐานะที่เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนมาถึงเป็นกำนันที่เกษียณในปี พ.ศ. 2538 ที่ว่า (เสน่ห์ พิทักษ์กรณ์, สัมภาษณ์, วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“เค้าถือว่าผมไม่ใช่คู่ขัดแย้งแต่เป็นศัตรูของทหาร”

แนวทางการแก้ไขปัญหาหลักของทหารเรือที่มีต่อราษฎรแสมสารที่ถือว่าได้เข้าครอบครองที่ราชพัสดุโดยดำเนินการให้ราษฎรดังกล่าวเช่าที่ดินราชพัสดุมีกำหนดระยะเวลาตั้งแต่ 3

ปี สูงสุดไม่เกิน 30 ปี ในอัตราค่าเช่าที่ผ่อนปรนปรากฏว่า มีราษฎรชาวแสมสารเข้าร่วมรับฟังประมาณ 300 คน (สุวัฒน์ สุดจิตร์สมโภชน์, 2563)

นอกจากนี้ จากการบังคับใช้กฎหมายของทหารเรือตลอดเวลาที่ผ่านมา เช่น ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 ในที่สุดก็นำมาสู่การฟ้องร้องของกองทัพเรือโดยได้รับมอบอำนาจจากกรมธนารักษ์ในฐานะที่เป็นส่วนราชการผู้ใช้ประโยชน์ในที่ราชพัสดุ ได้ดำเนินคดีกับราษฎรชาวแสมสารที่ไม่ยินยอมเช่าที่ดินราชพัสดุโดยถือว่าเป็นผู้บุกรุก กองทัพเรือได้ดำเนินการฟ้องคดีทั้งคดีแพ่งและอาญารวม 78 คดี โดยคดีแพ่งเป็นข้อหาละเมิดสิทธิครอบครองเพื่อขับไล่จำนวน 2 คดี และเป็นคดีอาญาฐานความผิดก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างในเขตปลอดภัยในราชการทหารโดยไม่ได้รับอนุญาตจำนวน 58 คดี (สุวัฒน์ สุดจิตร์สมโภชน์, 2563)

2. แนวทางของชุมชนในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน แนวทางในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนโดยชุมชนตั้งอยู่บนฐานคิดการยอมรับพระบรมราชโองการเมื่อปี พ.ศ. 2457 เกี่ยวกับที่ดินทรงสงวน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้สร้างวาทกรรมอ้างสิทธิของชุมชนที่ดำรงอยู่ก่อนการประกาศเป็นที่ดินทรงสงวน ในขณะเดียวกันชุมชนก็ได้อ้างสิทธิของชุมชนโดยพยายามอธิบายและให้เหตุผลว่า ชุมชนแสมสารเป็นชุมชนเก่าแก่ ก่อนที่จะมีพระบรมราชโองการของรัชกาลที่ 6 เช่น 1. การอ้างพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 5 เรื่อง เสด็จประพาสเมืองจันทบุรี ในปี พ.ศ. 2419 การดำรงอยู่ของชุมชนวัดช่องแสมสารโดยอาศัยวัดช่องแสมสารที่มีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้น

กลยุทธ์ของชุมชนชาวแสมสารในจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนมุ่งใช้การกดดันทางการเมืองโดยใช้รูปแบบการต่อสู้ที่อาจจะเรียกว่า เป็นการต่อสู้ในแนวรัฐศาสตร์ เช่น การชุมนุมประท้วง เป็นต้น กลยุทธ์การกดดันทางการเมืองของชุมชนแสมสารสะท้อนได้จากคำพูดของผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ในช่วงที่ชาวแสมสารเริ่มมีการชุมนุมประท้วงและเป็นผู้นำในการประท้วงมาตลอดจนเกษียณอายุในตำแหน่งกำนันตำบลแสมสาร ปี พ.ศ. 2538 ที่ว่า (เสน่ห์ พิทักษ์กรณ์, สัมภาษณ์, วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563)

“เราเดินขบวนบ่อยมาก เดินทุกในอำเภอ เพราะจะนับหนึ่งที่อำเภอ ต่อจากนั้นจะเป็นจังหวัดและกรุงเทพฯ”

กลยุทธ์การเดินขบวนประท้วงของชาวแสมสารนั้นถือเป็นกิจกรรมหลักที่จำเป็นจะต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดจังหวะก้าวในการทำกิจกรรมให้ได้ผล ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงพลังของการเดินขบวนประท้วงที่มีประสิทธิภาพในช่วงการเมืองแบบประชาธิปไตยเลือกตั้ง ดังคำกล่าวของผู้นำ

ในการจัดตั้งการเดินขบวนของชุมชนแสมสารดังที่ว่า (เสน่ห์ พิทักษ์กรณ์, สัมภาษณ์, วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2563)

"ถ้ารัฐประหารเราไม่เดินขบวนถือเป็นยุทธศาสตร์เพราะถ้ามีรัฐประหาร ทหารก็จะเคลื่อนไหว แต่ถ้าเดินขบวนหลังรัฐบาลเลือกตั้งก็จะช่วยประชาชนได้มากกว่าเพราะเรื่องฐานเสียง"

ตัวอย่างเช่น ในช่วงหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคมพ.ศ.2516 ซึ่งนำไปสู่บรรยากาศประชาธิปไตยและอำนาจของฝ่ายทหารที่ลดลงราษฎรได้มีโอกาสรวมตัวกันในช่วงต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2517 หรือช่วงหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬซึ่งเป็นการปะทะระหว่างทหารกับชนชั้นกลางในเมือง ทหารต้องยอมถอยจากการเมืองกับเข้าสู่กองทัพนั้นชาวแสมสารก็ได้ใช้โอกาสดังกล่าวในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อหวังจะจัดการปัญหาข้อพาทเกี่ยวกับที่ดินทรงสงวนโดยในปี พ.ศ. 2536 ราษฎรตำบลแสมสารร้องเรียนต่อคณะกรรมาธิการปกครอง สภาผู้แทนราษฎร

3. แนวทางทวนกระแสในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน แนวทางในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนของกลุ่มทวนกระแสตั้งอยู่บนฐานคิดการวิเคราะห์ว่า พระบรมราชโองการเมื่อปี พ.ศ. 2457 เรื่อง การสงวนที่ดินที่สัตหีบให้เป็นฐานทัพเรือนั้นไม่มีสถานภาพเป็นกฎหมายที่จะบังคับใช้ได้ ดังนั้น กลุ่มทวนกระแสจึงได้เสนอว่า "ไม่มีเขตทรงสงวนที่ราษฎรต้องขออนุญาตจับจองจากกองทัพเรือ" เนื่องจากการปกครองในสมัย ร.6 มีการใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นหลักในการบริหารแผ่นดิน การมีกฎหมายที่ดินเป็นกรอบในการอนุญาตให้จับจองที่ดินสาธารณะ และการพระราชทานกรรมสิทธิที่ดินทรงสงวนแก่ทหารเรือนั้นทหารเรือจะต้องมีอำนาจในเรื่องการอนุญาตให้ราษฎรจับจองที่ดินควบคู่ไปกับการอนุญาตให้ราษฎรตัดฟันไม้แล้วเก็บเงินค่าภาคหลวงให้กับทางราชการ แต่ในความเป็นจริงไม่ปรากฏลักษณะเช่นนี้ จากฐานคิดดังกล่าวทำให้กลุ่มทวนกระแสมุ่งเสนอให้มีการล้มการนำที่ดินของตำบลแสมสารที่มีข้อพิพาทไปเป็นที่ราชพัสดุว่าเป็นการประกาศที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กลยุทธ์ของกลุ่มทวนกระแสในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนมุ่งใช้การต่อสู้แนวหลักนิติศาสตร์ คือ การใช้กระบวนการยุติธรรมที่ตั้งอยู่บนฐานการปกครองด้วยหลักนิติธรรม (rule of Law) (Heywood, 2015) ดังนั้น การเคลื่อนไหวของกลุ่มทวนประแสจึงให้ความสำคัญต่อการฟ้องร้องคดีต่อศาลเพื่อหวังคำพิพากษาที่จะเป็นข้อยุติในการแก้ไขข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนในเขตตำบลแสมสาร

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งแนวทางของรัฐนำโดยทหารเรือ แนวทางของชุมชน และแนวทางทวนกระแส ก็จะพบว่า ยังไม่มีแนวทางใดที่สามารถยุติข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนของตำบลแสมสารได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากแต่ละแนวทางก็มีจุดอ่อนหรือข้อจำกัดที่สำคัญดังนี้

1. แนวทางของรัฐในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนมีจุดอ่อนการเน้นแต่การใช้อำนาจที่เป็นไม้แข็ง (hard power) การใช้อำนาจที่เป็นไม้แข็งของทหารเรือในการจัดการปัญหาที่ดินทรงสงวนของตำบลแสมสารนั้นเป็นการใช้อำนาจในลักษณะที่เป็นการสั่งการตามลำดับชั้นทางสังคม (hierarchy) ดังนั้น จึงเป็นการใช้อำนาจในเชิงกดขี่ (power-over) ในรูปของการบังคับใช้กฎหมาย การเน้นแต่การใช้อำนาจที่เป็นไม้แข็งของทหารเรือจึงเป็นการละเลยวิธีการใช้อำนาจที่เป็นไม้นวม (soft power) กับประชาชนชาวแสมสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่ประชาชนในปัจจุบันมีสิทธิเสรีภาพในการเป็นพลเมืองมากขึ้น ผลที่ตามมากลายมาเป็นจุดอ่อนในการจัดการปัญหาที่ดินทรงสงวนของแสมสาร กล่าวคือ การใช้อำนาจที่เป็นไม้แข็งโดยมีกฎหมายบังคับทำให้ข้อพิพาททหารเรือกับประชาชนมิอาจยุติลงได้แต่กลับยืดเยื้อมาเป็นเวลาร่วม 50 ปี

2. แนวทางของชุมชนในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน มีจุดอ่อนก็คือ ข้อเรียกร้องหลักของชุมชนแสมสารก็คือ การให้ชาวบ้านแสมสารทั้งชุมชนได้รับกรรมสิทธิ์ในที่ดินทรงสงวนเนื่องจากมองว่าการขอกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นรายบุคคลหรือครอบครัวนั้นถือว่าเป็นการเอาตัวรอด ข้อเรียกร้องการขอกรรมสิทธิ์ในที่ดินทรงสงวนให้แก่ชาวบ้านทั้งตำบลนั้นถือเป็นข้อเรียกร้องที่มีจุดอ่อนในการยุติปัญหาข้อพิพาทเนื่องจากราษฎรในตำบลแสมสารที่มีอยู่ 100 กว่าหลังคาเรือนในปี พ.ศ. 2530 นั้นไม่ใช่ทุกครัวเรือนจะตั้งบ้านเรือนก่อนการมีพระบรมราชโองการในปี พ.ศ. 2457

3. แนวทางทวนกระแสในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวน มีจุดอ่อนก็คือ แนวคิดของกลุ่มทวนกระแสเสนอว่า สัตหีบรวมถึงแสมสารไม่มีเขตทรงสงวนที่ราษฎรต้องขออนุญาตจับจองจากกองทัพเรือ มีฐานะเป็นเพียงวาทกรรมต่อต้าน (counter discourse) ที่ขาดการสนับสนุนจากฐานมวลชน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาฐานคิดของผู้พิพากษาที่ยังยึดกับแนวกระแสหลักทางกฎหมาย แนวกระแสหละกฐานกฎหมายของผู้พิพากษานั้นตั้งอยู่บนวิธีคิดที่ว่า (ที่หลวงก็ต้องเป็นของหลวง ดังนั้น ในการตัดสินคดีผู้พิพากษาที่มีวิธีคิดเช่นนี้ก็จะมีธงของการตัดสินอยู่แล้วโดยไม่ได้พิจารณาถึงหลักฐานอื่นๆ (พลเรือเอกวรศักดิ์ จันหนู, สัมภาษณ์, วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563) ตัวอย่างเช่น เมื่อกลุ่มทวนกระแสได้เคลื่อนไหวตามแนวนิติศาสตร์โดยการฟ้องศาลปกครองเพื่อล้มที่ราชพัสดุแต่ศาลปกครองไม่รับคำร้องเนื่องจากศาลยังมีฐานพระบรมราชโองการนั้นมีสถานภาพทางกฎหมาย (มงคล พวงสิน, สัมภาษณ์, วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2563)

จากจุดอ่อนดังกล่าวจึงควรใช้แนวทางเชิงบูรณาการในการจัดการปัญหาข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนคือ การมีมาตรการการให้กรรมสิทธิ์สำหรับชุมชนที่มีอยู่ก่อนฐานทัพเรือและไม่มีหลักฐาน ส.ค. 1 รวมถึงมาตรการการให้กรรมสิทธิ์สำหรับกลุ่มที่มี ส.ค. 1 ก่อนปี พ.ศ. 2479 แต่หลังพระบรมราชโองการ พ.ศ. 2457 และสำหรับกลุ่มไม่มีเอกสารสิทธิ์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้ามาอยู่และใช้ที่ดินใน

แสมสารในภายหลัง ควรให้เป็นการเช่าที่ดินโดยการทำเป็นสัญญาระหว่างกรมธนารักษ์กับชาวบ้านโดยตรงโดยกองทัพเรือในฐานะที่เป็นเพียงผู้ใช้ประโยชน์จากที่ดินของรัฐไม่ควรเป็นผู้มีบทบาทในการเช่าที่ดิน กล่าวคือ การเช่าที่ดินไม่ควรต้องได้รับการอนุญาตจากทหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยพบได้ว่า แนวทางในการแก้ไขข้อพิพาทที่ดินทรงสงวนในเขตตำบลแสมสารจำเป็นต้องอาศัยแนวทางในเชิงบูรณาการระหว่างแนวทางของรัฐ แนวทางของชุมชน และปนวทางของกลุ่มทวนกระแส โดยมีกลยุทธ์ในเชิงมาตรการที่สำคัญคือ

1. กากลุ่มประชาชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนการอนุญาตของรัชกาลที่ 6 ให้ทหารเรือสร้างฐานทัพเรือสัตหีบของให้ใช้มาตรการพิสูจน์สิทธิ์โดยอาศัยหลักฐานที่มากกว่าหลักฐานทางกฎหมาย คือ หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

2. กลุ่มประชาชนที่มีเอกสารสิทธิ์เป็น ส.ค. 1 ก่อน พ.ศ. 2479 ขอให้ใช้มาตรการพิสูจน์สิทธิ์เพื่อการออกโฉนดต่อไป

3. กลุ่มประชาชนแสมสารที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์เลยรวมถึงคนที่มาตั้งถิ่นฐานภายหลังให้ใช้มาตรการการเช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์โดยตรงโดยไม่ต้องขออนุญาตจากกองทัพเรือและการเช่าให้กำหนดเป็นเวลา 30 ปี ในอัตราที่ผ่อนปรน

เอกสารอ้างอิง (References)

กองอสังหาริมทรัพย์ ฐานทัพเรือสัตหีบ. (2562). *ข้อมูลที่ดินกองทัพเรือ ตำบลแสมสาร.* มปท.

ไพศาล ศุทธวีระ. (2560). *สัตหีบ ไม่มีเขตทรงสงวนที่ราษฎรต้องขออนุญาตจับจองจากกองทัพเรือ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. มปท.

วานิตย์ อินทรักษ์. (2542). *การแกไขปัญหาข้อพิพาทที่ดิน : ศึกษากรณี “ที่ดินทรงสงวน” ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี.* รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). *แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวม.* กรุงเทพฯ : เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC).

สุวัฒน์ สุดจิตร์สมโภชน์. (2563). *สรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดินราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียน ชล. 481 ตำบลแสมสาร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อยู่ในความครอบครองใช้ประโยชน์ของกองทัพเรือ.* ชลบุรี : สำนักงานธนารักษ์พื้นที่ชลบุรี.

พลเรือเอกวรศักดิ์ จันหนู. (2563, 5 กุมภาพันธ์). *อดีตผู้บัญชาการกองเรือป้องกันฝั่งเขต 1.* สัมภาษณ์.

มงคล พวงสิน. (2563, 5 กุมภาพันธ์). *ผู้นำชุมชนตำบลแสมสาร.* สัมภาษณ์.

เสน่ห์ พิทักษ์กรณ์. (2563, 12 กุมภาพันธ์). *อดีตสมาชิกสภาจังหวัดชลบุรี.* สัมภาษณ์.

ไพศาล ศุทธวีระ. (2563, 28 กุมภาพันธ์). *ผู้นำการเคลื่อนไหวประเด็นที่ดินในพื้นที่สัตหีบ.* สัมภาษณ์.

ประเสริฐ พิทักษ์กรณ์. (2561, 31 ตุลาคม). *นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแสมสาร.* สัมภาษณ์.

Heywood, Andrew. (2015). *Key Concepts in Politics and International Relations.* Second Edition. New York: PALGRAVE.

รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

Model of Internal Supervision Affecting Functional Competencies of Teachers in Schools under the Secondary Educational Service Area Office Singburi Angthong

สาวิณีย์ เอี่ยมสะอาด[1] ธีระวัฒน์ มอนไธสง[2]

Sawinee Aiemsa-ard, Teerawat Montaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา3) ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองจำนวน 285 คน ซึ่งได้มาโดยกระบวนการแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าความเชื่อมั่น 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2)สมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) รูปแบบการนิเทศภายในมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะประจำสายงานของครูอยู่ในระดับสูง ($r = 0.768$) โดยมี 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ได้แก่ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะประจำสายงานของครูได้ร้อยละ 64.30 สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยดังนี้

$Y_{tot} = 1.358 + 0.357 (X_3) + 0.216 (X_4) + 0.134 (X_1)$

คำสำคัญ (Keywords): รูปแบบการนิเทศภายใน; สมรรถนะประจำสายงานครู; ข้าราชการครู

Received: 2021-09-06 **Revised**: 2021-09-17 **Accepted**: 2021-09-18

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student of the Master of Educational Administration Program in Educational Administration, Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: 76277045@aru.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.

Abstract

The objectives of this research were 1) to investigate the model of internal supervision of schools, 2) to study the functional competencies of teachers in schools, and 3) to study the model of internal supervision affecting teachers' functional competencies. The sample consisted of 285 civil servant teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Singburi Angthong. The sample was selected based on a stratified sampling. Five-rating scale questionnaire was used as a research instrument for data collection with a reliability of 0.96. The quantitative data were analyzed by statistics including mean, percentage, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The major findings revealed that 1) overall opinion on the model of internal supervision of schools under the Secondary Educational Service Area Office Singburi Angthong was at a high level. 2) overall opinion on functional competencies of teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office Singburi Angthong was at a high level. 3) the model of internal supervision was highly correlated with teachers' functional competencies ($r = 0.768$). Three factors affecting teachers' functional competencies include participatory supervision, clinical supervision and coaching supervision that could jointly predict 64.30 % of the variation in teachers' functional competencies. Which could be formulated into regression equation as follows: $Y_{tot} = 1.358 + 0.357 (X_3) + 0.216 (X_1) + 0.134 (X_4)$

Keywords: Internal supervision model; Teachers' functional competencies; Government teacher

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยและความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงาน จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภาวการณ์รวมถึงปัจจัยภายในของโรงเรียนนั่นคือครู และผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความรู้ความสามารถเท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง กระบวนการสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายตามความคาดหวังของหลักสูตรในยุคของการปฏิรูปการศึกษา คือ การนิเทศการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก การนิเทศมีสองลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการนิเทศโดยบุคลากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อช่วยในการกำกับติดตามการบริหารทั้ง 4 งาน และนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นรูปแบบที่สองนั่นคือการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ จะส่งผลให้เกิดกระบวนการนิเทศภายในที่เข้มแข็ง และ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญจากการได้รับการถ่ายทอดจากบุคคลหรือจากสื่อใด ๆ ไปสู่บุคคล เพื่อให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งความรู้ในสาขาวิชาต่างๆเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะหรือการนิเทศการศึกษาจากผู้ชำนาญเฉพาะ การนิเทศการศึกษาจึงยังคงมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการนิเทศการศึกษานั้นมีรูปแบบในการนิทศได้หลากหลายรูปแบบ คือ การนิเทศทางตรง การนิเทศทางอ้อม การนิเทศทางไกล และการนิเทศภายในโรงเรียน ในสภาพปัจจุบันวิธีการนิเทศที่มีความสำคัญจำเป็นมากที่สุด คือ การนิเทศภายในโรงเรียน (จุไรรัตน์ สุดรุ่ง, 2557) การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการบริหารงานทางวิชาการ การพัฒนาการศึกษาสายสามัญหรือสายอาชีพต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมบริหารสถานศึกษา เป็นการนำเอาองค์ประกอบต่างๆในโรงเรียนมาเชื่อมโยงกันในการจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยในชั้นเรียน มีเป้าหมายเดียวกันคือทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพโดยอาศัยการนิเทศและครูยอมรับในข้อตกลงเดียวกันคือเพื่อนักเรียน (กลิ๊กแมน, 2004)

สมรรถนะครู ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ตามแนวนโยบาย 3.7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน มีตัวชี้วัดที่สำคัญ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองได้เห็นความสำคัญของการนิเทศเพื่อให้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาอีกทั้งได้ดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดทำโครงการนิเทศการจัดการศึกษาทั้งระบบ โดยกำหนดตัวชี้วัดเพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย มีคุณภาพและประสิทธิภาพด้านผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะความรู้ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีเป้าหมายในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) มากกว่าร้อยละ 50 ในแต่ละวิชาเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในปีการศึกษา 2562 ยังไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, 2562) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พัฒนาสมรรถนะและตัวบ่งชี้ของครูไทย โดยแบ่งเป็นสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะคือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและสมรรถนะประจำสายงาน 6 สมรรถนะ คือการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ภาวะผู้นำครูและการสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะดีขึ้นหรือด้อยลงขึ้นอยู่กับสมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ผู้สนับสนุนและครู ว่ามีสมรรถนะมากน้อยเพียงใด ผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้การนิเทศภายในโรงเรียนช่วยให้ครูปรับปรุง

การเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และการจัดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาและบริบทของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะครูส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น (พศิน แตงจวง, 2554)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบการนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของครูเป็นตัวบ่งชี้ในการปฏิบัติงานและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้กับนักเรียนเนื่องจากสมรรถนะประจำสายงานสามารถผลักดันและสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีในงานที่รับผิดชอบผู้วิจัยในฐานะครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้วยรูปแบบการนิเทศ 5 รูปแบบ คือ 1)การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ 2)การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน3) การนิเทศแบบมีส่วนร่วม4)การนิเทศแบบคลินิก และ5) การนิเทศโดยผู้บริหารเพื่อเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการนิเทศภายในให้มีศักยภาพในการบริหารสถานศึกษาและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษานำไปใช้ประกอบการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1.ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

2.ศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

3.ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

สมมุติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

รูปแบบการนิเทศภายในส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง จำนวน 26 โรงเรียน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,020 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่มซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1- 499 คน 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน 3) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียน 2,500 คนขึ้นไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก(Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองโดยได้วิเคราะห์รูปแบบการนิเทศจากเอกสารและงานวิจัยมาสังเคราะห์และพบว่ารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามี 5 ด้านดังนี้ 1)การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ 2)การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 3)การนิเทศแบบมีส่วนร่วม 4)การนิเทศแบบคลินิก 5)การนิเทศโดยผู้บริหาร ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มี 5 ด้านประกอบด้วย 1)การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2)การพัฒนาผู้เรียน 3)การบริหารจัดการชั้นเรียน 4)การวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่2และตอนที่ 3เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท คือรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุดระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้นดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 แสดงว่ารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดจนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แสดงว่ารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุดโดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์อัลฟามีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity)และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามผลของสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.96 ถือว่ายอมรับได้สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูล นำส่งแบบสอบถามโดยแนบ QR CODE ใช้การตอบแบบสอบถามด้วย Google From พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบ

แบบสอบถาม ให้กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม 2564 ถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2564 ได้รับความร่วมมือในการตอบกลับทั้งหมด 285 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 100

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร วิเคราะห์รูปแบบนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานครู โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า สถานศึกษามีรูปแบบการนิเทศภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ การนิเทศแบบเพื่อนช่วย การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศโดยผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองในภาพรวม 5 ด้าน

รูปแบบการนิเทศภายใน	ระดับการปฏิบัติ			
	($\bar{x}$)	(S.D.)	แปลผล	อันดับ
1.การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (X_1)	4.19	0.60	มาก	3
2.การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (X_2)	4.21	0.66	มาก	1
3.การนิเทศแบบมีส่วนร่วม (X_3)	4.20	0.65	มาก	2
4.การนิเทศแบบคลินิก (X_4)	4.19	0.66	มาก	4
5.การนิเทศโดยผู้บริหาร (X_5)	4.14	0.72	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.18	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1.รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ(X_1)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.19,S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือสถานศึกษาดำเนินการนิเทศตามเป้าหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดตามความต้องการจำเป็นของผู้รับการนิเทศและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ($\bar{x}$ =4.25) รองลงมา

คือ สถานศึกษาพัฒนา ปรับปรุงความสามารถของครูโดยใช้กระบวนการชี้แนะ ($\bar{x}$ =4.24) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาเชิญผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการชี้แนะเพื่อให้ครูประสบความสำเร็จด้านงานสอน($\bar{x}$ =4.14)

2. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน(X_2) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.21,S.D.=0.66)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือสถานศึกษาให้ครูจับคู่เพื่อนนิเทศการสอนเพื่อร่วมกันปรับปรุง พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x}$ =4.27) รองลงมาคือ สถานศึกษาดำเนินการและประเมินผลการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเสนอแนะปรับปรุงวิธีการสอน ($\bar{x}$ =4.23) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาประชุมร่วมกันก่อนและภายหลังการสังเกตการสอน ($\bar{x}$ =4.13)

3.รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านการนิเทศแบบมีส่วนร่วม(X_3) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.20,S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการรับการนิเทศ ($\bar{x}$ =4.26) รองลงมาคือ สถานศึกษาดำเนินการนิเทศโดยครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการนิเทศทุกขั้นตอน($\bar{x}$ =4.22) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาประชุมวางแผน ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในการกำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทางในการแก้ปัญหาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($\bar{x}$ =4.16)

4. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านการนิเทศแบบมีคลินิก(X_4) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.19,S.D.=0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือสถานศึกษามีกระบวนการที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($\bar{x}$ =4.22) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนของครู($\bar{x}$ =4.21) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการประชุมคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องก่อนสังเกตการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางรูปแบบของการนิเทศ ($\bar{x}$ =4.15)

5. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ด้านการนิเทศโดยผู้บริหาร (X_5)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{x}$=4.14,S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดประเด็นปัญหาการนิเทศในครั้งต่อไป ($\bar{x}$ =4.18) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามดูผลการปฏิบัติงานของครู ($\bar{x}$ =4.16) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนการนิเทศ($\bar{x}$ =4.11)

2. ผลการศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง

สมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	($\bar{x}$)	(S.D.)	แปลผล	อันดับ
1.การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียน(Y_1)	4.36	0.53	มาก	2
2.การพัฒนาผู้เรียน (Y_2)	4.40	0.55	มาก	1
3.การบริหารจัดการชั้นเรียน (Y_3)	4.35	0.56	มาก	3
4.การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อ	4.21	0.61	มาก	5
พัฒนาผู้เรียน(Y_3)	4.32	0.55	มาก	4
5.ภาวะผู้นำครู (Y_4)				
รวมเฉลี่ย	4.33	0.49	มาก	

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์สมรรถนะประจำสายงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พิจารณาเป็นรายด้านดังนี้

1. สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้(Y_1)ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.36,S.D.=0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสร้างและออกแบบวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ =4.39) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละรายวิชา ($\bar{x}$ =4.35)

2.สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการพัฒนาผู้เรียน(Y_2)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{x}$=4.40,S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ =4.43) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดให้ ผู้ปกครองและครู มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x}$ =4.39)

3. สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน(Y_3)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.35,S.D.=0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสามารถกำกับดูแลชั้นเรียนอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ =4.41) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =4.31)

4. สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านการการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน(Y_4)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.21,S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูสำรวจปัญหา และความต้องการของนักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการทำวิจัยเพื่อ

พัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ =4.25) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลรอบด้านอย่างเหมาะสม เพื่อแยกแยะประเด็นที่ซับซ้อนและเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา ($\bar{x}$ =4.16)

5. สมรรถนะประจำสายงานของครูในด้านภาวะผู้นำครู(Y_5)ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.32,S.D.=0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและนอกห้องเรียนและครูมีลักษณะที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x}$ =4.35) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคลในการกระตุ้นจูงใจแลกเปลี่ยนความคิดการกระทำของผู้อื่นให้มีความผูกพันและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ($\bar{x}$ =4.28)

3. ผลการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าน้ำหนักรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองโดยรวม (X_{tot})

ตัวแปลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสำคัญ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Bata		
(ค่าคงที่)	1.358	0.128		10.605	.000
การนิเทศแบบมีส่วนร่วม(X_3)	0.357	0.053	0.441	6.685	.000
การนิเทศแบบคลินิก(X_4)	0.216	0.054	0.275	4.004	.000
การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ(X_1)	0.134	0.052	0.158	2.569	.011
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)				0 .802	
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2)				0.643	

จากตารางที่3 พบว่า สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรการนิเทศแบบมีส่วนร่วม(X_3) การนิเทศแบบคลินิก(X_4)และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ(X_1) มีค่าเท่ากับ 0.357, 0.216 และ 0.134 เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ ในสมการให้เป็นค่าคงที่ ตัวแปรการนิเทศแบบมีส่วนร่วม(X_3) การนิเทศแบบคลินิก(X_4)และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ(X_1) มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะประจำสายงานครูในสถานศึกษาและสามารถใช้พยากรณ์สมรรถนะประจำสายงานครูในสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าคงที่มีค่าเท่ากับ 1.358 และสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวแปรการนิเทศแบบมีส่วนร่วม(X_3) การนิเทศแบบคลินิก(X_4)และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ(X_1) มีค่าเท่ากับ 0.441, 0.275 และ 0.158 ดังนั้นรูปแบบการนิเทศภายใน(X) มีความสัมพันธ์กับ

สมรรถนะประจำสายงานครูในสถานศึกษา(Y) ในระดับสูง (R = .802) ซึ่งหมายความว่า ถ้าตัวแปรอิสระแต่ละตัวเพิ่มขึ้น สมรรถนะประจำสายงานครูในสถานศึกษาก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และเมื่อพิจารณาถึงค่าสัมประสิทธิ์ของการกำหนด (Coefficient of determination) หรือ R^2 พบว่า มีค่าเท่ากับ .643 ซึ่งสามารถพยากรณ์กำหนดค่าของสมรรถนะประจำสายงานครูได้ประมาณร้อยละ 64สามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยดังนี้ Y_{tot} =1.358 + 0.357 (X_3) + 0.216 (X_4) + 0.134 (X_1)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1.ผลการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศโดยผู้บริหาร อยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีกระบวนการให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในได้ มีการส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมการสอนของครูและสร้างแรงจูงใจให้กับครูเพื่อให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิฆัมพร วงศ์สิทธิ์ (2559) ได้ศึกษาความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยมีความต้องการนิเทศการสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีความต้องการด้านการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา (2560) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน และ หลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ 4 หลักการ เป็นตัวขับเคลื่อน กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การให้ความรู้ การสร้างขวัญและกำลังใจ และ การปฏิบัติงานและ การประเมินผล ส่วนหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำการส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ การตระหนักในความมีมนุษย์สัมพันธ์ และ การมีส่วนร่วม

2.ผลการศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า สมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนและด้านภาวะผู้นำครูทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการปฏิบัติงานของครู ต้องใช้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ตลอดจนคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดด

เด่นกว่าคนอื่น อันเกิดจากแรงจูงใจ นิสัย ภาพลักษณ์ต่อตนเอง และ บทบาททางสังคม ที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ภัครดา มากเทพพงษ์ (2559) ได้ศึกษากลยุทธ์การส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันภาพรวมและรายด้านการส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงมาก ในทุกด้านเช่นกันและรายด้านอยู่ในระดับสูงมาก ในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัน ไทรงาม(2560)ได้ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่มภาคกลางและภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานตามสมรรถนะครูโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากสมรรถนะประจำสายงานพิจารณาเป็นรายด้าน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอนก อมราพิทักษ์ (2564) ได้ศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของธฤตมน บุญญานนท์ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านสมรรถนะภาวะผู้นำครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง มีประเด็นอภิปรายดังนี้

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะประจำสายงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการแสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยส่วนย่อยของตัวแปรอิสระแต่ละตัวด้วยวิธีการแบบขั้นตอนและทดสอบค่าเบต้าของตัวแปร ค่าสถิติ t พบว่ามี 3 รูปแบบ ได้แก่ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ ได้ร้อยละ 64 ได้อย่างมีนัยน์สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้ปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายใน โดยมีการส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมการสอนของครูและสร้างแรงจูงใจให้ครูเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนโดยใช้รูปแบบการนิเทศการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบคลินิก และการนิเทศโดยผู้บริหารส่งผลทำให้ครูมีสมรรถนะที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤหัส คงเทศ (2562) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัย พบว่ารูปแบบการนิเทศภายในและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมมีการปฏิบัติ ในระดับมาก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แตงอ่อน (2559)ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1.สถานศึกษาควรส่งเสริมการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน อย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

1.2.สถานศึกษาควรจะมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยผู้บริหารให้มากยิ่งขึ้นเช่นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้บริหารกับครู มีการประชุมวางแผนการนิเทศร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูให้มากขึ้น

1.3.สถานศึกษาควรส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานครูด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัย เพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและมีการนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดสมรรถนะในการทำงานของครูและยกระดับผลสัมฤทธิ์ภายในโรงเรียนต่อไป

1.4. สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายให้มีรูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษาโดยการนิเทศแบบมีส่วนร่วม การนิเทศแบบคลินิกและการนิเทศแบบให้คำชี้แนะส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของครู ควรนำรูปแบบการนิเทศทั้ง 3 ด้านนี้มาเป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อเพิ่มสมรรถนะประจำสายงานครู

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นๆเช่นการนิเทศแบบออนไลน์ ที่ส่งผลต่อ สมรรถนะประจำสายงานของครูในสถานศึกษา

2.3.ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

จริยา แตงอ่อน. (2559). *รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร.*วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จุไรรัตน์ สุดรุ่ง. (2557*). เอกสารประกอบการสอนวิชา 2748617การจัดการนิเทศภายในโรงเรียน.* กรุงเทพมหานคร:ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิฆัมพร วงศ์สิทธิ์. (2559). *ความต้องการรูปแบบการนิเทศการสอนของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทัน ไทรงาม. (2560). *องค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะครูในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษกลุ่มภาคกลางและภาคตะวันออก.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ธฤตมน บุญญานนท์. (2563). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 จังหวัดจันทบุรี*: วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.

นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา. (2560). *รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

พฤหัส คงเทศ. (2562). *รูปแบบการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พศิน แตงจวง. (2554). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับลิชชิ่ง.

ภัครดา มากเทพพงษ์. (2559). *กลยุทธ์การส่งเสริมสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2562). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net)* สืบค้น 18 มกราคม 2564, จาก http://www.secondary5.go.th/main/

เอนก อมราพิทักษ์และวุฒิชัย เนียมเทศ. (2564). *แรงจูงใจที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., Ross-Gordon, J. M. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. (6 th ed). Boston : Allyn & Bacon.

Krejcie, R.V. and Morgan, D.W.(1970). Determining sample Size for Research Activities, *Journal for Education and Psychological Management*. 30(3), 607-610.

Creative Tourism Pattern Development of World Heritage Site In Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเขตเมืองมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Waranya Boonyanuwat[1]
วรัญญา บุญญานุวัตร

Abstract

This research aims to develop a creative tourism pattern that is consistent with the satisfaction and demands of tourists. This study employed mixed methods research using both qualitative and quantitative approaches. Data were collected by interviewing government representatives, community leaders and experts/creative activity owners. Relevant documents were analysed and 410 people completed a questionnaire on the satisfaction and demands of Thai tourists. Results showed that creative tourism resources can be implemented as 36 activities classified into six categories including 1) Cultural heritage, 2) Crafts and folk art, 3) Lifestyle, 4) Gastronomy, 5) Health and 6) Sports and recreation. The sample group was extremely satisfied with creative tourism activities such as sightseeing. The creative tourism service model showed that most tourists preferred seeing, buying, tasting and learning at a high level. For the travel experience, most tourists preferred impressions, knowledge, the lifestyle of the community and skills at a high level. Concerning event venues, outdoor activity areas were preferred. The tourists thought that an appropriate length of time spent travelling was 1 day. The study results can be used to develop two patterns of creative tourism as follows: 1) Using creativity as a backdrop for tourism based on the story of “The Hunter of Ayothaya Bonanza” and 2) Using creativity as a tourist activity under the story of “Follow in the footsteps of Mae Mali”. The development and promotion of creative tourism in Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage site should proceed as

Received: 2022-04-25 **Revised**: 2022-06-13 **Accepted**: 2022-06-14

[1] Master of Business Administration in Tourism Management, Assumption University หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. Corresponding Author e-mail: waranya_2@hotmail.com

follows: 1) Create awareness of creative tourism patterns, 2) Develop a variety of creative tourism patterns, 3) Create an impressive creative tourism experience, 4) Develop a tourism route that connects tourist attractions and local communities, 5) Personnel development and 6) Build a cooperation network.
Keywords: Creative Tourism; Creative Tourism Development; Ayutthaya Tourism

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สอดคล้องกับความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้แทนภาครัฐ ผู้นำชุมชน ผู้มีความรู้/เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น แบบสอบถามความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในเขตเมืองมรดกโลก พระนครศรีอยุธยา จำนวน 410 คน ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสรรค์ทางด้านมรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่สามารถนำมาใช้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 36 กิจกรรม จำแนกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) มรดกวัฒนธรรม 2) ศิลปหัตถกรรม 3) วิถีชีวิต 4) อาหาร 5) สุขภาพ 6) กีฬาและนันทนาการ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดคือ การเที่ยวชม การจัดบริการที่นักท่องเที่ยวต้องการมากตามลำดับ ได้แก่ การเยี่ยมชม การซื้อ การฝึกปฏิบัติ และการเรียนรู้ ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ต้องการในระดับมาก ได้แก่ ความรู้สึกประทับใจ ความรู้ วิถีชีวิตชุมชน และทักษะความสามารถ ต้องการสถานที่จัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เป็นพื้นที่เปิด ใช้ระยะเวลาท่องเที่ยว 1 วัน นำผลการศึกษามาพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบที่ใช้การสร้างสรรค์เป็นฉากหลัง เรื่อง " ตามล่าหาขุมทรัพย์อโยธยา" 2) รูปแบบที่ใช้การสร้างสรรค์เป็นกิจกรรม เรื่อง "ตามรอยแม่มะลิ" การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองมรดกโลกพระนครศรีอยุธยา ควรดำเนินการดังนี้ 1) สร้างการรับรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 2) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย 3) สร้างประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ประทับใจ 4) การพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น 5) การพัฒนาบุคลากร 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
คำสำคัญ (Keywords): การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; การท่องเที่ยวอยุธยา

Introduction

The continuous growth of tourism plays a major role in the economy of Thailand. However, tourism in Thailand lacks development in terms of new potential tourist destinations. Popular tourist destinations are limited and

overcrowding causes destination degeneration. The value of products and services should also involve income distribution to local communities. This will encourage tourism. (Ratanusuwongchai et al., 2016) The government of Thailand has begun to modify its tourism strategy by considering sustainable tourism development and tourism quality rather than just the number of tourists. The government set up the "Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization)". DASTA has used Creative Tourism as a way to develop tourism.

The current issue of the development plan of Phra Nakhon Si Ayutthaya (2018-2021) analysed problems concerning tourism management in the province. Results revealed that tourist site deterioration stemmed from large tourist numbers. The province lacks tourism activities to increase income for local people and local entrepreneurs. The utilisation of local wisdom as knowledge to support tourism is declining as urban development progresses. (Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial, Office Provincial Development Strategy and Information Division, 2018).

The situation and the problem above, the researcher has proposed using a creative tourism pattern to develop at Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage sites. Creating diverse tourist destinations will reduce the problems of overcrowding and add more value by supporting the tourism expansion of Phra Nakhon Si Ayutthaya Province in the future.

Research Objectives

Four research objectives were presented:

1. Study the creative tourism resources at Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage sites.
2. Study the satisfaction of tourists towards creative tourism activities.
3. Study the needs of tourists towards creative tourism services.
4. Develop creative tourism patterns for Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage sites.

Research Framework

The development and design of creative tourism patterns adopted the creative tourism characteristics of DASTA (Wisudthiluck, 2015) and the creative tourism models of Richards (2010) as the main concepts. The theoretical research framework is summarised in Figure 1.

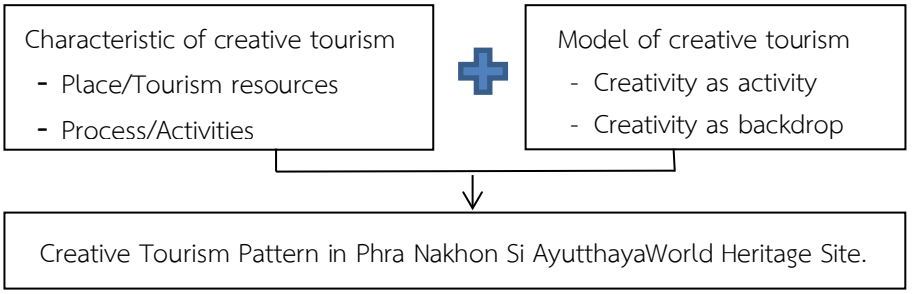

Figure 1 Theoretical framework of factors leading to creative tourism

The creative tourism pattern has a unique characteristic in terms of resources and tourism activities. Tourism resources focus on culture or nature and include the distinctive identity of intangible cultures including festivals, traditions, local plays, arts, lifestyles and functional creation. Creative tourism activities focus on participation involving learning experiences of culture and local wisdom (Wisudthiluck, 2015).

The creative tourism design used the Richards models of creative tourism (Richards, 2010) to create a pattern using creativity as an activity and backdrop for tourism, focusing on tourist participation through four main activities as Learning, Tasting, Seeing and Buying.

The conceptual research framework was used to determine the study variables, as shown in Figure 2.

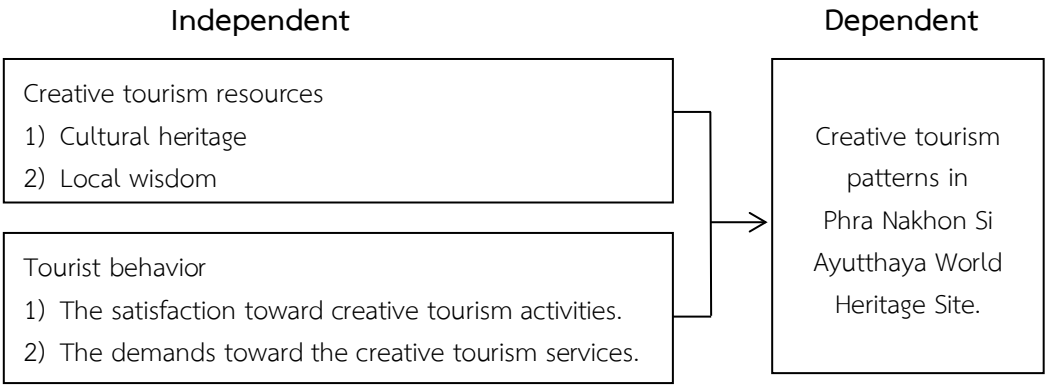

Figure 2 Study variables

Research Methods

This descriptive research was conducted as follows: 1) Studied creative tourism resources in terms of cultural heritage and local wisdom with a unique identity in the communities located around the World Heritage sites in Phra Nakhon Si Ayutthaya. Creative tourism activities were presented as options for tourists to select. 2) Studied satisfaction and demands of tourists toward creative tourism activities and services. And 3) Results obtained from the creative tourism activities matched the tourists' satisfaction and demonstrated the need to develop a creative tourism pattern. A mixed methods research approach was adopted using both qualitative and quantitative data sources.

Population and sampling

The study population was selected by purposive snowball sampling from government agencies and included 1) Head of Group Community Development Strategy 1 person, Ayutthaya Community Development Provincial Office 1 person and a Community Leader 1 person, 2) Experts/creative activity owners 3 people and 3) 410 Thai tourists who visited Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage sites. The sample size was determined based on the calculation formula of W.G. Cochran. (1977) And non-probability sampling method through accidental sampling was employed.

Research Instrument

The qualitative research comprised 1) **Semi-structured interviews** with government representatives as a tool to collect information on creative tourism resources in terms of cultural heritage and local wisdom and 2) **In-depth interviews** to collect creative activity information/procedures of the local experts/creative activity owners, while the quantitative research approach included The researcher has constructed the interview questions based on the concept of creative tourism in terms of scope, characteristics, resources, and the development and potential creative tourism.

The quantitative research instrument includes 3) **A questionnaire** with a closed-ended and open-ended questionnaire to collect data on the satisfaction towards creative tourism activities and the demands of Thai tourists towards creative tourism services. The researcher has formed the questions based on the concepts and theories related to behavior and the preferred service model. The results of the creative tourism activities and organizing were used to define a question on a 5-rating scale according to the Likert s Scale pattern. Then, the questionnaire was administered to test the confidence that has been proven with reliability will be used for collecting data.

Collection and statistical treatment of data

1.Creative tourism resources were studied to collect information including cultural heritage and local wisdom, together with relevant secondary data from travel guide documents, brochures and databases from various websites. Primary data were also collected by interviewing government representatives and experts/creative activity owners. Content analysis involved categorising, analysing and synthesising the data according to the given issues, as detailed below.

Creative tourism resource information obtained from a series of semi-structured interviews was categorised into four groups as 1) cultural heritage, 2) local wisdom, 3) creative activities and 4) services and facilities. Data were analysed to select resources as creative tourism activities using the concepts of Wisudthiluck (2015). They identified resources with a unique and distinctive identity, authenticity, imagination, inspiration, knowledge, inventiveness from local wisdom and intellectual assets. They analysed resources to select creative activities that best satisfied the demands of the tourists.

Data from the in-depth interviews with experts/creative activity owners were used to assess the readiness to organise activities. The data were categorised into five groups as 1) History, 2) Uniqueness and identity, 3) Procedures/organisation of activities, 4) Target of tourists and 5) Problems, obstacles and suggestions. Data were analysed according to the concept/suggestion of academic research from the

literature review. Organising activities should be unique, with variety and differences to meet the demands of tourists after a short time to practice. The organising staff involved should also be knowledgeable and friendly, while the activities should have good facilities and surroundings.

2.Tourist satisfaction and service requirements towards creative tourism activities were collected by administering a rating scale questionnaire. The questionnaires were distributed to Thai tourists who traveled in Phra Nakhon Si Ayutthaya, including temples, historical sites, restaurants, souvenir shops, hotels, etc. The questionnaire attracted 410 respondents. Descriptive statistics were analysed by frequency distribution, with results showing percentage, frequency, mean and standard deviation. The results, which showed satisfaction and needs at the extremely satisfied and very satisfying levels, were taken to design and develop the creative tourism patterns.

Research Results

Objective 1: Results of the study on creative tourism resources.

Cultural heritage in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province has a unique and distinctive identity as history, archaeology and architecture. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) has included Phra Nakhon Si Ayutthaya as a World Heritage Site with a large diversity of cultures, ethnicities, religions and local traditions. This old community has stories about people's ways of life connected to the river, agriculture and rice cultivation. Most of the tourist attractions are ancient sites comprising 1) Historical Parks and Royal Palace, 3 places, 2) Ancient sites including 78 temples, 22 mosques, 5 churches and 204 abandoned temples, 3) 5 monuments, 4) 2 learning sources, 5) 11 cultural sites and 6) 5 recreation sources and 12 annual festivals.

Local wisdom The project "OTOP Nawat Withi Tourism Community" has registered 222 items in the Phra Nakhon Si Ayutthaya district, These items were analysed based on the proposed conceptual framework and characteristics of

creative tourism activities of DASTA by Wisudthiluck (2015). They were divided into 36 activities and classified into 6 categories as 1) 6 activities of cultural heritage, 2) 6 activities of lifestyles, 3) 4 activities of health, 4) 3 activities of sports and recreation, 5) 3 activities of gastronomy and 6) 14 activities of crafts and folk arts.

Objective 2: Results of the study on the satisfaction of tourists towards creative tourism activities.

Demographic information of the 410 sample tourists showed that most were females (64.39%), aged between 21 and 30 years (39.76%) with a bachelor degree (55.85%). Occupations included private employees (26.59%), with monthly income between 10,001 and 20,000 baht (52.93%). Tourists visited Ayutthaya all year round. Most chose to travel at the end of the year and the middle of the year (4th quarter, 2nd quarter) as October-December and April-June (37.56%, 35.12%). The tourists were mainly from the central part of Thailand (79.27%).

Satisfaction results towards creative tourism in all 36 activities showed that most of the sample group are satisfied and extremely satisfied. The highest level of extremely satisfied are 1) Festival trips, 2) Tasting local food, and 3) Sightseeing tours of temples and Buddha images. Activities that revealed a moderately satisfied level were Learning/ Practicing meditation and Learning/Practicing herbal ball.

Objective 3: Results of the study on the demands of tourists towards creative tourism services revealed that tourists specified a high level of satisfaction in all aspects of seeing, buying, tasting and learning. In terms of travel experience, the tourists chose a high level in every aspect including impressions, knowledge, lifestyle of the community and skills respectively. For the creative roles, the highest level of demand fell on audiences, followed by participants, creators and co-thinkers respectively. In terms of the time spent on travelling, most preferred 1 day. For event venues, most desired an outdoor activity area.

The open-ended questionnaire results indicated that the sample tourists required many facilities. They suggested improving the traffic system to be more

convenient and safer. There should be ample parking areas and shuttle bus services to tourist attractions and around the city. The event venues should provide sufficient facilities.

Objective 4: Findings of the development of creative tourism patterns. The development of creative tourism patterns using the concept of Richards (2010), while the design of tourism routes used the concepts of the United Nations (2000) and the Tourism Authority of Thailand [TAT] (2017). Two themes of creative tourism patterns were developed as follows:

Pattern 1 Creative tourism route based on the story of "The Hunter of Ayothaya Bonanza". This tourism route pattern used creativity as a backdrop for the tourism experience. It involved visiting the Phra Nakhon Si Ayutthaya Historical Park archaeological site and learning about the history of Thailand during the Ayutthaya period as well as appreciating the architecture, mural art paintings, arts and crafts and antique gold ornaments. The 11 cultural sites included 1) Ayutthaya tourist center, 2) Wihan Paramongkhon Bophit, 3) Wat Phra Si Sanphet, 4) Ayutthaya Royal Palace, 5) Wat Na Phramen, 6) Wat Thammikarat, 7) Wat Ratchaburana, 8) Wat Mahathat, 9) Chao Sam Phraya National Museum, 10) Institute of Ayutthaya Studies and 11) "Krung Sri" retro markets. Buying a souvenir and tasting and practicing one activity of arts and crafts were suitable activities for the theme, such as learning/practicing "Hua Khon" (mini model), learning/practicing fish mobile and taking it back home as a souvenir. A tourist tram was used to travel on this route as a one day trip (Figure 3).

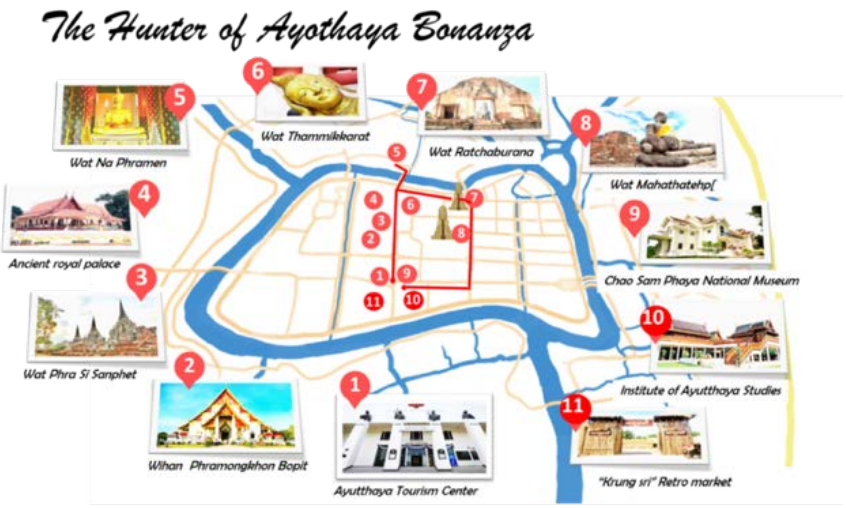

Figure 3 Route Map "The Hunter of Ayothaya Bonanza"

Pattern 2 Creative tourism route under the story of "Follow in the footsteps of Mae Mali". The tourism pattern in this route focused on using creativity as a tourist activity for tourist experiences. This creative tourism route involved learning, tasting, seeing, buying and focusing on learning/practicing traditional Thai desserts" Thong Yip, Thong and Foi Thong", sightseeing waterfront lifestyles around the city island of Phra Nakhon Si Ayutthaya by a boat tour, visiting an ancient site related to "Mae Mali," who was a famous figure in cooking Thai desserts in the Ayutthaya period, visiting seven historical sites and learning about the history of ancient significant places including 1) Ko Rian community, 2) Chantharakasem National Museum, 3) Wat Chaiwatthanaram, 4) St. Joseph's Cathedral, 5) Wat Phutthaisawan, 6) Portuguese Settlement Ayutthaya and 7) Japanese Village. This route comprised a one day trip (Figure 4).

Figure 4 Route Map "Follow in the footsteps of Mae Mali"

Discussion

The study results demonstrated that Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage site has unique resources in terms of cultural heritage, history, art, architecture and local wisdom resources. Tourists were highly satisfied and mostly demanded sightseeing activities followed by buying, tasting and learning respectively. This result was consistent with research by TAT & NSO (2017), which reported that tourists who travelled to Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage Site mostly joined sightseeing tours of temples, Buddha images, tasting local food and shopping for products and souvenirs.

The concept of developing creative tourism patterns was consistent with the satisfaction and demands of tourists in areas with cultural identities. Using creativity as a backdrop for tourists to gain experience from sightseeing in cultural heritage sites as the main activity and learn/practice local wisdom as secondary activities will attract and motivate tourists to participate in creative tourism activities.

Recommendations for the development and promotion of creative tourism in Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage site in terms of service

management to reduce the problem of deterioration of tourist sites and generate income for the local community are suggested as follows:

1.**Create awareness of creative tourism patterns.** The study results showed that most tourists were extremely satisfied and wanted sightseeing activities, which are the main activities of cultural tourism. This might be because the creative tourism image in Phra Nakhon Si Ayutthaya is not clear. Creative tourism should be explained to tourists by promoting creative tourism activities via social media on the internet.

2.**Develop a variety of creative tourism patterns.** Tourism patterns suitable for tourist target groups should focus on using the outstanding identity of local wisdom and allow the local community to participate in creative tourism activities, thereby generating income. The study results suggested that local wisdom in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province with characteristics of creative tourism activities satisfied tourists at a high level including gastronomy, crafts and folk arts, sports and recreation and health.

3.**Create an impressive creative tourism experience.** The study results showed that most tourists wanted impressive and satisfying activities involving knowledgeable and friendly people with good facilities in pleasant surroundings. Government agencies should support facilities and utilities available for tourists and encourage the local community to participate in preserving the environment.

4.**Development of tourism routes.** Tourism routes should connect with popular tourist attractions and local communities. Readily available means of travel, with signs and parking and especially the arrangement of tour buses to reduce the problem of the deterioration of tourist sites, will allow tourists to learn about the ways of life in the community.

5.**Personnel development for community tourism**. Creative tourism personnel who conduct workshops/study trips in other tourist destinations have the knowledge and ability to manage and organise activities. The transfer of knowledge and experiences to tourists is important and improves tourism satisfaction.

6.**Building a tourism cooperation network**. Tourism strategies, budgets, personnel development and knowledge of creative tourism will be enhanced through sustainable community tourism management development by the government, tour operators and local communities. Creative tourism focuses on sharing and exchanging knowledge linked to tourist attractions in different places. This involves working together as a network both inside and outside the community. The government should support building a network to provide a local learning/experimental facility to benefit the community.

The study results suggested that the concept of developing a creative tourism pattern in Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage site should involve cultural heritage. Local wisdom resources are incentives for tourists to go sightseeing and create learning/practicing activities consistent with satisfaction and demand while allowing the local community to participate. Government agencies should establish a network of cooperation and involve the community in planning operations. Local personnel should be encouraged to gain knowledge and expertise in organising activities and developing various creative tourism patterns. This will increase tourism awareness within the community by developing utilities and facilities, and enhance creative learning and public relations. Tourists will enjoy creative tourism and interact with the local community to reduce the deterioration of tourist sites and increase the income of the local people. Developing a creative tourism pattern is an approach that creates value and enhances tourism according to the government's tourism promotion policy.

Recommendations

1.Government agencies and related tourism sectors in the Phra Nakhon Si Ayutthaya World Heritage Site should act as leaders to develop creative tourism patterns that publicise, raise awareness and motivate tourists through more travelling options.

2.Government agencies should fully support and develop tourist attractions. Tourist facilities should include traffic systems, parking facilities, road signs for basic utilities, accommodation and restaurants as well as other additional services such as banks, hospitals and communication.

3.Tourist attractions with learning resources, such as museums, should be organized with rotating exhibitions using appropriate local wisdom content to be a learning activity for tourists to attend and practice. Local invited speakers should be experts in specific content, such as learning and practicing "Hua Khon" (mini model), fish mobile, etc. Tourists should be allowed to take the created objects back home as souvenirs.

4.Phra Nakhon Si Ayutthaya Province has many types of potential local wisdom. These can be used to conduct research in more specific areas of creative tourism such as food tourism, sports/recreational tourism and health tourism.

References

Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques* (3rd ed.). New York: John Wiley, Sons.

Phra Nakhon Si Ayutthaya Provincial, Office Provincial Development Strategy and Information Division. (2018). *Provincial Development Plan 4 years (2018-2021) of Phra Nakhon Si Ayutthaya province.* Phra Nakhon Si Ayutthaya: Author.

Ratanusuwongchai, N., Dachum, P., Yenchabok, P., Sriphrarama, D., & Chamwong, N. (2016). *The Development Business For creative tourism plan for sustainable tourism business of the Upper Central Provinces 1 (Nonthaburi, Pathum Thani, Phra Nakhon Si Ayutthaya and Saraburi).* Bangkok: The Ministry of Interior and Kasetsart University.

Richards, G. (2010). *Creative Tourism and Cultural Events.* Retrieved February 6, 2021, from https://www. researchgate. net/publication/254783790_ Creative_tourism_and_ cultural_events

Tourism Authority of Thailand [TAT]. (2017). *Creative Tourism*. Retrieved February 6, 2021, from http://www.tourismthailand.org

Tourism Authority of Thailand [TAT] & National Statistical Office [NSO]. (2017). *Survey of traveling behavior of Thai people in 2017.* Bangkok: National Statistical Office.

United Nations. (2000). *Guidelines on integrated planning for sustainable tourism development.* New York: United Nations.

Wisudthiluck, S. (2015). *Knowledge about creative tourism: Guides and codes of conduct*. The Designated Areas for Sustainable Tourism Administration [DASTA]. Retrieved February 6, 2021, from http://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/ 2017/08/suddan-2558.pdf

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

Extra Curriculum Development on “Democratic Behaviors” for Senior High School Students

ไพฑูรย์ พันโนลาด[1]
Paithoon Pannolard

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร และระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ 1) แบบสัมภาษณ์ การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย 2) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แบบทดสอบวัดความเป็นประชาธิปไตย 4) แบบสังเกตความเป็นประชาธิปไตย 5) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 62 คน สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าหลักสูตรรายวิชาที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาหลักสูตร; พฤติกรรมประชาธิปไตย

Received: 2021-09-18 **Revised**: 2021-10-08 **Accepted**: 2021-10-08

[1] โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด Nong Ya Ma Municipal School (Roi Et Municipal Sports School) Education Bureau Roi Et Municipality Roi Et Province. Corresponding Author e-mail: ponglang101@hotmail.com

Abstract

The major aims of the research were to 1) develop an extra curriculum on "Democratic Behaviors" for junior high school students and 2) assess the results of curriculum implementation. The research and development process was divided into four phases: 1) study of primary data, 2) curriculum development, 3) curriculum implementation, and 4) evaluation. The research instrument consisted of an interview form of democratic behaviors, 2) an extra curriculum on "Democratic Behaviors", 3) a democratic assessment test, and an observation form and a questionnaire. The research samples were sixty two 10th grade students at Nong Ya Ma Municipality School (Roi-et Town Sports School) in the second semester of 2019. The research statistics used were percentage, mean and standard deviation. Results of the research were as follows: The average appropriateness of the extra curriculum assessed by five experts was at a high level. The research results were as follows after curriculum implementation. The overall satisfaction of the students with the extra curriculum on "Democratic Behaviors" was at a very high level (4.55).

Keyword: Curriculum Development; Democratic Behaviors

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย คือ การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทางประชาธิปไตยจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของคนไทยทุกคน การปลูกฝังและพัฒนาประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน จำเป็นต้องดำเนินการให้มีการเชื่อมโยงสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้งด้านวิถีชีวิตและระบบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์อย่างแท้จริง สถานศึกษา ผู้บริหารที่เป็นประชาธิปไตย ชุมชน ผู้นำชุมชนจะต้องแสดงบทบาทพฤติกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลากรที่เป็นผู้ร่วมงานได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถมีความคล่องตัว สอดคล้องกับหลักการตามวิถีทางประชาธิปไตย และทำให้บริหารงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยมีการยอมรรับฟังและปฏิบัติตามความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบริหารงานประเมินผลงานโดยคำนึงถึงความต้องการของทุกฝ่าย เพื่อให้ตรงเจนนารมณ์และสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยต้องเป็นประชาธิปไตยที่มั่นแลงและยั่งยืนในทุกระดับของการพัฒนา (ใยอนงค์ ทิมสุวรรณ, 2558)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยและวิถีประชาธิปไตยต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ กล่าวคือ การบัญญัติกฎหมาย การมีสถาบัน กลไก และกระบวนการทางการเมืองเพียงเท่านั้นไม่สามารถทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จผลด้วยดีได้ แต่อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของประชาธิปไตย คือคุณภาพของประชาชนในฐานะพลเมือง เนื่องจากพลเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างมากในกระบวน การประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแสดงความคิดเห็น ปรึกษาหารือ และถกเถียงประเด็นสาธารณะที่สำคัญๆ กับทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่เห็นพ้องร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและเปิดโอกาสให้พลเมืองมีส่วนร่วม สำหรับปัจจัยความสำเร็จของประชาธิปไตยในประเทศ คือ “ระบบ” และ “คน” แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ “คน” กล่าวคือ ในระบอบประชาธิปไตย หากมีรัฐธรรมนูญที่ดี แต่คนใช้รัฐธรรมนูญไม่เป็นหรือไม่เคารพ ก็จะทำให้มีปัญหาในที่สุด (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) ทั้งนี้ที่ผ่านมาประเทศต้นแบบประชาธิปไตยได้แก้ไขปัญหาโดยการพัฒนาคนให้มี “พฤติกรรมพลเมือง” หรือการศึกษาเพื่อสร้างพฤติกรรมพลเมือง (Civic Education) จนทำให้ เกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยสำเร็จได้ (คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพฤติกรรมพลเมือง, 2554)

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อม ที่จะประกอบการงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญงอกงามทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุกๆ ด้านของชีวิต และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ของชีวิตในโลกที่มีกระแสเปลี่ยนแปลงทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบให้วิถีชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็ว การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปลูกฝังการรู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีพฤติกรรมมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในพฤติกรรมไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2543)

สถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในด้านการพัฒนาประชาธิปไตยไปสู่ครรลองที่ดีตามที่สังคมพึงปรารถนา การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวิถีประชาธิปไตยมากล่อมเกลาในสถานศึกษา (วิสุทธิ์ โพธิแท่น, 2554) โดยเริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้หลัก 3 หลัก คือ 1) คารวะธรรม คือ การเคารพในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในทุกโอกาส ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม 2) ปัญญาธรรม คือการ ส่งเสริมให้นักเรียนไม่ถือตนเป็นใหญ่ รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับและปฏิบัติตามมติของเสียงข้างมาก ใช้เหตุผลในการรับฟังคนอื่น และ 3) สามัคคีธรรมคือ การร่วมมือกันในการเรียนรู้หรือการ

ทำงาน โดยใช้กระบวนการ กลุ่มได้แก่ การวางแผนการทำงาน การทำงานด้วยความตั้งใจและรับผิดชอบต่องาน ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน รู้จักการประนีประนอมการแบ่งปันกันและกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) การประสานงานกันเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของนักเรียนให้ยึดมั่นในวิถีประชาธิปไตย รู้จักรับฟัง รวมทั้งเคารพ สิทธิของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

หลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางทุกอย่างที่เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้นๆ หรือกล่าวอีกนัยว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือชี้นำทางในการจัดการความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมาย หรือมีมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นเครื่องชี้นำถึงความเจริญของประเทศ ประเทศใดที่มีหลักสูตรที่ดีมีความเหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ประเทศนั้นย่อมมีความเจริญ หลักสูตรที่ดีจะต้องสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนลักษณะความต้องการของผู้เรียน เพื่อสนองต่อความต้องการด้านกำลังของประเทศ สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ หลักสูตรมีความสำคัญในการวางรากฐานคุณภาพของคนในชาติ ส่งเสริมความเจริญงอกงาม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (ประสาท เนืองเฉลิม, 2553)

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องพฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งผู้วิจัยมุ่งศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนที่ต้องพัฒนาผู้เรียนในด้านพฤติกรรมตามองค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตยที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของประชาธิปไตยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วม การเคารพกันและกันความรับผิดชอบ และภายใต้หลักการแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าการพัฒนาหลักสูตรตามทฤษฎีหลักสูตรที่นำมาใช้โดยการผสมผสานทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นในการสร้างพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ให้มีความเหมาะสมสอดรับและสร้างเสริมประสบการณ์ประชาธิปไตยกับการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประเทศในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. สัมภาษณ์ครูที่สอนเกี่ยวกับประชาธิปไตย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูที่สอนรายวิชาสังคมหรือที่สอนเกี่ยวกับประชาธิปไตย จำนวน 2 ท่าน โดยใช้เกณฑ์ในการเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับประชาธิปไตยและรับผิดชอบโครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี เพื่อทำการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ประชาธิปไตย โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร และองค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย และวิธีการจัดกิจกรรมที่จะเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย

2.2 ศึกษาโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่างต้นแบบ เป็นการศึกษาสภาพจริงของโรงเรียนประชาธิปไตยตัวอย่าง และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ศึกษาสภาพจริงในห้องเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย และศึกษาแนวทางและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการสัมภาษณ์ครูที่เกี่ยวข้องกับ การสอนและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย

ระยะที่ 2 พัฒนาหลักสูตร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยการพัฒนาหลักสูตร

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับโรงเรียนเทศบาลหนอง หญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

1.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 ท่าน

1.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่าน

1.1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับรองการยกร่างหลักสูตร จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

1.2.1 ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2.2 ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการวิจัยการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.2.3 ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการสอนรายวิชาสังคมหรือด้านการสอนวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.3 นักเรียน

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 154 คน จาก 6 ห้องเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 62 คน จาก 2 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 เนื้อหาที่ใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับรองการยกร่างหลักสูตรในประเด็นดังนี้

2.1.1 ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1.2 ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร

2.1.3 ด้านเนื้อหา

2.1.4 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.5 ด้านการวัดและประเมินผล

2.2 เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาผลการทดลองเครื่องมือ (Try out) ดังนี้

2.2.1 หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.2.2 หน่วยที่ 2 ปัญหาสังคม

2.2.3 หน่วยที่ 3 สังคมประชาธิปไตย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

3.2 ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ (Try out) ดังนี้

3.2.1 หลักสูตรฉบับร่าง

3.2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย

3.3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน และด้านความรับผิดชอบ

3.3.4 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า (โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 154 คน จาก 6 ห้องเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลหนองหญ้าม้า(โรงเรียนกีฬาเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 62 คน จาก 2 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตร

การประเมิน แก้ไขและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการนำผลที่ได้จากการ ทดลองใช้หลักสูตรในระยะที่ 3 มาแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

2.2 หน่วยที่ 2 ปัญหาสังคม

2.3 หน่วยที่ 3 สังคมประชาธิปไตย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย

3.2 พฤติกรรมประชาธิปไตย

3.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตร

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562

ผลการวิจัย (Research Results)

1. หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญประกอบด้วย ที่มาและความสำคัญ วิสัยทัศน์ หลักการสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณภาพผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีโครงสร้างเนื้อหา 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เวลา 6 ชั่วโมง หน่วยที่ 2 ปัญหาสังคม เวลา 7 ชั่วโมง และหน่วยที่ 3 สังคมประชาธิปไตย เวลา 7 ชั่วโมง โดยจัดกิจกรรม การเรียนการสอน 3 ขั้น คือ 1) เตรียมการ 2) ปฏิบัติ และ 3) สะท้อนคิด ใช้เวลาทั้งหมด 20 ชั่วโมง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยตามองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วม 2) ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน และ 3) ด้านความรับผิดชอบ ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า หลักสูตรรายวิชาที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยมีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.89 หมายถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาสังคม มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.47 หมายถึงนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สังคมประชาธิปไตย มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 80.65 หมายถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ประเมินโดยตนเอง หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 69.09 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 82.80 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 99.46 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยครู หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 1.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 คิดเป็นร้อยละ 85.21 แสดงว่าผู้เรียน มีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 1.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.37 คิดเป็นร้อยละ 90.05 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 โดยรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ย 1.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.26 คิดเป็นร้อยละ 95.83 แสดงว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้เรียนรู้โดยใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่ามีหลายประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการประเมินผลก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรและข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกตติดตามกลุ่มตัวอย่าง จึงมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. กระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

(Research and Development) ซึ่งมีกระบวนการในดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร ศึกษาผลการใช้หลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยพบประเด็นน่าสนใจในการนำมาอภิปรายในแง่มุมเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริม พฤติกรรมประชาธิปไตย ศึกษาสังเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ตามแนวคิด ของปรัชญาปฏิรูปนิยม ซึ่งปรัชญานี้เชื่อว่าการปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยการช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การจัดระเบียบของสังคม การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และการส่งเสริมประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคม และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ และด้วยข้อจำกัดด้านเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้ศึกษาจึงได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ครูผู้สอนประชาธิปไตยในโรงเรียน การศึกษาสภาพจริง ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม พฤติกรรมประชาธิปไตย รวมทั้งการจัดกิจกรรม นอกห้องเรียน จากสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบประชาธิปไตย รวมถึงศึกษาปรัชญาการศึกษา แนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มี พฤติกรรมประชาธิปไตย ด้วยแนวทางนี้ ผู้ศึกษาเชื่อได้ว่าเป็นแนวทางที่ดีและครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร เพราะหลักสูตรคือหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เมื่อการเรียนการสอนมีคุณภาพที่ดีย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของคนในประเทศนั้นๆ ดังที่ Taba (1962) ได้เสนอให้มีการพัฒนาหลักสูตรตามแนววิธี “grass-roots approach” หรือวิธีที่ให้ความสำคัญกับผู้ที่จะใช้หลักสูตรหรือผู้จัดการเรียนรู้ได้มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตรด้วยหรือวิธีจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (bottom-up) กล่าวคือหลักสูตรที่จะพัฒนาควรจะออกแบบและพัฒนาจากผู้จัดการเรียนรู้มากกว่าที่จะกำหนดจากนักวิชาการเบื้องบน โดยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ของผู้เรียน (Diagnosis of Needs) และสังคม ซึ่งแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาได้ดำเนินการยังพัฒนายังสอดคล้องกับแนวทางของ Tyler (1949) ที่เสนอให้ใช้แนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากหลายแหล่งข้อมูลและได้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสาร การการสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น

1.2 การสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เป็นผลมาจากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยผลจากการดำเนินการ ในขั้นนี้ ได้หลักสูตรฉบับร่างที่นำไปทดลองใช้จริงกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) โครงสร้างหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมิน ซึ่งใช้เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งนี้องค์ประกอบต่างๆ จะต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานจำเป็นจากการศึกษาในขั้นแรก ดังที่ Zais (1976) และ Herrick and Tyler (1950) ได้เสนอว่า ขั้นการออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เป็นการวางแผน หรือการจัดองค์ประกอบของหลักสูตร

ให้เข้ากันอย่างเป็นระบบสามารถที่จะปฏิบัติได้ นักพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ อย่างละเอียด และรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือก และจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยพิจารณาจากหลายๆองค์ประกอบ ซึ่งประเด็นในการร่างหลักสูตรฉบับนี้จะสำเร็จหรือไม่ ขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่น กระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาการศึกษา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม พฤติกรรมประชาธิปไตย วิธีการวัดและประเมินผล เป็นต้น อย่างไรก็ตามจากผลการประเมิน ความเหมาะสมของร่างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากผู้เชี่ยวชาญพบว่า ในภาพรวมของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลจากการรับรองหลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ศึกษาได้มีการปรับปรุงหลักสูตรในบางส่วนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3 หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้น คือ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการ (P - Preparation) ขั้นตอนที่ 2 ปฏิบัติ (A - Action) และขั้นตอนที่ 3 สะท้อนคิด (R - Reflection) ซึ่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริม พฤติกรรมประชาธิปไตย จะมีความแตกต่างจากการเรียนรู้แบบทั่ว ๆ ไป คือเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกตอสุข รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนเองอยู่ มีความสามัคคี รู้จักรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมร่วมกันกลุ่มและเรียนรู้จากสถานการณ์จริง และเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเริ่มจากผู้สอนทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ร่วมกันอภิปรายหาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันวางแผนในการจัดกิจกรรมแก่สังคมตามพื้นฐานความรู้ ความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับชุมชน จะช่วยหล่อหลอมความเป็นพลเมืองที่ดี สมาชิกที่มีคุณค่าต่อสังคม การคิดการวางแผนและการสื่อสาร ยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพทางด้านสติปัญญาและอารมณ์ ซึ่งเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาวิชาไปทางปัญหาของสังคมและการหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นผู้เรียนร่วมกันจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ ซึ่งการปฏิบัติจะต้องนำทฤษฎี และทักษะที่ผู้เรียนได้ศึกษามาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม และสุดท้ายผู้เรียนนำผลการปฏิบัติ การบริการสังคมมาร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ซึ่งอาจนำเสนอโดยการบรรยาย จัดทำโปสเตอร์ แผ่นพับ หรือนำเสนอผ่านวีดิทัศน์ และผู้เรียนจะต้องสะท้อนผลการปฏิบัติผ่านร่องรอยที่เก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนั้นครูผู้สอน และเพื่อนรวมถึง ตัวผู้เรียนเองต้องมีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นักเรียน จะไม่รู้สึกกังวลกับเกณฑ์ในการตัดสินผลการเรียนทำให้บรรยากาศในการเรียนเป็นไปอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ Walangitan (2015) ที่ว่าจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้กระบวนการประชาธิปไตย ผ่านการมอบหมายภาระงาน หรือกิจกรรมต่างๆ ทำให้ประชาธิปไตยของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้น กิจกรรมของกลุ่มนักเรียนสามารถสนับสนุนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตย และ Kate and Patrick (2012) ที่เสนอว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดี คือ การมีความสามัคคีร่วมกัน มี

ปฏิสัมพันธ์กัน ในการทำงาน มีการบรรยาย การสะท้อนผลภาพรวม สิ่งเหล่านี้สามารถทำให้มีความเข้าใจประชาธิปไตย ในห้องเรียน และทำให้ผู้เรียนมี พฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ผ่านการการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำละข้อเสนอแนะแล้ว ผู้ศึกษาได้นำไปศึกษาผลประสิทธิภาพของหลักสูตรรายวิชาจากการไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ผลการศึกษา คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยของนักเรียนหลังการใช้หลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือ โดยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 75.89 หมายถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัญหาสังคม มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 78.47 หมายถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 สังคมประชาธิปไตย มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 80.65 หมายถึง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตยอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยตนเอง และครูพบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยในระดับมาก เมื่อดูผลการประเนพบว่า หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นมากจากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในช่วงแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลักษณะของการให้ความรู้กับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนยังไม่มีความเข้าใจในพฤติกรรมประชาธิปไตยเท่าที่ควรจึงส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม พฤติกรรมประชาธิปไตยออกมาได้ไม่เต็มที่ ผู้เรียนยังศึกษาข้อมูลเพื่อร่วมกันวางแผนในการจัดกิจกรรมร่วมกัน หลังจากนั้นผู้เรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นตามลำดับเนื่องจากผู้เรียนได้เรียนรู้ในช่วงของการปฏิบัติกิจกรรมทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่นมีโอกาสในการแสดง พฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้น มีความเข้าใจในพฤติกรรมประชาธิปไตยมากขึ้นโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงทำให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำกิจกรรมผู้เรียนสามารถที่หาแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และหลังจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้วผู้เรียนได้มีการสะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2552) เกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยว่า ช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพประชาธิปไตย ให้ความสำคัญถึงการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ มีทัศนคติในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการเตรียมตัวเพื่อให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมประชาธิปไตยในระดับต่างๆ เช่น รณรงค์ การเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ เป็นต้น และสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ในขั้นปฏิบัติการคิดด้วยนามธรรม (Formal Operational Stage) ในขั้นนี้พัฒนาการ ทางสติปัญญาและความคิดของเด็กวัยนี้เป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดแบบผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะ

สิ้นสุดลง เด็กจะสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ทำให้ผู้เรียนในวัยนี้อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก ที่กล่าวว่าเด็กในวัยนี้จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด เรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม พบในอายุ 13 -16 ปี ขั้นนี้แสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามหน้าที่ของสังคม โดยบุคคลรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของเขาในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมนั้น จึงมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนดให้ หรือคาดหมายไว้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจเลือกทางเลือกในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาก็สามารถเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ อารีย์ โพธิ์บางหวาย (2550) ที่ได้ใช้แบบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตย มีค่าอยู่ระหว่าง 15.05 – 16.16 และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้เรียนนักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึง พฤติกรรมประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่ม รู้จักเคารพซึ่งกันและกันรับฟังผู้อื่นมากขึ้น รู้จักวางแผนในการทำงานมีความเสียสละ และสามัคคีที่จะทำงานหรือกิจกรรมกลุ่มให้สำเร็จลุล่วง ซึ่งจากการแปลผลข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมประชาธิปไตย รู้จักทำประโยชน์ให้กับโรงเรียนและสังคมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2551) ได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในทางปฏิบัติ โดย การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมจะต้องมีการส่งเสริมประชาธิปไตย ในครอบครัว โดยสมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดองกันเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ในฐานะที่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัว พ่อแม่ ยอมรับฟังความเห็นความต้องการของลูกตัดสินปัญหาต่างๆ โดยใช้เหตุผลมากกว่าที่จะใช้อารมณ์ การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยสอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มกระตุ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟังความเห็นและเหตุผลของผู้อื่น พยายามโน้มน้าวใจให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ มากกว่าที่จะใช้อำนาจบังคับแต่เพียงอย่างเดียว พยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก และมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้เรียนรู้โดยใช้หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมได้ ด้วยตนเอง ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล อีกทั้งยังเป็นการเรียนการสอนที่เน้นในเรื่องของพฤติกรรม ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการทำกิจกรรมกลุ่มไม่เน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานจากตัวผู้เรียนเป็นรายบุคคลแต่จะเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในผลงานกลุ่ม ที่ร่วมกันทำ อีกทั้งการประเมิน

พฤติกรรมต่างๆ มีผลสะท้อนให้ผู้เรียนได้ทราบถึงพฤติกรรมของตนเองทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตามสภาพจริง เน้นพัฒนาการที่ปรากฏให้เห็นทั้งในและนอกห้องเรียน มีผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินหลายฝ่าย อีกทั้งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ มีกิจกรรมน่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองและสังคมมากขึ้นมีความสามัคคี มีความเคารพต่อผู้อื่น รู้จักคิด และรู้จักหาวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องจิราภรณ์ เกตุแก้ว (2559) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ที่มีต่อหลกัสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะนักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลกัสูตรในระดับมาก

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นตามลำดับ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำหลักสูตรไปใช้นั้นครูผู้สอนต้องศึกษาทฤษฎีปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย สื่อ สถานที่รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่สนับสนุนการเรียนรู้ และสนับสนุนทรัพยากร การเรียนรู้ตามหลักสูตรให้เพียงพอ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร ได้เน้นให้ผู้เรียนเกิดผลการทำกิจกรรมกลุ่มงาน เน้นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ให้กับ โรงเรียน และชุมชน ซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนจะต้องมีการวางแผนการทำงานให้ครอบคลุม มีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน ผู้สอนและผู้เรียนควรมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมให้ดี

1.4 การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง พฤติกรรมประชาธิปไตย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในครั้งนี้พึงมีการพัฒนาขึ้นและมีการเริ่มใช้นำร่องในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และจะมีการใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นในปีการศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยติดตามผลหลังการใช้หลักสูตรในระยะยาว สำหรับนักเรียนที่เรียนรู้ในหลักสูตรนี้ เพื่อจะติดตามและศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.2 ควรมีการขยายผลการใช้หลักสูตรและมีการใช้หลักสูตรกับโรงเรียนนำร่องการศึกษาที่มีความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนในด้าน พฤติกรรมประชาธิปไตย

2.3 ควรนำหลักสูตรรายนี้ไปทดลองใช้กับนักเรียนในหลายระดับชั้นเรียน เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างในช่วงวัย

เอกสารอ้างอิง (References)

ใยอนงค์ ทิมสุวรรณ. (2558). *ประชาธิปไตยกับบทบาทสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมอัตลักษณ์วิถีไทย.* เอกสารวิชาการส่วนบุคคล, วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ: สำนักศาลรัฐธรรมนูญ.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education).* กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2543). *การเมืองการบริหารไทย: ภาระของชาติ.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า.

วิสุทธิ์ โพธิแท่น. (2554). *แนวคิดพื้นฐานประชาธิปไตย.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครูผู้สอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.*กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสหายบล็อกและการพิมพ์.

ประสาท เนืองเฉลิม. (2553). *หลักสูตรการศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

Guidelines for Developing Acadomic Administration of Small School in Primary Educational Service Area Rayong 2

ชัชวาลย์ ชุ่มตา[1]
Chatchawan Chumta

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 และ 2) นำเสนอข้อเสนอไปเพิ่มประสิทธิภาพแนะการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 จำนวน 31 โรงเรียนในปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 140 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า พบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 1) การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ (= 4.57)รองลงมาคือด้านการบริหารงานทั่วไป (= 4.47) และด้านการบริหารวิชาการ (= 4.20) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล (= 3.52) และ 2) ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 มีดังต่อไปนี้ (1) ด้านบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารและครูควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสาระและหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต2 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล

Received: 2021-09-10 **Revised**: 2022-03-19 **Accepted**: 2021-03-25

[1] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Master of Education Program Department of Educational Administration Siam Technology College.
Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (2) ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรมีการวางแผนพัสดุผู้บริหารควรมีการกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา (3) ด้านการบริหารบุคคล ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการยกย่องเชิดชูเกียรติ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพและ (4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน ประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา และผู้บริหารควรมีการพัฒนางานวิจัยให้กับครูผู้สอน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าหากนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงปฏิบัติ ควรดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กควรให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้มาก
คำสำคัญ (Keywords): แนวทาง; การพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

objectives research were to 1) study the administration of small schools under Rayong Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to present It is proposed to increase efficiency and recommend the administration of small schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2 in 4 areas, namely academic administration. budget management Personnel management and general administration. This research is a quantitative research. Examples used in the research include: 140 teachers and administrators of small schools under the Office of Rayong Primary Educational Service Area 2 in the academic year of 2019, totaling 140 students. simple random to find the proportions of each school The research instrument was a 5-level estimation scale questionnaire with a confidence value of 0.95. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The results showed that It was found that the overall practice was at a high level. When considering each aspect 1) the administration of small schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, the aspect with the highest average was budget management (= 4.57), followed by general administration (= 4.47) and academic administration (= 4.20). Personnel management (= 3.52) and 2) recommendations for improving the efficiency of small school administration under the Rayong Primary Educational Service Area

Office 2 are as follows: (1) Academic administration, administrators And teachers should improve and develop local content and curricula. Administrators should promote research to improve the quality of education in educational institutions. Administrators of small schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 2 There should be a promotion and support for academic work for individuals, families, organizations, agencies, establishments. and other institutions that provide education; (2) budget management Executives should have a plan of supplies, executives should have a list format. or specific features of the equipment or buildings that use budget funds to propose to the Permanent Secretary of the Ministry of Education or secretary-general of the Basic Education Commission Executives should have resource management for education. (3) Personnel management. The administrators should promote and support the assessment of the academic standing of government teachers and educational personnel. Executives should promote and support the glorification. Executives should promote and support professional standards and professional ethics and (4) general administration. Executives should have support to develop performance standards. Coordinate and develop educational networks And administrators should develop research for teachers. Therefore, the researcher is of the opinion that if the knowledge gained from this research is used for maximum practical benefit. Research should be continued. In particular, small school administrators should focus on personnel management to be more efficient and clear. To be used as information in planning to promote and support teachers to develop their own potential a lot.

Keywords: Guidelines; Developing Acadomic Administration of Small

บทนำ (Introduction)

แผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูป การศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไข เพิ่มเติม กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ที่กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 8 ได้ กำหนดหลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ 3 ประการ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ภายใต้มีวิสัยทัศน์“คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูป การศึกษามี3 ประเด็น คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาส ทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนใน การบริหารและจัดการศึกษา ทั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็น ระบบไว้4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูยุคใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาและ แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการพัฒนาการบริหารจัดการใหม่ นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2562 กำหนด เป็นนโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา โดยยึดกรอบการปฏิรูปการศึกษา น้อมนำพระราชกระแสของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ด้านการศึกษา ที่จะต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้เด็กเยาวชน และผู้เรียนมี ทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องสถาบันหลักของชาติ สร้างพื้นฐานชีวิต (อุปนิสัย) ที่เข้มแข็ง สร้างความรู้ ทักษะเพื่อให้มีอาชีพ มีงานทำและได้นำเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตใน ศตวรรษที่ 21 และยึดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนด หลักการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก (ปฐมวัย) ภายใต้แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ในประเด็นสำคัญคือ 1) ยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 3) มุ่งความเป็น เลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

จากรายงานของสภาขับเคลื่อนและการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก (2559, ออนไลน์) พบว่า สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของคุณภาพและโอกาสของผู้เรียน คือโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีแนวโน้มทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2558 มีโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัด จำนวนมากถึง 15,577 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.55 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 30,816โรงเรียน (ข้อมูล10มิถุนายน 2562) ซึ่งปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดกลุ่มโรงเรียน ขนาดเล็ก ออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย 1) โรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นคงอยู่ 2) โรงเรียนที่มี การควบรวมโรงเรียน และ 3) โรงเรียนที่มีการบริหารโดยชุมชนมีส่วนร่วม โรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้ ทำให้เกิดปัญหาสำคัญ โดยเฉพาะต้นทุนในการจัดการเรียนการสอน ที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณ จำนวนที่มากกว่า หรือจ่ายแพงกว่าในการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ประสิทธิภาพการสอนลดลง เนื่องจากขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการศึกษา รวมถึงปัญหาโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร ขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง และจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน ซึ่งครูและผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ได้ ดังนั้นในการยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถึงแม้ว่า

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จะมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันออกไปแต่คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์และคำนึงถึงปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนและสังคมมากที่สุด จึงเห็นควรให้มี การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กด้วยการควบรวมโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย รูปแบบการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก แนวทางการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม และแนวทางการบริหารจัดการโดยการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่องนี้เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1.เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative research)และคุณภาพ (Quanlitative research)ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 จำนวน 31 โรงเรียนในปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 229คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 140 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607-610) หลังจากนั้น

ได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยแยกตามสัดส่วนของแต่โรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทคือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต2 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 จำนวน 31

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.ขอหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

2.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 จะเป็นหน่วยงานที่แจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัด

3.ผู้วิจัยเก็บรวบแบบสอบถามกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 เพราะผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะส่งแบบสอบถามคืนมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหาร

บุคคลและด้านการบริหารทั่วไป วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria)

ตอนที่ 3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทแประมวลผลเข้าด้วยกันรวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

6. สถิตที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิตที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือได้แก่

-ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า IOC

-หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Conbach 's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐานได้แก่ ความถี่ (Frequency)ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation หรือ S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต2 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า10ปี

2. การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}$= 4.57)รองลงมาคือด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X}$= 4.47) และด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}$= 4.20) ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X}$= 3.52)โดยมีรายละเอียดดังแต่ละด้านดังต่อไปนี้

2.1 การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ด้านการบริหารวิชาการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูมีการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X}$= 4.52) รองลงมาคือผู้บริหารและครูมีการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนเท่าผลการเรียน ($\bar{X}$= 4.48) แล ผู้บริหารและครูมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น ($\bar{X}$= 4.39) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารมีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X}$= 3.81)

2.2 การบริหารงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ด้านการบริหารงบประมาณโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ที่สุด ($\overline{X}$= 4.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ($\overline{X}$= 4.54) รองลงมาคือผู้บริหารมีการการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี ($\overline{X}$= 4.47) และผู้บริหารและครูมีการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ ($\overline{X}$= 4.46) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารมีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ($\overline{X}$= 3.29)

2.3 การบริหารงานบุคคลโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคลโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารและครูมีการจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน ($\overline{X}$= 4.43) รองลงมาคือผู้บริหารมีบันทึกการลาทุกประเภท ($\overline{X}$= 4.35) และผู้บริหารมีการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน($\overline{X}$= 4.23) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารมีการอุทธรณ์และการร้องทุกข์($\overline{X}$= 1.70)

2.4 การบริหารทั่วไปโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ด้านการบริหารทั่วไปโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารและครูมีงานกิจการนักเรียน ($\overline{X}$= 4.59) รองลงมาคือผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ($\overline{X}$= 4.57) และผู้บริหารและครูมีการดำเนินงานธุรการ ($\overline{X}$= 4.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ($\overline{X}$= 3.72)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต2ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยแสดงรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารและครูมีการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูมีการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนเท่าผลการเรียน ผู้บริหารและครูมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่นและ ผู้บริหารมีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด โพธิ์จุมพล และพันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการ บริหารเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันที่มีระดับปฏิบัติมากที่สุดคือด้านการบริหารทั่วไป สภาพที่พึงประสงค์ที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการ

บริหารวิชาการ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลผลิตด้านคุณภาพนักเรียน คือ การแก้ปัญหาครูสอนไม่ครบชั้น ควรลดภาระงานด้านอื่นๆของครูลง ลักษณะของโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพต้องให้ความสำคัญกับผลสำเร็จทางวิชาการของนักเรียน และผลผลิตที่สำคัญของโรงเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่าการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 ผู้บริหารและครูมีการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ผู้บริหารมีการการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารและครูมีการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุและผู้บริหารมีการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา เที่ยงธรรม(2558)ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารการเงินและการบริหารการบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) การจ่ายเงินอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมาก ไปน้อยดังนี้ การกันเงินไว้เบิกเหลื่อม การเก็บรักษาเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การนำส่ง เงิน การบริหารการบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือการจัดทำบัญชีการเงิน นอกนั้นอยู่ในระดับมากคือการ จัดทำรายงานทางการเงินและงบประมาณ การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและแบบ รายงาน 2) แนวทางการบริหารการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรมีบุคลากรในการ ปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะและพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับการเงินเป็นระยะ มีเครื่องมือในการ ดำเนินการอย่างทันสมัยและเพียงพอ มีการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดตลอดเวลา วาง แผนการใช้จ่ายเงินมีการตรวจสอบ การใช้จ่ายตลอดเวลาให้มีระบบควบคุมภายใน

แนวทางการ บริหารการบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ควรมีบุคลากรที่ทำหน้าที่การบัญชีโดยตรงและ พัฒนาให้มีความรู้ด้านการบัญชีตลอดเวลา มีคณะกรรมการตรวจสอบบัญชี มีการพัฒนาและ ปรับปรุงการบัญชีอยู่ตลอดเวลา ใช้การบัญชีเป็นแนวทางในการวางแผนใช้จ่ายและมีการประสาน กับฝ่ายการเงินตลอดเวลา

ด้านการบริหารบุคคลพบว่าการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารและครูมีการจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงานผู้บริหารมีบันทึกการลาทุกประเภท และผู้บริหารมีการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้บริหารมีการอุทธรณ์และการร้องทุกข์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนิช ศรีลาคำ (2558)การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการ บริหารงานบุคคลเป็นการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและ การด ารงตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้งและการรักษาวินัยและการออกจากราชการ ซึ่งเป็น กระบวนการเสริมสร้าง

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและเป็นกระบวนการหนึ่งที่รวมการพัฒนา บุคลากร การบำรุงรักษาบุคลากร ที่เป็นการดำเนินการใดๆ ให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการหรือให้ได้ผลดีขึ้นกว่าเดิม

ด้านการบริหารทั่วไป พบว่าการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2ด้านการบริหารทั่วไปผู้บริหารมีการจัดกิจการนักเรียน รองลงมาคือผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาผู้บริหารและครูมีการดำเนินงานธุรการ และผู้บริหารมีการประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบ็ญจม์ คำเมือง(2556) บริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 พบว่าการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมมีการ ดำเนินการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินการอยู่ในด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือด้านการประชาสัมพันธ์การศึกษารองลงมา คือด้านงานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารและครูควรมีการปรับปรุงและพัฒนาสาระและหลักสูตรท้องถิ่น

1.2 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานบุคคล ของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 2 เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สุริยา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสาวภา พรเสนาะ. (2556). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานทั่วไปโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Organizing of Buddhist Activities of the Moral Teacher Schools under Bangkok

ธนวัฒน์ ศรีสำราญ[1]
Tanawat Srisamran

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม รักษาสืบสาน วัฒนธรรมประเพณี หลักปฏิบัติ หลักคำสอนตามหลักทางพระพุทธศาสนา นักเรียนควรได้รับการปลูกฝังในสิ่งที่เป็นประโยชน์และพัฒนาตนเองให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ กาย วาจาใจ ซึ่งการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีพร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม และช่วยขัดเกลา ปัจจุบันการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนยังมีการจัดและเข้าร่วมกิจกรรมจากโรงเรียนน้อยและยังขาดครูพระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูพระสอนศีลธรรม สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 238 รูป การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์ความจำเป็นเพื่อศึกษาสภาพเป็นจริงในปัจจุบันและสิ่งที่มุ่งหวังในเรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความจำเป็นในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยผลการวิเคราะห์ความจำเป็นพบว่า 1) กิจกรรมด้านศีล สภาพความเป็นจริงมีการจัดกิจกรรมในระดับต่ำ คือ มีการจัดกิจกรรมเสียงตามสาย / บทเพลง นิทานธรรมะเท่านั้น กิจกรรมที่ครูพระเห็นว่าควรทำเพิ่ม คือ กิจกรรมการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง 2) กิจกรรมด้านสมาธิ สภาพความเป็นจริงมีการจัดกิจกรรมในระดับต่ำ คือ มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมแต่งคำประพันธ์ทางพระพุทธศาสนาเท่านั้น กิจกรรมที่ครูพระเห็นว่าควรทำเพิ่ม คือ ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ 3) กิจกรรมด้านปัญญา สภาพความเป็นจริงมีการจัดกิจกรรมในระดับต่ำ คือ มีการ

Received: 2021-09-10 **Revised**: 2022-02-15 **Accepted**: 2022-03-19

[1] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Master of Education Program Department of Educational Administration Siam Technology College.
Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดโครงการกิจกรรมนวัตกรรม(สิ่งประดิษฐ์)เท่านั้น กิจกรรมที่ครูพระเห็นว่าควรทำเพิ่ม คือ ควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา การเพิ่มกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาตามข้อเสนอของผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรม และการรักษาสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีของนักเรียน

คำสำคัญ
(Keywords): การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา;ครูพระสอนศีลธรรม; โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

The organization of Buddhist activities is important in cultivating Morality, Ethics, Preservation of the Culture, Traditions, Practices, Teachings in accordance with the Buddhist Principles Students should be cultivated in something that is useful and develop themselves in all 3 areas, namely body, speech, and mind. The organization of Buddhist activities is to develop students with physical, mental, intellectual and moral morality and helps to purify. At present, the Buddhist activities in the school still have organized and participate in the activities from the school, and still lack the moral teacher who has knowledge and ability in the organization of Buddhism activities. Organizing of Buddhist Activities Of the moral teacher Schools under Bangkok Therefore it is necessary and beneficial for the promotion and development of better quality Buddhist activities. The researcher used the questionnaire with a sample group of moral teachers. Under the Bangkok Metropolitan Administration, amount 238 images. This research is quantitative research. By analyzing the necessity to study the current reality and what is expected of the Buddhist activities of the Moral Teacher Schools under Bangkok To determine solutions to problems arising from causes that cause the need for Buddhist activities he results of the analysis are as follows: 1) Religious activities In fact, there were low level of activities, namely, only audio activities in accordance with music / Dharma songs. The activities that Phra teachers agreed to do more were activities of paying respect to monks, chanting, meditation before every class. 2) Meditation activities In fact, there are low level of activities, which are to encourage students to compete in Buddhist composing activities only. The activities that Phra teachers agreed to do more were that there should be encouragement for students to compete in praise chanting of Khun Phra Rattanathai, Melody

Sorapanya. 3) Intellectual activities In reality, there are low level of activities, which are to encourage students to compete only in the Innovation Activity Project (Inventions). The activities that Phra teachers agreed to do more were that they should cooperate with the community in organizing Buddhism propaganda activities. The increase of Buddhist activities as proposed by this research result will be beneficial to the schools and teachers of moral teaching in schools in cultivating Morality and ethics And preserving Culture and traditions of students.
Keywords: Organizing of Buddhist Activities; Moral teacher; Schools under Bangkok

บทนำ (Introduction)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นรากฐานสำคัญจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของคนไทย ชีวิตของประชาชนชาวไทยแต่เดิมผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนา วัดได้กลายเป็นส่วนประกอบสำคัญของชุมชนท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางแห่งกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นแหล่งการศึกษาของประชาชนทุกระดับ ทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักในการฝึกอบรมพระสงฆ์ที่จะสืบต่อพระพุทธศาสนาและพลเมืองที่จะรับผิดชอบสังคม จนถึงมีประเพณีบวชเรียนสำหรับเตรียมผู้นำทางสังคม ตั้งแต่ผู้นำครอบครัวเป็นต้นไป พระภิกษุสงฆ์ทั่วไปมีฐานะเป็นครูอาจารย์ของประชาชน และพระสงฆ์มีหน้าที่เป็นหัวหน้า วัดก็มีฐานะเป็นผู้นำชุมชนหลักธรรมคำสอน และวัฒนธรรมที่สืบเนื่องมาจากพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมกล่อมเกลาจิตใจประชาชนชาวไทย ให้มีศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรมและค่านิยม ตามแบบอย่างของพุทธศาสนิกชน (โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของพระสงฆ์ในการเป็นบุคลากรทางศาสนา จึงได้มอบให้กรมการศาสนาดำเนินโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และให้สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเข้าร่วมเพื่อรองรับรัฐธรรมนูญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังศีลธรรม และจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนของชาติได้เรียนรู้เข้าถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนา สามารถนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ (กรมการศาสนา, 2543) โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ครูพระได้เข้าไปสอนในโรงเรียนอันเป็นการช่วยเหลือครูประจำการที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา (กรมการศาสนา, 2548, น. 9) ครูพระสอนศีลธรรม มีบทบาทหน้าที่สำคัญ 4 ประการคือ 1. สอนสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา 2. สอนและติวธรรมศึกษาให้กับนักเรียนและผู้มีความสนใจ 3. อบรมศีลธรรม จรรยา พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน 3. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนด้วยแนววิถีเชิงพุทธ (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นความคาดหวังของสังคมในการช่วยส่งเสริมงานด้านการเผยแผ่ และการศึกษาสงเคราะห์ แสดงหลักธรรม คำสอนของพระพุทธศาสนาสู่เด็กและเยาวชนของชาติ ให้เป็นคนมีความรู้ดีในพระธรรม น้อมนำไปประพฤติ ปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อตัวเอง

สังคม ประเทศชาติ และภาครัฐในการช่วยสั่งสอน อบรมปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กในชาติเป็นคนดี มีศีล มีธรรม นำพาประเทศชาติสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560)

รายงานการประเมิน เรื่อง การติดตามประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 พบปัญหาและอุปสรรค คือ พระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนค่อนข้างน้อย ขาดทักษะความรู้ความสามารถ การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา สถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทของพระสอนศีลธรรม ไม่ให้ความร่วมมือ ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่ครูพระสอนศีลธรรมจัดทำขึ้นและไม่ค่อยได้รับการสนับสนุน กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนาครูพระสอนศีลธรรมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพิ่มเติม ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,047 รูป (ที่มา: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2561)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 278 รูป ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607-610) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความ

คาดเคลื่อน 0.05 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ พระครูปลัดสุวัฒนบัณฑิตคุณ และคณะ (2558) รายงานการประเมิน เรื่อง การติดตามประเมินผลพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558 นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษา เรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมถึงได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามถึงสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. สำนักการศึกษาจะเป็นหน่วยงานที่แจกแบบสอบถามไปยังครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. ผู้วิจัยเก็บรวบแบบสอบถามโดยให้ครูพระสอนศีลธรรมส่งแบบสอบถามคืนให้กับผู้วิจัย และนำแบบสอบถามที่เก็บมาพิจารณาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์

4. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 278 ชุด แต่แบบสอบถามที่ตอบกลับมา 238 ชุด คือ เป็นร้อยละ 85.00

5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และนำเสนอต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และนำเสนอเป็นรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายสรุปข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของประชากร โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2.2 วิเคราะห์ความจำเป็น ใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNImodified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) โดยมีสูตรคำนวณดังนี้

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพส่วนบุคคลของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูพระสอนศีลธรรมส่วนใหญ่มีอายุ 21–30 ปี มีพรรษาต่ำกว่า 10 พรรษา มีการศึกษาทางโลกระดับปริญญาตรี มีการศึกษาทางธรรมระดับนักธรรมตรี - นักธรรมเอก และมีประสบการณ์การสอน 5 ปี ขึ้นไป

2. สภาพความเป็นจริงการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปัญญา ($\bar{X}$= 3.62) รองลงมาคือ ด้านศีล ($\bar{X}$= 3.52) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสมาธิ ($\bar{X}$= 3.22)

ความคาดหวังการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$= 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปัญญา ($\bar{X}$= 4.35) รองลงมาคือ ด้านศีล ($\bar{X}$= 4.19) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสมาธิ ($\bar{X}$= 3.99) ดังมีรายละเอียดแต่ละด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านศีล พบว่า สภาพความเป็นจริงการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมกิจกรรมการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ($\bar{X}$=4.26) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมีนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรรม ($\bar{X}$= 4.13) และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ($\bar{X}$= 4.02) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสาย / บทเพลง นิทานธรรมะ ($\bar{X}$= 2.76)

ความคาดหวังการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$= 4.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมกิจกรรมการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ($\bar{X}$=4.57) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมีนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรรม ($\bar{X}$= 4.47) และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ($\bar{X}$= 4.46) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมนิทานคุณธรรมประกอบท่าทางต่าง ๆ ($\bar{X}$= 3.72)

2.2 ด้านสมาธิ พบว่า สภาพความเป็นจริงการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.22)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ($\bar{X}$=3.87) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ ($\bar{X}$= 3.75) และครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมบริหารจิต ภาวนา เจริญปัญญาให้กับนักเรียน ($\bar{X}$= 3.66) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมแต่งคำประพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 2.77)

ความคาดหวังการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสมาธิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$= 3.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ($\bar{X}$=4.47) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ ($\bar{X}$= 4.26) และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมวาดภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 4.16) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมแต่งคำประพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 3.76)

2.3 ด้านปัญญา พบว่า สภาพความเป็นจริงการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 4.16) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่บ้านและในชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$= 4.11) และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 4.07) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดโครงการกิจกรรมนวัตกรรม(สิ่งประดิษฐ์) ($\bar{X}$= 2.65)

ความคาดหวังการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$= 4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมให้ร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X}$=4.60) รองลงมา คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่บ้านและในชีวิตประจำวัน ($\bar{X}$= 4.60) และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา ($\bar{X}$= 4.57) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดโครงการกิจกรรมนวัตกรรม(สิ่งประดิษฐ์) ($\bar{X}$= 3.82)

3. ความจำเป็นการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร รายด้าน อันดับที่หนึ่ง คือ ด้านสมาธิ ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.24 อันดับที่สอง

คือ ด้านปัญญา ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.20 และอันดับที่สาม คือ ด้านศีล ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.19 ดังมีรายละเอียดแต่ละด้านดังต่อไปนี้

3.1 ด้านศีล พบว่า ความจำเป็นการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อันดับที่หนึ่ง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมเสียงตามสาย / บทเพลง นิทานธรรมะ ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.36 อันดับที่สอง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมนิทานคุณธรรมประกอบท่าทางต่าง ๆ ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.31 อันดับที่สาม คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนใส่บาตรทุกวันพระ ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.26 และอันดับที่สิบ คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมกิจกรรมการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.08

3.2 ด้านสมาธิ พบว่า ความจำเป็นการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อันดับที่หนึ่ง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมแต่งคำประพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.36 อันดับที่สอง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันการร้องเพลงลูกทุ่งส่งเสริมศีลธรรม ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.36 อันดับที่สาม คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมโต้วาทีธรรมะ ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.35 และอันดับที่สิบ คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมบริหารจิต ภาวนาเจริญปัญญาให้กับนักเรียน ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.14

3.3 ด้านปัญญา พบว่า ความจำเป็นการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อันดับที่หนึ่ง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดโครงการกิจกรรมนวัตกรรม(สิ่งประดิษฐ์) ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.45 อันดับที่สอง คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดสื่อการสอนคุณธรรม จริยธรรม (DVD เรื่องสั้น)ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.45 อันดับที่สาม คือ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวดโครงงานคุณธรรม จริยธรรม ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.37 และอันดับที่สิบ คือ ครูพระสอนศีลธรรมให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้ค่า $PNI_{modified}$ = 0.11

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขออภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพความเป็นจริงและความคาดหวัง การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมืองที่ดี ตระถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา และส่งเสริมพัฒนานักเรียนใน 3 ด้าน คือ กาย วาจา และใจ ให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ส่งเสริม

กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม โครงการสนับสนุนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการจัดพระภิกษุช่วยสอนวิชา จริยธรรม วิชาพระพุทธศาสนา และโครงการหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญ จึงทำให้การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางและมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธราจารย์, มนูญ ศิวารมย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก มีพัฒนาด้านอธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต ด้านอธิสีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล และด้านอธิปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร จันทรัศมี (2559) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้มเข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางคุณธรรม 3 ด้าน ความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรม 7 ด้าน นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีประเด็นที่สำคัญแก่การอภิปราย ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านศีล สภาพความเป็นจริงและความคาดหวัง การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมรายด้าน มีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง เนื่องจาก ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมกิจกรรมการไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ ก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมีนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรรม และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธรรมธราจารย์, มนูญ ศิวารมย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การพัฒนาคุณธรรม จริยด้านอธิสีลสิกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม เน้นกายกรรมและวจีกรรม

1.2 ด้านสมาธิ สภาพความเป็นจริงและความคาดหวัง การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมรายด้าน มีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง เนื่องจาก ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันสวดมนต์สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ทำนองสรภัญญะ ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมตอบปัญหาธรรมะ ครูพระสอนศีลธรรมมีการจัดกิจกรรมบริหารจิต ภาวนา เจริญปัญญาให้กับนักเรียน และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมวาดภาพวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ พระครูธรรมธราจารย์, มนูญ ศิวารมย์ และวิมลพร สุวรรณแสนทวี (2560) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอธิจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ เน้นมโนกรรม

1.3 ด้านปัญญา สภาพความเป็นจริงและความคาดหวัง การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมรายด้าน มีสภาพความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง เนื่องจาก ครูพระสอนศีลธรรมให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนา ครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักธรรมไปปฏิบัติที่บ้านและในชีวิตประจำวัน และครูพระสอนศีลธรรมมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระไพฑูรย์ อารัมภรัตน์ (2556) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนา กรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนา คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงาน การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

ผลการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ของครูพระสอนศีลธรรม โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1.1 ครูพระสอนศีลธรรมควรมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมเสียงตามสาย / บทเพลง นิทานธรรมะ

1.2 ครูพระสอนศีลธรรมควรมีส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนเข้าแข่งขันกิจกรรมแต่งคำประพันธ์ทางพระพุทธศาสนา

1.3 ครูพระสอนศีลธรรมควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนเข้าประกวดโครงการกิจกรรมนวัตกรรม(สิ่งประดิษฐ์)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของครูพระสอนศีลธรรมในพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เช่น ศึกษาส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนระดับอาชีวศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานของครูพระสอนศีลธรรมในการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สุริยา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสาวภา พรเสนาะ. (2556). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานทั่วไปโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

Implementation of Collective Learning Management According to the Seat Structure (SEAT) of the Core Schools, Managing Total Learning in Schools Under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1

พีรญา หอขุนทด[1]
Peeraya Hokhunthod

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย จึงจำเป็นเพื่อไม่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่สามารถเรียนได้เสียโอกาสในการรับการศึกษา จึงได้จัดลักษณะการเรียนการสอนร่วมในโรงเรียนปกติ เพื่อให้เด็กมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ดำเนินการในรูปแบบที่ดีแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน (Students: S) ด้านสภาพแวดล้อม (Environments: E) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities: A) และด้านเครื่องมือ (Tools: T) และ 2) นำเสนอตัวอย่างที่ดีในการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จาก 8 โรงเรียน จำนวน 311 คน โดยผู้วิจัยหาขนาดตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ

Received: 2021-09-10 **Revised**: 2021-10-08 **Accepted**: 2021-10-24

[1] หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม Master of Education Program Department of Educational Administration Siam Technology College.
Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

Krejcie & Morgan หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาสัดส่วนแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.945 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับดี ($\overline{X}$ = 3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อม (= 3.92) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\overline{X}$ = 3.89) และด้านนักเรียน ($\overline{X}$ = 3.87) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเครื่องมือ ($\overline{X}$ = 3.63) และ 2) ข้อเสนอแนะการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า (1) ด้านเครื่องมือ ครูควรตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประมาณ 5-7 คนต่อนักเรียนที่ความต้องการพิเศษ 1 คน (2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องมีการจัดตารางเวลาให้บริหารสอนเสริมโดยตรงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (3) ด้านนักเรียน ครูควรมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านวิชาการ และ (4) ด้านสภาพแวดล้อม ครูต้องมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเชิงปฏิบัติ ควรดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะครูควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ในด้านเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และผลจากการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้กับผู้บริหารและครูสถานศึกษาแห่งอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนตนเองให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT); โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

Organized total classes according to the structure of the seat (SEAT) It is an education for children with special needs in accordance with the National Education Act B.E. 2542. Amendment (No. 2) B.E. 2545 Article 10 states that the provision of education must provide people with equal rights and opportunities to receive basic education for not less than 12 years. Providing education for persons with physical, mental, intellectual, social and communication and learning disabilities or physical disabilities. shall provide such persons with the right and opportunity to receive special basic education at no cost; Therefore, in order not to lose the opportunity for children with special needs who can study Therefore, the

Ministry of Education has organized special education in the manner of co-teaching in normal schools. To provide children with special needs more educational opportunities Each school operates in different ways. Therefore, the researcher is interested in research studies. Subject: Guidelines for the implementation of collective learning management according to the seat structure (SEAT) of the main school organizes the school's inclusion in the school Affiliated with Rayong Primary Educational Service Area Office 1 with the objective of research to 1) Study the operation of collective learning management according to the seat structure (SEAT). of the main school organizes the school's inclusion in the school Affiliated with Rayong Primary Educational Service Area Office 1 Affiliated with Rayong Primary Educational Service Area Office 1 in 4 areas: students (Students: S) environment (Environments: E), teaching activities (Activities: A) and tools (Tools: T) and 2) to present recommendations for the implementation of collective learning management according to the SEAT structure of the core schools that manage total learning. Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Region 1 This research is a quantitative research. Examples used in research is the teacher who operates the collective learning arrangement according to the SEAT structure of the leading school to manage the total learning in the school. Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Region 1 from 8 schools, 311 people The researchers determined the sample size by opening a ready-made table of Krejcie & Morgan. After that, the researchers conducted a simple random sampling to determine the proportions of each school. research tools is a 5-level estimation scale questionnaire. with a confidence value of 0.945, the statistics used in the data analysis These are frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results showed that 1)Implementation of collective learning management according to the seat structure (SEAT) of the core schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 Overall, the operation was at a good level. When considering each aspect, it was found that The aspect with the highest average was the environment. followed by teaching and learning activities and students The side with the lowest mean was the tool side. and 2) recommendations for the implementation of collective learning management according to the seat structure (SEAT) of the core schools for total learning management. Under the Rayong Primary Educational Service Area Office, Region 1 It was found that (1) for students, teachers should provide schools with skills training for students with special needs

to be academically ready (2) the environment Teachers must have the school adjust the indoor environment according to the specified standards. (3) teaching and learning activities Teachers must provide schools with a schedule to provide direct supplemental tutoring to students with special needs. and (4) tools Teachers should have school administrators set up a committee to create individual education plans for about 5-7 people per 1 student with special needs Therefore, the researcher believes that if the knowledge gained from this research is applied for maximum practical benefit, Research should be continued. In particular, teachers should pay attention to the implementation of collective learning management according to the SEAT structure. in terms of tools to be more efficient and the results of this research can be used by administrators and teachers of other schools as a guideline for improvement and development. The school's own school's SEAT structure for maximum efficiency and effectiveness.
Keywords: Total learning management according to the seat structure (SEAT); the main school providing total learning

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีความสำคัญกับชีวิตเป็นอย่างมาก ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นการนำพาให้ประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาบุคคลนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคคลทั้งที่ปกติและบุคคลที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ ซึ่งสังคมทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเช่นกัน รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยที่รัฐบาลได้พยายามทุ่มเททรัพยากร ปัจจัยต่าง ๆ ให้เด็กและเยาวชนทุกคนมีสิทธิและโอกาสให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกันทั้งเด็กทั่วไปและเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา แนวคิดที่ให้เด็กทุกคนได้เข้าสู่สถานศึกษาที่จัดไว้โดยไม่แบ่งแยกเลือกปฏิบัตินับว่าเป็นแนวคิดหรือแนวทางที่สำคัญยิ่ง ซึ่งปัจจัยเบื้องต้นที่เป็นพื้นฐานของการบรรลุถึงสังคมแห่งความเท่าเทียมกันต้องเริ่มจากการปฏิบัติที่ไม่เลือกปฏิบัติ เพราะจะเป็นผลให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ซึ่งมีสาระที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระบุเอาไว้ในหมดที่ 3 ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 สรุปว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้อง

จัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

ในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2545) เนื่องจากรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการเป็นอย่างมากจึงมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับคนพิการพ.ศ. 2551 ได้ให้คำจำกัดความคนพิการว่า บุคคลที่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2551)

การเรียนรวมเป็นการจัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคลตามความต้องการและความสามารถของเด็ก โดยจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ โดยให้เด็กทุกคนได้ปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างทั่วถึง สิ่งสำคัญที่สุดคือ การให้โอกาสแก่คณะครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยพยาบาล แพทย์ นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด จักษุแพทย์ ได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อช่วยให้ เด็กได้เจริญเติบโตและได้ประโยชน์ตามความต้องการพิเศษของเขา (ศรียา นิยมธรรม, 2548) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม ซึ่งเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเด็กที่มีความบกพร่อง ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ใช้หลักการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ซึ่งโครงสร้างซีท มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน คือ 1) ด้านนักเรียน (S – Students) ดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการ 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E – Environment) ดำเนินงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมที่มีขีดจากัดน้อยที่สุด และด้านบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น พ่อแม่ ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities) ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การตรวจสอบทางการศึกษา เทคนิคการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน การประกันคุณภาพการรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน การจัดตารางเรียน การประสานความร่วมมือ และการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการปรับปรับงาน 4) ด้านเครื่องมือ

(T-Tools) ดำเนินงานเกี่ยวกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ กฎกระทรวง เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ครูการศึกกาพิเศษ และนักวิชาชีพ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) ในการจัดการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวมจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร และเพิ่มความรับผิดชอบให้กับครูในโรงเรียนและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือกันเพื่อจัดการศึกษาให้รองรับนักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องได้เรียนรวมกับนักเรียนปกติ โดยครูจำเป็นต้องมีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนทั่วไปควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กพิการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องในลักษณะของการจัดการเรียนรวมรวมทั้งโรงเรียนยังต้องจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอีกด้วย ส่วนผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำและสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนรวม ในโรงเรียน และต้องกำหนดบทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของบุคลากรอย่างชัดเจนด้วย (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

ปัจจุบันโรงเรียนที่นอกเหนือจากโรงเรียนแกนนำที่จัดการเรียนรวมได้ก็ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกระทรวงศึกษาธิการ แต่การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับกับนักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความต้อการพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องมากพอ จึงทำให้การจัดการศึกษาเรียนรวมยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความการพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่อง ด้านการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านสื่อ เทคโนโลยี (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546) เป็นต้น (รจเรขพยอมแย้ม, 2547) สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 วิเคราะห์ติดตามการประเมินโรงเรียนจัดการศึกษารวม ปรากฏประเด็นปัญหาดังนี้ 1) ด้านนักเรียน : S พบว่า การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาเป็นเฉพาะบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม : E พบว่าโรงเรียนบางโรงเรียนยังไม่มีการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยให้เหตุผลว่า ไม่มีความจำเป็นต้องปรับ เพราะนักเรียนที่เรียนร่วมเป็นนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จึงเรียนในสภาพแวดล้อมเช่นเดียวกับนักเรียนปกติทั่วไปได้ หากโรงเรียนมีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและทางการเห็น ครูจะปรับตำแหน่งที่นั่ง เช่น ให้นั่งข้างหน้า นั่งใกล้กับโต๊ะครู หรือ ให้นักเรียนที่เรียนดีนั่งใกล้ ๆ เป็นต้น 3) กิจกรรมการเรียนการสอน: A พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะคนพิการ แต่มีการปรับวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนักเรียนพิการที่เรียนร่วมแต่ละบุคคล 4) ด้านเครื่องมือ : T พบว่า โรงเรียนยังขาดแคลนสื่อในการพัฒนานักเรียนพิการแต่ละประเภท เนื่องจากมีข้อจากัดด้านงบประมาณสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องสภาพการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ปี

การศึกษา 2562 เพื่อให้ทราบสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจัดการศึกษาของนักเรียนพิการ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หรือนักเรียนที่มีความบกพร่องให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางแนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย และได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำนวน 311 คน (ที่มา: ข้อมูลทะเบียนบุคลาการ การศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1,2562)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่ดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต1 จำนวน 175 คน ซึ่งผู้วิจัยได้หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์ , 2552, หน้า 136) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อคำนวณหาสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ของ ปานรดา พรธวัชชัย (2557) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของเรื่องที่วิจัย คือ แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 รวมถึงได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทางวิจัยได้แบ่งข้อมูลแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดที่จะศึกษา ครูผู้สอนดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 จำนวน 175 คน
2. นำแบบสอบถามที่เก็บมาพิจารณาคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์
3. นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การจัดกระทำข้อมูลเมื่อได้แบบสอบถามคืนแล้วผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดรหัสไว้ล่วงหน้า

3. การประมวลผลข้อมูล ข้อมูลที่ลงรหัสแล้วได้นำมาบันทึกโดยใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผลข้อมูลซึ่งใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้เพื่อบรรยายสรุปคุณลักษณะของข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสรุปและแปลความหมายเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายเท่านั้นโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ครูที่ดำเนินงานจัดการเรียนรวม ตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

2. การดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสภาพแวดล้อม E-Environments ($\bar{x}$ = 3.92) รองลงมา คือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน A-

Activities ($\bar{X}$ = 3.89) และด้านนักเรียน S-Students ($\bar{X}$ = 3.87) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเครื่องมือ T-Tools ($\bar{X}$ = 3.63)

2.1 การดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านนักเรียน S-Students โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{X}$= 4.50) รองลงมาคือโรงเรียนมีการให้ข้อมูลให้นักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจสามารถช่วยเหลือและปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี ($\bar{X}$= 4.48) และ โรงเรียนมีการกระจายนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปตามห้องเรียนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความบกพร่องของแต่ละบุคคล ($\bar{X}$= 4.43) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อมในด้านวิชาการ ($\bar{X}$= 3.23)

2.2 การดำเนินจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านสภาพแวดล้อม E-Environments อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ครู ผู้ปกครอง แม่ค้า ภารโรงฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลอย่างถูกวิธี ($\bar{X}$= 4.44) รองลงมาคือโรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมซึ่งทำหน้าที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในโรงเรียนอย่างชัดเจน ($\bar{X}$= 4.38) และ โรงเรียนจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าร่วมในชั้นเรียนทั่วไปมากน้อยเพียงใด($\bar{X}$= 4.37) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ($\bar{X}$= 3.09)

2.3 การดำเนินจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน A-Activities อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล ($\bar{X}$= 4.62) รองลงมาคือครูมีการจัดทำ พร้อมทั้งนำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการประเมินความก้าวหน้า ($\bar{X}$= 4.61) และ ครูมีการนำวิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับนักเรียนเพื่อส่งต่อคัดแยกวางแผนการสอนและประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ($\bar{X}$= 4.54) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ($\bar{X}$= 3.30)

2.4 การดำเนินจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านเครื่องมือ T-Tools อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า คือข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนองค์กรเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน

ช่วยเหลือ($\bar{X}$= 4.52) รองลงมาคือโรงเรียนมีการแต่งตั้งผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นคณะกรรมการโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน ($\bar{X}$= 4.42) และ โรงเรียนมีการจัดหา จัดทำสื่อทางการศึกษาหรือเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น ($\bar{X}$= 4.52) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน ($\bar{X}$= 4.15)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผู้วิจัยขอเสนอแนะ แนวทางการดำเนินงานจัดการเรียนรวมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ต่อไปนี้

1. ครูควรให้โรงเรียนมีการฝึกทักษะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพร้อมในด้านวิชาการ
2. ครูควรให้โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมภายในอาคารตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
3. ครูควรให้โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมโดยตรงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4. ครูควรให้โรงเรียนมีการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลประมาณ 5-7 คน ต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 1 คน

เอกสารอ้างอิง (References)

จันทรานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.* กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สุริยา ทองยัง. (2558). *ทักษะของผู้บริหารโรงเรียนวัดตะล่อม สังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เสาวภา พรเสนาะ. (2556). *การศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อุษา แซ่เตียว. (2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานทั่วไปโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้วิธีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ และวิธีไค-สแควร์ (χ^2)

An Analysis of the Differential Item Functioning for Pre Ordinary National Educational Test Item in Mathematics Using Item Response Theory (IRT) in Three-Parameter Procedures and Chi–Square Test (χ^2)

เพ็ญอนงค์ อ้นเวียง[1] ปัณณวิชญ์ ใบกุหลาบ[2]
Penanong Onveang, Punnawit Baikularb

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบโดยวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ด้วยวิธีวัดความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก(b) และวิธีไค - สแควร์ (χ^2) โดยวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มที่จำแนกตามเพศและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ทำการทดสอบด้วยข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา 2558 - 2560 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 โรงเรียน จำนวน 12,696 คน ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ(Secondary data) ซึ่งเป็นแบบบันทึกผลการตอบข้อสอบที่ได้จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 วิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ(DIF) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป MULTILOG, SPSSและ Excel ผลการวิจัยพบว่า วิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มเพศ พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 8 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย จำนวน 4 ข้อ และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง จำนวน 4 ข้อ เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มขนาดโรงเรียน พบข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 18 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 10 ข้อ และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 8 ข้อ และวิเคราะห์ด้วยวิธีไค - สแควร์ (χ^2) เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มเพศ พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกันจำนวน 11 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย จำนวน 8 ข้อ และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง จำนวน 3 ข้อ เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มขนาดโรงเรียน พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 13 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 10 ข้อ และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 3 ข้อ

Received: 2021-09-10 **Revised**: 2021-09-27 **Accepted**: 2021-09-28

[1] นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, M.Ed. Student in Educational Research and Evaluation, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: penanong_33@hotmail.com

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

คำสำคัญ(Keywords) :การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ ;คณิตศาสตร์; ข้อสอบ Pre O-NET

Abstract

This research aimed to examine the differential item functioning using Item Response Theory (IRT) in three-parameter procedures by measuring the difference of parameters, item difficulty (b), and Chi-Square test (χ^2) by analyzing between groups classified by gender and school size. The sample group of this study consisted of 1 2 ,6 9 6 ninth-grade students from 39 schools under the secondary educational service area office 39 who have tested with Pre O-NET in Mathematics in the academic year 2015 – 2017. The data used for analysis were secondary data, which was an examination results record form obtained from the secondary educational service area office 39. Analyze the Differential Item Functioning (DIF) with the program MULTILOG, SPSS, and Excel programs. The results showed that: An analysis using Item Response Theory (IRT) in three-parameter procedures found that when distinguished by gender, there was differential item functioning for 8 items. The test was partial male for 4 items and partial female for 4 items. When distinguished by school size groups, there was differential item functioning for 18 items. The test was partial big schools for 10 items and partial small schools for 8 items. An analysis using Chi-Square test (χ^2) found that when distinguished by gender, there was differential item functioning for 11 items. The test was partial male for 8 items and partial female for 3 items. When distinguished by school size groups, there was differential item functioning for 13 items. The test was partial big schools for 10 items and partial small schools for 3 items.

Keywords: Differential Item Functioning; Mathematics; Pre O-NET

บทนำ (Introduction)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ได้กำหนดนโยบายและมีมติให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(Ordinary National Education : O-NET) มาใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักเรียนแต่ละโรงเรียน และเป็นเกณฑ์การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้น การสอบ O-NET จึงมีความสำคัญต่อการเรียนมากขึ้น ประกอบกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีการทดสอบระดับชาติและประเมินผลระดับสถานศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ซึ่งมีจุดเน้นด้านผู้เรียนในข้อ 1.1 คือนักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล โดยมุ่งยกระดับคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ(O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ได้มอบหมายให้สำนักทดสอบทางการศึกษาดำเนินการสร้างและพัฒนาข้อสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน Pre O-NET (Pre Ordinary National Education) เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษานำไปทดสอบกับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนที่จะมีการทดสอบด้วยข้อสอบ O-NET จริง ซึ่งข้อสอบ Pre O-NET เป็นข้อสอบที่วัดในตัวชี้วัดเช่นเดียวกับข้อสอบ O-NET การจัดสอบ Pre O-NET มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความตื่นตัวและซักซ้อมทักษะการทำข้อสอบ O-NET ให้กับนักเรียน 2) นักเรียนได้ทราบผลการทดสอบ Pre O-NET ของตนเองว่าอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น 3) นักเรียนได้ฝึกทำข้อสอบ ฝึกการคิดวิเคราะห์ ทบทวนและสรุปรวมองค์ความรู้ทั้งหมด 4) นักเรียนเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับการเรียนและการสอบมากยิ่งขึ้น 5) ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับรูปแบบข้อสอบที่หลากหลาย 6) โรงเรียนได้ทราบผลการสอบของนักเรียนรายบุคคลและโดยภาพรวม เป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนก่อนสอบ O-NET (คู่มือการใช้ข้อสอบ Pre O-NET, 2557)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อทั้งผู้เรียน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ดังนั้นในการทดสอบจึงต้องคำนึงถึงคุณภาพของข้อสอบ ซึ่งดัชนีบ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือวัดที่สำคัญแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ 1) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพรายข้อ ประกอบด้วย ความยากง่าย (difficulty) และอำนาจจำแนก (discrimination) 2) ดัชนีคุณภาพทั้งฉบับ ประกอบด้วย ความตรง(validity) และความเที่ยง(reliability) หัวใจสำคัญของคุณภาพแบบทดสอบที่ต้องคำนึงถึงคือ “ความตรง” เพราะความตรงแสดงถึงความสามารถในการวัดได้ถูกต้องแม่นยำและความยุติธรรมของข้อสอบ(Item and unfairness) ข้อสอบที่ขาดคุณภาพด้านความตรงในประเด็นของความยุติธรรมของข้อสอบที่เกิดขึ้น เมื่อผู้สอบกลุ่มย่อยต่างกลุ่มกันและมีลักษณะเฉพาะบางอย่างแตกต่างกัน เช่น เพศ ภาษา อายุ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ภูมิลำเนา สังคม ประสบการณ์ เป็นต้น ผู้สอบดังกล่าวอาจไม่ได้รับความยุติธรรมในการทำข้อสอบ โดยข้อสอบบางข้ออาจมีความลำเอียงเข้าข้างผู้สอบกลุ่มย่อยบางกลุ่มของผู้เข้าสอบทั้งหมด ซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างผู้สอบกลุ่มย่อยด้วยกัน ทั้งๆ ที่สอบด้วยข้อสอบข้อเดียวกันแสดงว่าข้อสอบขาดความตรง สาเหตุดังกล่าวอาจเนื่องมาจากแบบทดสอบไม่ได้วัดความสามารถเป้าหมายที่ต้องการวัดเพียงอย่างเดียว แต่ยังวัดความสามารถแทรกซ้อนที่ไม่ต้องการวัดอีกด้วย ส่วนข้อสอบที่วัดทั้งความสามารถเป้าหมายและความสามารถแทรกซ้อน เรียกว่า “ข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน” ซึ่งถ้าผู้สอบกลุ่มย่อย

ใดมีความสามารถแทรกซ้อนสูงกว่าก็มีโอกาสในการตอบได้ถูกต้องมากกว่า ทั้งๆ ที่ระดับความสามารถเป้าหมายที่ต้องการวัดเท่ากัน จึงส่งผลทำให้ข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน เดิมใช้คำว่า "ความลำเอียงของข้อสอบ"(Item bias) ซึ่งต่อมามีการเปลี่ยนมาใช้คำว่า "การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ" (Differential Item Functioning : DIF) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555)

การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ มีการศึกษากันอย่างจริงจังในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ได้มี ผู้เสนอวิธีการตรวจสอบอยู่หลายวิธี โดยแยกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การวัดความเบี่ยงเบนสัมพันธ์(Relative Deviation) ของข้อสอบแต่ละข้อจากแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ข้อสอบข้อใดที่เบี่ยงเบนไปจากข้ออื่นๆ มากถือว่าเป็นข้อสอบที่น่าจะลำเอียง ได้แก่ วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนและวิธีการแปลงค่าความยากของแองกอฟฟ์(Angoff) หรือวิธีกำหนดจุดเดลต้า 2) การประเมินความตรงเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวประกอบ และ 3)การประมาณค่าโอกาสในการตอบข้อสอบถูกของผู้มีความสามารถในสิ่งที่วัดในระดับเดียวกัน ได้แก่ วิธีไค-สแควร์ วิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ วิธีแมนเทล-แฮนส์เซล และวิธี SIBTEST ซึ่งแต่ละวิธีจะมีทั้งข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันไปโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน วิธีแปลงค่าความยาก การวิเคราะห์ตัวประกอบ วิธีไค-สแควร์ และวิธีแมนเทล-แฮนส์เซล กับวิธี SIBTEST เป็นวิธีใหม่ จะยึดแนวทฤษฎีดั้งเดิมมีข้อดีคือ ใช้กลุ่มตัวอย่างน้อย คำนวณและแปลผลค่อนข้างง่าย ข้อเสียคือ ค่าสถิติต่างๆ ของข้อสอบจะแปรเปลี่ยนไปตามกลุ่มตัวอย่าง สำหรับวิธีที่ยึดแนวทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ คือ วิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบที่มี 1 , 2 และ 3 พารามิเตอร์ เป็นวิธีที่กำลังได้รับความนิยม โดยมีประสิทธิภาพของการประมาณค่าและใช้โปรแกรมในการวิเคราะห์ง่าย มีข้อดีคือการไม่แปรเปลี่ยนของค่าสถิติตามกลุ่มตัวอย่างและมีความถูกต้องตามทฤษฎีมากกว่า และมีข้อเสียคือการคำนวณยุ่งยาก ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่(กาญจนา วัธนสุนทร, 2538)

การทดสอบในแต่ละครั้งผู้สอบอาจมีลักษณะเฉพาะบางอย่างที่แตกต่างกัน ซึ่งในการทดสอบอาจมีข้อสอบบางข้อที่ทำให้กลุ่มย่อยบางกลุ่มที่มีความสามารถระดับเดียวกันมีโอกาสตอบข้อสอบข้อนั้นได้ถูกต้องไม่เท่ากัน ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการใช้ภาษาหรือเนื้อหาบางอย่างที่เอื้อประโยชน์กับผู้สอบกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จึงแสดงให้เห็นว่าข้อสอบข้อนั้นขาดความตรง โดยเฉพาะแบบสอบที่มีภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาหนึ่งที่มีลักษณะบางข้อเป็นโจทย์ปัญหาที่ประกอบไปด้วยภาษาและตัวเลขที่ต้องการคำตอบ ซึ่งต้องอาศัยการอ่านโจทย์เพื่อนำไปสู่การแปลงเป็นประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อหาคำตอบ อาจมีข้อความของโจทย์ปัญหาบางข้อความทำให้ผู้สอบเข้าใจไม่ตรงกัน ส่งผลให้เกิดการได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ระหว่างผู้สอบกลุ่มย่อย ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า เพศเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์ อาทิเช่น อมลณัฐ อุบลรัตน์ (2552) ได้ศึกษาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า เพศเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในวิชาคณิตศาสตร์ ข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกันส่วนใหญ่ลำเอียงเข้าข้างกลุ่มเพศชายมากกว่ากลุ่มเพศหญิง (Gierl & Boughton ,2004)ได้ศึกษาการระบุเนื้อหาและทักษะทางพุทธิปัญญาที่ทำให้เกิดความ

แตกต่างทางเพศที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนทัศน์ของการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบแบบพหุมิติ พบว่า นักเรียนชายทำคะแนนในส่วนของมิติสัมพันธ์ได้ดีกว่านักเรียนหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงทำคะแนนในส่วนทักษะความจำได้ดีกว่านักเรียนชาย พีรญา สูงเนิน(2551) ได้ศึกษาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวัดความคิดเชิงตรรกศาสตร์ที่มีบริบทเกี่ยวกับการเล่นฟุตบอล อาจทำให้เพศชายมีความคุ้นเคยและมีความรู้เกี่ยวกับฟุตบอลมากกว่าเพศหญิง เจนจันทร์แสง (2537) และพัชรี ปิยภัณฑ์ (2531) ได้ทำการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่ามีข้อสอบที่ลำเอียงต่อเพศและกลุ่มที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และชัชชัย เผ่าพงษ์ (2527) ได้ทำการศึกษาความลำเอียงของแบบทดสอบวัดความถนัดทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในทุกภาคของประเทศ พบว่าข้อสอบบางข้อมีความลำเอียงต่อกลุ่มนักเรียนเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภูมิศาสตร์และเพศของนักเรียนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ดังนั้นการตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบจึงเป็นวิธีหนึ่งที่นำมาใช้ตรวจสอบ เพื่อช่วยพัฒนาข้อสอบให้มีคุณภาพและมีความยุติธรรม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาและตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันข้อสอบ เนื่องจากเพศและขนาดโรงเรียนน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการทำหน้าที่ของข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่พัฒนาทางด้านสติปัญญาเกี่ยวกับความรู้ กระบวนการคิดและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาที่ประกอบไปด้วยภาษาและตัวเลขที่ต้องการคำตอบต้องอาศัยการอ่านโจทย์เพื่อนำไปสู่การแปลงเป็นประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ โดยทำการตรวจสอบด้วยวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ และวิธีไค - สแควร์ (χ^2) ทั้งนี้เนื่องจากวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบเป็นวิธีที่ให้รายละเอียดของค่าพารามิเตอร์ไม่แปรเปลี่ยนไปตามกลุ่มตัวอย่าง มีความถูกต้องและสอดคล้องกับทฤษฎีมากที่สุด และวิธีไค - สแควร์ เป็นวิธีที่คำนวณและแปลความหมายง่าย สามารถคำนวณได้โดยไม่ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะมีประโยชน์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบทดสอบให้มีมาตรฐาน มีคุณภาพและมีความยุติธรรม ทำให้การประเมินผลความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อจะได้มีนโยบายส่งเสริมและแก้ปัญหาทางการเรียนและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบโดยวิธีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ด้วยวิธีวัดความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) โดยวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มเพศและขนาดของโรงเรียน

2. เพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบโดยวิธีไค - สแควร์ (χ^2) โดยวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มเพศและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์) จำนวน 58 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 (พิษณุโลก-อุตรดิตถ์) โดยเลือกใช้โรงเรียนในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 12,696 คน

2. ข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ซึ่งเป็นผลการตอบข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 – 2560 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 39 โรงเรียน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยปีการศึกษา 2558 มีจำนวนข้อสอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ 30 ข้อ ปีการศึกษา 2559 มีจำนวนข้อสอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ 22 ข้อ และปีการศึกษา 2560 มีจำนวนข้อสอบที่ใช้ในการวิเคราะห์ 16 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลผลการตอบข้อสอบของนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อขอข้อมูลผลการตอบข้อสอบของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 – 2560

2. เมื่อได้รับข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 แล้วผู้วิจัยนำมาจำแนกข้อมูลตามกลุ่มเพศและขนาดของโรงเรียน

3. ตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูลแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ด้วยวิธีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) ด้วยวิธีการหาค่าความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก (b Parameter Difference) การศึกษาการตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบครั้งนี้ เป็นการหาประสิทธิภาพในการตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบของกลุ่มอ้างอิง(เพศชายและโรงเรียนขนาดใหญ่) และกลุ่มเปรียบเทียบ(เพศหญิงและโรงเรียนขนาดเล็ก) มีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. จัดทำแฟ้มข้อมูลผลการตอบข้อสอบโดยแยกเป็นกลุ่มอ้างอิงและกลุ่มเปรียบเทียบด้วยโปรแกรม Microsoft Excel
2. นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าพารามิเตอร์ a, b และ c ด้วยโปรแกรม MULTILOG โดยวิเคราะห์แยกระหว่างกลุ่มอ้างอิงและกลุ่มเปรียบเทียบ

3. หาค่าความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก (b Parameter Difference) ระหว่าง

กลุ่มอ้างอิง(Reference Group : R) และกลุ่มเปรียบเทียบ(Focal Group : F) ด้วยดัชนีความแตกต่างระหว่างค่าความยากที่คิดเครื่องหมาย เมื่อมีการควบคุมค่า θ (Signed B Difference Controlling for θ : $SBD - \theta$)

$$SBD - \theta = b_F - b_R$$

$$= \Delta b$$

ค่า Δb เป็นความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยากระหว่างกลุ่มอ้างอิง(R) กับกลุ่มเปรียบเทียบ(F) ถ้า Δb มีค่าเป็นบวก แสดงว่ากลุ่มอ้างอิงทำข้อสอบได้ดีกว่า แต่ถ้า Δb มีค่าเป็นลบ แสดงว่ากลุ่มเปรียบเทียบทำข้อสอบได้ดีกว่า (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2555)

สำหรับการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยากระหว่างกลุ่มสองกลุ่ม สำหรับทดสอบ H_0 : Δb = 0 มีสถิติสำหรับการทดสอบดังนี้

$$d = \frac{\Delta b}{S_{\Delta b}}$$

เมื่อ d = สถิติทดสอบซึ่งมีการแจกแจงแบบปกติ (Z)

Δb = b_F - b_R

$S_{\Delta b}$ = $\sqrt{S_F^2 + S_R^2}$

S_F = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าความยากกลุ่มเปรียบเทียบ

S_R = ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าความยากกลุ่มอ้างอิง

เกณฑ์การแปลผล

$d \geq 1.96$ หมายถึง กลุ่มอ้างอิงทำข้อสอบได้ดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

$d \leq -1.96$ หมายถึง กลุ่มเปรียบเทียบทำข้อสอบได้ดีกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทดสอบไค – สแควร์ (χ^2) วิธีการวิเคราะห์ดังนี้

1. จำแนกข้อมูลในแต่ละกลุ่มตัวอย่างออกเป็นช่วงระดับความสามารถตามคะแนนรวม โดยมี

วิธีการดังนี้

1.1 เรียงคะแนนผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อยที่สุดไปหาผู้ที่มีคะแนนรวมมากที่สุด

1.2 แบ่งคะแนนรวมออกเป็น 5 ช่วงระดับความสามารถ โดยมีหลักการดังนี้

1.2.1 ในแต่ละช่วงระดับความสามารถควรมีความถี่ในการตอบถูกและความถี่ที่คาดหวังมีค่าอย่างน้อยที่สุด 5

1.2.2 ช่วงกว้างของคะแนนในแต่ละระดับความสามารถควรมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกันในแต่ละข้อ

1.3 คำนวณค่าสัดส่วนในการตอบถูก (P) จากสูตร

$$P_{ij} = \frac{O_{ij}}{N_{ij}}$$

เมื่อ O_{ij} แทน ความถี่ที่สังเกตได้ในแต่ละชั้นคะแนน

N_{ij} แทน จำนวนนักเรียนรวมในแต่ละชั้นคะแนน

คำนวณความถี่ที่คาดหวัง (E) จากสูตร

$$E_{ij} = P_{ij}N_{ij}$$

เมื่อ P_{ij} แทน สัดส่วนการตอบถูกของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในแต่ละชั้นคะแนน

N_{ij} แทน จำนวนนักเรียนรวมในแต่ละชั้นคะแนน

1.4 คำนวณหาค่า χ^2 จากสูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^{I} \sum_{j=1}^{J} \frac{(O_{ij}-E_{ij})}{E_{ij}}$$

$$df = (i-1)(j-1)$$

เมื่อ χ^2 แทน ความถี่ที่สังเกตได้ของการตอบถูกของแต่ละกลุ่ม

O_{ij} แทน ความถี่ที่คาดหวังของการตอบถูกของแต่ละกลุ่ม

i แทน จำนวนกลุ่มที่ทำการวิเคราะห์

j แทน จำนวนชั้นคะแนน

เกณฑ์การพิจารณา

วิธีไค-สแควร์ จะถือว่าข้อสอบมีความลำเอียงก็ต่อเมื่อโอกาสในการตอบถูกของผู้สอบ 2 กลุ่มแตกต่างกัน โดยเกณฑ์ในการพิจารณาคือ ถ้าค่าไค-สแควร์ ที่คำนวณได้มีค่ามากกว่าที่เปิดในตาราง แสดงว่า ข้อสอบข้อนั้นมีความลำเอียงและจะลำเอียงเข้าข้างกลุ่มใดนั้นต้องพิจารณาที่สัดส่วนในการตอบถูกของแต่ละกลุ่มในแต่ละระดับความสามารถ(บุญชม ศรีสะอาด,2535)

ผลการวิจัย (Research Results)

การตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ เป็นการหาประสิทธิภาพในด้านความยุติธรรมของข้อสอบ ของกลุ่มอ้างอิงกลุ่มและกลุ่มเปรียบเทียบ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเพศชายและโรงเรียนขนาดใหญ่เป็นกลุ่มอ้างอิง และเพศหญิงและโรงเรียนขนาดเล็กเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ โดยวิธีวัดความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) พบว่า เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มเพศ ปีการศึกษา 2558 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกันจำนวน 2 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 29 ปีการศึกษา 2559 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 2 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 19 และปีการศึกษา 2560 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 4 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 , 3 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 และ ข้อ 12 เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2558 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 9 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ 7 ข้อ ได้แก่ ข้อ 8 , 10 , 11 , 12 , 13 , 18 และ ข้อ 23 และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 และ ข้อ 27 ปีการศึกษา 2559 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 5 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 , 15 , 19 และ ข้อ 21 และปีการศึกษา 2560 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 4 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 และ ข้อ10 และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6 และ ข้อ 8

2. ผลการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบเป็นรายข้อโดยวิธีไค - สแควร์ (χ^2) พบว่าเมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มเพศ ปีการศึกษา 2558 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกันจำนวน 3 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และข้อ 6 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 30 ปีการศึกษา 2559 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน มีจำนวน 3 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และข้อ 19 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 และปีการศึกษา 2560 พบข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกัน มีจำนวน 5 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างเพศชาย 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 6,12, และ ข้อ 13 และลำเอียงเข้าข้างเพศหญิง 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10 เมื่อจำแนกผู้สอบตามกลุ่มขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา 2558 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 4 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ทั้งหมด ได้แก่ ข้อ 5, 8 ,18 และข้อ 23 ปีการศึกษา 2559 พบข้อสอบทำหน้าที่

ต่างกัน จำนวน 4 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 และ 12 และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และข้อ 10 และปีการศึกษา 2560 พบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกันมีจำนวน 5 ข้อ โดยลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 3, 7 และ 13 และลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12

จากผลการวิเคราะห์การตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ ด้วยวิธีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ ด้วยวิธีวัดความแตกต่างของค่าพารามิเตอร์ความยาก (b) และวิธีไค - สแควร์ (χ^2) เป็นรายข้อของข้อสอบ Pre O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างปีการศึกษา 2558 – 2560 จำแนกตามกลุ่มเพศและกลุ่มขนาดของโรงเรียนสรุปได้ดังตาราง
1 และ 2

ตาราง 1 จำนวนข้อสอบที่ตรวจพบการทำหน้าที่ของข้อสอบด้วยวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบ 3
พารามิเตอร์ (IRT)

ปี การศึกษา	จำแนกตามเพศ		รวม (ข้อ)	จำแนกตามขนาดโรงเรียน		รวม (ข้อ)
	ชาย (ข้อที่)	หญิง (ข้อที่)		ใหญ่ (ข้อที่)	เล็ก (ข้อที่)	
2558	8	29	2	8,10,11,12, 13,18,23	2,27	9
2559	12	19	2	9	12,15,19,21	5
2560	1,3	2,12	4	3,10	6,8	4
รวม	4	4	8	10	8	18

ตาราง 2 จำนวนข้อสอบที่ตรวจพบการทำหน้าที่ของข้อสอบด้วยวิธีไค - สแควร์ (χ^2)

ปี การศึกษา	จำแนกตามเพศ		รวม (ข้อ)	จำแนกตามขนาดโรงเรียน		รวม (ข้อ)
	ชาย (ข้อที่)	หญิง (ข้อที่)		ใหญ่ (ข้อที่)	เล็ก (ข้อที่)	
2558	5,6	30	3	5,8,18,23	-	4
2559	5,19	12	3	9,12	5,10	4
2560	3,6,12,13	10	5	1,3,7,13	12	5
รวม	8	3	11	10	3	13

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผู้วิจัยขออภิปรายผลในประเด็นการตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ Pre O – NET วิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2558 – 2560 โดยวิธีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์และ วิธีไค - สแควร์ (χ^2) โดยวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มเพศและขนาดของโรงเรียน พบว่า

1. การวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบทั้งสองวิธี ตามตัวแปรเพศ พบว่าเพศเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน เมื่อวิเคราะห์จากข้อคำถามของข้อสอบ Pre O – NET วิชาคณิตศาสตร์ ข้อสอบมีลักษณะของกิจกรรมที่เหมาะกับเพศชาย เพศชายมีโอกาสเจอหรือสัมผัสกับกิจกรรมนั้นอยู่เสมอก็จะตอบข้อสอบข้อนั้นได้ดีกว่าเพศหญิง เช่น กิจกรรมงานช่าง การวัด การคำนวณหาพื้นที่ปริมาตร เป็นต้น ข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์อาจมีลักษณะบางข้อเป็นโจทย์ปัญหาที่ประกอบไปด้วยภาษาและตัวเลขที่ต้องการคำตอบ ซึ่งต้องอาศัยการอ่านโจทย์เพื่อนำไปสู่การแปลงเป็นประโยคสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์เพื่อหาคำตอบ มีข้อความของโจทย์ปัญหาบางข้อความทำให้ผู้สอบเข้าใจไม่ตรงกัน เนื้อหาทักษะที่ผู้สอบไม่คุ้นเคย หรือสารสนเทศที่ไม่เป็นการทั่วไปกับกลุ่มผู้สอบ จึงส่งผลให้เกิดการได้เปรียบและเสียเปรียบระหว่างกลุ่มผู้สอบ โดยกลุ่มเพศชายเป็นกลุ่มได้เปรียบในการตอบข้อสอบส่วนกลุ่มเพศหญิงเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบ สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรเพศมีผลต่อการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมลณัฐ อุบลรัตน์(2552) ได้ศึกษาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า เพศเป็นตัวแปรที่มีผลต่อการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในวิชาคณิตศาสตร์ ข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกันส่วนใหญ่ลำเอียงเข้าข้างกลุ่มเพศชายมากกว่ากลุ่มเพศหญิง Gierl, Bisanz,Bisanz and Boughton (2003) ได้ศึกษาการระบุเนื้อหาและทักษะทางพุทธิปัญญาที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางเพศที่มีต่อวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนทัศน์ของการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบแบบพหุมิติ พบว่านักเรียนชายทำคะแนนในส่วนของมิติสัมพันธ์ได้ดีกว่านักเรียนหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงทำคะแนนในส่วนทักษะความจำได้ดีกว่านักเรียนชาย พีรญา สูงเนิน(2551) ได้ศึกษาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบวัดความคิดเชิงตรรกศาสตร์ที่มีบริบทเกี่ยวกับการเล่นฟุตบอล อาจทำให้เพศชายมีความคุ้นเคยและมีความรู้เกี่ยวกับฟุตบอลมากกว่าเพศหญิง เจน จันทร์แสง (2537) และพัชรี ปิยภัณฑ์(2531)ได้ทำการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ พบว่ามีข้อสอบมีความลำเอียงต่อเพศและเมื่อวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบจำแนกตามกลุ่มขนาดของโรงเรียน พบว่าข้อสอบลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจาก ความสามารถของตัวนักเรียนเอง ฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนที่แตกต่างกัน ความพร้อมของบุคลากรหรือครูเฉพาะสาขาวิชา ซึ่งครูที่อยู่ในเมืองมีความพร้อมและทันสมัยกว่า การรับรู้ข่าวสารและความรู้ต่างๆ มากกว่า ครูที่สอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะเป็นครูที่ไม่ได้จบสาขาวิชาคณิตศาสตร์มาโดยตรง และอาจเนื่องมาจากความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัย

ของทิพย์รัตน์ ผลบุญ (2540) ได้ศึกษาดัชนีความลำเอียงของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งเกิดจากตัวแปรประเภทของโรงเรียน พบว่า ข้อสอบลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนสามัญศึกษามากกว่าโรงเรียนขยายโอกาส เพ็ญพนา สุขสม(2540) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบเมื่อวิเคราะห์ตามที่ตั้งของโรงเรียน พบว่า ข้อสอบที่ลำเอียงส่วนใหญ่จะเข้าข้างกลุ่มผู้สอบที่เรียนอยู่ในเมืองมากกว่ากลุ่มผู้สอบที่เรียนอยู่นอกเมือง

2. การวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบทั้งสองวิธี มีจำนวนทั้งหมด 68 ข้อ พบว่า วิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันได้มากกว่าวิธีไค - สแควร์(χ^2) โดยวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) ตรวจพบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 26 ข้อ และวิธีไค - สแควร์(χ^2) ตรวจพบข้อสอบทำหน้าที่ต่างกัน จำนวน 24 ข้อ ซึ่งตรวจพบข้อสอบที่ลำเอียงร่วมกันดังนี้ ปีการศึกษา 2558 ได้แก่ ข้อ 8 , 18 และ 23 โดยข้อสอบ ข้อที่ 8 ลำเอียงเข้าข้างเพศชายและโรงเรียนขนาดใหญ่ ข้อ 18 และข้อ 23 ลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ ปีการศึกษา 2559 ได้แก่ข้อ 9 , 12 และ 19 โดยข้อสอบข้อ 9 ลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ ข้อ 12 ลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดเล็ก และข้อ 19 ลำเอียงเข้าข้างเพศชายและโรงเรียนขนาดเล็ก และปีการศึกษา 2560 ได้แก่ข้อ 1, 3, 6, 10 และ 12 โดยข้อ 1 ลำเอียงเข้าข้างเพศชายและโรงเรียนขนาดใหญ่ ข้อ 3 ลำเอียงเข้าข้างเพศชาย ข้อ 6 ลำเอียงเข้าข้างเพศชายและโรงเรียนขาดเล็ก ข้อ 10 ลำเอียงเข้าข้างโรงเรียนขนาดใหญ่ และข้อ 12 ลำเอียงเข้าข้างเพศหญิงและโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ จากผลดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า ในแต่ละวิธีที่ใช้วิเคราะห์ให้ผลการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกัน แต่ความไวในการตรวจสอบต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์รัตน์ ผลบุญ (2540) ได้ศึกษาดัชนีความลำเอียงของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ 3 วิธี วิธี คือวิธีไค-สแควร์ วิธีทฤษฎีการตอบสนองของข้อสอบที่มี 3 พารามิเตอร์และวิธีแมนเทล – แฮนส์เซล ผลการวิจัยพบว่า วิธีการวิเคราะห์ความลำเอียงโดยวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบที่มี 3 พารามิเตอร์ ตรวจพบจำนวนข้อสอบที่ลำเอียงมากที่สุด รองลงมาคือวิธีแมนเทล-แฮนส์เซล ส่วนวิธีไค-สแควร์ เป็นวิธีที่พบความลำเอียงน้อยที่สุด Baghi&Ferrara(1990)ได้เปรียบเทียบผลจากการสืบค้นความลำเอียงของข้อสอบด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ 3 พารามิเตอร์ (IRT) และสถิติไค-สแควร์ แบบ MH (MHCS) ผลปรากฏว่า วิธี IRT สืบค้นความลำเอียงของข้อสอบได้ไวกว่าสถิติไค-สแควร์ แบบ MH (MHCS) สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2531) และสุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2538) พบว่าวิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ(IRT) แบบ 3 พารามิเตอร์ จะมีความไวในการตรวจค้นข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกันได้ดีที่สุด ทำให้สรุปได้ว่าในการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบนั้นจะเลือกใช้วิธีใดก็ได้ เพราะผลที่ได้ใกล้เคียงกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีที่วิเคราะห์ง่าย สะดวก และประหยัดค่าใช้จ่าย เช่นวิธีไค-สแควร์ เป็นวิธีที่ง่ายต่อการคำนวณ ผลการวิเคราะห์เชื่อถือได้และใช้ได้ในกรณีที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ และวิธีทฤษฎีตอบสนองข้อสอบ เป็นวิธีที่มีความไวต่อการค้นพบข้อสอบที่ทำหน้าที่ต่างกันได้สูงสุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นักพัฒนาแบบทดสอบควรตรวจสอบและออกข้อสอบที่อาจเกิดการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบ โดยเฉพาะลักษณะของขอบเขตเนื้อหา โจทย์ปัญหาและประโยคสัญลักษณ์

2. การพัฒนาคลังข้อสอบ ควรมีการพิจารณาการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบเป็นส่วนหนึ่งในการหาคุณภาพข้อสอบนอกเหนือไปจากการหาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความตรงและค่าความเที่ยง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบกับตัวแปรอื่นๆ เช่น รายวิชาอื่น ภาษาถิ่น ศาสนา สังคมและสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น และเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มเพราะในแต่ละภูมิภาคจะมีภาษาถิ่น ศาสนา ภูมิลำเนาที่ต่างกัน สามารถทำการวิเคราะห์พร้อมกันหลายๆด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมากยิ่งขึ้นและสามารถยืนยันข้อสอบได้

2. ควรมีการศึกษาการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบอัตนัยหรือข้อสอบที่มีการให้คะแนนแบบหลายค่า(Polytomously Scored Item) นอกเหนือจากข้อสอบที่มีการให้คะแนนแบบสองค่า (Dichotomously Scored Item)

3. จากการวิเคราะห์การทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ แบบ 3 พารามิเตอร์ และ วิธีไค - สแควร์ เนื่องจากเป็นวิธีที่คำนวณง่ายและไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของขนาดกลุ่มตัวอย่างระหว่างกลุ่มอ้างอิงและกลุ่มเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเท่ากันก็สามารถทำได้ ควรเพิ่มวิธีการศึกษาอื่น เช่น วิธีแมนเทล-แฮนเซล (MH) ,วิธีซิปเทสท์(SIBTEST) และวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบจำกัด (RFA) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กาญจนา วัธนสุนทร. (2538). *การพัฒนาเกณฑ์ตัดสินข้อสอบลำเอียงทางเพศ.* ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจน จันทร์แสง. (2537). *การวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชัชชัย เผ่าพงษ์. (2527). *การเปรียบเทียบความลำเอียงของข้อสอบจากแบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียนคณิตศาสตร์และภาษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทิพย์รัตน์ ผลบุญ. (2540). *การวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบปลายภาควิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดกำแพงเพชร.*ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต .มหาวิทยาลัยนเรศวร

บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหสารคาม.

พัชรี ปิยพันธ์. (2531). *การวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒประสานมิตร.

พีรญา สูงเนิน. (2551). *การตรวจสอบการทำหน้าที่ต่างกันของข้อสอบในแบบทดสอบพหุมิติ : การเปรียบเทียบระหว่างข้อสอบรายข้อกับหมวดข้อสอบโดยวิธีซิปเทสท์.* ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เพ็ญพนา สุขสม. (2540). *การเปรียบเทียบผลของวิธีวิเคราะห์ความลำเอียงของข้อสอบที่แตกต่างกัน 3 วิธี.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศิริชัย กาญจนาวสี. (2555). *ทฤษฎีการทดสอบแนวใหม่(Model test theories).* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักทดสอบการศึกษา. (2557). *คู่มือการใช้ข้อสอบ Pre O-NET*. สืบค้น 20 สิงหาคม 2564, จาก http://db.kkzone.go.th/plus/data/news/photo/26-12-2014-2-10-32_309474594. pdf.

อมลณัฐ อุบลรัตน์.(2552). *การทำหน้าที่ต่างกันด้วยวิธีโลจิสติกและวิธีแมนเทล-แฮนเซลสำหรับข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Gierl, M.J.; Gotzmann, A.; & Boughton, K.A.(2004). Performance of SIBTEST when the percentage of DIF Item is large. *Applied Measurement in Education.* 17(3), 241-264

การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

The Administration of Student Affairs of School Expand Educational Opportunities in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province

กฤษณา สีที[1] มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา[2] ขจรอรรถพณ พงศ์วิริทธิ์ธร[3] บุศรา เชื้อดี[4]
Kritsana Seetee, Malai Wongruethaiwattana,
Kajornatthapol Pongwiritthon, Busara Chuadee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาของของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 169 คน เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถาม การสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยค่า t-test, F-test ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานปกครอง ด้านงานแนะแนว ด้านสวัสดิการนักเรียน ตามลำดับ การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารงาน; กิจการนักเรียน; คุณภาพผู้เรียน

Received: 2021-09-14 **Revised**: 2021-10-13 **Accepted**: 2021-10-13

[1] คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์เทิร์น, Faculty of Education, Northern College. Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

[2 3 4] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, Graduate School, Western University.

Abstract

The objectives of this research were to study the level and to compare the level of administration of student affairs of school expand educational opportunities in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province. Collecting the data from 169 of administrators, teachers and personnel of school expand educational opportunities in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province in academic year 2020 and then used the purposive sampling method. As the data of the respondents were important, the respondents must voluntarily provide the information. The research tool was a questionnaire, which contained the checklist section and the 5-level rating scale section. Data were analyzed in terms of frequency, means, standard deviation, t-test and F-test. The research results found out that the overall of administration of student affairs of school expands educational opportunities in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province was at a high level. When considering each aspect, all aspects were at a high level. In the order of the sides with descending mean as follows: student activities, morality and ethics, administration of student assistance system, administrative work, guidance work, student welfare, respectively. The test compared the respondents at different from sex, age, rank and experience were average the level of administration of student affairs of school expands educational opportunities in Bueng Sam Phan District, Phetchabun Province wasn't different at a level of 0.05.

Keywords: Administration; Student Affairs; Expand Educational

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 หมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการ ตามมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนาศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้ที่เป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมี

ความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนั้นทำให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักสูตร เพื่อจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ความต้องการ และบริบทของท้องถิ่น โดยใช้กรอบหลักสูตรแกนกลาง การที่สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเองย่อมทำให้คุณภาพผู้เรียนคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างกันไปด้วย สอดคล้องกับราชกิจจานุเบกษา, (2542) และกระทรวงศึกษาธิการ, (2561) ได้ประกาศมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน (ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่ละมาตรฐาน ทั้งนี้การจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานได้จำเป็นต้องมีระบบการบริหารกิจการนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งการบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียนและเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดของนักเรียน ทั้งยังเป็นการให้ครูอาจารย์มีโอกาสรู้จักนักเรียนมากขึ้น (วราภรณ์ บุญดอก, 2559) สถานศึกษาทุกต้องให้ความสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูใหญ่มีหน้าที่จะต้องดำเนินงานทุกอยางภายในโรงเรียนเพื่อให้กิจกรรมนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาสมาเป็นนักเรียนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม เพราะการศึกษาช่วยทำให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การศึกษาช่วยให้บุคคลมีความรอบรู้และความฉลาดไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองรู้จักปรับตัวเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพสังคม การศึกษาช่วยพัฒนาบุคคลให้รู้จักใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญมากเพราะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโตสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ การบริหารงานวิชาการเป็นการพัฒนาในด้านสติปัญญา และกระทำในห้องเรียน ส่วนการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการ พัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียนปกติ สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แกไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

โรงเรียนในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ตระหนักถึงการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของนักเรียนนับตั้งแต่ได้เข้าสู่ระบบของโรงเรียน กระทั่งออกจากโรงเรียนงานบริหารกิจการนักเรียนจึงมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ จัดทำเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคน เช่น การดูแลปกครองและจัดบริการสิ่งต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมบทเรียนให้แก่นักเรียนอีกด้วย ดังนั้น หากโรงเรียนสามารถจัดการบริหารกิจการนักเรียนได้ดี มีสัมฤทธิ์ผลที่ทัดเทียมกับงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนแล้ว ย่อมจะ

ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในโรงเรียนอย่างแน่นอน เนื่องจากงานบริหารกิจการนักเรียนมีประโยชน์ต่อโครงการการบริหารโรงเรียนหลายประการ เช่น 1) ช่วยส่งเสริมความถนัดและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะใช้ชีวิตที่ดี เก่ง และมีความสุขในส่วนรวม 2) ช่วยแก้ปัญหานักเรียนขาดแคบนทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน 3) ช่วยสานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนอย่างถูกต้องตามวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ 4) ช่วยเสริมและใส่ใจในสุขภาพของนักเรียนอย่างทั่วถึง 5) ช่วยสร้างสรรค์มารยาทอันดีงามและเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ 6) ส่งเสริม และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และมีคุณภาพ 7) กิจกรรมนักเรียนเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 8) เสริมสร้างคุณภาพของนักเรียน เน้นให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย พร้อมที่จะสามารถพัฒนาสติปัญญา และความรู้อย่างต่อเนื่อง (ภัทรวดี แตรสังข์, 2556)

ด้วยเหตุดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์” เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาแนวคิดของการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ใน 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสวัสดิการนักเรียน 2. ด้านงานปกครอง 3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน 5. ด้านงานแนะแนว และ 6. ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 295 คน จาก 16 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple

random sampling) ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำแนกตัวแปร 6 ด้าน ดังนี้ 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านสวัสดิการนักเรียน 2. ด้านงานปกครอง 3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน 5. ด้านงานแนะแนว และ 6. ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ธ (Likert’s rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับ 5 หมายถึง มีการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มีการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก ระดับ 3 หมายถึง มีการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ระดับ 2 หมายถึง มีการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และระดับ 1 หมายถึง มีการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับน้อย โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.80 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol P., et. al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 169 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 63.90 มีอายุน้อยกว่า 45 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 56.20 ตำแหน่งเป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 94.70 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 60.30

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.87, S.D.= 0.75) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ($\bar{x}$=4.16, S.D.= 0.67) ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x}$=3.92, S.D.=0.76) ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x}$=3.88, S.D.=0.79) ด้านงานปกครอง ($\bar{x}$=3.85, S.D.=0.86) ด้านงานแนะแนว ($\bar{x}$= 3.72, S.D.=0.67) ด้านสวัสดิการนักเรียน ($\bar{x}$=3.68, S.D.=0.77) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านสวัสดิการนักเรียน	3.68	0.77	ระดับมาก
2	ด้านงานปกครอง	3.85	0.86	ระดับมาก
3	ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.88	0.76	ระดับมาก
4	ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	4.16	0.67	ระดับมาก
5	ด้านงานแนะแนว	3.72	0.67	ระดับมาก
6	ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม	3.92	0.76	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม		**3.87**	**0.75**	**ระดับมาก**

การวิเคราะห์ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านสวัสดิการนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.68) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาดูแลให้ความปลอดภัยกับนักเรียนภายในสถานศึกษา, สถานศึกษาให้บริการน้ำดื่ม และอาหารกลางวันที่สะอาดถูกสุขลักษณะ, สถานศึกษาร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมคุณภาพตำบลจัดบริการตรวจสุขภาพอนามัยของนักเรียน ($\bar{x}$= 3.86, 3.78, 3.78) ตามลำดับ

2. ด้านงานปกครอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 3.85) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบดูแลความประพฤติของนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน, ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับนักเรียน สังคม สถาบันและประเทศชาติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$= 3.98, 3.91, 3.90) ตามลำดับ

3. ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.88) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ, สถานศึกษาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ, สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาต่อ และการนำไปประกอบอาชีพ ($\bar{x}$=4.02, 3.99, 3.87) ตามลำดับ

4. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$= 4.16) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแก้ไข ปรับปรุงงานที่ทำตามความเหมาะสม, ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน, สถานศึกษาจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือจากสถานการณ์จริงในรูปแบบของกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{x}$=4.46, 4.43, 4.36 ตามลำดับ

5. ด้านการบริการแนะแนว อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.72) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือบริการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้มีการปรับตัว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ, สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ และความถนัด, สถานศึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพให้นักเรียนกล้าที่จะเผชิญกับปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผล ($\bar{x}$=4.24, 4.09, 4.07) ตามลำดับ

6. ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.92) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติตนจนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้, สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนความมีน้ำใจ, สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย และสุภาพเรียบร้อย ($\bar{x}$= 4.15, 4.05, 4.01) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

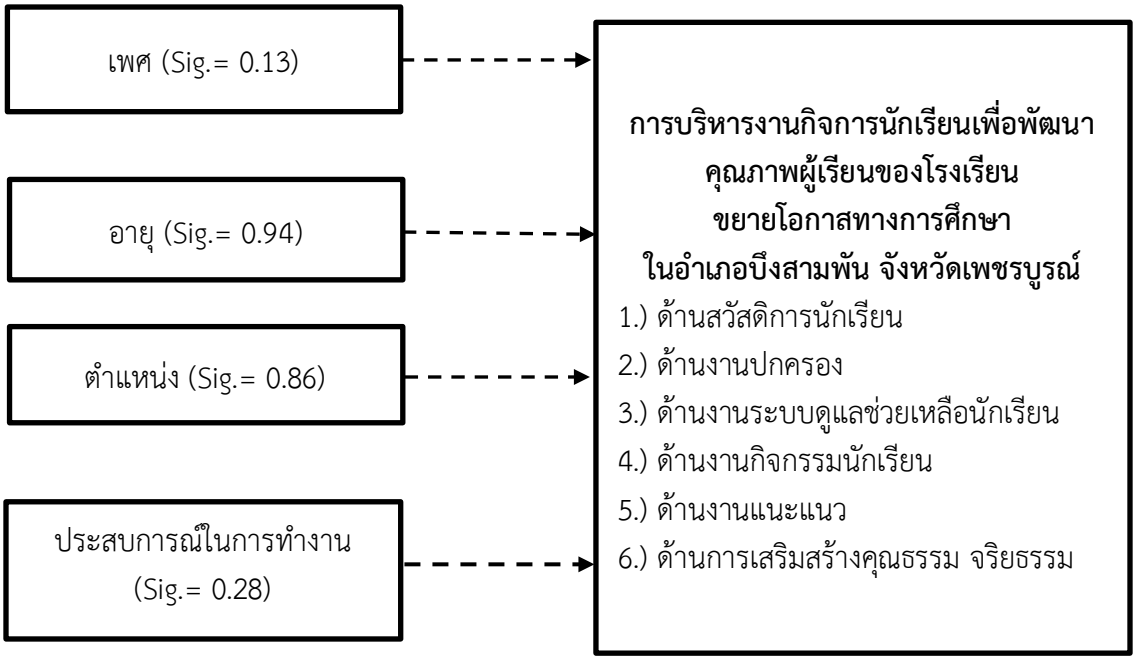

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)*
หมายถึง มีความแตกต่างกัน, ⟶ หมายถึง ไม่แตกต่างกัน - - - - ▸

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย : ผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวมและในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านงานปกครอง ด้านงานแนะแนว ด้านสวัสดิการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินญาดา ชัยเดช (2561) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ด้านงานบริการนักเรียน ด้านงานปกครองนักเรียน และด้านงานแนะแนวนักเรียน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสินา รอดทอง (2561) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด

เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แดงแก้ว (2562) ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเบนเนท (Bennett, 1995) ได้วิจัยเรื่อง Research about teaching and learning ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จมีสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ โดยการตั้งนโยบายเรื่องวินัย มีการสื่อสารให้นักเรียนทราบและเข้าใจในนโยบายนี้ และมีการบังคับให้ปฏิบัติการตามนโยบายวินัยอย่างยุติธรรม และเสมอต้นเสมอปลาย ติดตามพฤติกรรมนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจอห์น (John, 1995) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการจัดกลไกในการบริหารเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้ดูแลปัญหาด้านวินัยของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนได้แก้ไขความประพฤติของตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในปริมาณมาก

2. การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินญาดา ชัยเดช (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่มีเพศ, วุฒิการศึกษา และประสบการณ์สอน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสินา รอดทอง (2561) ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ที่มีเพศ และอายุ ที่ต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา ดังนี้

1. การส่งเสริมความรู้และทักษะนักเรียน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีคุณภาพที่จะต้องเกิดขึ้นในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนา ควรจัดการเรียนการสอนส่งเสริมนักเรียนมีทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญและทักษะต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต

2. แนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรจะประยุกต์ใช้ให้เป็นผู้เรียน ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1.) ด้านคนเก่ง พัฒนาให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม มีทักษะและสามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2.) ด้านคนดี พัฒนาให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักการยอมรับ มีมารยาท มีน้ำใจ มีความกตัญญู มี

ความเคารพ มีมารยาท ยกย่องให้เกียรติผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลังและเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 3.) ด้านคนมีคุณภาพ พัฒนาให้นักเรียนนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องและเหมาะสมมีการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลงานของตนเองอย่างภาคภูมิใจและยอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์

3. ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรมุ่งเน้นในการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

3.1 การจัดบริการยานพาหนะที่สะดวกและปลอดภัยให้กับนักเรียนในการมารับส่งนักเรียนเพื่อเป็นการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ปกครองได้มากขึ้น

3.2 ควรมีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานปกครอง และระเบียบวินัยให้กับนักเรียนโดยยึดถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกันเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในสถานศึกษา

3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนสามารถปรับตัวทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น

3.4 การจัดกิจกรรมร่วมกับนักเรียนให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อกิจกรรมได้เป็นอย่างดี

3.5 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเอง จัดกิจกรรมช่วยให้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ในทุกด้าน จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจเลือกของนักเรียน จัดกิจกรรมการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนอย่างเต็มที่ในทุกด้านที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

3.6 ส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตใจ ความตั้งใจที่ดีงาม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรเน้นการดูแลให้ความปลอดภัยกับนักเรียนภายในสถานศึกษา ตรวจสอบดูแลความประพฤติของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองที่มีให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแก้ไข ปรับปรุงงานที่ทำตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมหรือบริการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้มีการปรับตัว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติ ปฏิบัติตนจนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาสาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ.

กวินญาดา ชัยเดช. (2561). *การบริหารกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. รายงานการวิจัย. ราชบุรี: โรงเรียนวัดหุบกระทิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1.

กุสินา รอดทอง. (2561). *การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี.* การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ภัทรวดี แตรสังข์. (2556). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ราชกิจจานุเบกษา. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา.แก้ไขเพิ่มเติมฉบับ 3 พ.ศ.2553*. สืบค้น 19 สิงหาคม 2563, จาก https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf.

วราภรณ์ บุญดอก. (2559). *สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.* งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพชรบูรณ์. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ประจำปี พ.ศ. 2563.* เพชรบูรณ์: ผู้แต่ง.

Bennett, N. (1995). *Research about teaching and learning.* New York: Learning and Instruction.

John, L.S. (1995). Total quality management as a mean to improve the process of student. Discipline. *Dissertation Abstracts International,* DAIA56(05): 1603. (DIO CROM. No ACC9529134).

Kajornatthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiriroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

The Achievement Studies Buddhist Subject according to Itthipada 4 of the Secondary Students Buddhasartwitthaya School Bangkoknoi District Bangkok

พระชยพล อภิชโย [1] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[2] สมชัย ศรีนอก[3]
PhraChayaphon Apichayo, Niwes Wongsuwas, Somchai Srinok

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 2) เพื่อเห็นผลสัมฤทธิ์ของการเรียนโดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอแนะข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แผนบทเรียน และแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน กลุ่มประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 ซึ่งใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า 1. การจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ที่ 14.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ 2.770 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ที่ 20.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ 3.415 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2. จากผลการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการสนับสนุนให้นำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้บูรณาการกับการเรียนรู้ในรายวิชา

Received: 2021-09-16 **Revised**: 2022-04-19 **Accepted**: 2022-05-14

[1] สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ต่าง ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่าผลการวิจัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้
คำสำคัญ (Keywords): ผลสัมฤทธิ์การเรียน; วิชาพระพุทธศาสนา; หลักอิทธิบาท 4

Abstract

This research named Studies an Activities Buddhist Subject according to Itthipada 4 of the 3rd Secondary Students Buddhasartvitthaya School Bangkoknoi District Bangkok.It was an Experimental Research by the objectives were as follow 1) To study an achievement for learning management according to Itthipada 4 for the 3rd Secondary Students. 2) To get an achievement of Studies an Activities Buddhist Subject according to Itthipada 4 of the 3rd Secondary Students Buddhasartvitthaya School Bangkoknoi District Bangkok. 3) To suggest data learning of Students Buddhasartvitthaya School Bangkoknoi District Bangkok. The implements for this research were as, lesson plans and pretest posttest for data. The populations were used as the 3rd Secondary Students amount 30 persons by using Purposive Sampling The results of the research work were as follows: 1. Management for Studies an Activities Buddhist Subject according to Itthipada 4 of the 3rd Secondary Students Buddhasartvitthaya School Bangkoknoi District Bangkok. For pretest had average ($\bar{x}$) as 14.13 then standard deviation (S.D.) as 2.770 were lower and then for posttest had average ($\bar{x}$) as 20.1 and then standard deviation (S.D.) as 3.415. So that mean the achievement for posttest higher than pretest 2. From result of research posttest higher than pretest had the suggestion should be supporting by using according to Itthipada 4 to integrate with others subjects because of result posttest higher than pretest by mean of significant statistics as 0.05 along by hypodensity set.
Keyword: Achievement; Buddhist Subject; Itthipada 4

บทนำ (Introduction)

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาเยาวชนทั้งทางด้านปัญญา บุคลิกภาพและช่วยให้ เยาวชนมีความสำเร็จในชีวิต ทุกประเทศจึงหาทางส่งเสริมการศึกษาให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานความ เป็นเลิศ ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของ ชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้าน ร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มี ความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้ หน่วยงาน ระดับท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ให้มีคุณภาพด้านความรู้และ ทักษะ ที่จ าเป็นสำหรับการด ารงชีวิตในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตพราะเหตุนี้หลักธรรมที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ตามหลักการแห่ง พระพุทธศาสนาต้องดำเนินตามหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งแปลว่า ความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ บรรลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยหลักอิทธิบาท 4 อันประกอบไปด้วย 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น 3) จิตตะ ความ เอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้นหลักธรรม 4 ประการนี้ ย่อมเนื่องถึงกัน แต่ละอย่างมีหน้าที่เฉพาะของตน ฉันทะ คือความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ ข้อนี้เป็นกำลังในอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไป วิริยะ คือความพากเพียรหมายถึงการกระทำที่ติดต่อไม่ ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จ คำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอ คำนี้ความหมายของสมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่ วิมังสา หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา คำนี้รวมความหมายของคำว่าปัญญาไว้อย่างเต็มที่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ดังนั้น การเรียนที่จะประสบความสำเร็จที่ดีและมีผลการเรียนที่จะพัฒนาของนักเรียนต้องใช้หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือ เครื่องให้ถึงความสำเร็จสมประสงค์ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ โรงเรียนต้องหาวิธีการแบบฉันทะทำให้เด็กนักเรียนมีความพอใจที่อยากจะเรียน วิธีการคือหาสิ่งที่เด็กรักเด็กชอบให้เด็กเรียน ให้หาเหตุ หาผลรู้ปัญหา เรียนแล้วได้อะไร เมื่อเด็กได้เรียนในสิ่งที่ชอบ สิ่งที่รัก ในที่สุดเด็กจะตั้งใจเรียนตั้งใจทำงาน เพราะมนุษย์เรา ถ้าทำในสิ่งที่รักที่ชอบแล้วจะมีความมุ่งมั่นทำงานด้วยใจงานจึงออกมาดีมีคุณภาพ 2) วิริยะ คือความพากเพียร หมายถึง การะทำที่ติดต่อ ไม่ขาดตอนเป็นระยะยาว จนประสบ ความสำเร็จ เด็กไทยเราขาดข้อนี้เป็นจำนวนมากต้องเติมเต็มลงไปในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) จิตตะ หมายถึงความไม่ทอดทิ้ง สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการกระทำ learning by doing เด็กจะจำได้ดีเพราะมีประสบการณ์ มีความรู้สึกของตัว ที่ได้เรียนรู้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือในอนาคตได้ ดังนั้นจึงควรจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติให้มาก ให้โรงเรียนกำหนดรายวิชาที่จะเรียนเองไม่ต้องใส่ปิ่นโตมาให้เด็กเรียน 4) วิมังสา หมายถึงความสอดส่องใน เหตุและผล แห่งความสำเร็จ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปตลอดเวลา โดยใช้ปัญญา ที่สั่งสมมาให้เกิดประโยชน์กับกับตนเองและสังคมได้อย่างเต็มที่ ก็บอกกล่าวมาให้เป็นแนวคิดกับการศึกษาไทยที่กำลังปฏิรูปการศึกษา ปัญหาใหญ่ของเด็กไทยที่รู้กันทั่วไป คือสมาธิสั้นขาดทักษะชีวิต การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่

12 และยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว 20 ปี ต้องเน้นการฝึกฝนให้เขาเป็นคนดี มีคุณธรรม ตามแนวทางอิทธิบาท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

3. เพื่อเสนอแนะข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ด้วยหลักอิทธิบาท 4 มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยาวัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้แบบการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ : 2542) ตารางแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design

กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
E	T_1	X	T_2

ตารางแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest Design

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชาก**ร** ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 รูป โดยเลือกแบบเจาะจง โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิ 4 จำนวน 4 แผน ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สาระสำคัญ 2) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 3) สาระการเรียนรู้ 4) กระบวนการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล 6) แหล่งการเรียนรู้ นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจแก้ไขความถูกต้อง ของสาระการเรียนรู้และการจัดกระบวนการเรียนรู้/กิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนความสอดคล่องระหว่าง ขั้นตอนต่างๆ ของ

แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำขอบกพร้องมาปรับปรุงแก้ไข นำแบบทดสอบมาตรวจสอบความเหมาะสมสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ประเมินและให้คะแนน มาวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องและนำค่าดัชนี้มีความสอดคล้องที่คำนวณได้มาเทียบกับเกณฑ์ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป นำไปการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 โดยใช้แบบทดสอบ เรื่อง ประวัติพุธทสาวก ไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช้กลุ่มทอลองในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา วัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 รูป โดยจากการนำเครื่องมือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ไปให้นักเรียนกลุ่มนอกตัวอย่าง (Try Out) ได้ทำทราบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกข้อ มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.40 – 0.60 ซึ่งอยู่เกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ ให้มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม (Cronbach’s alpha) ที่ระดับ 0.709

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครโดยใช้ t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอิทธิบาท 4 สาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบก่อนเรียนรู้ โดยรวม คะแนน 514 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.81 อยู่ที่ จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด

แบบทดสอบก่อนเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนมากที่สุด ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 1 โดยคะแนน 127 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.30 จากคะแนน ของแบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด แบบทดสอบก่อนเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนรองมา ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 3 (พระสงฆ์) โดยคะแนน 127 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.31 จากคะแนนของ แบบทดสอบก่อนเรียนทั้งหมด แบบทดสอบก่อนเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนถัดมา ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 4 โดยคะแนน 128 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.33 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 2 โดยคะแนน 128 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.48 จากคะแนน ของแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียนรู้ โดยรวม คะแนน 206 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.80 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานอยู่ที่ 1.77 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียนรู้ ที่นักเรียนได้คะแนนมากที่สุด ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 1 โดยคะแนน 205 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.52 จากคะแนน ของแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียนรู้

ที่นักเรียนได้คะแนนรองมา ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ 4 โดยคะแนน 190 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.57 จากคะแนนของแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนถัดมา ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ ๓ โดยคะแนน 231 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.53 จากคะแนนของ แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียนรู้ที่นักเรียนได้คะแนนน้อยที่สุด ได้แก่ แบบทดสอบการเรียนรู้ที่ ๒โดยคะแนน 211 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 7.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.58 จากคะแนน ของแบบทดสอบก่อนเรียน

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอิทธิบาท 4 สาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 0.57 แสดงว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะมีคะแนนทดสอบเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
คนที่	**ก่อนการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**หลังการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**ความต่าง**
1	20	29	9
2	20	30	10
3	17	30	13
4	16	26	10
5	13	30	17
6	23	26	3
7	16	28	12
8	13	26	13
9	20	27	7
10	22	27	5
11	15	26	11
12	18	29	11
13	18	27	9
14	16	20	4
15	17	22	5
16	16	27	11
17	19	28	9
18	12	23	11

19	16	26	10
20	14	29	15
21	17	24	7

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
คนที่	**ก่อนการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**หลังการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**ความต่าง**
22	16	25	9
23	17	28	11
24	20	29	9
25	13	29	16
26	14	29	15
27	16	29	13
28	21	27	6
29	20	26	6
30	19	30	11
รวม	514	812	298

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
คนที่	**ก่อนการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**หลังการเรียนรู้ (30 คะแนน)**	**ความต่าง**
$\bar{x}$	17.3	30.2	-
S.D.	2.81	2.43	-
ร้อยละ	30.42	25.27	-

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้ สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ได้ดังนี้

คะแนนแบบทดสอบความรู้ก่อนการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนน 514 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 17.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.81 จากคะแนนทั้งหมด คะแนนแบบทดสอบความรู้หลังการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนน 812 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 30.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.43 จากคะแนนทั้งหมด ความต่างของผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้แบบอิทธิบาท 4 สาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวม ต่างกัน 298 คะแนน ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 9.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 1.40 เมื่อพิจารณาเป็น รายบุคคลแล้วโดยรวมแล้วนั้นมีพัฒนาการ

ความก้าวหน้าต่อการเรียนรู้แบบอิทธิบาท 4 คิดเป็นร้อย ละ 60.37 ซึ่งนั้นหมายความว่า นักเรียนตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้แบบอิทธิบาท 4 เพราะมี ความแตกต่างกันระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

2. ผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลัง

	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*)**
ก่อนเรียน	**14.13**	**3.415**
หลังเรียน	**20.1**	**2.770**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนจากแผนการเรียนรู้ เรื่องพุทธประวัติ สูงกว่าก่อนเรียน การจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยหลักอิทธิบาท 4 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น คือ มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) ก่อนเรียน 14.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) ที่ 3.415 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) หลังเรียน 20.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*S.D.*) ที่ 2.770 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า หาค่า t-test ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน

	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**t**
ก่อนเรียน	**14.13**	**3.415**	**11.87**
หลังเรียน	**20.1**	**2.770**	

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนจากแผนการเรียนรู้ เรื่องพุทธประวัติ สูงกว่าก่อนเรียน การจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนาด้วยหลักอิทธิบาท 4 ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยา เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น คือ มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนเรียน 14.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ 3.415 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) หลังเรียน 20.1 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ที่ 2.770 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

ตอนที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๓๐ รูป พบว่าทุกรายการที่ประเมินอยู่ในระดับความ

พึงพอใจส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่านักเรียนพึงพอใจการที่ครูอธิบายและยกตัวอย่างประกอบได้อย่างชัดเจนในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.63) รองลงมา คือ การใช้ภาษาของครูเข้าใจง่าย ชัดเจนในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.58) ส่วนนักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนทุกครั้ง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$=4.11)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการอภิปลายผลดังนี้ การจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ด้วยหลักอิทธิบาท 4 มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยาวัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้มีการพัฒนาขึ้น พบว่า การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ซึ่งคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน หลังจากที่นักเรียนได้รับการจักการเรียนการสอน วิชา พระพุทธศาสนา ด้วยหลักอิทธิบาท 4 โดยเนื้อหาพุทธสาวก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิเคราะห์จากการผลสัมฤทธิ์ทางเรียนโดยมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนตามหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น 3) จิตตะเอาใจใส่ฝักใฝ่สิ่งนั้นไม่วางธุระ 4) วิมั่งสา หมั่นตริตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้นและศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการวิจัยใช้กิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลพบว่า ได้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกกรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 นักเรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนมากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มด้วยหลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ

งานวิจัยที่สอดคล้องกับ (พระปรีชา ปรีชาโน (แสงราม): 2557)ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนสตรีวัดระฆัง เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ด้านสื่อการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางคือ มีงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอน เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ บันทึกเสียงอย่างพอเพียงและที่เกี่ยวกับการทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธา มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมาก 3) ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ระดับน้อยในทุกข้อ และงานวิจัยที่สอดคล้องกับเพียงใจ บุญนันท์ (2558: 80) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียน วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตาม แนวคู่มือครูของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนภาษาไทยโดยใช้การสอบแบบนาฏการก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และงานวิจัยที่สอดคล้องกับ พระครูปลัดชัชวาลย์ อนาลโย (2557) ได้ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาด้านการเรียนรู้

ของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งความรับผิดชอบมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียนทุกคนเพราะการที่เด็กและเยาวชนจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การเรียนของตนเป็นสำคัญเพราะคนที่มีความรับผิดชอบย่อมทำงานทุกอย่างตามเป้าหมายได้ทันเวลาพร้อมกันนั้นก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นอีกด้วยแต่ถ้าขาดความรับผิดชอบแล้วจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ทันเวลาและยังขาดความเชื่อถือจากคนอื่นด้วยการเผยแพร่หลายในทุกยุคทุกสมัยนั้นพระสงฆ์สาวกนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพราะพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัยและยังถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของหลักการศาสนาการเผยแพร่พระพุทธศาสนานั้นทำกันหลายรูปแบบ เช่น การปฏิบัติตนที่น่าเลื่อมใส่การสนทนาการแนะนำการตอบปัญหาข้อข้องใจและ

การแสดงธรรมเป็นต้นและในฐานะที่พระสงฆ์เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้กลายเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชนและจากการที่พระสงฆ์เป็นผู้ประพฤติดีประพฤติชอบทำให้ชาวบ้านเห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้มีศีลธรรมมีความบริสุทธิ์และเสียสละเพื่อผู้อื่นต่างยอมรับนับถือและยินดีปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเต็มที่โดยเฉพาะประชาชนไทยส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 95 นับถือพระพุทธศาสนาใช้พระพุทธศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจและระยะเวลาที่ผ่านมาวัดและสถาบันสงฆ์ยังคงเป็นศูนย์กลางรวมแห่งศรัทธาพระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นและมีบทบาทในการช่วยอบรมจิตใจของคนไทยสูงขึ้น และงานวิจัยที่สอดคล้องกับ พระมหาสมคิด โครธา (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่าพระนิสิตสถานภาพแตกต่างกันมีการใช้อิทธิบาท 4 แตกต่างกันพระนิสิตที่เป็นพระภิกษุมีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนด้านฉันทะ ด้านจิตตะ แตกต่างกันกับพระนิสิตที่เป็นสามเณร และทางด้านวิรียะ กับวิมังสา ไม่แตกต่างกันและพระนิสิตชั้นปีที่ 4 มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนแตกต่างกันกับชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 พิจารณาพบว่าพระนิสิตชั้นปีที่ 4 มีการใช้อิทธิบาท 1 ในการเรียน ด้านฉันทะและด้านวิรียะแตกต่างกันกับพระนิสิต 1,2 และ 3 ส่วนด้านจิตตะและด้านวิมังสาไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยที่สอดคล้องกับ ชาตรี แนวจำ (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติติหน้าที่ของบุคคลกรสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ได้แก่ ด้านฉันทะ ด้านวิรียะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติติหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ด้านฉันทะ ด้านวิรียะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการปฏิบัติติหน้าที่ สำหรับระดับดีมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ด้านวิมังสา ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีเพศ ระดับการศึกษาและตำแหน่งที่ ต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันส่วนบุคลากรที่มีอายุและรายได้ต่อเดือนต่างกันมีการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 โดยภาพรวมแตกต่างกันสรุปได้ว่า ทุกคนต้องใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความพอใจในงาน ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรบากบั่น ด้วยความเอาใจใส่ในงานและมีการตรวจสอบความสำเร็จในงานอยู่เสมอ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการวิจัย เรื่อง พุทธประวัติ ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ตาม Mapping แผนภาพแสดงองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังนี้

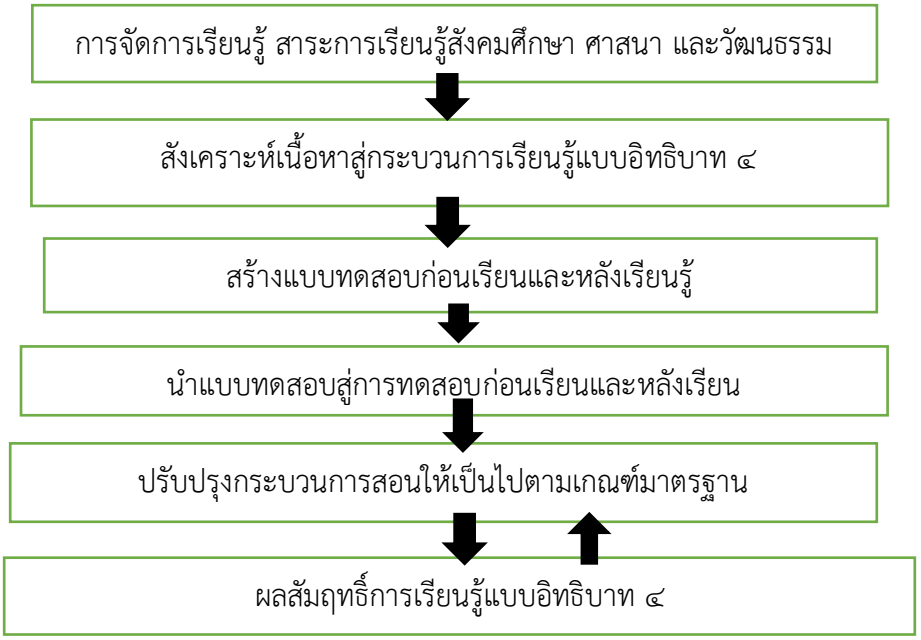

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จาการวิจัยการจัดการสอนวิชาสังคมศึกษาตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดไผ่ดำ แผนกสามัญศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี

บทความนี้ ผลการศึกษาพบว่า เรื่องพุทธสาวก นำมากำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงการศึกษาเล่าเรียนของตัวผู้เรียนมาเป็นบรรทัดฐานในการเรียนและได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร คู่มือครู เนื้อหาที่ทำการสอน ตัวชี้วัดและการวัดประเมินผล โดยการเปิดโอกาสให้ผู้รเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนร่วมกันและได้ใช้สื่อการสอนที่หลักหลายซึ่งมีความน่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเรียนรู้มีความสนใจมากยิ่งขึ้นมีความสนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้ วิชา พระพุทธศาสนา ด้วยหลักอิทธิบาท 4 มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพุทธศาสตร์วิทยาวัดสุทธาวาส บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การทำวิจัยใดๆ คือการค้นคว้าทดลองหาความจริงจากประเด็นปัญหาที่เป็นสมมติฐาน และดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหลักการทางวิชาการการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบวัตถุประสงค์

1.1 ภาครัฐแลเอกชนและสถานศึกษาควยมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัยรายวิชาพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนักศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการสืบต่อไป

1.2 ครู ผู้สอน ควยประยุกต์การสอน หลักธรรมอิทธิบาท 4 ไปทดลองใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ เช่น วิชาศิลปะเกี่ยวกับจำแนกประเภทงานศิลป์ต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนวิชาอื่นในระดับที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการคิดวิธีสอนที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแล้วนำมาทดลองใช้สอนใน

2.2 โรงเรียน ควรมีแผนการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา มาประยุกต์เป็นกลยุทธ์กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ทั้งระดับผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

2.3 ควรศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ด้วยหลักอิทธิบาท 4 มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักเรียนระดับชั้นอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2555. (2556). *ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ.เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระครูปลัดชัชวาลย์ อนาลโย. (2557). *การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาด้านการเรียนของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดสมุทรปราการ*. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมคิด โครธา. (2550). *การใช้อิทธิบาท 4 ในการเรียนของพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬลงกรณราชวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชาตรี แนวจำปา. (2550). *การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักก้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เพียงใจ บุญนันท์. (2558). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และเจตคติทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอน ตามแนวคู่มือครู ของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

The Network Building Process on Buddhist way for Strengthening Community in Bangplama Sub-district Bangplama district Suphanburi Province

พระครูวิบูลเจติยานุรักษ์ (ประไพ ปุญฺญกาโม)[1]
Prakhru Wiboonjetiyanurak (Praphai Punyakamo)

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการอยู่ร่วมกันตามแนวทางวิถีพุทธ, พัฒนากระบวนการเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรีการวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงปฏิบัติการ โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ โดยตัวแทนกลุ่มพระสงฆ์ผู้นำชุมชนและประชาชน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 372 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่าวิถีการอยู่ร่วมกันของชุมชนบางปลาม้า เป็นการดำเนินชีวิตแบบวิถีประชา (Folkway) มีอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลักและเมื่อเสร็จสิ้นฤดูเก็บเกี่ยว ชาวชุมชนก็จะมาร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แบบร่วมแรงร่วมใจเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งความสมัครสมานสามัคคีกันทางกายภาพ ส่วนทางด้านจิตใจก็มีวัดเป็นกลาง ในกิจกรรมที่ส่งเสริมสามัคคีธรรม จากการร่วมมือของชุมชนเพื่อพัฒนาถิ่นที่อยู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น ผสมผสานกับผลิตภัณฑ์ทางภูมิปัญญาที่สืบต่อมายาวนาน ซึ่งจะช่วยยกระดับความเป็นอยู่ สร้างรายได้ และความเข้มแข็งของคนในชุมชนให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน และมีการจัดตั้งระบบสหกรณ์ออมทรัพย์ภายในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและหลักมัชฌิมาปฏิปทาตามหลักธรรมาภิบาลในพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการมีส่วนร่วม; ชุมชนเข้มแข็ง; เครือข่าย

Received: 2022-02-01 **Revised**: 2022-05-03 **Accepted**: 2022-05-10

[1] หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Bachelor of Education Program Social Studies Suphanburi Srisuvarnabhumi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

Abstract

The research objectives were to study the coexistence according to the Buddhist way, develop the process of strong community network, Buddhist way and enhance the strong Buddhist community network of Bang Pla Ma sub-district, Bang Pla Ma district, Suphanburi province. This research was a mixed-methods research technique, which included documentary research, quantitative research, qualitative research, and action research. The study focused on the development of a process for enhancing a strong Buddhist community network. A total of 372 people were recruited as part of a sample group and key informants, including representatives of monk, community leaders and the public. From the study, the following results have been found: The studying the Buddhist coexistence of Bang Pla Ma sub-district community of Bang Pla Ma district, Suphanburi province, it has been revealed to be a folkway with people mostly working in agriculture. At the end of the harvesting season, the community will get together to take out various collaborative activities in order to retain physical solidarity. In terms of the mental aspect, there is a temple that serves as a center for activities that promote solidarity. The community's collaboration in developing the habitat into a local tourism attraction, as well as combining it with long-standing local wisdom goods that will promote people's well-being, generate income, and sustainably increase the strength of people in the community. Within the community, a savings cooperative system has been established, which is in line with the concept of sufficiency economy and the *Majjhimā paṭipadā* (The Middle Way) according to Buddhist good governance.

Keywords: Participatory Process; Strong Community; Network

บทนำ (Introduction)

วิวัฒนาการทางสังคมไทยแต่อดีต “วัด” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เป็นศูนย์รวมจิตใจในการดำเนินกิจกรรมที่ผนวกกับการจัดการศึกษาของชุมชน “โรงเรียนวัด” เป็นสถานแรกที่ให้องค์ความรู้ตามหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดโดยรัฐบาลส่วนกลางครอบคลุมหลักศีลธรรมและหน้าที่พลเมืองไทย ณ ขณะนั้น เมื่อรัฐมีแนวนโยบายพัฒนาทางการศึกษา และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดมาตามกระแสพัฒนาบันแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบันฉบับที่ 12 ที่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงแนวการศึกษาตลอดจนหลักสูตรการศึกษาเป็นไปอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้น

แนวทางสากลแบบตะวันตก เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศจากระบบเกษตรกรรมดั่งเดิมไปสู่ระบบอุตสาหกรรมใหม่ ส่งผลให้บริบทของสังคมและชุมชนเปลี่ยนแปลง (Society and community) เกิดความเจริญทางวัตถุ เกิดการแข่งขันตามวิถีชีวิตชุมชนจนเกิดช่องว่างทางสังคม (Social distancing) ในทุกมิติ เมื่อการพัฒนาประเทศถูกกำหนดด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การนำแผนพัฒนาหลักในส่วนของชุมชนที่กำหนดไว้ไม่ชัดเจนมาทำเป็นแผนปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพมักไม่ประสพผลสำเร็จ การนำพาสังคมที่อ่อนแอขาดกระบวนการยึดโยงให้เข้มแข็งเช่นอดีต จึงต้องอาศัยกลไกลศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาโดยยึดหลักธรรม สอดคล้องตามพระกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 9 คราวเสร็จขึ้นครองพระราชสมบัติ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม” สิ่งที่ผู้คนในสังคมทุกภาคส่วนต้องการ คือ ความเป็นธรรม กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งควรเริ่มที่ตนเอง

ตำบลบางปลาม้าเป็นอีกตำบลหนึ่งของอำเภอบางปลาม้าที่มีชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะชาวไทยพวน พวนเป็นคำที่เรียกกลุ่มชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในแคว้นเชียงขวางหรือบริเวณที่ราบสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ได้ชื่อว่าพวนเพราะเชียงขวางมีแม่น้ำสายสำคัญที่ผ่าน คือแม่น้ำพวน ชาวพวนนิยมตั้งถิ่นฐานทำกินลุ่มแม่น้ำ ในพื้นที่อำเภอบางปลาม้าชาวไทยพวนได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำกระจายออกไปในปี พ.ศ. 2370 ชาวพวนนอกจากจะนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ยังมีขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนมาแต่โบราณและเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมประเพณีและถือปฏิบัติตามบรรพบุรุษ เช่น ประเพณีบุญข้าวจี่ บุญข้าวหลาม บุญก้ำฟ้า บุญหมู่บ้าน บุญเข้าพรรษา บุญห่อข้าวเป็นต้น เมื่อมีกิจกรรมเหล่านี้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในพื้นที่มีความสัมพันธ์กันในระบบเครือญาติ ภายใต้ความโดดเด่นอันเป็นเอกลักษณ์ และด้านวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายเกื้อกูลสามัคคี ดังจะเห็นได้จากบ้านโพธิ์ศรีซึ่งเป็นพื้นที่เขตการปกครอง หมู่ 3 และ หมู่ 12 การดำเนินกิจกรรมของคนในหมู่บ้านมิได้ยึดเขตปกครองแต่อย่างใด ยังร่วมคิด ร่วมทำ ฉันพี่น้องโดยตลอด จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมความเข้มแข็ง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ชุมชนที่นำไปสู่สินค้า OTOP ประจำตำบล สามารถเป็นต้นแบบให้แก่พื้นที่ใกล้เคียงอื่น ๆ นอกจากนั้นก็ยังมีการจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนชาวนาที่เป็นแหล่งการเรียนรู้การทำเกษตรชีวภาพที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศ และนอกจากในพื้นก็มีการพัฒนานำไปสู่การท่องเที่ยวด้านเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นกลายเป็นชุมชนต้นแบบของการพัฒนาความเข้มแข็งนำไปสู่การเพิ่มรายได้ของประชาชนจากการบริการการท่องเที่ยวและจำหน่ายสินค้า OTOP

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจ และให้ความสำคัญต่อกระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งในจังหวัดสุพรรณบุรีโดยเฉพาะพื้นที่ตำบลบางปลาม้า ถือว่าได้ว่าเป็นชุมชนเข้มแข็งอีกชุมชนหนึ่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้ ซึ่งนับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีคุณธรรม จะเป็นฐานรากในการเสริมสร้างคุณภาพและความ

เข้มแข็งให้กับสังคม สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ บนฐานแนวคิดของการ "รู้รักเติม รู้จักพอ และรู้จักปัน"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาวิถีการอยู่ร่วมกันตามแนวทางวิถีพุทธของชุมชน ตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อพัฒนาชุดความรู้เสริมสร้างกระบวนการเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

3. เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งพัฒนาชุดความรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีขั้นการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งเน้นการศึกษารวบรวมข้อมูล จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรและกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎก หนังสือ กฎหมาย รายงานการวิจัย กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

2) ศึกษาวิเคราะห์และรวมรวบองค์ความรู้มาตการกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

3) ประมวลข้อมูลเชิงสถิติจากหน่วยงานและเครือข่าย กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

4) สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับมาตการ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) ดำเนินการออกแบบเครื่องมือ/แบบสอบถามเพื่อทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน จากพื้นที่ทั้งหมด 5 ชุมชน

2) การสำรวจความคิดเห็น การรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า จากกลุ่มตัวอย่างพระสงฆ์และประชาชนจำนวน 372 รูป/คน

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นและแนวปฏิบัติ การรับรู้ การมีส่วนร่วมกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้าของพระสงฆ์และประชาชน

4) จัดการข้อมูลในเชิงปริมาณเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวปฏิบัติ การรับรู้ การตระหนัก การมีส่วนร่วมกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยดำเนินการดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของหน่วยงานราชการ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า จำนวน 10 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาคประชาชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, ปราชญ์ชุมชน จำนวน 14 คน

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านคณะสงฆ์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี, เจ้าอาวาสวัดบ้านสูตร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ้านสูตร, เจ้าอาวาสวัดเสาธง, เจ้าอาวาสวัดโพนไร่ จำนวน 6 รูป

4) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเป็นกระบวนการพัฒนาชุดความรู้มาตรการ และกระบวนการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า ดังนี้

1) การถวายความรู้กับพระภิกษุ-สามเณรและประชาชน จำนวน 100 รูป/ท่าน เกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

2) การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมวิถีพุทธกับวัดและผู้นำชุมชน จำนวน 5 ชุมชน โดยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ คณะสงฆ์ และชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนามาตรการและกระบวนการสร้างการรับรู้

3) กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า และองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

4) วิเคราะห์องค์ความรู้ กระบวนการ และผลลัพธ์ของการกระบวนการพัฒนาชุดความรู้ มาตรการ และกระบวนการสร้างการรับรู้ การเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญของการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากพระสังฆาธิการและประชาชนใน 5 ชุมชน (เชิงปริมาณ) เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็น การรับรู้ ความตระหนัก กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ โดยในเบื้องต้นพบว่า ประชากรใน 5 ชุมชน มีจำนวน 5,171 รูป

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากมหาเถรสมาคม คณะสงฆ์ในระดับจังหวัด วัดและชุมชนที่เป็นกรณีที่ศึกษา ประกอบด้วย

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของหน่วยงานราชการ ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการองค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาม้า จำนวน 10 คน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญภาคประชาชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน, กำนัน, ปราชญ์ชุมชน จำนวน 14 คน

3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านคณะสงฆ์ ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี, เจ้าอาวาสวัดบ้านสูตร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบ้านสูตร, เจ้าอาวาสวัดเสาธง, เจ้าอาวาสวัดโพนไร่ จำนวน 6 รูป

ประชาชนและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ 5 ชุมชน ได้แก่ กลุ่มพระนิสิตนักศึกษาและกลุ่มคนที่ร่วมกิจกรรม จำนวน 5,171 รูป/คน เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาชุดความรู้ และกระบวนการในพื้นที่เพื่อความตระหนักในการสร้างเสริมชุมชนเข็มแข็งวิถีพุทธซึ่งเป็น รวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 372 รูป/คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม 3) ชุดกิจกรรมและกระบวนการเพื่อสร้างการรับรู้ การเฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพระสงฆ์ 4) แบบประเมินการรับรู้ การเฝ้าระวัง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของพระสงฆ์ 5) การสังเกตพฤติกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติการศึกษาวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมการค้นหา ชุมชน วัด และองค์กรต้นแบบที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของพระสงฆ์และผู้นำชุมชนจำนวน 5 พื้นที่ตามที่กำหนดไว้

2) การขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อนำลงไปขอความร่วมมือในพื้นที่หรือองค์กรที่ศึกษา

3) นำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นชุดความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

4) การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสร้างองค์ความรู้ กิจกรรม และแนวการปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

5) กำหนดการอบรมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยมีการนิมนต์พระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนของจังหวัด พระสงฆ์ที่ทำงานด้านกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธผู้แทนตำรวจ เป็นต้น เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ

6) การพัฒนาโครงการและกิจกรรมด้านการเสริมสร้างองค์ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

7) การสังเกตพฤติกรรม ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการเรียนรู้ของพระสงฆ์ผู้ที่เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติและฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางการสร้างและการใช้องค์ความรู้และกระบวนการปฏิบัติเพื่อการพัฒนากระบวนการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

8) สนับสนุนให้เกิดการถ่ายทอดและส่งต่อองค์ความรู้เผยแผ่ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ รวมทั้งการสัมมนาการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนผลักดันการใช้องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องการสร้างเครือข่ายชุมชนเข็มแข็งและทางพระพุทธศาสนา ให้เป็นบทเรียนและแนวทางการทำงานของคณะสงฆ์ ชุมชน และองค์กรต้นแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อให้การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาและการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของมหาเถรสมาคม มีประเด็นการทำงานที่มุ่งเน้นและเกี่ยวข้องกับเผยแผ่องค์ความรู้และแนวปฏิบัติเรื่องกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธในกลุ่มพระสงฆ์และชุมชน

9) การประสานเครือข่ายเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมการให้ความรู้และแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ

10) การสรุปบทเรียนและการวิเคราะห์ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาเป็นชุดความรู้และกระบวนการเชิงสังคม เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบ กระบวนการสร้างการรับรู้ กระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ โดยมีขั้นตอน กิจกรรมการวิจัย และระยะเวลาในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งการวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จากการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้และกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของคณะสงฆ์ โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์และเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นต่อกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธของตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม

ความคิดเห็นต่อกระบวนการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งวิถีพุทธ	N = 372		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1) ด้านการค้นปัญหา+สาเหตุ	4.32	0.319	มาก
2) ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม	4.21	0.326	มาก
3) ด้านการลงมือปฏิบัติ	4.32	0.352	มาก
4) ด้านการติดตามและประเมินผล	4.34	0.274	มาก
รวม	**4.30**	**0.196**	**มาก**

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2539). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

กาญจนา แก้วเทพ. (2560). *มรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาพลังสร้างสรรค์ในชุมชนชนบท.* กรุงเทพฯ: สภาคาทอลิกประเทศไทย.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2553). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส.

ขณิฏฐา กาญจนรังสีนนท์. (2562). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต:ให้ชุมชนตัดสินใจด้วยตนเองเมื่อเผชิญปัญหาวิกฤต*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”. (2558). *คู่มือแนวทางการดำเนินงาน ตามโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านวิถีพุทธ”.* กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านวิถีพุทธ”.

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์. (2552). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2559). *ทิศทางการพัฒนาชนบทในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2558). *การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ธนาการ สังเขป. (2556). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วีรพร รอดทัศนา. (2560). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลุ่มไทยพวน: กรณีศึกษาชุมชนตลาดเก้าห้อง อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี.* หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า ในกระแสโลกาภิวัตน์

Economic Revival Strategies in the Context of Globalization for the Bang Sa Kao Community

พระปลัดสาธิต ทองเปรม[1] จำลอง แสนเสนาะ[2] พีระ รัตนะวิจิตร[3]

Phraparat Sathit Thongprem, Chamlong Saensanoh, Peera Rattanawijit

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี การวิจัยนี้ใช้แนวทางวิจัยแบบข้ามพ้นสาขา วิธีการวิจัยโดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับเทคนิคในการวิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร ร่วมกับการสัมภาษณ์เป็นหลัก สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ รวม 3 รูปแบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และอาศัยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า จากนั้นใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมโดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ ผลการศึกษามีข้อค้นพบว่าชุมชนบางสระเก้ามีพัฒนาการทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพและการแลกเปลี่ยน ช่วงเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพและเหลือขาย และช่วงเศรษฐกิจเพื่อการขาย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้านั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านการปกครองและการบริหารการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): ยุทธศาสตร์การฟื้นฟู; ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ; กระแสโลกาภิวัตน์

Received: 2021-09-17 **Revised**: 2021-10-08 **Accepted**: 2021-10-25

[1] สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Interdisciplinary Program for Sustainable Development Faculty of Humanities and Social Sciences Rambhai Barni Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: Thongpeme@gmail.com

[2 3] คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี Faculty of Humanities and Social Sciences Rambhai Barni Rajabhat University

Abstract

This article aims to study the factors affecting the economic change of Bang Sa Kao community. Bang Sa Kao Subdistrict Laem Sing District Chanthaburi Province This research uses a cross-disciplinary research approach. Research methods based on qualitative research methods For research techniques, the study papers were used. together with the interview mainly The tool used was a semi-structured interview. By using interviews as a tool in 3 different formats, including hearsay history interviews; in-depth interview group interview which key informants are derived from specific selections. and relying on participant observation Validation uses a triangular data validation method. The data were then analyzed with different interpretations. which is a social phenomenon based on historical qualitative analysis framework The results of the study revealed that Bang Sa Kao community experienced three periods of economic development from past to present: subsistence economy and exchange. Economic period for subsistence and unsold and economic period for sales Factors Affecting Economic Change of Bang Sa Kao Community There are 4 related factors which are political factors. administrative and administrative factors economic factors and community cultural factors

Keyword: Restoration Strategy; Economic Strength; Globalization

บทนำ (Introduction)

บางสระเก้าเป็นตำบลแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีระบบนิเวศที่หลากหลาย มีสัตว์บกและสัตว์น้ำนานาชนิด เนื่องจากเป็นพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ชายทะเลและปากแม่น้ำ มีลำคลองล้อมรอบ มีน้ำเค็มไหลผ่านตลอดทั้งปี ระบบธรรมชาติสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีผลทำให้สภาพอากาศ ดิน และน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มากรวมสัตว์นานาชนิด โดยมีการสันนิษฐานว่ากลุ่มคนที่เข้ามาสร้างถิ่นฐานเป็นชนกลุ่มแรกเป็นชนเผ่าชาติพันธุ์ชองซึ่งเป็นคนพื้นที่เดิมของจังหวัดจันทบุรี ต่อมาเมื่อระบบคมนาคมทางน้ำ และการติดต่อ สื่อสารระหว่างกันถูกพัฒนามากขึ้น ทำให้มีกลุ่มชนต่างชาติต่าง ๆ อพยพเข้ามากันมากขึ้น กลุ่มชนต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อค้าขาย เช่น ชาวจีน ชาวญวน และคนไทยจากภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อได้ดำรงความสัมพันธ์อยู่ในระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เกิดความเป็นชุมชนขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า. ออนไลน์.2564 ; สถิตย์ แสนเสนาะ. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2563)

สภาพพื้นที่ของตำบลบางสระเก้า อยู่ใกล้ทะเลมีพื้นที่ป่าชายเลน มีที่ดอนไม่มากนัก หากแต่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำการเกษตร โดยในภาพรวมสมัยอดีตนั้นจะมีลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น ชาวบ้านจะกั้นคันดินเพื่อกันไม่ให้น้ำเค็มเข้านา มีการทำนาปีละหนึ่งครั้ง เย็บตับใบจากเพื่อมุงหลังคา ทอเสื่อกกเป็นอาชีพเสริม และซ่อมแซมบ้านเรือน เป็นต้น

ทั้งนี้ ชุมชนตำบลบางสระเก้า มีวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้ภูมิปัญญาชุมชนในการประกอบอาชีพ พึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนในการดำรงชีวิต มีการสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาที่มีมาในอดีตอย่างต่อเนื่อง โดยมีกระบวนการเรียนรู้ เรื่องผลิตภัณฑ์ การแปรรูปอาหารทะเล การทำกะปิ งานฝีมือหลายอาชีพในชุมชน แม้ว่า ตำบลบางสระเก้าจะมีต้นทุนชุมชนที่สำคัญมากมายในการดำรงชีวิต หากแต่กระแสของความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โฉมหน้าของชุมชนแห่งนี้เปลี่ยนไป (องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า, 2564)

ความเข้มแข็งของชุมชนบางสระเก้า มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามยุคโลกาภิวัตน์ โดยได้นับอิทธิพลจากการพัฒนาด้านต่างๆ การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ อันแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ และโลกภายนอก ชุมชนบางสระเก้านั้น ตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2300 ที่มีการสืบค้นพบว่าเกิดการก่อตั้งเป็นชุมชน จนถึงพ.ศ. 2500 รวมระยะเวลา 200 ปี มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมใหม่ ๆ ไม่เข้ามาแทรกแซง จึงอยู่กันในรูปแบบของระบบเครือญาติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย ดูแลกันเหมือนคนในครอบครัวของตน ทรัพย์สินที่ดินก็ได้แต่ครอบครองโดยการจับจอง ไม่มีหลักฐานทางกฎหมายว่าเป็นของใคร แต่ชาวบ้านก็รู้กันว่าทรัพย์สินนั้นของใคร เช่น ที่ดินของตามาใช้เลี้ยงควาย และควายของตามาชื่อไอ้แดง ที่ดินแปลงนั้นตามาก็สามารถใช้สอยได้โดยไม่ต้องมีเอกสารสิทธิ์ ในลักษณะของการอยู่อาศัยรวมกันแบบพึ่งพา เรียกว่าการอยู่ร่วมกันแบบ “คนบ้านเรา” การประกอบอาชีพต่าง ๆ ก็จะช่วยกัน ยามตกทุกข์ได้ยากก็ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือกัน เป็นหูเป็นตาในการดูแลทรัพย์สินให้กัน ทำกิจกรรมร่วมกัน จึงเกิดชุมชนที่มีความรักใคร่สามัคคี ทำกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีมาโดยตลอด ซึ่งเป็นรูปแบบของคนใน (In Group) จนอาจเรียกได้ว่าเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของภาคตะวันออก (เฉลิมชัย ทองอยู่. สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563)

เมื่อถึงปี พ.ศ. 2525 กำนันมงคล ตองอ่อน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ได้เริ่มมีการพัฒนาตลาดลานค้าชุมชน โดยการรื้อถอนเมรุหลังเก่าและย้ายเข้ามาสร้างใหม่ ใช้พื้นที่รอบเมรุในการสร้างตลาดลานค้าชุมชน และตั้งชื่อเรียกกันว่า “ตลาดสี่มุมเมรุ” ชาวบ้านจะนำสินค้ามาวางขายที่ตลาดสี่มุมเมรุหน้าวัดบางสระเก้าในช่วงบ่ายจนถึงเย็นมืด แต่ละครัวเรือนก็จะมีรายได้จากการเกษตรแบบพอเลี้ยงชีพได้ แต่เมื่อเกิดการใช้วิถีชีวิตโดยการเอาเงินเป็นตัวตั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายอย่างก็เปลี่ยนแปลงไป ทำการประมงซึ่งถือว่าอาชีพหลักก็ใช้วิธีการที่ผิดเช่น การใช้อวนล้อมตาละเอียด โพงพาง ยกยอ เป็นต้น ทำให้สัตว์น้ำขยายพันธ์ไม่ได้ส่งผลให้สินค้าในการสร้างรายได้ต่ำลง ผนวกกับในยุคนี้ระบบทุนนิยมเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในชุมชน จึงเกิดการทำลายทรัพยากรอย่างล้างผลาญ เช่น การขุดป่าชายเลนเป็นบ่อกุ้ง เป็นต้น เนื่องจากกุ้งกุลาดำ หรือกุ้งขาว ขายได้ราคาดี ขณะที่แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำตามธรรมชาตินั้นลดลง ต่อมาเมื่อกุ้งเริ่มเป็นโรคมากขึ้น ชาวบ้านก็เลี้ยงกันแบบไม่มีวิชาความรู้ จึงต้องพึ่งพาอาศัยนายทุน ที่เข้ามาพร้อมกับยารักษาโรคกุ้ง ที่มีราคาค่อนข้างแพง สุดท้ายกุ้งติดโรคกันทั่ว ประกอบกับนโยบายรัฐบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรได้จัดตั้ง

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ปล่อยเงินกู้ให้เกษตรกร ทำให้ชาวบ้านเอาโฉนดที่ดินไปจำนอง นำเงินออกมาใช้หนี้สินเมื่อเลี้ยงกุ้งขาดทุน ชาวบ้านต่างเป็นหนี้สินกันมาก บางครัวเรือนติดหนี้แก้ไขปัญหาไม่ได้จนต้องคิดสั้นผูกคอฆ่าตัวตายก็มี บางรายเปลี่ยนมาเลี้ยงปลาเก๋า ปลากะพง ซึ่งลงทุนสูงขึ้นอีกและกำไรก็ลดน้อยลง อาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อขายเป็นหลักสร้างความไม่ยั่งยืนสำหรับชุมชนบางสระเก้า (สุรศักดิ์ บรรเทาวงษ์.สัมภาษณ์. 11 ธันวาคม 2563)

ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมาแล้วนั้น จึงเกิดการเปลี่ยนอาชีพมาทำหัตถกรรมกันมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาการทอเสื่อที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดวิชาไว้ให้ บวกกับแหล่งผลิตต้นกก ต้นปอคุณภาพดี เพราะบางสระเก้ามีดิน 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม ทำให้มีวัสดุในการทำเสื่อคุณภาพดี จึงเริ่มทอเสื่อขายกันมาก เมื่อเสื่อมีคุณภาพดีก็ส่งขายไปทั่วประเทศ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาหาซื้อเสื่อกกบางสระเก้ากันมาก จนผลิตแทบไม่ทัน ในปี พ.ศ. 2538 ทุก ๆ บ้านต้องทอเสื่อเป็นอาชีพหลัก หรือเมื่อประกอบอาชีพอื่นก็จะใช้เวลาว่างทอเสื่อ บางบ้านเมียพุ่งผัวทอ บางบ้านแม่พุ่งลูกทอ เสียงกระทบฟืมทอเสื่อดังตั้งแต่เช้ามืดกันทุกบ้าน บางรายทอเสื่อปลดหนี้ไถ่คืนโฉนดเมื่อครั้งเลี้ยงกุ้งขาดทุนได้เลยก็มี ส่วนราชการเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก และเอาเสื่อบางสระเก้าไปเป็นคำขวัญจังหวัดจันทบุรีตอนหนึ่งว่า “เสื่อจันทบูร” ชาวบางสระเก้ามีรายได้ดีจากการทอเสื่อจึงนิยมส่งลูกหลานไปเรียนให้จบในชั้นสูง ๆ มีปริญญามาแปะฝาบ้านให้พ่อแม่ภูมิใจ เพื่อนำมาอวดเพื่อนบ้านว่าลูกหลานในตระกูลของตนเองเรียนสูงและมีความรู้มากกว่าผู้อื่น หลังจากนั้น ในปี พ.ศ. 2542 จันทบุรีได้ประสบภัยพิบัติ เขาถล่ม เขื่อนรับน้ำไม่ไหว น้ำหลากเข้าท่วมเมืองจันทบุรีนานหลายวัน ผลิตภัณฑ์เสื่อกกเสียหายจำนวนมาก นักท่องเที่ยวเริ่มไม่มาเที่ยวเมืองจันทบุรีและราคาเสื่อจึงถูกลงมาก ชาวบ้านจึงมาร่วมกันแก้ปัญหามีการจัดตั้งกลุ่มทอเสื่อและศูนย์กลางการค้าเสื่อ เช่น กลุ่มสตรีทอเสื่อกก ศูนย์ศิลป์เสื่อบางสระเก้า และกลุ่มปั่นปอทอเสื่อทุกหมู่บ้าน เป็นต้น จึงเริ่มมีการเรียนรู้การตลาดพัฒนาผลิตภัณฑ์ แปรรูปเสื่อเป็นรวดลายต่าง ๆ ประยุกต์จากเสื่อรองนอนนำมาเย็บใส่ฟองน้ำเป็นเสื่อพับราคาสูง เศษเสื่อทำกระเป๋า ทำรองเท้า ทำเป็นเสื่อรองจานเป็นต้น (อุทัย สีเผือก. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2563)

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนั้น ในปี พ.ศ. 2544 ได้มีนโยบายกองทุนหมู่บ้าน (กองทุนเงินล้าน) โครงการพัฒนาสินค้าโอท็อปและโครงการอื่น ๆอีกมากมาย ทำให้เสื่อบางสระเก้าสามารถส่งออกไปขายยังต่างประเทศได้เป็นปริมาณมาก แต่ก็ยังคงมีปัญหาด้านวัตถุดิบในการผลิต เนื่องจากเยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำนา ปลูกกก และปลูกปอ แต่เลือกที่จะไปทำงานรับราชการหรืองานเอกชนที่มีเงินเดือนประจำแทน จึงต้องสั่งวัตถุดิบมาจากต่างจังหวัด เช่น สั่งกกมาจากปราจีนบุรี สั่งปอมาจากสระแก้ว เป็นต้นซึ่งทำให้คุณภาพผลิตภัณฑ์ลดลง เพราะพื้นที่เพาะปลูกแตกต่างจากบางสระเก้า เสื่อบางสระเก้าจึงไม่มีคุณภาพ ส่งผลทำให้ตลาดไม่ต้องการ มีผลกระทบต่อราคาที่ตกต่ำ ชาวบ้านส่วนหนึ่งเมื่อทำเสื่อแล้วไม่ได้กำไรพอสมควร จึงเปลี่ยนอาชีพไปเป็นลูกจ้างหรือกลับไปเลี้ยงสัตว์น้ำตามเดิม บางครัวเรือนไปทำการเกษตรหมุนเวียน สินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาดเช่น ปลูกกล้วย ปลูกข้าวหอมมะลิ ปลูกข้าวโพด ปลูกมันเทศ บางบ้านปลูกไม้ยืนต้น เช่น

มะม่วง มะพร้าว เป็นต้น สินค้าราคาดีเป็นที่ต้องการของตลาดแต่พืชเหล่านี้มีฤดูกาล ออกผลผลิตปีละครั้ง จึงทำให้ชาวบ้านมีรายได้ไม่เพียงพอ (อุทัย สีเผือก. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2563)

จะเห็นได้ว่า ชุมชนบางสระเก้า นับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันต้องก้าวเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางความไม่พร้อมของชุมชนในหลายด้าน แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันจะส่งผลกระทบทั้งในแง่บวกและลบควบคู่กันไป แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับพบว่าชาวตำบลบางสระเก้า ได้รับผลกระทบในแง่ลบมากกว่าผลบวก เช่น ปัญหาพึ่งพาตนเองไม่ได้ ชุมชนเกิดการแตกตัว ประชาชนมีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ พืชผลทางการเกษตรราคาตกต่ำ เป็นต้น จึงเป็นความท้าทายที่ว่าจะสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้าให้มีความเข้มแข็งขึ้นได้อย่างไร แต่ก่อนที่จะสร้างกระบวนการฟื้นฟูได้อย่างสมเหตุสมผลนั้น จำเป็นที่จะต้องตอบคำถามที่ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้าดังกล่าว ด้วยเหตุผลนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษา ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้าในกระแสโลกาภิวัฒน์ เพื่อหาแนวทางให้ชุมชนบางสระเก้า ได้เกิดกระบวนการพัฒนาและสามารถกลับมามีความเข้มแข้งทางเศรษฐกิจ มีความเป็นอยู่ดีขึ้นจากเดิมและเป็นแนวทางในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัฒน์ ที่เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ของชุมชนบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้ใช้แนวทางวิจัยแบบข้ามพ้นสาขา (Trand-Disciplinary) การศึกษาโดยอาศัยแนวทางการวิจัยแบบข้ามพ้นสาขานี้ เป็นกระบวนการศึกษาที่อาศัยปัญหาของชุมชน สังคม หรืออื่นๆ ที่มีความซับซ้อนในโลกของความเป็นจริงเป็นตัวตั้ง จากนั้นแล้วการวิจัยแนวนี้ จะอาศัยความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะของกระบวนการผลิตความรู้ร่วมกัน ในกระบวนการดังกล่าว เป็นการร่วมระดมความคิดระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหานั้นๆ ในส่วนของวิธีการวิจัย (Research Method) เป็นวิธีการวิจัยโดยอาศัยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ในงานวิจัยนี้เป็นวิธีวิทยาในการแสวงหาความรู้ใหม่ (Originality) ซึ่งต้องตั้งอยู่บนฐานความจริงที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์(Empirical Evidence) เสมอ สำหรับเทคนิคในการวิจัยเป็นการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของชุมชนบางสระเก้า โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้ง

เอกสารชั้นต้น(Primary Data)และเอกสารชั้นรอง(Secondary Data) ร่วมกับการสัมภาษณ์เป็นหลัก สำหรับเครื่องมือที่นำมาใช้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide)เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ รวม 3รูปแบบ ได้แก่ การสัมภาษณ์ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral History) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม(Group Interview) ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling)เพื่อก่อให้เกิดการยืนยันข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ความเป็นมาเป็นไปของชุมชนบางสระเก้า ที่มีพลวัตรการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องเรื่อยมา และอาศัยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

การตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากนั้นใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความในลักษณะต่างๆ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมโดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์เชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ ส่วนรูปแบบการวิเคราะห์ที่จะใช้เพื่อช่วยตอบวัตถุประสงค์การวิจัยมีรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การจัดกลุ่มข้อมูล หมายถึง การจัดหมวดหมู่ที่สามารถเก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด เป็นการจัดข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อให้เกิดความง่ายและสะดวกต่อการวิเคราะห์ การวิเคราะห์เชิงกระบวนการ หมายถึง การวิเคราะห์ขั้นตอนของกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่อง และสอดคล้องกันในกระบวนการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนบางสระเก้า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเครือข่าย หมายถึง การจำแนกและอธิบายว่า กลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเครือข่ายแบบอุปถัมภ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางเครือข่ายระหว่างกลุ่มและชนชั้นทางสังคมกลุ่มและชนชั้นทางสังคม การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นนำและประชาชน เป็นต้น และสรุปผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า สุดท้ายแล้วจึงนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย การตีความหมายข้อมูลบนฐานของการวิเคราะห์เหตุและผลในเชิงประวัติศาสตร์ ที่ว่าเหตุการณ์ในอดีตที่เคยเป็นมามีผลต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เป็นอยู่ซึ่งจะมีผลต่ออนาคต (ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์, 2555)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พัฒนาการทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของชุมชนบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

หลักฐานเอกสารทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่มีการบันทึกถึงล่องลอยทางประวัติศาสตร์พอสรุปได้ว่า ชุมชนบางสระเก้าเริ่มก่อตั้งเป็นชุมชนประมาณปี พ.ศ. 2300 กลุ่มคนที่เข้ามาสร้างถิ่นฐานเป็นชนกลุ่มแรกเป็นชนเผ่าชาติพันธุ์ชองที่เป็นคนพื้นที่เดิมของจังหวัดจันทบุรี ต่อมาได้มีกลุ่มชนต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อค้าขาย เช่น ชาวจีน ชาวญวน และคนไทยจากภาคใต้ เป็นต้น ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อได้ดำรงความสัมพันธ์อยู่ในระยะเวลาที่ยาวนาน ทำให้เกิดความเป็นชุมชนขนาดใหญ่ขึ้น จากที่พักชั่วคราวมาเป็นที่อยู่อาศัย และที่ทำมาหากินหลัก หรือการตั้งถิ่นฐานถาวรใหม่จากกลุ่มชนเชื้อชาติเดียวขยายตัวเป็นกลุ่มชนหลายเชื้อชาติมาอยู่รวมกันมีทั้งชาวชอง ชาวไทยภาคใต้ ชาวจีน และชาวญวน ส่วนความหมายของบางสระเก้านั้นตั้งชื่อตามสระขนาดใหญ่ 9 ลูก

(ภารดี มหาขันธ์, 2555) อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาพัฒนาการทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของชุมชนบางสระเก้า สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงใหญ่ๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพและแลกเปลี่ยน พบว่า ตำบลบางสระเก้าในอดีตเป็นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและทำเกษตรกรรม ชุมชนมีรูปแบบการพึ่งตนเองได้ โดยการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง การทำนาในอดีตนั้นพบว่าตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบเครือญาติคือการแลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างครอบครัว ดังนั้นพลังการผลิตก็จะอาศัย “ลงแขก” หรือ “ขอแรง” หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตและแบ่งส่วนไว้รับประทานอย่างเพียงพอตลอดปีก่อนการเก็บเกี่ยวครั้งต่อไปแล้ว ส่วนที่เหลือชาวบ้านจะนำข้าวไปแลกเปลี่ยนสิ่งของที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีวิธีการพึ่งตนเองในการสร้างบ้านเรือนกล่าวคือในสมัยนั้นมีการสร้างบ้านเรือนแบบเอาแรงกัน และใช้วัสดุตามธรรมชาติ ส่วนวิธีการรักษาพยาบาลในสมัยนั้นใช้วิธีการรักษาโดยใช้สมุนไพรที่ขึ้นอยู่ตามป่าเอามาเป่า พ่น และต้มกิน มีการใช้คาถาอาคมกำกับในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลาย(ภารดี มหาขันธ์, 2555)

ช่วงที่ 2 ช่วงเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพและเหลือขาย พบว่า เศรษฐกิจหลักของชุมชนบางสระเก้า คือ ข้าวและอาหารทะเล โดยผลิตเพื่อไว้รับประทานกันอย่างเพียงพอในครัวเรือนเมื่อเหลือจึงขายเป็นรายได้เสริม การปลูกผักสวนครัวเป็นการใช้เวลาว่างที่เหลือจากการทำเกษตรกรรม ประมาณปีพ.ศ.2527 มีถนนไฟฟ้าเริ่มเข้ามาในชุมชนบางสระเก้าเป็นการสร้างความเจริญให้แก่หมู่บ้าน ทำให้เกิดความสะดวกทางการขนส่งที่ดีขึ้น และความต้องการสิ่งของที่นอกเหนือไปจากปัจจัยสี่ที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ชาวชุมชนบางสระเก้า มีความต้องการหารายได้เพื่อมาทดแทนรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจากจุดนี้เองกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงสถานะทางเศรษฐกิจชุมชนด้วยการพัฒนาจากเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพในอดีต ก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจเพื่อการยังชีพเหลือขายแบบเศรษฐกิจระบบทุนนิยม ซึ่งได้ก่อให้เกิดวิกฤติในรูปแบบใหม่ นั่นคือ วิกฤติที่เกิดจากระบบทุนนิยมและลัทธิวัตถุนิยม สิ่งที่เรียกว่า “ทุนโลกาภิวัตน์” ได้ก่อรูปและเติบโตขึ้นมาและมีพลังอำนาจในการสะสมทุนแบบการเก็งกำไร ดังนั้นสภาพเศรษฐกิจโดยรวมจึงจำเป็นต้องสร้างนวัตกรรมด้านการผลิตใหม่(นพวรรณ ใจชื่น, 2549)

ช่วงที่ 3 ช่วงเศรษฐกิจเพื่อขาย พบว่า ชุมชนบางสระเก้าเริ่มมีการทำการเกษตรเพื่อขาย ยุคนี้ระบบทุนนิยมเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในชุมชน จึงเกิดการทำลายทรัพยากรอย่างล้างผลาญและการเปลี่ยนแปลงนาข้าวเป็นนากุ้ง เนื่องจากกุ้งกุลาดำ หรือกุ้งขาว ขายได้ราคาดีกว่า ซึ่งการเลี้ยงกุ้งของชาวบ้านทำไปโดยไม่มีวิชาความรู้ จึงต้องพึ่งพาอาศัยนายทุนที่เข้ามาพร้อมกับยารักษาโรคกุ้งที่มีราคาแพงมาก ต่อมาเมื่อกุ้งติดโรคประกอบกับนโยบายรัฐบาลได้มีการส่งเสริมอาชีพทางการเกษตรได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ปล่อยเงินกู้ให้เกษตรกร ทำให้ชาวบ้านเอาโฉนดที่ดินไปจำนองนำเงินออกมาใช้หนี้สินเมื่อเลี้ยงกุ้งขาดทุน ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้กันมากบางครัวเรือนติดหนี้แก้ไขปัญหาไม่ได้จนต้องคิดสั้นผูกคอฆ่าตัวตายก็มี บางรายเปลี่ยนมาเลี้ยงปลาเก๋าปลากะพง ซึ่งลงทุนสูงขึ้นอีกและกำไรก็ลดน้อยลง อาชีพเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อขายเป็นหลักเริ่มสร้างความไม่ยั่งยืนสำหรับชุมชนบางสระเก้า ขณะที่ความเจริญทางด้านวัตถุเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว

ทางราชการมีการจัดงบประมาณสนับสนุนการก่อสร้างถนนหนทางขึ้นใหม่หลายสาย นอกจากนี้ยังมีพ่อค้าแม่ค้าจากชุมชนอื่นนำสินค้ามาขาย ได้แก่ เสื้อผ้า ข้าวของเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมถึงอุปกรณ์อำนวยความสะดวกประเภทต่าง ๆ มาให้บริการกันถึงบ้าน สามารถเลือกใช้บริการได้ทั้งเงินสดและเงินผ่อน และมีนายทุนเดินทางเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อซื้อผลผลิตทางการเกษตรในรูปแบบพ่อค้าคนกลาง มีการซื้อที่ดินไว้เก็งกำไร เศรษฐกิจการผลิตแบบเพื่อขายที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้ชาวบ้านเกิดความลุ่มหลงในระบบทุนนิยมด้วยการให้เช่าที่ดินหรือขายที่ดินเพื่อนำเงินไปซื้อความสุขให้ตนเอง สมัยนี้คนในชุมชนบางสระเก้าติดหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบ ส่วนคนหนุ่มสาวหันไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานประกอบการต่าง ๆ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2556)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า ตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนบางสระเก้า พบว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านการปกครองและการบริหาร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน ดังนี้

ปัจจัยด้านการเมือง จากการศึกษาพบว่า รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมพืชเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมให้คนในชุมชนผลิตเพื่อขาย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนและการส่งออกของประเทศได้ด้วยอีกทางหนึ่ง ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพเหลือขายไปสู่เศรษฐกิจเพื่อการขายอย่างเต็มรูปแบบ ด้วยการช่วยเหลือจากทางรัฐบาลที่สนับสนุนพันธ์พืชและเงินทุนต่าง ๆ มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรเป็นกองทุนกู้ยืมสำหรับเกษตรกรที่มีดอกเบี้ยต่ำ เป็นสถาบันการเงินที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรด้วยการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่ภาคการเกษตรและชนบท ควบคู่กับการเสริมสร้างองค์ความรู้และสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ เน้นการบริหารจัดการที่เชื่อมโยงภาคธุรกิจกับชุมชน เป็นธนาคารพัฒนาชนบทที่มั่นคง มีการจัดการที่ทันสมัย เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรรายย่อย ส่งเสริมองค์ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องที่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านการปกครองและการบริหารการ จัดตั้งตำบลบางสระเก้า เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยการจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้าเล็งเห็นปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนอย่างใกล้ชิดและตรงจุด มีการส่งเสริมด้านการศึกษาสร้างโรงเรียนที่ให้ความรู้ทางการศึกษาด้านวิชาการแก่ชุมชน และสถานีอนามัยที่คอยตรวจและดูแลรักษาป้องกันโรคภัยต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการเข้ามาของนโยบายทางด้านการศึกษา ด้านสถานีอนามัย และความช่วยเหลือต่าง ๆ จากทางภาครัฐตามนโยบายการพัฒนาประเทศก็ดี เป็นการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ชุมชนและพัฒนาเศรษฐกิจของตำบลบางสระเก้าให้ก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงไปจากการเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพ ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อกินใช้ในครัวเรือนและ

แลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน ปรับเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจเพื่อการยังชีพในครัวเรือนเหลือขายเป็นการสร้างรายได้แก่คนในชุมชน เพราะนโยบายด้านคมนาคมที่เข้ามาในหมู่บ้านการสร้างถนนหนทางที่ดีขึ้น ตลอดจนไฟฟ้าที่ส่องสว่างในชุมชนอันเป็นผลทำให้เศรษฐกิจของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจเพื่อขายอย่างในปัจจุบัน เนื่องมาจากความสะดวกสบายทางการเดินทางและสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนของยุคโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วตลอดจนการเข้ามาดูแลของภาครัฐการให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนและความรู้ทางด้านการเกษตรแบบสมัยใหม่ เพื่อลดระยะเวลาการเก็บเกี่ยวและเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร การประกันราคาสิ้นค้าเกษตรตกต่ำ การประกันภัยเนื่องจากน้ำท่วม ภัยแล้งทางธรรมชาติ โดยการจ่ายเงินชดเชยให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นเงินทุนในการเพาะปลูกครั้งต่อไป

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่าตำบลบางสระเก้า เป็นชุมชนที่พึ่งพาตนเองมาโดยตลอดและเมื่อมีการคมนาคมที่ดีขึ้นจากอดีต เนื่องจากมีถนนและไฟฟ้าเข้ามาในตำบลบางสระเก้า ประมาณปี พ.ศ.2527 - 2535 ตามลำดับ เป็นการสร้างความเจริญให้แก่หมู่บ้าน เพิ่มความสะดวกสบายแก่ตำบลบางสระเก้าเป็นอย่างมาก ความสะดวกทางการขนส่งที่ดีขึ้น และความต้องการสิ่งของที่นอกเหนือไปจากปัจจัยสี่ที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ชาวชุมชนบางสระเก้ามีความต้องการหารายได้เพื่อมาทดแทนรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้าฟุ่มเฟือยที่เพิ่มมากขึ้นของตำบลบางสระเก้าที่มาจากเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามากขึ้นตามยุคตามสมัย ความอยากมีอยากได้ที่เพิ่มมากกว่าปัจจัยสี่ จึงเป็นตัวกระตุ้นให้ตำบลบางสระเก้าต้องมีเศรษฐกิจเพื่อขาย เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

การปรับเปลี่ยนแบบแผนการผลิตเป็นปัจจัยสำคัญให้คนในตำบลบางสระเก้าต้องจัดความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ ที่แตกต่างไปจากแบบแผนการผลิตแบบดั้งเดิม สาเหตุสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต คือการที่ชุมชนต้องปรับตัวตามอิทธิพลการพัฒนาของรัฐและตลาด การที่คนในชุมชนจะสามารถรักษาความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพากันได้ และลดการพึ่งพาภายนอกลง จะต้องสร้างความเข้มแข็งทั้งเรื่องของเป้าหมายการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความมีเหตุผลของตนเองในการผลิต ความกล้าหาญในการวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งต่างๆจากภายนอกด้วยข้อมูลและเหตุผล

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมชุมชน พบว่า ในช่วงแรกๆของการตั้งตำบลบางสระเก้า ชาวบ้านยังคงเชื่อเรื่องภูตผีปีศาจและสิ่งเร้นลับ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจ มีวัฒนธรรมในเรื่องของการช่วยเหลือในลักษณะของการ “ของแรง” “ตกแรง” และการ “ลงแขก” ที่ถูกกลืนหายไปจากสังคมตำบลบางสระเก้าในเวลาต่อมา วัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยสัมพันธภาพอันดีที่เป็นคุณลักษณะสำคัญของคนไทย ที่เกิดขึ้นมาในอดีตตลอดจนดำรงอยู่ในปัจจุบันและกำลังจะเสื่อมไปในอนาคตอันใกล้นี้ มีสาเหตุมาจากการแพร่ขยายของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและบริโภคนิยม มิติที่สำคัญอันเป็นข้อค้นพบจากการศึกษาก็คือ คนเสื่อมจากศีลธรรม คนหันหลังให้วัด ประเพณีไปลามาไหว้ที่เคยเป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชนกลับกลายเป็นเรื่องน่าละอายใจในการปฏิบัติ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทฤษฎีการสร้างความทันสมัย เป็นทฤษฎีพัฒนาสังคมที่เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่ยังไม่เจริญซึ่งมีระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมล้าหลังเปลี่ยนไปสู่สังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และมีเทคโนโลยีระดับสูงตามแบบประเทศยุโรป ตะวันตก และในอเมริกาเหนือ ทฤษฎีการสร้างความทันสมัยมองว่า ชุมชนเกษตรกรรมเป็นลักษณะของสังคมแบบดั้งเดิม ดังนั้นชุมชนเกษตรกรรมจึงกำลังเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยมากขึ้น โดยทำให้ชาวเกษตรกรรมเปลี่ยนมาเป็นผู้ประกอบการจากการอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทำการผลิตขนาดใหญ่ขึ้น มีการจ้างแรงงานและการผลิตจะเปลี่ยนจากเป้าหมายของการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อการตลาดหรือเพื่อขาย

2. ทฤษฎีมาร์กซิสต์ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงชุมชนเกษตรกรรมในประเทศไทยมี 2 กระแส คือ ทฤษฎีมาร์กซิสต์ตามแบบฉบับ และวิธีการผลิตตามแบบเอเชีย ทฤษฎีมาร์กซิสต์ตามแบบฉบับมองว่าชุมชนเกษตรกรรมเป็นระบบก่อนทุนนิยม ซึ่งชาวเกษตรกรมีลักษณะเป็นชนชั้นหนึ่ง และการขยายตัวของระบบทุนนิยมแบบอุตสาหกรรมจะมีผลให้ชุมชนเกษตรกรรมต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยการทำให้แตกขั้วออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ ชาวเกษตรกรมีฐานะรวย ชาวเกษตรกรมีฐานะปานกลาง และชาวเกษตรกรยากจน กล่าวคือจะมีชาวเกษตรกรส่วนหนึ่งกลายมาเป็นผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของเครื่องมือ และปัจจัยการผลิตตลอดจนการจ้างแรงงาน ในขณะที่ชาวเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งจะศูนย์เสียปัจจัยการผลิตกลายมาเป็นชาวเกษตรกรรับจ้าง ดังนั้นชุมชนเกษตรกรรมก็จะเปลี่ยนเป็นระบบทุนนิยม

ส่วนวิธีการผลิตตามแบบเอเชียมองว่าชุมชนเกษตรกรรมเป็นหมู่บ้านที่ประกอบไปด้วยผู้ผลิตรายย่อยอิสระชุมชนเกษตรกรรมเป็นสถาบันเก่าแก่ที่มีความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากชาวเกษตรกรตั้งอยู่บนค่านิยมที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้มีความเป็นชุมชนสูง ดังนั้นเมื่อมีการขยายตัวของระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมความเป็นชุมชนจึงป้องกันมิให้แตกขั้วออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ดีชุมชนเกษตรกรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ไปสู่วิถีการผลิตแบบทุนนิยมเพื่อเป็นวิถีการผลิตที่ก้าวหน้ากว่า

3. ทฤษฎีชายานอฟ จากการสังเคราะห์ทฤษฎีสองระบบของเศรษฐกิจชุมชนของฉัตรทิพย์ นาถสุภา ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชุมชนเกษตรกรรมบางสะเก้าได้ว่า ต้องมองเศรษฐกิจชุมชนเกษตรกรรมออกเป็นอีกระบบเศรษฐกิจหนึ่งที่ต่างไปจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เนื่องจากชุมชนเกษตรกรรมมีจุดกำเนิดและประวัติความเป็นมาของตัวเองมีกลไกของตัวเอง ดังนั้นเศรษฐกิจของชาวเกษตรกรจะคงอยู่คู่ไปกับเศรษฐกิจนิยมกลายเป็นเศรษฐกิจสองระบบ

จากทฤษฎีทั้ง 3 พบว่าข้อค้นพบในงานวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของสายทฤษฎีมาร์กซิสต์ ทฤษฎีชายานอฟ และทฤษฎีการสร้างความทันสมัย กล่าวคือ เมื่อมองในแง่ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจะพบว่า วิถีชีวิตของคนที่อาศัยอยู่ในตำบลบางสระเก้า มีการ

เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจากเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพ ไปเป็นการเกษตรกรรมเพื่อขาย ดังนั้นจึงสอดคล้องกับทฤษฎีของชายานอฟ เพราะสามารถปรับตัวเพื่อรักษาวิถีชีวิตที่มีอยู่เดิมได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนัญญา เณรจิตต์ (2535) ที่เคยศึกษาไว้ในเรื่อง ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าชายเลนต่อสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของชาวประมงพื้นบ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านอีเทพ ตำบลบางชัน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนประมงเป็นชุมชนที่มีลักษณะความผูกพันทางเครือญาติสูงการดำรงชีวิตแต่ดั้งเดิมมีลักษณะที่พึ่งพาการใช้ประโยชน์ของป่าชายเลนสูง และเนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับพ่อค้าภายนอกชุมชนมานับ 100 ปี ทำให้ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ต่อเนื่องและค่อยเป็นค่อยไป จนถึงในช่วงที่เริ่มมีเรือเครื่อง ทำให้การติดต่อกับสังคมภายนอกมีความสะดวกและรวดเร็วขึ้น ชุมชนบ้านอีเทพเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านพื้นที่ป่าชายเลน เมื่อมีการสัมปทานป่าช่วงปี 2514 – 2529 ต่อเนื่องมาสู่ช่วงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในช่วงปี 2529 ถึงปัจจุบัน มีผลให้ป่าชายเลนซึ่งเป็นทรัพยากรหลักในการดำรงชีพของ ชาวประมงพื้นบ้านแถบนี้มีการเปลี่ยนแปลงสูงเป็นการ เปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากอันส่งผลกระทบต่อสภาพทางสังคม ความเป็นอยู่ของชาวประมงที่มีลักษณะที่พึ่งพิงกับสังคมภายนอก มากขึ้นและระบบการควบคุมและบทบาทของสมาชิกเปลี่ยนแปลง ไปเนื่องจากระบบการผลิตที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น ระบบเครือญาติและสังคมมีความผูกพันลดลง นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าชายเลนไปเป็นนากุ้งมีผลทำให้ ระบบนิเวศป่าชายเลนเปลี่ยนแปลงไปเพราะการทำลายป่าชายเลนเท่ากับการทำลายแหล่งอาศัยและแหล่งอาหาร ของสัตว์น้ำ ทำให้สัตว์น้ำที่เป็นทรัพยากรที่ให้รายได้หลักแก่ชาวประมงพื้นบ้านมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงลดลง ชาวประมงจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตระบบการผลิตให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า ระดับรายได้ของชาวประมงมีระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากระบบตลาดมีแนวโน้มที่ดีในการให้ระดับราคา แต่ขณะเดียวกันเมื่อป่าชายเลนหมดสภาพลง สภาพการใช้ประโยชน์ของป่าลดลงทำให้ชาวประมงมีรายจ่ายที่สูงขึ้น และการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่มีระดับทุนที่สูงขึ้น มีผลให้ชาวประมงมีภาวะหนี้สินที่สูงขึ้น และการลดลงของ พื้นที่ป่าชายเลนก็ส่งผลให้อาชีพของชาวประมงเปลี่ยนแปลงไปด้วยจากอาชีพที่ทำควบคู่ระหว่างอาชีพค้าไม้ฟืนและการประมงเป็นหลักเหลือเพียงอาชีพประมงพื้นบ้านเท่านั้น ดังนั้นผลการศึกษานี้จึงเป็นการยืนยันองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. ควรมีการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรในการทำเกษตรกรรมในชุมชนและให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้ประชาชนกลุ่มนี้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำลง เพื่อจะได้มีเงินทุนหมุนเวียนในการทำเกษตรกรรมต่อไป

2. ชาวตำบลบางสระเก้าต้องยึดหลักเศรษฐกิจ พออยู่ พอกินและพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริของรัชการที่ 9 ให้รู้จักการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และมีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน

3. ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้กับแม่บ้านและพ่อบ้านที่อยากทำอาชีพเสริม เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของชาวตำบลบางสระเก้า เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ของตำบลบางสระเก้า ส่งออกไปขายตามหมู่บ้านใกล้เคียง เป็นสินค้าประจำตำบลเป็นของฝากประจำจังหวัดได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

ชัยยนต์ ประดิษฐศิลป์. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. จันทบุรี: โครงการการผลิตตำรา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เฉลิมชัย ทองอยู่. (2563, ธันวาคม 1). *ผู้อาวุโสชุมชน*, สัมภาษณ์.

อุทัย สีเผือก. (2563, ธันวาคม 20). *ปราชญ์ชุมชน*, สัมภาษณ์.

สุรศักดิ์ บรรเทาวงษ์. (2563 ,ธันวาคม 11). ทายาทตระกูลดั้งเดิม, สัมภาษณ์.

สถิตย์ แสนเสนาะ. (2563, พฤศจิกายน 23). *ผู้นำชุมชน*, สัมภาษณ์.

ภารดี มหาขันธ์. (2555). *การตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาของภาคตะวันออกยุคการปรับปรุงประเทศตามแบบสมัยใหม่ถึงปัจจุบัน.* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2556). *เศรษฐกิจสีเขียวของชุมชนภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: กรณีศึกษาชุมชนในพื้นที่ภาคตะวันออก.* กรุงเทพฯ : สำนักงานสนับสนุนวิจัย

นรวรรณ ใจชื่น. (2549). *หนีหนี้ให้มีกิน การจัดการความรู้แก้ไขปัญหาความยากจน*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายประสานงานวิชาการชมรมพัฒนาเพื่อนตะวันออก ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ(สสส.)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางสระเก้า. (2564). *ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนบางสระเก้า*. สืบค้น 8 ตุลาคม, จาก http://www.bangsrakao.go.th

การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

The Development of Learning Management According to Suppurisadham 7 to Achieve for Bachelor Degree Suphanburi Srisuvarnabhumi Buddhist College

พระสามารถ จตฺตมโล (โพธิ์แก้ว) [1] สมชัย ศรีนอก[2] นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ[3]
Phra Samart Jattamalo (Phokeaw), Somchai Srinok, Niwes Wongsuwas

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิ์ภาพ, เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และศึกษาความคิดเห็น ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่มีต่อพัฒนาคู่มือจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Rescarch) กับกลุ่มประชากร จำนวน 20 รูป เครื่องมือที่ใช้คือคู่มือการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t-testผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ มาตรฐาน เท่ากับ (E_1) 85.00 / (E_2) 87.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังใช้ชุดการเรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมี คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้เท่ากับ 26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.87 และมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) หลังการใช้ชุดการเรียนรู้เท่ากับ 35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 2.21 และค่า t-Test - 16.22 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติระดับ 0.05

Received: 2021-09-16 **Revised**: 2022-05-19 **Accepted**: 2022-05-30

[1] สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

[2] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

[3] คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

3) ผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ พบว่า โดยรวมทุกด้านนิสิตมีความพึงพอใจมาก ($\overline{X}$) = 4.18, S.D. =0.79) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้
คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; การจัดการเรียนรู้; ผลสัมฤทธิ์

Abstract

The research objectives as follows: To develop the effectiveness, compare the achievement of pre-test and post-test and study the opinions of Bachelor Degree Suphanburisrisuwanpu towards development of learning management according to Sappurisadham 7 to achieve for Bachelor Degree Suphanburisrisuwanpu. This research work was a kind of Pre-Experimental Qualitative Research done with the sampling group of 20 Bachelor Degree. The tool used in this research work was learning management with pre-test and post-test and the satisfaction assessment form. All of data in this research work analysed with Means, Percentage, Standard Deviation and T-test. The results of the research work were as follows: 1. Development of learning management according to Sappurisadham 7 to achieve for Bachelor Degree Suphanburisrisuwanpu found effective along the standard criterion which was equal to (E1) 85.00/(E1) 87.50 according to the specified criteria of 80/80. 2. The comparison of the achievement of pre-test and post-test of learning management according to Sappurisadham 7 to achieve for Bachelor Degree Suphanburisrisuwanpu found obviously effective towards their learning with average high scores of (X) before applying learning management which was equal to 26, the Standard Deviation (S.D) is equal to 1.87. Moreover, the average scores (X) after applying learning management which was equal to 35, the Standard Deviation (S.D) was equal to 2.21 and T-test value is -16.22. It could be concluded that the average scores after applying learning management were higher than the average scores before applying learning management with statistical significance at 0.05. 3. The study of the opinions of towards learning management according to Sappurisadham 7 to achieve for Bachelor Degree Suphanburisrisuwanpu found that Bachelor Degree were so satisfied with all of every aspects (X) = 4.18, S.D. = 0.79) according to the hypothesis.
Keyword: Development; Learning; Achievement

บทนำ (Introduction)

การศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ เพื่อทำให้ชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ เป็นพื้นฐานสำคัญในการขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการขัดเกลาทางสังคมโดยผ่านกระบวนการศึกษาที่ถูกต้องจะเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาบุคลากรของชาติทำให้พฤติกรรมและการดำเนินชีวิตเป็นไปในทางสร้างสรรค์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างผาสุก มั่นคง คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความรู้คู่คุณธรรมในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้มีชีวิตที่ดีงาม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องและเกื้อกูลแก่สังคม การศึกษาคือการพัฒนามนุษย์ให้เจริญขึ้น มนุษย์ที่ยังไม่พัฒนาจะต้องอาศัยตัณหามานำชีวิตให้ดิ้นรน เพื่อสนองความต้องการทางด้าน ตา หู จมูก ลิ้น และกาย หรืออายตนะทั้งหลาย เพราะมนุษย์ยังมีอวิชชาไม่รู้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นประโยชน์ อะไรไม่ใช่ประโยชน์อย่างแท้จริง จึงยังต้องเอาความรู้สึกชอบไม่ชอบ เกลียด กลัว หรือปรารถนา มาเป็นเครื่องนำชีวิตในยุคโลกกาภิวัฒน์ ความเจริญเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเรียนแบบในทางที่ผิด ๆ และในขณะเดียวกัน วัฒนธรรมทางตะวันตกก็เข้ามาสู่ประเทศไทยและขัดต่อคุณธรรมความดีงานของสังคมไทย จากความเจริญทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์จึงก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ส่งผลกระทบต่อการเรียนและการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะในกลุ่มนิสิตนักศึกษา (สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, 2559)

จะเห็นได้ว่า นิสิตนักศึกษาในปัจจุบันเริ่มมีแนวคิดและพฤติกรรมที่เสื่อมถอยจากคุณธรรมอันดีงานของสังคมไทย ทำตัวออกห่างจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาขาดหลักเหตุและผลในการตัดสินใจ ไม่สามารถวางตนให้เหมาะสมตามสภาวะและวุฒิภาวะของตนเอง มีการใช้จ่ายทางสถานการณ์เงินฟุ่มเฟือยโดยไม่รู้จักประมาณ แสดงออกถึงความไม่เคารพยำเกรงต่อครูบาอาจารย์และผู้อาวุโส ไม่รู้จักกาลเทศะแบ่งเวลาไม่เป็นปฏิบัติตนคล้อยตามกระแสสังคม และไม่รู้จักเลือกคบบุคคลตามความเหมาะสม สถานศึกษาจึงกลายเป็นสถานบันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพนักเรียนนักศึกษาให้มีความรู้ ทักษะความสามารถทั้งจิตใจ ร่างกาย ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำมีการคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบทุกมิติอย่างสมดุลเพียบพร้อมทั้งด้าน“คุณธรรม”และ“ความรู้” ด้วยจิตสำนึกรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้นักเรียนนักศึกษาพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข มีเสถียรภาพและเป็นธรรม ในการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมที่ร่มเย็นเป็นสุขจึงทำให้การดำเนินชีวิตมีความสุข การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมให้มีความสุข ควรต้องยึดหลักพุทธธรรมสำหรับคุณสมบัติของคนดี ธรรมของผู้ดีที่เรียกว่าสัปปุริสธรรม 7

ในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะสามารถพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นคนดีตามหลักทางพระพุทธศาสนา มีองค์ความรู้และสามารถที่นำไปประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาน ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ครองตนได้และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หรือเป็นคนที่ดีโดยแท้นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559)

หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในธัมมัญญูสูตร 7 ประการ คือ 1) เป็นธรรมมัญญู รู้จักธรรม 2) อัตถัญญู รู้จักอรรถ 3) อัตตัญญู รู้จักตน 4) มัญตัญญู รู้จักประมาณ 5) กาลัญญู รู้จักกาล 6) ปริสัญญู รู้จักบริษัท 7) ปุคคลปโรรัญญู รู้จักเลือกคบคน (องฺ.สตฺตก. (ไทย) 23/68/143-146.)

หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นธรรมที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขั้น อันได้แก่

ขั้นที่ 1 ธัมมัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ หมายถึง ความเป็นผู้รู้หลัก คือความเป็นผู้รู้จักว่าสิ่งนี้เป็นเหตุของสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็นเหตุของสิ่งนี้ เช่น รู้ว่าอะไรคือความสุข อะไรคือความทุกข์ รู้ว่าอะไรคือต้นเหตุของปัญหา รู้จักว่ากำลังเรียนรู้เรื่องอะไร อะไรคือสิ่งที่กำลังเรียนรู้

ขั้นที่ 2 อัตถัญญุตา คือ ความรู้จักอรรถ รู้ความมุ่งหมาย หรือ รู้จักผล หมายถึงรู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมายของหลักธรรมหรือหลักการกฎเกณฑ์ หน้าที่ รู้จักประโยชน์ที่ประสงค์รู้ผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำหรือความเป็นไปตามหลัก ผู้ที่มีจุดมุ่งหมายรู้ประโยชน์ที่ต้องการหรือรู้จักผลที่จะได้รับรู้ค่านิยมแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายอะไรรู้ว่าเพราะเหตุใดจึงทำให้เกิดผลเช่นนั้น รู้ว่าควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะเกิดผลสำเร็จตามที่ต้องการ เมื่อตัดสินใจทำสิ่งใดก็จะทำด้วยความรอบคอบ ไม่วู่วาม มีจิตใจกว้างขวาง

ขั้นที่ 3 อัตตัญญุตา คือ ความรู้จักตน หมายถึง รู้ฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถและคุณธรรมต่าง ๆ เป็นต้น ของตนตามจริงรู้ว่าตนเองเป็นใครอยู่ในสถานะใดของหน่วยงานใดควรประพฤติปฏิบัติอย่างไร เช่น รู้ว่าตนเองมีความสามารถด้านใดถนัดแบบไหนควรจะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างไร คือมีสติปัญญาอยู่ในระดับใดแล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมแก่ภาวะของตนเพื่อให้เกิดผลดีสามารถวิเคราะห์ตนเองได้ว่ามีความบกพร่องในเรื่องใด อย่างไรและรู้จักปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเป็นต้น คำว่ารู้จักตนนั้นยังเป็นการรู้จักดี รู้จักชั่ว อะไรควรทำไม่ควรทำเมื่อทุกคนสามารถเข้าใจตนเองได้ ก็จะไม่ก่อปัญหาที่ส่งผลให้ตนเองและผู้อื่นต้องเดือดร้อน

ขั้นที่ 4 มัตตัญญุตา คือ ความรู้จักประมาณ หมายถึง รู้จักความพอเหมาะพอดี เช่น ภิกษุรู้จักประมาณในการรับและบริโภคปัจจัย 4 คฤหัสถ์รู้จักความพอเพียงรู้จักประมาณในการหาทรัพย์ รู้จักประมาณในการใช้จ่ายทรัพย์ เป็นต้น การประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ต้องมีความพอดีกันกำกับไว้ด้วยเสมอ ซึ่งความพอดีตามหลักพระพุทธศาสนาก็คือ การปฏิบัติสายกลางไม่ตึงไม่หย่อนเกินไป ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติธรรมหรือการงานที่ทำประสบผลสำเร็จ

ขั้นที่ 5 กาลัญญุตา คือ ความรู้จักกาล หมายถึง รู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่ควรหรือจะต้องใช้ในการประกอบกิจทำหน้าที่การงานหรือปฏิบัติการต่าง ๆ รู้จักจัดเวลาให้เหมาะ

สมรู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร รู้ว่ากิจใดต้องใช้เวลาเท่าไรแล้วทำให้ตรงเวลาทำให้เป็นเวลาทำให้พอกับเวลาและทันเวลาที่กำหนด เช่น ภิกษุรู้จักเวลาในการทำกิจวัตร ไม่ว่าจะกวาดทำความสะอาดวัด ศึกษาเล่าเรียน ทำวัตรสวดมนต์ เป็นต้น ส่วนคฤหัสถ์รู้จักเวลาในการทำงาน รู้จักเวลาในการพักผ่อน เป็นต้น

ขั้นที่ 6 ปริสัญญุตา คือ ความรู้จักบริษัท รู้จักชุมชน หมายถึง รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมนุม และชุมชนรู้จักมารยาท ระเบียบวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี และรู้ข้อควรปฏิบัติอื่น ต่อชุมชนนั้น ๆ รู้กิริยาที่พึงประพฤติต่อชุมชนนั้น ๆ สังคมนั้น ๆ ว่าชุมชนนี้ สังคมนี้เมื่อเข้าไปอยู่ด้วยจะต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร ควรโอภาปราศรัยอย่างไร แล้วประพฤติตนให้เหมาะสมกับที่ประชุมชุมชน สังคมนั้น ๆ ไม่ทำตัวเป็นคนขวางโลกเป็นต้น เพื่อการช่วยเหลือการสงเคราะห์การบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ

ขั้นที่ 7 ปุคคลปโรปรัญญุตา คือ ความรู้จักบุคคล หมายถึง รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยอัธยาศัยความสามารถและคุณธรรมเป็นต้น เพื่อปฏิบัติต่อผู้นั้นโดยถูกต้อง เช่นควรคบหรือไม่จะเกี่ยวข้องจะใช้จะยกย่องจะตำหนิหรือแนะนำสั่งสอนอย่างไรจึงจะได้ผลเป็นต้น รวมทั้งเข้าใจธรรมชาติของคนรู้ความแตกต่างของบุคคล และรู้ว่าควรจะปฏิบัติต่อบุคคลแต่ละประเภทอย่างไรจึงจะเหมาะสม (พระทองพจน์ ธีรธมฺโม (พรมราช), 2561)

คนที่จะเป็นคนดีได้จึงต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาขัดเกลาหล่อหลอมให้เกิดการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการดำเนินชีวิตในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมและดีงาม เพื่อให้ไม่ขัดต่อคำสอนทางพระพุทธศาสนาและสังคมไทย จึงต้องอาศัยหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับสัตบุรุษหรือหลักธรรมสำหรับคนดีเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียน เพื่อเป็นการพัฒนานิสิตนักศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม ซึ่งจะต้องมีความสมบูรณ์ด้านสติปัญญา ร่างกาย คุณธรรมจริยธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, [ออนไลน์]

ดังนั้น หลักสัปปุริธรรม 7 จึงเป็นหลักธรรมสำหรับคนดีหลักปฏิบัติสำหรับเป็นคนดี หรือคุณธรรมที่ปฏิบัติให้เป็นคนดีโดยแท้ หรือเป็นคนดีโดยสมบูรณ์ มี 7 ประการ ประกอบด้วย 1) ธัมมัญญุตา คือ รู้จักธรรมคือเหตุ 2) อัตถัญญุตา คือรู้จักธรรมคือผล 3) อัตตัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสัญญุตา คือความเป็นผู้รู้จักชุมชน 7) ปุคคลปโรปรัญญุตา คือ ความเป็นผู้รู้จักเลือกคบบุคคล (จรัส พยัคฑราชศักดิ์ และคณะ, 2559)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่านิสิตนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาการศึกษาและควบคู่กับการพัฒนาขัดเกลาจิตใจ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ในการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อพัฒนาตนให้เป็นคนดีเป็นคนที่มีคุณภาพเป็นคนที่สังคมยอมรับด้วยเป็นผู้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล

รู้จักชุมชน และรู้จักคบบุคคล ตามสถานะของตนเองและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางผู้วิจัย จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ และนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ให้มีความสุขในการศึกษาและดำเนินชีวิตให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาประสิทธิ์ภาพคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนการใช้ชุดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่มีต่อพัฒนาคู่มือจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

วิธีการดำเนินการวิจัยฉบับนี้ เป็นการวิจัยด้วยรูปแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Rescarch) คือ การวิจัยเชิงทดลอง เกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ โดยใช้แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Desing)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน 266 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ จำนวน 20 รูป โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ปรับแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจความเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคู่มือการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการเรียน แล้วนำผลการตรวจสอบมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของ

แบบทดสอบ (Reliability) หาค่าวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test) และ (Post-test) มีค่า IOC = 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังปรากฏ ในตารางที่ 1 ดังนี้

แสดงตารางที่ 1 ค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

คะแนน	จำนวนคน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ค่าประสิทธิภาพร้อยละ (P)
คะแนนเฉลี่ยจากคะแนนที่ได้ ระหว่างเรียนจากคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล (E1)	20	120	102	3.43	85.00
คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้ชุดการเรียน (E2)	20	40	35	2.21	87.50

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากคะแนนที่ได้ระหว่างเรียนจากคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล ทั้ง 4 ชุดการเรียนรู้ (E_1) มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 102.00 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนน คิดเป็นร้อยละ (P) 85.00 คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังใช้ (E_2) มี ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 35.00 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ (P) 87.50 จากผล

ข้างต้น แสดงว่า ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิที่ผู้วิจัยได้ สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ (E_1) 85.00 /(E_2) 87.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นที่ 1 หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตาม หลักสัปปุริสธรรม 7

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นที่ 1 หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ดังปรากฏในตารางที่ 2 ดังนี้

แสดงตารางที่ 2 ผลรวมการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นที่ 1 หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ที่มีต่อชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

ความคิดเห็น	คะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านเนื้อหา	4.25	0.80	มาก	1
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.16	0.84	มาก	4
3. ด้านชุดการเรียนรู้	4.20	0.82	มาก	2
4. ด้านการวัดประเมินผล	4.08	0.82	มาก	5
5. ด้านคุณประโยชน์จากชุดการเรียนรู้	4.18	0.68	มาก	3
รวมทุกด้าน	**4.18**	**0.79**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 แสดงผลรวมความคิดเห็นของนิสิตหลังใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านเนื้อหา ลำดับที่ 2 คือ ด้านชุดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 คือ ด้านคุณประโยชน์จากชุดการเรียนรู้ ที่ 4 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และลำดับที่ 5 คือ ด้านการวัดประเมินผล โดยรวมทุกด้าน นิสิต มีความคิดเห็นมาก ($\overline{X}$) = 4.18, S.D.= 0.79

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ดังปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนและคะแนนทดสอบหลังการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

การใช้ชุดการเรียนรู้	**คะแนนเฉลี่ย** ($\overline{X}$)	**ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)**	**t**
ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้	26	1.87	- 16.22
หลักการใช้ชุดการเรียนรู้	35	2.21	

***p <= 0.05**

จากตารางที่ 3 พบว่า หลังจากการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้ เท่ากับ 26, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.87 และมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) หลังการใช้ชุดการ เรียนรู้เท่ากับ 35, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 2.21, และค่า t-Test – 16.22 ซึ่งคะแนน เฉลี่ยหลังการใช้ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการสร้างชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่สร้างขึ้นนั้น พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 85.00/87.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้ว่า ชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม

7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่สร้างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ทำให้ได้ทราบว่าเป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการเรียนรู้ทางด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระเบียบตามระบบของการวิจัยตั้งแต่ต้น รวมถึงเรื่องการจัดทำเนื้อหาข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้ นำมาสร้างเป็นชุดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ คำนำ สารบัญ คำชี้แจงในการใช้ชุดการเรียนรู้ ใบความรู้สำหรับ นิสิต ใบกิจกรรม ใบงาน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบ จากการศึกษา ของผู้วิจัยได้จัดทำตามขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้ ได้แก่ วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการกำหนดเป้าหมายหรือแนวทางการปฏิบัติ ออกแบบหรือสร้างชุดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกสื่อหรือเตรียมสื่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ พบว่า หลังจากการเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ก่อนการใช้ชุดการเรียนรู้เท่ากับ 26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.87 และมีคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) หลังการใช้ชุดการเรียนรู้เท่ากับ 35, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 2.21, และค่า t-test -16.22 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 เพราะว่าผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับแต่ละแผนการสอนให้นักเรียนได้เข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น การเป็นกันเองระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้านเครื่องมือได้ลงมือใช้ เรียนรู้ได้จากการฟัง การดู การลงมือทำ ทำให้ผลการเรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์มากกว่าก่อนเรียน แบบฝึกหัดผู้สอนได้ออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชุดการ เรียนรู้

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตมีต่อชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ พบว่า โดยเรียงลำดับจากมากไปหน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลำดับที่ 2 คือ ด้านชุดการเรียนรู้ ลำดับที่ 3 คือ ด้านวัดคุณประโยชน์จากชุดการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และลำดับที่ 5 คือ ตำนการวัดประเมินผล โดยรวมทุกด้าน นิสิตมีความคิดเห็นมาก ($\overline{X}$) = 4.18, S.D. o.79) ทำให้ได้ทราบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและเป็นลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้นี้มีทั้งการอ่าน การฟัง ให้นิสิตได้พูดสอบถามหาคำตอบร่วมกันในการมีส่วนร่วมหรือแบบฝึกหัดต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดทำแล้วมีความสอดคล้องกับชุดการเรียนรู้ให้นิสิตไม้เกิดการสับสน และยังได้ให้นิสิตได้ค้นคว้า หรือศึกษาชุดการเรียนรู้นี้ด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้ต่อยอดความรู้ ความจำ การดู

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการศึกษาพบว่า องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยการนำหลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 มาบูรณาการเพื่อช่วยในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีรูปแบบดังนี้

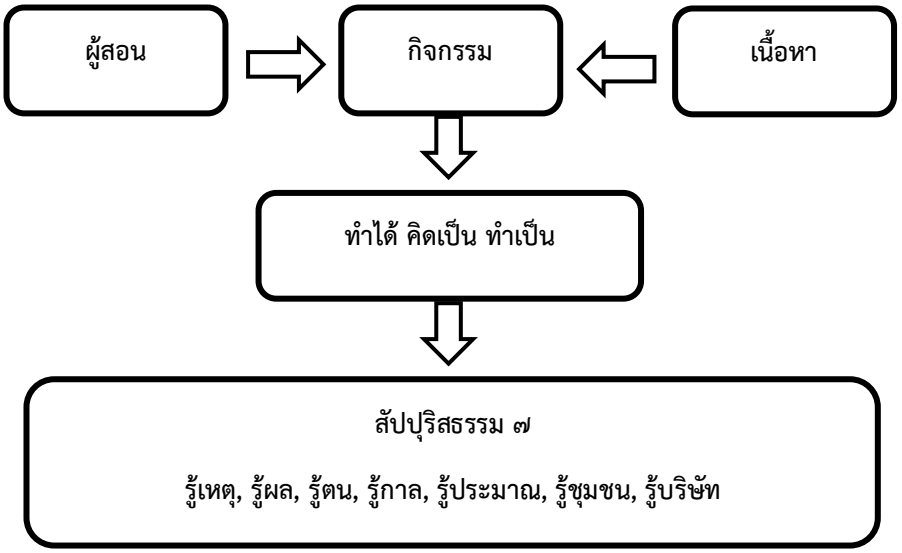

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

บทความนี้ ผลการศึกษาพบว่า ชุดการเรียนรู้เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยการพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อผลสัมฤทธิ์ของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนิสิตและเหมาะสมกับเวลาที่มีอย่างจำกัด เพราะชุดการเรียนรู้นับว่ามีบทบาทมากต่อการเรียนเนื่องจากเป็นตัวกลางส่งเสริมให้นิสิตได้เรียนรู้ตามศักยภาพของตน กับการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนได้ เป็นการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่ได้วางเอาไว้ ยังจะสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนทำให้+ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และยังช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอันเนื่องมาจากครูและความสามารถของนิสิตแต่ละคน และยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลวิจัยและจากความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ซึ่งสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตมีความเข้ารู้เข้าใจ และเข้าถึงที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ ควรมีการเพิ่มอุปกรณ์การเรียน สื่อการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ที่ส่วนใหญ่ยังขาดแคลนให้เพียงพอ และควรเป็นสื่อที่มีความทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ตเพื่อพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้สอนควรแนะนำให้นิสิตมีการเรียนรู้เรื่องการใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 รู้จักทำงานเป็นกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมทัศนศึกษาหาความรู้นอกพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผู้วิจัยควรสร้างชุดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อได้ให้ผู้เรียนได้เกิดเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้วิจัยควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความพึงพอใจ ของนิสิตในรายวิชาต่าง ๆ ต่อไป

2.3 ผู้สร้างชุดการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ควรมีการทดสอบความรู้ก่อน และหลังเรียนเพื่อทดสอบความรู้ว่าในการเรียนการสอนนิสิตมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง (References)

จรัส พยัคฑราชศักดิ์ และคณะ. (2559). *คู่มือการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ม.3*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิชจำกัด.

พระทองพจน์ ธีรธมฺโม (พรมราช). (2561). หลักสัปปุริสธรรมกับการแก้ไขวิกฤติปัญหาสังคม. *วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 6(1), 35.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2559). *ธรรมนูญชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย. (2559). ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์.* 1(1), 25.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนการพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. ฉบับที่ 12(พ.ศ.2560 – 2564).* สืบค้น 17 มกราคม 2563, จาก www.bps.sueksa.go.th.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนต่อความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติในนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3

The Development of Mind Mapping and Peer Assist Learning to Encourage Pediatric With Multiple Organ Dysfunction Syndrome Knowledge and Nursing Diagnosis Skill in the 3rd Year Nursing Students

สกลสุภา อภิชัจบุญโชค[1]
Sakonsupa Apichutboonchock

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความต้องการการจัดการเรียนรู้ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน ศึกษาผลของกการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อนต่อความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล และศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ เป็น การวิจัยและพัฒนา ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 3 พัฒนาความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน 64 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน แบบวัดประเมินความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล แนวคำถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย ระยะที่ 1 นักศึกษาพยาบาล ร้อยละ 100 ไม่ทราบที่มาของการตั้งวินิจฉัยการพยาบาล และเสนอให้สอนแบบผังความคิด ระยะที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะการวินิจฉัยการวินิจฉัยการพยาบาล หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 นักศึกษาร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 4 คะแนนผังความคิดก่อนแก้ไข ร้อยละ 80 และหลังให้คำแนะนำ ร้อยละ 85 รูปแบบการเรียนรู้แบบผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กวิกฤต ทำให้นักศึกษาทราบที่มาของการตั้งวินิจฉัยการพยาบาลและสามารถตั้งวินิจฉัยและให้การพยาบาลได้ครอบคลุมปัญหาและความต้องการของผู้ป่วยต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ผังความคิด; เพื่อนช่วยเพื่อน; วินิจฉัยการพยาบาล

Received: 2021-12-12 **Revised**: 2022-06-05 **Accepted**: 2022-06-08

[1] สาขาการพยาบาลเด็ก วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์, Department of Pediatric Nursing, Boromarajonani College of Nursing, Sanpasithiprasong.
Corresponding Author e-mail: tew_jete@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to assess the needs of the learning management, to develop the mind mapping and peer assist learning model, to determine the effect of the mind mapping and peer assist learning model on student nurses' knowledge and nursing diagnosis skill, and to evaluate the effectiveness of learning model. The Research and Development Phase 1 study needs assessment for increasing student nurses. Phase 2 the development of learning model. Phase 3 the development of student knowledge and nursing diagnosis skill. Phase 4 the evaluation of the effectiveness. The samples were third-year student nurses 64 samples. The research tools were the mind mapping and peer assist learning model, the knowledge and nursing diagnosis skill about MODS tool, and the open-question guideline tool. Inference statistics were used for analyzing quantitative data and content analysis was used to analyzed qualitative data. The results Phase 1 100% of the nursing students don't know how to get a nursing diagnosis and need to teach about mind mapping. Phase 2 the mind mapping and peer assist learning model. Phase 3 effects of knowledge and skills of nursing diagnosis showed that knowledge and skills of nursing diagnosis mean score after higher than before learning are score significantly at .01, 100% of the students were satisfied to learn with the learning model and Phase 4 the students had a mind mapping score before revisions according to the instructions 80% and after the advice 85%. The mind mapping and peer assist learning model help nursing student enhance the knowledge and nursing diagnosis skills in pediatric clients, the students know the source of the nursing diagnosis and able to diagnosis and provide nursing care to cover the problems and needs of the clients.

Keywords: Mind mapping; Peer assist learning; Nursing diagnosis

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาและค้นหารูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนนักศึกษาเมื่อฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาเกิดการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงต้นเหตุของปัญหาจนถึงปลายเหตุ พร้อมทั้งสามารถคิดหาวิธีการแก้ปัญหาหรือให้การพยาบาลได้ตรงกับปัญหาของผู้ป่วยได้นั้น เป็นบทบาทสำคัญของอาจารย์พยาบาล โดยปกติการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาลสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้นั้น มีขั้นตอนและกระบวนพยาบาลทางหลักวิทยาศาสตร์ ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ซึ่งกระบวนการนี้จะเริ่มต้นตั้งแต่ขั้นตอนการประเมินสภาวะสุขภาพเพื่อนำข้อมูลมาตั้งเป็นปัญหาในขั้นตอนการวินิจฉัยการพยาบาล อันจะนำสู่ขั้นตอนการวางแผนการพยาบาล ขั้นตอน

ให้การพยาบาลและขั้นตอนการประเมินผลการพยาบาล แต่ความยากง่ายของขั้นตอนการประเมินสภาวะสุขภาพนั้นขึ้นอยู่กับสภาพหรือโรคของผู้ป่วยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะผู้ป่วยเด็กในหอผู้ป่วยหนัก ส่วนมากจะมีปัญหาสุขภาพหลายระบบที่เรียกว่า กลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ (Multiple organs dysfunction syndrome: MODS) นั่นคือผู้ป่วยเด็กเหล่านี้จะมีการเปลี่ยนแปลงของการทำหน้าที่ของอวัยวะต่าง ๆ มีการทำลายเซลล์และเนื้อเยื่อของอวัยวะต่าง ๆ ไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ และอาจส่งผลให้เสียชีวิตได้อย่างรวดเร็วขึ้นอยู่กับจำนวนระบบที่ทำงานผิดปกติ (Spapen et al, 2017; Lacroix, 2021; สกลสุภา อภิชัจบุญโชค, 2564) ดังนั้นการประเมินสภาวะผู้ป่วยจะมีความยุ่งยากซับซ้อนไปด้วย ซึ่งจากการประชุมกลุ่ม (Group discussion) อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลเด็ก จำนวน 10 คน พบว่าอาจารย์ร้อยละ 100 สะท้อนปัญหาว่านักศึกษาไม่สามารถประเมินสภาวะสุขภาพและรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยได้ครบถ้วน ไม่สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงพยาธิสภาพของโรคเพื่อหาปัญหา อันจะนำไปสู่การตั้งวินิจฉัยการพยาบาลพร้อมข้อมูลสนับสนุนได้ครอบคลุม ซึ่งผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์ส่วนตัวในการสอนนักศึกษาในขั้นตอนนี้มาพบว่าการสอนแบบผังความคิด (Mind mapping) สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์สามารถหาต้นเหตุของปัญหาจากการประเมินสภาวะสุขภาพได้ และนักศึกษาให้ข้อมูลว่านักศึกษามีความเข้าใจที่มาของปัญหาและสามารถค้นหาข้อมูลสนับสนุนปัญหาได้ถูกต้องและครอบคลุม ผู้วิจัยจึงนำเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมของนักศึกษา จากที่ทำรายงานกิจกรรมการพยาบาลประจำวัน (Daily plan) ที่เป็นการเขียนข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ ลงแบบฟอร์มที่กำหนดไว้แล้ว ให้เป็นวิธีการคิดวิเคราะห์ปัญหาสภาวะสุขภาพผู้ป่วยจากพยาธิสรีรภาพของโรคแล้วเชื่อมโยงพยาธินั้น ๆ ออกหาปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่าผังความคิด (Mind mapping) เมื่อทราบปัญหาจะทำให้สามารถตั้งวินิจฉัยการพยาบาลได้ตรงกับปัญหาจริงของผู้ป่วย ซึ่งอาจารย์ร้อยละ 100 ลงความเห็นให้มีการเรียนการสอนแบบ Mind mapping จากนั้นผู้วิจัยศึกษาสภาพการณ์และความต้องการของนักศึกษา โดยพบกลุ่มนักศึกษาทั้งชั้นเรียน จำนวน 180 คน เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในคลินิก โดยให้นักศึกษาเลือกวิธีการจัดทำรายงาน Daily plan ซึ่งพบว่านักศึกษาร้อยละ 91 เลือกทำ Daily plan แบบ Mind mapping และร้อยละ 9 เลือกเขียนรายงานตามแบบฟอร์ม อาจารย์ทั้งสาขาวิชาจึงลงความเห็นว่าให้มีการสอนแบบ Mind mapping

ผังความคิด (Mind mapping) เป็นวิธีการให้นักศึกษานำข้อมูลพยาธิสภาพของโรค และข้อมูลที่ได้จากการประเมินสภาพวะสุขภาพ ที่ได้สังเกตได้ ได้แก่ อาการและอาการแสดงของผู้ป่วย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจพิเศษต่าง ๆ และคำบอกเล่าของผู้ดูแล มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ทราบปัญหาของผู้ป่วยที่เกิดจากพยาธิสภาพของโรค จากนั้นถ่ายทอดข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นลงกระดาษเปล่า โดยตั้งต้นจากชื่อโรคของผู้ป่วย มีการใช้ภาพและวาดภาพ ใช้สี เส้นและรูปทรงต่าง ๆ โยงใยออกเป็นพยาธิสภาพของโรค ซึ่งระบบเดี่ยวกันให้อยู่ในกิ่ง (Branch) เดียวกัน โยงพยาธิสภาพของโรคออกเป็นปัญหา และโยงจากปัญหาออกเป็นวินิจฉัยการพยาบาล (Buzan, 2018; ยุพาวดี ขันทบัลลัง, 2561; พรรณทิพย์ ชับขุนทด และคณะ, 2560) ซึ่ง Mind

mapping จะทำเข้าใจและลึกซึ้ง สามารถอธิบายให้ผู้สอนรับรู้ถึงความซับซ้อนของ MODS และตั้งวินิจฉัยกาพยาบาลได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยเคยมีประสบการณ์สอนนักศึกษาในคลินิก ยังพบปัญหาอีกว่านักศึกษาแต่ละคนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ทำให้นักศึกษาบางคนฟังอาจารย์สอนแล้วเข้าใจไม่ตรงประเด็น นักศึกษาต้องได้พูดคุยปรึกษาเพื่อนและฟังเพื่อนอธิบายพร้อมทั้งตนเองแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ตนเองเคยรู้และเข้าใจมากับเพื่อน แล้วส่งผลให้นักศึกษารับรู้และเข้าใจมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมการช่วยเหลือกันของนักศึกษาในลักษณะนี้มีในนักศึกษาทุกกลุ่ม ผู้วิจัยจึงมอบหมายงานให้นักศึกษาทำกิจกรรมนี้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน ซึ่งเรียกว่า เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist learning) (Stone et al, 2013; กนกอร ศรีสมพันธุ์ และคณะ, 2560; บุษยากร ซ้ายขวา และคณะ, 2560) ซึ่งการเรียนการสอนในหอผู้ป่วยวิกฤตและมีผู้ป่วยเด็กป่วยภาวะ MODS จะช่วยให้นักศึกษาที่มีประสบการณ์และความคิดแตกต่าง สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้กรอบความคิดเกี่ยวกับการประเมินสภาวะสุขภาพผู้ป่วยเด็กภาวะ MODS กระจ่างมากขึ้น ทำให้ทราบปัญหาและเพิ่มแนวทางในการตั้งวินิจฉัยการพยาบาลได้อย่างครอบคลุม

จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ผังความคิด (Mind mapping) ร่วมกับวิธีการเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist learning) ในการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการตั้งวินิจฉัยการพยาบาลในผู้ป่วยเด็กที่มีกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ (Multiple organs dysfunction syndrome: MODS) ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่มีการใช้ Mind mapping ร่วมกับ Peer Assist learning ซึ่งผลของการพัฒนาจะเป็นอย่างไร จะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมขณะทำการวิจัยหรือไม่นั้น ผู้วิจัยใคร่จะรายงานเมื่อลงมือทำการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความต้องการในการเรียนรู้ของนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ
3. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนต่อความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล ก่อน หลัง และติดตามผลการจัดการเรียนรู้
4. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงวิจัยและพัฒนา (Research & Development) เก็บข้อมูล วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative data) มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาพยาบาล ในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 โดยศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความความรู้และทักษะเกี่ยวกับการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ (Research: R1; Analysis)

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน (Development: D1; Design and Development)

ระยะที่ 3 พัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เกิดความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ และประเมินผลการพัฒนา (Research: R2; Implementation) โดยในระยะนี้มีการดำเนินการวิจัยในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) แบบกลุ่มเดียววัดและประเมิน 3 ครั้ง (One group pretest-posttest design)

ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบจากคะแนนทดสอบความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนและหลังฝึกภาคปฏิบัติ (Development: D2; Evaluation)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 48 ที่ศึกษาในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ปีการศึกษา 2563

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช่ใน Research: R1; Analysis เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาล ศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ 48 ที่ฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563 ด้วยการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกนักศึกษาที่ถูกวางตัวไว้เป็นหัวหน้ากลุ่มในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 ทั้ง 8 กลุ่ม จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นค้นหาปัญหาระยะนี้ จำนวน 8 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช่ใน Research: R2; Implementation เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 หลักสูตร พยาบาลศาสตรบัณฑิต รุ่นที่ 48 ที่ฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563 ด้วยการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกนักศึกษาทั้งหมดที่จะผ่านเข้ามาฝึกปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 กับผู้วิจัย คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 64 คน

3. เครื่องมือการวิจัย

ระยะที่ 1 Research: R1; Analysis เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ ได้แก่ แผนสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้สำหรับนักศึกษาพยาบาล จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ความรู้สึกต่อการเตรียมตัวในการจะฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1

เป็นอย่างไร 2) ปัญหาอุปสรรคที่คิดว่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้ขณะฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 1 มีอะไร เป็นอย่างไร และ3) ต้องการให้อาจารย์จัดรูปแบบการเรียนรู้แบบใด อย่างไร

ระยะที่ 3 Research: R2; Implementation เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะนี้ ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนการสอนใช้ผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ประกอบด้วย 1.1) เนื้อหาการเรียนการสอนการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ 1.2) ขั้นตอนการสอนแบบผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบ โดยหาความสอดคล้องของเนื้อหา IOC ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 2) แบบประเมินความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับผู้ป่วยเด็กภาวะ MODS จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก ให้เลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว ส่วนที่ 2 แบบประเมินทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ (Multiple choice) 4 ตัวเลือก ให้เลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว หาความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) ทั้งชุด จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่า KR 20 เท่ากับ 0.92 ค่าความยากง่าย p ได้ .53, r ได้ .42 โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่มีลักษณะเดียวกัน และ3) แนวคำถามการทำ Focus group ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแนวคำถาม โดยหาความสอดคล้องของเนื้อหา IOC ได้ค่า IOC เท่ากับ 1

4. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลมี 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการ โดยการทำ Focus group กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน ครอบคลุมประเด็น “ความรู้สึกต่อการเตรียมตัวในการจะฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 เป็นอย่างไร” “ปัญหาอุปสรรคที่คิดว่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้ขณะฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น 2 มีอะไร เป็นอย่างไร” “ต้องการให้อาจารย์จัดรูปแบบการเรียนรู้แบบใด อย่างไร” ระยะที่ 3 พัฒนานักศึกษาตามรูปแบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน มีการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ครั้ง ทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ และติดตามผล 1 เดือน ด้วยแบบวัดประเมินความรู้และทักษะเกี่ยวกับการวินิจฉัยการพยาบาล และทำ Focus group กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ครั้ง จำนวน 64 คน ครอบคลุมประเด็น “การจัดการเรียนรู้แบบ Mind mapping ร่วมกับ Peer Assist learning เป็นอย่างไร” “มีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยกับจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Mind mapping ร่วมกับ Peer Assist learning เป็นอย่างไร” “ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้ Mind mapping ร่วมกับ Peer Assist learning อย่างไร” และ “ควรมีการเรียนรู้โดยใช้ Mind mapping ร่วมกับ Peer Assist learning อีกหรือไม่ อย่างไร” และระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน โดยคิดจากคะแนน Mind mapping ของกรณีศึกษา โดยคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ กำหนดไว้ ร้อยละ 80/85

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ การคำนวณหาความถี่ ร้อยละ ของระดับคะแนนของนักศึกษา คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดความรู้และการวินิจฉัยการพยาบาล เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความรู้และและการวินิจฉัยการพยาบาล ก่อน-หลัง และติดตามผล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเมื่อมีการวัดซ้ำ (One-way repeated measure ANOVA) คำนวณหาประสิทธิภาพของรูปแบบ E-learning จากสูตร E1/E2 และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ พบว่า นักศึกษาพยาบาล ร้อยละ 100 ไม่ทราบวิธีการได้มาซึ่งการตั้งวินิจฉัยการพยาบาล ไม่สามารถตั้งวินิจฉัยการพยาบาลได้ครอบคลุม และต้องการให้สอนแบบผังความคิด

2. รูปแบบการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ประกอบด้วย 2.1) ทำข้อตกลงเกี่ยวกับเรียนรู้กับนักศึกษา 2.2) อธิบายวิธีการสร้างผังความคิด 8 ขั้นตอน 2.3) นักศึกษาสร้างผังความคิด 2.4) ผู้สอนตรวจสอบความถูกต้องของผังความคิด ให้คำแนะนำ 2.5) นักศึกษาปรับแก้ไขตามคำแนะนำ 2.6) นักศึกษาที่มีศักยภาพช่วยสอนเพื่อน 2.7) ประเมินความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล

3. ผลการพัฒนาความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ได้ดังนี้

3.1 โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคามรู้และทักษะการการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ คะแนนความรู้การวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนการเรียนรู้ มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 11 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 7 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 9.91 (SD=2.86) หลังการเรียนรู้ มีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 14 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 12 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 12.67 (SD=2.75) และติดตามผล มีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 14 มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 11 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 11.96 (SD=2.64) คะแนนทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนการเรียนรู้ มีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 10 คะแนน มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 9.14 (SD=3.43) หลังการเรียนรู้ มีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 14 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 11 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 11.82 (SD=3.23) และติดตามผล มีคะแนนสูงสุด เท่ากับ 13 คะแนน มีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 10 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 11.12 (SD=3.11) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนสูงสุด-ต่ำสุด ของคะแนนความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้สถิติพรรณนา

ความรู้	N	Min	Max	Mean	SD
ก่อนการเรียนรู้	64	7	11	9.91	2.86
หลังการเรียนรู้	64	12	14	12.67	2.75
ติดตามผล	64	11	14	11.96	2.64
ทักษะ					
ก่อนการเรียนรู้	64	6	10	9.14	3.43
หลังการเรียนรู้	64	11	14	11.82	3.23
ติดตามผล	64	10	13	11.12	3.11

3.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนและหลังการเรียนรู้ และติดตามผล ด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวเมื่อมีการวัดซ้ำ (One-way repeated measure ANOVA) พบว่า คะแนนคามรู้และทักษะการการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติทั้ง 3 ครั้ง มีอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (N = 64)

แหล่งความแปรปรวนความรู้	df	SS	MS	F	*p-value*
ภายในกลุ่ม	2	9.81	5.41	29.12	.000
ระหว่างกลุ่ม	162	12.81	.07		
แหล่งความแปรปรวนทักษะ	**df**	**SS**	**MS**	**F**	***p-value***
ภายในกลุ่ม	2	9.12	4.92	27.19	.000
ระหว่างกลุ่ม	157	11.96	.09		

3.3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนและหลังการเรียนรู้ และติดตามผล ด้านความรู้ รายคู่ทั้ง 3 ครั้ง โดยวิธีทดสอบของ Bonferroni พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้การวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ หลังการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t =, $p < .001$), (t =, $p < .001$) และ(t = -1.47, $p < .001$) ตามลำดับ และด้านทักษะรายคู่ทั้ง 3 ครั้ง โดยวิธีทดสอบของ Bonferroni พบว่า

คะแนนเฉลี่ยทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ หลังการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t =, p < .001), (t =, p < .001) และ(t = -1.89, p < .001) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ ก่อนและหลังการเรียนรู้ และติดตามผล รายคู่ทั้ง 3 ครั้ง โดยวิธีทดสอบของ Bonferroni

ผลต่างรายคู่คะแนนเฉลี่ยความรู้	Mean Difference	SD	p-value
ก่อนจัดการเรียนรู้ - ขณะจัดการเรียนรู้	-.422	.032	.000
ก่อนจัดการเรียนรู้ - หลังจัดการเรียนรู้	-.275	.036	.000
ขณะจัดการเรียนรู้ - หลังจัดการเรียนรู้	-.147	.034	.000
ผลต่างรายคู่คะแนนเฉลี่ยททักษะ			
ก่อนจัดการเรียนรู้ - ขณะจัดการเรียนรู้	-.436	.035	.000
ก่อนจัดการเรียนรู้ - หลังจัดการเรียนรู้	-.294	.039	.000
ขณะจัดการเรียนรู้ - หลังจัดการเรียนรู้	-.189	.037	.000

3.4 ข้อมูลเชิงคุณภาพ นักศึกษาร้อยละ 100 มีความพึงพอใจและต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน

4. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า นักศึกษามีคะแนนผังความคิดของกรณีศึกษาก่อนแก้ไขตามคคำแนะนำ ร้อยละ 80 และหลังให้คำแนะนำ ร้อยละ 85

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ระยะที่ 1 ของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอสภาพการณ์ความต้องการเรียนรู้ของนักศึกษาและความต้องการของผู้สอน ซึ่งพบว่าผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียนรู้การให้การพยาบาลตามกระบวนการพยาบาล 5 ขั้นตอน ในขั้นตอนที่ 1 คือการประเมินสภาวะสุขภาพผู้ป่วยและขั้นตอนที่ 2 การตั้งวินิจฉัยการพยาบาลโดยใช้ผังความคิด (Mind mapping) แทนการเขียนรายงานการพยาบาลประจำวัน (Daily plan) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำ Mind mapping เป็นเริ่มต้นการวิเคราะห์สภาวะสุขภาพจากโรคที่ผู้ป่วยเป็นอยู่ ซึ่งโรคที่ผู้ป่วยเป็นอยู่นั้นจะมีผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายนั้น ซึ่งมีหลายระบบและยากต่อการจำ แต่เมื่อนักศึกษาได้ลงมือวาดกิ่งก้าน (Branch) ออกจากตัวโรค แล้วโยงใยไปหาพยาธิสภาพของโรค (Buzan, 2018; ยุพาวดี ขันทบัลลัง, 2561; พรรณทิพย์ ชับขุนทด และคณะ, 2560) ทำให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์หาปัญหาของผู้ป่วยและตั้งเป็นวินิจฉัยการพยาบาลได้ง่ายขึ้น ที่สำคัญนักศึกษาสามารถใช้แนวทางนี้ในการเตรียมตัวสอบเพื่อรับใบประกอบวิชาชีพพยาบาล โดยไม่ต้องอ่านซ้ำหลายครั้ง เนื่องจากในกระดาษแผ่นเดียวนี้มี

ความรู้หลาย ๆ โรค และที่สำคัญกว่านั้นคือนักศึกษาจะมีความรักใคร่ผูกพันธ์ซึ่งกันและกันมากขึ้นจากการได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist learning) (Stone et al, 2013; กนกอร ศรีสมพันธุ์ และคณะ, 2560; บุษยากร ซ้ายขวา และคณะ, 2560)

ระยะที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนมีขั้นตอนการสอน ประกอบด้วย ได้แก่ 1) ทำข้อตกลงเกี่ยวกับเรียนรู้กับนักศึกษา 2) อธิบายวิธีการสร้าง Mind mapping 8 ขั้นตอน 3) นักศึกษาสร้าง Mind mapping ตามกรณีศึกษารายที่รับผิดชอบ 4) ผู้สอนตรวจสอบความถูกต้องของ Mind mapping และให้คำแนะนำเพื่อปรับแก้ไข 5) นักศึกษาปรับแก้ไขตามคำแนะนำ 6) นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การสร้าง Mind mapping และ7) ประเมินความรู้ความเข้าใจและทักษะการตั้งวินิจฉัยการพยาบาล ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อนในกระบวนการพยาบาลขั้นตอนการประเมินสภาวะสุขภาพ และขั้นตอนการวินิจฉัยการพยาบาลสำหรับผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ (MODS) เป็นรูปแบบเฉพาะของผู้วิจัยเท่านั้น

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนานักศึกษาใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะการวินิจฉัยการพยาบาล หลังการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้ในส่วนของแนวคิด Mind mapping สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญตา บุญวาศ และคณะ (2559) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดต่อความสามารถในการวางแผน การพยาบาลและความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ที่ฝึกภาคปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลบุคคลที่มีปัญหาสุขภาพ 2 หอผู้ป่วยนรีเวชกรรม โรงพยาบาลตรัง จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแผนสอนและวิธีการเขียนแผนการพยาบาลโดยใช้แผนผังความคิด และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามความสามารถในการวางแผนการพยาบาลและแบบวัดความสุขในการเรียน ผลการวิจัยพบว่าหลังการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด นักศึกษามีความสามารถในการวางแผนการพยาบาลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t=6.19, df=41, p=.00) และระดับความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนผังความคิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=4.30, S.D.=0.60) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการวางแผนการพยาบาลโดยใช้แผนผังความคิดทำให้นักศึกษามองเห็นภาพรวมของปัญหาของผู้ป่วยมากกว่าการเขียนแผนในรูปแบบตารางและเมื่อนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่ดี ย่อมส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของพรรณทิพย์ ชับขุนทด และคณะ (2560) ที่ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จำนวน 130 คน ที่เรียนรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 2 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการ

เรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่าหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิด 1) นักศึกษาร้อยละ 96.92 สอบผ่านรอบแรกและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 60 ขึ้นไป 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก เฉลี่ย 3.81 (SD= .80) และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพาวดี ขันทบัลลัง (2561) ที่ศึกษาการใช้แผนผังความคิดในการเขียนแผนการพยาบาล เป็นประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต (ICU) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยวิกฤต ไอ ซี ยู จำนวน 6 กลุ่ม กลุ่มละ 7-8 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแนวคำถามและแบบสังเกต ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษาสามารถจัดทำแผนผังความคิดในการดูแลผู้ป่วยได้ดี 2) อาจารย์ผู้สอนสามารถมองเห็นกระบวนการคิดที่เป็นระบบของนักศึกษา ความคิดเชื่อมโยง ความคิดสร้างสรรค์ที่ออกมาพร้อมกับความสวยงามสมบูรณ์ของแผนผังความคิด 3) นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการวางแผนการพยาบาลในรูปแบบของการทำแผนผังความคิดได้

ส่วนผลของการใช้แนวคิดเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer assist learning) ในการจัดการเรียนรู้จากการทบทวนวรรณกรรม พบการศึกษาที่สอดคล้อง ได้แก่การศึกษาของจันทรเพ็ญ เลิศวนวัฒนา และคณะ (2558) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องระบบโครงร่างของร่างกายรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษารายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1 จำนวน 112 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องระบบโครงร่างของร่างกาย (M=40.54 SD=3.60) สูงกว่าการสอนแบบบรรยาย (M=10.56 SD= 2.87) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลหลังได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเรื่องระบบโครงร่างของร่างกาย (M=40.54 SD= 3.60) ไม่แตกต่างกันกับคะแนนเฉลี่ยหลังจาก 2 สัปดาห์ (M=40.18 SD=3.47) 2) ความสุขของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนอยู่ในระดับมาก และ3) ความสุขในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (p>.05) สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกอร ศรีสมพันธุ์ และคณะ (2560) ที่ศึกษาการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนในกิจกรรมการสอบสาธิตย้อนกลับกลไกการคลอด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 65 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบประเมินการสอบสาธิตย้อนกลับ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินการสอบสาธิตย้อนกลับรายบุคคล คะแนนเต็ม 10 ผ่านเกณฑ์ทุกคน คือคะแนนไม่น้อยกว่า 6 และเมื่อติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้ง 3 ภาคการศึกษา พบว่า นักศึกษามีคะแนนสอบสาธิตย้อนกลับกลไกการคลอดผ่านเกณฑ์ทุกคน และพบว่าคะแนนรายบุคคลมีแนวโน้มที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังพบการศึกษาเพื่อนช่วยเพื่อนในรูปแบบการสังเกตการณ์จากการสอนนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การศึกษาของ Carey (Carey et al, 2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการการเรียนรู้โดยใช้วิธีการเพื่อนช่วยเพื่อนในนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีในสถานพยาบาลเด็ก เป็นการศึกษาเชิงสำรวจชาติพันธุ์วิทยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน และชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 คน ที่ศึกษาในหน่วยของสุขภาพเด็ก ในสถานปฏิบัติทาง

คลินิก เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ Framework analysis to draw together key themes ผลการศึกษาวัดผลในลักษณะ Ethnographic พบว่า 1) เพื่อนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการพัฒนาการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) ทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาการปฏิบัติทางคลินิกและให้การดูแล และ3) การสนับสนุนและการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกจากเพื่อนร่วมงานเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายและพัฒนาโครงสร้างการทำงาน ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่า เมื่อมีการทำงานร่วมกันภายในสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่ดีต่อกัน จะส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีสามารถเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การประเมินสภาวะสุขภาพผู้ป่วยและการตั้งวินิจฉัยการพยาบาล เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้องครอบคลุม แต่นักศึกษาไม่มีความเครียดหรือวิตกกังวล มีความสุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันทั้งในปัจจุบัน และอนาคตที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เป็นบุคลากรทางสุขภาพในอนาคตที่สังคมต้องการ

ระยะที่ 4 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ผังความคิดและเพื่อนช่วยเพื่อน (E1/E2) มากกว่า 80/85 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ทำให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการประเมินสภาวะสุขภาพ และการตั้งวินิจฉัยการพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการของหลายอวัยวะทำหน้าที่ผิดปกติ (MODS) ใน Mind mapping ซึ่งนักศึกษาสามารถนำรูปแบบการเรียนนี้ไปใช้ต่อเนื่องในรายวิชาการพยาบาลอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนาไปใช้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดองค์ความรู้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดร่วมกับเพื่อนช่วยเพื่อน ที่มีการดำเนินงาน 4 ระยะ ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่ดีมาก ควรนำวิธีวิจัยนี้ไปพัฒนานักศึกษาพยาบาลที่จะเข้าฝึกปฏิบัติการพยาบาลในรายวิชาอื่น ๆ

1.2 ควรนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนไปเป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมนักศึกษาที่จำเป็นต้องทำ หรือการมอบหมายงานในหอผู้ป่วย ส่งเสริมให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุงแนวทางการพยาบาลเด็กวิกฤตด้วยตนเอง สามารถให้การพยาบาลได้อย่างมั่นใจและเหมาะสม ทั้งขณะฝึกปฏิบัติ และปฏิบัติงานจริง เมื่อจบการศึกษา

1.3 ควรมีทำ Application เป็น Mind mapping ทุกโรค ประกอบการสอนในคลินิกเพื่อใช้เป็นแนวทางเดียวกัน สามารถใช้สื่อสารและเป็นแนวปฏิบัติให้นักศึกษาได้เรียนรู้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาการทำวิจัยรูปแบบวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) แบบ 3 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลางและกลุ่มอ่อน เพื่อให้สามารถเปรียบประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มได้

2.2 ควรทำวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ที่มีการเก็บข้อมูลผสมรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) แบบ 2 กลุ่ม และมีการวัดและประเมิน 2-3 ครั้ง เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยและเพิ่มความเชื่อมันในผลการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี ซึ่งการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณา ดร.ปัทมา ผ่องศิริ ผู้อำนวยการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยรวมถึงความเมตตาของอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วยอาจารย์อภิรดี เจริญนุกูล และอาจารย์ ดร. นุสรา ประเสริฐศรี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และชี้แนะในการทำวิจัยเป็นอย่างดี ขอบพระคุณคณะกรรมการจริยธรรมที่มีประเด็นให้ปรับและแก้ไขวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คือ คุณเยาวเรศ เอื้ออารีเลิศ และคุณทัศนียา ไกรสรสวัสดิ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย และให้ข้อเสนอแนะ ขอบคุณผู้ช่วยวิจัย และนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤติเด็กทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตาม Requiment และทำแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบพระคุณคณะสมาชิกในครอบครัวที่ให้เวลาในการพัฒนางานวิจัยทำให้การวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง (References)

กนกอร ศรีสมพันธุ์ บังอร ศิริสกุลไพศาล และศุภาพิชญ์ โฟนโบร์แมนน์. (2560). การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อนในกิจกรรมการสอบสาธิตย้อนกลับกลไกการคลอด. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 11*(2), 138-146.

ขวัญตา บุญวาศ จันทร์เพ็ญ เลิศวนวัฒนา สาดี แฮมิลตัน และเบญญา คุณรักษ์พงศ์. (2559). ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดต่อความสามารถในการวางแผน การพยาบาลและความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง. *วารสารกองการพยาบาล. 43*(3) (พิเศษ), 9-23.

จันทร์เพ็ญ เลิศวนวัฒนา วรารัตน์ ทิพย์รัตน์ และเบญจวรรณ ช่วยแก้ว. (2558). ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กลวิธีการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เรื่องระบบโครงร่างของร่างกายรายวิชากายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยา 1 ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา. 8*(3), 93-104.

บุษยากร ซ้ายขวา ผาสุข บุญธรรม และเพ็ญพิศุทธิ์ ใจสนิท. (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer–assisted Learning) เพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชนเผ่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 10*(3), 77-86.

พรรณทิพย์ ชับขุนทด ปรางทิพย์ ทาเสนาะ เอลเทอร์ และพิศมัย อุบลศรี. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดในรายวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ. 11*(2), 39-48.

ยุพาวดี ขันทบัลลัง. (2561). การใช้แผนผังความคิดในการเขียนแผนการพยาบาล: ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน ในคลินิกสำหรับนักศึกษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต (ICU). การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 วันที่ 26-27 มีนาคม 2561. *มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.* 271 -9.

สกลสุภา อภิชัจบุญโชค. (2563). *การพยาบาลผู้ป่วยเด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหามีภาวะล้มเหลวหลายระบบ (Multiple organs dysfunction syndrome: MODS)*. เอกสารประกอบการสอนวิชา พย. 1314. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์.

Buzan, T. (2018). *Mind Map Mastery*. London: Watkins Publishing Buzan.

Carey, M.C., Chick, A., Kent, B., and Latour, JM. (2018).An exploration of peer-assisted learning in undergraduate nursing students in paediatric clinical settings: An ethnographic study. *Nurse Education Today. 65*, 212-17.

Lacroix, J. (2021). *Multiple organs dysfunction syndrome: Identification and Treatment*. Available at: https:// www.openpediatrics.org/assets/video/multiple-organ-dysfunction-syndrome- identification-and-treatment. Retrieved December 10, 2021.

Spapen, H.D., Jacobs, R., and Honore, P.M. (2017). Sepsis induced multi-organ dysfunction syndrome: A mechanistic approach. *J Emerg Crit Care Med. 27*(1), 1-9.

Stone, R., Cooper, S., and Cant, R. (2013). The Value of Peer Learning in Undergraduate Nursing Education: A systematic review. *ISRN Nurs.* 3.

ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

Leadership in Village Governance: The Case Study of Don Ruea Village, Don Ong Sub-district, Phochai District, Roi Et Province

ชไมพร เยาวนิต[1] พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์[2]
Chamaipon Yaowanit, Pongsawut Rachjun

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน 2. วิเคราะห์ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน 3. เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ กำนัน จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน , ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน , คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน , สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโอง จำนวน 2 คน , ประชาชน จำนวน 5 คน และ ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสาร วรรณกรรมและแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1. ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประกอบด้วย การมีอุดมการณ์ มีการแสดงออกอย่างเปิดเผยในวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การสร้างแรงบันดาลใจ มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงานและให้เกียรติผู้อื่นในการแสดงความคิดเห็น การกระตุ้นทางปัญญา ส่งเสริมการมองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล มีความเป็นธรรม สามารถเป็นที่พึ่งให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือกับประชาชนได้ 2. ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน พบว่า บางครั้งมีปัญหาการมอบหมายงานที่ไม่กำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนซึ่งกระทบต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ต่อมาเป็นปัญหาเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลคือการขาดความร่วมมือจากประชาชนบางกลุ่มในหมู่บ้านและปัญหาประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้น้อยและไม่มีอาชีพที่มั่นคง และสุดท้ายคือปัญหาการขาดงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน 3. แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน พบว่า ผู้นำจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีต้องมีความชัดเจนในระบบงานและการกระจายความรับผิดชอบโดยเฉพาะการปฏิบัติงานทางราชการที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ประการ

Received: 2021-09-05 **Revised**: 2021-09-29 **Accepted**: 2021-10-08

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Student of Political Science Program in Political Science Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: seat007@outlook.com

[2] คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

ต่อมาคือ การขอสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อการจัดอบรมให้ประชาชนได้มีทักษะความรู้ต่าง ๆ เช่น ด้านสาธารณะสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านป้องกันสาธารณะภัยต่างๆ และการส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อให้ประชาชนมีรายได้/อาชีพที่มั่นคงซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาหมู่บ้านสืบต่อไป
คำสำคัญ (Keywords): ภาวะผู้นำ; การปกครอง; หมู่บ้าน

Abstract

The objectives of this qualitative research were 1. to study leadership in village governance, 2. to analyze problems of leadership in village governance and 3. to recommend guidelines to solve problems on leadership in village governance. The tool of this research was in-depth interview from the selected samples of 1 village leader, 1 village headman, 2 village headman assistances, 5 village committees, 2 members of Sub-district Administrative Organization, 5 villagers in the community and 2 village experts, a total of 18 persons. The combination of information gathering from in-depth interview, literature review and content analysis were used. The research findings were as follow ; 1. The leadership in village governance were composed of ideology - there was clear expression on ideology and vision such as the production of village development plan, the support of various occupation groups. The inspiration : the encouragement and honoring others in their comments. Cognitive stimulation: promoted various perspectives in viewing problems for village development. Individual considerations with fairness and could be relied on, gave consultants and assisted to villagers. 2. The problems of leadership in village governance, it was found that the segregation of duty without clear direction would impact to the unsuccessful operation. The individual problems were lack of cooperation from some groups in the community and the low income, unsecure occupations and lack of budget in village development. 3. The guidelines to solve problems of leadership in village governance were that leader should be good example in having explicit working procedure and distribution of responsibility especially the readiness in performing government work with effective communication and the request for budget from government to train villagers for more knowledges and skills on various aspect such as public health, environment, protection of public hazards and to promote occupations for villagers so they had higher income and occupation security which would keep going positive impact to the villager development.
Keywords: Leadership; Government; Village

บทนำ (Introduction)

องค์กรทุกองค์กร ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐหรือเอกชน บุคคลสำคัญที่จะทำให้กลไกในระบอบการบริหารงานขององค์กรใด ๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ดีงาม ก็คือ “ผู้นำ” ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้นำเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการ รวมถึงการริเริ่ม การวางแผน การบริการ กำกับการ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สัมฤทธิผลตามเป้าหมายขององค์กร ผู้นำจึงเป็นผู้มีอิทธิพลที่สามารถผลกระทบต่อความเป็นไปขององค์กรในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านที่เกี่ยวกับการบริการ และการบุคคล ดังนั้นในทุกองค์กรจึงจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้นำ (Leader) จึงเป็นบุคคลที่ทำให้องค์การเจริญก้าวหน้าและบรรลุผลสำเร็จโดยเป็น ผู้ที่มีบทบาทแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดความมั่นคงและช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544 : 12) ในอดีตลักษณะผู้นำที่ดี และเข้มแข็งนั้น จะมองเพียงในด้านกายภาพ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถความมั่งคั่งและบารมีเท่านั้น แต่สำหรับในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่ดีและเข้มแข็งยังต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีการติดต่อสื่อสารในองค์การที่ดี ฯลฯ เพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามที่เป้าหมาย ได้ตั้งไว้ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้สมาชิกในองค์การเกิดความพึงพอใจในงานที่เขาทำด้วย (นิตย์ สัมมาพันธ์, 2546)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้นำให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้น เต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง (พยอม วงศ์สารศรี, 2534) ผู้นำนักปกครองควรมีจรรยาบรรณเป็นหลักปฏิบัตินั้น มีปฏิปทาหนักแน่น ในจรรยาบรรณ ย่อมทำหน้าที่ปกครองได้เป็นอย่างดี และสามารถยกระดับฐานะของตนให้สูงขึ้นได้เรื่อย ๆ ทั้งจะสามารถนำสังคมที่ตนปกครองอยู่ให้เกิดสันติสุขให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ด้วย ในสังคมปัจจุบันนี้มีปัญหามากมายเช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนปัญหาความขัดแย้งทางความคิดเรื่องการเมือง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นต้น สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ยากที่จะชี้ชัดลงไปได้ว่ามีสาเหตุมาจากส่วนใด ทั้งนี้เพราะปัญหาต่างๆมีความซับซ้อนหลายประการยากที่จะตัดสินว่าเป็นปัญหาส่วนใดส่วนหนึ่งเพียงด้านเดียว การแก้ปัญหา จึงเป็นเรื่องที่ยุ่งยากไม่ง่ายนักต่อการจัดการได้อย่างถูกต้อง เมื่อปัญหาเกิดขึ้นประชาชนมักปัดความรับผิดชอบกลับโทษสถาบันปกครองบ้าง สถาบันครอบครัวบ้างสถานศึกษาบ้างหรือสถาบันศาสนาบ้างปัญหาต่าง ๆ ก็แก้ไม่ตรงจุด (สนิท จรอนันต์, 2549)

ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และผู้ใหญ่บ้าน คือ เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น ๆ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม อันเป็นกฎหมายแม่บทของการปกครองท้องที่ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้นมีหน้าที่และอำนาจในทางปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตหมู่บ้านของตน หน้าที่และอำนาจในทางปกครองดังกล่าวได้แก่ หน้าที่ชี้แจ้งข้อราชการให้ประชาชนทราบ หน้าที่ควบคุมลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ (หน้าที่ ในการ

เลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของประชาชนด้วย) นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ในการอบรม สั่งสอนประชาชน ตลอดจนทำตัวเป็นตัวอย่างตามที่ทางราชการแนะนำเป็นต้น (ผู้ใหญ่บ้าน, 2559)

บริเวณเขตพื้นที่ซึ่งเป็นบริเวณหมู่บ้านดอนเรือในปัจจุบัน ในอดีตนั้นเป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์ป่า นก หนูอาศัยอยู่มากมาย มีหนองน้ำใหญ่ที่ใสสะอาดอยู่ท่ามกลางป่าให้สัตว์น้อยใหญ่ได้อาศัยดื่มกินได้ไม่เดือดร้อน ในช่วงเวลานั้นยังไม่มีผู้คนมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่บ้านดอนเรือได้มีการพูดคุยตกลงกันจะตั้งเป็นหมู่บ้านของตนเองเพราะชาวบ้านเริ่มมีการก่อสร้างบ้านเรือนมาก นับแต่นั้นเป็นต้นมาก็ได้เกิดหมู่บ้านขึ้นมาคือ บ้านดอนเรือจนถึงปัจจุบัน และปัจจุบันบ้านดอนเรือ มีประชากรทั้งหมด 547 คน ชาย 272 คน หญิง 275 คน เป็นหมู่บ้าน ที่ตั้งอยู่ในเขตที่พื้นที่ราบสูง อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนคือการประกอบอาชีพเกษตรกรหรือทำนา ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ทุรกันดาร ไม่มีแม่น้ำลำคลองไหลผ่าน ต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติในการทำนา โดยทำนาได้ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น รายได้จึงไม่ค่อยดีนักต้องอาศัยอาชีพเสริมอย่างอื่น เช่น ปลูกยาเตอร์กีช และเลี้ยงสัตว์ รายได้เฉลี่ยรายบุคคลจึงไม่สูงจึงมักจะมีปัญหาในการดำรงชีวิตและปัญหาสภาพร่างกาย ประชาชนส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาทางด้านสุขภาพในการเจ็บป่วยก็ต้องพึ่งหน่วยงานของรัฐและงบประมาณจากรัฐ ได้รับบริการในด้านสุขภาพ จากโรงพยาบาลอำเภอโพธิ์ชัยเป็นหลัก และในปีพุทธศักราช 2557 บ้านดอนเรือ หมู่ที่ 1 ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นหมู่บ้านขนาดกลาง

ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันก็ได้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ บ้านดอนเรือ หมู่ที่ 1 ตำบลดอนโอง เป็นประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน ประธานฌาปนกิจหมู่บ้าน บ้านดอนเรือ ประธานกองทุนหมู่บ้าน ประธานกองทุนโรงสีข้าว SML ประธานกองทุนกลางพัฒนาดำเนินงานสาธารณะสุขมูลฐาน รองประธานชมรมกำนัน - ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลดอนโอง ประธานศูนย์ดำรงธรรม ประธานกลุ่มเลี้ยงสัตว์บ้านดอนเรือ ประธานสภาสุขภาพ กรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพในการพัฒนาหมู่บ้าน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านดอนเรือ ผู้ใหญ่บ้านได้เข้าร่วมการประกวดหมู่บ้านคุณธรรม และได้รางวัลระดับที่ 1 ระดับตำบล มีการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน จัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือพี่น้องในชุมชนให้มีรายได้ ลดรายจ่าย อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำที่ให้ความสำคัญและเป็นบุคคลที่มีความมั่นใจในการเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ อาทิ เช่น ด้านการปกครอง ด้านอาชีพ ด้านบริการ ด้านผดุงความเป็นธรรม ด้านพัฒนา ด้านอุปโภคบริโภค ด้านความสามัคคีมีส่วนร่วมในชุมชนในการปกครองและพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชน ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวไว้ข้างต้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา ผู้ใหญ่บ้าน บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ว่ามีภาวะผู้นำตามสภาพที่เป็นจริง หรือไม่ ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนในเขตบ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้านเพื่อไปสู่เป้าหมาย ด้านคุณภาพทางการปฏิบัติหน้าที่และเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบ แบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย ประชากร ได้แก่ 1) กำนันตำบลดอนโอง 2) ผู้ใหญ่บ้าน 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 4) คณะกรรมการหมู่บ้าน 5) ประชาชน 6) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโอง และ 7) ปราชญ์ชาวบ้าน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ 1) กำนันตำบลดอนโอง จำนวน 1 คน 2) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน 4) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน 5) ประชาชน จำนวน 5 คน 6) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนโอง จำนวน 2 คน 7) ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 18 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย โดยอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้คือ

2.1 ภาวะผู้นำในการปกครอง

2.2 ประเด็นปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน

2.3 ประเด็นแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน

3. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

กรอบการวิเคราะห์การวิจัย “ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้คือ

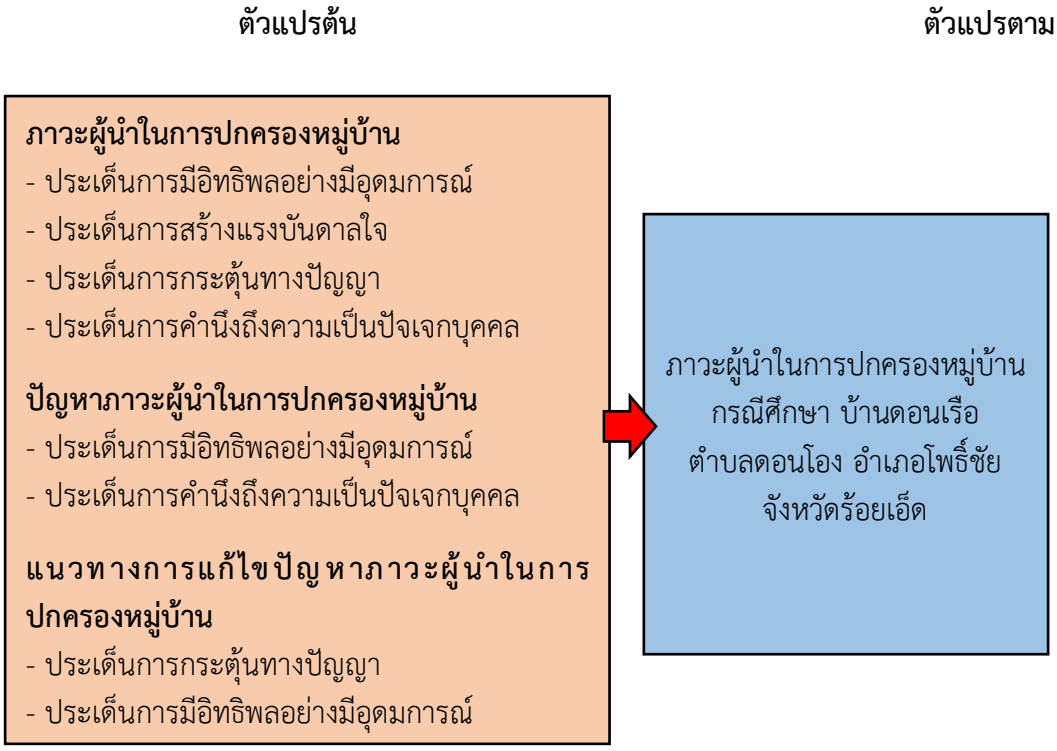

แผนภาพที่ 1 : กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อทำให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

ผลการวิจัย (Study Results)

การวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1.ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1.1 ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า เป็นผู้นำที่มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อราษฎร มีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ ปกครองลูกบ้านอย่างมีความสุข และมีวิสัยทัศน์ที่มีอุดมการณ์ที่ดีอย่างยั่งยืน มีการแสดงออกอย่างเปิดเผยถึงความสุจริต ความโปร่งใส จริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ มีการเปิดเผยสรุปรายละเอียดผลงานในการพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมในปัจจุบันปรับปรุงภูมิทัศน์ ในหมู่บ้านให้สวยงาม จัดการประชุมราษฎรเป็นประจำทุกเดือน และจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกปี มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำข้อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นภาวะผู้นำในระดับดี สามารถนำพาลูกบ้านสู่จุดหมายได้อย่างมั่งคงและมีคุณภาพ อีกทั้งลูกบ้านเกิดความศรัทธาในตัวของผู้ใหญ่บ้านและผู้ใหญ่บ้านบริหารงานอย่างยุติธรรม ยังมีความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงาน มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมองจากการทำงานที่ผ่านมาและความรับผิดชอบต่องานอีกทั้งยังมีความทุ่มเทกับการทำงานที่ได้รับผิดชอบ มีการประชุมวางแผนในรูปแบบคณะกรรมการในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ใช้มติในที่ประชุมหรือระดมความคิดเห็นเป็นหลัก ให้ความเสมอภาค แก่ประชาชน มีคุณธรรมจริยธรรมในตนเอง

1.2 ประเด็นการสร้างแรงบันดาลใจ

ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า มีความมุ่งมั่นในการปกครองหมู่บ้านและพัฒนาชุมชน มีความรับผิดชอบต่อลูกบ้านเป็นที่ปรึกษาและผู้คอยชี้แนะได้ดี คิดดีในแง่บวก ด้านการทำงานในหมู่บ้านเป็นผู้เสียสละทั้งกำลังกาย เสียสละทั้งทรัพย์สิน เวลา ให้ความเป็นกลางมีไหวพริบในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหมู่บ้าน การนำโครงการต่าง ๆ ไปเสนอหน่วยงานเพื่อนำงบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้านผู้นำก็มีความอดทนอดกลั้นต่อการยั่วยุของฝ่ายที่ไม่พอใจ รู้จักการมอบหมายงานให้ได้ตรงกับความสามารถของลูกน้อง มีการวางแผนงาน การปฏิบัติงาน มีทัศนะที่ดีสามารถที่สร้างประโยชน์ให้กับองค์กรและชุมชนได้ มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงาน มีการกระตุ้นผู้ร่วมงาน รู้จักให้เกียรติคนอื่นในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ

1.3 ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา

ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า มีการประสานงานกับ กลุ่มผู้นำและคณะกรรมการในหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานและเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มเพื่อที่จะพัฒนาหมู่บ้านในมีความเจริญก้าวหน้า มีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นมองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ มีความซื่อสัตย์ต่อชาวบ้านดอนเรือทุกคน เป็นผู้นำที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี พูดจาดีมีความคิดสร้างสรรค์

1.4 ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ให้ความเป็นธรรมกับประชาชนเป็นที่พึ่งให้กับประชาชนและให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาให้กับประชาชนได้ทุกเรื่อง และเป็นผู้นำที่เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่วางตัวได้ดี อัธยาศัยดี เข้ากับคนได้ง่าย มีเหตุผล มีความป็นผู้นำสูง การพูดจากับชาวบ้านก็เป็นกันเองไม่ถือตัว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตาต่อชาวบ้าน อีกทั้งยังมีการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจงานให้ผู้ร่วมงานสนับสนุนการทำงานของลูกน้อง มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่มีน้ำใจในการปกครองประชาชน มีการสนับสนุนการทำงานของลูกน้อง

2. ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ประชาชนบางส่วนก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับหมู่บ้าน เห็นแก่ตัว ไม่คิดเห็นถึงคนอื่น เกิดปัญหาให้กับผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำตัดสินใจโดยที่ไม่ขอความคิดเห็นจากผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชน งานบางงานจึงเกิดความล้มเหลว ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนไม่มีความมั่นใจที่จะเอาชนะอุปสรรค

2.2 ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า มีปัญหาในการบริหารงานในระดับหนึ่ง เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ขาดความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านฝ่ายตรงข้าม ขาดงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้น้อยและไม่มีอาชีพที่มั่นคง การติดต่อของบประมาณจากหน่ายงานต่างๆ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านจะไม่ค่อยเอื้ออำนวยมากเท่าไรในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการจัดสรรซื้อวัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาหมู่บ้านที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา ไม่มีการกระจายอำนาจการสั่งงานกับลูกน้องไม่เด็ดขาด และยังขาดคำสั่งในการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรในบางกิจกรรมทำให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาไม่ค่อยดี อีกทั้งยังขาดการกำหนดเป้าหมายในการมอบหมายงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ซึ่งก็เป็นปัญหาภาวะผู้นำในการปกครอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1 ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้นำจัดให้มีการศึกษาให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีทักษะ

ด้านความรู้ และการจัดให้มีการอบรมให้แก่ผู้นำหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับผู้นำ มีการส่งเสริม การประกอบอาชีพของชาวบ้าน และต้องของบประมาณจากภาครัฐเพื่อที่จะมาบริหารจัดการด้านการศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับชาวบ้าน และต้องจัดศูนย์กลางการเรียนรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านสาธารณะสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านป้องกันสาธารณะภัยต่างๆ ด้านความสงบเรียบร้อย ด้านความมั่นคง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ระบบการทำงานให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ หรือให้มีความหนักแน่นในการบริหารงาน ซึ่งจะเป็นตัวยึดความเป็นผู้นำให้ดีขึ้นกว่าเดิม ให้มีความมั่นใจในการทำงานมากกว่านี้ และช่วยกระตุ้นในชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อให้สร้างความสามัคคีปรองดองกันในหมู่บ้าน

3.2 ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา

แนวทางการแกไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ผู้นำจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานโดยเฉพาะการปฏิบัติงานทางราชการ การตัดสินใจตัวเองให้มากขึ้น มีความเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการปกครอง และการพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพ ระบบการทำงานให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ให้มีความหนักแน่ในการในการบริหารงาน มีความมั่นใจ ในการทำงานช่วยกระตุ้นในชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เพื่อให้สร้างความสามัคคี ปรองดองกัน ในหมู่บ้าน เวลามีงานจากทางราชการหรือส่วนต่าง ๆ ก็ให้แจ้งประชาชนได้ทราบ และเตรียมความพร้อมเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานการสื่อสาร ช่วยให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพอีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานการปรับความสัมพันธ์ต่างๆ ในการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้านที่แท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งแบ่งออก เป็น 3 ประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กล่าวคือ เป็นผู้นำที่มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อราษฎร มีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ ปกครองลูกบ้านอย่างมีความสุข และมีวิสัยทัศน์ที่มีอุดมการณ์ที่ดีอย่างยั่งยืน มีการแสดงออกอย่างเปิดเผยถึงความสุจริต ความโปร่งใส จริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ไม่มุ่งหวังผลประโยชน์ มีการเปิดเผยสรุปรายละเอียดผลงานในการพัฒนาหมู่บ้าน รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมในปัจจุบันปรับปรุงภูมิทัศน์ในหมู่บ้านให้สวยงาม จัดการประชุมราษฎรเป็นประจำทุกเดือนและจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านทุกปี มีการส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างๆ ส่งเสริมให้มี

การดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดทำข้อเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ผู้ใหญ่บ้านมีความเป็นภาวะผู้นำในระดับดีสามารถนำพาลูกบ้านสู่จุดหมายได้อย่างมั่งคงและมีคุณภาพ อีกทั้งลูกบ้านเกิดความศรัทธาในตัวของผู้ใหญ่บ้านและผู้ใหญ่บ้านบริหารงานอย่างยุติธรรม

ประเด็นการสร้างแรงบันดาลใจ กล่าวคือ มีความมุ่งมั่นในการปกครองหมู่บ้าน มีความรับผิดชอบต่อลูกบ้านเป็นที่ปรึกษาและผู้คอยชี้แนะได้ดี คิดดี คิดในแง่บวก ด้านการทำงานในหมู่บ้าน เป็นผู้เสียสละทั้งกำลังกาย เสียสละทั้งทรัพย์สิน เวลา ให้ความเป็นกลางมีไหวพริบในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหมู่บ้าน การนำโครงการต่างๆ ไปเสนอหน่วยงานเพื่อนำงบประมาณมาพัฒนาหมู่บ้าน ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า มีการประสาน งานกับกลุ่มผู้นำและคณะกรรมการในหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เป็นผู้นำที่มีความสามารถ ในการปฏิบัติงานและเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มเพื่อที่จะพัฒนาหมู่บ้านในมีความเจริญก้าวหน้า มีการส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นมองปัญหาในแง่มุมต่างๆ มีความซื่อสัตย์ต่อชาวบ้านดอนเรือทุกคน เป็นผู้นำที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดี พูดจาดี มีความคิดสรรค์

ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล กล่าวคือ ให้ความเป็นธรรมกับประชาชน เป็นที่พึ่งให้กับประชาชนและให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาให้กับประชาชนได้ทุกเรื่อง และเป็นผู้นำที่เข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นคนที่วางตัวได้ดี อัธยาศัยดี เข้ากับคนได้ง่าย มีเหตุผล มีความป็นผู้นำสูง การพูดจากับชาวบ้านก็เป็นกันเองไม่ถือตัว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเมตตาต่อชาวบ้าน อีกทั้งยังมีการกระจายอำนาจโดยการมอบอำนาจงานให้ผู้ร่วมงานสนับสนุนการทำงานของลูกน้อง มีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่มีน้ำใจในการปกครองประชาชน มีการสนับสนุนการทำงานของลูกน้อง สอดคล้องกับแนวคิดของดนัย เทียนพุฒิ (2530) ที่กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำในองค์กรสมัยใหม่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งจากสั่งสอนมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์และกลั่นกรองสิ่งนั้นให้สอดคล้องและเหมาะสมกับองค์กร เป็นผู้ที่มองการณ์ไกล สามารถคาดการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและหาทางป้องกันมิให้เหตุการณ์ที่เป็นปัญหา มีความรับผิดชอบต่อการกระทำ คำพูด เพื่อก่อให้เกิดความศรัทธาและความน่าเชื่อถือแก่ผู้อื่นมีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นเอาจริงเอาจังในการทำงานหาวิธีการทำงานจากผู้ที่ประสบความสำเร็จตลอดจนความทะเยอะทะยาน เพื่อความก้าวหน้าขององค์การและตนเองกล้าตัดสินใจ แสดงถึงความเป็นคนที่มีความกล้าเสี่ยงอยู่ในตัวเองมีมนุษย์สัมพันธ์สูง อ่อนน้อม และสุภาพ พูดจาดี เข้ากับใครก็ได้ และที่สำคัญมีความสามารถในการรวมคนให้ทำงานร่วมกันได้ ในลักษณะที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และประสานกับการมีคุณธรรมและสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของแบส (1985) ที่กล่าวไว้ว่า เป็นผู้นำที่ทำตามอยู่เหนือ ความสนใจตนเองผ่านทางการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญาหรือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะและอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ การบรรลุสัจจะการแห่งตน ความเจริญรุ่งเรืองของสังคม องค์การและผู้อื่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเฉลิม รุ่งตรานนท์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคาดหวังของ

ประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ความคาดหวัง ของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากโดยด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังกับบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. ปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กล่าวคือ ประชาชนบางส่วนก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำงานเกี่ยวกับหมู่บ้าน เห็นแก่ตัว ไม่คิดเห็นคนอื่น เกิดปัญหาให้กับผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำตัดสินใจโดยที่ไม่ขอความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานงานบางงานเกิดความล้มเหลว ไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนไม่มีความมั่นใจที่จะเอาชนะอุปสรรค

ประเด็นการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล กล่าวคือ มีปัญหาในการบริหารงานในระดับหนึ่งอย่างปัญหาความขัดแย้ง ขาดความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านฝ่ายตรงข้าม ขาดงบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้านมีรายได้น้อยและไม่มีอาชีพที่มั่นคง การติดต่อของบประมาณจากหน่ายงานต่างๆ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านจะไม่ค่อยเอื้ออำนวยมากเท่าไรในการพัฒนา ขาดงบประมาณในการจัดสรรซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาหมู่บ้านที่ไม่เพียงพอต่อการพัฒนา ไม่มีการกระจายอำนาจ การสั่งงานกับลูกน้อง ไม่เด็ดขาด และยังขาดคำสั่งในการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรในบางกิจกรรมทำให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาไม่ค่อยดี อีกทั้งยังขาดการกำหนดเป้าหมายในการมอบหมายงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและประสบผลสำเร็จ ซึ่งก็เป็นปัญหาภาวะผู้นำในการปกครอง

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ กล่าวคือ การจัดให้มีการศึกษาให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีทักษะด้านความรู้ และการจัดให้มีการอบรมให้แก่ผู้นำหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับผู้นำ มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพของชาวบ้านและต้องของงบประมาณจากภาครัฐ เพื่อที่จะมาบริหารจัดการด้านการศึกษา เพื่อเพิ่มความรู้ให้กับชาวบ้าน และต้องจัดศูนย์กลางการเรียนรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านสาธารณะสุข ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านป้องกันสาธารณะภัยต่างๆ ด้านความสงบเรียบร้อย ด้านความมั่นคง ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย ระบบการทำงานให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ หรือให้มีความหนักแน่ในการในการบริหารงาน ซึ่งจะเป็นตัวยึดความเป็นผู้นำให้ดีขึ้นกว่าเดิม ให้มี ความมั่นใจในการทำงานมากกว่านี้ และช่วยกระตุ้นในชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เพื่อให้สร้างความสามัคคี ปรองดองกันในหมู่บ้าน

ประเด็นการกระตุ้นทางปัญญา กล่าวคือ ผู้นำจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานโดยเฉพาะการปฏิบัติงานทางราชการ การตัดสินใจตัวเองให้มากขึ้น มีความเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการปกครอง และการพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพ ระบบการทำงานให้มีความชัดเจนมากกว่านี้ให้มีความหนักแน่นในการในการบริหารงาน มีความมั่นใจในการทำงานช่วยกระตุ้นในชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆร่วมกัน เพื่อให้สร้างความสามัคคี ปรองดองกันในหมู่บ้าน เวลามีงานจากทางราชการหรือส่วนต่าง ๆ ก็ให้แจ้งประชาชนได้ทราบ และเตรียมความพร้อมเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานการสื่อสาร ช่วยให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพอีกทั้งยังใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานการปรับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ในการทำงานให้ดีขึ้น เพื่อประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้านที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของชญาน์นันท์ ตระกูลพิชยะชัย (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า 1. บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปรองดอง ความร่วมมือร่วมใจ และการประนีประนอม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบังคับ และด้านการหลีบเลี่ยง อยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้หมู่บ้านชุมชนเกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ช่วยส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐให้กับประชาชน จัดให้มีการศึกษาให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อที่จะให้ประชาชนได้มีทักษะด้านความรู้และการจัดให้มีการอบรมให้แก่ผู้นำหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อเพิ่มศักยภาพเกี่ยวกับผู้นำให้มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัย โดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้คือ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้นำควรจะมีระบบการทำงานให้มีความชัดเจน มีความหนักแน่นในการในการบริหารงาน ความมั่นใจในการทำงาน และช่วยกระตุ้นในชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

1.2 ผู้นำควรจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานทางราชการ ควรเพิ่มเติมการทำงานให้ดีมากกว่าเดิม และมีการตัดสินใจตัวเองให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการปกครอง การพัฒนาหมู่บ้านให้มีศักยภาพ เพื่อให้หมู่บ้านชุมชนเกิดความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

1.3 ผู้นำควรจะมีการพัฒนาด้านการตัดสินใจในการปกครองหรือสั่งการกับลูกน้องให้เด็ดขาด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปกครองของผู้ใหญ่บ้าน บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 ควรจะศึกษาภาวะผู้นำในการปกครองของผู้ใหญ่บ้านในประเด็นอื่น ๆ เช่น ประเด็นการสื่อสาร ประเด็นบุคลิกภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน กรณีศึกษา บ้านดอนเรือ ตำบลดอนโอง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยสามารถค้นพบองค์ความรู้ใหม่โดยการนำเสนอในรูปแบบโมเดล ดังต่อไปนี้

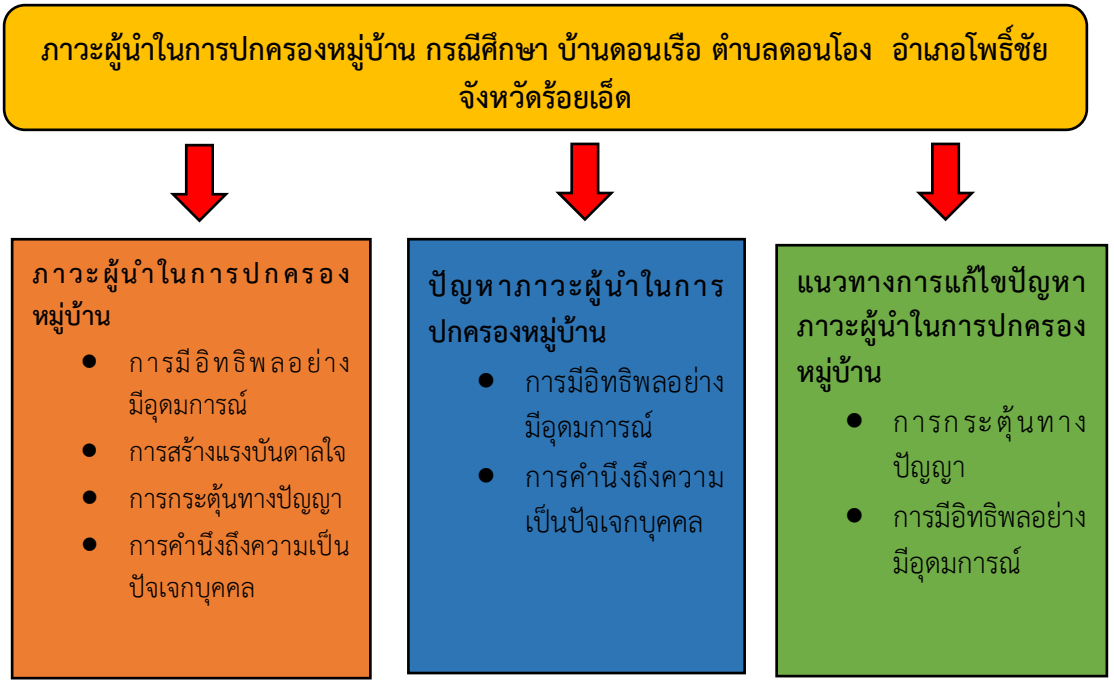

แผนภาพที่ 2: ภาวะผู้นำในการปกครองหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง (References)

เฉลิม รุ่งตรานนท์. (2552). *ความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ชญานันท์ ตระกูลพิชยะชัย. (2552). *บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่บ้านในจังหวัดนครราชสีมา.* นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ดนัย เทียนพุฒิ. (2530). *นักบริหารมืออาชีพ.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

นิตย์ สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำ: พลังขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ.* กรุงเทพฯ: อินโนกราฟ ฟิกส์

พะยอม วงศ์สารศรี. (2534). *องค์การและการจัดการ.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุภาการพิมพ์.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธนธัชการพิมพ์.

สนิท จรอนันต์. (2549). *ความเข้าใจเรื่องการปกครองท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบัน นโยบายการศึกษา.

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19)

The Role of the Abbot's Temple Administration in the Epidemic Situation from the Coronavirus (COVID-19)

พัททดล เสวตวรรณ[1] พระครูอุทัยสุตกิจ (สุทัน จนฺทสุวณฺโณ)[2] ฉัชศุภางค์ สารมาศ[3]
Puttadol Sawetawan, Phrakhru Uthaisutkit (Suthan Candasuwanno),
Chatsupang Saramat

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) ในฐานะที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชุมชน จึงมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและหาทางช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยการเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน และเป็นกำลังสำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาทุกข์ให้ประชาชน เช่น การสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค การเผาศพผู้ที่เสียชีวิตจากการติดเชื้อ การอำนวยความสะดวกในด้านอาคารสถานที่เพื่อเปิดโรงพยาบาลสนาม เป็นต้น

คำสำคัญ (Keywords): บทบาทด้านการปกครอง; ไวรัสโคโรน่า (COVID-19)

Abstract

The purpose of this article is to describe the role of monastic monarchy of abbots in the situation of the coronavirus disease (COVID-19) pandemic as a community center of faith. therefore take part in taking responsibility and find a way to help people who are suffering in the situation that arises. by being a dependency on the minds of the people and is an important force that will help alleviate people's suffering, such as aiding consumer goods Cremation of those who died of infection Facilitation in building premises to open field hospitals, etc.

Keywords: Administrative role; Corona virus (COVID-19)

Received: 2021-09-18 **Revised**: 2021-10-08 **Accepted**: 2021-10-12

[1 2 3] สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์อุทัยธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Social Studies, Faculty of Education, Uthai Thani Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: uthitpariyatsunthorn.ac.th

บทนำ (Introduction)

ด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงติดตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทวีความรุนแรงขึ้นอย่างกว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดความยากลำบากในหมู่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย หรือตกอยู่ในภาวะที่ต้องปรับรูปแบบการดำรงชีวิตอย่างกะทันหัน พร้อมทั้งมีพระดำริว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนคู่กับสังคมไทยมานับแต่โบราณตราบจนปัจจุบัน วัดไม่เพียงแต่เป็นที่พำนักของพระภิกษุสามเณร แต่ยังเป็นสถานสาธารณสงเคราะห์ของชุมชนด้วย จึงสมควรที่จะให้วัดที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะอนุเคราะห์ประชาชนผู้ประสบความยากลำบาก ดำเนินภารกิจตามบทบาทหน้าที่ที่ดำรงอยู่นับแต่อดีตกาล การนี้ สมเด็จพระสังฆราช มีพระบัญชาโปรดให้ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พิจารณาสั่งการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ประสานงานกับวัดทั่วราชอาณาจักรซึ่งมีศักยภาพเพียงพอจัดตั้งโรงทานช่วยเหลือผู้ประสบความยากลำบากในสถานการณ์โรคระบาด ทั้งนี้ มิใช่การบังคับ แต่เป็นการกำหนดแนวทางประสานความร่วมมือ โดยให้คำนึงถึงความพร้อมของแต่ละวัด ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในชุมชนนั้น ๆ เป็นสำคัญ อีกทั้งให้ประสานภารกิจร่วมกับหน่วยงานและบุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุขซึ่งมีประจำอยู่ในแต่ละพื้นที่ ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงทาน และการแจกจ่าย ให้เป็นไปตามหลักสุขอนามัย โดยต้องไม่มีการจัดพิธีการ พิธีกรรม กิจกรรม หรือการบริหารจัดการใดๆ ที่ต้องให้บุคคลจำนวนมากมารวมตัวกัน กับทั้งให้ปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัด จากนั้นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงได้มีหนังสือลงวันที่ 26 มีนาคม แจ้งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศและเจ้าคณะ จังหวัดทั่วประเทศ เรื่องประทานพระดำริให้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) เพื่อให้ดำเนินการประสานวัดที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนการ จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือฯ หรือโรงทาน ทั้งยังกำชับว่าวัดที่จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือฯ ให้ปฏิบัติตาม คำสั่ง มาตรการ และคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัดด้วย

ขณะนี้มีวัดที่ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) แล้ว มากกว่า 200 แห่งทั่วประเทศ เช่น วัดยานนาวา, วัดอรุณราชวราราม, วัดระฆังโฆสิตาราม, วัดลาดปลาเค้า, วัดบำเพ็ญเหนือ, วัดสะพาน, วัดนิมมานรดี, วัดบางนาใน, วัดบางบอน, วัดนายโรง, วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่, วัดพระธาตุศรีจอมทอง จ.เชียงใหม่ วัดไร่ขิง จ.นครปฐม, วัดสว่างอารมณ์ จ.นครปฐม, วัดสามัคคีบรรพต จ.ชลบุรี, วัดคุณหญิงส้มจีน จ.ปทุมธานี, วัดทรงเสวย จ.ชัยนาท, วัดเขาพระทอง จ.นครศรีธรรมราช, วัดมงคลวนาราม จ.สระบุรี, วัดจำศีล จ.สระบุรี เป็นต้น ทั้งกำลังมีอีกหลายศูนย์ฯ ที่กำลังทยอยจัดตั้งขึ้นอย่างต่อเนื่องตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราช

ศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตามพระดำริของสมเด็จพระสังฆราชนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือ เยียวยา ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 เช่น ตกงาน เป็นต้น ซึ่งนอกจากแจกจ่ายอาหาร น้ำดื่มแล้ว บางวัดมีการนำจีวรของพระสงฆ์ที่ยังไม่ได้ใช้มาตัดเย็บเป็นหน้ากากผ้าแจกจ่ายให้ประชาชนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคนี้ด้วย โรงทานแต่ละแห่งจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) อย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้น ประชาชนที่เดือดร้อนแล้วมาที่โรงทานไม่ต้องกังวล กรณีการฌาปนกิจศพผู้ป่วยโควิด-19 และการจัดกิจกรรมของวัดในช่วงการระบาดของโรคนี้ เป็นการปฏิบัติศาสนกิจของพระสงฆ์รวมทั้งการฌาปนกิจศพของผู้ป่วยโควิด-19 ประชาชนและวัดไม่ต้องเป็นห่วงเพราะกระทรวงสาธารณสุขมีขั้นตอนที่ปลอดภัย พระสงฆ์ไม่ต้องสัมผัสศพ ทั้งยังมีการฆ่าเชื้อแล้วด้วย ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ไม่ควรจัดงานให้คนมารวมตัวกันมาก ถ้างดได้ ควรงด และหากพระสงฆ์มีข้อสงสัยสามารถสอบถาม ได้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือ สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (พศจ.) ทั่วประเทศ

ศูนย์ช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) นับเป็นงานด้านสาธารณสงเคราะห์ ที่เป็นหนึ่งในภารกิจสำคัญของคณะสงฆ์ ใน การช่วยเหลือประชาชนยามที่เกิดภัยต่าง ๆ อาทิ ภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย โรคระบาด ปัญหาสังคม คนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น และนับเป็นอีกครั้งที่คณะสงฆ์แสดงให้สังคมไทยเห็นว่า เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนในประเทศไทยเดือดร้อน ตกระกำลำบาก วัดและพระสงฆ์จะอยู่เคียงข้างและไม่มีทางทิ้งประชาชนอย่างแน่นอน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19)

เนื่องจากขณะนี้มีโรคอุบัติใหม่ คือ โรคโควิด-19 (COVID-19) ซึ่งระบาดไปทั่วโลก รวมทั้งระบาดในประเทศไทย Confirmed Cases จากองค์การอนามัยโลกแล้วกว่า 6 ล้านราย คือ จำนวน 6,272,098 คน มี Confirmed Deaths จำนวน 379,044 คน คิดเป็นอัตราการเสียชีวิตร้อยละ 6.04 จาก 216 ประเทศทั่วโลก ซึ่งจำนวนการติดเชื้อและอัตราการเสียชีวิตมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นแต่ไม่ได้ขึ้นแบบอัตราเร่ง (Exponential Curve) บุคลากรทางการแพทย์เป็นผู้ที่เสียสละอย่างมากในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาผู้ที่เจ็บป่วยด้วยโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในช่วงแรก ๆ ของการเกิดโรคทั้งจากการไม่ทราบว่าเชื้อโรคที่เกิดขึ้นนั้นคืออะไร และการตระหนักเรื่องการป้องกันอนามัยส่วนบุคคลยังไม่เข้มแข็งจริงจัง ส่งผลให้บุคลากรที่ให้การดูแลรักษาด่านแรกไม่ได้ใช้การป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสัมผัสผู้ติดเชื้อโดยตรงเป็นเวลานานและการขาดแคลนอุปกรณ์ป้องกันอนามัยส่วนบุคคลอย่างมาก (Personal Protective Equipment; PPE) บุคลากรที่ให้การดูแลรักษา (ด่านแรกได้รับความรู้ไม่เพียงพอ และขาดการฝึกอบรมวิธีการสวมใส่และถอดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุของการติดเชื้อโควิด-19 ดังนั้นการควบคุมและป้องกัน

การติดเชื้อมีความสำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนายาด้านไวรัส มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นเรื่องจำเป็น

ประเทศไทยพบการระบาดระลอกใหม่ของโรคโควิด-19 ในช่วงปลายปี 2563 เริ่มตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม 2563 พบหญิงไทย อายุ 67 ปี อาชีพค้าขายที่ตลาดกลางกุ้ง ในตำบลมหาชัย อำเภอเมือง สมุทรสาคร ติดเชื้อโดยไม่มีประวัติการเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งทางกรมควบคุมโรคคาดว่าเป็นการติดเชื้อจากแรงงานชาวเมียนมาในตลาดกลางกุ้ง ซึ่งเป็นพื้นที่มีแรงงานเมียนมาอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งทางจังหวัดสมุทรสาคร ได้ลงทำการตรวจเชื้อเชิงรุก และพบว่ามีผู้ติดเชื้อรายใหม่ในแรงงานเมียนมา ที่ไม่มีอาการจำนวนมาก โดยในวันที่ 20 ธันวาคม 2563 พบผู้ติดเชื้อรายใหม่ถึง 516 ราย จากการสุ่มตรวจ 1,192 ราย คิดเป็นอัตราถึงร้อยละ 43 ของผู้ที่ได้รับการตรวจทั้งหมด จากการพบผู้ป่วยจำนวนมากในช่วงนี้ประกอบกับประเทศไทยเข้าสู่ฤดูหนาว ซึ่งอากาศเย็นจะส่งผลให้ไวรัสมีอายุยาวนานขึ้น ดังนั้นจากการคาดคะเนพบว่าจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ในไทยครั้งนี้ อาจจะรุนแรงกว่าเดิม เพราะหากดูจากสถิติการแพร่ระบาดรอบ 2 จาก 75 ประเทศ พบว่า ร้อยละ 90 มีการระบาดรุนแรงกว่าเดิม โดยในหลายประเทศจะพบจำนวนผู้ติดเชื้อต่อวันสูงขึ้น ดังนั้นในประเทศไทยอาจเป็นไปได้ที่จะมีการระบาด อาจพบจำนวนผู้ติดเชื้อสูงสุดต่อวันอาจจะเพิ่มถึง 5 เท่าตัว และอาจต้องใช้ระยะเวลาในการควบคุมการระบาดนานขึ้นถึง 2 เท่า ดังนั้น หากประเทศไทยเข้าสู่การระบาดรอบ 2 อย่างเต็มตัว อาจมีผู้ติดเชื้อสูงถึงวันละ 800 ราย และการควบคุมต้องใช้เวลานานถึง 3 เดือน มาตรการการป้องกันการดำเนินการในช่วงนี้ คงต้องให้ประชาชนร่วมแรงร่วมใจกันเพื่อหยุดการแพร่กระจายเชื้อ โดยการให้ประชาชนอยู่บ้าน ลดการเดินทางลดการรวมกลุ่มของประชาชนในเทศกาลต่าง ๆ สำหรับมาตรการส่วนบุคคลซึ่งต้องเน้นย้ำให้เป็นนิสัยได้แก่การใส่หน้าการอนามัย การไม่เดินทางไปพื้นที่เสี่ยงและเน้นให้ประชาชนเรื่องการให้ประวัติที่ถูกต้อง แม่นยำ เมื่อไปพบแพทย์ สำหรับสถานการณ์จากนี้ไป รัฐบาลควรตัดสินใจที่จะควบคุมการระบาดโรคโควิด-19 อย่างเข้มข้นโดยอาจจะนำมาตรการล็อคดาวน์ ตามสถานการณ์ที่มีแนวโน้มจะมีผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นรุนแรงในกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ หรืออาจจะเป็นระดับภูมิภาค เพื่อลดการเคลื่อนที่ของประชาชนอันจะเป็นการนำไปสู่การควบคุมการระบาดระลอกใหม่ของโรคโควิด-19 ในประเทศไทยได้โดยเร็วต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายของบทบาท บทบาท คือ การแสดงออกหรือพฤติกรรมหรือการพบปะสังสรรค์เกี่ยวกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในกลุ่มสังคมในแง่จิตวิทยาบทบาท คือ การแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และในแง่จิตวิทยาสังคม บทบาท คือการแสดงออกหรือการปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น ๆ ของบุคคลในสังคม บทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไรแล้ว บุคคลในสถานภาพนั้น ๆ จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ การที่เรากำหนดเรียกบุคคลหนึ่งว่าเป็น

ข้าราชการหรือตำแหน่งใด ๆ นั้นเป็นการเรียกตามสถานภาพของผู้นั้น สถานภาพจะเป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและสังคมโดยส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคลทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง

สรุปได้ว่า บทบาทคือหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติตามสถานภาพที่พึงจะได้รับจากสังคม ซึ่งอาจจะแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลที่ได้รับบทบาทในแต่ละบทบาท เช่น บทบาทของความเป็นแม่ ก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างหนึ่ง บทบาทของความเป็นพ่อก็ปฏิบัติตามหน้าที่อีกบทบาทหนึ่ง ในขณะที่บทบาทของครู/อาจารย์ ก็ยังมีหน้าที่หรือบทบาทอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งบทบาทในแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของบทบาทของแต่ละบุคคล บทบาทเป็นการทำตามสิทธิหน้าที่ของผู้อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ คือหน้าที่ที่เขาต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งนั้น ๆ บทบาทจึงเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่เขาทำในตำแหน่งที่เขาครองอยู่ เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อแม่มีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องทำหลายอย่าง เช่น เลี้ยงดูลูก ให้การศึกษาอบรม ให้ความอบอุ่นทางใจ และมีสิทธิที่จะได้รับอะไรตอบแทนหลายอย่าง เช่น ครู อาจารย์ ก็เช่นเดียวกัน เราอาจคิดว่าบทบาทเป็นเรื่องของสังคมแต่มีจิตวิทยาของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องความคิดนี้ช่วยให้เข้าใจว่า ทำไมผู้ครองตำแหน่งเดียวกันจึงแสดงบทบาทต่างกันไป เช่น ตำแหน่งประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิการบดี คณบดี และตำแหน่งอื่น ๆ เป็นตำแหน่งที่มีบรรทัดฐาน กำหนดสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ เอาไว้ ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้นจะต้องทำหน้าที่หลายอย่าง และจะได้รับสิ่งตอบแทนหลายอย่าง แต่ผู้อยู่ในตำแหน่งเหล่านั้น จะแสดงบทบาทแตกต่างกันออกไป เพราะแต่ละคนมีลักษณะทางจิตและบุคลิกต่างกันไป รวมทั้งมีปัจจัยสำคัญอีกหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กาลเวลาและสถานการณ์เฉพาะต่าง ๆ เช่น เมื่อมีบรรทัดฐานใหม่ ๆ เกิดขึ้นหรือเมื่อเลิกใช้บรรทัดฐานอันเก่าบทบาทนั้นเป็นพฤติกรรม ในบางครั้งอาจขัดแย้งกันได้ เมื่อแต่ละคนมีหลายสถานภาพแต่ละคนจึงมีหลายบทบาทด้วย ดังนั้นอาจมีบทบาทที่ขัดกันได้ เมื่อต้องแสดงบทบาทที่ต่างกันในเวลาเดียวกัน เช่น มารดาที่ทำงานด้วยจะมีความขัดแย้งในบทบาทเมื่อลูกไม่สบาย เพราะถ้าไปทำงานจะได้ชื่อว่าเป็นแม่ที่ไม่ดี แต่ถ้าดูแลลูกที่บ้านอาจทำให้งานเสียได้ เนื่องจากว่าในสังคมสมัยใหม่มักมีการคาดหวังในบาทบาทต่าง ๆ มากไปแต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ มากมายแต่ไม่สามารถแสดงบทบาทได้ดีทุกบทบาทเพราะขาดเงินทอง เวลา และปัจจัยอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ตึงเครียดได้ แนวทางแก้ไขปัญหานี้ควรเลือกแสดงบทบาทใดบทบาทหนึ่งให้ดีที่สุด สำหรับบทบาทอื่น ๆ เอาแค่ผ่านไปเท่านั้นหรือบางครั้งต้องทิ้งบทบาทใดบทบาทหนึ่งไปชั่วขณะ

สรุปได้ว่า ลักษณะของบทบาทที่กำหนดและวางระเบียบไว้อย่างชัดแจ้ง บุคคลที่อยู่ในลักษณะบทบาทนั้นจะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรต่าง ๆ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกับบทบาท จำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดแจ้งเกี่ยวลักษณะกับบทบาทที่กำหนดไว้ขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ และเป็นสิ่งจำเป็น

อย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่ามีขอบเขตการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงลักษณะของบทบาทการปฏิบัติที่ดี เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ บทบาททางสังคมจะถูกกำหนด และวางระเบียบไว้เพื่อการปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าบุคคลอยู่ในบทบาทนั้น จะต้องมีสิทธิและหน้าที่กระทำอะไรบ้างในองค์กรนั้น ๆ และสังคมได้วางระเบียบไว้อย่างชัดเจนว่าบุคคลในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่อย่างไร เพราะฉะนั้นบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งจึงมีความจำเป็นต้องเข้าใจอย่างชัดเจน ว่าตำแหน่งในองค์กรดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติอย่างไร เกี่ยวกับบทบาทที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดี ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ถือปฏิบัติจะต้องทราบถึงบทบาทของตนว่า ตนมีขอบเขตในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เพื่อจะได้แสดงบทบาทตามมาตรฐานการปฏิบัติที่ดี

ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท เป็นทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ โดยกล่าวถึงลักษณะของสังคมมนุษย์และลักษณะของปัจเจกบุคคล แล้วย้ำให้เห็นว่าตัวเชื่อมระหว่างมนุษย์กับสังคมนั้นก็คือบทบาท สังคมมนุษย์คือโรงละคร มนุษย์แต่ละคนมีตำแหน่งต่าง ๆ ชัดเจนที่จะต้องดำรง มีบรรทัดฐานสังคมควบคุมพฤติกรรม ตัวละครต้องเชื่อฟังผู้กำกับ มนุษย์ทุกคนก็เชื่อฟังผู้มีอำนาจในสังคม ตัวละครแสดงเรื่องราวกับเพื่อนนักแสดง มนุษย์ทุกคนก็ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชม ต้องสวมบทบาทผู้ชมประเภทต่าง ๆ และประการสุดท้ายต้องอาศัยความรู้ความชำนาญของตนช่วยในการแสดง อาศัยศักยภาพของตน และทักษะในการแสดงบทบาทเข้าช่วย เป็นสไตล์ของตนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ทฤษฎีบทบาทมีแนวคิดว่า มนุษย์จะแสดงพฤติกรรมบทบาทตามความคิดเห็นหรือทัศนะที่ได้รับผลมาจากความคาดหวังของสังคม ตามตำแหน่งสถานภาพของบุคคลนั้น หรือพฤติกรรมบทบาทเป็นมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความคิดเห็นหรือทัศนะคติส่วนบุคคล

สรุปได้ว่า แบบแผนของพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งอยู่ในเขตของสถานภาพหรือฐานะของตำแหน่งทางสังคมที่บุคคลนั้นดำรงอยู่ เป็นการทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพระสงฆ์ บทบาทของผู้นำ หรือผู้ปกครอง บทบาทของครูอาจารย์ ดังนั้นการแสดงบทบาทของบุคคลจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น สถานภาพ ตำแหน่งทางสังคม ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ อุปนิสัย ทัศนคติ เป็นต้น

บทบาทเจ้าอาวาสในการปกครองวัดตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระภิกษุผู้จะดำรงตำแห่งเจ้าอาวาส ต้องมีคุณสมบัติข้อ 25 ตามกฎมหาเถรสมาคม ข้อ 26 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสนองจากพระอารามหลวงในตำบลใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะตำบลนั้นกับเจ้าคณะอำเภอปรึกษาสงฆ์ และทายก ทายิกาแห่งวัดนั้น พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามข้อ 6 และข้อ 25 ถ้าปรึกษาเห็นพ้องกันในพระภิกษุรูปหนึ่งรูปใดก็ดี หรือเห็นแตกต่างกันในพระภิกษุหลายรูปก็ดีให้เจ้าคณะอำเภอรายงานเสนอเจ้าคณะจังหวัดพิจารณา ถ้าเจ้าคณะจังหวัดเห็นสมควรให้พระภิกษุรูปใดก็ให้แต่งตั้งพระภิกษุรูปนั้นเป็นเจ้าอาวาส ข้อ 27 ในการแต่งตั้งรองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส นอกจากพระอารามหลวงให้เจ้าอาวาสวัดนั้นพิจารณาคัดเลือก

พระภิกษุผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับ เพื่อเจ้าคณะจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง ข้อ 28 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ข้อ 29 พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครต้องมีคุณสมบัติโดยเฉพาะอีกส่วนหนึ่ง ข้อ 30 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาสพระอารามหลวงให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะจังหวัด พิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความในข้อ 6 และข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณีเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อมหาเถรสมาคมพิจารณา ถ้าพระภิกษุผู้จะดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามความในข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วแต่กรณี ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดอยู่ด้วย ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าคณะภาคดำเนินการตามความในวรรคต้น ข้อ 31 ในการแต่งตั้งเจ้าอาวาส หรือผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ให้เจ้าอาวาสพระอารามหลวงนั้นพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามความข้อ 6 และข้อ 25 และระบุหน้าที่ที่ตนจะมอบหมายให้ปฏิบัติ แล้วรายงานเจ้าคณะจังหวัดเพื่อพิจารณาเสนอตามลำดับจนถึงมหาเถรสมาคม ข้อ 32 สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง ตามมติเถรสมาคม

บทบาทด้านการปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยที่วัดเป็นสถาบันหลักในการปกครองและการดำเนินกิจการคณะสงฆ์และพระศาสนาที่สำคัญสุด กฎหมายคณะสงฆ์บัญญัติให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล และให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดในกิจการทั่วไป ให้เจ้าอาวาสเป็นผู้ปกครองวัด เจ้าอาวาสนั้นมีฐานะเป็นผู้ปกครองวัดและและมีฐานะเป็นผู้แทนวัด ทั้งมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามมาตรา 45 แห่งราชบัญญัติคณะสงฆ์เจ้าอาวาส จึงเป็นผู้มีความสำคัญต่อความเสื่อมความเจริญของคณะสงฆ์และพระศาสนา แม้ผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส ก็มีฐานะอย่างเดียวกับเจ้าอาวาส เพราะความสำคัญดังกล่าว จึงบัญญัติหน้าที่และอำนาจเจ้าอาวาสไว้โดยชัดเจนในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าอาวาสไว้ใน หมวด 5 ว่าด้วยเรื่องของวัด ไว้ในมาตราที่ 37-38

สรุปได้ว่า บทบาทด้านการปกครอง ก็คือการดูแล การคุ้มครอง การระวังรักษาหรือการบริหารของคณะสงฆ์ อีกนัยหนึ่ง หมายถึงการควบคุม ดูแลหมู่คณะสงฆ์ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหมู่คณะสงฆ์หรือของสังคมนั้น ๆ

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19)

บทบาทที่โดดเด่นและมีความสำคัญมากของพระสงฆ์ที่อยู่ในวัดวาอารามต่างไม่นิ่งดูดายได้ช่วยกันทำกิจกรรมช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 อย่างน่าอนุโมทนา เราจึงได้พบเห็น “น้ำใจของพระสงฆ์ไทย” ที่ยังเป็น “เนื้อนาบุญของชาวไทยและชาวโลก” กันอยู่ ในระยะแรกต่างคนต่างหาวิธีเอาตัวรอด เพราะไม่รู้ว่าเมื่อใดอันตรายจะเกิดขึ้นกับ

ตนเองหรือครอบครัวของตนเอง เกิดการประกาศหยุดกิจการตามนโยบายอันเข้มงวดของภาครัฐ ในที่สุดชาวบ้านต่างได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า จากพระดำริของสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประมุขของคณะสงฆ์ไทยผ่านมหาเถรสมาคม จึงได้เกิดนโยบายให้วัดต่าง ๆ ทั่วประเทศตั้งโรงทานผลิตอาหารแจกจ่ายช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้านหรือในชุมชนใกล้วัดตามที่กำลังของแต่ละวัดจะสามารถกระทำได้ จนเกิดการตั้ง "โรงทาน" ขึ้นมาภายในวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำและชาวบ้านรวมถึงพุทธศาสนิกชนมาเป็นกำลังสมทบช่วยกันผลิตอาหารเพื่อนำไปแจกจ่ายช่วยเหลือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นบรรยากาศที่ได้พบเห็นแล้วน่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง สองเดือนผ่านไปที่ความสุขอันเกิดขึ้นจากการให้และช่วยเหลือซึ่งกันและกันก็ได้เกิด "ตู้ (พระทำ) นำความสุข" ช่วยเหลือประชาชนติดตามมา กล่าวคือ อาหารแห้ง อาหารสุก รวมถึงเครื่องอุปโภคบริโภคที่พระท่านมีอยู่แล้วและร่วมกันบริจาคสมทบซื้อมาใส่ไว้ใน "ตู้พระทำฯ" โดยมาตั้งไว้ภายในวัดบ้าง หน้าวัดบ้างเพื่อให้ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบจากไวรัสโควิด-19 มาหยิบไปอุปโภคบริโภคตามความจำเป็นโดยมิได้ระบุว่าจะเป็นบุคคลใด นี่คือภาพแห่งความประทับใจความศรัทธาและคุณค่าของพระสงฆ์ไทยที่ได้มีความห่วงใยประชาชนแล้วรวมเป็น "พลัง" ออกมาช่วยเหลือผู้คนในประเทศของเราอย่างน่าอนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง อีกทั้งยังมีภาพของผู้รวบรวม ผู้ไปจัดเตรียมจัดซื้อ ภาพของผู้ใช้แรงกายทำอาหาร ภาพของพื้นที่วัดใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ภาพของประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหันหน้าเข้ารับความช่วยเหลือจากวัดและพระสงฆ์ไทยนี้ นับว่าเป็นประวัติศาสตร์ของชาวพุทธชาวโลกที่ได้พบเห็นน้ำใจ "บุคลากรในร่มผ้ากาสาวพัสตร์" ที่ได้กลายเป็นธงชัยแห่งการอยู่รอด การดำรงชีวิตของชาวบ้านและชาวไทยการให้ความช่วยเหลือประชาชนของพระสงฆ์ในวัดวาอารามต่าง ๆ อาจจะกลายเป็นข่าวผ่านสื่อสารมวลชนบ้างและไม่ผ่านสื่อสารมวลชนบ้าง กลายเป็นสุดยอดแห่งความปรารถนาที่เราได้พบเห็นถึงความห่วงใยซึ่งกันและกัน ดังคำโบราณที่ว่า "วัดพึ่งบ้าน และบ้านก็พึ่งวัด" สังคมไทยจึงอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจะเป็นกิจกรรมเล็กหรือใหญ่ น้อยหรือมากก็คือการเสียสละที่แท้จริง จาก "เหตุร้าย" ก็กลายเป็น "เหตุดี" จากคงจะย่ำแย่แต่กลับกลายเป็นอยู่ตัว จากคงจะไม่รอดแต่กลับรอดมาจนได้ นี่คือคุณค่าพระสงฆ์ไทยในยามวิกฤติของชาติและสังคม นอกจากนั้นคือการให้ข้อคิดคติเตือนใจ การให้ธรรมะเพื่อโน้มน้าวมิใช่ผู้คนคิดสั้นหรือเอาตัวรอดเพียงอย่างเดียวด้วยการ "ฆ่าตัวตาย" ก็สามารถฉุดรั้งมิให้เกิดสิ่งที่เลวร้ายได้ดี อีกระดับหนึ่ง รวมถึงพระสงฆ์เองก็รู้จักเอาตัวรอดผ่านพ้นมาได้จากการที่ "อาจจะติดเชื้อไวรัสโควิด–19" ก็ไม่เกิดขึ้นในวงการพระสงฆ์เองที่มีอยู่สามแสนกว่ารูปทั่วประเทศ ประเด็นสำคัญน่าสนใจ บางวัดยังมีความสามารถเปิดรับประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ด้วยการเปิดวัดให้ประชาชนที่ไม่มีเงิน ไม่มีอาชีพไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและมาจุนเจือครอบครัว ได้มาทำงานรับจ้างภายในวัด มีทั้งที่พัก ให้เรียบร้อย มีอาหารทั้งมื้อเช้า กลางวัน เย็นไว้บริการ รวมถึงมีเงินเป็นค่าตอบแทนแรงงานอีกด้วย จึงเป็นภาพที่น่าอนุโมทนา น่าส่งเสริม น่านำไปเป็น "ตัวอย่างที่ดี" ให้กับวัดอื่น ๆ ที่ต้องการเลียนแบบในสิ่งที่ดีงามในวงการพระพุทธศาสนา แต่วัดเช่นนั้นมิได้ช่วยเพียงทางกายเท่านั้น แต่ช่วย

ทางใจอีกด้วยโดยการรับผู้คนที่เคยได้รับความลำบากเหล่านั้นมาอยู่ภายในวัดแล้วโน้มน้าวให้มีพฤติกรรมเหมือนคนอยู่วัดคือ ห่างเหินบุหรี่ สุรา ของมึนเมา การพนัน ซึ่งเป็นอบายมุขที่นำชีวิตให้ตกต่ำ ตรงกันข้ามได้ปรับปรุงตนเองโดยขยันขันแข็งทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับผิดชอบ ไม่เป็นคนสามขี้คือ ขี้เกียจ ขี้ขโมย ขี้เมา เท่านี้ก็อยู่ได้ อยู่รอดอย่างแน่นอน นี่คือการใช้ธรรมะตามหลักธรรมคำสอนของพุทธองค์มาประยุกต์ใช้ในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ให้เป็นสังคมแห่งการเอื้ออาทรซึ่งกันและกันได้ การเผยแผ่ธรรมะก็คละเคล้าไปกับการทำกิจกรรมดังที่กล่าวมานี้อย่างได้ผล จึงขอให้ช่วยกันส่งเสริม สนับสนุนให้มีมากขึ้นในหลายวัดต่อไป

บทสรุป (Conclusion)

บทบาทด้านการปกครองวัดของเจ้าอาวาสในสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรน่า (COVID-19) พบว่า “น้ำใจ” ของประมุขสงฆ์ไทย มหาเถรสมาคมของชาวพุทธ รวมถึง พระสงฆ์ในประเทศไทย การสนับสนุนของชาวพุทธไทยได้กลายเป็นการจุนเจือ สร้างความศรัทธาให้กับชาวบ้านอย่างมีคุณค่าอเนกอนันต์สุดยากที่จะลืมลงได้ กลายเป็นประวัติศาสตร์ของการเกื้อหนุนกันในยามทุกข์ยาก กลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวพุทธและชาวไทยในการใช้ศาสนสถานและศาสนบุคคลช่วยเหลือจุนเจือกัน “ขอให้ทุกท่านได้อนุโมทนาความดีที่เราได้พบเห็น ขอจงชื่นชม ขอจงเกิดศรัทธาในพระสงฆ์ไทย และในพระพุทธศาสนากันให้มากกันเถิด สิ่งที่ดีในใจเราก็จะเกิดขึ้น ชีวิตเราก็จะดีขึ้น สังคมเราก็จะมีความสุขมากขึ้น” ทั้งนี้ ล้วนมาจาก “ผ้าเหลือง” นี่เองที่ได้คุ้มครองชาวไทยและชาวพุทธในยุคไวรัสโควิด-19 นี้ บทบาทให้ความช่วยเหลือชาวบ้านของพระสงฆ์ไทยจึงเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง สังคมไทย ชาติไทยอยู่ได้ด้วยพระศาสนาและรวมถึง “ศาสนาพุทธ” “ความดี” ทุกคนสามารถทำได้ วันไหน เวลาใด สถานที่ใดก็เกิดขึ้นได้ทั้งนั้น ไม่ต้องรอวันข้างหน้า ไม่ต้องรอชาติหน้า ทำกันวันนี้เลย สิ่งใดไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มากหรือน้อย มีคนเห็นหรือไม่มีคนเห็น ขอจงตั้งใจทำกันได้ทันที อย่างน้อยเรารู้ เราเห็น เรามีความสุข นี่คือบุญ นี่คือความสุข นี่คือประโยชน์ที่เกิดขึ้นในชีวิตเราและสังคมไทยเรา ประเทศไทยยังไม่สิ้นคนดี ขอจงทำความดีกันต่อไปและขอให้มีมากขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ พระสงฆ์ไทยเป็นผู้นำทางกันแล้ว พระสงฆ์ไทยเป็นแสงสว่างให้กับชาวบ้านและชาวพุทธกันแล้ว ขอจงสานต่อในสิ่งที่ดีเหล่านี้กันเถิด

เอกสารอ้างอิง (References)

งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). *หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). *ทฤษฎีสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิพนธ์ แจ้งเอี่ยม. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. ภูเก็ต: ภาคจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์.

ไพรัช เจียมบรรจง. (2523). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยาการพิมพ์.

สุรางค์ จันทน์เอม. (2520). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แพร่วิทยา.

สุพัตรา สุภาพ. (2522). *สังคมวิทยา.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

จีรพรรณ กาญจนะจิครา. (2540). *สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 15 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมจิต พฤกษะริตานนท์. (2563). บรรณาธิการแถลง. *วารสารบูรพาเวชสาร.* 7(1), 7-8.

สุรชัย โชคครรชิตไชย. (2563). โควิด-19: การระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทย ปลายปี 2563. *วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกันแห่งประเทศไทย.* 10(3), ง

ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2564). *น้ำใจพระสงฆ์ไทยยุคโควิด-19 ลามทุ่ง*. สืบค้น 2 สิงหาคม 2564, จาก https://www.thairath.co.th/news/local/1883812.

ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2564). วัด-พระสงฆ์ ไม่ทิ้งประชาชน. สืบค้น 3 สิงหาคม 2564, จาก https://www.thairath.co.th/news/local/1813531.

บทบาทการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชนของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยุคใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

The Role of Communication for the Development of the Organization and Community of the Administrators of the Sub-District Administrative Organization in the New Era With Digital Technology

ทนากร ศรีก๊อ[1] วิทยาธร ท่อแก้ว[2]

Thanakorn Sriko, Wittayatorn Tokaew

บทคัดย่อ (Abstract)

การปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อเข้าสู่ยุคการสื่อสารไร้พรมแดนขององค์กรต่างๆ ส่งผลให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลยุคใหม่ควรต้องพัฒนาบทบาทและทักษะความรู้ในการสื่อสารการพัฒนาองค์กรและชุมชนทั้งผ่านการสื่อสารทางตรง และทางอ้อมโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นสื่อกลางการถ่ายโอนความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ได้อย่างแพร่หลาย และมีความทันสมัย ในปัจจุบันองค์กรภาครัฐมักประสบปัญหาจากการสื่อสารข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนที่ไม่ทั่วถึง และบางครั้งข้อมูลข่าวสารมีความคลาดเคลื่อนและถูกบิดเบือนไปจากความจริง จนทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย และมีการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดต่อๆ กันบนสื่อสังคมออนไลน์ บทความนี้จึงได้นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการสื่อสารเพื่อบรรลุความสำเร็จขององค์กร องค์ประกอบ และภาวะผู้นำในการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชนในยุค 4.0 และการพิจารณาเลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน ซึ่งองค์ความรู้ที่นำเสนอนี้ จะช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการสื่อสารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น และยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่องค์กรและชุมชนอีกด้วย

คำสำคัญ (Keywords): บทบาทการสื่อสาร; ผู้บริหารองค์การ; เทคโนโลยีดิจิทัล

Abstract

The fast adapting towards the generation of communication without borders has affected the executive administrator in the sub district administrative organization. They should develop the roles and knowledge skills in communicating

---

Received: 2022-01-25 **Revised**: 2022-02-25 **Accepted**: 2022-03-21

[1] [2]สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก Major of Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Phitsanulok University. Corresponding Author e-mail: Thanakorn.s999@hotmail.com

to develop the organizations and communities via both direct ways and indirect ways which use the digital technologies for being the medium to widely and modernly transfer the knowledge to target people. Nowadays, most government organizations often suffer from incomprehensive communication to the people and the news has discrepancy and distortion from the facts. It makes damage to the government organizations and it is continuously shared on the social media. This article presented about the sub district administrative organization's roles and the administrator's responsibilities in communicating for achieving the organization's successful goals, the components and leaderships in communicating for developing the organizations and communities in the 4.0 generation, and considering to select the digital technologies for applying in the communication processes for developing the organizations and communities. These proposed knowledge will be guidelines for effectively developing the communication systems in the local government organizations and communities and it also help to promote the cooperate image of organizations and communities.

Keywords: The role of communication; Administrative Organization; Digital technology

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการสื่อสารเพื่อบรรลุความสำเร็จขององค์กร

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล

การปกครองท้องถิ่นของประเทศไทยในปัจจุบัน ดำเนินการตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 โดยมีรูปแบบการปกครอง 6 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2534) โดยองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิด และสามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่อยู่นอกเขตเทศบาล หรือในพื้นที่ชนบท (สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คะเนวัน, 2556)

หน้าที่ของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลในการสื่อสารเพื่อบรรลุความสำเร็จขององค์กร

ผู้บริหารของอบต. มีหน้าที่สำคัญที่จะต้องบริหารทรัพยากรขององค์กรและชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ มีความประหยัด และคุ้มค่า บนแนวคิดการบริหารปัจจัยที่สำคัญในองค์กร 4 M ได้แก่ 1) Man คือ การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้มากที่สุด 2) Money คือ การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด

และให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 3) Materials คือ การบริหารวัสดุในการดำเนินงาน ว่าจะทำอย่างไร้ให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยน์สูงสุด และ 4) Management คือ การบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ โดยผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีภาระหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานและควบคุมดูแลในในฝ่ายงานต่างๆ ขององค์กรเพื่อให้เกิดการเชื่อมประสานระหว่างฝ่ายงานเพื่อทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการที่ผลลัพธ์ของงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งการจัดการความขัดแย้งของบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้การบริหารงานใน อบต. เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ทั้งนี้สามาถจำแนกงานที่ อบต. จะต้องเข้ามามีหน้าที่ในการควบคุมดูแลและสร้างระบบการสื่อสารในองค์กรเพื่อให้การทำงานเชื่อมประสานกันเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพในภาพรวม ได้แก่ งานบุคคล (สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) งานการเงิน (กองคลัง) งานบริการอาคารและสถานที่ (กองช่าง) งานการดูแลสุขภาวะในชุมชน (กองสาธารณสุข) และงานการบริการทางการศึกษาและการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน (กองการศึกษา) จากภารกิจในการบริหารงานในฝ่ายต่างๆ ของอบต. ดังที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารอบต. ควรมีคุณลักษณะเป็นผู้สื่อสารที่ดีและมีทักษะในการใช้สื่อและช่องทางในการสื่อสารที่ทันสมัยไปยังบุคลากรในองค์กร รวมทั้งการสื่อสารไปยังภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแผนและแนวทางการพัฒนาของอบต.ที่มีต่อชุมชนนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ก็จะช่วยทำให้บทบาทหน้าที่และภารกิจของอบต. ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ จนนำไปสู่การพัฒนาองค์กรและชุมชนไปพร้อมกัน

ฝ่ายบริหารมีความสำคัญมากกว่าฝ่ายพนักงานระดับล่าง เนื่องจากผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ yndall Urwick & Luther Gulick (1937) ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จด้วย ด้วยหน้าที่ 7 ประการ (POSDCoRB) ดังนี้

P – Planning : การวางแผน ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดวางโครงสร้างของการทำงานรวมไปถึงการวางแผนการล่วงหน้าเพื่อเตรียมการ ไปจนถึงการวางแผนทำงานร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรต้องมีทักษะในการสื่อสารกับบุคลากรในฝ่ายต่างๆ ในองค์กร และประชาชนเพื่อรับทราบจุดเด่น จุดด้อย โอกาส และอุปสรรค รวมทั้งปัญหา (SWOT Analisys) และความต้องการในการนำมาใช้ในการวางแผน

O – Organizing : การจัดองค์กร ผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดโครงสร้าง ตำแหน่งอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนการกำหนดส่งงาน แบ่งงานทำอย่างเป็นระบบระเบียบ ดังนั้นผู้บริหารอาจต้องมีการสื่อสารกับบุคลากรในองค์กรในการมอบหมาย และติดตามงานอย่างต่อเนื่อง

S – Staffing : การจัดการเกี่ยวกับบุคคลากรในองค์กร ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดอัตรากำลัง การสรรหา การจัดตำแหน่ง การพัฒนา เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารอาจต้องไปสื่อสารกับทั้งบุคลากรใหม่ เพื่อเป็นตัวเชื่อมประสานกับบุคลกากรใหม่และเก่าให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งบางครั้งผู้บริหารอาจต้องเข้าไปสื่อสารเพื่อไกล่เกลี่ย/ลงโทษในกรณีที่เกิดความขัดแย้งกันระหว่างบุคลากรในองค์กร

D – Directing : การอำนวยการ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ ออกคำสั่ง ไปจนถึงการมอบหมายภารกิจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนภาวะการเป็นผู้นำ ดังนั้นผู้บริหารควรต้องมีเทคนิคในการสื่อสารที่ดีเพื่อให้การมอบหมายภารกิจแก่บุคลากรที่มีความสามารถตรงกับงาน อธิบายรายละเอียดงานที่มีความชัดเจนและตรงเป้าหมายและเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตอบวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งการสื่อสารควรมีเทคนิคในการโน้มน้าว และสร้างแรงจูงใจบูรณาการร่วมในการสื่อสารไปยังผู้รับสารให้เกิดการปฏิบัติตาม

Co – Co-ordinating : การประสานงานตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ให้การทำงานบรรลุเป้าหมายด้วยดี ผู้บริหารมีหน้าที่ในการประสานงานในแต่ละส่วนให้สอดคล้องกันด้วย เพื่อให้การทำงานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ได้กับบุคลากรในทุกฝ่ายงานในองค์กร เพื่อที่จะได้เชื่อมประสานความคิดและความร่วมมือเพื่อให้งานการพัฒนาองค์กรและชุมชนประสบผลสำเร็จ

R – Reporting : การรายงานการปฏิบัติงานตั้งแต่งานส่วนบุคคลไปจนถึงองค์กร ผู้บริหารควรรู้ถึงการทำงานของฝ่ายต่างๆ และควบคุมให้ดำเนินไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และสามารถตรวจสอบตลอดจนประเมินผลได้ ดังนั้นผู้บริหารควรรอบรู้ในการพัฒนาชุมชน และขอบเขตงานของแต่ละฝ่ายในอบต. เพื่อที่จะได้นำมาใช้วางแผน และสื่อสารเชิงสั่งการเพื่อให้ฝ่ายงานต่างๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

B – Budgeting :การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการประเมินงบประมาณ การจัดทำบัญชี การตรวจสอบด้านการเงิน ไปจนถึงการนำงบประมาณมาใช้อย่างคุ้มค่าที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลการบริหารการเงินและงบประมาณที่เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ทฤษฎีการบริหารงานองค์กร POSDCoRB ของ yndall Urwick & Luther Gulick ยังมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการธุรกิจ (Theory of Business Administration) ของ Henri Fayol (1949) ที่มีหลักการสำคัญอยู่ 5 ปัจจัยหลักที่เรียกว่า POCCC โดยมีองค์ประกอบที่เหมือนกัน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ P – Planning : การวางแผน O – Organizing : การจัดองค์กร และ C – Coordinating : การประสานงาน ส่วนองค์ประกอบ C – Commanding : การบังคับบัญชาหรือสั่งการ และ C – Controlling : การควบคุมของ Fayol จะมีรายละเอียดที่สอดคล้องและยุบรวมเป็น D – Directing ของ yndall Urwick & Luther Gulick ซึ่งทฤษฎีของทั้งสองนักวิชาการที่กล่าวมา สามารถนำมาใช้กำหนดภาระหน้าที่และสอดแทรกเทคนิคการสื่อสารตามภาระงานให้แก่ผู้บริหารอบต. ยุคใหม่ได้อย่างคลอบคลุมหน้าที่การบริหารงาน

องค์ประกอบ และภาวะผู้นำในการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชนในยุค 4.0

องค์ประกอบในการสื่อสารของอบต.ในยุค 4.0

ประเทศไทยยุค 4.0 เป็นยุคที่เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยในส่วนของภาครัฐควรต้องปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจและสังคมยุคดิจิทัล โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นภาครัฐที่มีสมรรถนะสูง (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) ทั้งนี้ อบต. ในยุค 4.0 จึงมีช่องทางให้ประชาชนได้เข้าถึงการบริการและรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้โดยสะดวกจากทุกสถานที่ และทุกเวลาโดยอาศัยข้อมูลดิจิทัลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้บทบาทและองค์ประกอบในการสื่อสารของผู้บริหารอบต. ควรต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพื่อให้มีความทันสมัยและดึงดูดใจผู้รับสาร โดยบทบาทหน้าที่ของผู้ส่งสารยุคใหม่ที่ควรปฏิบัติ/ใช้ในองค์กรและชุมชน ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของ Harold Lasswell (1948) จำแนกได้ 5 ประการ ดังนี้

ใคร (Who) เป็นผู้ส่งหรือทำการสื่อสาร ดังนั้นผู้บริหารอบต. ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ส่งสารที่ดี และควรมีการพัฒนา/เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์อยู่เสมอๆ อาจจะผ่านฝึกฝนด้วยตนเองจากการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง การฝึกอบรมพัฒนาทักษะจากบทเรียน/คอร์สออนไลนที่จัดขึ้นโดยองค์กร และการฝึกอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรที่มีความรู้ในฝ่ายนั้นๆ แบบตัวต่อตัวอย่างเข้มข้นก่อนที่จะทำสื่อสารข้อมูลต่างๆ นั้นออกไปสู่สาธารณชน (Kerry M.Cannity et.al, 2021) ทั้งนี้ผู้ส่งสารที่ดีควรมีคุณลักษณะ 5 ประการ ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีเจตนาแน่ชัดที่จะให้ผู้อื่นรับรู้จุดประสงค์ของตนในการส่งสาร แสดงความคิดเห็น หรือวิจารณ์ ฯลฯ 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสารที่ต้องการจะสื่อออกไปเป็นอย่างดี 3) เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีความน่าเชื่อถือ แคล่วคล่องเปิดเผยจริงใจ และมีความรับผิดชอบ ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร 4) เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจความพร้อมและความสามารถในการรับสารของผู้รับสาร และ 5) เป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสารที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้ฟัง และสภาพแวดล้อมในขณะนั้น

พูดอะไร ด้วยวัตถุประสงค์อะไร (Says what, with what purpose) ในอบต. มีงานสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องดูแล จำแนกได้ 5 งาน ได้แก่ งานบุคคล งานการเงิน งานบริการอาคารและสถานที่ งานการดูแลสุขภาวะในชุมชน และงานการบริการทางการศึกษาและการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน ดังนั้นเนื้อหาความรู้ในงานต่างๆ จะมีความหลากหลายในโครงสร้างข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล เพื่อการแลกเปลี่ยนและนำไปใช้ประโยชน์แตกต่างกัน เช่น ในกรณีการสื่อสารงานการเงินไปยังผู้รับบริการ/ประชาชนให้เกิดความชัดเจนและโปร่งใส ด้วยการแสดงเอกสาร/หลักฐานงบประมาณและการเบิกจ่ายจากทางราชการ และควรมีการสรุปเป็นรายงานข้อมูลสารเทศให้ประชาชนที่มีความสามารถในการรับรู้ที่ต่างกันเข้าใจด้วยแผนภาพ กราฟ หรืออินโฟกราฟิก เป็นต้น ซึ่งในการกำหนดเนื้อหาความรู้ส่งไปยังผู้รับสารจะต้องเน้นการให้ข้อมูลที่สามารถรับรู้และใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งหากดำเนินการตามวิธีการ

ดังกล่าวนี้ จะช่วยสร้างความชัดเจนและความเข้าใจในเรื่องราวที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารไปยังผู้รับ อีกทั้งสามารถช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในเชิงบวกของผู้รับสารได้ (Muhammad Zia-ur-Rehma et.al, 2021)

โดยใช้วิธีการและช่องทางใดในการสื่อสาร (By what means, in what channel) การพิจารณาเลือกใช้รูปแบบสื่อ และช่องทางในการสื่อสารไปยังผู้รับเป็นสิ่งสำคัญที่ควรต้องพิจารณาเลือกวิธีจากความสามารถทางสถิติปัญญา และข้อจำกัดทางร่างกายของผู้รับ เช่น การสื่อสารการพัฒนาชุมชนจากอบต.ไปยังผู้สูงอายุผ่านเสียงตามสายอาจเป็นข้อจำกัดกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางการได้ยิน รวมทั้งกลุ่มที่มีปัญหาความบกพร่องเฉพาะการมองเห็นในชุมชนก็ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ส่งมาในรูปแบบของเอกสาร แผ่นพับ และเว็บไซต์ที่มีการนำเสนอความรู้ที่ปราศจากเสียงบรรยาย โดยสามารถแบ่งสื่อ/ช่องทางในการสื่อสารออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้ 1) การสื่อสารทางเดียว (One-Way Communication) เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งต้องการสื่อสารเนื้อความแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่ได้ทราบหรือไม่สนใจการตอบสนองของผู้รับสารว่าจะเป็นอย่างไร เช่นการติดประกาศให้พนักงานทำสิ่งต่างๆ แล้วไม่ได้สนใจว่าพนักงานจะทราบและปฏิบัติตามหรือไม่ และการสื่อสารผ่านโทรทัศน์ วิทยุ หรือเสียงตามสายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสาร โดยไม่ได้เปิดโอกาสและช่องทางให้ผู้รับสารได้สอบถามหรือขอข้อมูลเพิ่มเติม 2) การสื่อสารระบบสองทาง (Two-way Communication) เป็นการติดต่อสื่อสารที่ผู้รับสาร มีการตอบสนอง และมีปฏิกิริยาป้อนกลับไปยังผู้ส่งสาร สามารถโต้ตอบ ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดกันได้ เช่น การจัดประชุมประชาชนผ่านเวทีที่จัดขึ้นในชุมชน ในการสื่อสารและขอความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนาของอบต. ทั้งนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สอบถามข้อสงสัยหรือขอข้อมูลเพิ่มเติมในระหว่างการสื่อสารได้ตลอดเวลา ทั้งนี้อาจรวมถึงการสร้างช่องทางการรับข้อร้องเรียนจากประชาชนผ่านทางระบบ Call center และแชทถามตอบที่มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาโดยตรงกับประชาชน และ 3) การสื่อสารแบบกึ่งสองทิศทาง (Half Duplex) เป็นทิศทางการสื่อสารข้อมูลแบบที่ข้อมูลสามารถส่งกลับกันได้ 2 ทิศทาง แต่จะ ไม่สามารถส่งพร้อมกันได้ โดยต้องผลัดกันส่งครั้งละทิศทางเท่านั้น เช่น การที่ผู้บริหารอบต.ใช้วิทยุสื่อสารแบบผลัดกันพูด สื่อสารกันในระหว่างการจัดกิจกรรมในอบต. และชุมชน ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมป้องกันโควิด 19 และการช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติต่างๆ ในพื้นที่ ๆ ที่ผู้ส่งสารอยู่ไม่ไกลกันมากนัก รวมทั้งผู้ส่งสารต้องมีการติดต่อกันตลอดเวลา ทั้งนี้การสื่อสารแบบ Half Duplex อาจรวมถึงการที่ผู้บริหารอบต.ใช้เว็บบอร์ดทางการของหน่วยงาน เป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้สอบถามข้อมูลข่าวสารต่างๆ อีกด้วย

ส่งไปยังใคร ในสถานการณ์อะไร (To whom, in what situation) ผู้ส่งสารต้องทราบว่าผู้รับเป็นกลุ่มใดบ้างเพื่อสามารถเลือกสรรเนื้อหาและวิธีการส่งให้เหมาะสมกับผู้รับ รวมทั้งการประเมินศักยภาพ/ความสามารถของผู้รับสารก็เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ส่งสารพึงกระทำก่อนเข้าสู่กระบวนการสื่อสาร ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จ คือ การกำหนดรูปแบบเนื้อหาและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมกับเป้าหมายของงานที่ต้องการจะสื่อความหมายไปยังผู้รับสารตามข้อมูลปัจจับพื้นที่ฐาน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ของผู้รับสารที่ได้สัมผัส

หรือคลุกคลีกับงานเฉพาะทางต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น ผู้บริหารอบต. หากต้องการเลือกสื่อสารกิจกรรมการดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนไปยังอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ที่มีประสบการณ์ทำงานมาในระยะเวลาพอสมควร การออกแบบความลุ่มลึก/ซับซ้อนของเนื้อหาความรู้ก็สามารถอยู่ในระดับที่มากกว่า การสื่อสารไปยังอสม.รุ่นใหม่ และผลจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสื่อสารของบุคคลที่มีข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ แตกต่างกัน พบว่า ส่วนใหญ่ระดับการรับรู้การสื่อสารจะไม่แตกต่างกัน ดังที่ นฤมล อมรรัตน์วิทยา และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2564) ได้ศึกษากระบวนการสื่อสารกับวัฒนธรรมองค์กร พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีความแตกต่างในส่วนของข้อมูลพื้นฐานมีประสิทธิภาพและการรับรู้ในการสื่อสารไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารเลือกที่จะใช้กระบวนการสื่อที่มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กร และใช้ความแตกต่างของบุคลากรโดยเฉพาะองค์กรที่มีบุคลากรจำนวนมากและต่างสาขาวิชาชีพ เพื่อนำมาใช้เป็นฐานในการปรับกระบวนการสื่อสารให้มีความเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม/บุคคลที่รับสาร

ได้ผลอย่างไรในปัจจุบัน และอนาคต (With what effect, immediate and long term ?) ผู้ส่งสาร นั่นคือ นายกอบต. ควรมีระบบการติดตามผลตอบกลับหลังจากที่ได้สื่อสารข้อมูลไปยังประชาชน จากการสังเกต การแสดงออกของประชาชน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือคงสภาพ วิธีการ เนื้อหาสาระของสารและการเลือกสื่อ ซึ่งจะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิผลดียิ่งขึ้น หรือพิจารณาว่าควรจะสื่อสารต่อไปหรือไม่เพียงใด ปฏิกิริยาตอบกลับนี้อาจจะแสดงออกทางสีหน้า การตั้งคำถาม การพูดโต้ตอบ หรือแสดงความคิดเห็นก็ได้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ปฏิกิริยาตอบกลับแบบทันทีทันใด (Immediate Feedback) จะเกิดขึ้นในการสื่อสารแบบที่ผู้ส่งสารหรือผู้รับสารสามารถเห็นหน้ากันได้ (Face to Face Communication) หรือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) และ 2) ปฏิกิริยาตอบกลับแบบช้าๆ (Delayed Feedback) ซึ่งเป็นลักษณะของการสื่อสารมวลชน และปฏิกิริยาตอบกลับมี 2 ลักษณะ คือ ปฏิกิริยาตอบกลับเชิงบวก (Positive) และปฏิกิริยาตอบกลับเชิงลบ (Negative) ในการสื่อสารนั้นปฏิกิริยาตอบกลับเชิงบวกมักจะก่อให้เกิดผลดี เพราะทำให้ผู้ส่งสารสามารถประเมินผลความสำเร็จของการสื่อสารได้ ส่วนปฏิกิริยาตอบกลับเชิงลบจะแจ้งให้ทราบว่าการสื่อสารนั้นผิดพลาด ล้มเหลว หรือบกพร่องอย่างไร

การสร้างภาวะผู้นำในการสื่อสารแก่ผู้บริหารยุคใหม่

ผู้บริหารอบต. ควรมีภาวะผู้นำในการสื่อสาร (Leadership in Communication) เพื่อช่วยกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กร และประชาชนในชุมชนได้ปฏิบัติงานและร่วมมือกันในการพัฒนาไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ควรมีการพัฒนาให้ผู้บริหารอบต.ให้มีคุณลักษณะเฉพาะด้านบุคลิกภาพ ภาวะอารมณ์และจิตใจ ความต้องการ แรงขับ และค่านิยมที่แตกต่างกับคนไม่เป็นผู้นำ โดยคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผลที่มักพบที่แตกต่างกันระหว่างผู้นำและไม่ใช่ผู้นำ ดังนี้

คุณลักษณะด้านบุคลิกทั่วไป ผู้บริหารอบต.ยุคใหม่ ควรปรับรูปลักษณ์ภายนอกของตนเองก่อนจะเข้าสู่กระบวนการสื่อสาร ด้วยการแต่งกายที่เรียบร้อย เหมาะสมกับตำแหน่ง วัย และสถานการณ์

คุณลักษณะด้านบุคลิกที่สัมพันธ์กับงาน ผู้บริหารอบต.ยุคใหม่ ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานแก่บุคลากรในองค์กร และประชาชนผู้มาขอรับบริการ มีการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร รวมทั้งเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรด้วยการคิดค้นนวัตกรรมและเทคโนโลยี และสื่อสารความรู้ความเข้าใจไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องในฝ่ายต่างๆ ให้มีความรู้และเข้าใจตาม และแสดงออกถึงการเป็นผู้นำที่จะสร้างการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีในกลุ่มบุคลากรที่ขาดความเข้าใจและรู้เท่าทันต่อสิ่งทันสมัยต่างๆ

บุคลิกลักษณะทางจิตใจ และทักษะทางปัญญา ผู้บริหารควรมีความมั่นคงทางอารมณ์ทนต่อความกดดันได้ ระงับอารมณ์โกรธได้อย่างรวดเร็ว ไม่หงุดหงิด และสามารถพูดโต้ตอบได้ฉลาด และเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีและติดตามข่าวสารใหม่ๆ อยู่เสมอ

คุณลักษณะทางสังคม ผู้บริหารควรสร้างการสื่อสารเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากองค์กรไปยังประชาชนที่มีความถูกต้องและไม่บิดเบือนความจริง และการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนต้องทราบข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง แล้วสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

แรงจูงใจในการทำงาน ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวจูงใจให้คนทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานได้ ใช้จิตวิทยาในการสื่อสารด้วยการสร้างแรงจูงใจด้วยความสนุก เป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจ และให้เกียรติ นอกจากนี้ตัวสารหรือข้อความที่ต้องการจะสื่อออกไปนั้นต้องกระชับ เข้าใจง่าย และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ เป็นข้อความในเชิงบวกเท่านั้น ลักษณะการพูดในเชิงการออกคำสั่ง การขู่บังคับ การพูดตัดพ้อ หรือการพูดเหน็บแนม ประชดประชัน เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงอย่างยิ่งในการสื่อสารภายในองค์กร (กมลชนก เชาว์แก้ว, 2562)

การพิจารณาเลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน

ชนิดของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้ในการสื่อสารข้อมูลในองค์กรและชุมชน

ผู้บริหารอบต. ควรได้รับการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital literacy หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แทปเลต โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานหรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะ Digital literacy จะคลอบคลุมใน 4 ส่วน ได้แก่ การใช้ (Use) ความเข้าใจ (Understand) การสร้าง (Create) และการเข้าถึง (Access) เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2564)

การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารในอบต. อย่างสอดคล้องกับกรอบการบริหารงาน และหน้าที่ของผู้บริหาร สามารถจำแนกตามชนิดของงานได้ 4 ชนิด ดังนี้

งานการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์แก่องค์กร

งานด้านนี้ ผู้บริหารอบต. สามารถประยุกต์ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบของการสร้างเพจและกลุ่มเพื่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และบุคลากรของอบต.เอง เช่น ข้อมูลแผนพัฒนา โครงการและกิจกรรมให้บริการต่อสังคม และการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มอาชีพในชุมชนที่จะสร้างการโปรโมตให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศที่เป็นเชิงบวกจะช่วยสื่อสารเพื่อบอกเล่าเรื่องราวดีๆ ในชุมชนเพื่อช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้แก่องค์กรได้ตลอดเวลาและเปิดให้ประชาชนได้เข้าถึงเรื่องราวอันน่าประทับใจของอบต.ได้อย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่

Social Networking หรือเครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคม (Social Community) เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันทั้งด้านธุรกิจ การเมือง การศึกษา เช่น Facebook, Line, Twitter และ Instagram

Online Video เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเนื้อหาที่นำเสนอในวิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามชมได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้ใช้สามารถเลือกชมเนื้อหาได้ตามความต้องการและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บวิดีโออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้จำนวนมากอีกด้วย เช่น Youtube, MSN และ Yahoo

Poto Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เน้นให้บริการฝากรูปภาพโดยผู้ใช้บริการสามารถอัพโหลดและดาวน์โหลดรูปภาพเพื่อนำมาใช้งานได้ ที่สำคัญนอกเหนือจากผู้ใช้บริการจะมีโอกาสแบ่งปันรูปภาพแล้ว ยังสามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อเสนอขายภาพที่ตนเองนำเข้าไปฝากได้อีกด้วย เช่น Flickr, Photobucket, Photoshop,Express และ Zooom

งานการสื่อสารเพื่อการจัดการองค์กร และการจัดการความรู้ในองค์กร

งานด้านนี้ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารในกามอบหมายงาน และแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานแต่ละฝ่ายให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ได้ตั้งไว้ รวมทั้งการสื่อสารและจัดการองค์ความรู้และนโยบายจากอบต. ไปยังชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และประเทืองปัญญา อันจะนำไปสู่การนำความรู้ที่ได้รับจากการสื่อสารไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ได้แก่

Line คือ แอปพลิเคชันให้บริการ Messaging รวมกับ Voice Over IP ทำให้ผู้ใช้สามารถสร้างกลุ่มแชต ส่งข้อความ ภาพ คลิปวิดีโอ หรือจะพูดคุยโทรศัพท์แบบเสียงก็ได้ โดยข้อมูลที่ถูกส่งขึ้นไปนั้นฟรีทั้งหมด ตอนนี้ LINE ใช้ได้ในระบบปฏิบัติการ iOS, Android, Windows Phone, PC และ BlackBerry ซึ่งฟีเจอร์ของ LINE ประกอบด้วย การส่งข้อความ, การสนทนาด้วยเสียง, การ

เปลี่ยนพื้นหลัง แบ็กกราวนด์หน้าห้องแชต การสนทนาแบบกลุ่ม Official LINE และการส่งสติ๊กเกอร์ เป็นต้น

E-Mail คือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ที่ใช้ในการรับ-ส่ง สื่อสารกันระหว่างบุคคล ซึ่งจะทำการรับ-ส่งผ่านเครือข่ายกลาง นั่นก็คือ อินเตอร์เน็ต (Internet) โดยการใช้งานเหมือนกับการส่งจดหมายผ่านไปรษณีย์ปกติ คือต้องทำการเขียนข้อความภายใน โดยมีชื่อของผู้ส่ง ชื่อของผู้รับ จากนั้นคลิกคำสั่งเพื่อส่งข้อความออกไปหาผู้รับ โดยทั้งชื่อผู้ส่ง และชื่อผู้รับจะต้องผ่านการลงทะเบียน ที่เรียกกันว่า E-mail Address หากกรณีเป็นข้อความที่ผู้รับไม่ได้อนุญาต ข้อความนั้นจะถูกเรียกว่า Spam

Wiki คือ ไซต์ที่ถูกออกแบบมาให้กลุ่มบุคคลสามารถรวบรวมและแชร์ความคิดได้อย่างรวดเร็วโดยการสร้างหน้าง่ายๆ และลิงก์หน้าเหล่านั้นเข้าด้วยกัน องค์กรของคุณสามารถใช้ Wiki เพื่อการใช้งานที่หลากหลายได้ ในขนาดใหญ่ คุณสามารถแชร์ข้อมูลปริมาณมากใน Wiki ระดับองค์กรได้ ในระดับที่เล็กลง คุณสามารถใช้ไซต์ทีมเป็น Wiki เพื่อรวบรวมและแชร์ความคิดเกี่ยวกับโครงการได้อย่างรวดเร็ว

eMeeting คือ ระบบบริหารการประชุม ที่มี Feature ในเรื่องของการเตรียมวาระ แจ้งวาระผ่าน E-Mail บันทึกและจัดเก็บเอกสาร บันทึกเนื้อหามติประชุม จัดการผู้เข้าร่วมประชุม สร้างรายงานการประชุม ตรวจสอบและรับรองการประชุม ค้นหาบันทึกการประชุมย้อนหลังได้อย่างง่ายดาย และสามารถแนบเอกสารประกอบการประชุมที่เกี่ยวข้องไปให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับทราบทั้งก่อนหลังการประชุม ผ่านทางหน้าจอคอมพิวเตอร์และทุกอุปกรณ์สื่อสารได้ ซึ่งในแต่ละองค์กรควรจะต้องมี Username ของทุกคนเป็นฐานข้อมูล โดยโปรแกรม eMeeting ที่นิยมนำมาใช้ในการสื่อสารในองค์กร ได้แก่ โปรแกรม Google meet, Zoom, และ MS Team เป็นต้น

งานการสื่อสารเพื่อสรุปผลการดำเนินงานขององค์กรออกสู่สาธารณชน

งานด้านนี้ ผู้บริหารอบต.จะใช้นำเสนอผลการดำเนินงานขององค์กรในภาพสรุปทั้งในรูปแบบกราฟ และแผนภาพอินโฟกราฟิกเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูลสารสนเทศที่ถูกประมวลผลทางสถิติ หรือได้รับการแปลความหมายจากข้อความและตัวเลขที่มีจำนวนและเข้าใจได้ยาก ไปเป็นข้อมูลแบบสรุปด้วยการรายงานข้อมูลเชิงรูปภาพกราฟิกแทน ทั้งนี้ เทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถนำมประยุกต์ใช้ ได้แก่

Microsoft Power Point สามารถสร้างงานในรูปของภาพนิ่ง และใส่เอฟเฟคเพื่อให้วัตถุต่างๆ ได้แก่ ตัวอักษร กราฟตาราง และรูปภาพ มีการเคลื่อนไหวอย่างมีชีวิตชีวา และสามารถแสดงไลด์ลงบนแผ่นกระดาษหรือเครื่องฉานข้ามศีรษะ หรือหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องฉาย

Microsoft Excel เป็นโปรแกรมหนึ่ง ที่อยู่ในชุด Microsoft Office มีจุดเด่นในด้าน การคำนวณเกี่ยวกับตัวเลข โดยการทำงานของโปรแกรมจะใช้ตารางตามแนวนอน (Row) และแนวตั้ง (Column) เป็นหลัก ซึ่งเรียกโปรแกรมในลักษณะนี้ว่าตารางทำการ (Spread Sheet) และสามารถนำข้อมูลในตารางมาสร้างกราฟนรูปแบบต่างๆ เพื่อนำเสนอรายงานเพื่อประกอบการตัดสินใจขององค์กรได้

3) Canva เป็นแอปพลิเคชันสาหรับสร้างสื่อการนาเสนอหลากหายรูปแบบ เช่น Presentation, Poster, Card, Resume, Certificate, Infographic เป็นต้น ซึ่ง Canva นั้นจะมีขนาดมาตรฐานให้เลือกหรือ ผู้ใช้สามารถกาหนดขนาดเองได้ Canva ใช้งานง่าย สวยงาม สามารถแบ่งปันให้แก่ผู้อื่นได้

วิธีการพิจารณาเลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน

ผู้บริหารอบต. จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเลือกใช้เลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน ที่มีความประหยัด คุ้มค่า และเหมาะสมกับระดับความสามารถของบุคลากรและประชาชนผู้รับข่าวสาร ซึ่งควรคำนึงถึงคุณลักษณะต่างๆ เพื่อเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารดังตารางที่ 1 โดยมีคำอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้บ่งบอกคุณลักษณะที่มีในเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ละชนิดได้แก่ / หมายถึง มีคุณลักษณะนี้ให้ใช้งาน, X หมายถึง ไม่มีคุณลักษณะนี้ให้ใช้งาน และ # มีคุณลักษณะนี้ให้ใช้งาน แต่มีข้อจำกัดบางอย่างให้คุณลักษณะนี้ใช้งานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 วิธีการพิจารณาเลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน

เทคโนโลยีดิจิทัล	**คุณลักษณะที่มี**					**การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด**
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
1.งานการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์แก่องค์กร						
1.1 Facebook	/	/	#	/	/	- เหมาะสมกับการใช้ประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ให้กับองค์ด้วยการสร้าง Contents และแบ่งปันต่อๆ กัน - เหมาะสมกับการสื่อสารในองค์กรที่ไม่เป็นทางการทางแชท

เทคโนโลยีดิจิทัล	**คุณลักษณะที่มี**					**การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด**
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
1.2 Line	/	/	/	/	/	เหมาะสมกับการสื่อสารที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในการมอบหมายงานภายในองค์กร/ชุมชน
1.3 Twitter	/	/	#	/	/	เช่นเดียวกับ Facebook แต่ Twitter จะมีกลุ่มผู้ใช้ในวงจำกัดและไม่แพร่หลายไปยังประชาชนทั่วไปเท่า Facebook
1.4 Instagram	/	/	#	/	/	เหมาะสมกับสื่อสารด้วยภาพถ่าย และมีเครื่องมือในการตกแต่งภาพเพื่อสร้างความสวยงามดึงดูดใจหลากหลายฟังก์ชัน
1.5 Youtube	/	/	#	/	X	- เหมาะสมกับการสื่อสารด้วยวีดีโอ และการแลกเปลี่ยนด้วยการ Comment ในคลิปวีดีโอต่างๆ ที่สนใจ - รองรับการสื่อสารแบบทางเดียว และแบบกึ่งสองทาง

เทคโนโลยีดิจิทัล	คุณลักษณะที่มี					การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
2. งานการสื่อสารเพื่อการจัดการองค์กร และการจัดการความรู้ในองค์กร						
2.1 Gmail/Google meet	/	/	/	/	/	เป็น eMeeting ที่เปิดให้ใช้งานฟรีในระดับบุคคล และองค์กรการศึกษา รวมทั้งโปรแกรมชุดของค่าย Google มาให้ใช้ในการสื่อสารและจัดการงานออฟฟิตด้วย เช่น Drive, Docs และ Sheet เป็นต้น
2.2 Zoom	#	/	/	/	/	เป็น eMeeting ที่เปิดให้ใช้แบบกึ่งฟรี (Shared ware) โดยมีการจำกัดผู้ใช้ในการเข้าสู่ห้องอบรมต่อครั้งสำหรับการใช้งานแบบฟรี
2.3 MS Team	X	/	/	/	/	เป็น eMeeting ที่เปิดให้ใช้งานที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายโดยองค์กรที่เปิดใช้ระบบ ซึ่งทำให้เกิดค่าใช้จ่ายผูกพันในการนำมาใช้ในการสื่อสาร

เทคโนโลยีดิจิทัล	**คุณลักษณะที่มี**					**การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด**
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
2.4 Wiki	/	/	#	/	X	เป็นเครื่องมือที่ใช้จัดการความรู้ในองค์กร (KMS : Knowledge management system) ที่เปิดให้ผู้ใช้ได้เข้าไปโพสความรู้ปรับปรุงและสืบค้นความรู้โดยกลุ่มเครือข่ายผู้รู้ในองค์กร/ชุมชนได้อย่างเสรี ผ่านสิทธิ์ที่ต้องทำการล็อกอินเข้าระบบก่อน
3. งานการสื่อสารเพื่อสรุปผลการดำเนินงานขององค์กรออกสู่สาธารณชน						
3.1 Microsoft Power Point	X	/	/	#	X	- ใช้ในการนำเสนอข้อมูลองค์กรและชุมชนในรูปแบบสไลด์ที่ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้สามารถแชร์ข้อมูลบนออนไลน์ให้ผู้ใช้เข้าถึงได้ผ่านการนำขึ้น Google drive หรือการทำลิ้งค์ให้เข้าถึงจาก Host ของเว็บไซต์ - เป็นโปรแกรมลิขสิทธิ์ของค่าย Microsoft

เทคโนโลยีดิจิทัล	**คุณลักษณะที่มี**					**การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด**
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
						และรองรับการสื่อสารทางเดียวเท่านั้น - สามารถใช้โปรแกรมฟรีของค่าย Google คือ Google slide แทนได้
3.2 Microsoft Excel	X	/	/	#	X	- ใช้ในการนำเสนอข้อมูลตัวเลข การคำนวณทางสถิติ การเงินและการบัญชีองค์กรและชุมชน ทั้งนี้สามารถแชร์ข้อมูลบนออนไลน์ให้ผู้ใช้เข้าถึงได้ผ่านการนำขึ้น Google drive หรือการทำลิ้งค์ให้เข้าถึงจาก Host ของเว็บไซต์ - เป็นโปรแกรมลิขสิทธิ์ของค่าย Microsoft และรองรับการสื่อสารทางเดียวเท่านั้น - สามารถใช้โปรแกรมฟรีของค่าย Google คือ Google sheet แทนได้
3.3 Canva	/	/	/	/	X	- ใช้ออกแบบแผนภาพอินโฟกราฟิกในการ

เทคโนโลยีดิจิทัล	**คุณลักษณะที่มี**					**การวิเคราะห์ความสามารถและข้อจำกัด**
	ใช้งานฟรี	รองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง	มีความปลอดภัยในการสื่อสาร	ติดตั้ง/ใช้งานง่าย	รองรับการสื่อสารแบบสองทาง	
						สื่อสารข้อมูลสาสนเทศต่างๆ ขององค์กร/ชุมชน ซึ่ง Canva มีฟังก์ชันในการตกแต่งภาพที่ใช้งานง่าย และผู้ใช้ที่มีพื้นฐานคอมพิวเตอร์น้อยก็สามารถใช้งานได้ด้วยตนเอง - ไม่ต้องติดตั้งโปรแกรมลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะ Canva เป็น Application ททที่ทำงานและให้บริการบนระบบคลาวด์คอมพิวติ้ง - ใช้โปรแกรมได้ทั้งบนคอมพิวเตอร์ และสมาร์ทโฟน และเปิดให้ผู้ใช้หลายคนเข้ามาช่วยกันสร้างสื่อในเวลาเดียวกันได้

บทสรุป (Conclusion)

ผู้บริหารอบต. ควรมีบทบาทในการสื่อสารกับฝ่ายต่างๆ 5 ฝ่ายงาน ได้แก่ งานบุคคล งานการเงิน งานบริการอาคารและสถานที่ งานการดูแลสุขภาวะในชุมชน และงานการบริการทางการศึกษาและการเสริมสร้างความรู้แก่ประชาชน ซึ่งการสื่อสารจะอยู่ในกรอบภาระงานของผู้บริหารตามทฤษฎี POSDCoRB และ POCCC ทั้งนี้ผู้บริหารควรมีเทคนิคในการจัดการองค์ประกอบการสื่อสาร 5 ส่วน ได้แก่ ผู้ส่งสาร เนื้อหาความรู้ ช่องทางการสื่อสาร ผู้รับสาร และผลตอบกลับจากการสื่อสาร โดยการใช้ภาวะผู้นำในการสื่อสารใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกทั่วไป ด้านบุคลิกที่สัมพันธ์กับงาน ด้านบุคลิกลักษณะทางจิตใจ และทักษะทางปัญญา ด้านคุณลักษณะทางสังคม และด้านแรงจูงใจในการทำงาน วิธีการพิจารณาเลือกเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการสื่อสารเพื่อพัฒนาองค์กรและชุมชน มีคุณลักษณะที่ควรพิจารณา 5 เกณฑ์ ได้แก่ การใช้งานฟรี การรองรับการสื่อสารไปยังผู้รับในวงกว้าง ความปลอดภัยในการสื่อสาร การติดตั้ง/ใช้งานได้ง่าย และการรองรับการสื่อสารแบบสองทาง

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลชนก เชาว์แก้ว. (2562). แรงจูงใจด้านการสื่อสารต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลต่อการรับรู้ของกลุ่มผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบริหารธุรกิจอุตสาหกรรม*. 1(2), 47–58.

สุรศักดิ์ วิเศษนคร และประชัน คะเนวัน. (2556). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5(2), 120–133.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2534). *พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534.* กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2564). *เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital literacy).* สืบค้น 11 ธันวาคม 2564, จาก https://www.ocsc.go.th/DLProject.

Harold D. Lasswell Reading: Lasswell, H.D. (1948). *The structure and function of communication in society', in Bryson, L. (ed.) The Communication of Ideas.* New York: Harper and Brothers.

Fayol, Henri. (1949). *General and Industrial Management*. London: Sir Isaac Pitman & Sons.

แนวทางพัฒนาผลิตภาพและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ
Approaches to Improving Productivity and Creating Sustainable Security Among Unskilled Workers

วังสวัณ กรทองสกล[1] สุริยะ ประภายสาธก[2] วิจิตรา ศรีสอน[3]
Wangsawan Kornthongsakol, Suriya Prapysatok, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

ประเทศไทยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ถึง 20 ปี มีการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการใช้กำลังคนด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ผู้ประกอบการและแรงงานจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างความพร้อมให้ทันต่อสถานการณ์ดังกล่าว รวมถึงตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปรับตัว นั่นก็คือ การพัฒนาศักยภาพแรงงานไทยเพื่อตอบสนองต่อนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งแรงงานถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยพัฒนาให้แรงงานมีผลิตภาพสูงและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐ ควรพัฒนาและสร้างความร่วมมือให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการในภาคการผลิตต่าง ๆ เพื่อสามารถผลิตบุคคลากรที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการ ระบบการศึกษาของไทยควรปรับเปลี่ยนให้ตอบรับทันกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และควรตั้ง มาตรฐานฝีมือแรงงานไร้ทักษะ ในแต่ละกลุ่มสาหกรรมว่าต้องการความสามารถเฉพาะทาง (Competencies) เพียงใด เพื่อนำไปสู่กรอบการพัฒนาสมรรถนะของแรงงานไร้ทักษะ ที่สามารถควบคุมคุณภาพและรับประกันคุณภาพของแรงงาน

คำสำคัญ (Keywords): ผลิตภาพ; ความมั่นคงอย่างยั่งยืน; แรงงานไร้ทักษะ

Abstract

Thailand has set a 20-year development strategy for the country. There are many reforms and changes in the labor market that require more technological

---

Received: 2021-06-21 **Revised**: 2021-09-07 **Accepted**: 2021-09-18

[1] หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, SuanSunandhaRajabhat University. Corresponding Author e-mail: wangsawan@hotmail.com

[2 3] วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, SuanSunandhaRajabhat University.

manpower. Entrepreneurs and workers need to adapt in order to be ready to cope with the changing conditions of innovation including responding to the Thailand 4.0 policy. The most important factors in entering Industry 4.0 is the development of Thai workers' potential in response to the Industry 4.0 policy, which labor is an important force in driving the country's economy. Guidelines for developing high-productivity workers and building sustainable security among unskilled workers Training should be encouraged on the skills the company needs and new skills needed. Thailand's education system should be adapted to meet the changing labor market demands. Models should be created to increase productivity of various informal workers and should promote cooperation mechanisms for the utilization of knowledge and connecting research in academia to more commercial work and create the ability to compete in all sectors of the economy.
Keywords: Productivity; Sustainable Security; Unskilled Labor

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยขณะนี้กำลังอยู่ในช่วงของการ “เปลี่ยนผ่าน” ทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง รวมถึงการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ถึง 20 ปี มีการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย โดยเน้นการเพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) บนพื้นฐานของการพัฒนาและใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม ที่ผสมผสานกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้อง เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างแท้จริง โดยที่ผ่านมาอุตสาหกรรมในประเทศไทยจะเป็นแบบการรับจ้างผลิต (OEM : Original Equipment Manufacturer) คือ ผู้รับจ้างผลิตสินค้าให้กับเจ้าของแบรนด์สินค้าต่าง ๆ หรือตามแบบที่ลูกค้ากำหนดโดยอาศัยประสิทธิภาพการผลิตที่มีต้นทุนต่ำจากการมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เป็นประโยชน์ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียเปรียบทั้งในเรื่องของค่าแรง การหาแรงงานเข้ามาในภาคอุตสาหกรรมซึ่งก็นับว่าหายากในทุกวัน โดยจะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจไทยกลับมาเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการใช้กำลังคนด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ผู้ประกอบการและคนทำงานจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างความพร้อมให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม ตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0

กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีแนวคิดที่ยกระดับอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต (New S -Curve) ที่เน้นอุตสาหกรรมศักยภาพ เช่น อุตสาหกรรมหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อากาศยาน อุตสาหกรรมการแพทย์ เป็นต้น เพื่อการออกแบบตอบโจทย์ความต้องการในตลาดทั่วไปและตลาดเฉพาะกลุ่ม มากกว่าการผลิตสินค้ารูปแบบเดียวในจำนวนมาก ทั้งนี้เครื่องมือหนึ่งที่ช่วยปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้สามารถรองรับอุตสาหกรรมอนาคตก็คือ การปรับอุตสาหกรรมในปัจจุบันให้เข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 เพื่อให้อุตสาหกรรมไทยหลุด

พ้นจากการเป็นอุตสาหกรรมแบบการรับจ้างผลิต โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 นั่นก็ คือ การพัฒนาศักยภาพแรงงานไทยเพื่อตอบสนองต่อนโยบายอุตสาหกรรม 4.0

แรงงานมีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยการผลิตและในขณะเดียวกันแรงงานก็เป็นทุนมนุษย์ที่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นได้ (Becker, 2009) ในงานวิจัยของเบคเกอร์และคณะ ได้อธิบายว่าแรงงานสามารถเรียนรู้องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะต่างๆ ของแรงงานซึ่งเป็นที่พึงประสงค์ในตลาดแรงงาน นอกจากนี้การจะได้มาซึ่งทุนมนุษย์ต้องมีการ “ลงทุน” ไม่ว่าจะในรูปทรัพยากรหรือในรูปของเวลา โดยแรงงานแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ แรงงานทักษะ แรงงานกึ่งทักษะ และแรงงานไร้ทักษะ (กระทรวงแรงงาน,2563) ซึ่งแรงงานถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยแต่เดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมต่อมามีการพัฒนามาสู่ยุคอุตสาหกรรมหนักที่เน้นการใช้แรงงานเข้มข้น จนถึงปัจจุบันในปี 2560 รัฐบาลได้มีการประกาศนโยบายแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) หรือนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศที่เคยขับเคลื่อนด้วยฐานแรงงานเข้มข้นในอุตสาหกรรมหนักไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเพื่อสร้างอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต และต้องการเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง โดยนวัตกรรมและเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในภาคเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ แรงงานถือได้ว่าเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญนอกเหนือจากปัจจัยต้นทุนและเทคโนโลยี ที่เป็นตัวกำหนดระดับศักยภาพของเศรษฐกิจไทย (Potential Growth) ตลอดจนความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะข้างหน้า (อาภาพร ผลมี, 2553)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เป็นผลกระทบมาจากนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาจจะส่งผลกระทบต่อรูปแบบการจ้างงาน เนื่องจากการที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต อาจทำให้มีการจ้างงานลดลงหรือคุณลักษณะปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงานแรงงานไร้ทักษะในยุคประเทศไทย 4.0 แรงงานที่ต้องการเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะผลกระทบต่อแรงงานไร้ทักษะที่มีสัดส่วนสูงที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 62 จากกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศไทย ซึ่งอาจจะถูกแทนที่ด้วยเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) โดยแรงงานไร้ทักษะ หมายถึง แรงงานไร้ ผู้ที่ทำงานโดยใช้กำลังกาย ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความชานาญ เพียงได้รับคำแนะนาบ้างเล็กน้อยก็ สามารถทำงานได้ เป็นงานที่สามารถเรียนรู้วิธีการทำงานในระยะเวลาอันสั้น และ ไม่จำเป็นต้องใช้วิจารณญาณหรือการตัดสินใจในการปฏิบัติงานมากนัก (กระทรวงแรงงาน, 2563)

ดังนั้น การพัฒนาอาชีพฝีมือแรงงานเป็นภารกิจอันสำคัญของชาติสำหรับประเทศกำลังกับเศรษฐกิจยุคโลกาวิวัฒน์ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้านและเกิดข้อจำกัดในการพัฒนาเศรษฐกิจทางด้านการค้า การลงทุน การบริการและเทคโนโลยี รวมถึงการเปลี่ยนกฎระเบียบการบริหารการจัดการใหม่ การเปลี่ยนแปลงกฎเน้นด้านสิทธิมนุษยชน การบริการการเคลื่อนย้ายทุนมนุษย์ให้มีความคล่องตัวมากขึ้น (วุฒิพันธ์ ตันติ

วงศ์, 2554) เพราะหากประชากรวัยแรงงานได้รับการพัฒนาฝีมือ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเพิ่มเติม การฝึกอบรมที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการทำงานตามกระแสเศรษฐกิจของประเทศ เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพแรงงาน ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การฝึกอบรมกับการเรียนรู้นั้นที่จะอยู่ในสังคมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถอย่างต่อเนื่อง สังคมความรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ เกิดทักษะความคิดและทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน จนมีความเชี่ยวชาญในการทำงานและสั่งสมเป็นประสบการณ์ในสายอาชีพนั้น (พยัต วุฒิรงค์, 2559)

ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวทางพัฒนาผลิตภาพและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะเพื่อตอบสนองนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับตลาดแรงงาน

นักเศรษฐศาสตร์แรงงานได้ให้คำจำกัดความคำว่า “แรงงาน” หรือที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Labour”ไว้ต่างกันหลายนัย ทั้งนี้สุดแล้วแต่ความมุ่งหมายของแต่ละคน โดยภาพรวมนั้นแรงงาน หมายถึงการกระทำของมนุษย์ที่ตั้งใจจะทำขึ้น โดยมุ่งหวังว่า การกระทำนั้นจะทำให้ตนได้รับสิ่งซึ่งบำบัดความต้องการของตนเองได้ จากคำจำกัดความทั้งหลาย “แรงงาน”จึงแยกพิจารณาออกได้เป็น 2 นัย (เงิน ศรีสุรักษ์, ม.ป.ป., หน้า 3-4) คือ

1. แรงงาน หมายถึง จำนวนบุคคลต่าง ๆ ที่ทำงานอยู่ในหน่วยธุรกิจหรือพร้อมที่จะทำงานอันประกอบด้วยบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น นายจ้าง ลูกจ้าง หรือกรรมกรผู้ทำงานเองโดยไม่มีลูกจ้างและอื่น ๆ บางพวกอาจจะได้รับค่าตอบแทนเป็นกำไรหรือดอกเบี้ย ฉะนั้น ตามความหมายนี้จึงหมายถึงบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ในกองแรงงาน (Labor Force) ทั้งหมด

2. แรงงาน หมายถึง กำลังของมนุษย์ (Human Effort) ไม่ว่ากำลังนั้นจะเป็นกำลังทางร่างกาย (Physical) หรือกำลังทางสมอง เพื่อปฏิบัติงานใด ๆ ให้ได้เศรษฐทรัพย์มาบำบัดความต้องการของตน การพิจารณาในด้านนี้จึงพิจารณาถึงคุณลักษณะ (Qualitative) ของคนงานเป็นสำคัญ

มาลัยรักษ์ ใจเย็น (2552) ได้กล่าวไว้ว่า แรงงาน หมายถึง กำลังกายและกำลังความคิดของมนุษย์ถือเป็นปัจจัยการผลิตชนิดหนึ่งรวมทั้งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจทั้งนี้ ไม่รวมถึงคนพิการคนวิกลจริต นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน นักบวช ผู้ต้องขัง และผู้ประกอบกิจการ ที่แสวงหาผลกำไร

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แรงงาน หมายถึง ความพยายามของมนุษย์หรือการออกแรง ในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและผู้ที่ดำเนินการจะได้รับค่าตอบแทน แรงงานมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการกระทำของมนุษย์ และส่วนที่ 2 จากผลของการกระทำก่อให้เกิดผลทางเศรษฐกิจในรูปของค่าตอบแทนหรือรายได้

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างงานมีการศึกษาในหลายประเด็นด้วยกัน โดยมุ่งเน้นไปที่การจ้างงานแรงงานไร้ทักษะ ซึ่งแรงงานไร้ทักษะคือแรงงานที่ทำงานในลักษณะที่ไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมากนัก เพียงแต่ทำตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายและไม่สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาหน้างานได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของเบคเกอร์และคณะ ระบุว่า แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตและเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุกระดับ ทั้งระดับส่วนย่อยของระบบเศรษฐกิจ และระดับมหภาคของประเทศ ถ้าแรงงานในภาคการผลิตต่าง ๆ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและศักยภาพสูงจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตและประสิทธิผลต่อการผลิตให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ (Becker, 2009)

แนวคิดความต้องการแรงงาน บุญเดิม พันรอบ (2553, หน้า 3 -10) ได้กล่าวไว้ว่าแต่ละองค์การมีความต้องการบุคลากร ซึ่งเป็นแรงงานสำคัญในกิจการ จำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเข้าใจอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) แรงงานซึ่งเป็น ปัจจัยการผลิตอย่างหนึ่ง การศึกษาอุปสงค์และอุปทานแรงงานเกี่ยวข้องกับพื้นฐานด้าน เศรษฐศาสตร์ด้านราคาอรรถประโยชน์ ปริมาณในตลาด สามารถทำนายการแข่งขันในตลาด ในทางเศรษฐศาสตร์ อุปสงค์และอุปทาน เป็นแบบจำลองพื้นฐานที่อธิบายความสัมพันธ์ของผู้ซื้อ และผู้ขายสินค้าในตลาดที่มีการแข่งขัน โดยถือว่าอุปสงค์และอุปทานเป็นตัวแปรที่กำหนดปริมาณ และราคาของสินค้าแต่ละชนิดในตลาด

อุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) เป็นรูปแบบทางเศรษฐศาสตร์ใช้สำหรับอธิบายการเปลี่ยนแปลงของราคาและจำนวนของสินค้าในตลาดที่มีการแข่งขัน ในทางเศรษฐศาสตร์จุลภาคเรื่องดังกล่าวเป็นหนึ่งในเรื่องพื้นฐานของแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่พบได้ทั่วไปเนื่องจากมักจะใช้เป็นส่วนประกอบพื้นฐานสำหรับแบบจำลองและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ชั้นสูง ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทานมีความสำคัญต่อการทำงานของระบบตลาดในฐานะที่อธิบายกลไกการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่เกิดขึ้น แต่สำนักนีโอคลาสสิกได้โต้แย้งว่าความสัมพันธ์ของอุปสงค์และอุปทานจะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขปกติที่เรียกว่า ดุลยภาพทั่วไป โดยอุปทานแรงงาน (Labor Supply) หมายถึง จำนวนแรงงานในตลาดแรงงานที่มีทักษะความรู้ความสามารถตามที่องค์การต้องการ อุปสงค์แรงงาน (Labor Demand) หมายถึง จำนวนแรงงานที่องค์การต้องการในอนาคต อุปสงค์แรงงานและอุปทานแรงงานเกี่ยวข้องกับการวางแผนกำลังคนหรือการวางแผนทรัพยากรมนุษย์

ตลาดแรงงาน (Labor Economics) คือ แหล่งที่นายจ้างและคนงานจะพบกันได้เพื่อจะได้ตกลงทำสัญญาเขาทำงานโดยนายจ้างได้รับบริการจากคนงาน และคนงานได้รับค่าจางเป็นผลตอบแทนจากการขายแรงงาน ถ้ามองในแง่วิชาการตลาดแรงงาน ก็คือ แหล่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์และอุปทานของแรงงานนั่นเอง ซึ่งทางด้านอุปสงค์ของแรงงานคือฝ่ายนายจ้างผู้ต้องการจ้างแรงงานและทางด้านอุปทานของแรงงานก็คือฝ่ายลูกจ้างหรือคนงานที่ต้องการเสนอขายแรงงานหรือหางานทำ ดังนั้น แหล่งที่เป็นตลาดแรงงาน ได้แก่ สำนักงานจัดหางาน แหล่งที่มีคนว่างงาน และแหล่งที่มี

งานว่าง เช่น โรงงาน บริษัทต่าง ๆ เป็นต้น ลักษณะของตลาดแรงงาน แตกต่างจากตลาดสินค้าและบริการอื่น ๆ คือ

1) ปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดเรื่องการทำงาน แรงงานไม่ใช่จะตกลงแลกเปลี่ยนซื้อขายแรงงานด้วยราคา (ค่าจ้าง) สูงอย่างเดียวเหมือนกับตลาดสินค้าและบริการ เพราะแรงงานเป็นสิ่งที่มีชีวิตจิตใจแรงงานเมื่อบางคนชอบทำงานใกล้บ้าน สะดวกสบายถึงแม้ว่าจะได้รับค่าจ้างต่ำก็ตาม แต่บางคนอาจจะเสนอขายได้ค่าจ้างสูง ดังนั้นค่าจ้างในแรงงานอย่างเดียวกันจึงอาจมีได้หลายระดับ

2) อัตราค่าจ้างในตลาดแรงงานไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยเหมือนราคาสินคาโดยทั่วไป กล่าวคือ อัตราค่าจ้างแรงงานที่ไม่มีสหภาพแรงงาน นายจ้างมักจะกำหนดอัตราคาจ้างไว้แน่นอนคงที่เพราะถ้าอัตราค่าจ้างเปลี่ยนแปลงเร็วเกินไปย่อมไม่เป็นผลดีแก่นายจ้างในด้านต้นทุนการผลิตและลูกจ้างจะรู้สึกวาภาวะการทำงานของเขาไม่มีเสถียรภาพ ทำให้เกิดปัญหาแรงงานย้ายเข้าออกจากงาน (problem of labor turnover)

3) การเคลื่อนย้ายแรงงาน (lack of mobility) เนื่องจากอัตราคาจางแรงงานในตลาดแรงงานมีหลายระดับไม่แน่นอนตายตัวเหมือนราคาสินค้าและบริการต่าง ๆ แรงงานที่มีความรู้ความสามารถอย่างเดียวกัน นายจ้างต่างคนอาจให้ค่าจ้างต่างกันได้และถึงแม้ว่านายจ้างผู้ซึ่งให้ค่าจ้างแก่ลูกจ้างสูงนั้น ก็ไม่อาจทำให้ลูกจ้างรายอื่นเคลื่อนย้ายไปทำงานกับนายจ้างคนนั้นเสมอไป เพราะลักษณะของงานอาจไม่มั่นคง หรือไม่มีตำแหน่งงานว่างพอ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ตลาดแรงงานเป็นตลาดที่มีความสมบูรณ์น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดชนิดอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลง ตลาดแรงงานมักปรับตัวได้ช้ากว่าตลาดอื่น ๆ เช่นเมื่อค่าจ้างสูงขึ้นการเสนอขายแรงงานอาจไม่เพิ่มขึ้นทันทีและในบางครั้งอาจลดลง เพราะแรงงานอาจพอใจพักผ่อนเพิ่มขึ้นได้ซึ่งผิดกับตลาดสินคาและบริการถ้าระดับราคาสินค้าสูงขึ้นในขณะที่ค่าใช้จ่ายในการผลิตไม่เปลี่ยนแปลงจำนวนสินค้าที่เสนอขายก็จะเพิ่มขึ้นค่อนข้างแน่นอน โดยตลาดแรงงานของประเทศไทยมีความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และทักษะและประสบการณ์ (Skill mismatch & Skill shortage) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) พบว่าประเทศไทยขาดแคลนแรงงานในทุกกลุ่มทั้งแรงงานไร้ฝีมือ กึ่งมีทักษะ และที่มีทักษะ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันอยู่ที่ร้อยละ 60 ของความต้องการของผู้ประกอบการ สะท้อนถึงลักษณะการแบ่งตลาดแรงงาน (Labour market segmentation) ตามการศึกษา ทักษะและประสบการณ์ที่ชัดเจน

แนวทางการพัฒนาทักษะของแรงงาน

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ข้อที่ 1 โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพของคนให้มีทักษะความรู้ และความสามารถในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ด้วยการพัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ มีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และส่งเสริม แรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2557) ทั้งนี้เนื่องจากการเติบโตอย่างก้าวกระโดด

ของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดความกังวลต่อผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะด้านแรงงาน ซึ่งหนึ่งในความท้าทายของประเทศไทยคือ การพัฒนากำลังคนด้านดิจิทัลเพื่อรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย การเข้าสู่ยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม 4.0 ของประเทศไทย ได้เร่งให้เกิดธุรกิจและอาชีพใหม่ ส่งผลให้คนทำงานในอนาคตจำเป็นต้องมีทักษะใหม่ด้วยเช่นกัน จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาทักษะแรงงาน ทั้งการ Reskill และ Upskill อย่างเร่งด่วน ให้แรงงานมี Future Skill เพื่อรองรับ Future work สอดรับกับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งเน้นพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดการจ้างงานที่มีคุณค่า และรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกำลังคนในอุตสาหกรรมการผลิต บริการที่จะถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

การจัดการศึกษาของภาครัฐโดยเฉพาะด้านอาชีวศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ในฐานะที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาที่มุ่งการผลิตบุคลากรโดยให้ความรู้ทางด้านและวิชาการและทักษะในการปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคตในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี(ปวช.และ ปวส.) ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานในระดับที่ธุรกิจภาคอุตสาหกรรมต้องการสูง ได้มีนโยบายในการจัดการศึกษา โดยการเพิ่มปริมาณผู้เรียนในสายอาชีพให้มากขึ้น ด้วยการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ ยกระดับคุณภาพของการจัดการมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพิ่มพูนทักษะประสบการณ์จากการเรียนในสถานที่จริงเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนให้มีสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามตำแหน่งงาน ให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานรวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ นอกจากนั้นคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นที่ต้องการขององค์กรธุรกิจที่เน้นทักษะวิชาชีพเบื้องต้นนั้นด้อยคุณภาพอีกด้วย (กระทรวงแรงงาน, 2559)

ในการนี้ ภาคอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงทิศทางและรูปแบบการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศเช่นกัน โดยการปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมด้วยการยกระดับผลิตภาพมาตรฐานการผลิต การสร้างนวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าโดยการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงหรือการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตโดยเป็นไปตามแนวทางการปฏิวัติอุตสาหกรรมคลื่นลูกที่ 4 (Industry 4.0) ซึ่งภาคอุตสาหกรรมจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมระบบนิเวศอุตสาหกรรมที่เหมาะสม และเตรียมความพร้อมด้านแรงงานให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถที่เท่าทันกับรูปแบบเทคโนโลยี/โครงสร้างการผลิตและลักษณะงานที่เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม ปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคอุตสาหกรรมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพยังมีมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งเป็นสถานการณ์เดียวกันที่ไทยต้องเผชิญเหมือนกับสิงคโปร์ รวมทั้งแรงงานมุ่งศึกษาในระดับอุดมศึกษามากขึ้น แรงงานภาคอุตสาหกรรมย้ายไปสู่ภาคบริการหรือประกอบอาชีพอื่นแทนภาคอุตสาหกรรม กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่มีปัญหาการขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ขาดทักษะฝีมือไม่สามารถจะทำงานได้ตรงตามที่คาดหวังได้หลักสูตรการศึกษา/วุฒิการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดแรงงานภาคอุตสาหกรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2558) รวมทั้งแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมีปัญหาช่องว่างทักษะ (Skill Gap) ระดับรุนแรง .(เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว, 2561) กล่าวคือ แรงงานมีทักษะ ในการทำงานไม่เพียงพอที่จะทำงานในความรับผิดชอบได้ตามความคาดหวังของนายจ้างหรือมีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งทักษะที่ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยในการทำงาน และความสามารถในการนำความรู้ที่เรียนมาไปใช้ในการทำงานจริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายของรัฐบาลที่จะขับเคลื่อนไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น

ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548)

มาตรฐานฝีมือแรงงาน หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการที่ใช้เป็นเกณฑ์วัดระดับฝีมือ ความรู้ความทักษะ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548) โดย ความรู้ เป็นเรื่องของบุคคล ซึ่งอาจจะเกิดมาจากประสบการณ์ การเรียนรู้ สารสนเทศ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือนำความรู้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้

2. ทักษะ (Skilled) เป็นการสะสมประสบการณ์ จนเกิดเป็นความชำนาญ มีความสามารถเพียงพอที่จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนดและเสร็จตามเวลาที่กำหนดไว้ (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548) ทักษะ คือ เป็นการสะสมประสบการณ์จนเกิดเป็นความชำนาญ มีความสามารถและประสิทธิภาพเพียงพอ ที่จะทำงานได้อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามข้อกำหนด และเสร็จตามเวลาที่กำหนด

3. ทัศนคติ (Attitude) เป็นจิตสานึกในการปฏิบัติงานที่ดี ตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน คำนึงถึงต้นทุนในการผลิตและการบริการ ที่เกิดจากการสูญเสียของวัสดุและอุปกรณ์ระหว่างการปฏิบัติงาน เป็นต้น (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548) ทัศนคติ คือ ความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทัศนะคติของคนเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ในอดีตของแต่ละคนที่ได้รับหลักการมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2548)

มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน 2545 มีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานทำหน้าที่บริหารและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ดำเนินการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในแต่ละสาขาอาชีพขึ้น เพื่อใช้ทดสอบประเมินศักยภาพ

ความรู้ ความสามารถ และ ทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพ ปัจจุบันแบ่งโครงสร้างมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ 1 ระดับ 2 และระดับ 3

ระดับ 1 หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือและความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานที่ต้องมีหัวหน้างานช่วยให้คำแนะนำหรือช่วยตัดสินใจในเรื่องสำคัญเมื่อจำเป็น

ระดับ 2 หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือระดับกลางมีความรู้ความสามารถการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ได้ดีและมีประสบการณ์ในการทำงานสามารถให้คำแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีคุณภาพงานสูง

ระดับ 3 หมายถึง ผู้ที่มีฝีมือระดับสูงสามารถวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหารู้ขั้นตอนกระบวนการของงานเป็นอย่างดีสามารถช่วยแนะนำงานฝีมือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ดีสามารถใช้หนังสือคู่มือนำความรู้และความสามารถมาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีใหม่ได้โดยเฉพาะการตัดสินใจและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นมา ทิศทางการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทุกด้าน จึงทำให้มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในปริมาณมากเพื่อผลิตสินค้าให้ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเหลือน้อยลงจนใกล้จะหมดไปหรืออยู่ในสภาพที่เสื่อมโทรมลง จนไม่สามารถสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นอย่างไร้ขีดจำกัด แม้ว่าปรากฏการณ์การพัฒนาดังกล่าวจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้า แต่ในขณะเดียวกันได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมนุษย์ เกิดความเสื่อมโทรมด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณภาพชีวิตของมนุษย์ถูกบั่นทอนลงเรื่อย ๆ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่ไม่เหมาะสม ส่งผลให้สังคมโลกต้องตกอยู่ในภาวะสังคมมีปัญหา และการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน จากสภาพปัญหาที่หลายประเทศทั่วโลกประสบกับภาวะความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาดังกล่าว ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทั่วโลกต่างแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่คำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกด้านอย่างสมดุล เพื่อก่อให้เกิดระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้สังคมที่ดีมนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ดีกินดีควบคู่กันไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพเดิมและดีขึ้นอย่างยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development) นั้น เป็นคำที่ใช้กันมากในการพัฒนาประเทศ มีการให้คำนิยามแตกต่างกันไปตามการแปลความของประเทศต่างๆ และได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development [WCED], 1990) หรือที่เรียกในอีกนามหนึ่งว่า คณะกรรมาธิการบรันท์แลนด์ (Brundtland Commission) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ “การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ลดทอนความสามารถของคนรุ่นต่อมาที่จะตอบสนองความต้องการของพวกเขา” (Sustainable development is

development which meets the needs current generations without compromising the ability of future generations to meet their own needs) ทั้งนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสังคมที่เป็น สังคมธรรมรัฐ มีระบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีประชาชนรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า โดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นฐานในการผลิตเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Brundtland commission, 1987) นอกจากนี้ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ยังเสนอเพิ่มเติมว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนควรตั้งอยู่บนรากฐานทางวัฒนธรรมที่ยึดถือคุณค่าของความเป็นมนุษย์ด้วย (UNESCO, 2005)

Brown (1984 อ้างถึงใน Yomi Noibai, 1991) กล่าวถึง ความยั่งยืนเป็นความติดเชิงนิเวศวิทยาร่วมกับนัยทางเศรษฐกิจ นั่นคือ ความเจริญเติบโตและการกินดีอยู่ดีของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพื้นฐานด้านทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งเสริมสนับสนุนระบบการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคมที่ยั่งยืน (Sustainable society) ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดระบบเศรษฐกิจและระบบสังคมที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบการส่งเสริมสนับสนุนชีวิตได้รับการดูแลธำรงรักษาไว้

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2549) กล่าวว่า แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวความคิดที่ประนีประนอมระหว่างกลุ่มที่นิยมการพัฒนากับกลุ่มที่นิยมสิ่งแวดล้อม ทั้งโลกที่ร่ำรวยและโลกที่ยากจน ต่างก็มีความพึงพอใจในแนวคิดนี้เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ทำให้การพัฒนาและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ไปด้วยกันได้กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่ไม่ได้ปฏิเสธความเจริญก้าวหน้าและมองว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่จำเป็น และสามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการทำลายสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนยัง หมายถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาที่นำเอาทรัพยากรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติมนุษย์ การเงิน และทรัพยากรกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดีและความสุขสมบูรณ์ การพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยสรุปแล้วคือการพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศและจากการปรับตัวให้รับกับการแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจการค้าและการเปลี่ยนแปลลงของสังคมเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์ “ทุนมนุษย์” ในความหมายใหม่ได้เปิด แนวคิดในการพัฒนาบุคคลภายในองค์กรให้เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันและเป็นภูมิคุ้มกันผลกระทบทั้งหลายที่มาจากภายนอกองค์กร ดังนั้น การที่องค์กรจะจัดการหรือหาวิธีการหรือหาวิธีการที่ให้คนแต่ละคนในองค์กรใช้ศักยภาพ หรือ ความรู้ความสามารถที่มีมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้นั้นจึงต้องมีความเข้าใจในคุณสมบัติของทรัพยากรบุคคลที่มีความแตกต่างจากทรัพยากรอื่นๆ

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ดำเนินไปโดยคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการในอนาคต เป็นดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ ทุกมิติรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นการพัฒนาที่ไม่ปฏิเสธระบบ

เทคโนโลยีเพียงแต่ต้องคำนึงว่าเทคโนโลยีที่นำมาใช้นั้นเป็นไปในทางสร้างสรรค์หรือทำลาย เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์รวมในเชิงบูรณาการ โดยพิจารณาผลเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และจากการปรับตัวให้รับกับการแข่งขันอย่างรุนแรงแบบโลกาภิวัตน์ องค์กรจะจัดการหรือหาวิธีการหรือหาวิธีการที่ให้คนแต่ละคนในองค์กรใช้ ศักยภาพ หรือ ความรู้ความสามารถที่มีมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

แนวทางพัฒนาผลิตภาพและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ

การบริหารองค์กรท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันนั้นมีความซับซ้อนและท้าทายมากขึ้นองค์กรต่างๆ ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้นในทุกมิติ และได้เริ่มให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น และถือเป็นทุนสำคัญขององค์กรในการสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงานดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงได้ถูกเพิ่มบทบาทและความสำคัญมากยิ่งขึ้นกลายเป็นแนวคิดใหม่ที่เรียกว่า “ทุนมนุษย์” หรือ “Human Capital” ประกอบกับการพัฒนาที่ยั่งยืนยัง ได้ถูกนำมาใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา โดยการนำเอาทรัพยากรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติมนุษย์ การเงิน และทรัพยากรกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดีและความสุขสมบูรณ์ ดังนั้น แนวทางการพัฒนากำลังคนทั้งในส่วนของแรงงานเดิมจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีผลิตภาพสูงและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ ควรมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่บริษัทต้องการ และทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นแรงงานจึงต้องมีความยืดหยุ่นสูงปรับตัวได้ง่าย เรียนรู้ต่อเนื่อง มีวินัยและคุณธรรม สำหรับการเตรียมแรงงานในอนาคต

2. ระบบการศึกษาของไทยควรปรับเปลี่ยนให้ตอบรับทันกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป สร้างคนที่สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้ในโลกไร้พรมแดนที่การเข้าถึงความรู้มีข้อจำกัดน้อยลง

3. ในส่วนของแรงงานนอกระบบซึ่งถือว่ามีความยืดหยุ่นค่อนข้างมากอยู่แล้ว ควรสร้างรูปแบบเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานนอกระบบที่หลากหลายให้ตลาดแรงงานนอกระบบทำหน้าที่ช่วยพยุงและดูดซับแรงงานในช่วงที่เศรษฐกิจชะลอตัว เป็นตลาดแรงงานที่มีอิสระทางเลือกที่มีศักยภาพและเป็นธุรกิจ Start-up ที่เข้มแข็ง เช่น Stakeholders ควรจัดตั้งศูนย์ One Stop Service ให้ความรู้เทคโนโลยี เงินทุน รวมถึงสร้างเครือข่ายสำหรับแรงงานที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระรวมทั้งธุรกิจ SME

4. ด้านการพัฒนาทุน เราควรส่งเสริมกลไกความร่วมมือการใช้ประโยชน์ขององค์ความรู้และเชื่อมต่องานวิจัยในสถาบันการศึกษาสู่งานเชิงพาณิชย์ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความสามารถในการ

แข่งขันกระจายไปในทุกภาคส่วนเศรษฐกิจ โดยไม่ทิ้งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไว้ข้างหลัง โดยเน้น Sector ที่มีการจ้างงานสูง

บทสรุป (Conclusion)

จากนโยบายการพัฒนาแรงงานที่ผ่านมาตลอด 20 ปีให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน โดยมีการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มากมาย เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างแท้จริง โดยที่ผ่านมาอุตสาหกรรมในประเทศไทยจะเป็นแบบการรับจ้างผลิต โดยจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจไทยกลับมาเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการใช้กำลังคนด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ผู้ประกอบการและคนทำงานจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อสร้างความพร้อมให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรม ตอบสนองนโยบายไทยแลนด์ 4.0 กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้มีแนวคิดที่ยกระดับอุตสาหกรรมไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต (New S -Curve) ที่เน้นอุตสาหกรรมศักยภาพ โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการเข้าสู่อุตสาหกรรม 4.0 นั่นก็ คือ การพัฒนาศักยภาพแรงงานไทยเพื่อตอบสนองต่อนโยบายอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งแรงงานถือเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาอาชีพฝีมือแรงงานเป็นภารกิจอันสำคัญของชาติสำหรับประเทศกำลังกับเศรษฐกิจยุคโลกาวิวัฒน์ โดยการพัฒนาที่ดำเนินไปต้องคำนึงถึงขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่ส่งผลเสียต่อความต้องการในอนาคต เป็นดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งอื่น ๆ ทุกมิติรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แนวทางการพัฒนากำลังคนทั้งในส่วนของแรงงานเดิมจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีผลิตภาพสูงและการสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืนในกลุ่มแรงงานไร้ทักษะ ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่บริษัทต้องการ และทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็น ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ ควรพัฒนาและสร้างความร่วมมือให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอบรม สถาบันเฉพาะทาง และสถานประกอบการในภาคการผลิตต่าง ๆ เพื่อสามารถผลิตบุคคลากรที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการ ระบบการศึกษาของไทยควรปรับเปลี่ยนให้ตอบรับทันกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป และควรตั้ง มาตรฐานฝีมือแรงงานไร้ทักษะในแต่ละกลุ่มสาหกรรมว่าต้องการความสามารถเฉพาะทาง (Competencies) เพียงใด เพื่อนำไปสู่กรอบการพัฒนาสมรรถนะของแรงงานไร้ทักษะ ที่สามารถควบคุมคุณภาพและรับประกันคุณภาพของแรงงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงแรงงาน. (2563). *สถิติแรงงานประจำปี 2562*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.

เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2561). *ทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตของพนักงานเครือโรงแรมไทยในเขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ : ศูนย์บริการวิจัย และวารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

บุญเดิม พันรอบ (2553). *แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการ*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2564, จาก https://panrob.com/img/doc/208121-2553-00-02-historyandidea.pdf?.

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2549). *วิถีใหม่แห่งการพัฒนา : วิธีวิทยาศึกษาสังคมไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พยัต วุฒิรงค์. (2559). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในทศวรรษหน้า: HR in the next decade.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2557). *เศรษฐกิจสร้างสรรค์กับการพัฒนาประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

มาลัยรักษ์ ใจเย็น. (2552). *การพยากรณ์ขนาดแรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2551-2560*. สืบค้น 14 มถุนายน 2564, จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/KU.the.2009.145.

วสุธร ตันวัฒนกุล. (2549). *การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development).* สืบค้น 12 มิถุนายน 2564, จาก https://www.ph.buu.ac.th/pdf/vasutorn/develop_old.pdf.

วุฒิพันธ์ ตันติวงศ์. (2554). *การประมาณการแนวโน้มกำลังแรงงานในอนาคตจำแนกตามช่วงอายุ.* กรุงเทพฯ : กองวิจัยตลาดแรงงาน.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2558). *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการภาคอุตสาหกรรม ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *กำลังแรงงานรวม (อายุ 15 ปีขึ้นไป) จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2544 – 2559*. สืบค้น 13 มิถุนายน 2564, จาก http://social.nesdb.go.th/.

Becker, G. (2009*). Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special Reference to Education.* Chicago: The University of Chicago Press

Brown. (1984). *Cognitive Monitoring in Reading*. Newark: Delaware InternationalReading Association.

UNESCO. (2005). *Educating for creativity: bringing the arts and culture into Asian education.* Bangkok: UNESCO, 2005.

Yomi Noibai. (1991). *Environmental education for sustainable development: Synthesis of world environment day.* Glasgow: Jordanhill College.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน
Context Based Learning

อิชยา กองไชย[1]
Itchaya Kongchai

บทคัดย่อ (Abstract)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานหรือ Context Based Learning คือการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียน เรียนรู้จากสถานการณ์จริงที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากบริบทและสถานที่จริงและเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน Context Based Learning ซึ่งยังสามารถช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะเป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวซึ่งจะทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานจึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้

คำสำคัญ (Keywords): บริบทเป็นฐาน

Abstract

Context Based Learning is teaching management that support student in real situations and Context Based Learning can develop student in daily life. Context Based Learning can help student connect knowledge in daily life because student can learn from close their life so Context Based Learning is important and can develop student.

Keyword: Context Based Learning

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หรือ Context Based Learning คือการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เชื่อมโยงความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการจัดสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใน ชีวิตประจำวันของผู้เรียนการจัดการเรียนสอน นอกจากนี้นักวิชาหารหลายท่านยังได้ให้ความหมายของการใช้บริบทเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

Received: 2020-11-23 **Revised**: 2021-09-26 **Accepted**: 2021-09-27

[1] เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม Administrative Officer,Faculty of Education,Nakhonpanom University. Corresponding Author e-mail: alicekong31@outlook.com

บพิธ กิจมี (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context based learning) หมายถึง การเรียนการสอนที่เน้นภาพรวมของ สิ่งแวดล้อมให้เกิดการเรียนรู้ โดยการใช้บริบทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะถูกปลูกฝังการเรียนรู้โดยเน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม และมีครูเป็นผู้ที่คอย กระตุ้นชี้แนะ นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานจะเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ นักเรียนมีความรู้สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้ และจะส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

จินดา พราหมณ์ชู (2553) ได้กล่าวถึงความหมายของ การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง การเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การดำรงชีวิต และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานเป็นรูปแบบ การเรียนรู้ที่นำเอาบริบท ซึ่งเป็นสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และโรงเรียน มาเป็นสื่อการสอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

Julia B. Akers (1999) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ บริบทเป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ตามบริบทที่มีหลายด้านและครอบคลุม บทบาทของ ผู้สอนและผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมในชีวิตจริงทั้งภายในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการเชื่อมต่อและเข้าใจบทเรียน แล้วนำไปใช้กับชีวิตของตัวเอง ผู้เรียนมีการ แลกเปลี่ยนข้อมูลกัน ได้เรียนรู้คุณค่าของการทำงานเป็นกลุ่ม และได้พึ่งพาอาศัยกัน นอกจากนั้นการเรียนการสอนยังให้ความสำคัญของผู้เรียน โดยรูปแบบการเรียนการสอน เกิดจากความต้องการของผู้เรียน และนำมาใช้ในการวางแผนในกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีแรงกระตุ้นมีความสนใจมากขึ้น

Matthew Clifford and Marica Wilson (2000) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนโดย ประยุกต์จากพื้นฐานของประสบการณ์เดิมจากชีวิตประจำวันในครอบครัวเรียนรู้ด้วย กิจกรรมกลุ่ม และการทำงาน เพื่อนำไปสู่การได้มาซึ่งความรู้ การเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลาย กระบวนการเน้นการเรียนรู้โดยแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถ ควบคุมการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้ โดยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มและมีการประเมินผลตามสภาพจริง

Elaine B. Johnson (2006) ได้กล่าวถึงความหมายของ การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง การเรียนรู้แบบองค์รวมที่มีส่วนต่าง ๆ ที่มี ความสัมพันธ์มากกว่าหนึ่งวิธีการที่จะประกอบให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความหมาย ด้านวิชาการจากบริบทของผู้เรียน สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เป็นการค้นคว้าหาความรู้ ความหมายที่แท้จริง จากการทำกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การร่วมมือกันแก้ปัญหา การเสนอความคิดร่วมกับการวิจารณ์จากความคิดสร้างสรรค์ การเข้ารับการฝึกอบรมและการเรียนรู้จากประสบการณ์ดังเดิม

Khumalo L. T. N. (2009) ได้กล่าวถึงความหมายของ การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนโดยผู้สอนจะต้องทำหน้าที่หลายด้านเช่น เป็นผู้จัดการใน

กระบวนการผู้บริหาร นักวิชาการ นักวิจัยด้านการเรียนการสอน นักออกแบบโปรแกรม ผู้ไกล่เกลี่ยด้านความถูกต้องของเนื้อหา ผู้คอย อำนวยความสะดวกในการจัดหาแหล่งการเรียนรู้ และเป็นผู้ประเมินตามสภาพจริงของ การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความรู้ตามมาตรฐานของการเรียนรู้

Trimmer, W., Laracy K. and Love-GrayM. (2009) ได้กล่าวถึง ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หมายถึง การเรียนการสอนโดยใช้บริบท เป็นฐานเป็นทางเลือกทางหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนแทนวิธีแบบบรรยาย ให้ผู้เรียนจดบันทึก โดยการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานได้เปลี่ยนแปลงมาจากการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) เนื่องคำว่าปัญหา(Problem) เป็นคำที่ไม่ดี โดยเริ่มต้นของจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานได้เริ่มต้นมาจากการศึกษาทางด้านการดูแลสุขภาพจากประเทศแคนาดา ในปี ค.ศ. 1960 ของมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาหรับนักศึกษาแพทย์ก่อนที่จะออกปฏิบัติงาน ผู้เรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การคุยกันนำไปสู่การตั้งสมมติฐานของการเรียนรู้ การสำรวจความสนใจและความต้องการของผู้เรียน จากนั้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ ด้วยการแก้ปัญหาด้วยกระบวนการกลุ่มและการทำงานควบคู่กันจากความหมายข้างต้นทั้งหมด

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานหรือ Context Based Learningคือการจัดกาเรียนการสอนที่ใช้สถานณ์จริงในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ได้ และยังสามารถแก้ปัญหาการทำงานกลุ่ม และยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมสังคมและวัฒนธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนค้นคว้าหาความหมายที่แท้จริง จากการทำกิจกรรมในชีวิตจริง อีกทั้งยังกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน หรือ Context Based Learningผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การสำนวจและความต้องการความสนใจของตนเอง ช่วยกันแก้ปัญหาในกระบวนการกลุ่มและเป็นการช่วยให้ผู้สอนเห็นความสำคัญของผู้เรียน เพราะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเน้นที่ความสนใจของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีในชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดกระบวนการคิด และเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและการพัฒนารูปแบบของขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน ดังนี้

(บพิจกิจมี, 2551; จินดา พราหมณ์ชู, 2553; ศักดิ์ชาย ขวัญสิน, 2553)

1. ขั้นกำหนดสถานการณ์

ผู้สอนกำหนดสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนสนใจ ให้ผู้เรียนได้นึกคิดและอภิปรายเกี่ยวกับ สถานการณ์ รวมถึงให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหาและคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอภิปรายร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสมาชิกภายในกลุ่มควรมีความหลากหลาย เช่น คละความสามารถในการเรียนรู้ให้ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ผู้เรียนเป็นผู้

กำหนดในสิ่งที่เขา อยากเรียนรู้ที่มีอยู่ในบริบทพื้นฐานการวิเคราะห์ร่วมกัน ผู้เรียนแสดงความคิดแลกเปลี่ยน อภิปรายร่วมกัน เพื่อแสดงถึงความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้ผู้เรียนได้ถกเถียงและแลกเปลี่ยนความรู้ กันภายในกลุ่มและร่วมมือกันตั้งเป้าหมายพัฒนากลยุทธ์ในการเข้าถึงเป้าหมาย

2. ขั้นลงมือปฏิบัติงาน

ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้ ศึกษาหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดในสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนค้นพบความรู้หรือแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ใน

ขั้นที่ 1 ซึ่งรวมถึงการค้นหาข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกชั้นเรียน เช่น ใบความรู้หนังสือเรียน เอกสาร ตำรา วรรณกรรม และการปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งใน

ขั้นตอนที่ 2 นี้ผู้เรียนจะระบุถึงความแตกต่างในความเชื่อและสมมติฐานของตนเอง การใช้คำถาม ทำไม อะไร อย่างไร เพื่อเป็นการหาแนวทางของการได้มาซึ่งการค้นพบคำตอบให้กับตนเอง

3. ขั้นเรียนรู้แนวคิดสำคัญผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันอธิบายในกลุ่ม

เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้นำเสนอข้อค้นพบต่าง ๆ รวมทั้งสรุปความรู้หรือแนวคิดที่ได้จากการค้นหาความรู้ด้วยตนเองว่าสิ่งที่ได้จากการเรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคตได้อย่างไรโดยผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรจากการแก้ไขสถานการณ์

4. ขั้นนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

ผู้สอนให้ผู้เรียนนำความรู้หรือแนวคิดที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์อื่น ๆ หรือประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้สะท้อนคิดเกี่ยวกับ บทบาทของผู้เรียนในการเรียนรู้และวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนจะต้อง สะท้อนคิดในสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ใช้บริบทเป็นฐานว่าได้ความรู้ประสบการณ์ อย่างไร และสามารถนำความรู้ไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร

อัญญา ปลดเปลื้อง ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บริบทเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นกำหนดสถานการณ์ ในขั้นนี้เป็นการนำเข้าสู่การเรียนรู้ โดยผู้สอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่ได้รับรู้ เรื่องที่ผู้เรียนสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่อยู่ในช่วงเวลานั้นหรือประสบการณ์ที่ผู้เรียนประสบแล้วเกิดการเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่ผู้เรียนรับรู้มาก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นศึกษาค้นคว้าในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือศึกษา ค้นคว้า สำรวจสืบค้นข้อมูลทั้งจากผู้รู้ในบริบทนั้น ๆ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้หรือแนวคิดใหม่ๆ นอกเหนือจากประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แปลผล สรุปผล โดยผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากการทำความเข้าใจในบริบทที่ได้กับแนวคิดอื่น ๆ มีการ

แลกเปลี่ยนสิ่งที่ได้เรียนรู้ ได้อธิบายและหาสรุปร่วมกันเกี่ยวกับแนวคิดที่สอดคล้องกับบริบทที่ได้ศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นเสนอแนวทางการพัฒนาในขั้นนี้เป็นการให้ผู้เรียนได้ขยายความรู้หรือข้อค้นพบเพื่อประยุกต์ใช้หรือแก้ไขสถานการณ์ที่เผชิญในบริบทต่าง ๆ ได้ จากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน

(สุธิดา ศรีมานพ และคณะ, 2562) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บริบทเป็นฐานประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดสถานการณ์ ครูนำเสนอข่าวสถานการณ์

ขั้นที่ 2 ลงมือปกิบัติ แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุมปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นที่ 3 เรียนรู้แนวคิดสำคัญ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปแนวคิด และเปรียบเทียบผลการทำกิจกรรม พร้อมเสนอแนะแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 4 นำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ครูนำเสนอสถานการณ์

สรุปได้ว่าขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานหรือ Context Based Learning จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นกำหนดสถานการณ์ 2. ขั้นลงมือปฏิบัติงาน 3. ขั้นเรียนรู้และแลกเปลี่ยน 4. ขั้นนำไปใช้และพัฒนา

นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานหรือ Context Based Learning เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุข การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นเชื่อมโยงบริบทจากชีวิตจริงเข้ากับการเรียนการสอน เน้นการใช้สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นให้มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ หลักการ กฎและสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถทำให้แนวคิด หลักการ กฎ และสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ดีขึ้น (Bennett; & Holman, 2002) โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะกิจกรรมที่เน้นการระดมความคิดและแก้ปัญหาร่วมกันของนักเรียน (Darkwah, 2006) ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่เรียนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต นักเรียนสนใจในซเนื้อหาและจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด (ศราวุธ จอมนำ, 2557) ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานนี้เป็นการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตจริงทำให้นักเรียนเกิดความต้องการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ เกิดความสนใจในการเรียนรู้ ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน และเห็นคุณค่าในการเรียนรู้จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียน (สุชาดา แก้วพิกุล, 2555) การทำกิจกรรมการอภิปรายหาข้อสรุปภายในกลุ่มของนักเรียนจะทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน (ศราวุธ จอมนำ, 2557; อ้างอิงจาก Ceawford; & Witte, 1999) และการเรียนรู้จากสิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้ว ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจมโนทัศน์ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (บพิธ กิจมี, 2551: 54) และเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า ควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกธิการ, 2554) และยังมีงานวิจัยอีกหลายชิ้นที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้

โดยใช้บริบทเป็นฐาน เช่น งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานในวิชาการปฏิบัติการบริหารการพยาบาล (อัญญา ปลดเปลื้อง ได้กล่าวว่า คะแนนเฉลี่ยผลลัพธ์การเรียนรู้หลังได้รับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนแบบใช้บริบทเป็นฐาน สูงกว่าก่อนได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้ ผู้สอนควรใช้การเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างประสบการณ์แก่นักศึกษาและได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนดไว้และ (สิริพงศ์ แพทย์วงษ์ และคณะ, 2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ PRO ต่อความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เสียง พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งสามองค์ประกอบของคำอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ใน ข้อคำถามที่เป็นบริบทใกล้มากกว่าว่าข้อคำถามที่เป็นบริบทไกล เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบทั้งข้อคำถามที่เป็นบริบทไกล เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบทั้งข้อคำถามที่เป็นบริบทใกล้และที่เป็นบริบทไกลพบว่า นักเรียนจะมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากทั้งองค์ประกอบของทฤษฎีและผลลัพธ์แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของเหตุผลพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ในข้อคำถามที่เป็นบริบทไกล และอยู่ในระดับดีในข้อคำถามที่เป็นบริบทใกล้ นอกจากนี้ (สุธิดา ศรีมานพและคณะ, 2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการนำความรู้ เรื่องพลังงานความร้อนไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการนำความรู้เรื่องพลังงานความร้อน ไปใช้ในชีวิตประจำวันหลังเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป แต่ผลความสามารถของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนและสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (context – based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้ โดยเอาสถานการณ์ที่อยู่รอบตัวเข้ามาให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิด กฎและทฤษฎี ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ที่เกิดขึ้นจากการเรียนเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (De Jon, 2563) โดยจัดสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เน้นการเรียนที่อาศัยการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับสถานการณ์ที่เหมาะสม (พัชรมัย นิ่มละออ, 2559) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะในการนำไปใช้พร้อมๆกัน ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้คือ การอภิปรายกลุ่มย่อย ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน และให้ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์สถานการณ์ที่อยู่ในบริบท มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อตรวจสอบความรู้เดิม (ศุภกร และคณะ, 2560) จากนั้นผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีการวางแผนในการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆ หรือคิดเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงกัน โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะ

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (context – based learning) นั้นเป็นวิธีการที่ดีอีกวิธีหนึ่งที่ผู้สอนสามารถนำมาพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และยังสามารถทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้ และเกิดการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง (References)

บพิธ กิจมี. (2551). *การใช้การเรียนรู้แบบบริบทเป็นฐานในการจัดกิจกรรมชุมนุมคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านเมืองคอง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิริพงษ์ แพทย์วงษ์ และคณะ. (2563). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการสอนแบบ PRO ต่อความสามารถในการสร้างคำอธิบายเชิงวิทยาศสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง เสียง.* การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 21 มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Barry J. Fraser&David B. Zandviliet. (2016). *Teacher Creating Context-Based Learning Environment in Science.* The Netherlands: Sense Publishers.

Gilbert, J.K. (2006). Context based chemistry education on the nature of “context” in chemical education. *International Journal of Science Education*. 28(9), 957- 976.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษาเชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจนกระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือเนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข [(1)] เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข[1] กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อย ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่อง**ใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น .....อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งาทสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อหนังสือ.***//**ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์/:/ สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Book.*//Edition of Book.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์***.** พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york: John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.***//****ชื่อวารสาร.*//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์)/:/เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Journal*.//Year(Volume)/:/page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแย้ม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการสร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น***.** 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.***//****ชื่อหนังสือพิมพ์.*//เลขหน้าแรก–หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//*Name of Newspaper*.//
page.

ตัวอย่าง

ปริยา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings. *Bangkok Post*, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อวิทยานิพนธ์.***//**วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต, มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//*Title of Thesis*.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//*ชื่อเรื่อง//*(รายงานผลการวิจัย).//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพย์มนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*. รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//*ชื่อเรื่อง*.//สืบค้น วัน เดือน ปี,//จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์.* สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก http://www.moc. go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?.* Retrieved March 20, 2020, from https://thebuddhist centre.com/text/who-was-buddha.